

Umberto Eko

Fukoovo klatno

Naslov originala:

Umberto Eco "Il pendolo di Foucault"

Samo za vas, sinovi nauke i znanja, napisali smo ovo delo. Proučite knjigu, objedinite njen smisao koji smo raspršili i razasuli na više mesta; ono što smo na jednom mestu prikriili, na drugom smo pokazali, da bi vaša mudrost mogla da ga pojmi.

(Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim, *De occulta philosophia*, 3, 65)

Praznoverje donosi nesreću.

(Raymond Smullyan, *5000 B.C.*, 1,3,8)

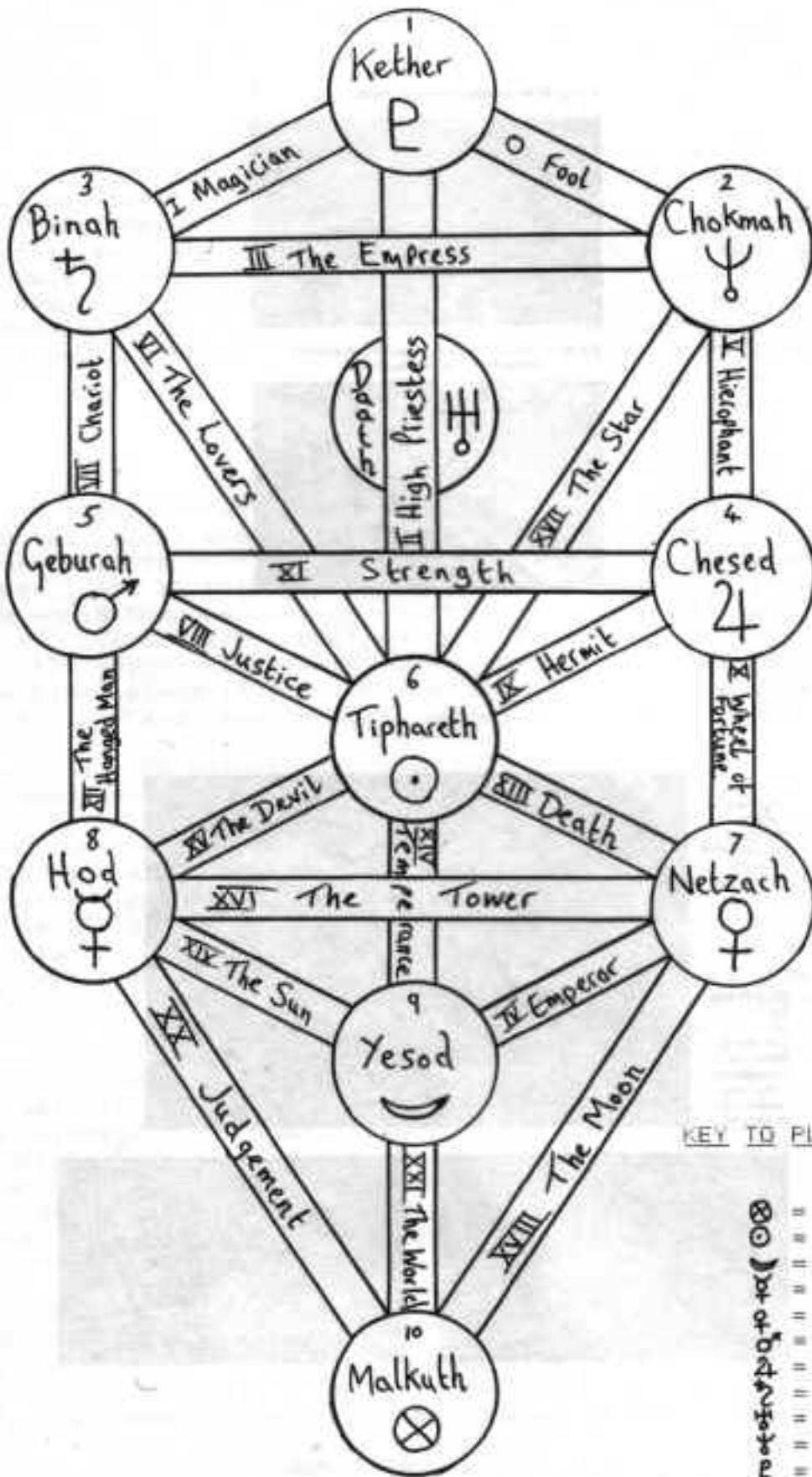

Fig. 6. The Kabbalistic Tree of Life, showing the 11 sephiroth with their planetary attributions, and the 22 paths with their tarotic attributions.

Tada sam ugledao Klatno.

Kugla, obešena za kraj dugačke žice pričvršćene za svod pevnice, opisivala je široke oscilacije u svojoj svojoj jednakovremenoj veličanstvenosti.

Znao sam – a svako bi u čaroliji tog spokojnog zamaha morao da oseti – da trajanje oscilacije zavisi od odnosa između kvadratnog korena dužine žice i onog broja π , koji po nekom božanskom zakonu, tako neshvatljivom za ovozemaljske umove, neizostavno povezuje obim i prečnik svih mogućih krugova na svetu – tako da je to putovanje kugle od jedne do druge krajnje tačke posledica zagonetnog dogovora najbezzvremenijih od svih mera, jedinstva tačke vešanja, dvojnosti apstraktne dimenzije, trojnosti broja π , tajanstvenog četvorougla kvadratnog korena, savršenstva kruga.

Znao sam i to da magnet koji se nalazi u osnovi vertikalne tačke vešanja, prenoseći svoju poruku cilindru skrivenom u srcu kugle, obezbeđuje postojanost kretanja. Ta veštačka naprava bila je spremna da prkosi otporu materije, ali se nije suprotstavljala Zakonu Klatna, nego mu je čak i pomagala da se ostvari, jer bilo koja materijalna tačka koja poseduje težinu, obešena o nerastegljivu nit bez težine u praznom prostoru ne bi trpela otpor vazduha ni trenje u tački oslonca, a njeno pravilno njihanje bi večno trajalo.

Odblesci bakarne kugle bili su mutni i menjali se pod poslednjim zracima sunca koji su prodirali kroz prozorska okna i padali na nju. Da je kao nekad svojim vrhom prelazila preko sloja vlažnog peska posutog po podu crkvene pevnice, pri svakom njihanju ocrtala bi plitku brazdu na podlozi, a pošto bi ta brazda svaki put samo neznatno menjala smer, sve više bi se proširivala poput useka, rova, nagoveštaja zrakaste simetrije – kao skica mandale, kao nevidljivi sklop pentagrama, zvezde, mistične ruže. U stvari ne, više nalik na događaj zabeležen u pustinjskom prostranstvu, tragovima lutanja koje su za sobom ostavile beskrajne povorke. Priča o sporim hiljadugodišnjim seobama; možda su i Atlantidani tako krenuli sa ostrva Mu u svoja uporna i osvajačka skitanja, od Tasmanije do

Grenlanda, od Jarca do Raka, od Ostrva Princa Edvarda do Špicberških ostrva. Vrh kugle je ponavljao, iznova pripovedao u sasvim sažetom vremenskom periodu ono što su oni uradili između dva ledena doba, a možda rade to isto, sada kao glasnici Gospodara – možda negde na putu između Samoe i Nove Zemlje, kad je u ravnotežnom položaju, vrh kugle dotiče Agartu, Centar Sveta. I slutio sam da jedan te isti plan spaja Avalon i Hiperboreju sa australijskom pustinjom koja čuva zagonetku Ajers Roka.

U tom trenutku, u četiri popodne 23. juna, Klatno je usporavalo svoje kretanje na jednom kraju oscilujuće ravni, da bi se tromo spuštalo prema središtu, pa na pola puta povratilo svoju brzinu i samopouzdanom prodrlo u tajanstveni kvadrat sila koji mu određuje sudbinu.

Da sam se dugo zadržao, neosetljiv na sate koji prolaze, posmatrajući tu ptičju glavu, taj vrh koplja, tu izvrnutu kacigu, kako u praznom prostoru ispisuje dijagonale i dodiruje suprotne krajeve svoje astigmatične kružnice, postao bih žrtva neverovatne opsene, jer bi me Klatno navelo da poverujem da je oscilujuća ravan opisala pun krug i vratila se u početnu tačku, za trideset i dva sata, pošto obrazuje spljoštenu elipsu - a elipsa kruži oko svog centra jednolikom ugaonom brzinom, koja je srazmerna sinusu geografske širine. Kako bi se obrtala da se tačka nalazi na vrhu kupole Solomonovog Hrama? Možda su Vitezovi i tamo pokušali. Možda se proračun, odnosno konačno značenje, time ne bi izmenili. Možda je opatija Sen Marten de Šan pravi Hram. U svakom slučaju doživljaj bi bio savršen samo na Polu, jedinom mestu na kojem se tačka vešanja nalazi na produžetku Zemljine ose, gde bi Klatno ostvarilo svoj prividni ciklus za 24 sata.

Ali odstupanje od Zakona nije bilo u tome, Zakon je to ionako predviđao, nije u tome bilo narušavanja zlatne razmere zbog koje čudo više nije bilo tako zadivljujuće. Znao sam da se Zemlja okreće, a sa njom i ja, a sa mnom i Sen Marten de Šan i ceo Pariz, a svi zajedno se okrećemo pod Klatnom, koje u stvari nikada ne menja pravac svoje ravni, jer gore, gde ono visi i duž beskonačnog zamišljenog produžetka niti, u visinama koje sežu put najudaljenijih galaksija, nalazi se večno nepomična Nepokretna Tačka.

Zemlja se okretala, ali mesto na kojem je pričvršćena nit bilo je jedina postojana tačka u vaseljeni.

Stoga pogled nisam upirao toliko u zemlju koliko uvis, gde je nebo slavilo tajnu apsolutnog mirovanja. Klatno mi je pokazivalo da, dok se sve kreće, Zemljina kugla, Sunčev sistem, magline, crne rupe i svi sinovi velikog kosmičkog širenja, od prvih eona do najzgunutije materije, samo jedna tačka stoji u mestu, stožer, klin, zamišljena kuka koja dopušta univerzumu da se okreće oko sebe. I ja sam u tom trenutku bio deo tog krajnjeg doživljaja i kretao se sa svim tim zajedno, ali mogao sam da vidim Nju – Nepomičnost, Stenu, Jemstvo, blistavu izmaglicu koja nije telo, nema obrise, oblik, težinu, količinu, ni osobine, ne vidi, ne čuje, ne podleže osećanjima, nema jedinstvo mesta, vremena i prostora, nije duša, um, mašta, mišljenje, broj, poredak, mera, suština, večnost, nije ni tama ni svetlost, nije ni greška ni istina.

Iz misli me prenu jasan i ravnodušan razgovor mladića sa naočarima i devojke koja ih nažalost nije nosila.

„Ovo je Fukoovo klatno“, govorio je on. „Prvi eksperiment izveden je u podrumu 1851, zatim u Opservatoriji, a onda pod kupolom Panteona, žica je bila dugačka šezdeset sedam metara, a kugla teška dvadeset i osam kila. Najzad, od 1855. nalazi se ovde, manjih je dimenzija i visi iz onog otvora, na sredini krstastog svoda.“

„I šta radi? Samo se tako klata?“

„Dokazuje da se Zemlja okreće. Pošto je tačka vešanja nepomična...“

„A zašto je nepomična?“

„Zato što tačka... kako bih rekao... u svojoj centralnoj tački, obrati pažnju, svaka tačka koja se nalazi u središtu tačaka koje vidiš, e ta tačka – geometrijska tačka – ne vidiš je, jer nema dimenzije, a kad je nešto bez dimenzija, ne može da ide ni levo ni desno, ni dole ni gore. To znači da se ne okreće. Shvataš? Ako tačka nema dimenzije, ne može da se okreće oko sebe. Uopšte i nema sebe...“

„Čak ni kad se Zemlja okreće?“

„Zemlja se okreće, ali tačka ne. Tako je ako ti se sviđa, a ako ti se ne sviđa, možeš da se slikaš. U redu?“

„Boli me briga, njena stvar.“

Nesrećnica. Iznad njene glave nalazilo se jedino pouzdano mesto u vaseljeni, jedino izbavljenje od prokletstva zvanog *panta rei*, a ona je mislila da se to tiče samo te tačke, a ne i nje. I zaista, par se ubrzo udaljio – on je svoje znanje crpao iz nekog udžbenika koji mu je uskratio mogućnost divljenja, ona neosetljiva, nedodirljiva za jezu beskraj, ni jednom ni drugom se nije urezao u pamćenje zastrašujući doživljaj tog susreta – za njih prvog i poslednjeg – s Jednim, Beskrajnim, Neizrecivim. Kako je moguće da nisu pali na kolena pred oltarom izvesnosti?

Ja sam ga posmatrao s dubokim poštovanjem i strahom. U tom trenutku sam bio siguran da je Jakopo Belbo u pravu. Kad mi je pričao o Klatnu, njegovo uzbuđenje pripisivao sam estetskom sanjarenju, tom bezobličnom raku koji je postepeno poprimao obličje u njegovoj duši a njegovu igru, korak po korak, preobražavao u stvarnost a da on to nije ni primećivao. Ali, ako je bio u pravu za Klatno, možda je i sve ostalo bilo istina, Plan, Kosmička Zavera. Možda je onda u redu što sam došao tu dan uoči dugodnevice. Jakopo Belbo nije lud, jednostavno je igrom slučaja, kroz Igru, otkrio istinu.

Samo što spoznaja Božanske Istine ne može dugo da potraje a da ti ne poremeti pamet.

Tada sam pokušao da odvratim pogled, sledio sam krivu liniju koja je polazila od kapitela na stubovima poređanim u polukrug, protezala se duž ojačanja svoda prema njegovom vrhu, kao da ponavlja tajnu gotskog luka koji se drži bez potpore, vrhunac statičkog licemerja koje je ubedilo stubove da guraju uvis nosače svoda, a nosače opet, pošto ih pritiska završni svodni kamen, da drže stubove prikovane za tle, a svod je tu zapravo i sve i ništa, posledica i uzrok u isti mah. Ali sam shvatio da je to što sam zanemario Klatno koje visi sa svoda da bih se divio samom svodu isto kao da neću da pijem vodu na izvoru da bih se napojio na studencu.

Pevnica Sen Marten de Šana je postojala samo zato što je, zahvaljujući Zakonu, moglo da postoji Klatno, a Klatno je postojalo zato što postoji pevnica. Ne možeš pobeći od beskraj, pomislio sam, bekstvom u neki drugi beskraj, ne možeš pobeći od istovetnog obmanjujući se da možeš da pronađeš različito.

I dalje nisam mogao da odvojim pogled od kamena na vrhu svoda, ali sam se odmicao idući unatraške korak po korak – jer za svega nekoliko minuta koliko je prošlo otkad sam ušao, put mi se tačno urezao u pamćenje, a velike metalne kornjače koje su se pomerale sa obe strane oko mene, bile su dovoljno upečatljive da sam morao da opazim njihovo prisustvo krajičkom oka. Uzmicao sam duž tog crkvenog broda, prema izlaznim vratima, kad su se nada mnom iznova nadvile te preteće preistorijske ptice od iskrzanog platna i metalnih žica, ti zlokobni vilini konjici koje je nečija tajanstvena volja okačila na tavanicu crkvenog broda. Posmatrao sam ih kao metafore mudrosti sa mnogo više značenja i nagoveštaja nego što im je obrazovni povod navodno namenio. Let insekata i gmizavaca iz doba Jure, alegorija dugih seoba koje je Klatno sažimalo svojim kretanjem po podlozi, arhonti, izvitoperena stvorenja koja su se obrušavala na mene svojim dugim kljunovima kao u arheopteriksa, Bregeov, Blerioov, Esnoov aeroplan i Difoov helikopter.

Tako se zapravo ulazi u Konzervatorijum, odnosno *Conservatoire des Arts et Métiers* u Parizu, prvo prođete kroz dvorište iz osamnaestog veka, pa stupite u staru opatiju, oko koje je kasnije izgrađeno novije zdanje, dok je nekada bila okružena crkvenim imanjem. Uđete i odmah vas zaslepi taj zaverenički spoj uzvišenog sveta nebeskih lukova i htoničnog skupa gutača nafte.

Na tlu se niže povorka samohodnih vozila, bicikala i parnih kola, iz visina vrebaju avioni prvih avijatičara. Neki od tih predmeta su ostali čitavi, premda im se boja oljuštila i nagriza ih zub vremena, a pri nejasnoj svetlosti, koja je delom električna a delom prirodna, čini se da sve njih prekriva neka patina, kao lak na staroj violini. Od drugih su opet ostali samo kosturi, šasije, rasklimane poluge i osovine, poput sprava koje prete neopisivim mučenjima, jer već vidite sebe lancima prikovane za te ludačke postelje, gde bi bilo šta moglo da se pomeri i da vam se zariva u telo sve dok ne priznate.

A iza tog niza starih, sada nepokretnih vozila zardale duše, tih jasnih svedoka tehnološke gordosti, koja ih je izložila da bi im posetioci iskazali poštovanje, nalazi se pevnica, s leve strane je čuva Kip slobode, smanjena kopija kipa koji je Bartoldi projektovao za neki drugi svet, a s desne strane nad njom bdi Paskalov kip. Oscilovanje

Klatna u Pevnici okružuje prizor nalik na košmar nekog bolesnog entomologa – pipci, klešta, štipaljke, članci, krila, kandže – groblje mehaničkih leševa koji bi mogli svi odjednom ponovo da prorade – magneti, monofazni transformatori, turbine, konvertori, parne mašine, dinamo-mašine – a u dnu iza Klatna, u hodniku pod svodovima stoje asirski, haldejski i kartaginski idoli, veliki Baali čije utrobe su davno izvrnute, nirnberške device sa ogoljenim srcima izbodenim klinovima, ono što je ostalo od davnašnjih aeroplana – neopisiv venac kipova koji su pali ničice pred Klatnom, kao da je neko osudio sinove Razuma i Svetlosti da večno bdiju nad simbolom Baštine i Mudrosti.

A turisti se dosađuju, plate svojih devet franaka na blagajni, dok je nedeljom ulaz besplatan. Zar mogu da se sete nekog drugog sem one stare gospode iz devetnaestog veka, brade požutele od nikotina, sa zgužvanim i masnim okovratnikom, kravatom vezanom u čvor, u redengotu koji zaudara na ustajali duvan, prstiju potamnelih od kiselina, uma zatrovanog akademskim surevnjivostima, na te utvare kao iz vodvilja koje su se jedna drugoj obraćale sa *cher maître*, i da pomisle da kako su one postavile predmete ispod tih lukova iz silne želje za pokazivanjem, da bi zadovoljile radikalne buržoaske poreske obveznike, u slavu veličanstvenog i sudbonosnog progresa? Ne, nikako, Sen Marten de Šan je prvobitno zamišljen kao starešinski manastir, a potom kao muzej revolucije, kao zbirka tajnovitih znanja, te su ti avioni, te samohodne mašine, ti elektromagnetni kosturi zato tu da bi zapodenuli neki razgovor čiji mi je obrazac još uvek izmicao.

Zar je trebalo da poverujem u obmanu zapisanu u katalogu: da su taj velelepni poduhvat smislila gospoda iz Konventa da bi masama podarila svetište svih umeća i veština, kad prosto bode oči da je to isti onaj projekat, čak opisan istim rečima koje Frensis Bekon koristi u opisu Solomonove Kuće u svojoj *Novoj Atlantidi*?

Zar je moguće da sam samo ja, odnosno da smo ja, Jakopo Belbo i Diotalevi, naslutili istinu? Odgovor me je očekivao te večeri. Trebalo je samo da mi pođe za rukom da ostanem u muzeju posle zatvaranja i da sačekam ponoć.

Nisam znao odakle će Oni da uđu – nagađao sam da u mreži pariske kanalizacije postoji tunel koji povezuje muzej sa nekim drugim mestom u gradu, možda blizu kapije Sen Deni – ali sam pouzdano znao da ako izađem, neću moći da se vratim tim putem. Stoga sam morao da se sakrijem i da ostanem u muzeju.

Pokušao sam da se otrgnem od čarolije tog mesta i da trezveno pogledam prostoriju. Više nisam tražio otkrovenje već obično obaveštenje. Pretpostavljao sam da ću u drugim salama teško da pronađem neko skrovište gde me čuvari neće otkriti (to im je posao, kad dođe vreme zatvaranja, moraju da obiđu sve sale da se neki lopov negde ne zavuče), ali brod nekadašnje crkve je krcat vozilima, zar nije najbolje da se zavučem u neko od njih kao putnik? Da se živ sakrijem u mrtvom vozilu. Suviše igara smo već odigrali, moram da probam i tu.

Hajde, samo hrabro, ne razmišljaj više o Mudrosti, vreme je da zatražiš pomoć od Nauke.

Imamo mnoštvo neobičnih Satova i druge koji Drugačije rade...
A imamo i Kuće za Obmanu Čula gde uspešno vršimo
svakovrsne Smicalice, Lažne Prikaze, Podvale i Varke... To su ti,
sinko moj, bogatstva Solomonove Kuće.

(Francis Bacon, *New Atlantis*, ed. Rawley, London, 1627, str.
41-42)

Ponovo sam ovladao svojim živicima i uobraziljom. Morao sam da odigram s nadmoćnim podsmehom, kao što sam i igrao sve do pre nekoliko dana, nisam smeo da dozvolim da se upetljam. Nalazio sam se u muzeju i morao sam da budem krajnje domišljat i promućuran.

S poverenjem sam pogledao u avione iznad svoje glave: mogao bih da se uspentram do trupa nekog dvokrilca i da dočekam noć kao da letim iznad La Manša i unapred se radujem Legiji časti. Imena izloženih automobila odjednom mi zazvučaše čežnjivo i prisno... *Hispano Suiza* iz 1932, lep i udoban. Ne dolazi u obzir jer je suviše blizu blagajne, ali mogao bih da prevarim blagajnika kad bih se pojavio u pumpericama, galantno propuštajući gospođu u svetlom kostimu, s dugom ešarpom oko tananog vrata i nakrivljenim šeširićem na dečački kratko ošišanju kosi. *Citroen C6G* iz 1931. u stvari je bio presek tog automobila, dobar kao školski model, ali nemoguć kao skrovište. Da i ne spominjemo džinovsko Kinjoovo parno vozilo, zapravo ogromni kotao, ili lonac, šta li je već. Trebalo je da potražim na desnoj strani, gde su uza zid stajali velosipedi sa velikim cvetnim točkovima, dresine sa ravnim ramom i nalik na trotinete koji podsećaju na onu gospođu, vitezove progresa koji s cilindrima na glavi teraju te točkove po Bulonjskoj šumi.

Naspram velosipeda nalazile su se prostrane karoserije – privlačna pribežišta. Možda ne baš *Panhard Dynavia* iz '45, suviše pregledan i skučen u svojoj aerodinamičnoj liniji, ali bi visoki *Peugeot* iz 1909. svakako mogao da dođe u obzir, pravo potkrovlje, ložnica. Kad bih ušao u njega i utonuo u kožni divan, niko ne bi naslutio da sam tu. Ali u njega ne bih uspeo da se popnem, jedan čuvar je sedeo baš na klupi preko puta, leđima okrenut biciklima. Da se popnem na

stepenik, pomalo nespretno zbog dugačkog kaputa sa krznenim okovratnikom, dok mi on, sa štitnicima na nogama i kačketom u ruci uslužno otvara vrata...

Na trenutak sam razmišljao o modelu *Obéissante*, 1873, prvom francuskom vozilu na mehanički pogon, za dvanaest putnika. Ako je pežo kao stan, ovo je kao zgrada. Ali nije bilo šanse da mu pridem, svi bi me primetili. Baš je teško sakriti se kad su skrovišta slike na izložbi.

Još jednom sam prošao salom, Kip slobode se uzdizao, „éclairant le monde“, na postolju visine gotovo dva metra koje je izgledalo kao pramac sa svojim oštrim kljunom. U njegovoj unutrašnjosti skrivala se neka vrsta kabine u kojoj se stoji uspravno i kroz okruglo okno s pramca posmatra vidik Njujorškog zaliva. Bila bi to dobra osmatračnica, kad dođe ponoć, jer bih u tami lepo video i pevnicu s leve i brod s desne strane, dok bi me s leđa zaklanjao jedan veliki kameni Gramov kip, okrenut prema drugim hodnicima, jer se nalazio u nekoj vrsti poprečnog broda. Ali se pri punom osvetljenju sasvim jasno videlo da li ima nekog u kabini, a kad se razidu posetioci, svaki čuvar bi sigurno tu bacio pogled, tek da umiri savest.

Nije mi ostalo još mnogo vremena, u pola šest muzej će se zatvoriti. Žurno sam se vratio u hodnik pod lukovima. Nijedan motor nije mogao da mi pruži utočište. Čak ni one divovske brodske mašinerije tamo desno, ostaci neke Luzitanije koju je voda progutala, ni ogromni Lenoarov plinski motor sa sijaset različitih zupčanika. Ne, na kraju krajeva, sada kad je svetlost slabila i mutno prodirala kroz siva prozorska stakla, opet me je obuzimao strah da se sakrijem među te životinje pa da posle pri svetlu moje baterijske lampe izrone iz tmine, sa svojim tegobnim, zagušljivim dahom kao iz zemljinih dubina, ogoljene kosti i utrobe, škrgutave čeljusti iz kojih curi smrdljiva uljana slina. Na toj izložbi koja mi se činila sve gnusnijom preda mnom su se pružale dizel genitalije, zjapile turbinske vagine, neživa grotla iz kojih su svojevremeno šikljali, a možda će već noćas ponovo šikljati plamen, para, pisak, ili će tromo zujati kao bumbari, strugati kao cvrčci. Kako bih mogao da preživim među tim kosturnim otelotvorenjima čiste apstraktne funkcionalnosti, tim robotima kadrim da zdrobe, prestružu, pomere, razbiju, iseku na kriške, ubrzaju, zaglave, progutaju svojim unutrašnjim sagorevanjem, da jecaju

svojim cilindrima, da se rašrafe kao zlokobne lutke na koncu, da zavrte valjke, promene učestalost, pretvaraju energiju, okreću zamajce? Napali bi me po nalogu Gospodara Sveta čijom voljom su i nastali da bi svedočili o grešci stvaranja, ti beskorisni uređaji, idoli gospodara nižeg univerzuma; kako bih mogao da se oduprem, da ne pokleknem?

Moram da odem odavde, moram da odem odavde, ovo je prava ludost, nasedam na igru zbog koje je Jakopo Belbo izgubio razum, i to ja, neverni Toma...

Ne znam da li je dobro što sam te večeri ostao. Inače bih danas znao početak, ali ne i kraj ove priče. Možda ne bih ni bio tu gde jesam, sam na ovom brežuljku, dok se čuje udaljeni lavež pasa dole u ravnici i ne bih se pitao da li je to stvarno bio svršetak, ili će kraj tek doći.

Odlučio sam da nastavim dalje. Izašao sam iz crkve, skrenuo levo pored Gramovog kipa i ušao u neki prolaz. Našao sam se u železničkom izložbenom prostoru i činilo mi se da mali raznobojni modeli lokomotiva i vagona izgledaju kao bezopasne igračke, kao delići Zemlje Dembelije, Madurodama, Italije u malom... Već sam se polako privikavao da se teskoba i prisnost, užas i otrežnjenje neprekidno smenjuju (nije li to u stvari početak bolesti?), pa pomislih da su me prizori u crkvi uznemirili zato što sam im prišao zaveden rečima Jakopa Belba koje sam dešifrovao po cenu bezbroj zagonetnih obmana, iako sam znao da su čista izmišljotina. Bio sam u muzeju tehnike, ti si u muzeju tehnike, govorio sam samom sebi, to je čestita ustanova, možda malo tupava, ali sasvim sigurno carstvo bezopasnih pokojnika, znaš kakvi su muzeji, Monaliza, koju samo estete smatraju Meduzom, dvopolnim čudovištem, još nikog nije progutala, još manje će tebe progutati Vatova mašina, koja može da uplaši samo osijanske i neoogotske plemiće, zato i deluje kao neki žalostan kompromis između funkcionalnosti i korintske elegancije, ručice i kapiteli, veliki kotao, stubići, točkovi i timpanoni. Jakopo Belbo je iz daleka pokušavao da me uvuče u zamku priviđenja koja ga je uništila. Treba da se ponašam kao naučnik, mislio sam. Da se vulkanolozi možda ne bacaju u grotlo kao Empedokle? Da li je Frejzer bežao od progonitelja po šumi kraj jezera Nemi? Nemoj molim te, pa ti si Sem Spejd, zar

ne? Treba samo da istražuješ po ozloglašanim gradskim četvrtima, takav ti je posao. Žena koja te je unajmila pred kraj mora da pogine, možda i od tvoje ruke. Zbogom, Emili, bilo je lepo, mada si bila bezdušna kao robot.

Međutim, igrom slučaja posle galerije sa prevoznim sredstvima ulazi se u Lavoazjeovo predvorje, naspram velikog stepeništa koje vodi na gornje spratove.

To poigravanje ćivotima sa strane, taj alhemijski oltar u sredini, to bogoslužjenje nalik na prosvetlenu makumbu iz XVIII veka, nije to bio slučajan raspored, već vešto smišljen simboličan trik.

Kao prvo, mnoštvo ogledala. Kad negde stoji ogledalo, sasvim je ljudski da hoćeš da se pogledaš. Ali tu se ne vidiš. Tražiš se, tražiš svoj položaj u prostoru, da ti ogledalo kaže: „Ti se nalaziš tu i to si ti.“Mnogo se trudiš i upinješ, jer te Lavoazjeova ogledala, bilo da su udubljena ili ispupčena, obmanjuju i ismevaju; ako se udaljiš, pronaći ćeš svoj lik, ali on će nestati čim se pomeriš. Ta ogledala su tako poređana da ti oduzmu identitet i da izgubiš tle pod nogama. Kao da ti govore: ti nisi Klatno i nisi tamo gde se nalazi Klatno. I ne samo da ne znaš gde si ti, nego ne znaš tačno ni gde su predmeti koji se nalaze između tebe i novog ogledala. Razume se da fizika ume da ti objasni šta se događa i zašto: na primer, udubljeno ogledalo na koje padaju svetlosni zraci predmeta – u ovom slučaju kazana za destilaciju na bakarnom loncu – odbija upadne zrake tako da ne vidiš jasne obrise predmeta u ogledalu, već samo naslućuješ njegovu nejasnu izvrnutu utvaru ni na nebu ni na zemlji, negde izvan ogledala. Naravno, dovoljno je da se samo malo pomeriš i taj efekat će nestati.

Tada iznenada, u drugom ogledalu, ugledah svoj lik okrenut naopačke.

Nepodnošljivo.

Šta je Lavoazje hteo da kaže, šta su tvorci postavke u Konzervatorijumu hteli da poruče? Pa još od arapskog srednjevekovlja, od Alhazena, poznajemo sve čarolije ogledala. Zašto su nam onda bili potrebni Enciklopedija, Vek Prosvetiteljstva i Revolucija? Zar samo da bismo potvrdili kako je dovoljno da iskrivimo površinu ogledala, pa da se strmoglavimo u svet uobrazilje? Zar i obično ogledalo nije obmana, onaj drugi što te gleda svako jutro dok

se briješ, osuđen da večno bude levoruk? Zar je bio potreban toliki trud da bi ti ova sala rekla samo to, ili su ipak hteli da te navedu da pogledaš drugačijim očima i sve ostalo, male vitrine, pribor koji navodno slavi začetke iluminističke fizike i hemije?

Kožna zaštitna maska za eksperimente s oksidacijom? Ma nije valjda? Zar je gospodin sa svećama pod zvonom stvarno stavljao tu karnevalsku masku nalik na miša iz slivnika, tu opremu vanzemaljskog osvajača, da ne bi nadražio oči? *Oh, how delicate, doctor Lavoisier.* Ako si hteo da ispituješ kinetičku teoriju gasova, zašto si tako precizno izradio eolipilu, malu kuglu s kljunom koja kad se zagreje, počinje da se okreće i iz nje kulja para, kad je prvu takvu loptu izradio Heron, u doba gnosticizma, kao pomoćnu opremu za kipove koji govore i druga čudesa egipatskih sveštenika?

A kakva je to naprava za proučavanje trulog vrenja, iz 1789. godine, zar ne podseća na smrdljivu Demijurgovu kopilad? Niz staklenih cevi koje polaze iz materice u obliku mehura, prolaze kroz kugle i kanale, pridržavaju ih viljuškasti podupirači, a spajaju dve bočice, pretaču neku esenciju iz jedne u drugu spiralnim cevima koje se ulivaju u prazninu... Trulo vrenje? *Balneum Mariae*, sublimacija žive, *mysterium conjunctionis*, dobijanje Eliksira!

A mašina za ispitivanje vinskog vrenja (opet vrenje)? Poigravanje kristalnih lukova koji vode od iz jednog atanora u drugi, polaze iz jednog kazana za destilaciju, a završavaju se u drugom? A te male naočari, minijaturni peščani sat, mali elektroskop, sočivo, laboratorijski nožić koji podseća na klinasto pismo, spatula sa ručicom za istiskivanje, stakleno sečivo, glineni lončić za topljenje od tri centimetra za spravljanje patuljastog homunkulusa, sićušna materica za majušna kloniranja, pa kutije od mahagonija pune belih paketića, kao lekovi koje spravlja seoski apotekar, u omotima od pergamenta išaranog nerazumljivim pismom u kojima su uzorci minerala (tako kažu), a u stvari to su delići Bazilidove pokrovnice, ćivoti sa prepucijumom Hermesa Trismegista, pa izdužen i vitak tapetarski čekić za najavu početka sudnjeg dana kratkog kao tren, kvintesencije koje će na licitaciji da kupe nestašni Elfi iz Avalona, pa onda ljupki mali aparat za analizu sagorevanja ulja, staklene kuglice poredane kao listovi četvorolisne deteline, pa opet četvorolisne deteline povezane zlatnim cevima, i druge četvorolisne deteline na koje se nastavljaju nove kristalne cevi koje prolaze najpre do bakarnog

cilindra, a potom vode do drugog cilindra od stakla i zlata ispod njega, pa još niže cevi, viseće cevčice, mošnice, žlezde, kvрге, ispupčenja... Zar je to moderna hemija? Zašto su uopšte poslali izumitelja na giljotinu, kad ovde niti se šta stvara, niti uništava? Ili su ga ubili da ne bi progovorio o onome što njegova prevara otkriva? Tako je radio i Njutn – i pored svih svojih silnih otkrića i dalje je razmišljao o Kabali i kvalitativnim esencijama.

Lavoazjeova sala u Konzervatorijumu je ispovest, šifrovana poruka, sažet prikaz celog muzeja, podsmeva se oholosti snažne misli modernog doba razuma, šapatom kazuje drugačije tajne. Jakopo Belbo je bio u pravu, razum nije.

Morao sam da požurim, vreme je isticalo. Evo ih metar, kilogram i druge merne jedinice, sve lažna jemstva lažne sigurnosti. Saznao sam od Aljea da se tajna egipatskih piramida lako otkriva, dovoljno je da proračune vršiš u drevnim laktima, umesto u metrima. Evo i aritmetičkih mašina koje navodno znače punu pobedu kvantitativnog, a u stvari su obećanje magijskih svojstava brojeva, povratak na nastanak Notarikona koji su nosili rabini dok su bežali kroz evropske pustare. Astronomija, satovi, automati, teško meni ako zastanem pred tim novim otkrovenjima. Prodirao sam u samu srž tajne poruke u vidu racionalističkog teatra, požuri, požuri, istraživaćeš kasnije, od zatvaranja do ponoći, ispitaćeš te predmete koji pri kosim zracima zalazećeg sunca otkrivaju svoje pravo lice, jer to su likovi, a ne naprave.

Popeo sam se na sprat, prošao kroz sale s izložbom zanata, energije, elektrike, u tim vitrinama ionako ne bih mogao da se sakrijem. Kako sam polako otkrivao ili naslućivao smisao ovih prizora obuzimala me je strepnja da neću na vreme pronaći skrovište i da te noći neću moći da prisustvujem otkriću njihovog tajnog cilja. Već sam hodao kao da me progoni sat i vrtoglavo gomilanje brojki. Zemlja se nezadrživo okretala, bližio se čas, uskoro će me uhvatiti.

Tada sam prošao kroz salu s električnim uređajima i stigao do manje prostorije u kojoj je izloženo staklo. Kakav nedostatak logike je naložio da posle najsavršenijih i najskupljih aparata koje je izradio moderan duh dođe deo posvećen tehnikama koje su poznavali još Feničani, pre više hiljada godina? Ta soba je bila pretrpana svim i

svačim, naizmenično su se ređale vaze od kineskog porcelana i Lalikove vaze, posuđe, sudovi od majolike, fajansa, muranskog stakla, a u dnu prostorije, u ogromnom staklenom kovčegu trodimenzionalna figura lava koji ubija zmiju, u prirodnoj veličini. Navodni razlog za postavljanje ovog kipa je činjenica da je izrađen od staklene smese, ali je njegovo pravo značenje sigurno sasvim drugo... Pokušavao sam da se setim gde sam već video taj prizor. A onda mi je sinulo. Demijurg, mrski plod Sofije, prvi arhont, Ildavaot, krivac za stvaranje materijalnog sveta i njegovu prvobitnu nesavršenost, ima obličje lava i zmije, iz njegovih očiju suklja plamena svetlost. Možda je ceo Konzervatorijum slika gnusnog procesa koji iz eona u eon rastače punoću Ogdoada prvobitnog načela, Klatna, kao i blesak Plerome, i dospeva u vasseljsko carstvo u kojem caruje Zlo. Ali to znači da mi ta zmija i taj lav poručuju da je moje posvećeničko putovanje, avaj *á rehours*, već završeno i da ću uskoro ponovo ugledati svet, i to ne onakav kakav bi trebalo da bude, već onakav kakav jeste.

I zaista, opazio sam da se u desnom uglu, naspram prozora, nalazi kabina Periskopa. Ušao sam. Našao sam se pred nekim staklom, nalik na komandni most, na kojem sam video kako promiču veoma mutne slike nekog filma, poprečni presek grada. Zatim sam primetio da se ta slika projektuje s drugog ekrana, iznad moje glave, samo je na njemu slika bila izokrenuta. Taj drugi ekran bio je u stvari sočivo primitivnog periskopa, koji se sastojao od dve velike kutije povezane tako da zaklapaju tup ugao, a duža kutija se poput cevi pružala izvan kabine, meni iznad glave i iza leđa, dopirala do nekog gornjeg prozora odakle je hvatala slike spolja, sigurno pomoću vešto postavljenih unutrašnjih sočiva koja su joj omogućavala širok vidik. Izračunao sam koliko sam prešao da bih se popeo do kabine i shvatio da pomoću periskopa mogu da vidim spoljašnjost kao da gledam sa gornjih prozora u apsidi Sen Martena – kao da posmatran obešen o Klatno, poslednji pogled obešenog. Izoštrio sam pogled da bih jasnije razaznao tu bledunjavu sliku. Sad sam mogao da vidim ulicu Vokanson, na koju gleda pevnica, pa ulicu Konte, kao zamišljeni produžetak crkvenog broda. Ulica Konte se levo uliva u ulicu Mongolfije, a desno u ulicu de Turbigo, na oba ugla se nalazi po jedan kafe, „Le Week End”e „La Rotonde”, a preko puta je fasada na kojoj pada u oči natpis koji sam na jedvite jade uspeo da

odgonetnem, LES CREATIONS JACSAM. Periskop. Nije baš logično da se nalazi u prostoriji sa staklenim predmetima, umesto u delu sa optičkim instrumentima, što je znak da je važno da pogled na grad dopire baš do tog mesta, do tog položaja, ali nisam znao zbog čega. Zašto je odabrana ova pozitivistička ćelija u stilu Žila Verna, i smeštena pored znamenja lava i zmije?

Kako bilo, ako budem imao snage i odvažnosti da ostanem tu još dvadesetak minuta, možda me čuvar neće spaziti.

I tako sam ostao u toj podmornici. Činilo mi se da vreme beskrajno sporo prolazi. Čuo sam korake zakasnelih posetilaca, potom i čuvara. Bio sam u iskušenju da se šćućurim ispod komandnog mosta, da se bolje zaklonim od rasejanog pogleda nekog čuvara koji bi tu slučajno zavirio, ali sam odustao od toga, jer ako me otkriju, bolje da i dalje stojim, uvek mogu da se pretvaram da sam zaneseni posetilac obuzet tim čudesnim prizorom.

Svetla su se ubrzo pogasila i salu je obavila polutama, u kabini više nije bilo tako mračno, blaga svetlost sa ekrana padala je na nju. Ja sam i dalje netremice gledao u taj ekran jer je predstavljao moj poslednji dodir sa svetom.

Oprez mi je nalagao da nastavim da stojim, ili, ako me zabole noge, da čučim, još najmanje dva sata. Muzej se najpre zatvara za posetioce, a ljudi koji rade u njemu odlaze kasnije. Obuze me strah da se ne pojave čistačice i ne počnu temeljno da ribaju sve prostorije. Potom sam se setio da se muzej ujutro otvara dosta kasno, što znači da čistačice verovatno rade pri dnevnoj svetlosti, a ne uveče. Sigurno je tako, bar u salama na spratu, jer nisam više čuo nikoga da prolazi, samo udaljene šumove, poneki tup odjek, možda vrata koja se zatvaraju. Nisam smeo da se mičem. Trebalo je da stignem do crkve između deset i jedanaest sati, možda i kasnije, jer Gospodari dolaze tek oko ponoći.

U tom trenutku je grupa mladića izlazila iz Rotonde. Neka devojka je išla ulicom Konte i skrenula u ulicu Mongolfije. U tom kraju grada nije bilo gužve, da li ću izdržati da satima gledam taj dosadni svet koji se nalazi iza mojih leđa? Ali pošto je periskop već tu, zar ne bi trebalo da mi pošalje poruku sa nekim tajanstvenim značenjem? Osećao sam da me obuzima nagon za mokrenjem, nisam smeo da mislim na to, to su samo živci.

Šta ti sve ne pada na pamet kad si sam i skrivaš se u periskopu. Tako su se verovatno osećali i slepi putnici u potpalublju nekog preookeanskog broda kojim odlaze u daleke zemlje. U stvari, njihov cilj je i trebalo da bude Kip slobode, s pogledom na Njujork. Možda ne bi bilo loše da mogu da zadremam. Ne, mogao bih da se probudim prekasno...

Najstrašnji bi bio napad teskobe, kad imaš osećaj da ćeš svakog časa da zaurlaš. Periskop, podmornica, zarobljen na dnu, možda oko tebe već kruže velike crne ribe iz dubina, a ne vidiš ih, znaš samo da nemaš više vazduha...

Nekoliko puta sam duboko udahnuo. Moram da se usredsredim. Jedino što te u ovakvim trenucima nikad neće izdati jeste spisak rublja za pranje. Morao sam da se vratim na činjenice, da ih pobrojim, da odredim njihove uzroke i posledice. Zbog toga sam i došao ovamo, kao i zbog toga i toga...

Navirala su sećanja, jasna, bistra, sređena. Sećanja na tri poslednja grozničava dana, pa na dve poslednje godine, mešala su se sa sećanjima od pre četrdeset godina, redom kako sam nailazio na njih kad sam silom prodro u elektronski mozak Jakopa Belba.

Sećam se (i sećao sam se), da bih uneo neki smisao u zbrku našeg postanja do kojeg je došlo greškom. Sada, kao i onomad u periskopu, sažimam se u jednoj zabačenoj tački u svom umu da bih od nje stvorio priču. Kao Klatno. Od Diotalevija sam saznao da je Kether prvi sefirot, Kruna, početak, prvobitna praznina. On najpre stvori tačku koja postade Misao u koju ucrtava sve likove... Bejaše ili ne bejaše zatvoren u imenu i imenu izmikaše, drugog imena ne imađaše osim „Ko?“, čista želja da se nekim imenom nazove... U početku on zabeleži znakove u vazduhu, neka mračna vrelna stade da izbija iz njegove najtajnije dubine, kao bezbojna magla što bezobličnom daje oblik, samo što stade da se širi, njeno središte postade izvor plamenova koji liznuše i osvetliše unutrašnje sefirote, sve do Kraljevstva.

Ali možda je, govorio je Diotalevi, u tom *cimcumu*, u tom povlačenju, u toj samoći, već postojao nagoveštaj povratka.

2
KOKHMA

In hanc utilitatem clementes angeli saepe figuras, characteres, formas et voces invenerunt proposueruntque nobis mortalibus et ignotas et stupendas nullius rei iuxta consuetum linguae usum significativas, sed per rationis nostrae summam admirationem in assiduam intelligibilium pervestigationem, deinde in illorum ipsorum venerationem et amorem inductivas.

(Johannes Reuchlin, *De arte cabalistica*, Hagenhau, 1517, III)

To se desilo dva dana ranije. Tog četvrtka sam se izležavao u krevetu i nikako da se rešim da ustanem. Stigao sam prethodnog popodneva i javio se telefonom u izdavačku kuću. Diotalevi je još uvek bio u bolnici, a Gudrun je bila pesimista: njegovo stanje je nepromenjeno, što znači da mu je sve gore. Nisam se usuđivao da odem da ga posetim.

Belbo, opet, nije bio u kancelariji. Gudrun mi je rekla da se javio telefonom i kazao da mora da oputuje iz porodičnih razloga. Kakvi porodični razlozi? Čudno je da je odneo tekst-procesor – Abulafiju, kako ga je već zvao – i štampač. Gudrun mi je rekla da ga je odneo kući da bi završio neki posao. Čemu toliki trud? Zar nije mogao da piše u kancelariji?

Nije me držalo mesto. Lija i mali će se vratiti tek naredne nedelje. Prethodne večeri sam navratio do Pilada, ali nikog nisam našao.

Zvonjava telefona me je prenula iz misli. Bio je to Belbo, glas mu je bio izmenjen, dalek.

„Šta se događa? Odakle se javljate? Već sam mislio da ste se izgubili u Libiji, jedanaeste...”

„Manite šalu, Kazobon, stvar je ozbiljna. U Parizu sam.”

„U Parizu? Zar nije trebalo ja da idem u Pariz? Ja treba najzad da posetim Konzervatorijum!”

„Manite šalu, kad vam kažem. U govornici sam... u stvari u nekom kafeu, ovaj, ne znam da li ću moći dugo da pričam...”

„Ako nemate dovoljno žetona, zovite na naš račun. Ovde sam i čekam.“

„Nisu u pitanju žetoni. U neprilici sam.“ Počeo je užurbano da govori kako ne bih imao vremena da ga prekinem. „Plan. Plan je istinit. Molim vas, nemojte da me zadržavate glupostima. Traže me.“

„A ko?“ Nikako nisam mogao da shvatim.

„Templari, zaboga, Kazobon, znam da mi nećete verovati, ali sve je istina. Misle da je mapa kod mene, prevarili su me, namamili su me u Pariz. Hoće da u subotu dođem u Konzervatorijum – u subotu – razumete, to je noć Svetog Jovana...“ Govorio je nepovezano, nisam mogao da ga pratim. „Neću da idem u Konzervatorijum, pobegao sam, Kazobon, oni će me ubiti. Morate da obavestite De Anđelisa, ne, on ne može ništa, nikako policiju, ni za živu glavu...“

„Pa šta da radim?“

„Ne znam, pogledajte šta ima na disketama, na Abulafiji, poslednjih dana sam sve zapisao, i ono što se desilo tokom poslednjih mesec dana. Vi niste bili tu, nisam znao kome da ispričam, pisao sam tri dana i tri noći... Znao šta, idite u kancelariju, u ladici mog pisaćeg stola naći ćete koverat sa dva ključa. Veliki ključ vam ne treba, on je od vikendice, a mali ključ je od stana u Milanu, idite tamo i pročitajte sve, pa odlučite sami, ili ćemo se dogovoriti, Bože dragi, ne znam šta da radim...“

„Dobro, pročitacu. A gde posle da vas nađem?“

„Ne znam. Svake noći idem u drugi hotel. Ako sve uradite danas, možete sutra ujutro da me sačekate u stanu, pokušacu da vam se ponovo javim, ako budem mogao. Bože dragi, šifra...“

Začuo sam neki žamor, Belbov glas se približavao i udaljavao, pojačavao i utišavao kao da neko pokušava da mu otme slušalicu.

„Belbo! Šta se događa?“

„Pronašli su me, šif...“

Oštar fijuk, kao pucanj. Mora da je slušalica ispala i udarila u zid, il na stočić na kojem obično stoji telefon. Neki metež. A onda klik, neko je spustio slušalicu. To sigurno nije bio Belbo.

Odmah sam otišao pod tuš. Morao sam da se probudim. Nisam razumeo šta se događa. Plan je istinit? Kakva glupost, pa mi smo ga izmislili. Ko je uhvatio Belba? Rozenkrojceri, grof De Sen Žermen, Ohrana, Vitezovi Hrama, Assassini? U tom trenutku sve je bilo

moguće, budući da je sve bilo neverovatno. Možda se Belbu pomutila pamet, u poslednje vreme je bio tako napet, nije mi bilo jasno da li zbog Lorence Pelegrini, ili zato što ga je sopstvena tvorevina sve više oćaravala – odnosno, Plan je bio zajednićki, njegov, Diotalevijev i moj, ali on je bio najviše obuzet njim, kao da to više nije bila igra. Bilo je besmisleno da i dalje nagađam. Otišao sam u izdavaćku kuću, Gudrun me je doćekala ogorćenim primedbama zbog toga što smo je ostavili da sama vodi posao, ųurno sam ušao u kancelariju, pronašao koverat i kljućeve i odjurio u Belbov stan.

Ustajali zadah zatvorene prostorije, sasušeni opušaka, pune pepeljare na sve strane, sudopera u kuhinji puna prljavih tanjira, kanta za smeće prepuna praznih konzervi. Na polici u radnoj sobi stajale su tri prazne boce od viskija, u ćetvrtoj je bilo još dva prsta alkohola. Bilo je oćito da je neko boravio u stanu poslednjih dana i da uopšte nije izlazio, jeo je šta stigne i radio kao lud, ili drogiran.

Stan je imao samo dve sobe krcate knjigama razbacanim u svakom kutku, a police su se povijale pod njihovom teųinom. Odmah sam ugledao sto sa kompjuterom, štampaćem i kutijama za diskete. Na ono malo prostora koji nisu zauzimale police bilo je nešto slika, a baš naspram stola jedna gravira iz sedamnaestog veka, reprodukcija uokvirena lepim ramom, alegorija koju nisam ni primetio kad sam pre mesec dana svratio da popijem pivo pre odlaska na odmor.

Na stolu se nalazila fotografija Lorence Pelegrini, s posvetom ispisanom sitnim, gotovo dećjim rukopisom. Videlo se samo njeno lice, ali je i sam pogled njenih oćiju budio u meni neki nemir. Gotovo nagoniski, iz obzira (ili ljubomore?), okrenuo sam fotografiju ne proćitavši posvetu.

Na stolu je stajalo i nekoliko fascikli. Pogledao sam da nema nećeg zanimljivog, ali naišao sam samo na proraćune, predraćune izdavaćkih troškova. Jedino što sam među tim hartijama naišao i na oćštampan fajl koji je, sudeći po datumu, bio jedan od prvih pokušaja pisanja tekst-procesorom. I zvao se „Abu.“ Sećao sam se, kad je Abulafija stigao u izdavaćku kuću, Belbo je bio gotovo dećaćki oduševljen, Gudrun je gundala, Diotalevi se podsmevao.

„Abu“ je svakako bio Belbov lićni odgovor svima koji su ga kritikovali, urnebesna zabava koja dolikuje novajliji, ali je jasno svedoćio s kakvom je on straćću za kombinovanjem prišao raćunaru.

Mada je oduvek tvrdio, sa svojim jedva primetnim osmehom, da je otkrio da ne može da igra glavnog junaka, pa je stoga odlučio da bude pametan posmatrač. Govorio je da pisanje bez ozbiljnog razloga nema smisla, da je onda bolje da iznova piše tuđe knjige, a to i jeste posao dobrog urednika u izdavačkoj kući. Za tog i takvog Belba ova mašina je bila kao halucinogena droga, počeo je da prebira prstima po tastaturi, kao da na starom kućnom klaviru izvodi varijacije na temu *Petit Montanard*, bez bojazni da ga iko sluša i procenjuje. Nije ni smatrao da je to neko stvaralaštvo, njega je pisanje užasavalo, znao je da to nije nikakvo delo, već samo dokaz delotvornosti elektronike, gimnastička vežba. Ali je zaboravljao na utvare koje su ga obično progonile i u tom poigravanju pronašao je način da se vrati u ranu mladost, što je san svakog pedesetogodišnjaka. Kako bilo, njegov urođeni pesimizam i nemoć da se obračuna s prošlošću na izvestan način su se ublažavali u dodiru sa tim neživim, nepristrasnim, podatnim, neodgovornim, tranzistorskim pamćenjem, koje je ljudski nehumano do te mere da je on prestajao da oseća tegobnost življenja.

FILENAME: Abu

O kakvo lepo novembarsko jutro, u početku beše reč, pevaj mi, o boginjo, o Ahilu, sinu Pelejevu gospe i gospoda oružje ljubavi. Tačka i sam idi u novi red. Proba proba proba parakalò parakalò, ako imaš dobar program možeš da praviš i anagrame, možeš da napišeš ceo roman, glavni junak je južnjak i zove se Ret Batler, a glavna junakinja je svojeglava devojka po imenu Skarlet, pa da se predomisliš, treba samo da narediš i Abu će sve Rete Batlere pretvoriti u Kneza Andreja, a sve Skarlet u Natašu, Atlantu u Moskvu, a ti si napisao rat i mir.

Abu, sad uradi ovako: otkucaću ovu rečenicu, narediću Abu da svako „a“ zameni sa „akka“ a svako „o“ sa „ulla“ i tekst će ličiti na neki finski odlomak.

Akkabu, sakkad urakkadi ullavakkakulla: ullatkucakkaću ullavu rečenicu, nakkarediću Akkabu dakka svakkakulla „akka“ zakkameni sakka „akkakkakka“ akka svakkakulla „ulla“ sakka „ullakka“ i tekst će ličiti nakka neki finski ulladlullamakkak.

O radosti, o vrtoglavico razlike, o moj čitače/pišče idealna ljubav iz idealne nesanice potekla, o fineganovo bdenje, o dobri, mili stvore. Ne pomaže ti da misliš ali pomaže da ti misliš umesto njega. Ova mašina je apsolutno duhovna. Kad pišeš gušćjim perom moraš da drljaš po ishabanoj hartiji i da umačeš u mastilo svaki čas, misli se roje, a ruka ne može da ih stigne, kad kucaš na pisaćoj mašini, slova se prepliću, ne možeš da postigneš brzinu svojih sinapsi, napreduješ nezgrapnim tempom mehanike. A kad je u pitanju on, odnosno to (ili ona), tvoji prsti sanjare, um pleše po tastaturi, letiš na zlatnim krilima, konačno možeš da primeniš svoj strogi kritički sud na radost prvog susreta.

I ev štaću sad, uzeć ov bzirku pravipostnih uzaša i narediću mašan das ihkipira i smsti u prevrimni fjal ida ih iste nćijezemle vrti na ekrn, kopirajči smu seb,

Evo, kucao sam naslepo, pa sam sad uzeo ovu zbrku pravopisnih užasa i naredio mašini da ponovi sopstvenu grešku kopirajući samu sebe, ali ovoga puta sam ispravio tekst i on se najzad pojavljuje na ekranu, potpuno čitak, bez greške, pretvorio sam otpatke u akademsko savršenstvo.

Mogao sam i da se predomislim, pa da izbrišem prvi pasus, ostavio sam ga samo da bih pokazao da na ovom ekranu slučajnost i nužnost mogu istovremeno da postoje, obe su tu i moraju da budu tu. A mogao bih da uklonim taj sramni pasus iz vidljivog teksta, ali ne i iz memorije, da sačuvam zbirku svega što odbacujem, tako bih frojdovcima koji sve proždiru i zaljubljenicima u proučavanje varijanata oduzeo svu slast nagađanja, njihovo umeće i akademsku slavu.

Ovo je bolje od pravog pamćenja, jer ono, čak i napornim vežbanjem, može da nauči samo da pamti, ali ne i da zaboravlja. Diotalevi je poput Sefarda lud za zgradama sa velikim stepeništem i kipom ratnika koji vrši strašno zlodelo nad nedužnom ženom, a potom slede dugi hodnici sa stotinama soba, u svakoj se prikazuje po neko čudo, utvare koje iznenada iskrsavaju, užasni događaji, mumije koje oživljavaju, a ti za svaki takav upečatljiv prizor vezuješ određenu misao, kategoriju, komad kosmičkog nameštaja, možda baš neki silogizam, ogroman sorites, nizove apoftegmi, zbirke hiperbatona, ruže zeugmi, poigravanje histerona, proterona, apofantički logos, stoihejske hijerarhije, povorke ekvinocija, paralakse, herbarijume, genealogije gimnozofista – i tako u beskraj. O Ramone, o Kamilo, bilo je dovoljno da se vaš um drži sopstvenih vizija pa da odmah izgradite dugi lanac bića, *in love and joy*, jer sve što se u vasseljeni pokazuje u vašem umu već postoji kao

jedinstvena knjiga, a Prust bi vam izmamio samo osmeh. Ali kad smo onomad Diotalevi i ja naumili da izgradimo *ars oblivionalis*, nismo uspeli da pronađemo pravila za zaborav. Ne вреди, možeš da kreneš u potragu za izgubljenim vremenom i da slediš varljive tragove kao Palčić po šumi, ali nikako ne možeš namerno da zaboraviš pronađeno vreme. Palčić se uvek vraća, kao fiks-ideja. Ne postoji tehnika zaboravljanja, još uvek smo osuđeni na slučajne prirodne procese – povrede mozga, amneziju, ili na uobičajene improvizacije, šta ja znam, putovanje, alkohol, san kao lek, samoubistvo.

A kad imaš Abua, možeš sebi da priuštiš i mala delimična samoubistva, privremene amnezije, možeš bezbolno da izgubiš moć govora.

Gde si bila sinoć, L

Eto vidiš, nametljivi čitaoče, ti to nećeš nikad saznati, ali ovaj prekinuti gornji red koji zjapi u praznini, bio je u stvari početak duge rečenice koju sam i napisao, ali onda sam poželeo da je nisam napisao (a ni smislio), jer sam poželeo da se to što sam zapisao nije ni dogodilo. Bilo je dovoljno da pritisnem određeni taster, neka beličasta sluz se raširila po kobnom nepoželjnom tekstu, onda sam pritisnuo „delete“ i puf, sve je nestalo.

I to nije sve. Tragedija samoubice je u tome što čim skoči s prozora, negde između sedmog i šestog sprata se predomisli: „Samo kad bih mogao da se vratim!“ Ništa. Nemoguće. Pljas. A Abu je milostiv, dozvoljava ti da se pokaješ, mogao bih da povratim svoj izbrisani tekst ako bih na vreme odlučio da pritisnem taster „undo.“ Kakvo olakšanje. Dovoljno je da znam da bih mogao da se setim kad bih hteo, pa da odmah zaboravim.

Nikad više neću ići po kafićima da uništavam vanzemaljske svemirske brodove svojim svetlećim hicima sve dok čudovište ne uništi mene. Ovde je lepše, uništavam misli. To je čitava galaksija sa hiljadama i hiljadama asteroida, svi u nizu, beli ili zeleni i sam ih stvaraš. Fiat Lux, Big Bang, sedam dana, sedam minuta, sedam sekundi i pred tvojim očima rađa se univerzum koji se neprekidno raspada, u njemu ni obrisi nebeskih tela nisu tačno određeni, nema ni vremenskih spona, ma kakav numerus Clausius, tu i vreme teče unazad, slova, niču, pomaljavaju se, nehajno izranjavaju ni iz čega i pokorno iščezavaju, a kad ih ponovo pozoveš, povežeš, izbrišeš, istope se kao ektoplazma i nađu svoje prirodno mesto. To je simfonija na dnu mora mekih spajanja i razdvajanja, pihtijasti ples kometa koje proždiru same sebe, kao štuka u Žutoj podmornici, pritisneš prstom i ono što je nepopravljivo počinje da klizi unatrag prema nekoj proždrljivoj reči i nestaje u njenim čeljustima, ona ga

usisa, srrrk, mrak, ako se ne zaustaviš, poješće samu sebe i ugojće se od svog ništavila, crna rupa iz Češira.

A ako napišeš nešto zbog čega te je sram, snimiš sve na disketu, daš neku šifru za tu disketu i to više niko ne može da pročita, kao stvoreno za tajne agente, napišeš poruku, zapamtiš, zatvoriš, i možeš u šetnju, ni Torkvemada nikad ne bi saznao šta si napisao, znate samo ti i onaj drugi (Onaj Gore?). Da zamislimo i da te stave na muke, pretvaraš se da ćeš da priznaš, ali umesto da otkucaš šifru, pritisneš neki tajni taster i poruke više nema.

Oh, nešto sam napisao, zakačio palcem, sve je nestalo. Šta je to bilo? Ne sećam se. Znam samo da nisam otkrio nikakvu Poruku. Ali ko zna, možda u budućnosti.

Ko pokušava da prodre u Ružičnjak Filozofa a nema ključ, to je kao da pokušava da hoda a nema noge.

(Michael Maier, *Atalanta Fugiens*, Oppenheim, De Bry, 1618, slika XXVII)

U stanu nije bilo ničeg drugog. Morao sam da potražim odgovore na disketama za tekst-procesor. Bile su poređane po brojevima, pa sam pomislio da bih mogao da ubacim prvu. Ali Belbo je spomenuo šifru. Oduvek je ljubomorno čuvao Abulafijine tajne.

I zaista, samo što sam uključio kompjuter, na ekranu se pojavilo pitanje: „Imaš li šifru?” – upitna forma, a ne naređenje, Belbo je lepo vaspitana osoba.

Mašina neće da saraduje, zna da mora da dobije šifru; ako je ne dobije, ćuti. A to je kao da mi kaže: „Pazi, sve što želiš da saznaš nalazi se ovde, u mojoj utrobi, ali samo ti kopaj, krtice matora, nikad ništa nećeš pronaći.” To ćemo tek da vidimo, pomislih, baš ti se sviđalo da se igraš premetanja s Diotalevijem, ti si Sem Spejd izdavaštva, što bi rekao Jakopo Belbo, sad pronađi sokola.

Šifra na Abulafiji mogla je da ima najviše sedam slova. Koliko kombinacija od sedam slova može da se dobije sa dvadeset i pet slova abecede, računajući i ponavljanja, pošto reč može da glasi i „kadabra” na primer? Nekakav obrazac svakako postoji, a rezultat iznosi nešto preko šest milijardi. I da sam imao neki ogroman računar koji može da pronađe milion kombinacija u sekundi da bi obuhvatio svih šest milijardi permutacija, opet bih morao jednu po jednu da ih prenosim Abulafiji, kako bih pronašao pravu, a znao sam da Abulafiji treba deset sekundi da zatraži i potvrdi šifru. To je, znači, šezdeset milijardi sekundi. Pošto u godini dana ima nešto preko trideset i jedan milion sekundi, da zaokružimo na trideset, trebalo bi mi otprilike dve hiljade godina da obavim posao. Baš lepo.

Morao sam da se oslonim na nagađanje. Na koju li je reč Belbo pomislio? Pre svega, da li je to reč koju je pronašao kad je počeo da

koristi mašinu, ili je smislio, ili izmenio tih poslednjih dana, kad je shvatio da je materijal na disketama veoma opasan i da više nije reč o igri? To uopšte nije isto.

Druga pretpostavka je verovatnija. Belbo je osećao da ga Plan progoni, počeo je ozbiljno da ga shvata (tako mi je i delovao kad se javio telefonom) i onda se setio neke reči koja je u vezi s našom pričom.

A možda i nije tako, jer bi i Oni mogli da se dosete neke reči u vezi s Tradicijom. Za trenutak sam pomislio da su možda i Oni ušli u stan, iskopirali diskete i sad negde daleko takođe pokušavaju sa svim mogućim kombinacijama. Moćan računar u dvorcu na Karpatima.

Kakva glupost, pomislih, nisu oni za računare, oni bi se držali Notarikona, Gematrije, Temure, ponašali bi se kao da su diskete Tora. I trebalo bi im taman onoliko vremena koliko je proteklo od nastanka *Knjige Postanja*. Međutim, tu pretpostavku nisam smeo da zanemarim. Ako oni postoje, to znači da pronalaze nadahnuće u kabali, a ako je Belbo bio ubeđen da postoje, možda je i on krenuo tim putem.

Da bih umirio savest, pokušao sam sa nazivima deset sefirota: Kether, Kokhma, Binah, Hesed, Gebora, Tifereth, Necah, Hod, Jesod, Malkhut, a dodao sam i Shekinah, od viška glava ne boli... Nije uspelo, razume se, ta ideja bi najpre svakom pala na pamet.

Pa ipak, ta reč je sigurno nešto očigledno, što se prosto nameće samo od sebe, jer kad neko tako opsednuto radi na tekstu, kao što je Belbo sigurno radio tih poslednjih dana, ne može da se izvuče iz govornog sveta u kojem živi. Nezamislivo je da bi mogao da ludi zbog Plana a da mu padne na pamet recimo Linkoln, ili Mombasa. Sigurno je nešto u vezi s Planom. Ali šta?

Pokušao sam da uđem u Belbov način razmišljanja. Dok je pisao, histerično je pušio, pio i osvrtao se oko sebe. Otišao sam u kuhinju i nasuo poslednju kap viskija u jedinu čistu čašu koju sam pronašao, vratio se za tastaturu, zavalio se u stolici, podigao noge na sto. Polako sam srkutao viski, (zar nije tako radio i Sem Spejd – ili to beše Marlou?) osvrćući se oko sebe. Knjige su bile na prevelikoj udaljenosti pa nisam mogao da pročitam naslove na koricama.

Ispio sam i poslednji gutljaj viskija, sklopio oči, pa ih ponovo otvorio. Pred sobom sam ugledao graviru iz sedamnaestog veka. Bila je to tipična rozenkrojcerovska alegorija iz tog doba, krcata

šifrovanim porukama u potrazi za članovima Bratstva. Očito je predstavljala Hram Ružinog Krsta, odnosno kulu iznad koje se uzdiže kupola, po renesansnom, i hrišćanskom i hebrejskom ikonografskom obrascu, po kojem se Hram u Jerusalimu prikazuje po uzoru na Omarovu džamiju.

Predeo oko kule bio je u neskladu s njom, a u neskladu je bilo i sve što se tu nalazilo, kao u kakvom rebusu na kojem vidimo neku zgradu, a u prvom planu žabu, mazgu sa samarom, kralja kako prima poklon od paža i slično. Ovde se levo u dnu vidi neki gospodin kako izlazi iz bunara okačen o kotur koji vuku neverovatni čekrci koji prolaze kroz kružni prozor i vode do nekog oslonca u samoj kuli. U središtu se nalaze plemić i neki prolaznik, desno neki hodočasnik koji puze vukući za sobom divovsko sidro poput putničkog štapa. Na desnoj strani, gotovo tačno naspram kule, uzdiže se hridina, stena sa koje se strmoglavljuje neki čovek s mačem u ruci, a na suprotnoj strani, u perspektivi, planina Ararat i Barka nasukana na njenom vrhu. U gornjem delu gravire, u svakom uglu po jedan oblak i po jedna zvezda koja ga obasjava, a kosi zraci tih zvezda padaju na kulu, dok po njima lebde dve prilike, jedna je naga i oko nje je obavijena zmija, a druga je u stvari labud. Između ta dva oblaka nalazi se oreol iznad kojeg je reč „oriens“, preko nje su otisnuta hebrejska slova iz kojih izlazi Božja ruka koja drži konac na kojem visi kula.

Kula se kreće na točkovima, njena osnova je kvadratnog oblika, ima prozore, vrata, pokretni most na desnom boku, kao i dugački balkon sa četiri osmatračke kule, u svakoj od njih nalazi se po jedan oklopnik sa štitom (ukrašenim hebrejskim slovima) koji maše palmovom granom. Ali se vide samo tri oklopnika, dok se četvrti tek naslućuje iza velinčastvene osmougaone kupole iznad koje se uzdiže takođe osmougaono kube, a iz njega izlaze dva velika krila. Iznad toga se nalazi manja kupola sa malim četvorougaonim tornjem čije lukove drže vitki stubovi, a u njenoj unutrašnjosti se vidi zvono. I najzad, mala krstasta kupola na samom vrhu o koju je okačena nit koju u visini drži Božja ruka. S leve i s desne strane kupole piše „Fa“, odnosno „ma“, a iznad nje stoji svitak sa natpisom „Collegium Fraternitatis.“

Tu nije bio kraj neobičnim prizorima, jer kroz drugi okrugli prozor sleva vira ruka s mačem, nesrazmerno velika u odnosu na

druge likove na slici, kao da pripada nekom krilatom stvorenju koje je zarobljeno u kuli, a kroz okrugli prozor zdesna izvire ogromna truba. Ponovo truba...

Na trenutak sam pomislio na broj otvora na kuli: na kubetima ih ima suviše i njihov oblik je preterano savršen, dok su sa strane na osnovici poređani proizvoljno. Samo dve četvrtine kule su vidljive pod pravim uglom, pa možemo da zamislimo, zbog simetrije, da i na drugoj strani postoje ista vrata, prozori i okna kao ona koja vidimo s jedne strane. Znači, deset lukova u zvoniku, osam prozora na kubetu ispod njega, četiri osmatračnice, šest otvora između istočnog i zapadnog dela fasade, a četrnaest između severnog i južnog dela. Sabrao sam: trideset i šest otvora.

Trideset i šest. Opsednut sam tim brojem već više od deset godina. Kao i brojem sto dvadeset. Rozenkrojceri. Sto dvadeset podeljeno sa trideset i šest iznosi, izraženo sa sedam cifara, 3,333333. Preterano savršeno, ali možda vredi pokušati. Pokušao sam, ali bez uspeha.

Prođe mi kroz glavu da kad se taj broj pomnoži sa dva, dobije se približno 666, broj Zveri. Pokazalo se da je i ova pretpostavka bila preterano maštovita.

Iznenada mi privuče pažnju oblak u sredini, Božje sedište. Hebrejska slova su baš padala u oči, videla su se i sa stolice na kojoj sam sedeo. Ali Belbo nije mogao da zapisuje hebrejska slova u Abulafiju. Pogledao sam bolje, znao sam ta slova, zdesna na levo, *jod, he, vav, he*. Jahveh, Božje ime.

I počni da premećeš to ime, odnosno IHVH, sam od početka, da ispituješ sve moguće kombinacije, da ga vrtiš i okrećeš kao točak...

(Abulafia, *Hayyê ha-Nefeš*, Ms. München 408)

Božje ime... Pa da. Setio sam se prvog Belbovog i Diotalevijevog razgovora onoga dana kada su priključili Abulafiju u Belbovoj kancelariji.

Diotalevi je stajao na vratima svoje sobe i odisao nametljivom blagonaklonošću. Diotalevijeva naklonost uvek je bila uvredljiva, ali činilo se da je i Belbo blagonaklono prihvata.

„Čemu će ti to služiti? Nećeš valjda tu da unosiš rukopise koje ne čitaš?“

„Poslužiće mi za razvrstavanje, sređivanje spiskova, obnavljanje kartoteke. Mogao bih i da zabeležim neki svoj tekst umesto tuđih.“

„Ali zakleo si se da nećeš nikada ništa sam da napišeš.“

„Zakleo sam se da neću da mučim ovaj svet nekim novim rukopisom. Rekao sam, pošto sam otkrio da nisam stvoren za glavnog junaka...“

„... onda ćeš da budeš pametan posmatrač. Znam. Pa šta?“

„Pa i pametan posmatrač, kad se vraća s nekog koncerta, pevuši drugi stav. To nikako ne znači da ima nameru da diriguje u Karnegi holu...“

„Znači da ćeš probati da otpevušiš neko pisanije da bi otkrio da ne smeš da pišeš.“

„To bi bila poštena odluka.“

„Kad vi kažete.“

I Diotalevi i Belbo su poreklom iz Pijemonta i često su mudrovali o toj sposobnosti otmenih Pijemonteza da te ljubazno saslušaju, da te gledaju pravo u oči i onda ti kažu to „Kad vi kažete“, naizgled učtivo i sa zanimanjem, a u stvari osećaš da si predmet dubokog

negodovanja. Meni su govorili da sam neotesan i da nikad neću moći da primetim tako prefinjene nijanse.

„Ja neotesan?“, bunio sam se, „Rodio sam se u Milanu, ali moja porodica je iz Valdaoste...“

„Gluposti“, odgovarali su oni, „odmah se vidi kad je neko iz Pijemonta, po njegovoj sumnjičavosti.“

„I ja sam sumnjičav.“

„Niste. Vi ste samo nepoverljivi, to nije isto.“

Znao sam zašto je Diotalevi sumnjičav prema Abulafiji. Čuo je da pomoću njega može da se menja redosled slova, tako da bi neki tekst mogao da stvori sopstvenu suprotnost i da se preobrazi u mračna proročanstva. Belbo je pokušavao da mu objasni. „To ti je igrarija s permutacijama“, govorio je, „zar se to ne zove Temura? Zar tako ne postupa i pobožni rabin da bi se uzdigao do dveri Večnog Sjaja?“

„Prijetelju moj“, odgovarao je Diotalevi, „nikad nećeš ništa razumeti. Tačno je da je Tora, mislim na vidljivu Toru, samo jedna od mogućih permutacija slova večne Tore, one koju je Bog stvorio i predao Adamu. Ako premećemo slova ove knjige vekovima, moglo bi da se dogodi da pronađemo izvornu Toru. Ali ishod nije bitan. Bitan je sam postupak, predanost sa kojom ćeš beskonačno dugo okretati vodenični točak molitve i svetih spisa i postupno otkrivati istinu. Kada bi ti ova mašina odmah pokazala istinu, ne bi je prepoznao, jer ti srce ne bi bilo pročišćeno dugim preispitivanjem. Osim toga, zar u kancelariji?! Svetu Knjigu moraš da mrmljaš u nekoj tesnoj izbi, u getu, gde iz dana u dan učiš da se povijaš i da ti ruke budu pripijene uz bokove i kad ih pomeraš, pa gotovo da nema razmaka između ruke u kojoj držiš Knjigu i ruke kojom okrećeš listove, a kad hoćeš da ovlažiš prste, prinosiš ih pravo usnama, kao da žvaćeš beskvasni hleb i paziš da ti ne promakne nijedna mrvica. Reč moraš da prežvakavaš vrlo sporo, možeš da je razložiš i prespojiš samo ako je valjano otopiš jezikom i vodi računa da ti ne iscuri s pljuvačkom na kaftan, jer ako neko slovo ispari, prekinuće se nit koja treba da te spoji s višnjim sefirotima. Tome je Avram Abulafija posvetio život, dok se vaš sveti Toma upinjao da pronađe Boga pomoću svojih pet puteljaka. Abulafijina *Kokmath ha-Zeruf* bila je u isti mah i nauka o kombinovanju slova i nauka o pročišćenju srca. Mistična logika, svet slova i njihovog beskonačnog kovitljanja i premetanja jeste svet

blaženstva, nauka o kombinovanju je muzika misli, ali moraš da paziš i da napreduješ polako i oprezno, jer bi ta tvoja mašina mogla da te odvede u bunilo, a ne u zanos. Mnogi Abulafijini učenici nisu umeli da zastanu na tananoj granici koja razmišljanje o Božjem imenu deli od bavljenja magijom, od zloupotrebe imena da bi od njih načinili amajliju, oruđe za gospodarenje prirodom. A nisu znali, kao što ne znate ni ti ni tvoja mašina, da je svako slovo povezano s nekim delom tela, pa ako izmeniš neki suglasnik, a ne poznaješ njegovu moć, neki od tvojih udova može da promeni položaj ili svojstvo i ostaćeš spolja doživotno a iznutra zauvek životinjski nakazan.”

„Čuj”, rekao mu je Belbo baš tog dana, „nisi me odvratio, podstakao si me. To znači da imam svog ličnog Abulafiju, kao što su tvoji prijatelji imali Golema. Zvaću ga Abulafija, za prijatelje - Abu. Samo što će moj Abulafija biti oprezniji i pokorniji od tvog. Skromniji. Znači, nije stvar u tome da se pronađu sve kombinacije slova Božjeg imena? Dobro, pogledaj u ovom priručniku, u bejziku ćeš naći jedan mali program za permutovanje svih nizova od četiri slova. Kao stvoren je za IHVH. Evo ga, da ga pokrenem?” I pokazao mu je program, koji je Diotaleviju svakako delovao kabalistički:

```
10 REM anagrams
20 INPUT L$(1),L$(2), L$(3),L$(4)
30 PRINT
40 FOR I1=1 TO 4
50 FOR I2=1 TO 4
60 IF I2=1 THEN 130
70 FOR I3= 1 TO 4
80 IF I3=I1 THEN 120
90 IF I3=I2 THEN 120
100 LET I4=10-(I1+I2+I3)
110 LPRINT L$(I1);L$(I2);L$(I3);L$(I4)
120 NEXT I3
130 NEXT I2
140 NEXT I1
150 END
```

„Pokušaj, kad ti zatraži imput, upiši I,H,V,H i pokreni program. Možda ćeš se uvrediti, jer ima svega dvadeset i četiri moguće kombinacije.“

„Svetih mu serafima! Šta da radiš sa dvadeset i četiri Božja imena? Zar misliš da naši mudraci to nisu izračunali? Uzmi pa pročitaj *Knjigu Postanja*, šesnaesti red, četvrta glava. A nisu imali računare. 'Dva kamena gradi dve kuće. Tri Kamena gradi šest Kuća. Četiri Kamena gradi dvadeset i četiri Kuće. Pet Kamenova gradi stotinu i dvadeset Kuća. Šest Kamenova gradi sedamsto dvadeset Kuća. Sedam Kamenova gradi pet hiljada i četrdeset Kuća. Odatle ideš dalje i razmišljaš o onome što usta ne mogu da izuste i uho ne može da čuje.' Znaš li kako se to danas zove? Faktorijalni račun. A znaš li zašto te Tradicija upozorava da je bolje da se tu zaustaviš? Zato što u slučaju da Božje ime ima osam slova, bilo bi četrdeset hiljada kombinacija, a u slučaju da ima deset slova, tri miliona i šeststo hiljada, a tvoje jedno ime bi imalo gotovo četrdeset miliona kombinacija, i treba da budeš zahvalan što nemaš *middle initial*, kao Amerikanci, inače bi bilo preko četiri stotine miliona kombinacija. A da Božje ime ima dvadeset i sedam slova, koliko postoji u hebrejskom alfabetu, pošto nema samoglasnika već dvadeset i dva glasa i pet varijanata, broj njegovih mogućih imena imao bi 29 cifara. Ali morao bi da uzmeš u obzir i ponavljanja, jer ne možeš da isključiš da Božje ime bude na primer slovo Alef koje se ponavlja dvadeset i sedam puta, tada ti ni faktorijalni račun više ne bi bio dovoljan i morao bi da izračunaš dvadeset sedam na dvadeset sedmi stepen, čini mi se da to iznosi 444 milijarde milijardi milijardi milijardi mogućnosti, tako nešto, u svakom slučaju broj koji ima trideset i devet cifara.“

„Varaš da bi ostavio jači utisak na mene. Pročitao sam i ja tvoju *Knjigu Postanja*. Ima dvadeset i dva osnovna slova i Bog je samo pomoću njih stvorio sve što je stvoreno.“

„Nemoj sad da cepidlačiš, jer ako je reč o tom redu veličina, ako umesto dvadeset sedam na dvadeset sedmi stepen, računaš dvadeset dva na dvadeset drugi stepen, opet ćeš dobiti nešto oko trista četrdeset milijardi milijardi milijardi. Kakva je to razlika za tvoju čovekovu meru? Da li znaš da kad bi morao da brojiš jedan, dva, tri i tako dalje, po jedan broj u sekundi, samo da bi došao do milijardu, govorim o tričavoj milijardici, bilo bi ti potrebno trideset i dve godine? To je mnogo složenije nego što ti misliš, a Kabala se ne svodi na

Knjigu Postanja. A reći ću ti i zašto u valjanom permutovanju Tore moramo da upotrebimo svih dvadeset i sedam slova. Ukoliko se poslednjih pet slova tokom jednog permutovanja nađe u sredini reči, prelazi u svoj normalni ekvivalent, to je tačno. Ali nije uvek tako. U Isaiji, devet šest sedam, u reči LMRBH, Lemarbah, koja kao sasvim slučajno znači množiti, *mem* u sredini napisano je onako kako se to slovo piše na kraju reči."

„A zašto?“

„Zato što svako slovo odgovara po jednom broju, obično slovo *mem* vredi četrdeset, a *mem* na kraju reči šeststo. Tu nije u pitanju Temura, koja te uči kako da permutuješ, već Gematrija koja pronalazi uzvišenu srodnost između reči i njihove brojčane vrednosti. Kad se reč LMRBH napiše sa krajnjim *mem*, njena vrednost ne iznosi 277 nego 837, što znači da odgovara 'ThThZL, Thath Zal', što znači 'onaj ko neštedimice daruje'. Kao što vidiš, to znači da moramo da uzmemo u obzir svih dvadeset i sedam slova, jer nije bitan samo glas koji se izgovara, već i broj. Stoga da se vratimo na moju računicu, odnosno ima preko četiri stotine milijardi milijardi milijardi milijardi. A znaš li koliko bi nam bilo potrebno da ih sve isprobamo, po jednu u sekundi, pod pretpostavkom da postoji mašina, sigurno ne tako jedna i bedna kao tvoja, koja to može da uradi? Ako daje jednu kombinaciju u sekundi, bilo bi ti potrebno sedam milijardi milijardi milijardi milijardi minuta, sto dvadeset i tri miliona milijardi milijardi milijardi sati, nešto više od pet miliona milijardi milijardi milijardi dana, četrnaest hiljada milijardi milijardi milijardi godina, stočetrdeset milijardi milijardi milijardi vekova, četrnaest milijardi milijardi milijardi milenijuma. A kada bi imao računar koji može da isproba milion kombinacija u sekundi, zamisli samo koliko bi vremena uštedeo, ta tvoja računaljka bi obavila posao za četrnaest hiljada milijardi milijardi milenijuma! Ali u stvari, pravo i tajno Božje ime je dugo koliko i čitava Tora i na svetu ne postoji mašina koja može da iscrpi sve permutacije, jer je Tora već sama po sebi plod permutacija dvadeset i sedam slova i to sa ponavljanjem. Stoga te veština Temure ne uči da premećeš dvadeset i sedam slova alfabeta, već sve znake Tore, u kojoj svaki znak vredi kao zasebno slovo, iako se bezbroj puta pojavljuje i na drugim stranicama, što znači da dva slova *he* u imenu *Ihvh* vrede kao dva različita slova. Dakle, kad bi hteo da izračunaš sve moguće kombinacije svih znakova u Tori, sve

nule ovog sveta ne bi ti bile dovoljne. Samo ti pokušaj pomoću te tvoje bedne mašine za knjigovođe. Razume se da Mašina postoji, ali ne proizvodi se u tvojoj silikonskoj dolini, to je sveta Kabala, odnosno Tradicija, a rabini već vekovima čine ono što nijedna mašina nikad neće moći, a nadajmo se da nikad neće ni učiniti. Jer, kad bi se kombinovanje okončalo, rezultat bi morao da ostane tajna, a univerzum bi i onako okončao svoj ciklus, pa bismo svi mi sagoreli u slavi velikog Metatrona.”

„Amin”, rekao je Jakopo Belbo.

Ali otada ga je Diotalevi stalno gurao u te bezdane i to sam morao da imam u vidu. Koliko sam samo puta video Belba da posle radnog vremena isprobava programe koji bi mogli da provere Diotalevijev račun, da bi mu dokazao kako mu njegov Abu bar kaže istinu za svega nekoliko trenutaka, pa ne mora sam da računa, na požutelim pergamentima, pomoću prepotopskih sistema brojeva koji, primera radi, ne poznaju ni nulu? Uzalud, i Abu je davao one rezultate do kojih je mogao da dođe, i to izražene pomoću stepena, pa Belbu nije polazilo za rukom da ponizi Diotalevija i pokaže mu kako se ekran ispunjava beskrajnim nulama, kao bleđa vizuelna imitacija univerzuma kombinacija i eksplozije svih mogućih svetova...

Međutim, sada, posle svega što se desilo, i sa rozenkrojcerovskom gravirom pred sobom, mislio sam da je nemoguće da Belbo u potrazi za šifrom nije posegnuo za tim premetanjima Božjeg imena. Mogao je da upotrebi i brojeve, kao što su trideset šest ili sto dvadeset, ako je tačno moje nagađanje da je opsednut tim ciframa. To znači da ni u kom skučaju nije kombinovao četiri hebrejska slova jer zna da četiri kamena grade samo dvadeset četiri kuće.

Možda je odabrao italijansku transkripciju Božjeg imena jer sadrži i dva samoglasnika. Sa šest slova bilo mu je na raspolaganju sedamsto dvadeset permutacija. Dva slova *he* se ponavljaju, ali Diotalevi je rekao i da se računaju kao dva različita slova. Mogao je da izabere trideset šestu ili sto dvadesetu kombinaciju.

Stigao sam u Belbov stan oko jedanaest, sad je već bio jedan sat. Morao sam da sastavim program za anagrame od šest slova, odnosno samo da prepravim program za četiri slova koji je već postojao.

Bilo mi je potrebno malo svežeg vazduha. Izašao sam napolje, kupio nešto za jelo i još jednu bocu viskija.

Vratio sam se u stan, odložio sendviče po strani i odmah se bacio na viski, pustio sam sistemsku disketu za bejzik, sastavio program za šest slova, i uz uobičajene greške trebalo mi je dobrih pola sata, ali oko pola tri program je radio a pred mojim očima na ekranu ređalo se sedamsto dvadeset Božjih imena.

OVDE SE NALAZI TEKST ZA SKENIRANJE
NA 46-47 STRANI ORIGINALA

Izvadio sam listove iz štampača, nisam ih ni razdvojio, kao da gledam u svitak izvorne Tore. Pokušao sam s imenom broj trideset šest. Mračan ekran. Poslednji gutljaj viskija, a potom sam, oklevajući, probao s imenom broj sto dvadeset. Ništa.

Došlo mi je da umrem. Ali ipak, ja sam već postao Jakopo Belbo pa je Jakopo Belbo sigurno mislio isto što i ja. Mora da sam nešto pogrešio, napravio sam neku glupavu grešku, neku sitnu omašku. Bio sam nadomak rešenja, možda je Belbo, iz meni nepoznatih razloga, brojao od kraja?

Kazobon, budalo jedna – rekoh samom sebi. Pa naravno, od kraja. To znači zdesna nalevo. Belbo je uneo u kompjuter Božje ime transkribovano latinicom, sa samoglasnicima, razume se, a pošto je u pitanju hebrejska reč, napisao je zdesna nalevo. Njegov imput nije bio IAHVEH, kako se samo nisam ranije setio, nego HEVHAI. Razume se da je onda i redosled permutacija obrnut.

To je značilo da moram da brojim od kraja. Ponovo sam pokušao sa oba imena.

Ništa se nije dogodilo.

Sve sam promašio. Zalepio sam se za elegantnu ali pogrešnu pretpostavku. Događa se to i najboljim naučnicima.

Ne, ne samo najboljim naučnicima, nego svima. Zar nismo upravo mesec dana pre toga primetili da su poslednjih meseci

objavljena najmanje tri romana u kojima glavni junak traži Božje ime u kompjuteru? Belbo ne bi upotrebio nešto tako otrcano. Pored toga, kad biramo šifru, odabraćemo nešto što se lako pamti, što se kuca gotovo samo od sebe i bez razmišljanja. Čuj IHVHEA! Potom bi morao da primeni Notarikon na Temuru i da sastavi neki akrostih da bi zapamtio tu reč. Nešto kao: Iz Humke Vrlog Hirama Eto Akacije...

Na kraju krajeva, zašto bi Belbo morao da misli u duhu Kabale kao Diotalevi? On je bio obuzet Planom, a u njega smo ugradili toliko drugih komponenata, Rozenkrojcere, Sinarhiju, Homunkuluse, Klatno, Kulu, Druide, Enoju...

Enoja... Pomislio sam na Lorencu Pelegrini. Ispružio sam ruku i okrenuo fotografiju koju sam prethodno sklonio od sopstvenog pogleda. Trudio sam se da odagnam neprikladnu misao, sećanje na ono veče u Pijemontu... Prineo sam fotografiju i pročitao posvetu. Pisalo je: „Zato što sam ja prva i poslednja. Ja sam obožavana i omražena. Kurva i svetica. Sofija.”

To je sigurno bilo posle Rikardove izložbe. Sofija, šest slova. A zašto bi morao da ih premeće? Moj način razmišljanja je bio potpuno iskrivljen. Belbo voli Lorencu, voli je baš onakvu kakva jeste, a ona je Sofija, a pri pomisli da ona, baš u tom trenutku, ko zna... Ne, nije tako, Belbov način razmišljanja je još mnogo iskrivljeniji. Prisećao sam se Diotalevijeve reči: „U drugom sefirotu Alef tame se preobražava u Alef svetlosti. Slova Tore izvire iz Mračne Tačke, suglasnici su telo, samoglasnici dah, a zajedno prate pojanje vernika. Kad se pokrene melodija znakova, s njom se kreću i samoglasnici i suglasnici. Iz njih nastaje Kokhma, Mudrost, Razboritost, prvobitna ideja u kojoj se, kao u kovčežiću za dragocenosti, nalazi sve, spremno da se raširi u stvaranju. Kokhma u sebi sadrži sve što će potom uslediti...”

Zar je Abulafija, sa svojom tajnom zalihom fajlova, nešto drugo? Kovčežić koji čuva ono što je Belbo znao, ili mislio da zna, to je njegova Sofija. On je izabrao neko tajno ime da bi prodrio u dubinu Abulafije, (jedinog) predmeta s kojim vodi ljubav, ali u isti mah misli i na Lorencu, traga za reči koja će osvojiti Abulafiju i biti njegova amajlija da bi dobio Lorencu, hteo bi da prodre u srce Abulafije, želi da Abulafija bude nepodatan za sve druge, kao što je Lorenca nepodatna za njega, zanosi se da će sačuvati, upoznati i osvojiti Lorencinu tajnu kao što poseduje Abulafijinu šifru...

Izmišljao sam objašnjenje i zanosio se da je pravo. Kao i s Planom: mislio sam da su moje želje stvarnost.

Ali pošto sam bio pijan, vratio sam se za tastaturu i otkucao SOFIJA. Mašina me je učtivo upitala: „Da li imaš šifru?“ Glupa mašina, zar ne možeš da se raznežiš ni pri pomisli na Lorencu?

Judá León se dio a permutaciones
De letras y a complejas variaciones
Y alfin pronunció el Nombre que es la Clave,
La Puerta, el Eco, el Huésped y el Palacio...

(J.L.Borges, *El Golem*)

A tada sam, uinat Abulafiji, na ko zna koje po redu tupavo pitanje („Da li imaš šifru?“) odgovorio: „Ne.“

Reči, redovi, registri, stadoše da ispisuju koprenu teksta po ekranu.

Provalio sam Abulafijinu tajnu.

Bio sam toliko opijen pobedom da se nisam ni zapitao zašto je Belbo odabrao baš tu reč. Sada znam, a znam da je i on u trenutku lucidnosti shvatio ono što ja sada shvatam. Ali u četvrtak sam samo pomislio da sam pobedio.

Stao sam da igram, da pljeskam rukama, da pevušim neku vojničku pesmicu. Onda sam se smirio i otišao u kupatilo da se umijem. Vratio sam se i pustio da se štampa najpre poslednji fajl, onaj koji je Belbo napisao neposredno pred bekstvo u Pariz. Potom, dok je štampač neumoljivo škripao, počeo sam halapljivo da jedem i nastavio da pijem.

Kad se štampač zaustavio, pročitao sam tekst, potresao me je i još uvek nisam mogao da razlučim da li se preda mnom nalaze neverovatna otkrića ili svedočanstvo o njegovom ludilu. Šta ja u suštini znam o Jakopu Belbu? Koliko sam ga razumeo tokom te dve godine kada sam provodio s njim gotovo svaki dan? Koliko poverenja mogu da imam u dnevnik tog čoveka koji je i sam priznao da piše u izuzetnim okolnostima, omamljen alkoholom, duvanom, strahom, tri dana potpuno odsečen od spoljašnjeg sveta?

Već je pala noć, noć dvadeset i prvog juna. Oči su mi suzile. Od jutra sam buljio u taj ekran i u tačkasti mravinjak koji je izlazio iz

šampača. Bilo da je istina ili laž to što sam pročitao, Belbo je rekao da će se sledećeg jutra javiti telefonom. Morao sam tu da sačekam poziv. Vrtelo mi se u glavi.

Otišao sam posrćući u spavaću sobu i onako obučen stropoštao se na krevet, koji nije bio ni nameštan.

Probudio sam se oko osam, iz dubokog, lepljivog sna i isprva nisam mogao da shvatim gde se nalazim. Srećom, u stanu je bilo još kafe, pa sam skuvao nekoliko šoljica. Telefon nije zvonio, a ja nisam smeo da izađem da nešto kupim jer sam strahovao da će Belbo baš tada da zove.

Ponovo sam seo za kompjuter i počeo da štampan ostale diskete po hronološkom redu. Pronašao sam igre, vežbe, izveštaje o događajima koji su mi bili poznati, ali su ovde posmatrani iz Belbovog ličnog ugla, pa su mi čak i oni izgledali sasvim drugačiji. Pronašao sam odlomke iz dnevnika, ispovesti, skice literarnih pokušaja koje je beležio s ogorčenom upornošću, kao čovek koji zna da su unapred osuđene na neuspeh. Pronašao sam beleške, portrete ličnosti koje sam poznao, ali su sada poprimali sasvim drugačiji izgled – odnosno mračniji, ili je to bio mračniji moj pogled, moj pokušaj da od slučajnih nagoveštaja sastavim strašan i konačan mozaik?

A pre svega pronašao sam i ceo fajl u kojem su se nalazili samo citati. Bili su to odlomci iz onoga što je Belbo čitao u poslednje vreme, prepoznao sam ih na prvi pogled, koliko smo samo sličnih tekstova pročitali tih meseci... Bili su obeleženi brojevima, ukupno ih je bilo sto dvadeset. Taj broj je namerno odabrao, inače bi podudarnost bila zabrinjavajuća. Zašto baš ti citati, a ne neki drugi?

Sada Belbove tekstove i celu priču koju mi oni vraćaju u sećanje mogu da tumačim samo u svetlu tog fajla. Prebiram te navode kao zrna jeretičke krunice, a ipak shvatam da bi neki od njih za Belba mogli da budu znak za uzbunu, vera u izbavljenje.

A možda ja više ne umem da razlikujem zdrav razum od pomućenog uma? Nastojim da ubedim samog sebe da sam ga dobro shvatio, ali je koliko jutros neko rekao meni, a ne Belbu, da sam lud.

Mesec se lagano uspinje na nebu iza Brika. U velikoj kući se čuju čudni šumovi, možda su crvi u drvenariji, miševi, ili duh Adelina Kanepe... Ne usuđujem se da prođem kroz hodnik, nalazim se u

radnoj sobi teče Karla i gledam kroz prozor. S vremena na vreme izađem na terasu da proverim da li se neko penje na brežuljak. Čini mi se kao da sam u nekom filmu, baš bedno: „Evo ih, dolaze...”

A brežuljak je tako tih u ovoj noći na početku leta.

Koliko je samo pustolovnije, neizvesnije, bezumnije bilo prisećanje, da mi brže prođe vreme i da ostanem živ, one večeri kada sam u periskopu od pet do deset prestajao na nogama, lagano i blago cupkajući da bi mi krv kolala, kao u nekom afričko-brazilskom ritmu.

Prisećao sam se tih poslednjih godina slušajući kako „atabaques” čarobno bubnjaju... Možda da bih prihvatio saznanje da će se naša maštanja, koja su otpočela kao mehanički ples, u tom hramu mehanike preobraziti u praznovanje, posedovanje, pojavu i prevlast Ešua?

Prethodne večeri u periskopu nisam imao nikakav dokaz da je tačno ono što mi je štampač otkrio. Još sam mogao da se branim sumnjom. Do ponoći ću možda shvatiti da sam došao u Pariz, sakrio se kao lopov u u tom bezazlenom muzeju tehnike, samo zato što sam glupo upao u zamku makumbe koja je organizovana za turiste i dopustio da me hipnotišu perfumadores i ritam pontosa...

A moje sećanje je svaki put pokušavalo da unese otrežnjenje, milosrđe i sumnju u sastavljanje mozaika. Voleo bih da i sada sačuvam to stanje duha, isto to kolebanje između bajkovitog zavaravanja i predosećanja da sam u klopci, sada dok mnogo trezvenije razmišljam o tome šta sam tada mislio, prizivam u sećanje dokumente koje sam grozničavo čitao prethodnog dana i tog istog jutra na aerodromu i za vreme leta za Pariz.

Trudio sam se da samom sebi razjasnim kako smo to neodgovorno postupali Belbo, Diotalevi i ja i kako smo došli do toga da prekrajamo svet ili, što bi rekao Diotalevi, da otkrivamo delove *Knjige* belim ognjem ispisane, u praznim prostorima između onih bubica crnog ognja koje naizgled iskazuju Toru.

Sad sam ovde, nadam se da sam dostigao vedrinu i Amor Fati, da bih ispričao priču koje sam se prisećao one večeri u periskopu,

pun nemira i nade da nije tačna, onako kako sam je pročitao dva dana ranije u Belbovom stanu i doživeo, delimično nesvesno, poslednjih dvanaest godina, između viskija kod Pilada i prašine u izdavačkoj kući Garamon.

3
BINAH

Ne očekujte mnogo od smaka sveta.

(Stanislaw J. Lec, *Aforyzmy. Fraszki*, Kraków, Wydawnictwo Literackie, 1977, „Myśli Nieuczesane”)

Mi koji smo se dve godine posle hiljadu devetsto šezdeset osme upisali na fakultet osećali smo se kao da smo primljeni na Akademiju Sen-Sir hiljadu sedamsto devedeset i treće. Imali smo utisak da smo se rodili sa zakašnjenjem. A opet, Jakopo Belbo, koji je bio 15 godina stariji od mene, docnije me je ubedio da sve generacije imaju takav osećaj. Uvek se rađamo u pogrešnom znaku, a dostojanstven boravak na ovom svetu znači da iz dana u dan ispravljamo svoj horoskop.

Mislim da postanemo ono što naučimo od očeva kad nisu ni svesni toga, u trenucima kad se ne trude da nas vaspitavaju. Obrazujemo se pomoću otpadaka mudrosti. Bilo mi je deset godina i želeo sam da me roditelji pretplate na nedeljni časopis koji je objavljivao književna remek-dela u stripu. Moj otac je to pokušavao da izbegne, ne zbog škrtosti, već zato što je bio sumnjičav prema stripovima. „Cilj ovog časopisa”, rekao sam tada navodeći najavu tog izdanja, jer sam bio domišljato i lukavo dete, „jeste da nas pouči na zabavan način.” Moj otac nije ni podigao pogled sa svojih novina, samo je kazao: „Cilj tvog časopisa je ono što je cilj svakih novina, a to je da prodaju što više primeraka.”

Tog dana se u meni začela nepoverljivost.

Ili tačnije, pokazao sam se što sam bio lakoveran. Dozvolio sam da me ponese strast uma. Takva je lakovernost.

Ako je čovek nepoverljiv, to ne znači da ne veruje ni u šta. Ali ne veruje u sve. Spreman je da poveruje u jednu tvrdnju, poverovaće u drugu samo ako na neki način proističe iz te prve. Svemu pristupa ograničeno i promišljeno, ne usuđuje se da širi vidike. Ako dve činjenice ne možeš da povežeš, a veruješ u obe, pritom još i zamišljaš da negde postoji neka treća, skrivena činjenica koja ih objedinjuje, onda si stvarno lakoveran.

Nepoverljivost ne isključuje radoznalost, već je jača. Nisam imao poverenja u povezane nizove ideja, voleo sam njihovo višeglasje. Ako su dve ideje pogrešne, dovoljno je da ne poveruješ u njih, mogu da se sudare i stvore valjan interval ili *diabolus in musica*. Nisam uvažavao ideje zbog kojih su drugi rizikovali živote, ali dve-tri takve ideje mogle su da sastave dobru melodiju, ili ritam, još najbolje džez.

Kasnije će mi Lija reći: „Ti živiš na površini. Kad izgleda da imaš dubinu, to je samo zato što složiš mnoštvo površina i stvoriš privid čvrstog tela, a kad bi to čvrsto telo bilo zaista čvrsto, bilo bi neodrživo.”

„Hoćeš da kažeš da sam površan?”

„Ne”, odgovorila je, „ono što drugi nazivaju dubinom u stvari je samo *teserakt*, četvorodimenzionalna kocka. Uđeš s jedne strane, a izađeš na drugu i nađeš se u svetu koji ne može da postoji zajedno s tvojim.”

(Lija, ne znam da li ću te ponovo videti, sad kad su Oni ušli s pogrešne strane i zaposeli tvoj svet i to mojom krivicom. Naveo sam ih da poveruju da postoje onakvi bezdani kakve oni u svojoj slabosti žele.)

Šta sam zaista mislio tada, pre petnaest godina? Svestan da ne verujem, osećao sam krivicu što svi oko mene veruju. Pošto sam osećao da su u pravu, odlučio sam da i sam počnem da verujem, i to onako kako se pije aspirin. Ne škodi, a bude nam bolje.

U potrazi za poštenom verom nađoh se usred Revolucije, ili, u najmanju ruku, usred najdivnije imitacije revolucije koja je ikad podignuta. Smatrao sam da je časno da učestvujem u skupovima i protestima, da sa ostalima uzvikujem „fašisti, buržujski smradovi, pakujte prnje, vi odvratni gadovi,” nisam gađao kamenicama, ni metalnim klikerima, jer sam se uvek plašio da će drugi da mi uzvrate istom merom, ali oseća sam neko moralno uzbuđenje dok sam bežao kroz ulice u centru grada, kad bi navalila policija. Vratio bih se kući s osećanjem da sam ispunio nekakvu svoju dužnost. Na skupovima nisam uspevao da se zagrejem za prepirke između različitih grupa. Slutio sam da bi bilo dovoljno pronaći odgovarajući citat da bi se iz jedne prešlo u drugu. Bilo mi je zabavno da pronalazim odgovarajuće citate. Poigravao sam se.

Kako mi se povremeno dešavalo da stanem iza ovog ili onog transparenta da bih bio u društvu neke devojke koja je zagolicala

moju maštu, zaključio sam da politička aktivnost za mnoge moje drugove predstavlja seksualno iskustvo – a seks je već strast. Ja sam samo želeo da budem radoznao. Tačno je da sam čitajući o Templarima i raznim zverstvima koja im se pripisuju, naišao i na Karpokratovu tvrdnju da nam valja počinuti svakojake užase da bismo se oslobodili strahovlade gospodara vaseljene, anđela. Tako ćemo odužiti sve dugove prema univerzumu i svom telu, jer duša može da se oslobodi sopstvenih strasti i povrati izvornu čistotu samo ako izvrši sve radnje. Dok smo izmišljali Plan, otkrio sam da mnogi koji su opijeni misterijom slede taj put da bi došli do prosvetljenja. Ali Alister Krouli, kojeg smatraju za najizopačenijeg čoveka svih vremena, što znači da je činio sve što može da se čini i sa muškarcima i sa ženama, kako tvrde njegovi biografi, opštio je samo sa izuzetno ružnim ženama (pretpostavljam, po onome što su pisali, da ni muškarci nisu bili ništa privlačniji), pa stoga sumnjam da je ikad vodio ljubav u pravom smislu.

To verovatno zavisi od odnosa između žudnje za moći i *impotentia coeundi*. Marks mi je bio simpatičan jer sam bio ubeđen da je sa svojom Jeni radosno vodio ljubav. To se oseća u spokojnom zamahu njegove proze i u njegovom smislu za humor. Međutim, jednom sam u fakultetskom holu rekao da ko spava s Krupskom, posle mora da napiše onako groznu knjižurinu kakva je *Materijalizam i empiriokriticizam*. Umalo me nisu premlatili motkama i rekli su da sam fašista. To mi je kazala neka visoka spodoba sa brkovima kao u Tatarina. Odlično ga se sećam, danas je obrijan do glave, živi u komuni koja se bavi izradom korpi od pruća.

Prisećam se tadašnjih prilika samo da bih prikazao u kakvom stanju duha sam kročio u izdavačku kuću Garamon i zbližio se sa Jakopom Belbom. Kad sam došao tamo, ličio sam na čoveka koji započinje razgovore o istini kao da se sprema da radi njihovu korekturu. Kad navedemo „Ja sam onaj koji jeste“, mislio sam da je glavni problem u odlici hoćemo li staviti zarez pre ili posle znaka navoda.

Zbog toga je moj politički izbor pao na filologiju. Univerzitet u Milanu je tih godina mogao da služi kao uzor. Dok su studenti u svim drugim krajevima zemlje zaposedali učionice i primoravali profesore da govore samo o proleterskim pravima, kod nas je, s izuzetkom nekoliko sukoba, vladao ustavni sporazum, odnosno teritorijalni

kompromis. Revolucija je držala spoljnu zonu, svečanu salu i velike holove, a zvanična Kultura se povukla u unutrašnje hodnike i na gornje spratove. Tamo je bila zaštićena i bezbedna i držala nastavu kao da se ništa nije desilo.

Tako sam pre podne mogao da budem dole i raspravljam o proleterskim pravima, da bih posle podne otišao gore da stičem elitna znanja. Sasvim sam se dobro osećao u ta dva paralelna sveta i nisam tu video nikakvu protivrečnost. I sam sam verovao da se bliži društvo jednakosti, ali sam mislio da će u tom društvu morati da rade, na primer, i vozovi (i to bolje nego ranije), a sankiloti oko mene uopšte se ne trude da nauče da odrede količinu uglja za lokomotivu, da upravljaju skretnicama, da izrade vozni red. Bilo je potrebno da se neko priprema i za vozove.

Pomalo me je grizla savest, ali osećao sam se kao Staljin koji se smeška ispod brka i misli: „Samo vi dižete revoluciju, bedni boljševici, ja ću za to vreme da učim na Bogosloviji u Tbilisiju, pa ću posle ja da vam pravim i petoljetku.”

Možda zbog toga što sam pre podne živio u oduševljenju, posle podne sam znanje poistovećivao sa sumnjičavošću. Stoga sam želeo da proučavam nešto o čemu ću moći da govorim na osnovu opipljivih dokaza, da bih mogao da ga razlikujem od onoga što je pitanje vere.

Pridružio sam se tečaju srednjovekovne istorije gotovo pukim slučajem i odabrao sam diplomski rad o suđenju Templarima. Priča o Templarima očarala me je čim sam pogledao prve dokumente. U to vreme kad smo se borili protiv vlasti, istorijat tog suđenja izazvao je u meni ogromnu srdžbu. Postupak protiv Templara nikako ne možemo da nazovemo dokaznim, a odveo ih je na lomaču. Ali sam ubrzo otkrio da otkako su spaljeni na lomači, čitava gomila lovaca na misterije pokušava da ih pronađe na svim mogućim mestima, ali nikada za to ne pronalazi bilo kakve dokaze. Te uzaludne maštarije samo su pojačavale moju nepoverljivost, pa sam odlučio da ne traćim vreme s lovcima na misterije, nego da se uzdam samo u izvore iz tog doba. Templari su bili manastirski viteški red koji je postojao zato što ga je crkva priznavala. Ako je crkva raspustila taj red, a to je učinila pre sedam stotina godina, Templari više ne mogu da postoje, a ako postoje, onda nisu Templari. Tako sam napravio spisak od najmanje stotinak knjiga, ali sam na kraju pročitao svega tridesetak.

Došao sam u dodir s Jakopom Belbom upravo zbog Templara, kod Pilada, tada sam već pisao diplomski rad, krajem sedamdeset druge godine.

8

Došao sam iz svetlosti i od bogova, a sad sam ovde u izgnanstvu, odvojen od njih.

(Odlomak iz *Turfa'n M7*)

U to vreme kafe Pilade bio je slobodna luka, krčma u galaksiji u kojoj su se osvajači Zemlje sa planete Ofijuk bez zazora sastajali sa vojnicima Imperije koji su nadzirali oblast Van Alen. Bio je to stari kafe u četvrti Navilji, sa cinkanim šankom, bilijarom, tramvajdžijama i majstorima iz kraja koji su u rano jutro svraćali na prvu čašicu belog vina. Negde šezdeset osme i narednih godina Pilade je postao Rikov Američki kafe u kojem bi se za istim stolom u igri karata zatekli vatreni pristalica Komunističkog pokreta i novinar desničarskog dnevnog lista, koji je došao na pićence po zatvaranju sutrašnjeg broja, dok su prvi kamioni već kretali da novinarnicama isporuče režimske laži. Ali kod Pilada se i novinar osećao kao eksploatisani proleter, kao proizvođač viška vrednosti na pokretnoj traci za montažu ideologije, a studenti su mu opraštali krivicu.

Od jedanaest uveče do dva posle ponoći svraćali su urednik, arhitekta, pisac crne hronike koji sanja da postane ugledni kolumnista na trećoj strani novina, slikari iz Brere, pojedini osrednji pisci i studenti kao ja.

Minimum podsticaja u vidu alkohola bio je obavezan, a stari Pilade je i dalje držao stono belo za tramvajdžije i stare goste, dok je amaro ramacoti i klaker zamenio vrhunskim penušavim vinima sa zaštićenim poreklom za intelektualce demokrate i džonijem vokerom za revolucionare. Mogao bih da napišem političku istoriju tih godina samo beležeći vreme i način na koji se sa crvene etikete postepeno prešlo na balantajn star dvanaest godina i najzad na čivas.

S dolaskom novih posetilaca Pilade je zadržao bilijar koji su slikari i tramvajdžije igrali u piće, ali je postavio i fliper.

Ja sam vrlo kratko uspevaao da pomeram kuglicu i isprva sam mislio da je to zbog rasejanosti, ili zato što mi ruke nisu dovoljno spretne. Istinu sam shvatio tek mnogo godina kasnije, kad sam video kako igra Lorenca Pelegrini. U početku je nisam primetio, a jasno sam je uočio jedne večeri prateći Belbov pogled.

Belbo je umeo da boravi u kafeu kao da je tu u prolazu (a redovno je dolazio već najmanje deset godina). Često je upadao u razgovor, za šankom ili za nekim stolom, gotovo uvek samo da bi izrekao neku opasku zbog koje bi oduševljenje splasnulo, bez obzira o čemu je bila reč. Koristio je još jednu tehniku da sagovornike spusti na zemlju, a to je postavljanje pitanja. Neko bi pričao o nekom događaju, društvo bi se zanelo pričom, a Belbo bi pogledao sagovornika svojim bledoplavim, uvek pomalo odsutnim očima i držeći čašu u visini boka kao da je odavno zaboravio da pije, zapitao: „Stvarno se tako desilo?” Ili: „Ozbiljno je to rekao?” Ne znam šta se događalo, ali u tom trenutku bi svi počeli da sumnjaju u priču, uključujući i samog pripovedača. Mora da je u pitanju njegova pijemontska intonacija, zbog koje je izgledalo da postavlja pitanje kad potvrđuje, a da se podsmeva kad postavlja pitanje. Pijemontski je bilo i to što Belbo nije baš mnogo gledao sagovornika u oči dok priča, ali ne kao da izbegava njegov pogled. Belbove oči nisu bežale od razgovora. One su se jednostavno pomerale, iznenada bi se zagledale u neki presek paralelnih linija, u neku neodređenu tačku u prostoru koju ti nisi ni primetio, pa bi imao osećaj kao da si sve do tada tupavo zurio u jedinu nevažnu tačku.

Ali nije samo pogled bio u pitanju. Belbo je bio u stanju da te izbací iz koloseka samo pokretom ruke, jednim jedinim uzvikom. Da objasnim: recimo, ti se upinješ da dokažeš kako je Kant u stvari dovršio kopernikansku revoluciju moderne filozofije i stavio bi glavu na panj da je to tako. A Belbo sedi naspram tebe, odjednom se zagleda u svoje ruke, ili kolena, ili zaškilji očima i nasmeši se krajičkom usana, ili ostane nekoliko trenutaka otvorenih usta, očiju uprtih u tavanicu, a onda tiho promrmlja: „Eh, svakako da taj Kant...” Ili pak, ako bi se otvorenije potrudio da sahrani celokupan sistem transcendentnog idealizma: „Tja. Ko zna da li je stvarno hteo da napravi sav taj darmar...” A onda ti uputi utešan pogled, kao da si ti,

a ne on, pomutio čaroliju i počne da te podstiče: „Ama recite, recite. Jer svakako da tu ima... ima nešto što... Taj čovek je imao mozga.”

Ponekad, kad bi se stvarno naljutio, izgubio bi živce i reagovao burno. Pošto je mogao da se naljuti samo kad neko drugi izgubi živce, njegova burna reakcija odvijala se iznutra i takođe je tipična za Pijemont. Stisnuo bi usne, zakolutao očima, pa spustio pogled, iskrenuo glavu nalevo i poluglasno prozborio: „Ma gavte la nata.” Onima koji ne znaju tu pijemontsku izreku ponekad bi objasnio: „Ma gavte la nata, izvadi čep. Tako kažemo nekom ko je sav naduven i pun sebe. Pretpostavljamo da je u takvom neverovatnom stanju jer ga pritiska čep koji mu je zabijen u zadnjicu. Ako ga izvadi, psssssss, izduvaće se i vratiti u ljudsko stanje.”

Te njegove upadice su mogle da te navedu da uvidiš ispraznost svega, a ja sam bio očaran time. Ali sam izvukao pogrešnu pouku iz njih, jer sam smatrao da su uzor vrhunskog prezira prema tuđim otrcanim istinama.

Tek sada, kad sam silom prodro u tajnu Abulafije i Belbovu dušu, znam da je ono što sam smatrao za otrežnjenje i uzdizao kao životno načelo, bilo za njega u stvari samo neki vid sete. Ta njegova potištena intelektualna raspojasanost prikrivala je očajničku žudnju za apsolutnom istinom. Teško da je to moglo da se shvati na prvi pogled, jer su se kod Belba smenjivali trenuci bežanja, oklevanja, ravnodušnosti i trenuci opuštenosti razgovorljivosti, kad se zabavljao stvaranjem mogućih apsolutnih istina, s razdraganom nevericom. Tako je sa Diotalevijem izmišljao priručnike za nemoguće poduhvate, naopake svetove, bibliografske nakaze. A kad biste ga videli kako oduševljeno i rečito gradi svoju rableovsku Sorbonu, niste mogli da shvatite koliko on u stvari pati što nije na bogoslovskom fakultetu, i to onom stvarnom.

To sam shvatio tek kad sam bacio tu adresu, a on je izgubio i nikako nije mogao da se pomiri s tim.

U Abulafijinim fajlovima naišao sam na mnoštvo stranica nekakvog dnevnika koje je Belbo sakrio na disketama, uveren da nije izdao svoj, kako je neumorno ponavljao, položaj običnog posmatrača sveta. Pojedini takvi fajlovi nose davne datume, očigledno da je prepisivao svoje stare beleške, iz nostalgije, ili zato što je nameravao

da ih nekako ponovo upotrebi. Drugi su iz poslednjih godina, otkad se domogao Abua. Pisao je čisto radi zabave, da bi u samoći razmišljao o sopstvenim greškama, obmanjivao se da ne „stvara“, jer se stvaranje, čak i onda kad proizvodi grešku, uvek proglašava za ljubav prema nekom drugom, izvan nas samih. Ali Belbo nije ni primetio da je već prešao granicu. Stvarao je, a kamo sreće da nije. Bio je oduševljen Planom upravo zato što je imao potrebu da napiše Knjigu, pa makar se ona sastojala isključivo od surovih namernih grešaka. Sve dok se grčiš u svojoj praznini, još uvek možeš da misliš da si u dodiru s Jednim, ali čim počneš da brljaš sa glinom, pa makar i elektronskom, već si postao demijurg, a ko počne da pravi svet, već je zapao u grešku i zlo.

FILENAME: Tri gospe oko mog srca...

Tačno je: toutes les femmes que j'ai rencontrées se dressent aux horizons – avec les gestes piteux et les regards tristes des sémaphores sous la pluie...

Pogledaj uvis, Belbo. Prva ljubav, Presveta Bogorodica. Mama koja peva dok me drži na krilu i ljulja kao da sam u kolevci i onda kad sam prerastao uspavanke, ali ja sam tražio da peva, jer sam voleo njen glas i miris lavande u nedrima: „O Kraljice Empireja – prečista i kao sneg bela – pozdravljam te, kćeri, nevesto, sluškinjo – pozdravljam te, o majko Spasiteljva.“

Normalno: prva žena mog života ne beše moja, uostalom ne beše ničija, po definiciji. Odmah sam se zaljubio u jedinu ženu koja je bila kadra sve da učini bez mene.

Pa onda Marilena (Marylena? Mary Lena?). Lirski opis sumraka, zlatne kose, velike plave mašne, ja kako iskrivljenog vrata stojim ispred klupe, dok ona hoda po uzanoj gredi, raširenih ruku zbog ravnoteže (kakvo lupanje srca), a suknja joj lagano leprša oko ružičastih bokova. U visinama, nedostižna.

Crtica: iste večeri mama kako posipa talkom ružičastu kožu moje sestre, ja kako pitam kad će konačno da joj poraste kikica, mama kako mi otkriva da devojčicama ne raste kikica, već ostaju takve kakve jesu. Preda mnom odjednom ponovo iskrsava Mary Lena i belasanje njenih gaćica koje se naziru ispod plave suknje što leprša i shvatam da je plava, ohola i nedostižna zato što je drugačija. Ne mogu ni da joj priđem, ona pripada drugoj rasi.

Treću ženu odmah gubim u bezdanu u koji se stropoštava. Tek što je umrla u snu, bleđa Ofelija u cveću na svom devičanskom odru, dok joj sveštenik čita molitvu za pokoj duše, odjednom se uspravlja na odru, natuštena, bela, osvetnica, s ispruženim kažiprstom, potmulog glasa: „Oče, nemojte se moliti za mene. Noćas pre spavanja imala sam nečistu misao, jedinu u životu i sad sam

prokleta."Treba da pronađem knjigu prvog pričešća. Da li u njoj postoji takva slika ili sam sve sam izmislio? Sigurno je umrla zbog mene, ta nečista misao bio sam ja kako želim Mary Lenu koja je nedodirljiva jer pripada drugoj rasi i drugačijoj sudbini. Kriv sam za njeno prokletstvo, kriv sam za prokletstvo svakog ko je proklet, pravedno je što te tri žene nisu bile moje: to mi je kazna što sam ih poželeo.

Prvu sam izgubio jer je u raj, drugu jer je u čistilištu i zavidi muškarcima na penisu koji nikad neće imati, a treću jer je u paklu. Teološki savršeno. Već napisano.

Ali postoji i priča o Ččiliji, a Ččilija je na ovom svetu. Mislio sam na nju pre nego što zaspim, peo sam se na brežuljak idući na farmu po mleko i dok su partizani s brežuljka preko puta pucali na blokadu na putu, zamišljao sam kako jurim da je izbavim od bande crnokošuljaša koji je progone s uperenim mitraljezima... Još je plavlja od Mary Lene, uzbudljivija od devojke na odru, čistija i umilnija od Bogorodice. Ččilija tako živa i dostižna, tako je malo nedostajalo pa da čak i stupim u razgovor s njom, bio sam siguran da može da voli nekog ko je moje rase, kao što je i volela izvesnog Papija nakostrešene plave kose na sićušnoj lobanji. Bio je godinu dana stariji od mene i svirao je saksofon. A ja nisam imao ni trubu. Nisam ih nikad video zajedno, ali svi u oratorijumu su se podgurkivali laktovima, smejuljili i šaputali da njih dvoje vode ljubav. Mora da su lagali, seljačići bestidni, kao i uvek. Hteli su da mi pokažu da je ta (ona, Marylena Ččilija nevesta i sluškinja) dovoljno pristupačna čim je neko uspe da joj pristupi. I u tom slučaju - četvrtom – ja sam izvisio.

Može li da se napiše roman o takvoj priči? Možda bi trebalo da ga napišem o ženama koje izbegavam jer sam mogao da ih imam. Ili bih mogao. Da ih imam. Ili je to ista priča?

Sve u svemu, kad ne znaš ni kakva je priča u pitanju, bolje da rediguješ filozofske knjige.

U desnoj ruci čvrsto držiše pozlaćenu trubu.

(Johan Valentin Andreae, *Die Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreutz*, Strassburg, Zetzner, 1616, 1)

Eto, u ovom fajlu se pominje truba. Prekjuče u periskopu još nisam znao koliko je to važno. Prisećao sam se samo jednog, prilično bledog i nevažnog događaja u vezi s njom.

Tokom dugih popodneva u Garamonu, Belbo bi ponekad, umoran od nekog rukopisa, podigao pogled s knjige i pokušao da i meni odvrati pažnju od posla, dok sam ja, sedeći za stolom preko puta, na primer, sređivao gravire sa Svetske izložbe. Tada bi se on prepustio nekom sećanju, ali bi se potrudio da se odmah i zatvori kao školjka, čim bi naslutio da ga suviše ozbiljno shvatam. Prisećao bi se sopstvene prošlosti, ali mu je to bio samo poučan primer za kažnjavanje neke sujete. „Pitam se šta će biti s nama“, rekao je jednog dana.

„Mislite na sumrak Zapada?“

„Stvarno je na zalasku? Pa to mu je i posao, zar ne? Ne, mislio sam zapravo na ove ljude koji pišu. Treći rukopis za nedelju dana, jedan o vizantijskom pravu, drugi o *Finis Austriae* i treći o Bafovim sonetima. Sasvim različite stvari, zar ne smatrate i vi tako?“

„Smatram.“

„Dobro, da li biste pomislili da se u sva tri teksta na nekom mestu pojavljuju Želja i Predmet Ljubavi? Pa to je prava moda. Hajde u redu Bafo, ali vizantijsko pravo...“

„A vi ih bacite u koš.“

„Nikako, te radove Institut za naučna istraživanja finansira u potpunosti, a nisu ni loši. U najboljem slučaju pozvaću tu trojicu i zamoliti ih da izbace koji redak. Ovako se i oni brukaju.“

„A šta li može da bude predmet ljubavi u vizantijskom pravu?“

„Ma uvek se nađe način da se i to ubaci. Razume se, ako je u vizantijskom pravu i postojao neki predmet ljubavi, sigurno nije taj kojeg pisac ovde navodi. Nikad nije taj.“

„Koji taj?“

„Taj koji misliš da jeste. Jednom, bilo mi je otprilike pet ili šest godina, sanjao sam da imam trubu. Pozlaćenu. Znete, jedan od onih snova kad se topite od miline, neka vrsta noćne polucije još nedozrelog dečaka. Ne verujem da sam ikad bio tako srećan kao u tom snu. Ne, nikad više. Naravno, čim sam se probudio, primetio sam da trube nema i počeo da plačem kao kiša. Plakao sam ceo dan. Taj predratni svet, bilo je to negde trideset osme, bio je stvarno svet siromaštva. Danas, kad bih ja imao sina i video da toliko očajava, rekao bih, hajde, kupiću ti trubu, pa u pitanju je bila samo igračka, nije mogla da košta ne znam koliko. Mojima to nije bilo ni na kraj pameti. Tada se trošenje novca ozbiljno shvatalo. Ozbiljno se shvatalo i to da decu treba naučiti da ne mogu imati sve što požele. Ne volim čorbu s kupusom, govorio sam, i zbilja, Bože dragi, koliko mi je bio odvratan kupus u čorbi. Bar da su rekli, u redu, danas nemoj da jedeš čorbu, pojedi samo glavno jelo (nismo bili siromašni, za ručak smo imali supu, glavno jelo i voće). Ali ne, gospodine moj, ima da jedeš ono što je na trpezi. Umesto toga, kao neko kompromisno rešenje, baka bi počela da vadi kupus iz mog tanjira, parče po parče, rezanac po rezanac, svaku sluzavu grudvicu, a ja sam morao da pojedem tako prečišćenu čorbu, još odvratniju nego pre, a i to je već bilo popuštanje koje moj otac nije odobravao.”

„A truba?”

Pogledao me je sa oklevanjem: „Zašto vas ta truba toliko zanima?”

„Ne zanima mene. Pa vi ste pričali o trubi kao predmetu ljubavi koji u stvari nije onaj pravi...”

„Truba... Te večeri trebalo je da stignu ujak i ujna iz ***, nisu imali dece i ja sam im bio omiljeni sestrić. Videli su kako plačem za tom sanjanom trubom i rekli da će oni to da reše, da ćemo sutradan otići u robnu kuću Upim gde ima raf pun igračaka, milina jedna i tu ću naći trubu koju želim. Te noći nisam ni oka sklopio, a celo prepodne sam samo cupkao od nestrpljenja. Posle podne smo otišli u Upim, i tamo je bilo najmanje tri vrste truba, verovatno su bile bezvredne plehane igračke, ali meni su izgledale kao duvači dostojni pozorišnog orkestra. Imali su jedan vojni kornet, zatim cug trombon i jednu lažnu trubu, jer je imala pisak i bila zlatne boje, ali su joj dugmad bila kao na saksofonu. Nisam znao koju da izaberem i možda

sam se predugo premissljao. Želeo sam da imam sve tri, a izgledalo je da ne želim nijednu. Mislim da su ujak i ujna u međuvremenu pogledali cene. Nisu bili škrti, ali imao sam utisak da misle da je jedan bakelitni klarino, potpuno crn, sa srebrnom dugmadi jevtiniji. 'Da ti se možda ne sviđa ovaj', upitali su. Ja sam dunuo u njega, nije zvučao tako loše, pokušavao sam da ubedim samog sebe da je divan, ali sam u stvari razmišljao i došao do zaključka da ujak i ujna žele da uzmem klarino jer manje košta, truba sigurno staje čitavo bogatstvo, pa ne mogu od njih da zahtevam toliku žrtvu. Oduvek su mi govorili da kad mi neko nešto ponudi moram odmah da kažem ne, hvala, i to ne samo jednom, ne smem da kažem ne hvala, a da smesta ispružim ruku, već moram da sačekam da darodavac počne da navaljuje, da mi kaže molim te. Tek tada lepo vaspitano dete sme da prihvati. Tako sam rekao da možda ne želim trubu, da mi možda odgovara i klarino, ako se njima više sviđa. A podizao sam pogled prema njima u nadi da će početi da navaljuju. Nisu navaljivali, dobre dušice. Baš su bili srećni što mogu da mi kupe klarino, kako rekoše, pošto mi se više sviđa. Bilo je kasno da se predomislim. Dobio sam klarino."

Pogledao me je podozrivo: „Želite li da znate da li još uvek sanjam trubu?"

„Ne“, odvratio sam, „želim da znam šta je bio predmet ljubavi.“

„Eh“, rekao je i opet počeo da lista rukopis, „vidite da ste i vi opsednuti tim predmetom ljubavi. Od takvih rabota možete da napravite šta god hoćete. Tja... A da sam ipak uzeo trubu? Da li bih stvarno bio srećan? Šta vi kažete, Kazobon?"

„Možda biste onda sanjali klarino.“

„Ne“, odvrati suvo. „Klarino sam samo imao. Ne verujem da sam ga ikad svirao.“

„Sanjao ili svirao?"

„Svirao“, rekao je razdvajajući tu reč na slogove, a ja sam se, ne znam zašto, osetio kao glupi avgust.

I najzad, u kabalističkom smislu od *vinum* možemo da dobijemo samo VIS NUMerorum, jer od brojeva ta Magija i zavisi.

(Cesare della Riviera, *Il Mondo Magico degli Eroi*, Mantova, Osanna, 1603, str. 65-66)

Ali da se vratim na svoj prvi susret s Belbom. Poznavali smo se iz viđenja, izmenili bismo koju reč kod Pilada, mada nisam mnogo znao o njemu, samo da radi u Garamonu, a na fakultetu mi je dospelo u ruke nekoliko Garamonovih knjiga. Mali, ali ozbiljan izdavač. Mlade koji završavaju diplomski rad uvek može da privuče neko ko radi za izdavača u oblasti kulture.

„A šta vi radite?“, zapitao me je jedne večeri kad smo se obojica zatekli oslonjeni na samu ivicu cinkanog šanka, dok nas je gurala gomila ljudi, kao da je subota uveče. U to vreme svi su se jedni drugima obraćali sa ti, studenti profesorima i profesori studentima. O gostima kod Pilada da i ne govorimo: „Plati mi piće“, govorio bi student u vijetnamki glavnom uredniku velikog dnevnog lista. Činilo se kao da smo u Petrogradu u doba kad je Šklovski bio mlad. Sve sâm Majakovski, nigde nijednog Živaga. Belbo nije izbegavao tu opštu prisnost, ali bilo je očito da je osuđuje i prezire. Obraćao se sa ti da bi pokazao da na prostakluk uzvraća prostaklukom, ali da između drske nametljivosti i prave prisnosti postoji nepremostivi jaz. Vrlo retko sam čuo da nekom kaže ti sa ljubavlju ili strašću, a tako se obraćao malobrojnim osobama, Diotalevijju, ponekoj ženi. Ako je nekog poštovao, a nije ga dugo poznavao, obraćao bi mu se sa vi. Tako je bilo i sa mnom, sve vreme dok smo radili zajedno, i ja sam cenio tu privilegiju.

„A šta vi radite?“, zapitao me je, sada znam da je tako, sa simpatijom.

„U životu ili u pozorištu?“, rekao sam, misleći na pozornicu kod Pilada.

„U životu.“

„Studiram.“

„Idete na fakultet ili studirate?“

„Nećete verovati, ali te dve stvari nisu u suprotnosti. Završavam diplomski rad o Templarima.“

„Uh, to je baš gadno“, reče. „Zar to nije samo za zaluđenike?“

„Ja se bavim pravim Templarima. Proučavam dokumente sa suđenja. A šta vi znate o Templarima?“

„Ja radim u izdavačkoj kući, a u svaku izdavačku kuću dolaze i mudraci i ludaci. Zadatak urednika je da na prvi pogled prepozna ludake. Kad neko potegne Templare, gotovo uvek je reč o ludaku.“

„Ne morate to ni da mi kažete. Ima ih ko pleve. Ali neće biti da baš svi ludaci pričaju o Templarima. Kako prepoznajete ostale?“

„To mi je posao. Sad ću da vam objasnim, pošto ste mladi. Kad smo već kod toga, kako se zovete?“

„Kazobon.“

„Zar to nije lik iz romana *Middlemarch*?“

„Ne znam. U svakom slučaju, tako se zvao i neki renesansni filolog, čini mi se. Ali nismo u srodstvu.“

„O tome ćemo drugi put. Hoćete li još nešto da popijete? Još dva, Pilade, hvala. Elem. Na svetu postoje kreteni, budale, glupaci i ludaci.“

„Ko preostaje?“

„Vi i ja, na primer. Ili, bez uvrede, bar ja. Ali sve u svemu, kad bolje razmislim, svako od nas spada u neku od ovih kategorija. Svako od nas je ponekad kreten, budala, glupak ili ludak. Da kažemo da je normalan onaj čovek kod koga su srazmerno pomešani svi ovi sastavni činoci, odnosno idealni tipovi.“

„Idealtypen.“

„Čestitam. Znae i nemački?“

„Natucam, koliko mi treba za bibliografije.“

„U moje vreme, ko je znao nemački nije morao ni da diplomira. Ceo život bi proveo kao neko ko zna nemački. Mislim da je danas tako s kineskim.“

„Ja ne znam dovoljno nemački, zato ću da diplomiram. Ali, da se vratimo na vašu tipologiju ljudi. Šta je genije, Ajnštajn, na primer?“

„Genije je onaj kod koga jedan činilac vrtoglavo raste hraneći se ostalima.“Otpio je gutljaj i rekao: „Dobro večer, lepotice. Jesi li ponovo pokušala da se ubiješ?“

„Nisam“, odgovori ona u prolazu, „sad sam u kolektivu.“

„Svaka čast“, reče Belbo, a onda se ponovo obrati meni: „Moguće je izvršiti i kolektivno samoubistvo, zar ne?“

„A šta je s ludacima?“

„Nadam se da niste suviše ozbiljno shvatili moju teoriju. Nije mi namera da preuređujem svet. Objašnjavam ko se u izdavačkoj kući smatra za ludaka. To je *ad hoc* teorija, u redu?“

„U redu. Sad ja častim.“

„U redu, Pilade, molim te, manje leda. Inače piće ide pravo u krvotok. Elem. Kreten ne govori, on bali, guši se. Ne ume da jede sladoled nego ga lepi na čelo, toliko nema koordinaciju. Prolazi naopak kroz okretna vrata.“

„Kako uspeva?“

„Njemu to polazi za rukom. Zbog toga i jeste kreten. On nas ne zanima, lako se prepoznaje i ne dolazi u izdavačke kuće. Da ga zanemarimo.“

„Zanemarimo ga.“

„Budala je već složenija. To je društveno ponašanje. Budala uvek priča izvan čaše.“

„U kom smislu?“

„Ovako.“ Pokazao je kažiprstom na šank, tik pored svoje čaše. „On želi da priča o onome što je u čaši, ali obrni okreni, priča o nečem izvan nje. Ili, što se kaže, to je onaj koji se uvek blamira, čoveka kojeg je žena upravo ostavila upitaće kako je vaša lepa gospođa. Je li vam jasno?“

„Jeste. Poznajem takve.“

„Budala je vrlo tražena osoba, naročito u otmenom društvu. Jeste da sve dovodi u nepriliku, ali daje povod za ogovaranje. U pozitivnom vidu postaje diplomata. Priča izvan čaše i kad se neko drugi izblamira, pa tako skreće razgovor na druge teme. Ali nas ne zanima, nikad nije stvaralac, uvek prenosi tuđe misli, tako da ne donosi rukopise izdavačima. Budala ne kaže da mačka laje, nego priča o mački kad drugi pričaju o psu. On greši u pravilima za vođenje razgovora, a kad debelo pogreši, onda je to vrhunski. Mislim da spada u ugroženu vrstu, budući da je nosilac prevashodno građanskih vrlina. Njemu je potreban salon gospođe Verdiran, ili čak dom Germantovih. Je li vi studenti još uvek čitate te stvari?“

„Ja čitam.“

„Budala je bio Žoašen Mira koji je vršio smotru svojih oficira i ugledao jednog sa Martinika koji je bio sav iskićen odlikovanjima i upitao ga: 'Vous êtes nègre?' Oficir odvrati: 'Oui mon général.' A Mira će: 'Bravò, bravò, continuez!' I produži dalje. Razumete? Izvinite, ali večeras proslavljam istorijsku odluku u svom životu. Prestao sam da pijem. Jeste li za još jedno piće? Nemojte da odgovorite, inače ću se osećati krivim. Pilade!”

„A glupak?”

„A da. Glupak se ne ponaša pogrešno. On pogrešno razmišlja. To je onaj ko kaže da su svi psi domaće životinje, da svi psi laju, ali su i mačke domaće životinje, što znači da i one laju. Ili da su svi Atinjani smrtni i da su svi žitelji Pireja smrtni, što znači da su svi žitelji Pireja Atinjani.”

„Što je i tačno.”

„Jeste, ali slučajno. Glupak može da kaže i nešto što je ispravno, ali iz pogrešnih razloga.”

„Može da se kaže i nešto što je pogrešno, samo da su razlozi ispravni.”

„Pa naravno. Zašto bismo se inače toliko mučili da budemo razumna bića?”

„Svi veliki čovekoliki majmuni potiču od nižih oblika života, ljudi potiču od nižih oblika života, dakle svi ljudi su veliki čovekoliki majmuni.”

„Nije loše. Već ste na pragu da posumnjate da nešto nije u redu, ali potrebno je još truda da dokažete šta i zašto. Glupak je krajnje podmukao. Budalu ćeš odmah prepoznati (o kretenu da i ne govorimo), dok glupak razmišlja gotovo kao ti, postoji samo sitna, skoro neprimetna razlika. On je majstor za paralogizme. Izdavačkom uredniku nema spasa, morao bi da izgubi čitavu večnost. Objavljujemo knjige mnogih glupaka, jer nam u prvi mah deluju ubedljivo. Izdavački urednik ne mora da prepozna glupaka. To ni akademiji nauka ne polazi za rukom, zašto bi moralo izdavačima?”

„To ni filozofiji ne polazi za rukom. Ontološko učenje svetog Anselma je glupo. Bog nužno postoji kao biće sa svim savršenstvima, uključujući i postojanje. Brka postojanje u mišljenju sa postojanjem u stvarnosti.”

„Da, ali je i Gonilonovo pobijanje podjednako glupo. Ja mogu da zamislim ostrvo u moru i kada to ostrvo ne postoji. Brka pojam slučajnosti i pojam nužnosti.”

„Sukob dvojice glupaka.”

„Svakako, a Bog se ludo zabavlja. Odabrao je da bude nezamisliv samo da bi pokazao da su Anselm i Gonilon glupaci. Kakav uzvišeni cilj stvaranja, šta više, samog čina kojim Bog biva po svojoj volji. Sve u cilju razotkrivanja kosmičke guposti.”

„Glupaci su svuda oko nas.”

„Nema nam spasa. Svi su glupi, osim vas i mene, ili bez uvrede, bar osim vas.”

„Čini mi se da to ima veze s Gedelovim dokazom.”

„Ne znam, ja sam kreten. Pilade!”

„Ali ovu rundu ja častim.”

„Posle ćemo podeliti. Epimenid Krićanin kaže da svi Krićani lažu. Kad to kaže on koji je i sam sa Krita, pa dobro poznaje Krićane, onda je to istina.”

„To je glupo.”

„Sveti apostol Pavle. Poslanica Titu. Čujte sad ovo: svi oni koji misle da Epimenid laže moraju da veruju Krićanima, ali Krićani ne veruju Krićanima, stoga nijedan Krićanin ne misli da Epimenid laže.”

„Da li je to glupo ili nije?”

„Odlučite sami. Rekao sam vam da se glupak teško prepoznaje. Glupak može čak i da dobije Nobelovu nagradu.”

„Čekajte da razmislim... Neki od onih koji ne veruju da je Bog stvorio svet za sedam dana nisu fundamentalisti, ali neki fundamentalisti veruju da je Bog stvorio svet za sedam dana, stoga niko ko ne veruje da je Bog stvorio svet za sedam dana nije fundamentalista. Da li je to glupo, ili nije?”

„Bože dragi, moram da priznam... Ne bih znao. Šta vi kažete?”

„Glupo je u svakom slučaju, čak i da je tačno. Krši jedno od pravila silogizma. Ne možemo da izvodimo opšte zaključke iz dve pojedinačne premise.”

„A šta ako ste vi glupak?”

„Bio bih u dobrom i vekovnom društvu.”

„E pa da, okruženi smo glupošću. A njihov logički sistem je drugačiji od našeg, pa je možda zbog toga naša glupost njihova mudrost. Celokupna istorija logike sastoji se u pronalaženju

prihvatljive definicije pojma gluposti. To je nesagledivo polje. Svaki veliki mislilac je glupak za nekog drugog mislioca."

„Duboka misao. Sad je dva po ponoći, Pilade uskoro zatvara, a još nismo stigli do ludaka."

„Evo, upravo sam došao do njih. Ludak se odmah prepoznaje. To je u stvari glupak, koji ne zna smicalice. Glupak pokušava da dokaže svoju tezu, njegova logika jeste nesuvisla, ali ipak postoji. Ludak se ni ne trudi da bude logičan, njega protivrečnosti ne zaustavljaju. Po njemu sve može da bude dokaz za sve. Ludak ima neku fiks-ideju i sve na šta naiđe može da bude potvrda za nju. Ludak se prepoznaje po tome kako nehajno shvata obavezu da se nešto dokaže, kako je podložen otkrovenjima. Možda će vam izgledati čudno, ali svaki ludak se pre ili kasnije dohvati Templara."

„Baš svaki?"

„Ima i ludaka bez Templara, ali ovi sa Templarima su najopasniji. Isprva ih ne prepoznaješ, čini ti se da normalno pričaju, a onda, odjednom..." Podiže ruku kao da će da zatraži još jedan viski, a onda se predomisli i zatraži račun. „Ali, kad smo već kod Templara. Pre neki dan mi je neki tip ostavio svoj otkucani tekst o toj temi. Mislim da je upravo ludak, ali sa ljudskim likom. Početak spisa je spokojan. Hoćete li da ga malo pogledate?"

„Vrlo rado. Možda ću naći nešto korisno za svoj rad."

„Čisto sumnjam. Ali ako imate pola sata vremena, navratite do nas. Ulica Sinčero Renato broj jedan. To će biti korisnije za mene nego za vas. Odmah ćete mi reći da li mislite da je rad pouzdan."

„Zašto imate poverenja u mene?"

„Ko vam kaže da imam? Ali, ako dođete, onda ću imati poverenja. Imaću poverenja u vašu radoznalost."

Uđe neki student izobličenog lica: „Drugovi, Navilji su pod opsadom fašista, imaju lance!"

„Ima da ih razbijem motkom", reče onaj brkati što mi je pretio zbog Lenjina. „Idemo, drugovi!" Svi izadoše.

„Šta da radimo? Da krenemo?", upitah, grizla me je savest.

„Ne", reče Belbo. „To je lažna uzbuna koju organizuje Pilade da bi ispraznio kafe. Za prvo veče kako ne pijem, malo mi se vrti u glavi. Mora da je to apstinencijalna kriza. Laž je sve što sam vam dosad rekao, uključujući i ovo što vam sada pričam. Laku noć, Kazobon."

Njegova neplodnost bila je beskrajna. Bio je to deo ekstaze.

(E.M. Cioran, *Le mauvais demiurge*, Paris, Gallimard, 1969, „Pensées étranglées“)

U razgovoru kod Pilada Belbo mi je pokazao svoje spoljašnje lice. Pažljiv posmatrač bi mogao da nasluti koliko tuge ima u njegovom sarkazmu. Ne mogu da kažem da je to bila maska. Možda su ispovesti kojima se potajno prepuštao bile maska. Javno je pokazivao sarkazam da bi prikrio svoju najiskreniju setu, koju je potajno skrivao i od samog sebe, pod velom izveštačene tuge.

Sad gledam ovaj fajl, u kojem u suštini pokušava da pretoči u roman ono što mi je sutradan u Garamonu ispričao o svom poslu. Tu iznova nailazim na njegovu temeljitost, strast, razočarenje urednika koji piše kao posrednik, njegovu čežnju za neostvarenom stvaralačkom moći, njegovu moralnu strogost koja ga nagoni da kažnjava sebe što želi nešto na šta misli da nema pravo, pa stvara smešnu i banalnu sliku o svojoj žudnji. Nikad nisam video da neko ume da sažaljeva samog sebe s tolikim prezirom.

FILENAME: Džim Konoplja

Sutra treba da se vidim s mladim Čintijem.

1. Lepa studija, dosledna, možda previše visokoparna.
2. U zaključku je najgenijalnije poređenje Katula, *poetae novi* i savremene avangarde.
3. Zašto to ne bi bilo u uvodu?
4. Treba da ga ubedim. Reći će da je to odviše smelo za filološku ediciju. Zависи od mentora. Rizikuje da ovaj odbije da mu napiše predgovor, a možda i da proigra karijeru. Ako se neka blistava zamisao pojavi na dve poslednje stranice, proći će neopaženo, ali na početku nikom neće promaći, pa može da izazove srdžbu sveznajućih sedih glava.
5. Ali dovoljno je da se odštampa kurzivom, kao dodatna napomena, izvan pravog istraživanja, pa će pretpostavka ostati samo pretpostavka i neće ugroziti ozbiljnost rada. Ali će to smesta osvojiti čitaoc, počće da posmatraju knjigu sa sasvim drugačijeg gledišta.

Da li ga stvarno podstičem da ispolji slobodu mišljenja, ili ga samo iskorišćavam da napišem sopstvenu knjigu?

Da preobrazim knjige pomoću svega nekoliko reči. Demijurg tuđeg dela. Umesto da uzmem meku glinu i oblikujem je, zadajem nekoliko udaraca po stvrđnutoj glini od koje je neko drugi već izvajao kip. Udarim koji put čekićem po Mojsiju i on oživi.

Treba da se vidim s Viljemom Š.

- Pogledao sam vaš rad, nije loš. Napet je, maštovit, dramatičan. Da li vam je to prvo delo?
- Ne, napisao sam još jednu tragediju, to je priča o dvoje ljubavnika iz Verone koji...
- Ali da porazgovaramo o ovom radu, gospodine Š. Pitam se zašto se radnja odigrava u Francuskoj. Zašto ne u Danskoj? Kažem samo primera radi, to biste lako izveli, dovoljno je samo da izmenite dva-tri imena, dvor Šalon na Marni neka bude recimo dvorac Elsinor... To je zbog te nordijske, protestantske sredine, nad kojom lebdi Kjerkegorova senka, sav taj egzistencijalni naboj...
- Možda ste u pravu.
- Nego šta sam. Osim toga, bilo bi dobro da se vaš rad ponegde neznatno skрати iz stilskih razloga, da se samo malo preradi, kao kad vas berberin na kraju još malo dotera pre nego što vam stavi ogledalo iza potiljka... Na primer, očev duh. Zašto na kraju? Ja bih ga pomerio na početak. Tako bi očeva opomena odmah zagospodarila postupcima mladog princa i dovela ga u sukob s majkom.
- Čini mi se da je to dobra ideja, treba samo da premestim jednu scenu.
- Tačno. I najzad, stil. Odabraćemo nasumice neki odlomak, evo ovaj kad mladić dolazi na prednji deo pozornice i počinje da razmišlja o delovanju i nedelovanju. Odlomak je zaista lep, ali nije mi dovoljno ubedljiv. „Delovati ili ne delovati? To me pitanje mori! Treba li da podnosim udarce zlehude sudbine ili...” Zašto pitanje me mori, po meni treba da kaže pitanje je sad, problem je taj, razumete, nije to njegov lični problem, već suštinsko egzistencijalno pitanje. Izbor između biti i ne biti, recimo...

Da naseliš svet sinovima koji neće nositi tvoje ime, pa niko neće znati da su tvoji. Kao da si prurušeni Bog. Ti si Bog, krećeš se po gradu, slušaš kako ljudi pričaju o tebi, Bog ovo pa Bog ono, pa onda kako je čudesan ovaj svet, kako je elegantna ova univerzalna gravitacija, a ti se smeškaš ispod brkova (trebalo bi da nosiš lažnu bradu, odnosno ne, ne smeš da imaš bradu, jer se Bog odmah prepoznaje po svojoj bradi) i kažeš u sebi (Božja samodovoljnost je dramatična): „Eto, to sam ja, a oni to ne znaju.” I neko se u prolazu sudari s tobom, čak se obrecne na tebe, a ti se ponizno izviniš i nastaviš put, pa ti si ionako Bog, i kad bi

hteo, bilo bi dovoljno da pucneš prstima, pa da se svet pretvori u prah i pepeo. Ali tvoja moć je tako beskrajna da možeš sebi da dozvoliš i da budeš dobar.

Roman o prurušenom Bogu. Nema svrhe, čim sam se ja toga setio, sigurno se setio još neko.

Varijanta. Ti si stvaralac, još uvek i ne znaš koliko si veliki, ona koju si voleo ostavila te je, život za tebe više nema smisla, da bi zaboravio, ukrcaš se na Titanik i doživiš brodolom u južnim morima, ti si jedini preživeli, spasli su te domoroci svojim čamcem, niko ne zna da si živ, a ti provodiš dugi niz godina na nekom ostrvu na kojem žive samo Papuanci, devojke ti pevaju pesme pune snažne čežnje, dok lagano miču svojim grudima prekrivenim vencima pua cvetova. Počinješ da se navikavaš na taj život, svi te zovu Džim, tako zovu sve belce, jedne večeri devojka kože boje ćilibara ulazi u tvoju kolibu i kaže ti: „Ja tvoja, ja s tobom.“ U stvari je lepo kad se uveče zavalíš na tremu i posmatraš sazvežđe Južni krst dok ti ona miluje čelo.

Živiš od zore do zalaska sunca i ništa drugo ne znaš. Jednoga dana stižu neki Holanđani motornim čamcem, saznaješ da je prošlo deset godina, mogao bi da pođeš s njima, ali oklevaš, više voliš da trampiš kokosove orahe za druge namirnice, obećavaš da bi mogao da se baviš gajenjem konoplje, domoroci rade za tebe, počinješ da ploviš po tim ostrvcima, svi te znaju kao Džima Konoplju. Jedan Portugalac, ogrezao u alkohol, počinje da radi za tebe i u tome pronalazi spas, u tim morima Sundskih ostrva, savetuješ brunejskog maharadžu kako da se suprotstavi Dajakima s reke, polazi ti za rukom da osposobiš neki stari top iz doba Tipa Sahiba, koji se puni kartečom, obučavaš četu odanih Malajaca, čiji su zubi pocrneli od žvakanja betela. U borbi u blizini Koralskih ostrva, stari Sampan, čiji su zubi pocrneli od žvakanja betela, štiti te sopstvenim telom: - Srećan sam što mogu da dam svoj život za tebe, Džime Konopljo. – Sampane, draga starino, prijatelju moj.

Sad si već slavan na ovom ostrvlju, od Sumatre do Port-o-Prensa, vodiš pregovore s Englezima u lučkoj kapetaniji u Port Darvinu, dobijaš ime Kurc, i već te svi tako zovu, samo domoroci i dalje Džim Konoplja. Ali jedne večeri, dok te devojka miluje na verandi, a Južni krst blista na nebu kao nikad do tada, o koliko je drugačiji od Velikog medveda, ti odjednom shvataš: želeo bi da se vratiš kući. Samo na kratko, da vidiš šta je tamo još ostalo od tebe.

Motornim čamcem stižeš do Manile, odatle te karavela prebacuje na Bali. Potom Samoa, Admiralska ostrva, Singapur, Tananarive, Timbuktu, Alep, Samarkand, Basra, Malta i stigao si kući.

Prošlo je osamnaest godina, život je na tebi ostavio tragove, lice ti je opaljeno i ogrubelo od pasatskih vetrova, stariji si, možda i lepši. Čim si stigao, otkrivaš da su tvoje knjige u izlozima svih knjižara, u kritičkim izdanjima, a tvoje ime na pročelju stare škole u kojoj si naučio da čitaš i pišeš. Ti sli Veliki nestali Pesnik, savest generacije. Romantične devojke se ubijaju nad tvojim praznim grobom.

A onda srećem tebe, ljubavi, sijaset sitnih bora oko tvojih očiju, lica još uvek lepog, ophrvanog sećanjem i blagim kajanjem. Gotovo sam naleteo na tebe na

pločniku, tu sam na dva koraka od tebe, a ti si me pogledala, kao što bi pogledala bilo koga, tražeći nekog drugog iza njegove senke. Mogao bih da ti kažem, da izbrišem vreme. Ali čemu to? Zar nisam dobio sve što sam hteo? Ja sam Bog, ista samoća, ista taština, isto očajanje što nisam jedno od sopstvenih stvorenja kao svi ostali. Svi žive u mojoj svetlosti a ja živim u nepodnošljivom iskričenju svoje tmine.

Samo ti kreni svetom, Viljeme Š! Ti si slavan, prolaziš pored mene i ne prepoznaješ me. Ja mrmljam sebi u bradu biti il' ne biti i mislim svaka čast, Belbo, odlično si to uradio. Odlazi, stari Viljeme Š. Da uzmeš svoj deo slave: ti si samo stvarao, ja sam te doterao.

Nas što porađamo tuđe porođaje, kao ni glumce, ne bi trebalo sahranjivati na osvećenom tlu. Ali glumci se pretvaraju da se na svetu, ovakvom kakav jeste, sve drugačije odvija, dok mi glumimo beskonačnost univerzuma i svetova, neograničenost istovremenih mogućnosti...

Kako je moguće da je život tako darežljiv da osrednjost nagradi takvim vrhunskim darom?

12

Sub umbra alarum tuarum, Jehova.

(Fama Fraternalitatis, u Allgemeine und general Reformation, Cassel, Wessel, 1614, završetak)

Sutradan sam otišao u Garamon. Broj 1 u ulici Sinčero Renato vodio je u neki prašnjavi prolaz iz kojeg se naziralo dvorište i u njemu užarska radionica. Kad se uđe, s desne strane nalazio se lift koji bi mogao da posluži kao primerak na izložbi industrijske arheologije, čim sam pokušao da ga pokrenem, nekoliko puta se čudno zatresao, ali nikako da se smiluje da krene. Za svaki slučaj sam izašao iz njega i popeo se na drugi sprat drvenim, prilično prašnjavim, gotovo potpuno zavojitim stepenicama. Kako sam docnije saznao, gospodin Garamon je voleo to mesto jer ga je podsećalo na jednu izdavačku kuću u Parizu. Na odmorištu se nalazila ploča sa natpisom „Izdavačka kuća Garamon, A.D.“, a otvorena vrata vodila su u predvorje, u kojem nije

bilo portira niti bilo kakvog čuvara. Ali niste mogli da uđete a da vas ne primete iz male prostorije preko puta, tako da me je odmah presrela neka spodoba verovatno ženskog pola, neodređenih godina i visine za koju bi se uvijeno moglo reći da je niža od prosečne.

Spodoba mi se obratila na nekom jeziku koji mi se odnekud činio poznat, sve dok nisam shvatio da je to italijanski, ali gotovo bez samoglasnika. Upitao sam je za Belba. Ostavila me je da čekam nekoliko trenutaka, a zatim me povela do sobe na kraju hodnika.

Belba me je ljubazno primio: „Znači, vi ste ozbiljna osoba. Uđite.” Rekao mi je da sednem ispred njegovog pisaćeg stola, koji je bio star kao i sve ostalo u toj prostoriji i zatrpan rukopisima, kao i police na zidovima.

„Nije vas valjda Gudrun uplašila”, upita me.

„Gudrun? Ona... gospođa?”

„Gospođica. Ne zove se Gudrun. Tako je zovemo zbog toga što liči na Nibelunga, a njen govor blago podseća na švapski. Hoće sve odjednom da kaže, pa štedi na samoglasnicima. Ali ima razvijen smisao za *justitia aequatrix*, kad kuca na mašini, štedi na suglasnicima.”

„Šta radi ovde?”

„Nažalost, sve. Znae, u svakoj izdavačkoj kući postoji neka takva ličnost bez koje se ne može, jer je jedina osoba koja je u stanju da pronađe stvari u neredu koji sama stvara. Ali ako se neki rukopis zagubi, bar znamo koga ćemo da okrivimo.”

„Zar gubi i rukopise?”

„Isto kao i svi ostali. U izdavačkoj kući svi gube rukopise. Mislim da je to glavni posao. Ali potreban nam je i žrtveni jarac, zar ne? Zameram joj jedino što ne gubi one rukopise koje bih ja želeo. Pomalo nezgodno za ono što je vrli Bekon nazivao *The advancement of learning*.”

„Pa gde se zagube?”

Raširio je ruke: „Izvinite, da li shvatate koliko je glupo to pitanje? Kad bismo znali gde, ne bismo ih ni gubili.”

„Logično”, odvratio sam. „Ali čujte, Garamonove knjige na koje nailazim izgledaju mi kao vrlo brižljivo urađena izdanja, imate i prilično bogat katalog. To sve radite ovde? Koliko vas ima?”

„Preko puta je velika prostorija u kojoj su tehničari, u susednoj sobi je moj kolega Diotalevi. Ali on priređuje udžbenike, to su

dugoročne knjige, i za rad i za prodaju, u smislu da se dugo rade i dugo prodaju. Ja radim univerzitetska izdanja. Ali nemojte da mislite da je to neki ogroman posao. Doduše, pojedine knjige me potpuno općine, rukopise moram da pročitam, ali je uopšteno u pitanju siguran posao, i u finansijskom i u naučnom pogledu. Izdanja tog i tog instituta, ili referati sa naučnih skupova koje priređuju i finansiraju neke univerzitetske ustanove. Ako je autor početnik, njegov mentor će napisati predgovor i snositi odgovornost. Autor najmanje dvaput radi korekturu teksta, proverava citate i napomene, a ne plaćaju mu se autorska prava. Potom knjiga dobija odobrenje za štampu, proda se hiljadu do dve hiljade primeraka za nekoliko godina, troškovi su pokriveni... Nema nikakvih iznenađenja, sa svakom takvom knjigom smo na dobitku."

„A šta vi tu radite?"

„Mnogo toga. Pre svega valja izvršiti izbor. Pored toga, izvestan broj knjiga objavljujemo o sopstvenom trošku, to su gotovo uvek prevodi radova uglednih autora, da bismo obogatili svoj katalog. Najzad, postoje i rukopisi koje nam donose samostalni stvaraoci. To je retko kad pouzdan materijal, ali moramo da ih pogledamo, nikad se ne zna."

„Da li se zabavljate?"

„Da li se zabavljam? Pa samo to i umem da radim kako treba."

Prekinuo nas je neki čovek kojem je bilo četrdesetak godina, nosio je za nekoliko brojeva veću jaknu, imao je proređenu pepeljastoplavu kosu koja mu je padala na guste, isto tako plave obrve. Govorio je blago, kao da objašnjava nekom detetu.

„Baš sam se umorio od ovog *Vodiča za poreske obveznike*. Trebalo bi da ga ponovo napišem, a mrzi me. Da li vas prekidam?"

„Ovo je Diotalevi", reče Belbo i predstavi nas.

„Aha, došli ste da pogledate *Templare*? Jadničak. Čuj, pade mi na pamet baš dobra stvar: Ciganska urbanistika."

„Lepo", reče Belbo zadivljeno. „Ja sam baš razmišljao o Asteškoj hipologiji."

„Savršeno. Ali da li ćeš je svrstati u Potosekciju ili u Adinata?"

„Sad ćemo da vidimo", reče Belbo. Preturao je po fioci i izvadio neke papire. „Potosekcija..." Pogledao me je i spazio da postajem radoznao. „Potosekcija, kao što i sami znate, predstavlja veštinu sećenja napitaka. Ali ne", okrete se Diotaleviju, „Potosekcija nije

odsek, već samo predmet, kao Mehanička avunkulogratulacija i Pilokatabazija, sve na odseku Tetrapiloktomije.”

„Šta je tetrola...”, pokušao sam da upitam.

„To je veština cepanja dlake na četiri dela. Taj odsek obuhvata predavanje beskorisnih tehnika, na primer u Avunkulogratulaciji se uči kako se grade mašine za pozdravljanje strine. Ne znamo da li da Pilokatabazija ostane na tom odseku, pošto je to veština izmicanja za dlaku, a to i nije sasvim beskorisno, zar ne?”

„Molim vas, objasnite mi u čemu je stvar...”, zavapio sam.

„Stvar je u tome da Diotalevi i ja pravimo program reforme znanja, za Fakultet Uporedne irelevancije, na kojem se izučavaju nepotrebni ili besmisleni predmeti. Svrha fakulteta je da obrazuje naučnike koji bi bili u stanju da beskonačno uvećavaju broj beskorisnih predmeta.”

„A koliko ima odseka?”

„Zasad četiri, ali mogli bi da obuhvate sva postojeća znanja. Odsek za Tetrapiloktomiju ima pripremnu ulogu, odnosno poučava o smislu beznačajnosti. Vrlo je bitan odsek za Adinate, ili Imposibilije. Na primer Ciganska urbanistika, ili Asteška hipologija... Suština ove naučne discipline jeste poimanje dubokih razloga njene beznačajnosti, a u odseku za Adinate i njene nemogućnosti. Otuda su tu predmeti: Morfematika Morzeove azbuke, Istorija ratarstva na Antarktiku, Istorija slikarstva na Uskršnjim ostrvima, Savremena Sumerska književnost, Docimologija po Mariji Montesori, Asirsko-vavilonska filatelija, Tehnologija točka u prekolumbovskim carstvima, Brajeva ikonologija, Fonetika nemog filma...”

„Šta kažete za Psihologiju mase u Sahari?”

„Dobro je”, reče Belbo.

„Dobro je”, reče Diotalevi s odobravanjem. „Trebalo bi da se uključite u projekat. Mladić ima dara, zar ne, Jakopo?”

„Da, to sam odmah primetio. Sinoć je vrlo vispreno razvijao glupa razmišljanja. Ali da nastavimo, pošto vas projekat zanima. Šta smo stavili u odsek za Oksimoronistiku, ne mogu da nađem belešku?”

Diotalevi izvadi iz džepa neku ceduljicu i uputi mi značajan i blagonaklon pogled: „U Oksimoronistici, kao što sama reč kaže, bitna je unutrašnja protivrečnost ove nauke. Zbog toga bi, po meni, tu trebalo da svrstamo i Cigansku urbanistiku...”

„Ne“, reče Belbo, „samo kad bi bila Nomadska urbanistika. Adinate se odnose na empirijsku nemogućnost, a Oksimoronistika na terminološku protivrečnost.“

„Videćemo. A šta smo stavili u Oksimoronistiku? Evo, Ustanove revolucije, Parmenidova dinamika, Heraklitova statika, Spartanski sibaritizam, Ustanove narodne oligarhije, Istorija inovacijskih tradicija, Tautološka dijalektika, Bulova eristika...“

Već sam goreo od želje da se i ja pokažem: „Smem li da vam predložim Gramatiku devijantnosti?“

„Lepo, lepo“, rekoše uglas i počеше da zapisuju.

„Ima jedna zvrčka“, kazao sam.

„Koja?“

„Ako objavite svoj projekat, pojaviće se gomila ljudi sa gotovim radovima iz pomenutih oblasti.“

„Rekao sam ti da je mladić oštrouman, Jakopo“, reče Diotalevi. „Da li znate da to i jeste naš problem. Nehotice smo izradili idealan pregled relanog znanja. Dokazali smo neophodnost mogućeg. Stoga ćemo morati da ćutimo. Ali sad moram da krenem.“

„Kuda?“, upita Belbo.

„Petak je popodne.“

„O, Gospode Bože“, reče Belbo i okrete se meni: „Tu preko puta nalaze se dve-tri kuće u kojima žive ortodoksni Jevreji, znate oni što nose crni šešir, dugu bradu i uvojak. U Milanu ih nema mnogo. Danas je petak i po zalasku sunca počinje subota. Stoga u stanu preko puta obavljaju pripreme, glancaju svećnjak, pripremaju jela, prave raspored tako da sutra ne moraju ništa da lože niti pale. Čak i televizor ostavljaju da radi preko cele noći, jedino moraju unapred da izaberu koji će program da gledaju. Naš Diotalevi ima mali dogled i sramno ih špijunira s prozora i naslađuje se, mašta da je na drugoj strani ulice, s njima.“

„A zašto?“, upitao sam.

„Zato što naš Diotalevi uporno tvrdi da je Jevrejin.“

„Kako uporno tvrdim?“, uvređeno upita Diotalevi. „Ja jesam Jevrejin. Imate li nešto protiv, Kazobon?“

„Ni slučajno.“

„Diotalevi“, odlučno reče Belbo, „ti nisi Jevrejin.“

„Nisam? A moje prezime? Kao Gracijadio, Diosijakonte, sva su ta imena prevedena s hebrejskog, iz geta, kao Salom Alejhem.“

„Diotalevi je ime za sreću, koje opštinski službenici često daju nahodima. I tvoj deda je bio nahoče.”

„Jevrejsko nahoče.”

„Diotalevi, koža ti je ružičasta, imaš grlen glas i beo si kao albino.”

„Postoje albino kunići, što ne bi postojali i albino Jevreji.”

„Diotalevi, ne možeš tek tako da odlučiš da postaneš Jevrejin, kao da si odlučio da budeš filatelista ili Jehovin svedok. Moraš da se rodiš kao Jevrejin. Pomiri se sa sudbinom, bezbožnik si kao i svi mi.”

„Obrezan sam.”

„Idi molim te! Svako može da se obreže iz higijenskih razloga. Treba ti samo lekar s termokoterom. Koliko si imao godina kad si otišao na obrezivanje?”

„Nećemo sad da cepidlačimo.”

„E baš hoćemo. Svaki Jevrejin cepidlači.”

„Niko ne može da dokaže da moj deda nije bio Jevrejin.”

„Svakako, bio je nahoče. Ali mogao bi da bude i vizantijski prestolonaslednik, ili nezakoniti potomak nekog Habzburga.”

„Niko ne može da dokaže da moj deda nije bio Jevrejin, a nađen je blizu Portika D'Otavija.”

„Ali tvoja baka nije bila Jevrejka, a kod njih se poreklo računa po majčinoj liniji...”

„... a takođe i izvan onoga što piše u matičnim knjigama, jer i opštinski spiskovi mogu da se čitaju između redova, postoji i ono što ti je u srcu, a moje srce kaže da su mi misli sasvim u duhu Talmuda, i ti si pravi rasista ako tvrdiš da neko ko nije Jevrejin ne može da bude tako izrazito posvećen Talmudu kako ja mislim da jesam.”

Izašao je. Belbo mi je rekao: „Ne obraćajte pažnju. Ovako se raspravljamo skoro svaki dan, mada se svakog dana trudim da iznađem neki novi dokaz. Ali Diotalevi je u stvari posvećen Kabali. Međutim, bilo je i hrišćana koji su se bavili Kabalom. I znate šta, Kazobon, ako Diotalevi hoće da bude Jevrejin, mogu li da mu zabranim?”

„Ne verujem. Mi smo demokrate.”

„Mi smo demokrate.”

Zapalio je cigaretu. Ja sam se setio zbog čega sam došao. „Pričali ste mi o nekom spisu o Templarima”, počeo sam.

„Tačno... Da vidimo. Bio je u fascikli od veštačke kože...” Preturao je po visokoj gomili spisa i pokušavao da izvuče jedan rukopis iz

sredine, a da ne sruši ostale. Neizvestan poduhvat. I stvarno, gomila se srušila, a deo hartija pao je na pod. Ali je fascikla od veštačke kože sada bila u Belbovoj ruci.

Pogledao sam sadržaj i uvod. „Odnosi se na odvođenje Templara u tamnicu. Godine 1307. Filip Lepi odlučio je da sve Templare u Francuskoj baci u tamnicu. Ali postoji legenda koja kaže da su dva dana pre nego što je Filip izdao naredbu za hvatanje Templara, neke taljige sa senom, koje su vukli volovi, napustile zidine Hrama u Parizu i odvezle se u nepoznatom pravcu. Priča se da je u njima bila grupa vitezova na čelu sa izvesnim Omonom i da su se sklonili u Škotsku i ujedinili se sa ložom slobodnih zidara u Kilvingu. Po legendi, vitezovi su se poistovećivali sa udruženjima zidara koji su jedni drugima prenosili tajne Solomonovog Hrama. Eto, znao sam. I ovaj u tom bekstvu Templara u Škotsku želi da otkrije poreklo masonstva... Ta priča se preživakava već dvesta godina i to na osnovu izmišljotina. Nema nikakvih dokaza, mogu da vam pokažem pedesetak knjižica u kojima se pripoveda o istom događaju, sve su nevešto prepisane jedna od druge. Evo pogledajte, otvorio sam knjigu nasumice: 'Kao dokaz da je došlo do pohoda u Škotsku, služi i činjenica da i danas, posle šeststo pedeset godina, na svetu još uvek postoje tajni redovi koji se pozivaju na Čuvare Hrama. Kako drugačije da objasnimo očuvanje ovog nasleđa?' Shvatate? Kako je moguće da ne postoji grof Karabas kad i mačak u čizmama kaže da je u njegovoj službi?"

„Jasno mi je“, reče Belbo. „Odbiću ga. Ali me zanima vaša priča o Templarima. Sad kad sam se konačno domogao stručnjaka, neću dopustiti da mi umakne. Zašto svi pričaju o Templarima, a ne o Malteškim vitezovima? Ne, nemojte sad da mi kažete. Već je kasno, Diotalevi i ja moramo da idemo na neku večeru s gospodinom Garamonom. Ali večera će se verovatno završiti oko pola jedanaest. Ako budem mogao, ubediću i Diotalevija da skoknemo do Pilada – on obično odlazi rano na spavanje i ne pije alkohol. Da li ćete biti u kafeu?"

„A gde bih inače bio? Pripadam izgubljenoj generaciji i mogu da se pronađem samo kad u društvu učestvujem u samoći svojih sapatnika.“

13.

Li frere, li mestre du Temple
Qu'estoient rempli et ample
D'or et d'argent et de richesse
Et qui menoient tel noblesse,
Où sont il? Que sont devenu?

(Chronique à la suite du roman de Favel)

Et in Arkadia ego. Pilade je te večeri bio slika i prilika zlatnog doba. Bila je to jedna od onih večeri kad čovek oseća da ne samo da će sigurno doći do Revolucije, već i da će je sponzorirati Udruženje industrijalaca. Samo kod Pilada ste mogli zateći bradatog vlasnika predionice pamuka, u vijetnamki, kako igra loru s budućim beguncem od pravde, u otmenom sakou i s kravatom. Bilo je to praskozorje velikog prevrata. Početkom šezdesetih godina brada je još uvek bila zaštitni znak fašizma, ali je morala da bude oblikovana, a obrazi izbrijani, po ugledu na Itala Balba; šezdeset i osme se smatrala buntovničkom, a sada je već postajala neutralna i univerzalna – slobodan izbor. Brada je uvek bila maska (stavljamo lažnu bradu da nas niko ne bi prepoznao), ali tada, početkom sedamdesetih, mogli smo da se sakrijemo iza prave brade. Mogli smo da lažemo govoreći istinu, ili čak da istinu učinimo neodređenom i zagonetnom, jer o bradi više nismo mogli da sudimo po ideologiji bradonja. Ali, te večeri brada je sijala i na glatko izbrijanim licima onih koji je nisu nosili, ali su ostavljali jasan utisak da bi je mogli pustiti, a da su odustali od toga samo iz inata.

Skrećem s teme. Ali u neko doba stigoše Belbo i Diotalevi, naizmenično su jedan drugom zgranuto mrmljali jetke opaske na račun večere na kojoj su bili neposredno pre dolaska. Tek kasnije ću saznati šta su predstavljale večere gospodina Garamona.

Belbo se odmah latio svojih omiljenih žestokih pića, Diotalevi se dugo i zbunjeno premišljao, a potom se odlučio za tonik. Našli smo u uglu slobodan sto, koji su upravo napustila dvojica tramvajdžija, jer su sutradan morali da ustanu rano ujutro.

„Dakle, da čujemo“, reče Belbo, „šta je bilo s tim Templarima...“

„Ne, molim vas, nemojte sad da me dovodite u nepriliku... To možete da pročitate gde god hoćete...“

„Mi smo za usmeno predanje“, reče Belbo.

„Mnogo je tajnovitije“, reče Diotalevi. „Bog je govorio kad je stvarao svet, sigurno nije poslao telegram.“

„Fiat lux, stop. Sledi poslanica“, reče Belbo.

„Solunjanima, pretpostavljam“, kazao sam.

„A Templari“, upita Belbo.

„Pa...“, otpočeh.

„Nikad se ne počinje sa 'pa'“, prekori me Diotalevi.

Načinio sam pokret kao da ću da ustanem. Iščekivao sam da počnu da me preklinju da ostanem. Nisu to učinili. Ponovo sam seo i počeo da pričam.

„Ne, hteo sam da kažem da svi znaju tu priču. Bio je Prvi krstaški rat, je li tako? Gotfrid obožava Sveti grob i krši zavet, Boduen postaje prvi jerusalimski kralj. Hrišćansko kraljevstvo u Svetoj zemlji. Ali jedno je zadržati Jerusolim pod svojom vlašću, a nešto sasvim drugo držati Palestinu; Saraceni su potučeni, ali ne i istrebljeni. Život u tim krajevima nije lak, ni za pridošlice, ni za krstaše. I tako se 1118. godine, u doba vladavine Boduena II, pojavljuje izvesna grupa ljudi pod vođstvom nekog Iga de Pajena, koja obrazuje prvobitno jezgro Reda Siromašnih Hristovih Vitezova. To je monaški red, ali s mačem i u oklopu. Tri klasična zaveta: siromaštvo, čednost, pokornost i zaštita krstaša pride. Kralj, biskup i svi u Jerusalimu odmah daju novčanu pomoć i smeštaj u manastiru starog Solomonovog hrama. Eto kako su nastali Vitezovi Hrama.“

„Ko su oni?“

„Ig i prva osmorica su verovatno bili idealisti, opčinjeni mistikom krstaškog ratovanja. Ali docnije su to možda bili mladi vitezovi u potrazi za pustolovinom. Novo jerusalimsko kraljevstvo je bilo neka vrsta Kalifornije tog doba, tamo su mogli da se obogate. Kod kuće nisu imali baš neku blistavu budućnost, poneko od njih je možda i nešto krupno zabljaao. Ja celu tu stvar zamišljam kao Legiju stranaca. Šta da radiš ako si u nevolji? Da se prijaviš u Temple, videćeš nove krajeve, zabavićeš se, biće boja, imaćeš hranu i odeću, a na kraju ćeš spasti i dušu. Razume se, trebalo je da neko bude pravi očajnik, jer je morao da ide u pustinju, spava u šatoru, da danima ne vidi nikog

živog sem drugih Templara i kakvog Turčina, da jaše dok sunce žeže, podnosi žeđ, para trbuh nekim drugim jadnicima...”

Na trenutak sam zastao. „Možda u mojoj priči previše liče na Divlji zapad. Verovatno je postojala i treća faza razvoja, kada je red postao moćan, pa pokušavaju da mu pristupe i oni koji imaju dobar položaj u otadžbini. Ali tada ako je neko Templar, više ne znači da mora da radi u Svetoj zemlji, može i kod kuće da bude Templar. Priča nije jednostavna. Katkad liče na grube vojničine, a katkad pokazuju i izvesnu osećajnost. Na primer, ne može se reći da su bili rasisti; jeste da su se borili protiv muslimana, zbog toga su i otišli tamo, ali u viteškom duhu, neprijatelji su se divili jedni drugima. Kada je izaslanik emira iz Damaska posetio Jerusalem, Templari su mu namenili jednu malu džamiju, koja je već bila pretvorena u hrišćansku crkvu, da bi mogao da se moli u njoj. Jednog dana je u tu crkvu ušao neki Franak, obuzela ga je srdžba kad je video muslimana na tom svetom mestu i poneo se loše prema njemu. Ali Templari su izbacili netrpeljivca i izvinili se muslimanu. Ovo bratimljenje po oružju s neprijateljem kasnije će ih odvesti u propast, jer će ih na suđenju optužiti i da su bili povezani s muslimanskim ezoterijskim sektama. Možda je to i tačno, nešto kao oni pustolovi u devetnaestom veku koji su se poistovećivali s Afrikom, zamislite ih kao mnoštvo Lorensa od Arabije, koji posle izvesnog vremena počinju da se oblače kao šeci... Nisu imali klasično monaško obrazovanje, niti su umeli da uočavaju tanane teološke razlike. Osim toga, teško nam je da sudimo o njihovim delima, zato što se hrišćanski istoriografi, poput Gijoma iz Tira, trude da ih ocrne u svakoj prilici.”

„Zašto?”

„Zato što su prebrzo postali suviše moćni. Sve se to događa u doba svetog Bernara. Sećate se ko je sveti Bernar, zar ne? Veliki organizator, izvršio reformu benediktinskog reda, uklonio ukrase iz crkava; kad mu neki kolega ide na živce, kao Abelar, napada ga u makartijevskom stilu, a da može, poslao bi ga na vešala. Pošto to nije mogao, naredio je da se spale njegove knjige. Potom zagovara krstaški rat, na oružje, u boj krenite...”

„Ne dopada vam se?”, primeti Belbo.

„Ne, ne podnosim ga, i da se ja pitam, bio bi u nekom od donjih krugova pakla, kakav crni svetac. Ali je zato samom sebi bio izvrstan portparol, pogledaj samo Danteov prilog o njemu, imenuje ga za šefa

Bogorodičinog kabineta. Odmah je postao svetac zato što je umeo da se sliže s pravim ljudima. Ali da se vratimo Templarima. Bernar je odmah nanjušio da je ideja vredna truda i podržao te mlade pustolove, preobrazivši ih u Hristovu Vojsku; možemo slobodno da kažemo da je on izmislio herojsku verziju Templara. Godine 1128. sazvao je crkveni sabor u gradu Trua da bi se tačno odredila uloga tih kaluđera vojnika, a nekoliko godina kasnije napisaoće i pohvalu tim Hristovim ratnicima i sačiniti pravilnik ponašanja od sedamdeset i dva člana. Zanimljiv je za čitanje jer u njemu ima svega i svačega. Svaki dan misa, zabranjene su posete raščinjenim plemićima, ali ako neki od njih žudi da pristupi Hramu, moraju hrišćanski da ga prihvate; kao što vidite, bio sam u pravu kad sam spominjao Legiju stranaca. Nosiće jednostavne bele mantije, bez krznjenih ogrtača, osim ako nije u pitanju jagnjeće ili ovnujsko krzno, ne smeju da nose tanku šiljatu obuću kakva je u modi, spavaju u košulji i gaćama, dušek, čaršav i pokrivač...”

„Ko zna kako su zaudarali po onakvoj vrućini...”, reče Belbo.

„O smradu ćemo tek pričati. Ima još surovih pravila: jedna činija za dvojicu, za vreme jela ne smeju da razgovaraju, meso tri puta nedeljno, petkom pokora, ustajanje u zoru, posle napornog rada smeju da spavaju sat vremena duže, ali zato moraju da očitaju trinaest očenaša u postelji. Postoji majstor i čitav niz nižih činova, sve do konjušara i štitonoša, služitelja i posilnih. Svaki vitez ima tri konja i jednog štitonošu, nisu dozvoljeni nikakvi suvišni ukrasi na uzdama, sedlu i mamuzama. Imaju jednostavno ali dobro oružje, ne smeju u lov, osim na lavove; sve u svemu život u isposništvu i boju. O zavetu čednosti da i ne govorimo, on je posebno naglašen, jer ti ljudi nisu boravili u manastiru, nego su ratovali, živeli u svetu, ako možemo tu bestragiju kakva je u to doba Sveta zemlja sigurno bila, da nazovemo svetom. Ukratko, u pravilniku se kaže da je prisustvo žena veoma opasno i da smeju da poljube samo majku, sestru i tetku.”

Belbo je zavrteo glavom: „Pa, za te tetke nisam baš tako siguran... ali, ako se dobro sećam, zar Templari nisu bili optuženi za sodomiju? Postoji ona knjiga Klosovskog, *Bafomet*. Ko beše taj Bafomet, neko njihovo đavolje božanstvo, zar ne?”

„Doći ću i na to. Razmislite malo. Živeli su kao mornari, mesecima u pustinji, daleko od kuće. Nalaziš se u nedodžiji, noć je, ležiš u šatoru

pored tipa koji jede iz tvoje činije, spava ti se, hladno ti je, žedan si i uplašen, hoćeš kući, svojoj mami. Šta da radiš?”

„Muška ljubav, tebanska legija”, zaključio je Belbo.

„Zamislite samo te njihove paklene muke, oko njih ostali ratnici koji se nisu zavetovali, pa kad osvoje neki grad, siluju mlade Saracenske ćilibarske puti i sedefastih očiju, a šta da radi Templar, dok libanski kedar opojno miriše? Dopustite mu bar da ima mladog Saracena. Sad vam je jasno kako je nastala izreka 'loče i psuje kao Templar'. To je pomalo kao priča o kapelanu u rovu koji guta rakiju i psuje zajedno sa svojim nepismenim vojnicima. I to još nije sve. Na njihovom barjaku uvek su prikazana po dvojica koji zajedno jašu na istom konju, pripijeni jedan uz drugog. Zbog čega, kad po pravilniku svaki od njih može da ima po tri konja? Mora da je to smislio Bernar, kao simbol njihovog siromaštva, ili dvostruke uloge monaha i vitezova. Je li vam jasno šta je narod sigurno pomislio gledajući te kaluđere, kako jure na konju kao vihor, a trbuh onog pozadi pripijen uz dupe onog spreda? Ljudi su ih sigurno i klevetali...”

„... ali su svakako to i sami tražili”, primetio je Belbo. „Da nije možda taj sveti Bernar bio tako glup?”

„Ne, glup nije bio, ali je i sam bio kaluđer, a monasi su u to doba čudno gledali na sopstveno telo... Maločas sam se uplašio da moja priča isuviše podseća na Divlji zapad, ali kad bolje razmislim, čujte šta kaže sveti Bernar o svojim ljubljenim vitezovima, tu mi je taj odlomak, vredi da ga čujete: 'Izbegavaju i preziru komedijaše, mađioničare, žonglere, neprikladne pesme i lakrdije, kosa im je kratko potšišana, jer su od apostola naučili da je sramno da muškarac neguje svoju kosu. Nikad se ne češljaju, retko se peru, zarasli u bradu, zaudaraju na prašinu, prljavi od oklopa i vrućine.’”

„Bežao bih od njihovog logorišta kao đavo od krsta”, reče Belbo.

Na to će Diotalevi poučno: „Isposnici su oduvek negovali zdravu prljavštinu i neoper, da bi ponizili sopstveno telo. Beše li sveti Makarije onaj što je živeo na stubu, pa kad bi crvi pali s njegove kože, on bi ih vraćao na telo, da se i oni, kao božja stvorenja, malo pogoste?”

„Sveti Simeon je bio stilit”, reče Belbo, „a po mom mišljenju živeo je na stubu da bi mogao da pljučka prolaznicima u teme.”

„Baš mrzim prosvetiteljski duh”, reče Diotalevi. „U svakom slučaju, bilo da je Makarije ili Simeon, postojao je neki stilit sa crvima, kao što

sam rekao, mada ja nisam stručnjak za tu oblast, pošto se ne bavim vašim bezbožničkim ludostima.”

„A tvoji rabini u Heroni su bili veliki čistunci”, reče Belbo.

„Živeli su u prljavim izbama jer ste ih vi, bezbožnici, proterivali u geto. A Templari su išli štokavi iz zadovoljstva.”

„Da ne preterujemo”, rekoše. „Da li ste nekad videli četu regruta posle marša? Sve ovo sam vam ispričao da biste razumeli koliko je položaj Templara bio protivrečan. Morao je da bude mistik, asketa, nije smeo da jede, pije, jebe, ali je odlazio u pustinju da odrubljuje glave Hristovih neprijatelja, a što više glava odrubi, dobije više kupona za ulazak u raj; smrdi, svakog dana je sve kosmatiji, a kad bi osvojio neki grad, san Bernar mu je još zabranjivao da navali na kakvu curicu ili bakutu, šta mu dođe pod ruku, a u noćima bez mesečine, kad kao što znamo u pustinji duva vreli samum, nije smeo da se teši ni svojim omiljenim saborcem. Kako da budeš kaluđer i da u isti mah vitlaš mačem, da paraš utrobe i čitaš molitve, rođaci ne smeš da pogledaš u oči, a kad uđeš u grad, posle opsade koja je trajala danima, drugi krstaši na tvoje oči krešu kalifovu ženu, prelepe Sulamke skidaju halje i kažu uzmi me, uzmi me, samo mi poštedi život... A Templar ništa, mora da bude čvrst, smrdljiv i kosmat, kako je bilo po volji svetom Bernaru, da čita večernju molitvu... A opet, dovoljno je da pročitamo *Retraits...*”

„A šta je to?”

„To su bili statuti ovog monaškog reda, nastali su kasnije, kad je red već okačio svoje mačeve o klin, da tako kažemo. Nema ništa gore od vojske koja se dosađuje kad se rat završi. Na primer, u određenom trenutku zabranjuje im se da zameću kavgu, povrede nekog hrišćanina iz osвете, spavaju s ženama za novac, klevetaju sabraču. Ne smeju da izgube roba, da se naljute i kažu 'otići ću Saracenima', da nepažnjom izgube konja, da poklanjaju životinje, izuzev pasa i mačaka, da odlaze bez dozvole, da lome majstorov barjak, da noću napuštaju kapetaniju, da novac reda daju na zajam bez odobrenja, da u besu bace mantiju na pod.”

„Na osnovu zabrana možemo da zaključimo šta ljudi obično čine”, reče Belbo, „iz toga možemo da steknemo sliku o svakodnevnom životu.”

„Dakle, da vidimo”, reče Diotalevi, „neki Templar se razbesneo zbog nečega što su mu sabrača rekla ili učinila te večeri, izlazi noću

bez dozvole, jaše u pratnji mladog saracenskog roba, a o sedlo su mu okačena tri petla, odlazi nekoj devojci sumnjivog morala, daruje joj petlove, a ona mu zauzvrat pruža nedozvoljene ljubavne usluge... Potom, dok on ždere i banči, njegov mladi saracenski rob kidne i odvede mu konja, pa se naš Templar, štrokaviji, znojavi i raščupaniji nego inače, vraća u kapetaniju podvijena repa i krišom daje novac (koji pripada Hramu) kao i obično, Jevrejину zelenašu, koji vrebao kao pauk u svojoj mreži..."

„To si ti rekao, Kaifa“, ubaci Belbo.

„Pa šta, ovde pričamo u stereotipima. Templar pokušava da se ponovo domogne, ako ne Saracena, a ono bar kakvog-takvog konja. Ali neki brat Templar opazi tu njegovu rabotu, pa za večerom (zna se, u takvim zajednicama zavist caruje) kad na opšte zadovoljstvo stigne meso, stane da ga pecka i zadirkuje. Kapetan postaje sumnjičav, osumnjičeni se spetlja, pocrveni, izvuče bodež i baci se na sabrata..."

„Na cinkaroša“, ispravi ga Belbo.

„Na cinkaroša, dobro kažeš, baca se na tog nesrećnika i unakazi mu lice. Ovaj zgrabi mač, sramno se maktaju, kapetan pokušava da ih razvadi udarajući ih sabljom, ostala braća se cerekaju..."

„Dok loču i psuju kao Templari...", reče Belbo.

„Boga li ti tvoga, sunce li ti bogovo, bogovu ti majku, bože mili, krv ti bogovu!", uneo sam se ja.

„Nema sumnje, naš Templar se razjari, pa... šta kog đavola radi Templar kad se razjari?"

„Zajapuri se u licu“, predloži Belbo.

„Tako je, kao što kažeš, zajapuri se u licu, skine mantiju i baci je na pod..."

„Eto vam ova govnerska riza, serem vam se u vaš jebeni hram!" predložih." On čak mačem seče barjak urlajući da odlazi kod Saracena."

„Tako jednim udarcem krši najmanje osam zabrana."

Na kraju, da bih jasnije predstavio svoju pretpostavku, upitah: „Je li vi možete da zamislite takve likove koji kažu odoh ja kod Saracena; šta će uraditi onog dana kad ih uhvati kraljev veliki tamničar i zapreti im usijanim gvožđem? Govori, izdajniče, priznaj da ste se guzili! Mi? Ne zasmeyavajte me tim mašicama, nemate vi pojma šta sve može Templar, ima da naguzim i vas, i papu, a i kralja Filipa ako mi padne šaka!"

„Priznao je! Priznao je! Sigurno je tako bilo“, reče Belbo. „A onda u tamnicu, svakog dana malo dinstanja u vrelom ulju, posle će lepše da cvrči.“

„Kao deca“, zaključio Diotalevi.

Prekinula nas je neka devojka, s belegom u obliku jagode na nosu. U ruci je držala nekakve papire. Zapitala nas je da li smo već potpisali za drugove Argentine koji su uhapšeni. Belbo je smesta potpisao, nije ni pogledao papir. „U svakom slučaju im je gore nego meni“, rekao je Diotalevi koji ga je zbunjeno gledao. Onda se obratio devojci: „On ne može da potpiše, pripada indijskoj kasti koja ne sme da napiše svoje ime. Mnogi od njih su u zatvoru jer ih vlasti progone.“ Devojka je osmotrila Diotalevi s razumevanjem, a zatim meni pružila papir. Diotalevi je odahnuo.

„A ko su oni?“ zapitao sam.

„Kako ko su? Pa drugovi Argentinci.“

„Da, ali koja grupa?“

„Takuara, ko bi drugi.“

„Ali oni su fašisti“, nagađao sam na osnovu onoga što sam znao o njima.

„Ti si fašista“, ozlojeđeno prosikta devojka i ode.

„Znači, na kraju krajeva, ti Templari su bili nekakvi jadničci“, zaključio Diotalevi.

„Ne“, odgovorio sam, „ja sam kriv, malo sam nakitio priču. Ovo što smo rekli odnosi se na njihovu vojsku, ali red je od samog početka dobijao ogromne donacije i postepeno je obrazovao svoje kapetanije po čitavoj Evropi. Uzmite da im je samo Alfonso Aragonski poklonio celu zemlju, čak je sačinio i testament u kojem im ostavlja kraljevstvo u slučaju da umre bez naslednika. Templari se ne uzdaju u to i sklapaju posao, po principu bolje vrabac u ruci, a taj vrabac u ruci ovde je značilo pet-šest tvrđava u Španiji. Portugalski kralj im je poklonio jednu šumu. Pošto su se u njoj još uvek nalazili Saraceni, Templari su izvršili napad, proterali Arape i, uzgred budi rečeno, osnovali Koimbru. A to je samo deo priče. Sve u svemu, deo Templara vodi borbe u Palestini, ali se red uglavnom razvija u otadžbini. I šta se onda dešava? Ako neko treba da ide u Palestinu, potreban mu je novac, a ne usuđuje se da putuje s draguljima i

zlatom, stoga plaća Templarima u Francuskoj, ili Španiji, ili Italiji, dobije potvrdu s kojom podiže novac na Istoku.”

„Pa to je kreditno pismo”, reče Belbo.

„Svakako, izmislili su ček, i to pre firentinskih bankara. Dakle, jasno vam je, što pomoću donacija, što pomoću oružanih osvajanja i provizije od novčanih operacija, Templari su postali multinacionalna korporacija. Da bi se upravljalo takvim preduzećem bili su im neophodni promućurni ljudi. Ljudi koji će uspeti da ubede Inokentija II da im odobri izuzetne povlastice: red ima pravo na celokupan ratni plen, a gde ima posede, ne odgovara ni kralju ni biskupima, ni jerusalimskom patrijarhu, već samo papi. Pošto nigde ne plaćaju namete, imaju pravo da sami uzimaju desetak u svim zemljama koje su pod njihovom kontrolom... Ukratko, njihovo preduzeće uvek pozitivno posluje, a niko ne može da im se upliće u posao. Jasno je zašto nisu mili biskupima i vladarima, pa ipak, bez njih se ne može. Krstaši su šeprtlje, ljudi koji kreću u pohode, a ne znaju ni kuda idu ni šta ih čeka, dok su Templari u tim krajevima kao kod kuće, znaju kako treba da pregovaraju s neprijateljem, poznaju teren i vični su ratovanju. Red Hramovnika je ozbiljna stvar, iako se održava hvalisanjem svojih borbenih trupa.”

„Da li je to bilo samo hvalisanje?”, upita Diotalevi.

„Najčešće jeste, uvek nas iznova zaprepašćuje jaz između njihove političke i upravljačke mudrosti i ponašanja u stilu zelenih beretki, sušta odvažnost, bez imalo mozga. Da se setimo na primer priče o Askalonu.”

„Da se setimo”, reče Belbo, koji se na trenutak isključio iz razgovora da bi s prenaglašenom požudom pozdravio izvesnu Dolores.

Na to se ona smesti pored nas i reče: „Hoću i ja da čujem priču o Askalonu, da čujem!”

„Elem, jednoga dana francuski kralj, nemački car, zatim Boduen III Jerusalimski i dva velika majstora reda Templara i Hospitalaca odluče da osvoje Askalon. Svi su krenuli u opsadu, kralj, dvor, patrijarh, sveštenici s krstovima i barjacima, nadbuskupi iz Tira, Nazareta, Cezareje, uklatko, pravi vašar, šatre podignute ispred neprijateljskog grada, svuda francuski kraljevski barjaci, zastavice, bubnjevi... Askalon je branilo stotinu pedeset kula i žitelji su se odavno spremali za opsadu, otvori za gađanje bili su načičkani na

svakoj kući, mnoštvo tvrđava u tvrđavi. Po meni, pošto su Templari bili tako dobri ratnici, morali su to da znaju. Ali ni govora, nastaje opšti metež, grade drvene opsadne kornjače i kule, znate one sprave sa točkovima koje se doguraju pod neprijateljske zidine pa se iz njih gađa buktinjama, kamenjem, strelama, dok katapulti iz daljine gađaju krupnim kamenicama... Askalonci pokušavaju da zapale opsadne kule, vetar im ne ide na ruku, plamen zahvata zidine, koje se na jednom mestu ruše. Proboj! Tada svi osvajači kreću na bedem kao jedan, ali se tu dogodilo nešto čudno. Veliki majstor Templara zakrči prolaz, da bi samo njegovi ljudi mogli da uđu u grad. Zlonamerni kažu da je to učinio da bi se samo njegov red okoristio od pljačke, a dobronamerni pretpostavljaju da se plašio zasede, pa je zato hteo da pošalje svoje odvažne borce u izvidnicu. U svakom slučaju tom ne bih dao da vodi vojnu školu, jer četrdesetorica Templara prođu kroz grad brzinom svetlosti, naiđu na bedem na suprotnoj strani, zaustaviše se u oblaku prašine, zgledaše se, zapitaše se šta će tu, okretoše natrag i navrat-nanos pobegoše, dok ih Arapi sa svih strana s prozora zasipaju kamenicama i kopljima, i tako ih sve pobiše, na čelu s velikim majstorom, zatvoriše prolaz, obesiše njihova tela na zidine, dok su hrišćanima pokazivali srednji prst uz posprdno cerekanje.”

„Pogan je Arapin”, reče Belbo.

„Kao deca”, ponovi Diotalevi.

„Al' su ti tvoji Templari bili strava”, uzbuđeno reče Dolores.

„Mene podsećaju na Toma i Džerija”, reče Belbo.

Pokajao sam se. Ja sam u stvari već dve godine živeo s Templarima i voleo sam ih. Poneo me je snobizam mojih sagovornika, pa sam ih prikazao kao likove iz crtanog filma. Možda je za to kriv Gijom iz Tira, nepouzdan istoriograf. Vitezovi Hrama nisu bili takvi, već bradati i vatreni, s lepim crvenim krstom na blistavo belom plaštu, dok su pod njima poigravali konji u senci njihovog crno-belog barjaka Bosana, na čudesnom putu ka odvažnosti i smrti, a znoj koji pominje sveti Bernar možda je bio samo bronzani odsjaj koji je njihovom strašnom smehu davao neku sarkastičnu otmenost, dok su se spremali za tako okrutan oproštaj sa životom... U boju pravi lavovi, kako je govorio Žak de Vitri, u miru umilni kao jagnjad, u borbi okoreli, u molitvi ponizni, prema neprijatelju nemilosrdni, prema braći

puni dobrote, u znaku crne i bele boje njihovog stega, blistavi i beli u očima hrišćana, crni i strašni u očima svojih protivnika...

Jadni junaci vere, poslednji primer viteštva na zalasku, zašto sam se prema njima poneo kao tamo neki Ariosto, kad sam mogao da budem njihov Žoenvil? Setio sam se stranica koje im je posvetio pisac *Priče o svetom Luju*, koji je s Lujem Svetim otišao u Svetu zemlju, hroničar i ratnik u isti mah. Templari su tada već postojali sto pedest godina, vodili su već toliko krstaških ratova da su im svi ideali izbledeli. Herojski likovi kraljice Melisende i gubavog kralja Boduena iščezli su kao utvare, unutrašnje borbe koje još od tada potresaju Liban jenjale su, pošto je Jerusalim još jednom pao, Barbarosa se utopio u Kilikiji, Ričard Lavlje Srce, vraća se poražen i ponižen u otadžbinu i to prerušen baš u Templara, hrišćanski svet je izgubio bitku, Arapi sasvim drugačije shvataju savezništvo nezavisnih vladara koji se ujedinjuju u odbrani muslimanske civilizacije, čitaju Avicenu, nisu nezalce kao Evropljani. Kako da odoli čarima muslimanske kulture onaj ko je dva veka izložen njenom tolerantnom, mističnom i slobodarskom duhu, kad može da je uporedi samo sa zapadnom kulturom, sirovom, neotesanom, varvarskom i germanskom? Posle poslednjeg i konačnog pada Jerusalima 1244. godine, izgubljen je rat koji je otpočeo sto pedeset godina pre toga, pošto hrišćani moraju da se odreknu oružja u tom predelu u kojem caruju mir i opojni miris libanskog kedra, siroti Templari, kakva korist od vaše epopeje?

Osetljivost, seta, izbledela stara slava, kako onda da ne podlegnu tajnom nauku muslimanskih mistika, kako da se ne bace na jeretičko gomilanje skrivenog blaga? Možda je tada nastala legenda o Vitezovima Hrama koja još uvek opseada razočarane umove pune žudnje, priča o bezgraničnoj moći koja više ne zna gde da se iskaže...

Pa ipak, kad je mit o templarima već na zalasku, dolazi Luj, sveti kralj, za čijom trpezom sedi Toma Akvinski, on još uvek veruje u krstaški rat, uprkos tome što je prošlo dvesta godina snova i pokušaja koji su propali zbog gluposti pobednika, da li vredi još jednom pokušati? Vredi, kaže Luj Sveti, Templari ga podržavaju, odlaze s njim u poraz, jer to im je posao, kako da opravdaju postojanje Hrama bez krstaškog rata?

Luj napada s mora grad Damietu, neprijateljska obala sva blešti od kopalja, helebaridi i francuskih barjaka, štitova i sablji, divan prizor, kaže Žoenvil viteški, vojnici pod zlatnim oružjem koje blista na suncu.

Luj bi mogao da sačeka, ali odlučuje da se iskrca po svaku cenu. „Vernici moji, ako nam niko ne može oduzeti naše milosrđe, bićemo nepobedivi. Ako nas poraze, bićemo mučenici. Ako pobedimo, to će uvećati slavu Božju.“ Templari u to ne veruju, ali su naučili da budu vitezovi koji se bore za ideale i moraju da sačuvaju takvu predstavu o sebi. Slediće kralja u njegovom mističnom ludilu.

Nekim čudom iskrčavanje je uspešno, nekim čudom Saraceni napuštaju Damietu, tako da kralj okleva da uđe u grad jer ne veruje u to bekstvo. Ali to je istina, osvojio je grad, osvojio njegova blaga i stotinu džamija koje je Luj smesta preobrazio u crkve u slavu Gospoda. Sad valja doneti odluku: da li da krenu na Aleksandriju ili na Kairo. Aleksandrija bi bila mudar izbor, jer bi tako Egiptu oduzeli najvažniju luku. Ali tu je bio i zao duh čitavog poduhvata, kraljev brat Rober d'Artoa, častohlepan preko svake mere i željan brze slave, kao i svaki junša. Savetuje da udare na Kairo, srce Egipta. Templari, isprva oprezni, sad se jedva obuzdavaju. Kralj je zabranio usputne čarke, ali jedan ratnik Templar prekršio je zabranu. Ugledao je četv sultanovih mameluka i uzviknuo: „Na njih, u ime Boga, takvu uvredu ne mogu da otpim!“

U El Mansuri Saraceni su se utvrdili na drugoj obali reke, Francuzi su pokušali da podignu branu da bi napravili prelaz i zaštitili ga svojim pokretnim borbenim kulama, ali Saraceni su od Vizantinaca naučili da upotrebljavaju grčku vatru. Vrh grčke vatre bio je veliki kao bure, a kraj je ličio na džinovsko koplje, obrušavala se munjevito, poput ognjenog zmaja koji leti na nebu. Bacala je tako jaku svetlost da se u bojnopolju sve videlo, kao usred dana.

I dok je hrišćansko polje u plamenu, neki beduinski izdajnik za trista vizantijskih zlatnika odaje kralju gde se nalazi gaz. Kralj je odlučio da krenu u napad, prelaz preko reke nije nimalo lak, mnogi su se utopili i voda ih je odvušla u svoje dubine, na suprotnoj obali čekalo je tri stotine saracenskih konjanika. Ali glavnina vojske se najzad domogla kopna, a Templari po naređenju kreću u izvidnicu na konjima, prati ih grof D'Artoa. Muslimanski konjanici su se dali u bekstvo, a Templari su sačekali preostalu hrišćansku vojsku. Ali grof Artoa sa svojom pratnjom bezglavo kreće u progon neprijatelja.

Tada i Templari, da ne bi bili osramoćeni, kreću u napad, ali stižu tek posle D'Artoa koji je već prodro u neprijateljski tabor i načinio pokolj. Muslimani beže prema El Mansuri. To je kao crvena marama

za grofa D'Artoa koji bi da krene za njima. Templari pokušavaju da ga odvrata, fra Žil, veliki zapovednik Hrama, počinje da mu laska, govoreći da je već načinio čudesan podvig, jedan od najvećih podviga koji su ikad izvršeni u prekomorskim zemljama. Ali Artoa, naduvenko željan slave, optužuje Templare za izdaju, čak dodaje da bi ta zemlja bila već davno osvojena, samo da su Templari i Hospitalci to hteli, a on je pokazao šta sve može da uradi onaj ko ima petlju. To je suviše težak udarac za čast Hrama. Niko ne sme da bude odvažniji od Hrama, pa svi kreću put grada, ulaze u utvrđenje i gone neprijatelja sve do bedema na suprotnom kraju. U tom trenutku Templari shvataju da su napravili istu grešku kao u Askalonu. Hrišćani – a s njima i Templari – suviše vremena provode u pljački sultanove palate, nevernici prikupljaju svoje snage i udaraju na tu sada već razbijenu bandu grabljivaca. Da li su Templari ponovo bili zaslepljeni pohlepom? Ali drugi tvrde da je fra Žil, pre nego što će krenuti u grad, rekao grofu D'Artoa s visprenom postojanošću: „Gospodaru, moja braća i ja se ne bojimo i sledićemo vas. Ali znajte da sumnjamo, i to veoma, da ćemo se vi i ja vratiti.” Kako bilo, Artoa je milošću božjom poginuo, a s njim i mnoštvo drugih hrabrih vitezova i dvesta osamdeset Templara.

To je još gore od poraza, prava sramota. Pa ipak, niko je nije zabeležio, ni za Žoenvila to se nije desilo, u tome je draž rata.

Pero gospodina Žoenvila mnoge od tih bitaka, ili manjih okršaja, šta god da su bili, pretvara u plemenitu igru; zakotrlja se tu i poneka glava, ali je mnogo i usrdnih molitava Gospodu, kralj pokatkad pusti suzu nad vojnikom koji je na izdisaju, ali kao da je sve slikano u boji, od crvenih abajja, pozlaćenih amova, do sjajnih šlemova i mačeva obasjanih jarkim pustinjским suncem, naspram plavo zelenog mora, a ko zna, možda su i Templari tako doživljavali taj svoj svakodnevni krvavi posao.

Žoenvilov pogled se kreće odozgo na dole, ili odozdo na gore, zavisno od toga da li pada s konja, ili se penje na njega, u žiži su mu izdvojeni prizori, plan bitke mu izmiče, sve se rešava u pojedinačnim dvobojima, čiji je ishod neretko sasvim proizvoljan. Žoenvil priskače u pomoć plemenitom Vanonu, Turčin ga udari kopljem, konj poklekne, Žoenvil preleće preko njegove glave, diže se s isukanim mačem, a plemeniti Erar de Sivere („Bog ga blagoslovio“) pokazuje mu da se skloni u neko utvrđenje; četa Turaka ih doslovce pregazi, dižu se

zdravi i čitavi, stižu u utvrđenje i tu se zabarikadiraju, Turci ih s brda gađaju kopljima. Plemeniti Feris de Lupe je pogođen u rame „a rana tolika beše, da je krv šikljala kao kad čep izleti iz bureta“, a Siverea sablja udara posred lica „tako da mu nos visaše na usnama.“ A onda stiže pomoć, izlaze iz utvrđenja, selimo se na drugi kraj bojnog polja, novi prizor, novi mrtvi i izbavljenja u zadnji čas, glasne molitve svetom Đorđu. A za to vreme vrli grof Soason viče, dok odrubljuje glave: „Plemeniti Žoenvile, nek ova rulja propišti majčino mleko, da imamo šta da ispričamo damama o ovom danu!“ A kralj se raspituje za svog brata, zlosrećnog grofa D'Artoa, a fra Anri de Rone, starešina Hospitalaca, ovako mu odgovara: „Njemu je svakako dobro, jer je sigurno u raju.“ Kralj na to zahvaljuje Gospodu na svemu što mu daje i krupne suze teku mu niz lice.

Nije sve baš samo igra, ma kako da je anđeoska i krvava. Gine veliki majstor Gijom de Sonak, grčka vatra ga je živog spalila; zbog mnoštva trulih leševa i nedostatka namirnica hrišćansku vojsku napada skorbut; vojska Luja Svetog je u rasulu, kralja muči dizenterija, pa da ne bi gubio vreme dok je u boju, mora da iseče pantalone na zadnjici. Damieta je izgubljena, kraljica mora da pregovara sa Saracenicima i da plati petsto hiljada turinških srebrnjaka.

Ali krstaški ratovi su se vodili sa hrišćanskim zadnjim namerama. U Sen Žan d'Akru dočekuju Luja kao pobednika i svi žitelji izlaze da ga pozdrave, u povorci su i sveštenstvo i plemkinje i deca. Templari ipak dobro znaju kako stvari stoje i pokušavaju da stupe u pregovore s Damaskom. Luj je saznao za to, ne može da podnese da ga neko tako zaobiđe, pred muslimanskim izaslanicima poriče sve što je obećao novi veliki majstor, pa je ovaj je prinuđen da povuče reč koju je dao neprijatelju, pada na kolena pred kraljem i moli ga za oprostaj. Ne može se reći da se vitezovi nisu borili hrabro i nesebično, ali ih je francuski kralj ponizio da bi potvrdio svoju moć, a iz istog razloga njegov naslednik Filip, pola veka kasnije, pošlaće Templare na lomaču.

Godine 1291. Sen Žan d'Akr pao je u ruke Saracena, svi žitelji su nastradali. Jerusalimsko kraljevstvo je propalo. Templari su bogatiji, brojniji i moćniji nego ikad, ali njihov red je stvoren da bi ratovao u Svetoj zemlji, a tamo ih više nema.

Žive u kapetanijama po čitavoj Evropi i u pariskom Hramu kao u zlatnom kavezu, ali još uvek sanjaju o jerusalimskom Hramu i danima

svoje slave, o prelepoj crkvi svete Marije u Lateranu oko koje su načičkane zavetne kapele, sanjare o svojim osvajanjima, o zahuktalim kovačnicama, sedlarnicama, suknarama, ambarima, konjušnici sa dve hiljade konja, besnom poigravanju konja pod štitonošama, posilnima, turkopolima, o crvenim krstovima na belim plaštevima, o mrkim oklopima najamnika, o sultanovim glasnicima s visokim turbanima i pozlaćenim šlemovima, o krstašima, o ukrštanju divnih izvidnica i skoroteča, o blagoslovu kovčega punih blaga, luci iz koje su se izdavale naredbe i slala uputstva i tovari za zamkove u otadžbini, na ostrvima, na obali Male Azije...

Siroti moji Templari, svemu tome je kraj.

Te večeri kod Pilada, već sam ispijao peti viski, Belbo me je neumoljivo pojiio, opazio sam da su me ponela osećanja (kakva bruka) i da sam govorio naglas, mora da sam ispričao divnu priповest, punu osećajnosti i saosećanja, jer su se Doloresine oči ovlažile, dok je Diotalevi, koji se bezumno odvažio da popije još jedan tonik, blaženo upirao pogled u nebesa, iliti u kafansku tavanicu u kojoj nema ničeg sefirotskog i mrmljao: „A možda su bili sve to zajedno, i izgubljene i svete duše, i konjušari i vitezovi, i bankari i junaci...”

„Svakako su bili jedinstveni”, glasio je Belbov zaključak. „A da li ih vi volite, Kazobon?”

„Pišem rad o njima, a onaj ko piše rad o sifilisu na kraju zavoli i bledu spirohetu.”

„Priča je lepa kao neki film”, reče Dolores. „Ali ja moram da krenem, treba da spremim letke za ujutro. Moramo da podržimo štrajk u Mareliju.”

„Blago tebi, kad možeš”, reče Belbo. Umorno je podigao ruku i pomilovao je po kosi. Naručio je, kako reče, poslednji viski. „Skoro će ponoć”, primeti. „Ne govorim zbog normalnih ljudi, nego zbog Diotalevija. Ali da završimo priču, hoću da čujem sve o suđenju. Kada, kako, zašto...”

„Cur, quomodo, quando”, saglasio se Diotalevi. „Svakako, svakako.”

Potvrđuje da je prethodnog dana video kako odvođe pedeset četvoricu članova reda na lomaču, pošto nisu hteli da priznaju navedene grehe, te da bi i sâm, u strahu da ne bi mogao valjano da se odupre, kad bi ga spalili, plašeći se smrti, a u prisustvu dvaju inspektora i bilo koga drugog, da su ga ispitivali, priznao sve grehe koji se redu stavljaju na teret, a da su mu zatražili, priznao bi i da je ubio Gospoda Boga.

(Aimery di Villiers-le Duc, izjava data 13.5.1310)

Bilo je to suđenje puno prećutkivanja, protivrečnosti, zagonetki i gluposti. Najupadljivije su bile gluposti, a kako su bile neobjašnjive, po pravilu su se poklapale sa zagonetkama. U tim srećnim danima još sam verovao da glupost stvara zagonetku. Onomad u periskopu mislio sam da se najužasnije zagonetke, kako ih niko ne bi otkrio, prerušavaju u ludilo. A sada mislim da je ovaj svet dobroćudna zagonetka, a postaje strašna zbog našeg ludila, zato što hoćemo da je tumačimo po sopstvenoj istini.

Templari su izgubili svoj cilj. Odnosno, pretvorili su sredstva u cilj, upravljali su svojim nepreglednim bogatstvom. Naravno da ih je centralistički nastrojen vladar, kakav je bio Filip Lepi, smatrao za neprijatelje. Kako je mogao da stavi pod svoju vlast taj suvereni red? Po svom položaju, veliki majstor bio je ravan kraljevskom sinu, imao je vojsku pod svojom komandom, upravljao je ogromnim imanjima u posedu reda, biran je kao car i imao je apsolutnu vlast. Francuska riznica nije bila u kraljevim rukama, već se čuvala u pariskom Hramu. Templari su bili depozitari, pravni zastupnici i administratori tekućeg računa koji je samo formalno bio naslovljen na kralja. Vršili su uplate i isplate, zarađivali na kamatama, ponašali su se kao moćna privatna banka, ali su imali sve povlastice i olakšice kao državna banka... I upravnik riznice bio je takođe Templar. Pa ko može da vlada u takvim uslovima?

Ako ne možeš da ih pobediš, ti im se pridruži. Filip je zatražio da ga proglase za počasnog Templara. Odgovor je bio negativan. Tu

uvredu će kralj dobro zapamtiti. Tada je predložio papi da objedini Templare i Hospitalce i tako osnuje novi red koji će biti pod nadzorom jednog od njegovih sinova. Veliki majstor Hrama, Žak de Mole, stigao je uz veliku pompu sa Kipra, gde je već duže boravio kao neki vladar u izgnanstvu, i predao papi predstavku u kojoj kao bajagi razmatra prednosti, a u stvari obelodanjuje mane tog spajanja. Mole je između ostalog, bez ikakvog srama izneo zapažanje da su Templari bogatiji od Hospitalaca, te da bi spajanje išlo na štetu Templara a u korist Hospitalaca, što bi njegovim vitezovima nanelo težak duševni bol. Mole je dobio ovu prvu rundu u meču koji je počinjao, predmet je odložen u arhivu.

Preostale su još samo klevete, a tu su aduti bili u kraljevim rukama. O Templarima su odavno kružile svakojake glasine. Kako su vrlim Francuzima i mogli da izgledaju ti „kolonijalisti“, kad su videli da svuda samo ubiraju neke poreze, a za uzvrat ništa ne daju, čak ne prolivaju ni krv, kao nekad dok su bili čuvari Svetog groba? Jeste da su i oni Francuzi, ali ne baš sasvim, pomalo kao *pieds noirs*, odnosno, *poulains*, kako su tada zvali meleze. Možda su prihvatili i neke egzotične poroke, ko zna da među sobom i ne govore saracenskim jezikom, kako su navikli. Ovamo su kaluđeri, a onamo u svakoj prilici ispoljavaju svoje grubijanske navike, pa je papa Inokentije III još poodavno morao da napiše bulu *De insolentia Templariorum*. Zavetovali su se na siromaštvo, a ovamo plivaju u raskoši, kao da su stari plemićki soj, gramzivi su kao skrojevički trgovački slojevi, a drski kao četa musketara.

Vrlo brzo se prešlo na gundanje puno nagoveštaja: homoseksualci, jeretici, idolopoklonici što obožavaju neki bradati lik, bog-te-pita odakle potiče, sigurno ne iz panteona dobrih vernika, možda poznaju tajne Ismailita, trguju sa Starcem sa planine i njegovim Asasinima. Kralj Filip i njegovi savetnici na neki način su izvukli korist iz ovih govorkanja.

U Filipovoj senci delaju dva zloduha, Marinji i Nogare. Marinji će na kraju i staviti šapu na blago Hrama i njime upravljati u kraljevo ime, pre nego što ono pređe u ruke Hospitalaca, dok se još nije tačno znalo kome pripadaju kamate. Nogare, čuvar kraljevskog pečata, bio je 1303. godine organizator onog nemilog događaja u Ananju kad je Šara Kolona išamarao Bonifacija VIII, koji je mesec dana posle toga umro od poniženja.

U određenom trenutku stupa na scenu izvesni Eskio de Floaran. Bio je u tamnici zbog zločina koji nam nisu poznati i pretila mu je smrtna kazna, u ćeliji se upoznao s nekim odbeglim Templarom, kojeg su takođe očekivala vešala. Floaran je slušao njegove strašne ispovesti i ispričao šta zna, a zauzvrat je dobio pomilovanje i popriličnu nadoknadu. To što on zna, već je bila javna tajna. Samo što se tada sa govorkanja prelazi na izjave u istražnom postupku. Kralj prenosi Floaranova senzacionalna otkrića papi, to je sada već Kliment V, onaj što je premestio papsko sedište u Avinjon. Papa i veruje i ne veruje, a osim toga, zna da ne može tek tako da se meša u templarske poslove. Ali je 1307. odobrio pokretanje zvanične istrage. Kad su Molea obavestili o tome, izjavljuje da nije zabrinut. I dalje prisustvuje državnim ceremonijama, rame uz rame s kraljem, kao kraljević među kraljevićima. Kliment V odugovlači s istragom, kralj ga sumnjiči da hoće da pomogne Templarima da se izvuku. To uopšte nije tačno, Templari bezbrižno loču i psuju po svojim kapetanijama i nemaju pojma ni o čemu. A to je prva zagonetka. Dana 14. septembra 1307. kralj je poslao dve zapečaćene poruke svim upravnicima i starešinama okruga u kraljevstvu s naredbom da izvrše masovno hapšenje Templara i oduzimanje njihovih dobara. Od slanja naredbe do hapšenja, koje se odigralo 13. oktobra, proteklo je mesec dana. Tog jutra kad su uhapšeni, svi upadaju u zamku i – što je druga zagonetka – ne pružaju nikakav otpor. Još da dodamo da su kraljevi službenici prethodnih dana, da bi bili sigurni da ništa neće izmaći plenidbi, obavili nešto kao popis templarske imovine na čitavoj teritoriji Francuske, pod nekim smešnim birokratskim izgovorom. A Templari ni prstom da maknu, izvolite, uđite, upravniče, pregledajte šta god hoćete, kao da ste u svojoj kući.

Kad je papa doznao za hapšenje, pokušao je da protestuje, ali dockan. Kraljevski inspektori su već uposlili svoje usijane okove i užad, pa su mnogi vitezovi, na mukama, počeli da priznaju. Sad je preostalo još samo da ih predaju inkvizitorima, koji u to doba još ne upotrebljavaju oganj, ali su i ostala mučenja sasvim dovoljna. Te tako optuženi potvrđuju ranije dato priznanje.

To je već treća zagonetka: tačno je da su bili stavljeni na užasne muke, kad je trideset i šest vitezova podleglo, ali među tim ljudima koji su očeličeni u boju, navikli da prkose nemilosrdnim Turcima, nije se našao nijedan koji bi prkosio kraljevim starešinama.

U Parizu, od ukupno sto trideset i osmorice, svega četvorica vitezova odbija da prizna. Svi ostali su priznali, među njima i Žak de Mole.

„A šta su priznali?“, upita Belbo.

„Tačno ono što je pisalo u nalogu za hapšenje. U njihovim izjavama ima vrlo malo odstupanja, bar u Francuskoj i Italiji. Dok u Engleskoj, gde u stvari niko nije ni želeo da im sudi, u izjavama postoje kanonske optužbe, ali se prirpisuju svedocima koji nisu pripadnici reda i govore iz druge ruke. Ukratko, Templari priznaju tamo gde neko želi da oni to učine i samo ono što taj neko želi da priznaju.“

„To je uobičajeno za procese koje je vodila inkvizicija, bilo ih je koliko hoćeš“, primeti Belbo.

„Da, ali je ponašanje okrivljenih ipak čudno. Glavne optužbe glase da su se vitezovi pri obredu inicijacije triput odricali Hrista, da su pljuvali Raspeće, da su ih svlačili i celivali *in posteriori parte spine dorsi*, odnosno u zadnjicu, zatim u pupak i u usta, *in humane dignitatis opprobrium*, da bi potom jedan nad drugim vršili bludne radnje, navodi se u tekstu. Orgija. Potom bi im pokazali glavu bradatog idola, a oni su morali da joj se poklone. A sad da vidimo šta okrivljeni odgovaraju na ovakve optužbe. Žofroa de Šarne, koji će kasnije biti spaljen na lomači s Moleom, kaže: jeste, desilo mu se, odrekao se Hrista, ali samo na rečima, a ne i u srcu, i ne seća se da li je pljunuo na raspeće jer je te večeri obred obavljen na brzinu. Što se tiče celivanja stražnjice i to mu se desilo, ali da je učitelj u Overnjeu rekao da je u suštini bolje da se opšti sa svojom sabraćom, nego da neko sagraši sa ženom, mada on lično nije nikad živeo u smrtnom grehu sa drugim vitezovima. U stvari, jeste, ali je to više bilo kao igra, niko to nije ozbiljno shvatao; drugi su to radili, ja nisam, pristajao sam na to samo iz ljubaznosti. Žak de Mole, veliki majstor a ne poslednji u toj družini, kaže da su mu dali Raspeće da ga pljune, a on se pretvarao i u stvari pljunuo na pod. Priznaje da su obredi inicijacije tako izgledali, ali – vidi, molim te – ne zna tačno, jer je pod njegovim starešinstvom veoma mali broj novih monaha uveden u tajne reda. Neki drugi kaže da jeste celivao majstora, ali ne u dupe, već samo u usta, ali je zato majstor njega celivao u dupe. Neki priznaju i više nego što je potrebno, ne samo da su se odrekli Hrista, nego su ga proglasili za zlotvora, poricali su da je Marija devica, kažu da su i pišali na raspeće, i to ne samo na dan svoje inicijacije, već i tokom

Velike nedelje, nisu verovali u sakramente, i ne samo da su obožavali Bafometa nego i đavola u obličju mačke...”

Igra, koju tada otpočinja kralj i papa, podjednako je urnebesna, mada nije toliko neverovatna. Papa hoće da preuzme stvar u svoje ruke, dok kralj želi da sam privede suđenje kraju. Papa bi želeo da ukine red samo privremeno, tako što će da kazni krivce, a potom da obnovi njegovu prvobitnu čistotu, dok kralj želi da se skandal proširi, da suđenje obuhvati celokupan red i dovede do njegove konačne propasti, kako političke tako i religiozne, a pre svega finansijske.

U određenom trenutku pojavljuje se dokument koji je pravo remek-delo. Izvesni učeni teolozi su utvrdili da okrivljeni nemaju pravo na branioca, da ne bi mogli da promene svoj iskaz. Budući da su priznali, suđenje nije ni potrebno, kralj treba da postupi po službenoj dužnosti, suđenje se vrši kad je slučaj sumnjiv, a ovde nema nikakve sumnje. „Zar da im dozvolimo da imaju branioca samo da bi opravdali prestupe koje su već priznali, a poznato je da kad su činjenice očigledne, zločin je neosporan?”

Ali, pošto postoji opasnost da papa preotme suđenje od kralja, Nogare i kralj otvaraju senzacionalan slučaj u koji je umešan i biskup iz grada Troa, koji je optužen za vradžbine, na osnovu dostave tajanstvenog probisveta, izvesnog Nofa Deija. Posle će se ispostaviti da je Dei lagao i završiće na vešalima, ali se u međuvremenu na sirotog biskupa sručila lavina javnih optužbi za sodomiju, svetogrđe, zelenaštvo... Isti oni prestupi za koje se terete i Templari. Možda je kralj hteo da dokaže Francuzima da crkva nema pravo da sudi Templarima, kad ni sama nije imuna na njihove grehe, ili je prosto hteo da upozori papu. Cela priča je mutna, prepliću se policije, tajne službe, špijuniranje i potkazivanja... Papa nema kud i daje svoj pristanak da ispita sedamdeset dvojicu Templara, a oni potvrđuju priznanja iznuđena na mukama. Međutim, papa uvažava njihovo kajanje i i igra na kartu odricanja pod zakletvom, da bi mogao da im da oprost.

A tada se zbilo nešto drugo, što je predstavljalo problem koji je trebalo da rešim u svom diplomskom radu, a bio sam razapet između više protivrečnih izvora. Samo što je papa konačno i na jedvite jade izdejstvovao da vitezovi potpadnu pod njegovu staranje, a odmah ih vraća u naručje kralju. Nikako nisam shvatio šta se dogodilo. Mole je povukao svoje priznanje, Kliment mu je omogućio da se brani i

poslao trojicu kardinala da ga ispituju, tako da Mole, 26. novembra 1309, stupa u ogorčenu odbranu reda i njegove čistote, na kraju čak preti tužiocima, ali potom razgovara s kraljevim izaslanikom Gijomom de Plezanom, kojeg smatra svojim prijateljem, on mu daje ko zna kakve savete, posle čega Mole, 28. novembra, daje krajnje uzdržanu i neodređenu izjavu u kojoj kaže da je siromašan i neobrazovan vitez i samo nabraja zasluge Hrama (iz davne prošlosti), priloge koje je sakupio, krvave žrtve koje je podnosio u Svetoj zemlji itd. Kao da to nije dovoljno, pojavljuje se i Nogare s pričom da je Hram bio u više nego prijateljskim odnosima sa Saladinom, što je već nagoveštaj zločina veleizdaje. Moleova opravdanja su bleđa, iz njegove izjave se vidi da se taj čovek posle dve godine tamnovanja pretvorio u krpu. Ali, i odmah posle hapšenja, pokazao se kao krpa. U martu sledeće godine Mole daje i treću izjavu, ali ovog puta menja strategiju: odbija da govori, govoriće samo pred papom.

Došlo je do preokreta, ali ovog puta prelazimo na epsku dramu. U aprilu 1310. godine pet stotina i pedeset Templara zahteva da svedoči u odbranu reda, izjavljuju da su priznanja iznuđena na mukama, poriču sve optužbe i tvrde da su neosnovane. Ali kralj i Nogare tačno znaju šta treba da urade. Nekolicina Templara povlači priznanje? Tim bolje, to znači da su okoreli zločinci i krivokletnici, odnosno *relapsi* – što je u to doba bila strašna optužba – jer bezočno poriču ono što su prethodno priznali. Kad neko prizna krivicu i pokaje se, može i da mu se oprost, ali za onog ko se ne pokaje, nego povuče priznanje i lažno se kune da nema za šta da se kaje, nema oprostaja. Tako su pedeset četvorica krivokletnika koji su povukli priznanje osuđeni su na smrt.

Lako možemo da zamislimo kakva je bila psihološka reakcija ostalih zatvorenika. Ko prizna, čeka ga život u tamnici, a ko preživi, pričaće. Ko ne prizna, ili još gore, porekne priznanje, čeka ga lomača. Pet stotina krivokletnika koji su povukli priznanje, a još su u životu, sada poriču povlačenje priznanja.

Ispostavilo se da je računica pokajnika bila tačna, jer su 1312. oni koji nisu priznali osuđeni na doživotnu robiju, a oni koji su priznali dobili su pomilovanje. Filip nije želeo pokolj, već samo da rasturi red. Oslobođeni vitezovi, već narušenog tela i duha posle četiri-pet godina tamnovanja, neprimetno prelaze u druge redove, žele samo da ih što

pre zaborave, a to iščezavanje, taj nestanak dugo će predstavljati kamen spoticanja za legendu o tajnom opstanku reda.

Mole i dalje zahteva da ga sasluša papa. Kliment saziva sabor u Vijenu, ali ne poziva Molea. Potvrđuje raspuštanje reda, a njegovu imovinu predaje Hospitalcima, mada njome trenutno raspolaže kralj.

Prošlo je još tri godine, najzad su se kralj i papa sporazumeli, tako da je 19. marta 1314. godine, u porti Bogorodičine crkve, Mole osuđen na doživotnu robiju. Kad je Mole čuo presudu, u njemu je proradila poslednja mrvica dostojanstva. Očekivao je da će mu papa dozvoliti da skine ljagu sa sebe, ali sada oseća da ga je izdao. Jasno mu je da će, ako ponovo povuče priznanje, biti proglašen za okorelog zločinca i krivokletnika. Šta se dogodilo u njegovoj duši posle gotovo sedam godina iščekivanja presude? Da li je u sebi pronašao hrabrost svojih prethodnika? Da li je odlučio, pošto je već skrhan, a čeka ga to da bude živ zakopan i osramoćen do kraja života, da se ipak suoči sa dostojanstvenom smrću? Protestuje i tvrdi da su nevini i on i njegova braća. Kaže da su Templari počinili samo jedan zločin, iz kukavičluka su izdali Hram. On ne pristaje na to.

Nogare trlja ruke: za javni zločin sleđuje i javna i neopoziva kazna, po hitnom postupku. Isto se poneo i Žofroa de Šarne, učitelj u Normandiji. Istoga dana kralj donosi odluku da se na ostrvu Site podigne lomača. Mole i Šarne su spaljeni u smiraj dana.

Veliki majstor je po predanju u smrtnom času prorekao propast svojih krvnika. Papa, kralj i Nogare su zaista umrli u roku od godinu dana. Što se tiče Marinjija, posle kraljeve smrti sumnjiče ga za pronevere. Neprijatelji ga optužuju za vradžbine i šalju na vešala. Mnogi počinju da veruju da je Mole bio žrtva. I Dante će govoriti o gnevu mnogih zbog progona Templara.

Tu se završava istorija, a počinje legenda. Po nekoj od tih priča, onog dana kad je Luj XVI završio na giljotini, neki nepoznati čovek popeo se na gubilište i uzviknuo: „Žak de Mole, sad si osvećen!”

To je događaj koji sam u glavnim crtama ispričao te večeri kod Pilada, dok su me moji sagovornici svaki čas prekidali.

Belbo bi upitao: „Jeste li sigurni da to niste pročitali u nekom Orvelovom ili Kestlerovom delu?” Ili opet: „Jao, nemojte molim vas, pa to je kao... kako se zvaše onaj iz kulturne revolucije...” Tada bi upao Diotalevi, redovno s nekom izrekom: „*Historia magistra vitae.*”

Belbo bi mu odgovorio: „Ma hajde, kabalisti ne veruju u istoriju.“ A ovaj bi, nepokolebljivo: „Tačno, sve se ponavlja u krug, istorija je učiteljica jer nas uči da ne postoji. Samo su permutacije važne.“

Belbo je naposljetku rekao: „A ko su, zapravo, bili Templari? Prvo ste nam ih prikazali kao poručnike u nekom filmu Džona Forda, posle kao štrokavce, pa kao vitezove na srednjovekovnoj minijaturi, zatim opet kao Božje bankare koji su se bavili prljavim rabotama, potom kao vojsku u rasulu, zatim kao pripadnike neke satanističke sekte i najzad kao mučenike koji su se žrtvovali za slobodu mišljenja... Ko su oni bili, u stvari?“

„Ipak mora da postoji neki razlog zbog kojeg su postali mit. Možda su bili od svega toga po malo. Ko su zapravo bili katolici, mogao bi početkom četvrtog milenijuma da se zapita neki vanzemaljski istoričar: oni koje su proždirali lavovi, ili oni koji su ubijali jeretike? I jedni i drugi.“

„Ali, sve u svemu, da li su radili sve to za šta ih optužuju?“

„Što je najzanimljivije, njihovi sledbenici, odnosno neotemplari iz različitih perioda, kažu da jesu. Iznose i sijaset opravdanja. Po jednoj pretpostavci, reč je o šaljivim obredima: ko hoće da postane Templar, mora da dokaže da ima jaka muda, da pljune na Raspeće, pa ćemo da vidimo da li će ga Bog spržiti. Ko stupa u tu vojsku, mora sav da se preda sabraći i da dopusti da ga poljube u prkno. Po drugoj pretpostavci, morali su da se odreknu Hrista da bi se videlo kako će se izbaciti ako padnu u ruke Saracenicima. Glupavo objašnjenje, jer ne možeš da naučiš nekoga da se odupre mučenju tako što što ćeš ga terati da, makar i simbolično, čini upravo ono što će mučitelj zahtevati od njega. Treća pretpostavka: Templari su na istoku došli u dodir sa manihejskim jerecima koji su prezirali krst kao spravu za mučenje Gospoda i propovedali odricanje od sveta, odustajanje od braka i stvaranja potomstva. To je stara ideja, svojstvena mnogim jeresima u prvim vekovima naše ere, prihvaćće je i bogumili, a postoji čitavo predanje po kojem su Templari zadojeni bogumilstvom. Tada bi bilo jasno odakle potiče sodomija, makar ona bila i samo simbolična. Pretpostavimo da su vitezovi došli u dodir s tim jerecima, budući da nisu bili mnogo učeni, pa što iz prostodušnosti, što iz pokondirenosti, a što zbog duha zajedništva, grade svoj lični pečat po kojem se razlikuju od drugih krstaša. Izvode te obrede kao neki znak raspoznavanja, i ne pitaju se šta oni znače.“

„A šta ćemo sa Bafometom?“

„Vidite, u mnogim izjavama pominje se *figura Baffometi*, ali možda je prvi zapisničar pogrešio, a ako su zapisnici prepravljani, ta greška bi se prenela u sve druge dokumente. U ostalim slučajevima neko je govorio o Muhamedu (*istud caput vester deus est, et vester Mahumet*), a to bi značilo da su Templari stvorili neku svoju jezičku mešavinu. U pojedinim izjavama pominje se i da su zazivali 'yalla', što je sigurno bio Alah. Ali muslimani nisu obožavali Muhamedov lik, pa ko je onda uticao na Templare? U izjavama piše da su mnogi videli te glave, ponekad se umesto glave pojavljuje ceo drveni idol, kudrave kose, pozlaćen i uvek ima bradu. Čini se kao da su istražitelji pronašli te glave i pokazivali ih okrivljenima, ali od glava ni traga ni glasa, svi su ih videli, niko ih nije video. Kao i priča o mački, neko je video sivu, neko riđu, a neko opet crnu mačku. Ali zamislite ispitivanje pomoću usijanog gvožđa: da li si u obredu inicijacije video mačku? Sigurno da je video, svako imanje Templara, sa svim prinosima koje je valjalo sačuvati od miševa, sigurno je vrvelo od mačaka. U to doba, mačka u Evropi i nije bila tako česta kao domaća životinja, ali u Egiptu jeste. Ko zna, možda su Templari držali mačke u kući, za razliku od ostalih ljudi koji su bili nepoverljivi prema toj životinji. Možda je isti slučaj i sa Bafometovim glavama, možda su to bili ćivoti u obliku glave, u to doba su bili česti. Razume se, ima i onih koji tvrde da je Bafomet alhemijski lik.“

„Sve je povezano s alhemijom“, potvrdi Diotalevi, „Templari su verovatno poznavali tajnu pravljenja zlata.“

„I te kako su je poznavali“, reče Belbo. „Osvoje saracenski grad, pokolju žene i decu, dograbe sve što im padne šaka. U stvari je cela ta priča poprilično zbrkana.“

Možda je i u njihovim glavama vladala zbrka, razumete, šta je njih bilo briga za sve te teološke rasprave? Istorija je puna priča o tim izabranim društvima koja grade svoj stil, pomalo razmetljiv, pomalo mističan, a ni sami nisu tačno znali šta rade. Razume se da postoji i ezoterično tumačenje, to jest oni su sve to dobro znali, bili su privrženi istočnjačkim tajnama, čak je i poljubac u dupe imao neko posvećeničko značenje.“

„Objasnite mi malo bolje to posvećeničko značenje poljupca u stražnjicu“, reče Diotalevi.

„Pojedini savremeni ezoteričari smatraju da su Templari bili pod uticajem indijskih učenja. Poljubac u dupe je navodno služio da probudi zmiju Kundalini, kosmičku silu koja boravi u korenu kičmenog stuba, u polnim žlezdama, a kad se probudi, prelazi u epifizu...”

„Žlezdu koju pominje Dekart?”

„Mislim da je ta, a onda na čelu navodno otvara treće oko kojim se vreme i prostor neposredno sagledavaju. Stoga se još uvek traga za tom tajnom Templara.”

„Bolje da je Filip Lepi spalio savremene ezoteričare nego te mučenike.”

„Tačno, ali savremeni ezoteričari nemaju ni prebijene pare.”

„Vidite li vi kakvih sve priča nema”, zaključio Belbo. „Sad mi je jasno zašto ima toliko mojih ludaka koji su opsednuti Templarima.”

„Mislim da je to pomalo kao ono o čemu smo pričali prethodne večeri. Sve što im se desilo liči na neki naopak silogizam. Ponašaj se kao glupak, pa ćeš zauvek ostati nedokučiv. Abrakadabra, Manel Tekel Phares, Pape Satan Pape Satan Aleppe, le vierge le vivace et le bel aujourd'hui, svaki put kad neki pesnik, propovednik, vođa ili čarobnjak iznedri kakvu besmislenu papazjaniju, čovečanstvo se vekovima upinje da odgonetne njegovu poruku. Templare niko ne može da odgonetne zahvaljujući njihovoj mentalnoj zbrici. Zbog toga ih mnogi obožavaju.”

„To je pozitivističko objašnjenje”, reče Diotalevi.

„Jeste”, odgovorih, „možda i jesam pozitivista. Možda bi bio dovoljan manji hirurški zahvat na epifizi, pa da Templari postanu Hospitalci, odnosno normalne osobe. Rat nagriza moždane tokove, mora da je tako zbog topovskog gruvanja ili zbog grčke vatre... Pogledajte samo kakvi su generali.”

Bio je jedan sat posle ponoći. Diotalevi se teturao, opijen od silnih tonika. Oprostili smo se. Bilo mi je zabavno. I njima takođe. Još nismo znali da upravo počinjemo da se igramo grčkom vatrom koja pali i sažiže.

Erar de Sivere mi reče: „Gospodaru, ako zaslugom vašom ni ja ni moj naslednik ne izgubimo zbog toga svoju čast, potražiću pomoć od grofa Anžujškoga, eno, vidim ga tamo sred polja.“Moj odgovor beše: „Gospodaru Erar, mislim da ćete veoma časniti biti ako spasete živote naše, jer i vaš je život u opasnosti.“

(Joinville, *Histoire de Saint Louis*, 46, 226)

Posle te priče o Templarima, s Belbom bih samo u prolazu izmenio po koju reč u baru, u koji sam sve ređe svraćao, jer sam dovršavao diplomski rad.

Jednog dana bio je veliki protest protiv fašističke zavere. Trebalo je da se krene sa Univerziteta, a kao što je tada bio običaj, bili su pozvani i svi intelektualci antifašisti. Prisustvo policije bilo je vidno, ali se činilo da postoji prećutni sporazum da se protest ne ometa. To je bilo tipično za to vreme: skup nije bio odobren, ali ako se ništa ozbiljnije ne desi, čuvari javnog reda samo posmatraju i nadziru (tada je postojalo mnoštvo teritorijalnih kompromisa) da levica ne pređe nekoliko zamišljenih granica koje su postojale u centru Milana. Protestna povorka se kretala po određenoj zoni, dok su se fašisti okupljali iza trga Augusto i u celom kraju oko trga San Babila. Kad bi neko prekoračio granicu, došlo bi do incidenta, ali se inače nije događalo ništa, bili smo kao lav i njegov krotitelj. Obično mislimo da krvožedni lav napada krotitelja, a ovaj ga potom kroti fijukom biča ili pucnjem iz pištolja. Zabluda! Kad uđe u kavez, lav je već sit i omamljen i ne želi nikoga da napada. Kao i sve životinje, čuva određenu teritoriju, a izvan nje može da se događa bilo šta, on se neće ni pomaći. Kad krotitelj kroči nogom na lavlju teritoriju, lav počne da riče; tada krotitelj podigne bič, a u stvari korakne unazad (kao kad se hvata zalet za skok u dalj) i lav se smiri. I imitacija revolucije mora da ima svoja pravila.

Otišao sam na protest, ali se nisam pridružio nijednoj skupini. Bio sam na obodu, na trgu Santo Stefano, gde su se okupljali

novinari, urednici i umetnici koji su došli da izraze svoju solidarnost. Ceo bar Pilade.

Kraj sebe sam ugledao Belba. Bio je s nekom ženom. S njom sam ga često viđao u kafeu i mislio sam da su njih dvoje u vezi (docnije je nestala, sad znam i zašto, jer sam pročitao fajl sa pričom o doktoru Vagneru).

„I vi ste došli?“, upitao sam.

„Šta ćete“, nasmešio se u neprilici. „Ipak treba da spasem dušu. *Crede firmiter et pecca fortiter*. Na šta vas podseća ovaj prizor?“

Osvrnuo sam se oko sebe. Popodne je bilo sunčano, bio je to jedan od onih dana kada Milano izgleda divno, sa žućkastim fasadama zgrada i blago sivkastim nebom. Policajci pred nama imali su šlemove i plastične štitove koji su svetlucali kao da su od čelika, dok je policijski komandir u civilu, ali opasan drečavom trobojkom, paradirao ispred svojih snaga. Osvrnuo sam se i pogledao čelo povorke: ljudi su više tapkali u mestu nego što su se kretali, redovi su bili mirni, ali nepravilni, gotovo vijugavi, masa je bila sva načičkana motkama, zastavama, transparentima, palicama. Nestrpljive grupe su isprekidano izvikivale svoje parole, s obeju strana povorke špartali su redari sa crvenim maramama preko usta i kaiševima sa metalnim kopčama, u šarenim košuljama, upasanim u isprane i izbledele farmerke koje su prošle sito i rešetom; čak je i improvizovano oružje koje su krili uvijeno u zastave podsećalo na slikarsku paletu, pomislio sam na Difiya i njegovu radost. A onda me je Difi podsetio na Gijoma Difea. Imao sam utisak da se nalazim na nekoj od njegovih minijatura. U malim grupicama oko povorke ugledao sam nekoliko muškobanjastih dama u iščekivanju smelog boja koji su im vitezovi obećali. Sve to mi je za tili čas proletelo kroz glavu, imao sam osećaj da se nalazim na nekom drugom poznatom mestu, ali nisam mogao da se setim na kom.

„Zar ovo nije zauzimanje Askalona?“, zapita Belbo.

„Tako mi svetog Đorđa, dobri moj gospodine“, odvratih, „pa ovo je stvarno krstaško vojevanje! Čvrsto verujem da će neki od vitezova još večeras biti u rajskom naselju!“

„Da“, reče Belbo, „ali moramo da znamo na kojoj strani su Saraceni.“

„Policajci su Tevtonci“, primetih, „tako da bismo mi mogli da budemo vojska Aleksandra Nevskog, ali možda sam pomešao lektiru. Pogledajte onu grupu tamo, mora da su to sabrača grofa D'Artoa, gore od želje da zapodenu kavgu jer ne mogu da otrpe tu sramotu, već se kreću prema neprijateljskom frontu i izazivaju ga uzvicima i pretnjama!“

„Baš u tom času došlo je do incidenta. Ne sećam se tačno, povorka se uskomešala, grupa aktivista s lancima i u vunanim potkapama na glavama počela je da potiskuje policijski kordon na putu ka trgu San Babila, izvikujući uvredljive parole. Lav se pokrenuo i to prilično odlučno. Prvi red kordona se rastvorio i ukazali su se šmrkovi. Sa isturenih položaja u povorci poleteše prve kamenice, grupa policajaca je krenula odlučno da se probija napred, silovito udarajući palicama po demonstrantima, povorka se zatalasala. U tom trenutku, iz daljine, negde s kraja ulice Lageto, zaučuo se pucanj. Možda je samo pukla guma na nekim kolima, ili petarda, a možda je to bio hitac upozorenja koji su ispalile određene skupine koje će koju godinu docnije redovno koristiti duge devetke.

Nastade panika. Policija je uperila oružje, začuli su se zvuci trube koji daju znak za napad, povorka se podelila na ratoborne koji su bili spremni da se upuste u okršaj i one druge koji su smatrali da su obavili svoj zadatak. Obreo sam se u ulici Larga, u paničnom begu, obuzet ludačkim strahom da će me bilo ko mlatnuti ma kakvim tupim predmetom. Iznenada se kraj mene nađoše i Belbo i njegova družbenica. Trčali su prilično brzo, ali bez panike.

Na uglu ulice Rastrela Belbo me dograbi za nadlakticu: „Ovuda, mladiću“, reče mi. Pokušao sam da upitam zašto, činilo mi se da je ulica Larga bezbednija i puna ljudi, i obuze me osećanje stešnjenosti u lavirintu uskih uličica između ulice Pekorari i Nadbiskupske palate. Izgledalo je kao da me Belbo vuče u klopku u kojoj neću moći da se utopim u okolinu u slučaju da nas odnekud presretne policija. Dao mi je znak mi je da ćutim, skrenuli smo nekoliko puta, postepeno smo usporavali korak i naposletku smo hodali, nismo više trčali, a izbili smo baš iza Katedrale, gde se saobraćaj normalno odvijao i nisu dopirali odjeci okršaja koji se vodio na nepunih dvesta metara odatle. Išli smo dalje, još uvek bez reči, obišli smo Katedralu i našli se ispred njenog pročelja, s one strane gde se nalazi Galerija. Belbo je kupio kesicu zrnevlja i stao spokojno i bezbrižno da hrani golubove. Sasvim

smo se utopili u subotnju vrevu, Belbo i ja u sakoima i sa kravatama, žena obučena kao prava milanska gospođa, u sivom džemperu bez okovratnika, sa niskom nekakvih bisera, pravih ili gajenih, svejedno. Belbo mi je predstavio: „Ovo je Sandra, da li se vas dvoje poznajete?”

„Iz viđenja. Zdravo.”

„Znate, Kazobon”, reče mi tada Belbo, „nikad se ne beži u jednom pravcu. Po ugledu na porodicu Savoja u Torinu, Napoleon III je porušio stari deo Pariza i pretvorio ga u splet širokih bulevara, kojem se svi divimo kao vrhunskoj tvorevini urbanističke umešnosti. Ali prave i široke ulice služe za lakši nadzor nad pobunjenim masama. Tamo gde je bilo moguće, setite se samo Jelisejskih polja, i bočne ulice moraju da budu široke i prave. A gde to nije bilo moguće, kao u uličicama u Latinskom kvartu, tamo su se u maju '68. godine ispoljile sve njegove prednosti. Ko beži, sklanja se u uske uličice. Nikakve snage čuvara reda nisu u stanju da kontrolišu svaki sokak, a i policajci zaziru da ulaze u njih u izdvojenim grupicama. Ako naletiš na dva policajca, oni će se uplašiti više nego ti, i kao po nekom prećutnom sporazumu daćete se u bekstvo u suprotnim pravcima. Ko učestvuje u masovnom okupljanju, ako ne poznaje dobro kraj gde će se odigrati skup, prethodnog dana treba da se upozna sa svim mestima, a potom da se nađe na uglu odakle se račvaju uske uličice.”

„Prošli ste obuku u Boliviji?”

„Veština preživljavanja može da se nauči samo u detinjstvu, sem onih koji kao odrasli stupe u Zelene beretke. Ja sam teške dane za vreme partizanskog rata proveo u ***”, i reče mi ime nekog mesta između Monferata i Langa. „Pobegli smo iz grada '43, baš smo pogodili trenutak, na vreme smo stigli na pravo mesto da možemo da uživamo u celokupnom ugođaju, od racija, preko esesovaca, do pušaranja po putevima... Sećam se jedne večeri, peo sam se na brežuljak da donesem sveže mleko sa nekog imanja, kad sam začuo šum iznad glave, u krošnjama drveća: fijuu, fijuu. Shvatio sam da sa udaljenog brda ispred mene mitraljezima gađaju železničku prugu, koja se nalazila u ravnici iza mene. Trebalo je ili da pobegnem ili da se bacim ničice na zemlju. Pogrešio sam, potrčao sam prema ravnici i u jednom trenutku u okolnim poljima začuo ra-ta-ta. Podbacivali su, hici nisu ni dopirali do pruge. Shvatio sam da pucaju iz velike daljine, s brda u dolinu, i da stoga treba da bežim uzbrdo, jer što se više penjem, meci prolaze, manja je opasnost da me pogode. Mojoj baki,

kad se našla usred pucnjave između fašista i partizana koji su se kretali jedni prema drugima sa suprotnih krajeva kukuruznog polja, pala je na um vrhunski zamisao, bacila se na zemlju usred polja, tačno između dve vatrene linije, lica priljubljenog uz tle, u nadi da nijedan od tabora neće krenuti napred. I dobro je prošla. Vidite, kad se to nauči u detinjstvu, ostaje zauvek u podsvesti."

„Tako ste vi, što se kaže, bili u pokretu otpora."

„Samo kao posmatrač", odvrati. Osetio sam neku nelagodnost u njegovom glasu. „Četrdeset treće bilo mi je jedanaest godina, na kraju rata tek sam napunio trinaestu. Bio sam suviše mali da bih učestvovao, ali dovoljno veliki da sve upijam gotovo fotografski precizno. A šta sam i mogao da radim? Posmatrao sam. I bežao, kao i danas."

„Sad biste mogli o tome da pišete, umesto da redigujete tuđe knjige."

„Sve je to već napisano, Kazobon. Da mi je tada bilo dvadeset godina, tokom pedesetih bih pisao memorijalnu poeziju. Srećom, rodio sam se prekasno, kad je došlo vreme da pišem, nije mi preostalo ništa drugo nego da čitam knjige koje su drugi već napisali. Osim toga, tamo na brežuljku mogao sam da dobijem i metak u glavu."

„A s koje strane", upitao sam, ali sam se istog trenutka pokajao. „Izvinite, to je samo dosetka."

„Ne, nije samo dosetka. Razume se da sada znam s koje strane, ali to znam sada. Da li sam tada znao? Znate da čoveka može celog života da grize savest, i to ne zato što je odabrao pogrešnu stranu, za šta bar može da se kaje, nego zato što samom sebi ne može da dokaže da ne bi izabrao pogrešnu stranu... Ja sam mogao da budem i izdajnik. Otkud mi onda pravo da pišem bilo kakvu istinu i da podučavam druge?"

„Izvinite", rekao sam, „u tom smislu ste mogli da postanete i serijski ubica, pa niste. To je samo neuroza. Ili se vaša griža savesti zasniva na nekim konkretnim dokazima?"

„A šta bi tu bio pravi dokaz? Kad pomenuste neurozu, treba da idem na večeru s doktorom Vagnerom. Idem da nađem taksi na trgu ispred Skale. Da krenemo, Sandra?"

„Doktor Vagner?", upitao sam dok smo se opraštali. „Glavom i bradom?"

„Da, ostaje u Milanu nekoliko dana i možda ću ga ubediti da nam da nekoliko svojih neobjavljenih eseja, da napravimo malu zbirku. Bio bi to pun pogodak.”

Znači da je Belbo već tada bio u kontaktu s doktorom Vagnerom. Pitam se da li je Vagner (izgovara se Vanjer) baš te večeri besplatno analizirao Belba, a da nijedan od njih toga nije bio svestan. Ili se to možda dogodilo docnije.

Kako bilo, tog dana je Belbo prvi put pomenuo svoje detinjstvo u ***. Čudno da su to bile uspomene na brojna bekstva, koja su u sećanju izgledala gotovo slavno, ali su mu ponovo navirala baš kad je sa mnom, a u stvari pre mene, mudro, ali tako neslavno, opet pobjegao.

Potom je fra Stefan iz Provena priveden pred navedene islednike, a na pitanje da li hoće da brani red, odgovori da neće; ako majstori hoće da ga brane, samo neka izvole, a on je pre hapšenja bio u redu svega devet meseci.

(Izjava data 27.11.1309)

U Abulafiji sam pronašao pripovest o drugim bekstvima. I prisećao sam ih se onomad u periskopu, dok sam u mraku osluškivao šumove, škripu, pucketanje i umirivao samog sebe da to muzeji, biblioteke i stare zgrade tako noću razgovaraju, da su to stari ormari koji se nameštaju, drveni okviri koji reaguju na večernju vlagu, malter koji se lagano kruni, po milimetar svakih sto godina, debeli zidovi koji zevaju. Ne mogu da pobegnem, mislio sam, pošto sam tu da bih saznao šta se desilo s onim ko je pokušao da stavi tačku na taj niz uzmicanja, da najzad pokaže ludačku (ili očajničku) hrabrost, možda i da bi ubrzao to suočenje sa istinom koje je toliko puta odlagao.

FILENAME: Potok

Da li sam pobegao od policijskog napada ili sam ponovo uzmakao pred istorijom? Zar je to važno? Da li je odlazak na protest bio moj moralni izbor, ili sam hteo još jednom da se ogledam sa novom Prilikom? U redu, propustio sam velike prilike, jer sam stizao suviše rano ili suviše kasno, ali kriva je moja krštenica. Želeo sam da budem u onom polju i da pucam, pa makar pogodio i svoju baku. Nisam bio odsutan zbog kukavičluka, već zbog svojih godina. Dobro. A protest? Opet sam pobegao zbog generacijskog jaza, taj sukob nije me se ticao. Ali mogao sam i da se odvažim, čak i bez oduševljenja, da dokažem da bih nekada u polju umeo da odaberem pravu stranu. Da li ima smisla da odaberemo pogrešnu Priliku da bismo sebe uverili da umemo da izaberemo i pravu Priliku? Ko zna koliko njih je danas upravo to činilo kad je prihvatilo sukob. Ali pogrešna Prilika nije ono pravo.

Možemo li da budemo kukavice zato što nam tuđa hrabrost izgleda neprimerena ispraznosti samog zbivanja? To znači da nas mudrost pretvara u kukavice. To znači da ćemo propustiti pravu Priliku, ako nam život prođe u vrebanju te velike zgrade i razmišljanju o njoj. Nagonski

uočavamo pravu Priliku, u tom trenutku nismo ni svesni da je to baš to. Možda sam je nekad i uhvatio, a nisam to nikada saznao? Zašto da nas grize savest i da se osećamo kao kukavice samo zato što smo se rodili u pogrešnoj deceniji? Odgovor glasi: osećaš se kao kukavica zato što si se jednom poneo kao kukavica. A ako si i tada izbegao Priliku zato što si osećao da nije prava?

Treba da opišem kuću u ***, usamljenu na brežuljku okruženom vinogradima – zar se ne kaže da su brežuljci u obliku dojke? Pa onda put koji vodi do oboda sela, do početka poslednjeg zaseoka, ili možda prvog (razume se da to nikad nećeš saznati ako ne izabereš tačku gledišta). Mali izbeglica iz grada napušta porodično utočište i stupa u privlačan kraj, korača ivicom drvoreda i plaši se Staze.

Staza je mesto na kojem se okupljala banda sa Staze. Dečaci sa sela, musavi i bučni. Videlo se da sam gradsko dete, mislio sam da je bolje da se držim podalje od njih. Ali da bih došao do trga, novinarnice i papirnice, sem ako nisam hteo da idem zaobiaznim putem, gotovo preko sedam brda, morao sam da pređem preko Potoka. Dečaci sa Staze bili su prefinjeni u odnosu na bandu sa Potoka, koji je dobio ime po nekadašnjoj rečici, sada pretvorenoj u smrdljivi odvodni kanal koji je i dalje proticao kroz najsiromašniji zaselak. Dečaci s Potoka su zaista bili prljavi, lumpen-proleter i siledžije.

Dečaci sa Staze nisu mogli da prođu pored Potoka, a da ih protivnička banda ne napadne i ne isprebija. U početku nisam ni znao da sam i ja dečak sa Staze, samo što sam stigao, a dečaci sa Potoka su me već proglasili za neprijatelja. Prolazio sam kroz njihov kraj zureći u svoj strip, hodao sam čitajući, a oni su me spazili. Stao sam da trčim, a oni za mnom, gađali su me kamenjem, jedna kamenica je udarila u strip koji sam i dalje držao pred sobom ne bih li sačuvao ono malo preostalog dostojanstva. Spasao sam život, ali sam ostao bez stripa. Sutradan sam odlučio da se učlanim u bandu sa Staze.

Pojavio sam se na njihovom zboru, dočekali su me grohotnim smehom. Tada sam imao gustu kosu, koja mi se stalno kostrešila na glavi, kao u ježa. Uzori koji su mi se nametali na filmu, u reklamama, u šetnji nedeljom posle mise, bili su mladići u dvorednom sakou širokih ramena, s brčićima i blistavom napomađenom kosom prilepljenom za lobanju. U to vreme bilo je moderno da kosa bude začesljana unazad, oni koji su nosili takvu frizuru narodski su se zvali „fifirići.“ I ja sam hteo da budem „fifirić.“ Ponedeljkom sam na pijačnom trgu, po cenama smešnim u odnosu na kurs lire, ali ogromnim za mene, kupovao kutije briljantina gustog kao med sa saćem i satima sam njime mazao kosu sve dok ne bi postala kao uglačana polulopta olovne boje, kao papska kapa. Potom sam stavljao mrežicu za kosu da bi ostala spleljena. Dečaci s Potoka su me već viđali kako prolazim s mrežicom i nešto mi zajedljivo dobacivali na svom

grubom narečju, koje sam razumeo ali nisam upotrebljavao. Tog dana sam u kući dva sata držao mrežicu na glavi, potom sam je skinuo, osmotrio svoj čarobni izgled u ogledalu i zaputio se onima kojima ću se uskoro zakleti na vernost. Kad sam im se približio, lepljivo dejstvo briljantina sa pijace već je bilo na izmaku, a kosa se vraćala u svoj nakostrešeni položaj, ali polako, kao na usporenom snimku. To je izazvalo oduševljenje u družini sa Staze, koja me je okružila podgurkujući se laktovima. Zatražio sam da me prime u bandu.

Nažalost, govorio sam književnim italijanskim, bio sam drugačiji. Preda me istupi njihov vođa, Martineti, činilo mi se da se nadvio nad mene kao kula, blistav i bosonog. Odlučio je da ću morati da istrpim sto udaraca nogom u zadnjicu. Možda su hteli da probude zmiju Kundalini. Pristao sam. Okrenuo sam se licem ka zidu, dok su me dva posilna držala za ruke i otrpeo stotinu udaraca bosom nogom u stražnjicu. Martineti je svoj zadatak obavljao snažno, oduševljeno, temeljno, udarao je celim stopalom, ne samo nožnim prstima, da ga ne zaboje palčevi. Mali razbojnici su horski davali ritam. Brojali su na svom narečju. Potom su odlučili da me zatvore u zečji kavez, gde sam ostao pola sata, dok su oni vodili svoje grlene ugodne razgovore. Pustili su me iz kaveza kad sam se požalio da su mi noge utrnule. Bio sam ponosan što sam uspeo da se prilagodim divljačkom obredu grupe divljaka i sačuvam obraz. Bio sam čovek zvani konj.

U to doba su se u *** nalazili i tevtonski vitezovi, ali nisu bili na oprezu, jer se krajem '43, ili beše početkom '44. godine, partizani još nisu pojavili. Jedan od naših prvih poduhvata bio je da se ušunjamo u njihov magacin, dok je nekolicina naših zamajavala stražara, nekog langobardskog diva koji je žvakao ogroman sendvič, kako nam se učinilo i zgrozili smo se, sa salamom i marmeladom. Diverzantska grupa se ulagivala Nemcu i divila se njegovom oružju, dok smo se mi uvukli u magacin (s druge strane je postojao otvor) i zdipili nekoliko štapova TNT-a. Mislim da taj eksploziv potom nikad nije bio upotrebljen, ali Martineti je planirao da ga iskoristimo u polju, u čisto pirotehničke svrhe i to, sad mi je jasno, na veoma primitivan i nepodesan način. Posle Nemaca došla je Deseta protivpodmornička torpedna flota i postavila kontrolni punkt kraj reke, baš na raskršću na koje su, u šest po podne, izlazile devojke pri povratku iz internata Marija Pomoćnice. Namera nam je bila da vojnike iz Desete protivpodmorničke ubedimo (ni oni nisu imali više od 18 godina) da povežu nekoliko nemačkih ručnih bombi, onih sa dugačkom drškom, da im otkoče osigurač kako bi eksplodirale tik uz obalu, baš u trenutku kad naiđu devojke. Martineti je tačno znao šta treba da uradi i kako da proračuna pravo vreme. Sve je objasnio marincima i dejstvo je bilo čudesno, mlaz vode šiknuo je na šljunkovitu obali, uz zaglušujuću eksploziju, baš kad su se devojke pojavile iza ugla. Nastala je opšta bežanija, cika i vriska, dok smo se mi i marinci valjali od smeha. Oni koji

budu preživeli zarobljenički logor u Koltanu pamtiće taj slavni podvig, koji se može meriti jedino sa spaljivanjem Molea na lomači.

Glavna zabava dečaka sa Staze bila je skupljanje praznih čaura i drugih otpadaka kojih je posle osmog septembra bilo u izobilju, kao što su stari šlemovi, fišeklije, naprtnjače, pokatkad čak i celi meci. Ovako smo koristili te metke: držeći čauru u ruci uvlačili smo zrno u ključaonicu i cimali dok zrno ne ispadne iz čaure i ne postane deo dragocene zbirke. Istresali smo barut iz čaure (ponekad su to bile sitne čestice eksploziva), pravili vijugave gomilice i palili ih. Čaure su bila vrednije ukoliko su im kapisle ostale čitave i bogatile su naš arsenal. Uspešan kolekcionar je imao mnoštvo čaura i raspoređivao ih je kao vojsku, grupišući ih po izradi, boji, obliku i veličini. Bilo je tu pešaka, odnosno čaura iz pištolja i mašinke, pa onda lovaca i skakača – čaura iz karabina i puške 91 (tek kad budu došli Amerikanci, videćemo poluautomate garand) i najzad, kao najveće bogatstvo, bile su ogromne mitraljeske čaure, poput topova u šahu.

Jedne večeri, dok smo se zabavljali tim miroljubivim igrama, Martineti nam reče da je kucnuo čas. Poslao je bandi sa Potoka obaveštenje da ih izazivamo na okršaj i oni su pristali. Obračun će se odigrati na ničijoj zemlji, iza stanice. Te iste večeri, u devet.

Bilo je to dugo i zamorno letnje popodne, vladalo je veliko uzbuđenje. Svako od nas je pribavio zastrašujuće lično naoružanje, birali smo gipke šibe kojima se lako rukuje, punili smo fišeklije i naprtnjače kamenjem različite veličine. Neki dečak je od karabinskog remena napravio bič koji je bio ubojit ako se njime snažno zamahuje. Bar u tim predvečernjim časovima svi smo se osećali kao junaci, a najviše ja. Bilo je to uzbuđenje pred napad, oporo, bolno i divno u isti mah – zbogom, draga, zbogom, težak je i mio ratnički trud, krenuli smo da položimo žrtvu svoje mladosti na oltar otadžbine, kako su nas učili u školi pre osmog septembra.

Martineti je imao lukav plan: preći ćemo preko železničkog nasipa malo severnije i neočekivano ih zaskočiti s leđa, tako da je naša pobeda neminovna. Zatim krećemo u odlučan i bespoštedan napad.

Tako smo u sumrak prešli preko pruge pentrajući se po nasipima i nagibima, prteći kamenje i toljage. Kad smo stigli na vrh nasipa, ugledali smo ih, već su bili iza staničnog nužnika. Spazili su nas jer su gledali u našem pravcu, slutili su da ćemo odatle doći. Preostalo nam je jedino da brzo siđemo do njih, da ne bi imali vremena da se iščuđavaju našoj predvidljivoj taktici.

Pre napada nas niko nije okrepio rakijom, ali smo ipak strelovito pojurili kličući. A onda se to dogodilo, kad smo stigli na sto metara od stanice. Tu su se već nalazile prve kuće i mada su bile retke, ipak su gradile splet uličica. Dogodilo se to da je grupa najodvažnijih odmah krenula u juriš, bez imalo straha, dok smo ja, a na moju sreću, i nekolicina drugih usporili, rasporedili se iza uglova kuća i posmatrali izdaleka.

Da nas je Martineti rasporedio kao predvodnicu i zaštitnicu, mi bismo obavljali svoju dužnost, a ovako se podela izvršila nekako sama od sebe. Srčani napred, plašljivi pozadi. Da iz našeg skloništa, moje je bilo udaljenije od svih ostalih, posmatramo okršaj. Koji se nije ni odigrao.

Kad su dve grupe prišle jedna drugoj na svega nekoliko metara, dečaci su se zaustavili uz preteće mumljanje, onda su istupile vođe i upustile se u pregovore. Bila je to prava Jalta, odlučili su da raspodele uticajne zone i da omoguće povremene prolaskе, kao što su radili muslimani i hrišćani u Svetoj zemlji. Solidarnost (da li je to romanizam?) između dve grupe vitezova odnela je prevagu nad potrebom da se ogleđaju u boju. I jedni i drugi su se dobro pokazali. U miru i slozi svako se povukao na svoju stranu. U miru i slozi obe strane povukle su se, svaka na svoju stranu. Povukli su se, svako na svoju stranu.

Sada mislim da nisam krenuo u napad jer mi je bilo smešno. Ali tada nisam tako mislio. Osećao sam se kao kukavica i ništa više.

Sada, što je još veći kukavičluk, mislim kako ne bih bio ni u kakvoj opasnosti, da sam krenuo u juriš sa ostalima i kako bih sve ove godine lepše živeo. Propustio sam Priliku, a imao sam dvanaest godina. To je kao kad nekom prvi put izostane erekcija, pa je posle celog života impotentan.

Mesec dana posle ovog događaja, slučajno je došlo do povrede teritorije, pa su se vojske Staze i Potoka sukobile u polju. Kad je poletelo busenje, ne znam da li sam bio osokoljen onim prethodnim zbivanjem, ili sam želeo da se žrtvujem, tek, stao sam u prve redove. To gađanje busenjem prošlo je bezbolno, izuzev za mene. Jedan busen, u kojem se očito skrivao kamen, udario me je po usni i ona je pukla. Pobegao sam kući sav uplakan i moja majka je morala da upotrebi pinčetu da bi odstranila grudvice zemlje iz rane koja mi se stvorila u ustima. Činjenica je da i danas imam kvržicu na desnimа, naspram donjeg desnog očnjaka i kad pređem jezikom preko tog mesta osetim mali drhtaj, kao neku jezu.

Ali, ta kvržica me ne oslobađa krivice, zaradio sam je jer sam bio nerazuman, a ne hrabar. Prelazim jezikom preko usana i šta radim? Pišem, ali rđava književnost nije nikakav lek.

Posle onog dana na protestu nisam video Belba otprilike godinu dana. Zaljubio sam se u Amparo i više nisam odlazio kod Pilada, ili bolje rečeno, svratio sam svega nekoliko puta sa Amparo, ali Belba nije bilo. A Amparo nije volela to mesto. Posedovala je moralnu i političku strogost koja je mogla da se meri jedino s njenom ljupkošću i veličanstvenom gordošću, stoga je smatrala da je Pilade sastajalište salonskih demokrata, a salonska demokratija za nju je bila najpodlija ujdurma kapitalističke zavere. Bila je to godina predanog rada, velike

ozbiljnosti i ogromne nežnosti. Dovršavao sam svoj diplomski rad sa velikim zadovoljstvom i natenane.

Belba sam sreo jednog dana na Naviljiju, nedaleko od Garamona. „Vidi, vidi“, pozdravi me razdragano, „pa to je moj omiljeni Templar! Upravo sam dobio na poklon žestoko piće neizmerne starosti. Zašto ne biste svratili do mene? Imam kartonske čaše i slobodno popodne.“

„To je zeugma“, primetih.

„Nije, nego burbon, mislim da je flaširan pre pada Alama.“

Otišao sam s njim. Ali samo što smo načeli piće, uđe Gudrun i reče da je stigao neki gospodin. Belbo se lupi po čelu. Reče da je zaboravio da ima taj sastanak, ali da ta slučajnost miriše na zaveru. Koliko je shvatio, taj tip hoće da mu predstavi neku knjigu koja se odnosi i na Templare. „Smesta ću ga otkaćiti“, reče, „a vi ga sasecite svojim visprenim opaskama.“

To je svakako bila slučajnost. Ali ja sam upao u klopku.

Tako iščezoše Vitezovi Hrama, a s njima i njihova tajna, u čijoj senci je treperio lepi san o ovozemaljskom gradu. Ali Uzvišenost kojoj su oni težili nastavila je svoj nedostižni život u nepoznatim krajevima... i ne jedanput, u vihoru vremena, obasjala svojim nadahnućem duhove kadre da je prime.

(Victor Emile Michelet, *Le secret de la Chevalerie*, 1930, 2)

Lice mu je bilo kao u čoveka iz četrdesetih godina dvadesetog veka. Sudeći po starim časopisima koje sam pronašao u podrumu svoje zgrade, tih četrdesetih godina svi su tako izgledali. Verovatno zbog gladi u tim ratnim vremenima svi su imali upale obraze ispod isturenih jagodica i pomalo grozničave oči. Takva lica sam viđao na streljanjima i to na obe strane. U to doba ljudi istih lica streljali su jedni druge.

Naš posetilac nosio je tamnoplavo odelo, belu košulju i sivu kravatu i nesvesno sam se zapitao zašto ne nosi uniformu. Kosa mu je bila neprirodno crna i začesljana unatrag duž slepoočnica u dva umereno napomađena dela, dok se na temenu videla sjajna čela prošarana tankim i pravim žilama, poput telegrafskih žica, koje su se sa vrha čela račvale u obliku latiničnog slova V. Lice mu je bilo opaljeno suncem, izbrazdano, i to ne samo borama koje su očito poticale iz kolonijalnih krajeva. Izbleđeli ožiljak presecao je njegov levi obraz od usta do uha, a pošto je nosio izdužene crne brčice, kao Adolf Menžu, na levom brku imao je neprimetnu brazdu, manju od milimetra, na mestu gde se koža otvorila a potom srasla. Mač, ili trag metka koji ga je okrznuo?

Predstavio se kao pukovnik Ardent, rukovao se sa Belbom, dok je meni samo klimnuo glavom, kad mu je Belbo rekao da sam njegov saradnik. Seo je, prekrstio noge, povukao pantalone na kolenima i ukazao se par kratkih čarapa boje ciklame.

„Pukovniče... još ste aktivni oficir?“, zapita Belbo.

Pukovnik otkri svoje skupe veštačke zube: „U stvari u penziji, ili ako hoćete u rezervi. Možda ne izgledam tako, ali ja sam star čovek.“

„Ne izgledate tako“, reče Belbo.

„A ipak sam četiri puta ratovao.“

„Mora da ste počeli s Garibaldijem.“

„Nisam. Bio sam poručnik, dobrovoljac u Etiopiji. Kapetan, dobrovoljac u Španiji. Potom major, opet u Africi, sve dok nismo napustili tu obalu. Srebrni orden. Četrdeset treće... recimo da sam se našao na strani pobeđenih i izgubio sve, osim časti. Smogao sam snage da počnem sve iz početka. Legija stranaca. Škola odvažnosti. Četrdeset šeste narednik, pedeset osme pukovnik, sa Masuom. Očigledno uvek izaberem pogrešnu stranu. Kad je na vlast došao mračni De Gol, penzionisao sam se i preselio u Francusku. U Alžiru sam stekao dobre veze i osnovao uvozno-izvoznju firmu u Marseju. Mislim da sam tada ipak izabrao pravu stranu, pošto sada živim od rente i mogu da se posvetim svom hobiju, sad se to tako zove, zar ne? Poslednjih godina sam bacio na papir rezultate svojih istraživanja. Evo...“ Izvukao je iz kožne tašne podebelu fasciklu, tada mi se učinilo da je crvena.

„Dakle“, reče Belbo, „to je knjiga o Templarima?“

„O Templarima“, potvrdi pukovnik. „Opsedaju me, takoreći od mladosti. I oni su bili plaćenička vojska koja je u potrazi za slavom otišla preko Mediterana.“

„Gospodin Kazobon se bavi Templarima“, reče Belbo. „Zna o njima više od mene. Ispričajte nam.“

„Templari su me oduvek zanimali. Plemenita družina koja donosi baklju Evrope divljacima i u jednom i u drugom Tripoliju...“

„Neprijatelji Templara baš i nisu bili takvi divljaci“, rekoš pomirljivo.

„Da li su vas ikad zarobili pobunjenici u Magrebu?“

„Zasad nisu“, odvratih.

Oštro me je pogledao i bio sam srećan što nisam služio u njegovom puku. Obratio se samo Belbu: „Izvinite, ja sam iz starije generacije.“ Okrenuo se meni i uputio mi izazivački pogled: „Da li sam ovde na suđenju ili da...“

„Ovde ste da biste nam govorili o svom radu, pukovniče“, reče Belbo. „Molim vas, pričajte nam o tome.“

„Da odmah budemo načisto“, reče pukovnik i položi ruke na fasciklu. „Spreman sam da učestvujem u troškovima objavljivanja, ne želim da budete na gubitku. Ako tražite naučne dokaze, dobićete i njih. Baš danas, pre dva sata, sreo sam jednog stručnjaka za tu

oblast koji je zbog toga došao iz Pariza. Moći će da napiše valjan predgovor..." Pogodio je šta bi Belbo mogao da ga pita, pa je odmahnuo rukom, kao da hoće da pokaže da je zasad bolje da ne kaže ništa više, pošto je pitanje osetljivo.

„Gospodine Belbo“, reče, „na ovim stranicama nalazi se materijal za istinitu priču. I to ne za neku običnu priču. Bolja je od američkih kriminalističkih romana. Pronašao sam nešto, veoma značajno, ali to je tek početak. Želim svima da saopštim ono što znam, pa ako ima neko ko može da upotpuni tu slagalicu, neka se javi. Hoću da bacim udicu. Osim toga, moram to smesta da učinim. Neko je pre mene saznao isto što i ja i sad je izgleda ubijen, upravo zato da to ne bi obelodanio. Ako ono što znam kažem hiljadama čitalaca, nikom više neće biti u interesu da me ukloni.“ Tu je malo zastao: „Da li znate nešto o hapšenju Templara?“

„Gospodin Kazobon mi je pričao o tome. Na mene je ostavilo utisak to što su pohvatani bez ikakvog otpora, vitezovi uhvaćeni na prepad...“

Pukovnik se sažaljivo nasmešio. „Upravo tako. Naivni smo ako verujemo da ti ljudi koji su bili tako moćni da su ulivali strah francuskom kralju nisu unapred znali da četiri protuve huškaju kralja protiv njih, a da kralj opet huška papu. Ma kakvi! Tu je u pitanju neki plan. I to vrhunski plan. Pretpostavimo da su Templari naumili da osvoje svet i da su poznavali tajnu nekog neiscrpnog izvora moći, tajnu zarad čijeg očuvanja su bili voljni da žrtvuju sve snage Hrama u Parizu, svoju vojsku rasutu po čitavom kraljevstvu, kao i u Španiji, Portugalu, Engleskoj i Italiji, pa zamkove u Svetoj zemlji, svoje trezore, sve... Filip Lepi je to naslutio, zašto bi ih inače tako nemilosrdno proganjao i bacao ljagu na najbolje od najboljih francuskih vitezova. Templari su shvatili da je kralj shvatio i da će pokušati da ih uništi, te da ne vredi da mu se otvoreno suprotstave, a za ostvarenje plana bilo im je potrebno još vremena, trebalo je tek da otkriju gde je to blago ili šta god da je bilo, ili su morali polako da ga upotrebljavaju... I tako tajna uprava Hrama, čije postojanje sad već svi potvrđuju...“

„Svi?“

„Naravno. Nezamislivo je da bi tako moćan red mogao da opstane na duže staze bez tajne uprave.“

„Savršeno logično“, reče Belbo i pogleda me ispod oka.

„Iz toga slede isto tako očigledni zaključci“, reče pukovnik. „Veliki majstor je sigurno član tajne uprave, ali i njen spoljašnji paravan. Gotje Valter u svom spisu *La chevalerie et les aspects secrets de l'histoire*, kaže da se templarski plan za osvajanje vlasti odnosi na dvehiljaditu godinu! Hram je odlučio da pređe u tajnost, a da bi to moglo da se ostvari, bilo je potrebno da red nestane. Žrtvovali su se, eto šta su uradili, a s njima i veliki majstor. Jedni namerno izazivaju sopstveno pogubljenje, verovatno su ih izvlačili kockom. Drugi se pokoravaju i povlače u ilegalu. Šta se desilo sa nižim starešinama, sa braćom svetovnjacima, majstorima sekire, staklarima?... Tako je nastalo društvo slobodnih zidara i raširilo se po celom svetu, tu priču svi znaju. A šta se desilo u Engleskoj? Kralj je uspeo da se odupre papinim pritiscima i sve ih poslao u penziju da mirno provedu ostatak života u kapetanijama reda. A oni ni da beknu, pristali su na sve. Po vama to pije vodu? Po meni ne. A u Španiji je red odlučio da promeni ime i postane Monteški red. Gospodo draga, ti ljudi su bili kadri i s kraljem da izađu na kraj, a u njihovim kasama bilo je toliko njegovih menica da bi, ako im se prohte, on bankrotirao u roku od nedelju dana. I portugalski kralj je pristao na dogovor: evo šta ćemo, dragi prijatelji, kazao im je, više se nećete zvati vitezovi Hrama, već Hristovi vitezovi, ja nemam ništa protiv. A u Nemačkoj? Svega nekoliko suđenja, red je samo formalno ukinut, a tamo postoji i bratski red, Tevtonci, koji su već u to doba učinili više od stvaranja države u državi: oni jesu država, objedinili su teritoriju veličine zemalja istočnog bloka i nastavili da se razvijaju sve do kraja petnaestog veka, jer tada stižu Mongoli – a to je već druga priča, Mongoli su nam još uvek na pragu... ali da ne skrećemo s teme...”

„Molim vas da ne skrećemo“, reče Belbo. „Nastavite.”

„Elem, kao što je poznato, dva dana pre nego što je Filip izdao nalog za hapšenje i mesec dana pre njegovog izvršenja, kola natovarena senom koja su vukli volovi napustila su zidine Hrama i zaputila se u nepoznatom pravcu. I Nostradamus ih pominje u jednom od svojih stihova:

*Souz la pasture d'animaux ruminant
par eux conduits au ventre herbipolique
soldats cachés, les armes bruit menant...*

„Kola sa senom su legenda“, reko, „i ne bih se pozivao na Nostradamusa kao na stručnjaka za historiografiju...“

„Osobe koje su starije od vas, gospodine Kazobon, i te kako su se pouzdavale u Nostradamusova proročanstva. Osim toga, nisam tako naivan da poverujem u tu priču o kolima. To je samo simbol. Simbol očite i potvrđene činjenice da je neposredno pre hapšenja Žak de Mole upravljanje redom i tajna uputstva poverio svom nećaku, grofu De Božeu, koji je postao tajni starešina sada već tajnog Hrama.“

„Da li istorijski dokumenti to potvrđuju?“

„Zvaničnu istoriju“, nasmeši se pukovnik s gorčinom, „pišu pobednici. Za zvaničnu istoriju ljudi kao što sam ja i ne postoje. Ne, iza te priče o kolima krije se nešto drugo. Tajno jezgro reda seli se na neko mirnije mesto odakle počinje da gradi svoju tajnu mrežu. Ja sam pošao od te očigledne istine. Odavno, još pre rata, stalno sam se pitao kuda su otišla ta braća po junaštvu. Kad sam se povukao u miran život, najzad sam odlučio da potražim neki trag. Pošto se bekstvo u kolima odigralo u Francuskoj, mesto sastanka prvobitnog tajnog jezgra morao sam da pronađem negde u Francuskoj. Ali gde?“

Baš je umeo da stvori napetost. Razume se da smo Belbo i ja hteli da čujemo gde. Nismo mogli da se setimo ničeg boljeg, kazali smo samo: „Recite.“

„Reći ću. Gde su nastali Templari? Odakle je Ig de Pajan? Iz Šampanje, blizu grada Troa. A u Šampanji vlada Ig de Šampanj, koji će im se, nekoliko godina kasnije, odnosno 1125, pridružiti u Jerusalimu. Docnije se vratio kući i povezo se sa opatom iz Sitoa, pomogao mu je da u svom manastiru otpočne čitanje i prevod izvesnih hebrejskih spisa. Zamislite samo, rabine iz gornje Burgundije u Sito pozivaju beli Benediktinci i ko još? Sveti Bernar! Zovu ih da prouče tamo neke spise koje je Ig pronašao u Palestini. A Ig daje kaluđerima svetog Bernara šumu u Bar-sir-Obeu, gde je kasnije izgrađen Klervo. A šta je uradio sveti Bernar?“

„Počeo je da podržava Temple“, odgovorih.

„A zašto? Zna li da su zahvaljujući njemu Templari postali moćniji od benediktinaca? Zna li da je on zabranio da se kuće i imanja poklanjaju benediktincima, a odobrio da se daju Templarima? Da li ste možda videli Istočnu šumu nedaleko od mesta Troa? Ogromna je, kapetanije se samo nižu jedna za drugom. A znate li da

za to vreme vitezovi u Palestini nisu učestvovali u borbama? Smestili su se u Hram i umesto da ubijaju muslimane, zbližili se s njima. Došli su u dodir s njihovim misticima. Ukratko, sveti Bernar, uz finansijsku pomoć grofova iz Šampanje obrazuje kaluđerski red koji se u Svetoj zemlji povezuje sa arapskim i hebrejskim tajnim društvima. Tajna uprava je isplanirala krstaške ratove da bi red opstao, a ne obratno i izgradila mrežu koja izmiče kraljevoj vlasti... Ja nisam naučnik, već čovek od akcije. Umesto da gomilam nagađanja, uradio sam ono što mnogi brbljivi stručnjaci nisu nikad učinili. Otišao sam tamo odakle su Templari potekli i gde im je dva veka bilo sedište i gde su se snalazili kao riba u vodi.”

„Predsednik Mao kaže da revolucionar mora da bude među svojim narodom kao riba u vodi”, rekoh.

„Svaka čast tom vašem predsedniku. Templari, koji su pripremali mnogo veću revoluciju nego ti vaši komunisti s perčinom...”

„Više ne nose perčin.”

„Ne nose? Utoliko gore po njih. Kao što sam rekao, mora biti da su Templari potražili utočište u Šampanji. Da li je to bio Pajan? Troa? Istočna šuma? Ne. Pajan je bio i ostao varošica sa svega nekoliko kuća, znači da je imao samo jedan zamak. Troa je opet bio grad u kojem je bilo previše kraljevih ljudi. Šuma, pa još u vlasništvu Templara, bila je prvo mesto na kojem bi ih tražili kraljevi stražari, kao što se i desilo. Ne, pomislio sam, Proven. Ako je postojalo neko mesto, to mora da je bio Proven.”

Kad bi naš pogled mogao da prodre u utrobu Zemlje i da je vidi od jednog pola do drugog, od mesta na kojem stojimo do antipoda, sa užasom bismo opazili masu svu izbušenu strašnim rupama i kraterima.

(T. Burnet, *Telluris Theoria Sacra*, Amsterdam, Wolters, 1694, str. 38)

„Zašto Proven?“

„Da li ste ikad bili u Provenu? To je magično mesto što se primećuje i sada, obidite ga. Magično mesto koje još uvek odiše tajnovitošću. Ali pre svega, u jedanasestom veku Proven je bio sedište šampanjskog grofa i slobodna zona u koju vrhovna vlast nije mogla ni da prigviri. Templari su tu bili domaći, čak i danas postoji ulica koja nosi njihovo ime. Crkve, palate, tvrđava sa koje se vidi cela ravnica i novac, putujući trgovci, sajmovi, gužva u kojoj lako možeš da se izgubiš. A što je najvažnije – podzemni tuneli, i to još od preistorijskog doba. Mreža tunela koja se pruža ispod čitave uzvisine, prave pravcate katakombe, nekolicinu i danas možete da razgledate. Njihov položaj je takav da, ako se tu održava neki tajni sastanak, a neprijatelji uđu u tunel, zaverenici mogu za tili čas da se rasprše na sve strane, a ako dobro poznaju te kanale, za tren oka će izaći ko zna na kom mestu, ušli su sa suprotne strane, a zaskočiće protivnike s leđa, hitro kao mačke i likvidirati ih u tom mraku. Bože dragi, uveravam vas, gospodo, ti tuneli su kao stvoreni za komandose, hitre i nevidljive, da se ušunjaju pod okriljem noći, nož u zubima, dve ručne bombe i ubiće neprijatelja kao miša u rupi, brajko moj!“

Iz očiju su mu sevale varnice. „Shvatate li da Proven može da bude čarobno skrovište. Proven? Tajno jezgro reda se sastaje u podzemlju, a meštani, ako su i primetili, neće ih odati. Razume se da su kraljevi ljudi došli i u Proven, pohvatali Templare koje su našli gore, na površini i odveli ih u Pariz. Rejno de Proven nije progovorio ni na mukama. Jasno je da je po tajnom planu morao da dozvoli da ga uhvate, da bi mislili da su očistili Proven od Templara, ali je isto

tako morao i da pošalje određenu poruku. Proven ne popušta. Proven je sedište novih podzemnih Templara... Tuneli koji vode od jedne do druge zgrade, pretvaraš se da si ušao u žitni ambar, a izađeš u crkvu. Tuneli sa zidanim svodovima i stubovima, svaka višespratnica u gradu i dan-danas ima podrum koji je zasvođen šiljatim lukovima, ima ih preko stotinu, svaki podrum, ma šta ja pričam, svaka podzemna odaja, bila je ujedno i ulaz u jedan od tunela."

„Nagađanja”, rekoh.

„Ne, gospodine Kazobon, to su dokazi. Niste vi videli tunele u Provenu. Odaja za odajom, u utrobi zemlje, na zidovima mnoštvo crteža. Uglavnom se nalaze u, kako kažu arheolozi, bočnim ćelijama. To su sveštencički prizori, druidskog porekla. Izrađeni su pre dolaska Rimljana. Gore je prolazio Cezar, a tu dole se već rađao otpor, kovala se zavera, pripremala zaseda. Ima tu i katarskih simbola, jeste, nego šta, nisu katari postojali samo u Provansi, tamo su istrebljeni, u Šampanji su preživeli u tajnosti, a sastajali su se u tim jeretičkim katakombama. Gore, na površini, sto osamdeset i trojica su završila na lomači, a ostali su preživeli u podzemlju. U letopisima su ih nazivali *bougres et manichéens* – vidi, molim te, *bougres* su bili bogumili, odnosno katari bugarskog porekla, da li vam francuska reč *bougre* nešto govori? Prvobitno je značila sodomita, jer pričalo se da su bugarski katari bili pomalo skloni tom poroku...” Nasmejao se nelagodno. „A koga su optuživali da je sklon tom istom poroku? Pa njih, Templare... Čudno, zar ne?”

„Samo donekle”, rekao sam, „u to doba, ako su hteli da pogube nekog jeretika, optužili bi ga za sodomiju...”

„Svakako, nemojte misliti da ja mislim kako su Templari... Ma kakvi, bili su ljudi od oružja, a mi, ljudi od oružja volimo lepe žene; mada su se oni zavetovali, muškarac je ipak muškarac. Pomenuo sam to zato što ne verujem da su katarski jeretici slučajno našli utočište baš u templarskoj sredini, a Templari su sigurno od njih naučili kako da koriste ta podzemna skrovišta.”

„Ali sve u svemu”, reče Belbo, „sve su to još uvek samo vaše pretpostavke...”

„Pošao sam od tih pretpostavki. Rekao sam vam zbog čega sam počeo da istražujem Proven. Sada dolazimo do prave priče. U centru Provena nalazi se velika gotska građevina Granž-o-Dim, skladište ujamskog žita, a znate da je jedno od uporišta moći Templara bilo i

to što su neposredno ubirali desetak, bez ikakvih obaveza prema državi. Ispod skladišta, kao i svuda, nalazi se mreža podzemnih odaja, koje su danas u prilično jadnom stanju. Dobro, dok sam pretraživao po arhivima u Provenu, slučajno sam naleteo na lokalni list iz 1894. godine. Tu sam pročitao kako su dva konjička oficira, Kamij Laforž iz Tura i Eduar Ingolf iz Petrograda (baš tako, iz Petrograda), nekoliko dana ranije obilazili Granž u pratnji čuvara i sišli u jednu od podzemnih odaja, na drugom nivou ispod tla. Tada je čuvar, da bi im dokazao da ispod njih ima još podzemnih nivoa, lupio nogom o zemlju i začuli su odjek i tutnjavu. Hroničar se divi odvažnim konjičkim oficirima koji su se opremili svetiljkama i užadima i spustili se u neznane tunele, kao dečaci u stari rudnik, odrali su laktove, ali su se uvukli u tajanstvene podzemne hodnike. Tako su, piše u novinama, došli do neke velike odaje sa lepim kaminom i bunarom u središtu. Vezali su kamen o užu i spustili ga u bunar, tako su otkrili da je njegova dubina jedanaest metara... Nedelju dana kasnije su se vratili, poneli su deblju užad i dok su druga dvojica držala užu, Ingolf se spustio u bunar i opazio veliku prostoriju kamenih zidova, širine deset sa deset metara i visine pet metara. Na smenu su sišla i druga dvojica i shvatili su da se nalaze na trećem nivou ispod tla, na dubini od trideset metara. Ne zna se šta su ta trojica videla ili radila u toj prostoriji. Hroničar priznaje da je otišao na lice mesta da se lično uveri, ali nije smogao snage da se spusti u bunar. Priča me je uzбудila i poželeo sam da obiđem to mesto. Ali, od kraja devetnaestog veka do sada mnogi podzemni prolazi su se urušili, pa ako je taj bunar ikada i postojao, ko zna gde je danas. Sinula mi je misao da su konjički oficiri tamo dole nešto pronašli. Baš tih dana sam pročitao knjigu o tajni Ren-le-Šatoa, i taj događaj je na neki način povezan s Templarima. Reč je o nekom parohu bez novca i bez budućnosti koji je za vreme obnove stare crkve u nekom seocetu sa dvesta duša, podigao kamen iz poda u pevnici i pronašao, kako kaže, kovčežić sa starodrevnim rukopisima. Da li su tu bili samo rukopisi? Ne zna se tačno šta se dogodilo, ali se tokom narednih godina taj sveštenik neizmerno obogatio, trošio i šakom i kapom, živeo rasipničkim životom, pa mu je crkva sudila... A ako se jednom od konjičkih oficira, ili obojici, desilo nešto slično? Ingolf je prvi sišao, pronašao neki dragocen ali neveliki predmet, sakrio ga pod mundir i vratio se gore, a onoj dvojici nije rekao ništa... Ukratko, ja sam

uporan čovek, da nije tako i život bi mi bio drugačiji." Dotakao je svoj ožiljak. Potom je rukama zagladio kosu sve do potiljka, da bi bio siguran da će ostati slepljena baš kako treba.

„Otišao sam u parisku glavnu poštu i pregledao telefonske imenike svih mesta u Francuskoj u potrazi za porodicom Ingolf. Našao sam je samo u Okseru i napisao pismo u kojem se predstavljam kao naučnik koji se bavi arheološkim istraživanjima. Posle dve nedelje stigao mi je odgovor od jedne stare primalje, bila je to Ingolfova kći, koja je želela da sazna zašto se zanimam za njega, čak me je preklinjala da, ukoliko nešto znam... Lepo sam rekao da se tu krije neka tajna. Požurio sam u Okser, kuća gospođice Ingolf je sva zarasla u bršljan, drvena kapija bila je pričvršćena tankim užetom i klinom. Bila je to vremešna gospođica, doterana i ljubazna, bez nekog većeg obrazovanja. Odmah me je upitala šta znam o njenom ocu, a ja sam joj rekao da znam samo da je jednog dana sišao u podzemlje u Provenu i da pišem istorijski esej o tom kraju. Ona je bila veoma zatečena, nije imala pojma da je njen otac bio u Provenu. Jeste, bio je u konjici, ali je '95. napustio službu, pre njenog rođenja. Kupio je kućicu u Okseru i '98. se oženio devojkom iz tog mesta, koja je imala nešto miraza. To je bila njena majka, koja je umrla 1915, kad je njoj bilo pet godina. A otac je, opet, nestao 1935. Doslovce nestao. Krenuo je u Pariz, kao što je činio bar dvaput godišnje i od tada mu nema ni traga ni glasa. Lokalna žandarmerija je poslala telegraf u Pariz: kao da je u zemlju propao. Proglašen je mrtvim. Tako je naša gospođica ostala sama i morala da počne da radi, jer otac joj nije ostavio bogzna šta. Očigledno nije našla muža, a sudeći po njenim uzdasima, mora da je imala neku vezu, jedinu u životu, ali se rđavo završila. 'Još me neprestano progoni ta patnja, neprekidna griža savesti, gospodine Ardenti, što nisam ništa saznala o jadnom tati, čak ni gde mu je grob, ako ga uopšte ima.' Želela je da priča o njemu, bio je tako nežan, blag, temeljit, učen. Dane je provodio u čitanju i pisanju, u radnoj sobici u potkrovlju kuće. Osim toga, malo se zanimao u bašti, s vremena na vreme izmenio bi pokoju reč s apotekarem – i on je već pokojni. Povremeno je, kao što je već rekla, odlazio u Pariz, poslom, objašnjavao je. Ali se uvek vraćao s naramkom knjiga. Još uvek su u radnoj sobici, htela je da mi ih pokaže. Popeli smo se u potkrovlje. Sobica uredna i čista, gospođica Ingolf je još uvek brisala prašinu jednom nedeljno, mami je mogla da

odnese cveće na grob, a za jadnog tatu to je bilo sve što je još mogla da učini . Sve je još stajalo onako kako je on ostavio, ona bi volela da je stekla obrazovanja pa da može da pročita te njegove knjige, ali sve su bile na starofrancuskom, latinskom, nemačkom, čak i na ruskom, gde se tata rodio i proveo detinjstvo, pošto je bio sin službenika francuske ambasade. U biblioteci je bilo stotinak knjiga, većinom (prosto sam likovao) o suđenju Templarima, na primer Renuarov *Monumens historiques relatifs à la condamnation des chevaliers du Temple*, iz 1813, redak primerak. Mnoštvo knjiga o tajnim pismima, prava kriptološka zbirka, nekoliko tomova o paleografiji i diplomaciji. Bila je tu i sveska sa starim računima i dok sam je prelistavao, trgao sam se kad sam ugledao jednu belešku o prodaji kovčežića, u njoj nije bilo nekih detaljnijih objašnjenja, niti je navedeno ime kupca. Ne pominju se ni iznosi, ali je godina bila 1895, a odmah potom sledili su precizni obračuni, prava računarska knjiga opreznog domaćina koji brižljivo upravlja svojim imetkom. Bilo je nekoliko zabeležaka o kupovini knjiga u pariskim antikvarnicama. Počeo sam da shvatam kako se ceo događaj odvijao: Ingolf je u podzemnoj odaji pronašao zlatan kovčežić optočen dragim kamenjem, nije se ni malo dvoumio, već ga je odmah strpao u džep svog mundira, vratio se gore, a svojim pomagačima nije ni zucnuo o otkriću. Kad je otišao kući, u kovčežiću je pronašao pergament, po meni to je očigledno. Otišao je u Pariz, pronašao nekog starinara, zelenaša, ili kolekcionara, prodao kovčežić, možda i ispod cene, i postao u najmanju ruku imućan. Ali to nije sve, napustio je vojsku, povukao se na selo, počeo da kupuje knjige i proučava onaj pergament. Mora da je i od ranije bio sklon traganju za blagom, inače ne bi ni silazio u podzemlje u Provenu. Verovatno je bio i dovoljno obrazovan pa je odlučio da može i sâm da dešifruje to što je otkrio. Radio je natenane i bezbrižno, kao pravi zanesenjak, preko trideset godina. Da li je nekome pričao o svojim otkrićima? Ko zna. Sigurno je jedino da 1935. godine mislio da je blizu rešenja, ili pak da je zapao u ćorsokak, jer je rešio da se obrati nekome, bilo da bi mu rekao ono što zna, ili da bi mu taj neko rekao ono što ne zna. Ali to što je on znao mora da je bilo toliko velika i strašna tajna da ga je taj neko kome se obratio uklonio. Ali da se vratimo na potkrovlje. Pre svega, trebalo je da vidim da li je Ingolf ostavio neki trag. Dobrodušnoj gospođici sam rekao da ću, ako pregledam knjige njenog oca, možda naići na neki trag njegovog

otkrića u Provenu, te da ću mu posvetiti značajan deo svog eseja. Ona je bila oduševljena, zbog svog sirotog tate, rekla mi je da mogu da ostanem čitavo popodne, a i da sutradan ponovo dođem, ako je potrebno. Donela mi je kafu, upalila svetlo i vratila se u vrt, tako sam imao odrešene ruke. Židovi u sobi bili su glatki i beli, nije bilo ormara, kovčega, udubljenja koje bih mogao da pretražujem, ali nisam zanemario nijednu mogućnost, pregledao sam oskudni nameštaj spolja i iznutra. U jednom ormanu koji je bio gotovo prazan, ako izuzmemo nekoliko odela punih samo naftalina, okrenuo sam tri-četiri bakroreza na kojima su bili pejzaži. Neću da vas zamaram pojedinostima, reći ću samo da sam radio temeljno, nije dovoljno da samo opipamo presvlake na divanu, moramo da zavučemo i iglu da bismo videli da li će naići na neko strano telo...”

Shvatio sam da se pukovnik nije ogledao samo na bojnopolju.

„Preostale su mi još knjige, u svakom slučaju morao sam da pribeležim naslove i da proverim da nema kakvih beležaka na marginama, da nešto nije podvučeno, da nema nekog traga... I najzad sam nespretno uhvatio jednu staru knjigu sa teškim povezom, pala je na pod i iz nje je ispao rukom ispisan list. Po vrsti hartije iz sveske i mastila, list nije izgledao tako star, moguće je da ga je Ingolf ispisao pred kraj svog života. Samo sam ga letimice pregledao, tek toliko da pročitam napomenu na margini: „Proven, 1894.“, možete samo da zamislite kako mi je bilo, kakav me je talas osećanja preplavio... Shvatio sam da je Ingolf odneo original pergamenta u Pariz, ali da taj list predstavlja njegov prepis. Nisam oklevao. Gospođica Ingolf je godinama brisala prašinu s tih knjiga, ali nikada nije uočila taj list, inače bi mi ga pomenula. E pa dobro, ni sada neće saznati za njega. Svet se deli na pobeđene i pobednike. Ja sam u životu dovoljno bio među poraženima, sad je vreme da se dočepam pobeđe. Uzeo sam list i strpao ga u džep. Oprostio sam se od gospođice rekavši joj da nisam pronašao ništa zanimljivo, ali da ću, ako budem nešto napisao, pomenuti njenog oca i ona me je blagosiljala. Gospodo, čovek od akcije, koji pritom izgara od strasti, kao što sam ja izgarao, ne sme da ima mnogo obzira prema nekom beznačajnom biću čija je sudbina ionako zapečaćena.”

„Nemojte da se pravdate“, reče Belbo. „Šta je bilo, bilo je. Nastavite.”

„Sad ću vam predočiti taj tekst. Dozvolićete mi da vam pokažem foto-kopiju, ne zbog toga što sam nepoverljiv, nego da se original ne bi habao.“

„Ali, Ingolfov rukopis nije bio original“, rekao sam. „Bio je to njegov prepis navodnog originala.“

„Gospodine Kazobon, kad original nestane, poslednja kopija postaje original.“

„Ali, možda je Ingolf pogrešno prepisao.“

„To vi ne znate. A ja znam da je ono što se kaže u Ingolfovom prepisu istina, jer ne vidim kako bi istina mogla da bude drugačija. To znači da je Ingolfova kopija original. Da li smo to raščistili, ili ćemo da se zamajavamo intelektualnim igrarijama?“

„Ne podnosim takve igrarije“, reče Belbo. „Da vidimo vašu originalnu kopiju.“

Posle Božea, Red ni na tren nije prestao da postoji, poznat nam je neprekidan niz velikih majstora Reda, od Omona pa do naših dana, a ime i sedište pravog Velikog Majstora i pravih Starešina koji upravljaju Redom i vode njegove uzvišene poslove, još uvek je misterija koju poznaju samo najprosvetljeniji i koja se drži se u najstrožoj tajnosti, stoga što za Red još nije kucnuo pravi čas, vremena još nisu zaokružena...

(Rukopis iz 1760, u G.A. Schiffmann, *Die Entstehung der Rittergrade in der Freimauerei um die Mitte des XVIII Jahrhunderts*, Leipzig, Zechel, 1882, str. 178-190)

Tako smo se prvi put, onako iz daleka, sreli s Planom. Tog dana sam mogao da budem i na nekom drugom mestu. Da tog dana nisam bio u Belbovoj kancelariji, da li bih sada bio... recimo u Samarkandu i prodavao susam, ili urednik edicije na Brajevom pismu, ili direktor filijale First National Bank u Zemlji Franje Josifa? Ovakvi neostvareni zaključci su uvek tačni, jer je premisa pogrešna. Jer ja sam tog dana bio tamo i zato sam sad tu gde jesam.

Pukovnik nam je slavodobitno pokazao taj list. Još je tu negde, među mojim hartijama, u malim plastičnim koricama, još je više požuteo i izbledeo, jer je to papir za fotokopiranje koji se tada koristio. U stvari, postojala su dva teksta; prvi, gusto ispisan, zauzimao je prvu polovinu stranice, a drugi je podsećao na neke okljaštrene stihove...

Prvi tekst je bio nekakva demonska litanija, parodija semitskog jezika:

*Kuabris Defrabax Rexulon Ukkazaal Ukzaab Urpaefel Taculbain
Habrak Hacoruin Maquafel Tebrain Hmcatuin Rokasor Himesor
Argaabil Kaqaan Docrabax Reisaz Reisabrax Decaiquan Oiquaquil
Zaitabor Quaxaop Dugraq Xaelobran Disaeda Magisuan Raitak Huidal
Uscolda Arabaom Zipreus Mecrim Cosmae Duquifas Rocabris*

„Nije baš razumljivo”, primeti Belbo.

„Je l' te da nije?“, zlorado potvrdi pukovnik. „Verovatno je ne bih ni odgonetnuo do kraja života da jednog dana, na nekoj tezgi, gotovo slučajno, nisam naišao na knjigu o Tritemijusu i da mi pogled nije pao na jednu od njegovih šifrovanih poruka: 'Pamersiel Oshurmy Delmuson Thafloyn...' Pronašao sam trag i sledio sam ga do kraja. Nisam znao ništa o Tritemijusu, ali sam u Parizu naišao na jedno izdanje njegovog dela *Steganographia, hoc est ars per occultam scripturam animi sui voluntatem absentibus aperiendi certa*, Frankfurt, 1606, što znači 'Veština otvaranja sopstvene duše dalekim osobama pomoću tajnog pisma'. Taj Tritemijus bio je očaravajuća ličnost. Benediktinski opat iz Španhajma, s kraja petnaestog i početka šesnaestog veka, veoma učen, poznao je hebrejski i haldejski i orijentalne jezike, kao što je tatarski, bio je u dodiru sa teolozima, kabalistima, alhemičarima i sasvim sigurno sa velikanom Kornelijusom Agripom iz Neteshajma, a možda i sa Paracelzusom... Tritemijus je prikrivao svoja otkrića o tajnim pismima kojekakvim vradžbinama; na primer, tvrdio je da treba da pošaljete šifrovanu poruku poput ove koju vidite, a da primalac potom mora da zaziva anđele, recimo Pamersijela, Padijela, Dorotijela i slične, da bi mu pomogli da razume pravu poruku. Ali često navodi primere koji su u stvari vojne šifrovane poruke, a sama knjiga posvećena je palatinskom knezu, ujedno i bavarskom vojvodi Filipu i spada među prve ozbiljne kriptografske radove namenjene tajnim službama.“

„Izvinite“, upitah, „ako sam dobro shvatio, Tritemijus je živeo najmanje sto godina posle nastanka rukopisa kojim se bavimo...“

„Tritemijus je bio učlanjen u društvo koje se zvalo *Sodalitas Celtica*, proučavali su filozofiju, astrologiju, pitagorejsku matematiku. Da li uočavate vezu? Uveliko je dokazano da su Templari ezoteričan red koji se nadovezuje i na znanja starih Kelta. Tritemijus je nekako naučio one kriptografske sisteme koje su koristili Templari.“

„Zadivljujuće“, reče Belbo. „A kako glasi rešenje tajne poruke?“

„Polako, gospodo. Tritemijus daje četrdeset glavnih i deset sporednih kriptografskih sistema. Imao sam sreće, ili bolje rečeno, Templari iz Provena nisu baš mnogo razbijali glavu, jer su bili ubeđeni da niko ne bi mogao da odgonetne ključ njihove poruke. Odmah sam pokušao s prvim od četrdeset glavnih kriptografskih sistema. Pošao sam od pretpostavke da su u ovom tekstu važna samo početna slova.“

Belbo je zatražio dokument i preleteo pogledom: „Ali opet se dobija besmislen niz: kdruuuuth...”

„Razume se”, reče pukovnik s visine. „Templari nisu baš mnogo razbijali glavu, ali nisu bili ni suviše lenji. Taj prvi niz je samo nova šifrovana poruka i ja sam se odmah odlučio za drugi od deset pomoćnih sistema. Znaite, Triteremijus je za taj drugi niz koristio upisane krugove, a evo kako to izgleda za prvi kriptografski sistem...”

Izvadio je još jednu fotokopiju iz svoje fascikle, privukao je stolicu bliže stolu i stao da nam objašnjava pokazujući slova zatvorenim nalivperom.

OVDE TREBA SKENIRATI CRTEŽ IZ KNJIGE (str. 146)

„Ovo je najjednostavniji sistem. Posmatrajte samo spoljni krug. Svako slovo iz poruke zamenjuje se slovom koje mu prethodi. Umesto A piše se Z, umesto B piše se A i tako dalje. Danas je to za tajne agente obična dečja igrarija, ali u ono vreme smatralo se da su to vradžbine. Naravno, pri dešifrovanju se ide obrnutim redosledom, odnosno svako slovo u šifrovanoj poruci zamenjuje se narednim slovom. Pokušao sam, stvarno sam imao sreće da mi od prve pođe za rukom, ali evo rešenja.” Napisao je: „*Les XXXVI inuisibles separez en six bandes, trideset i šest nevidljivih podeljenih u šest grupa.*”

„A šta to znači?”

„Na prvi pogled ne znači ništa. To je kao nekakav naslov, reč je o osnivanju neke grupe, napisano je tajnim jezikom iz obrednih razloga. U nastavku teksta naši Templari, sigurni da u tajnu njihove poruke niko ne može da prodre, koristili su francuski jezik iz četrnaestog veka. Da pogledamo i taj drugi tekst.”

*a la ... Saint Jean
36 p charrete de fein
6 ... entiers avec saiel
p ... les blancs mantiax
r ... s ... chevaliers de Pruins pour la ... j . nc .
6 foiz 6 en 6 places
chascune foiz 20 a ... 120 a ...
iceste est l'ordonation
al donjon li premiers*

*it li secunz joste iceus qui ... pans
it al refuge
it a Nostre Dame de l'altre part de l'iau
it a l' ostel des popelicans
it a la pierre
3 foiz 6 avant la feste ... la Grant Pute.*

„A to je dešifrovana poruka?“, upita Belbo, razočaran, ali i zabavljen.

„Jasno je da tri tačke u Ingolfovom prepisu zamenjuju nečitke reči, oštećene delove pergamenta... Ali evo mog konačnog rešenja u kojem sam, zahvaljujući, ako smem tako da se izrazim, oštroomnim i neoborivim pretpostavkama, vratio tekstu njegov stari sjaj - kako se to obično kaže.“

Okrenuo je fotokopiju na poledinu mađioničarskim pokretom i pokazao nam svoje beleške ispisane štampanim slovima.

U (NOĆI) SVETOG JOVANA
36 (GODINA) P(OSLE) KOLA SA SENOM
6 (PORUKA) NETAKNUTIH I SA PEČATOM
Z(A) VITEZOVE S(A) BELIM PLAŠTEVIMA [TEMPLARI]
R(ELAP)S(I) IZ PROVENA ZA (VAIN)JANCE [OSVETU]
6 PUTA 6 NA ŠEST MESTA
SVAKI PUT 20 G(ODINA ČINI) 120 G(ODINA)
OVO JE PLAN:
NEKA PRVI ODU U ZAMAK
IT(ERUM) [PONOVO POSLE 120 GODINA] DRUGI NEKA STIGNU ONE
(S) HLEBOM
PONOVO U SKROVIŠTE
PONOVO BOGORODICI S ONE STRANE REKE
PONOVO U KONAČIŠTE POPELIKANA
PONOVO KAMENU
3 PUTA 6 [666] PRE PRAZNIKA (POSVEĆENOG) VELIKOJ BLUDNICI.

„Pa ovo je crni mrak“, reče Belbo.

„Razume se, sve ovo tek treba da se protumači. Ali Ingolfu je to sigurno pošlo za rukom, kao i meni. Nije toliko nejasno koliko se čini, bar za one koji poznaju istorijat tog reda.“

Zastao je. Zatražio je čašu vode i nastavio da nam objašnjava reč po reč iz teksta.

„Dakle: u noći Svetog Jovana, trideset i šest godina posle kola sa senom. Templari koji su odabrani da održe red spasli su se od hapšenja u septembru 1307. bekstvom na kolima sa senom. U to doba godine su se računale od Uskrsa do Uskrsa. To znači da kraj 1307. po današnjem proračunu pada na Uskrs 1308. Probajte da izračunate koliko je trideset i šest godina posle završetka 1307. (što je za nas Uskrs 1308) i doći ćete do Uskrsa 1344. Posle 36 sudbonosnih godina nastupa po našem proračunu 1344. Poruka se stavlja u neki skupoceni kovčežić i pohranjuje u kripti, kao potvrda, kao zvaničan dokument o nekom događaju koji se zbio na tom mestu, posle osnivanja tajnog reda, u noći svetog Jovana, odnosno 23. juna 1344.”

„Zašto 1344?”

„Mislim da je od 1307. do 1344. izvršena obnova tajnog reda i da on treba da ostvari plan koji propisuje ovaj dokument. Morali su da sačekaju da se duhovi smire i da se ponovo povežu pokidane niti među Templarima iz pet-šest zemalja. Osim toga, Templari su čekali trideset i šest, a ne trideset i pet ili trideset i sedam godina, zato što je broj 36 za njih očito imao mistično značenje, što se vidi i iz šifrovane poruke. Zbir cifara koje čine broj 36 iznosi devet, a nema potrebe da vas podsećam na duboka značenja tog broja.”

„Mogu li da se pridružim?” Bio je to Diotalevijev glas, prišunjao nam se s leđa, nečujno kao da je Templar iz Provena.

„Ovo je kao stvoreno za tebe”, reče Belbo. Na brzinu ga je predstavio pukovniku, koga to nije previše uznemirilo, štaviše, izgledalo je priželjkuje što brojniji i pažljiviji auditorijum. Nastavio je da nam tumači, a Diotalevijeu je od tih brojčanih đakonija išla voda na usta. Čista Gematrija.

„Stigli smo do pečata. Šest netaknutih zapečaćenih stvari. Ingolf je našao kovčežić, očito zapečaćen. Kome je bio namenjen taj zapečaćeni kovčežić? Belim Plaštevima, a to znači Templarima. Sada u poruci nailazimo na *r*, sledi nekoliko izbrisanih slova, pa *s*. Ja smatram da su to `relapsi`. A zašto? Zato što su relapsi, kao što svi znamo, bili krivci koji su priznali svoje grehe i potom ponovo zapadali u iste greške. Njihova uloga u suđenju Templarima nije bila nimalo beznačajna. Templari iz Provena ponosno ističu da su relapsi. To su

oni koji nisu hteli da učestvuju u sramnoj farsu suđenja. Dakle, reč je o vitezovima iz Provena, relapsima. A na šta su oni spremni? Na osnovu malobrojnih sačuvanih slova možemo da naslutimo da je to *'vainjance'*, to jest da su spremni na osvetu."

„Kakvu osvetu?”

„Gospodo! Celokupna templarska mistika, od suđenja naovamo, usredsređuje se na plan da se osveti smrt Žaka de Molea. Nemam baš visoko mišljenje o masonskim obredima, činjenica je da su oni samo buržoaska karikatura templarskog viteštva, ali ipak su i njegov odjek, ma kako izvitoperen. A jedan od stepena masonerije škotskog obreda jeste i Vitez Kadoš, što na hebrejskom znači Vitez Osvetnik.”

„Dobro, Templari se spremaju za osvetu. A zatim?”

„Koliko će vremena biti potrebno da se ostvari taj plan o osveti? Šifrovana poruka nam omogućuje da shvatimo stvarnu poruku. Potrebno je da šest vitezova po šest puta bude na šest mesta, odnosno trideset i šest vitezova podeljeno na šest grupa. Potom kaže: *'Svaki put dvadeset'* i tu ima neko slovo koje nije baš najčitkije, ali u Ingolfovom prepisu liči na *a*. Svaki put dvadeset godina, zaključio sam, šest puta, to je sto dvadeset godina. Ako pogledamo nastavak poruke, naći ćemo spisak tih šest mesta, ili šest zadataka koje valja izvršiti. Pominje se *'ordonation'*, plan, projekat, ili postupak koji treba da se sprovede. Tu se kaže da prvi treba da odu u neki *'donjon'*, odnosno zamak, drugi na drugo mesto, i tako redom, sve do šestog. Zatim u dokumentu piše da postoji još šest zapečaćenih dokumenata, koji se nalaze na različitim mestima. Po meni je očito da se ti pečati moraju slomiti jedan za drugim, u vremenskim razmacima od po sto dvadeset godina...”

„A zašto svaki put mora da prođe dvadeset godina?”, upita Diotalevi.

„Svaki sto dvadeset godina ti vitezovi osvjetnici treba da izvrše neku misiju na određenom mestu. Reč je o nekoj vrsti štafete. Jasno je da su posle te noći 1344. godine šestorica vitezova krenula i da je svako od njih otišao na ono mesto koje je predviđeno u planu. Ali, posle prvih sto dvadeset godina, čuvar prvog pečata nikako nije mogao da bude još živ. Stoga možemo da zaključimo da je svaki čuvar pečata obavljao tu dužnost dvadeset godina, da bi je zatim predao svom nasledniku. Dvadeset godina je razuman rok, po šest čuvara za svaki pečat, svaki od njih po dvadeset godina i sigurni su

da će, kad istekne sto dvadeset godina, čuvar pečata moći da pročita, recimo, određeno uputstvo i da ga prenese prvom čuvaru drugog pečata. Zato se u poruci i govori u množini, prvi neka idu ovamo, drugi onamo... Tokom sto dvadeset godina svako mesto, da se tako izrazimo, kontrolišu šestorica vitezova. Izračunajte, od prvog do šestog mesta imamo pet prenosa, što iznosi šeststo godina. Saberite šeststo i 1344 i dobićete 1944. To potvrđuje i poslednja rečenica. Jasno kao dan."

„Šta je jasno kao dan?"

„U poslednjem redu se kaže 'tri puta šest pre praznika (posvećenog) Velikoj Bludnici'. U pitanju je još jedna igra brojkama, jer zbir cifara broja 1944 iznosi tačno 18. Osamnaest je u stvari tri puta šest, opet imamo čudesno poklapanje brojki, što Templarima daje znak da je u pitanju nova, veoma oštroumna zagonetka. Plan treba da se ostvari upravo 1944. godine. Uoči čega? Pa uoči dvehiljadite godine! Templari veruju da će se u drugom milenijumu ostvariti njihov Jerusalim, zemaljski Jerusalim, Antijerusalim, ako hoćete. Jesu li ih progonili kao jeretike? E pa oni su se u mržnji prema crkvi poistovetili s Antihristom. Znali su da broj 666 u celokupnoj okultnoj tradiciji predstavlja broj Zveri. Šeststotinašezdesetšesta, godina Zveri, jeste u stvari dvehiljadita, kada će Templari slaviti svoju osvetu, Antijerusalim je Novi Vavilon, zato je 1944. godina Velike Bludnice, to je Vavilonska velika bludnica koja se pominje u Apokalipsi. Pominjanje broja 666 je prava templarska provokacija, tako izazivaju ljudi od oružja. Danas bismo kazali da priznaju svoju različitost. Lepa priča, zar ne?"

Gledao nas je svojim vlažnim očima, a vlažni su mu bili i brkovi i usne, dok je rukama gladio svoju fasciklu.

„U redu", reče Belbo, „tu su naznačeni rokovi za izvršenje nekog plana. A koji je to plan?"

„Mnogo me pitate. Kad bih to znao, ne bih morao da bacam udicu. Ali jedno znam sigurno: u ovom vremenskom rasponu nešto je pošlo po zlu i plan se nije ispunio, znali bismo da jeste, shvatate. A jasno mi je i zašto se nije ispunio: 1944. je bila teška godina, otkud su Templari mogli da znaju da će doći do svetskog rata, zbog kojeg će biti mnogo teže ostvariti bilo kakav kontakt."

„Izvinite što vas prekidam", reče Diotalevi, „ali, ako sam dobro shvatio, kad se otvori prvi pečat, to ne znači da se gasi loza njegovih

čuvara. Ona se nastavlja sve do otvaranja poslednjeg pečata, kojem moraju da prisustvuju svi predstavnici reda. Stoga u svakom veku, odnosno u svakih sto dvadeset godina, uvek ima po šest čuvara za svako mesto, što iznosi trideset i šest."

„Tačno“, reče Ardenti.

„Trideset i šest vitezova za svako od šest mesta, što ukupno iznosi 216, a zbir cifara tog broja iznosi devet. Pošto je u pitanju 6 vekova, pomnožićemo 216 sa 6 i dobićemo 1296, a zbir cifara tog broja iznosi 18, drugim rečima tri puta šest, 666.“ Diotalevi bi možda nastavio sa svojom aritmološkom obnovom istorije sveta da ga Belbo nije zaustavio, ošinuvši ga pogledom poput majke kad dete napravi neku glupost. Ali pukovnik je upravo otkrio da je Diotalevi pravi posvećenik.

„To što mi pokazujete je zbilja veličanstveno, gospodine! Zna li da je devet broj prvih vitezova koji su osnovali jezgro drevnog Hrama u Jerusalimu!“

„Uzvišeno Ime Božje, izraženo u tetragramatonu“, reče Diotalevi, „ima sedamdeset i dva slova, a sedam i dva jednako je devet. Ali, ako dozvolite, reći ću vam još nešto. Po pitagorejskoj tradiciji, na koju se Kabala nastavlja (ili je nadahnjuje), zbir neparnih brojeva od jedan do sedam iznosi šesnaest, dok zbir parnih brojeva od dva do osam iznosi dvadeset, a dvadeset plus šesnaest jednako je trideset i šest.“

„Bože mili, moj gospodine“, tresao se pukovnik, „znao sam, znao sam, sad ste me utešili. Blizu sam istine.“

Nisam znao u kojoj meri Diotalevi pravi religiju od aritmetike, ili aritmetiku od religije, a možda i jedno i drugo, možda je samo bezbožnik kojeg su se dočepala neka višnja nebesa. Mogao je da postane i strasni privrženik ruleta (a bilo bi bolje da jeste), ali je hteo da bude rabin nevernik.

Ne sećam se tačno šta se tada dogodilo, ali umešao se Belbo sa svojim pijemontskim zdravim razumom i razvejao čaroliju. Pukovnik je trebalo da nam objasni i ostatak poruke i svi smo želeli to da čujemo. A bilo je šest po podne. Šest, pomislih, a to je takođe i osamnaest.

„U redu“, reče Belbo. „Po trideset šestorica u svakom veku, vitezovi korak po korak hitaju da otkriju Kamen. A koji je to kamen?“

„Pa molim vas lepo! Naravno da je u pitanju Gral.“

Srednjovekovni svet je očekivao da se pojavi junak koji će pronaći Gral i da vladar Svetog Rimskog Carstva postane otelotvorenje samog „Kralja sveta.“.. da nevidljivi Car bude i vidljiv u isti mah i da Srednje Doba... bude istovremeno i Doba Središta... Nevidljivo i neosvojivo središte vladara koji će se ponovo uzdići, istiog onog heroja osvjetnika i obnovitelja, što nisu samo puka maštanja iz manje-više romantične ali mrtve prošlosti, već je to istina onih koje danas jedine s pravom možemo da nazovemo živima.

(Julius Evola, *Il mistero del Graal*, Roma, Edizioni Mediterranee, 1983, poglavlje 23 i Epilog)

„Znači, vi kažete da to ima veze i sa Gralom?“ raspitivao se Belbo.

„Naravno. A nisam ja to izmislio. Ne verujem da treba nadugačko da vam objašnjavam šta je legenda o Gralu, pa vi ste obrazovani ljudi. Vitezovi Okruglog stola, potraga za tim čudesnim predmetom. Jedni smatraju da je u pitanju pehar u koji je kapala Hristova krv s raspeća i da ga je Josif iz Arimateje doneo u Francusku, drugi opet veruju da je to čudotvorni kamen. Gral se često pojavljuje kao blistava svetlost... Reč je o simbolu koji označava nekakvu silu, neki neiscrpn i izvor energije. Hrani, isceljuje rane, zaslepljuje, sažiže kao munja... Možda laserski zrak? Neki su pomislili i na alhemičarski kamen mudrosti, a i da je to tačno, pa zar kamen mudrosti nije u stvari simbol neke kosmičke energije? Bezbroj knjiga je napisano o tome, ali lako ćete uočiti određene nepobitne znake. Ako pročitate *Parcifala* Volframa fon Ešenbaha, videćete da tu piše da se Gral čuva u jednom templarskom zamku! Da li je i Ešenbah bio među odabranima? Da li je bio toliko nepromišljen da otkrije i ono što je trebalo da prećuti? Ali to nije sve. Taj Gral koji čuvaju Templari opisao je kao kamen koji je pao s neba – *lapis ex illis*. U stvari, ne zna se da li to znači kamen s neba (*ex coelis*), ili vraćen iz izgnanstva. U svakom slučaju to je nešto što dolazi iz daleka, pa je nekome palo na

um da bi to mogao da bude meteorit. Što se nas tiče, to je to -Kamen. Šta god da je Gral, za Templare je simbol cilja ili svrhe njihovog plana."

„Izvinite“, rekao sam, „ako pratimo šta piše u dokumentu, vitezovi treba šesti put da se sastanu na nekom kamenu ili kraj nekog kamena, a ne da pronađu taj kamen.“

„Ponovo vrlo dvosmisleno, eto ti još jedne blistave mistične analogije! Razume se da će se šesti sastanak odigrati na nekom kamenu, ali upravo na tom kamenu, pošto će tada biti obavljena predaja plana i pošto će svih šest pečata biti slomljeno, vitezovi će saznati gde se nalazi Kamen. A to je kao u Svetom pismu, ti si Petar i na ovoj steni... Na kamenu naći ćete Kamen.“

„Drugačije ne može biti“, rekao je Belbo. „Nastavite, molim vas. Kazobon, nemojte stalno da prekidate. Nestrpljivi smo da čujemo priču do kraja.“

„Dakle“, rekao je pukovnik, „pošto se ovo očito odnosi na Gral, dugo sam mislio da je blago u stvari neko ogromno skladište radioaktivne supstance, koja možda potiče i sa neke druge planete. Setite se tajanstvene rane kralja Amfortasa, koja se pominje u legendi... Zar on ne podseća na radiologa koji je bio predugo izložen zračenju? Niko ne sme da ga dodirne. Zašto, pitamo se. Zamislite samo šta su osetili Templari kad su prvi put videli Mrtvo more. Znaete i sami kako izgleda, gusta smolasta voda na kojoj sve pluta, ne može da se potone, ima i lekovita svojstva... Možda su u Palestini otkrili neko nalazište radijuma, ili uranijuma i shvatili da ne mogu odmah da ga koriste. Veze između Grala, Templara i katara, naučno je izučio i obradio jedan častan nemački oficir. U pitanju je Oto Ran, obersturmbanfirer SS jedinica koji je celog života predano razmišljao o evropskoj i arijevskoj prirodi Grala. Život je izgubio 1939. godine, ne želim da govorim o tome u kakvim okolnostima, mada neki tvrde da... pa dobro, smem li da zanemarim ono što se dogodilo sa Ingolfom? Ran nam dokazuje da je Gral povezan sa Zlatnim runom koje su pronašli Argonauti... sve u svemu, očigledno je da postoji veza između mističnog Grala iz legende, kamena mudrosti (*lapis!*) i neiscrpnog izvorišta moći kojem su Hitlerovi sledbenici težili uoči rata i sve do poslednjeg daha. Obratite pažnju, u jednoj verziji legende, Argonauti su videli pehar, ponavljam, pehar, kako lebdi iznad Planine Sveta na kojoj je Drvo Svetlosti. Argonauti su pronašli Zlatno runo i

njihova lađa čarolijom dospeva u središte Mlečnog puta, na južnu hemisferu, gde gospodari zajedno s Krstom, Trouglom i Oltarom i svedoči o svetlosnoj prirodi Svevišnjeg. Trougao je simbol božanskog Trojstva, krst simbolično predstavlja božansko Stradanje iz ljubavi prema ljudskom rodu, a oltar je Časna trpeza sa Tajne večere, na njoj je stajao Pehar Vaskrsenja. Očigledno je da su svi ovi simboli keltskog i arijevskeg porekla."

Izgleda da je i pukovnika obuzeo isti onaj herojski zanos zbog kojeg se žrtvovao i taj njegov oberšturmunddrang ili kako ono beše. Valjalo je da ga spustimo na zemlju.

„I kakav je zaključak?“, upitao sam.

„Gospodine Kazobon, zar vam ne bode oči? Neki su govorili da je Gral Luciferov kamen i dovodili ga u vezu sa Bafometovim likom. Gral je izvor energije, Templari su u stvari bili čuvari tajne o toj energiji i izradili su Plan. Gde su odredili svoja skrivena sedišta? Evo ovde, gospodo draga“, pukovnik nam je dobio značajan pogled, kao da kujemo neku zaveru, „sledio sam trag, koji je bio pogrešan, ali plodonosan. Jedan autor, koji mora da je negde našao neku tajnu, izvesni Šarl Luj Kade-Gasikur (kakva slučajnost, njegova knjiga se nalazila i na Ingolfovoj polici) napisao je 1797. delo pod nazivom *Le tombeau de Jacques Molay ou le secret des conspirateurs à ceux qui veulent tout savoir*. On tvrdi da je Mole, pre smrti, osnovao četiri tajne lože, u Parizu, Škotskoj, Štokholmu i Napulju. Te četiri lože navodno je trebalo da istrebe sve vladare i sruše papinu moć. U redu, Gasikur je bio usijana glava, ali ja sam pošao od njegove zamisli da bih ustanovio gde su Templari stvarno osnovali svoja tajna sedišta. Da nisam imao ideju vodilju, ne bih mogao da odgonetnem poruku, razume se. Ali ja sam imao polazište, bio sam ubeđen, na osnovu bezbrojnih dokaza, da je templarski duh bio keltskog i druidskog porekla, da je to isti onaj nordijski arijevske duh koji se po tradiciji poistovećuje sa ostrvom Avalon, istinskim središtem hiperborejske kulture. Verovatno znate da se Avalon kod mnogih autora poklapa sa vrtom u kojem žive Hesperide, sa Poslednjom Tulom i sa Kolhidom na kojoj se nalazilo Zlatno runo. Nije slučajno što se najveći viteški red u istoriji zove upravo Toison d'Or. Sad je jasno šta se krije iza reči 'Zamak'. U pitanju je hiperborejske zamak u kojem su Templari čuvali Gral, verovatno legendarni Monsalvat."

Tu je zastao. Hteo je da ga slušamo bez daha. Tako je i bilo.

„Sad dolazimo do druge naredbe: čuvari pečata treba da odu tamo gde se nalazi onaj, ili gde se nalaze oni koji su uradili nešto s hlebom. Samo po sebi uputstvo je jasno kao dan – Gral je pehar sa Hristovom krvlju, hleb je Hristovo telo, a mesto na kojem su jeli hleb je mesto Tajne večere, a to je Jerusalim. Nemoguće je da Templari, i posle ponovnog saracenskog preuzimanja, nisu sačuvali u njemu svoju tajnu bazu. Da budem iskren, u početku mi je smetao taj judejski element u planu koji je sav u znaku arijevske mitologije. A kad sam malo bolje razmislio, pa mi uporno smatramo da je Hristos izraz judejske religioznosti, zato što nam Katolička crkva to uporno ponavlja. Templari su vrlo dobro znali da je Hristos keltski mit. Celokupno jevanđeljsko predanje je hermetička alegorija, vaskrsenje posle rastakanja u Zemljinoj utrobi, i tome slično. Hristos nije ništa drugo nego alhemičarski Elikzir. Pored toga, svi znaju da je trojstvo arijeviski pojam i zbog toga u Templarskim pravilima, koja je smislio druid kakav je bio sveti Bernar, glavnu ulogu ima upravo broj tri.“

Pukovnik je otpio još gutljaj vode. U glasu mu se osećala promuklost. „Sad stižemo do treće etape. Skrovište. Nalazi se na Tibetu.“

„A zašto na Tibetu?“

„Pa najpre zato što Ešenbah kaže da su Templari napustili Evropu i preneli Gral u Indiju, odnosno u kolevku arijevske loze. Skrovište je u Agarti. Verovatno ste čuli za Agartu, sedište Kralja Sveta, podzemni grad iz kojeg Gospodari Sveta vladaju i upravljaju događajima u istoriji ljudskog roda. Templari su u Agarti osnovali jedan od svojih tajnih centara zato što odatle potiču koreni njihove duhovnosti. Vama su sigurno poznati odnosi između kraljevstva u Agarti i Sinarhije...“

„Zapravo nisu...“

„Utoliko bolje, zato što takve tajne mogu da vas staju glave. Da ne skrećemo s teme. Kako bilo, svi znaju da je Agarta osnovana pre šest hiljada godina, početkom doba Kali Juga, koje traje i danas. Viteški redovi su oduvek imali zadatak da održavaju vezu sa ovim tajnim centrom, da omoguće aktivnu komunikaciju mudrosti Istoka sa mudročću Zapada. Sad postaje sasvim jasno gde treba da se odigra četvrti sastanak, to jest u drugom druidskom svetilištu, u gradu Device, što će reći u katedrali u Šartru. Šartr u odnosu na Proven leži na drugoj obali glavne reke Il de Fransa, Sene.“

Više nismo uspevali da pratimo izlaganje našeg sagovornika: „Kakve sad veze ima Šartr s vašom keltskom i druidskom stazom?”

„A šta mislite odakle potiče ideja o Devici? Prve device koje su se pojavile u Evropi bile su keltske crne device. Sveti Bernar je u mladosti klečao u crkvi Sen Voarl, pred crnom devicom koja je iz svojih grudi iscedila tri kapi mleka koje su pale na usne budućeg osnivača Templara. Tako su i nastali romani o Gralu, kao opravdanje za krstaške ratove, a krstaški ratovi su opet bili opravdanje za potragu za Gralom. Benediktinci su naslednici druida, to znaju i vrapci na grani.”

„A gde su te crne device?”

„Uklonili su ih oni koji su hteli da uprljaju nordijsku tradiciju i preobrate keltsku pobožnost u mediteransku, zbog čega su i izmislili mit o Mariji iz Nazareta. A možda su samo premaskirane i izobličene, kao one silne crne device koje se i dalje pokazuju vernicima u zanosu. Ali ako pravilno protumačite likove u katedralama, kao što ih je protumačio veliki Fulkaneli, videćete da one jasno i glasno pričaju tu priču. A isto tako jasno i glasno predstavljen je i odnos koji povezuje keltske device sa alhemičarskom tradicijom templarskog porekla. U toj tradiciji crna devica predstavlja sirovinu koju koriste alhemičari u potrazi za Kamenom mudrosti, koji opet, kao što smo videli, nije ništa drugo nego Gral. A sad razmislite o tome šta je nadahnulo drugog druidskog velikana, Muhameda, za crni kamen u Meki. U Šartru je neko zazidao kriptu koja je povezana sa podzemnom odajom gde se još uvek nalazi drevni paganski kip, ali ako budete uporni, ipak možete da pronađete crnu devicu, Notr dam di Pije, koju je izvajao neki kanonik, poštovalac Odina. Statua device drži u desnoj ruci magični valjak Odinovih prvosveštenica, a u levoj je izvajan magični kalendar na kojem su se nalazile - kažem nalazile, jer se ove skulpture nažalost nisu spasle od vandalizma fanatičnih kanonika – svete životinje starogermanske religije, pas, orao, lav, beli medved i vukodlak. Pored toga, još jedna činjenica nije promakla nijednom istraživaču gotske ezoterije, a to je da u Šartru postoji i kip koji drži pehar, odnosno Gral u ruci. Eh, gospodo draga, kamo sreće da još uvek umemo da sagledamo katedralu u Šartru, ali ne onako kako nam je tumače apostolske rimokatoličke turističke brošure, već da je vidimo očima Tradicije, da čujemo istinitu priču koju nam pripoveda ta tvrđava u Ereku...”

„I tako stižemo do popelikana. Ko su oni?“

„To su katari. Te jeretike su još nazivali i popelikanima, odnosno popelikancima. Katari su istrebljeni u Provansi, nisam valjda tako naivan da pomislim da će se sastanak odigrati na ruševinama Monsegira, ali sama sekta nije nestala, tajne katarske ideje proširile su se na mnogim mestima, pojavljuju se i kod Dantea koji sa ostalim pesnicima Slatkog novog stila osniva u stvari sektu Vernika Amora. Peti sastanak je morao da se odigra negde u severnoj Italiji ili južnoj Francuskoj.“

„A poslednji sastanak?“

„A koji je najdrevniji, najsvetiji i najpostojaniji keltski kamen? Gde je svetište posvećeno Bogu Sunca, idealna osmatračnica na kojoj će potomci Templara iz Provena, sada već na okupu, moći da uporede tajne koje se kriju iza šest pečata i da najzad otkriju kako da iskoriste beskrajnu moć koju pruža posedovanje svetog Grala? Nalazi se u Engleskoj, naravno. To je magični krug Stounhendža! Šta bi drugo moglo da bude?“

„Nije valjda“, rekao je Belbo. Samo neko ko je iz Pijemonta može da shvati s kakvim osećanjima se izgovara ovaj izraz učtivog čuđenja. Nijedan odgovarajući izraz na drugim jezicima ili dijalektima (ma nemojte, dis donc, are you kidding?) ne može da dočara taj neprikosnoveni osećaj ravnodušnosti, mirenje sa sudbinom koje potvrđuje nepogrešivo ubeđenje da su svi drugi, neminovno, sinovi nekog neveštog božanstva.

Ali pukovnik nije bio iz Pijemonta, te se činilo da je polaskan Belbovom reakcijom.

„Jeste, jeste. Eto to je plan, to je *ordonation* u svoj svojoj čudesnoj jednostavnosti i doslednosti. A sad obratite pažnju, uzmite kartu Evrope i Azije, povucite liniju kojom se kretao plan, od Severa gde je Zamak u Jerusalimu, pa od Jerusalima do Agarte, zatim od Agarte do Šartra, onda od Šartra do obale Sredozemlja i odatle do Stounhendža. Dobićete crtež, nešto kao runsko pismo ovakvog oblika.“

OVDE TREBA SKENIRATI CRTEŽ (STR. 159)

„I šta s tim?“, pitao je Belbo

„E pa isto takvo runsko pismo povezuje glavne ezoterijske templarske centre, Amijen, Troa, kraljevstvo svetog Bernara, ivice Istočne šume, Rems, Šartr, Ren-le-Sato i Mon-Sen-Mišel, mesto starodrevnog druidskog kulta. A ovaj crtež podseća i na sazvežđe Device!“

„Pomalo se razumem u astronomiju“, stidljivo reče Diotallevi, „koliko se sećam, crtež Device izgleda drugačije i ima, čini mi se, jedanaest zvezda...“

Pukovnik se blagonaklono nasmešio: „Gospodo draga, ne treba valjda ja da vas učim da sve zavisi od toga kako povlačite linije koje povezuju zvezde, pa tako dobijete kola ili medveda, po želji. Takođe ne treba da vas podsećam kako je teško odrediti da li se neka zvezda nalazi unutar sazvežđa ili izvan njega. Ponovo pogledajte sazvežđe Device, pođite od Spike kao donje tačke, koja odgovara provansalskoj obali, pronađite samo pet zvezda i sličnost između dva crteža biće zapanjujuća.“

„Treba samo da odlučimo koje zvezde da odbacimo“, rekao je Belbo.

„Upravo tako“, odvratio je pukovnik.

„Da vas pitam“, reče Belbo, „kako možete da odbacite mogućnost da su se susreti odigrali po planu i da vitezovi već ne delaju iz senke, a da mi to ne znamo?“

„Nema nikakvih nagoveštaja da je tako, i ako mi dozvolite, dodao bih, nažalost. Sprovođenje plana je prekinuto, a možda oni koji su bili zaduženi da ga dovrše više nisu među nama, možda su se grupe od trideset i šest Templara raspale usled neke svetske katastrofe. Ali bi zato skupina odvažnih ljudi, kad bi došla do pravih podataka, mogla da poveže pokidane niti. To blago negde još uvek postoji. Ja tragam za pravim ljudima. Zbog toga i želim da objavim knjigu, da bih izazvao reakcije. Istovremeno se trudim i da stupim u kontakt sa osobama koje bi mi mogle pomoći da u meandrima tradicionalnih znanja pronađem odgovor. Danas sam razgovarao sa vrhunskim stručnjakom za tu oblast. Ali avaj, iako je on veliki duh, nije znao ništa da mi kaže, premda ga moja priča izuzetno zanima i obećao mi je da će napisati predgovor...“

„Izvinite“, upitao ga je Belbo, „zar nije malo nepromišljeno to što ste tom gospodinu poverili svoju tajnu? Sami ste nam govorili o Ingolfoj kobnoj grešci...“

„Dozvolite“, odvratio je pukovnik, „Ingolf je bio neuk. Ja sam stupio u kontakt sa naučnikom koji je apsolutno dostojan poverenja. On ne maše neozbiljnim pretpostavkama. Toliko je oprezan da me je danas zamolio da još malo sačekam i da ne pokazujem rukopis izdavaču dok ne razrešim sve protivrečnosti... Nisam želeo da izgubim njegovu naklonost, stoga mu nisam rekao da ću doći k vama, ali vi ćete razumeti da sam posle toliko truda s pravom nestrpljiv. Taj gospodin... ma šta tu, do đavola i uzdržanost, ne bih želeo da pomislite da se hvališem. Reč je o Rakoskom...“

Tu je zastao u iščekivanju naše reakcije.

„O kome?“ razočarao ga je Belbo.

„O čuvenom Rakoskom! On je veliki autoritet za izučavanje tradicije, bivši urednik časopisa *Cahiers du Mystère!*“

„Aha“, reče Belbo, „pa da, taj Rakoski, naravno...“

„E pa lepo, želim da zadržim pravo da dovršim konačnu verziju dela pošto čujem savete tog stručnjaka, ali nameravam da požurim, pa ako u međuvremenu postignem dogovor s vašom kućom... Reći ću još jednom, hitno mi je da izazovem reakcije, da prikupim nove podatke... Negde među nama postoje oni koji znaju, ali ne pričaju... Gospodo, Hitler je '44. bio svestan da je rat izgubljen, ali baš tada je počeo da govori o tajnom oružju koje će preokrenuti situaciju u njegovu korist. Kažu da je bio lud. A šta ako nije? Je l' vam jasno?“ Čelo mu je bilo orošeno znojem, a brkovi gotovo sasvim nakostrešeni, kao u divlje mačke. „Da skratimo“, rekao je, „ja ću baciti udicu. Videćemo da li će se neko upecati.“

Na osnovu onoga što sam tada znao i mislio o Belbu, očekivao sam da će se otarasiti pukovnika uobičajenim rečima u takvim prilikama. Umesto toga, on je rekao: „Znate šta, pukovniče, vaša priča je neverovatno zanimljiva, bez obzira da li je bolje da je objavimo mi ili neki drugi izdavač. Vi imate još desetak minuta vremena, zar ne, pukovniče?“ Zatim se obratio meni: „Već je kasno, Kazobon, zadržao sam vas previše dugo. Verovatno ćemo se videti sutra, je l' tako?“

Bio je to znak da treba da krenem. Diotalevi me je uhvatio pod ruku i rekao da i on kreće. Pozdravili smo se s pukovnikom i Belbom. Pukovnik se srdačno rukovao s Diotalevijem, dok je meni samo klimnuo glavom i uputio mi hladan osmeh.

Dok smo silazili niz stepenice, Diotalevi mi reče: „Sigurno se pitate zašto vas je Belbo zamolio da izađete. Nemojte da mislite da je hteo da bude neljubazan. Belbo mora da predloži pukovniku jedan strogo poverljiv izdavački poduhvat. Strogo poverljivo, tako glasi naređenje gospodina Garamona. Krenuo sam i ja, da ne bih smetao.”

Kako sam kasnije saznao, Belbo je pokušavao da gurne pukovnika u čeljusti dične izdavačke kuće Manucio.

Odvukao sam Diotalevija kod Pilada, gde sam ja popio kampari, a on lincuru. To piće mu je izgledalo, kako je rekao, monaški, arhaično i gotovo templarski.

Upitao sam ga šta misli o pukovniku.

„Sva glupost ovog sveta”, odgovorio je, „sliva se u izdavačke kuće. Ali pošto u gluposti sveta blista premudrost Svevišnjeg, mudrac s poniznošću posmatra glupaka.” Potom se izvinio jer je morao da krene. „Večeras je gozba”, reče.

„Neki prijem?” upitao sam.

Činilo se da ga je zbunila moja taština. „Čitaćemo *Zohar*, Knjigu Svetlosti”, objasnio je, „*Lekh Lekha*, te stranice još niko nije uspeo da shvati.”

Gral... je toliko težak da oni koji su u kandžama greha ne mogu da ga pomere s mesta.

(Wolfram von Eschenbach, *Parzival*, IX, 477)

Pukovnik mi se nije dopao, ali me je njegova priča zainteresovala. Čovek može dugo i s divljenjem da posmatra čak i običnog zelembaća. Okusio sam prve kapi onog otrova koji će nas sve odvesti u propast.

Sledećeg popodneva sam ponovo svratio do Belba i malo smo porazgovarali o jučerašnjem posetiocu. Belbo je rekao da mu se čini da je u pitanju mitoman: „Jeste li videli kako citira tog Rokošija ili Rostropoviča, kao da je Kant?“

„Sem toga, sve su to obična naklapanja“, rekao sam, „Ingolf je bio ludak koji je u to poverovao, a pukovnik je ludak koji veruje Ingolfu.“

Možda mu je verovao juče, a danas već veruje u nešto drugo. Kazaću vam nešto, juče sam mu, pre rastanka, zakazao da danas pre podne razgovara sa... drugim izdavačem, koji nije mnogo izbirljiv i spreman je da objavljuje dela koja finansiraju sami autori. Izgledalo je da je oduševljen. E pa eto, maločas sam saznao da se nije ni pojavio. Još kad pomislim da mi je ostavio fotokopiju one poruke, evo vidite. Tako on postupa sa tajnom templarskom porukom. Takvi su vam to ljudi.“

Baš u tom trenutku zazvonio je telefon. Belbo se javio: „Molim? Da, ja sam Belbo, jeste, izdavačka kuća Garamon. Dobar dan, recite... Da, dolazio je juče po podne, da mi predloži da objavimo njegovu knjigu. Izvinite, ali to je poverljiva informacija, da li biste mi objasnili...“

Nakratko je slušao, onda je prebledeo, pogledao me i rekao: „Pukovnik je ubijen, ili tako nešto.“ Zatim se ponovo obratio sagovorniku: „Izvinite, upravo sam rekao Kazobonu, svom saradniku koji je juče prisustvovao razgovoru... Dakle, pukovnik Ardenti je došao da bi nam govorio o svom projektu, reč je o priči koja je po

meni plod njegove uobrazilje, o nekom navodnom blagu Templara. Oni su bili srednjovkovni vitezovi...”

Nesvesno je zaklonio slušalicu, kao da ne želi da ga neko čuje, onda je opazio da ga posmatram, pa je sklonio ruku i pomalo oklevajući progovorio: „Ne, gospodine De Anđelis, taj gospodin je pričao o knjizi koju želi da napiše, ali sasvim neodređeno... Kako? Obojica? Sada? Samo da zabeležim adresu.”

Spustio je slušalicu. Čutao je nekoliko trenutaka, dobujući prstima po pisaćem stolu. „Eto, Kazobon, izvinite, nehотиčno sam i vas uvukao u tu rabotu. Nisam imao vremena da razmislim. Javio se neki inspektor De Anđelis. Izgleda da je pukovnik boravio u nekom samačkom hotelu i da neko tvrdi da ga je noćas našao mrtvog...”

„Kako to tvrdi? Zar taj inspektor to ne zna?”

„Vrlo čudno, ali inspektor ne zna. Izgleda da je u nekoj beležnici našao zapisano moje ime i jučerašnji sastanak. Mislim da smo im mi jedini trag. Šta da vam kažem, moramo da krenemo.”

Pozvali smo taksi. Dok smo se vozili, Belbo me je uhvatio pod ruku. „Kazobon, možda je to samo slučajna podudarnost. Ali kako bilo, o Bože, možda samo bez veze komplikujem, ali u mom kraju se kaže 'bolje ne pominjati ničija imena'... Kad sam bio dete, odlazio sam da gledam šaljivu božićnu predstavu, nekakvu pobožnu farsu, sa pastirima za koje nismo znali da li su u Vitlejemu ili na obali reke Tanaro u našem kraju... U toj predstavi pojavljuju se Mudraci sa Istoka i pitaju mladog pastira kako mu se zove gazda, a on odgovara: Đelindo. Kad Đelindo to sazna, motkom prebije mladića, zato što ne sme tek tako bilo kome da kaže njegovo ime... Ukratko, ako se slažete, pukovnik nam nije ni pomenuo Ingolfa i poruku iz Provena.”

„Pa nećemo valjda da završimo kao Ingolf”, rekao sam i usiljeno se nasmešio.

„Kad vam kažem, to je obična glupost. Ali bolje da se držimo podalje od takvih priča.”

Rekao sam da se slažem, ali bio sam uznemiren. Na kraju krajeva, ja sam bio student, učestvovao sam u protestima i nije mi baš bilo prijatno da idem u policiju. Stigli smo do samačkog hotela. Nije bio naročito luksuzan, daleko od centra. Odmah su nas uputili u apartman (tako su ga nazvali) pukovnika Ardentija. Na stepeništu su stajali policijski agenti. Uveli su nas u broj 27 (sedam plus dva jednako je devet, pomislih). Apartman se sastojao od spavaće sobe,

predsoblja u kojem je bio stočić, zatim čajne kuhinje i malog kupatila sa tušem, bez zastora, kroz odškrinuta vrata nije se videlo da li ima i bide, ali u takvim hotelima to je verovatno bio jedini komfor koji su gosti zahtevali. Pohaban nameštaj, malo ličnih predmeta, ali u velikom neredu, neko je na brzinu ispremetao sve stvari iz ormara i kofera. Možda je to učinila policija, izbrojao sam desetak ljudi, što agenata u civilu, što uniformisanih policajaca.

Prišao nam je jedan prilično mlad čovek prilično duge kose. „Ja sam De Anđelis. Vi ste urednik Belbo? A vi ste urednik Kazobon?“

„Ja nisam urednik, još sam student.“

„Samo vi studirajte. Ako ne diplomirate, nećete moći da se prijavite na konkurs za posao u policiji, nemate pojma šta gubite.“ Izgledao je iznervirano. „Izvinite, da pređemo odmah na obavezna pitanja. Evo, ovo je pasoš koji je pripadao stanaru iz ove sobe, prijavio se pod imenom pukovnik Ardenti. Da li ga prepoznajete?“

„To je on“, rekao je Belbo, „ali da li biste mi objasnili. Preko telefona nisam razumeo da li je mrtav, ili...“

„Voleo bih da vi meni to kažete“, rekao je De Anđelis i iskezio se. „Ali mislim da i vi imate pravo da saznate nešto više. Elem, gospodin Ardenti, ili da kažem pukovnik, stigao je ovamo pre četiri dana. Sigurno ste primetili da ovo nije Hajat. Postoji vratar, koji odlazi na spavanje u jedanaest uveče, pošto gosti imaju ključ od glavnih vrata, zatim je tu i nekoliko i sobarica koje dolaze ujutro da nameste sobe, i stari pijanac koji radi kao nosač, a odnosi i piće gostima u sobu, kad naruče. Naglašavam da je pijanac i izlapeo, grdno sam se namučio dok sam ga ispitao. Vrtar kaže za njega da mu se stalno priviđaju duhovi i da je tako već prepao nekolicinu gostiju. Sinoć oko deset sati portir je video Ardentija kako ulazi sa još dve osobe i odvodi ih u svoju sobu. Ovde ne obraćaju pažnju ni kad neko povede buljuk transvestita u sobu, a kamoli dve normalne osobe, mada vratar kaže da su govorili sa stranim naglaskom. U deset i trideset Ardenti je pozvao starca i naručio da mu donese flašu viskija, mineralnu vodu i tri čaše. Oko jedan ili pola dva posle ponoći starac je čuo zvonice iz sobe dvadeset sedam. Kaže da je zvonilo isprekidano. Ali sudeći po tome u kakvom stanju smo ga jutros zatekli, tada je sigurno već sljuštio oveću količinu nekog rđavog pića. Starac se popeo do sobe, pokucao na vrata, niko nije odgovorio. Tada je on otvorio vrata zajedničkim ključem, ugledao ovakav nered

kakav je i sada, a na krevetu pukovnika iskolačenih očiju i sa žicom stegnutom oko vrata. Izleteo je iz sobe i sjurio se u prizemlje, probudio portira, ni jednom ni drugom se nije ulazilo u sobu, dograbili su telefon, ali izgleda da je veza bila prekinuta. Jutros je veza bila u najboljem redu, ali hajde da im verujemo. Onda je vratar otrčao iza ugla do telefonske govornice i pozvao policiju, dok se starac na jedvite jade odvuкао na drugu stranu, da potraži lekara. Ukratko, posle dvadeset minuta su se vratili, seli u portirnicu i čekali. Bili su isprepadani. Za to vreme lekar se spremio i stigao gotovo istovremeno kad i policijsko vozilo. Otišli su u sobu dvadeset sedam. Krevet je bio prazan.”

„Kako prazan?” upitao je Belbo.

„Nije bilo nikakvog tela. Tako se lekar vratio kući, a moje kolege su zatekle ovo što vidite. Ispitali su starca i vratara i saznali ovo što sam vam ospričao. Gde su nestala ona dva gospodina koja su prethodne večeri došla s Ardentijem u deset sati? Ko bi ga znao, od jedanaest do jedan mogli su i da odu, niko ih ne bi primetio. Da li su bili još u sobi kad je stari pijanac ušao? Ko bi i to znao, on se zadržao tako kratko, nije pogledao da li ima nekog ni u čajnoj kuhinji, ni u toaletu. Mogli su da se išunjaju i iznesu leš i kad su ova dva nesrećnika otišla po pomoć. To nije nemoguće, pošto postoji stepenište koje vodi u dvorište, a odatle su kroz kapiju mogli da izađu u bočnu ulicu. Ali pre svega, da li je bilo ikakvog leša, ili je pukovnik izašao sa onom dvojicom, recimo oko ponoći, a starcu se sve pričinilo? Portir stalno tvrdi da nije prvi put da mu se koješta priviđa. Jednom je ispričao da je video gošću koja se gola obesila u sobi, a ta ista gošća se posle pola sata vratila u hotel, zdrava i čila, dok su na njegovom krevetu pronašli neki pornografski časopis za sadiste. Verovatno ga je prelistavao pa mu je sinulo da ode do njene sobe i virne kroz ključaonicu, pa je video zavesu kako se pomera u polumraku. Jedino što pouzdano znamo jeste da je soba ispremetana i da je Ardentini ispario. Ali, dosta sam ja govorio. Sad je na vas red, gospodine Belbo. Naš jedini trag je parče hartije koje smo našli na podu pored onog stočića. Na njemu je zabeleženo: 14 h, hotel Prinčipe e Savoja, mr. Rakoski; 16 h, Garamon, gospodin Belbo. Vi ste mi potvrdili da je došao k vama. Recite mi šta se dogodilo prilikom tog susreta.”

Vitezovi Grala nisu dopuštali da im neko postavlja pitanja.

(Wolfram von Eschenbach, *Parzival*, XVI, 819)

Belbo je bio kratak, ponovio je ono što je već rekao inspektoru u telefonskom razgovoru, dodao je samo najbitnije detalje. Pukovnik je ispričao neku nejasnu priču, rekao je da je naišao na trag nekakvog blaga u nekim dokumentima koje je otkrio u Francuskoj, ali nam nije baš mnogo objašnjavao o čemu je reč. Čini se da je mislio da zna neku opasnu tajnu, pa je hteo da je objavi u dogledno vreme, da ne bi bio jedini koji to zna. Spomenuo je da je bilo i drugih, koji su pre njega saznali tu tajnu, ali da su ubrzo potom misteriozno nestali. Pokazaće dokumenta samo ako mu garantujemo da ćemo sklopiti ugovor, ali Belbo nije mogao da mu garantuje ništa dok ne vidi šta je u pitanju. Tako su se i rastali, uz neodređen dogovor da se ponovo vide. Pomenuo je i da se sastao sa izvesnim Rakoskim, rekao je da je to urednik časopisa *Cahiers du Mystère*. Želeo je da mu on napiše predgovor za knjigu. Izgleda da mu je Rakoski savetovao da malo sačeka s objavljivanjem. Pukovnik mu nije rekao da ide u Garamon. To je sve.

„U redu, u redu“, rekao je De Anđelis, „kakav je utisak ostavio na vas?“

„Učinilo nam se da je zanesenjak, u njegovom glasu se osećao žal za prošlim vremenima, a natuknuo je nešto i o Legiji stranaca.“

„Rekao vam je istinu, mada je ponešto i prećutao. Policija ga je u neku ruku već držala na oku, mada se nije baš preterano zanimala za njega. Takvih slučajeva imamo koliko ti duša želi... Dakle, on se uopšte nije zvao Ardenti, mada je imao važeći francuski pasoš. Od pre nekoliko godina ponovo je počeo povremeno da dolazi u Italiju. Identifikovali smo ga, mada nismo sigurni, kao izvesnog kapetana Arkovedija, koji je 1945. u odsustvu osuđen na smrt. Sarađivao je sa esesovcima pri slanju nekolicine ljudi u Dahau. I u Francuskoj ga je policija držala na oku, jer je bio optužen za prevaru i za dlaku je izbegao zatvor. Pretpostavljamo, što znači da nismo sigurni, da je

neki mali fabrikant iz Peskijera Boromea prošle godine prijavio tu istu osobu, ovog puta pod imenom Fasoti. Ubedio ga je da se u jezeru Komo još uvek nalazi legendarno Musolinijevo blago iz Donga, da on tačno zna na kom je mestu, da mu treba samo tričavih nekoliko desetina miliona lira da plati ronioce i motorni čamac... Čim je uzeo novac, nestao je netragom. Sad mi i vi potvrđujete da je bio opsednut potragom za blagom."

„A taj Rakoski?" upitao je Belbo.

„Već smo ga proverili. Izvesni Rakoski Vladimir odseo je u hotelu Prinčipe e Savoja, prijavio se s francuskim pasošem. Opis neodređen, gospodin otmenog izgleda. I portir u ovom samačkom hotelu dao nam je isti opis. Na šalteru Alitalije prijavio se za prvi današnji let za Pariz. Obavestio sam Interpol. Anuncijata, da li je stiglo nešto iz Pariza?"

„Još ništa, inspektore."

„Dobro. Znači, taj pukovnik Ardenti, ili kako mu je već ime, stigao je u Milano pre četiri dana. Ne znamo šta je radio prva tri dana, ali juče u dva sata se navodno sastao s Rakoskim u hotelu, nije mu rekao da će doći kod vas, a to mi je već zanimljivo. Uveče se vratio ovamo, verovatno u društvu pomenutog Rakoskog i još jedne osobe... posle toga ništa više nije jasno. I ako ga nisu ubili, svakako su mu pretresli apartman. Šta su tražili? U sakou, a da, kad smo već kod toga, ako je izašao, onda je sigurno na sebi imao samo košulju, sako sa pasošem u džepu ostavio je u sobi, ali to mi samo komplikuje situaciju, jer starac kaže da ga je zatekao kako leži na krevetu u sakou, ali je to možda bio samo kućni ogrtač. Budi bog s nama, čini mi se da je ovo brod ludaka, ali gde sam ono stao, a da, u sakou je bilo i dosta novca, čak i suviše, a nisu ga ni pipnuli... Znači da su tražili nešto drugo. A ono što ste mi rekli zaista ima smisla. Pukovnik je imao nekakve dokumente. Kako su izgledali?"

„Nosio je sa sobom jednu smeđu fasciklu", rekao je Belbo.

„Meni se učinilo da je bila crvena", dodao sam ja.

„Bila je smeđa", ponovio je Belbo, „mada možda i grešim."

„Crvena, ili smeđa, nije važno", rekao je De Anđelis, „ali ovde je nema. Ta dvojica su je sinoć odnela sa sobom. Znači, treba da krenemo od te fascikle. Po meni, Ardenti uopšte nije hteo da objavi knjigu. Dokopao se nekih podataka i nameravao da ucenjuje Rakoskog. Zbog toga je pokušavao da mu pokaže da ima dobre veze

u izdavaštvu, da bi ga jače pritisnuo. To bi baš ličilo na njega. Sad bismo tu mogli da gradimo nove pretpostavke. Ona dvojica su mu zapretila i otišla, Ardenti se prepaio i pobegao usred noći, poneo je sa sobom samo fasciklu, sve drugo je ostavio. A možda je iz nekog neznanog razloga i hteo da starac pomisli da je on mrtav. Ali to bi stvarno više ličilo na kriminalistički roman nego na stvarnost, a ne bismo mogli ni da objasnimo ovaj nered u sobi. A opet, ako su ga ona dvojica ubila i ukrala fasciklu, zašto bi ukrali i njegov leš? Videćemo. Izvinite, prinuđen sam da uzmem vaše podatke."

Moj indeks je dvaput premetnuo po rukama. „Aha, studirate filozofiju?"

„Kao i mnogi drugi", odvratih.

„Ima vas i previše. I vi proučavate te Templare... Ako bih hteo nešto da saznam o tim tipovima, šta bi trebalo da pročitam?"

Predložio sam mu dve popularne ali ipak ozbiljne knjige. Rekao sam mu da će naći pouzdane podatke upravo do njihovog suđenja, a da je sve potom samo puka izmišljotina.

„Jasno mi je", rekao je, „Samo su mi još Templari nedostajali. Nisam dosad znao za tu družinu."

Ušla je Anuncijata s fonogramom u ruci: „Inspektore, stigao je odgovor iz Pariza."

Inspektor ga pročita. „Odlično. U Parizu ne znaju za tog Rakoskog, a po broju njegovog pasoša vidi se da je taj dokument ukraden pre dve godine. Sad smo načisto. Gospodin Rakoski ne postoji. Rekli ste da je bio urednik nekog časopisa... kako se ono zvaše?" Zapisao je. „Pokušaćemo, ali mogu da se opkladim da ćemo saznati da ne postoji ni taj časopis, ili da je prestao da izlazi pitaj boga otkad. Dobro, gospodo. Zahvaljujem vam na saradnji, možda ću vas još koji put uznemiriti. A da, još samo jedno pitanje. Da li je taj Ardenti pomenuo da je povezan s nekom političkom grupom?"

„Nije", odgovorio je Belbo, „čini se da je napustio politiku da bi tragao za blagom."

„I da bi varao naivne." Obratio se meni: „Vama se nije dopao, pretpostavljam."

„Ne sviđaju mi se ljudi njegovog kova", rekao sam. „Ali sigurno mi zbog toga ne pada na pamet da ih davim metalnom žicom. Sem u prenesenom značenju."

„Razume se, bilo bi to suviše naporno. Ne bojte se, gospodine Kazobon, ne spadam u policajce koji misle da su svi studenti kriminalci. Budite spokojni. Sve najbolje za vaš diplomski rad.”

Belbo je upitao: „Izvinite, inspektore, ali nešto mi nije jasno. Da li ste vi u Krvnim deliktima, ili u Odeljenju za suzbijanje subverzivnog političkog delovanja?”

„Dobro pitanje. Moj kolega iz Krvnih delikata došao je na uviđaj prošle noći. Posle su u arhivi otkrili nešto više o Ardentijevim izgredima, pa mi je predao predmet. Ja sam iz Političkog odeljenja. Mada ne znam da li sam pravi čovek za to mesto. Život nije tako jednostavan kao u kriminalističkim romanima.”

„Tako sam i mislio”, reče Belbo pružajući mu ruku.

Izašli smo, ali mene je obuzeo nemir. Ne zbog inspektora, izgledalo mi je da je čovek na mestu, već zato što sam se, prvi put u životu, našao u središtu takve mračne priče. I lagao sam. A takođe i Belbo.

Rastali smo se na ulazu u Garamon, obojici nam je bilo neprijatno.

„Nismo ništa rđavo učinili”, rekao je Belbo, a u glasu mu se osećala krivica. „Nije naročito važno da li inspektor zna za Ingolfa i katare, ili ne. Ionako su to samo naklapanja. Možda je Ardenti morao da zbriše iz nekih drugih razloga, moglo ih je biti tušta i tma. Možda je Rakoski agent izraelske tajne službe pa je izravnao neke stare račune. Možda ga je poslao i neki budža koga je pukovnik nešto nasamario. Možda je i neki saborac iz Legije stranaca, koji je još otada kivan na pukovnika. Možda je i alžirski plaćeni ubica. Možda je priča o blagu Templara imala sporednu ulogu u životu našeg pukovnika. Znam, znam, nestala je fascikla, crvena ili smeđa, svejedno. Dobro je što se niste složili sa mnom, tako je ispalo da je nismo dobro ni videli...”

Ja sam ćutao, a Belbo nije znao šta još da kaže.

„Sigurno ćete mi reći da sam opet pobegao, kao onda u ulici Larga.”

„Gluposti. Dobro smo uradili. Doviđenja.”

Bilo mi ga je žao, jer sam znao da se oseća kao kukavica. Ja se nisam tako osećao, još u školi su me naučili da se pred policijom laže. Iz principa. Ali, šta se može, nečista savest zna da pomuti prijateljstvo.

Od tog dana se nismo više videli. On se kajao zbog mene, a ja zbog njega.

Ali, taj događaj me je uverio da su studenti svima sumnjiviji nego oni koji su diplomirali. Radio sam još godinu dana i sastavio dvesta pedeset strana o suđenju Templarima. U to vreme, predaja diplomskog rada smatrala se za dokaz lojalnosti državi i poštovanja njenih zakona, pa su profesori prema takvima bili blagonakloni.

Usledili su meseci kada su neki studenti počeli da pucaju, doba velikih protesta na otvorenom bilo je na izmaku.

Ponestajalo mi je ideala. A imao sam i alibi, voleo sam Amparo, a preko nje i ceo Treći svet. Amparo je bila lepa marksistkinja, Brazilka, oduševljena, ali bez iluzija, imala je studentsku stipendiju i čarobnu mešavinu krvi. Sve to zajedno.

Sreo sam je na nekoj zabavi i odmah joj prišao:

„Nemoj da se ljutiš, ali želeo bih da vodim ljubav s tobom.”

„Ti si muška šovinistička svinja.”

„Onda nikom ništa.”

„Nije nikom ništa. Ja sam ženska šovinistička svinja.”

Trebalo je uskoro da se vrati u svoju zemlju, a ja nisam želeo da je izgubim. Ona me je povezala sa nekim fakultetom u Rijuu koji je tražio lektora za italijanski jezik. Dobio sam taj posao na dve godine, s mogućnošću produžetka. Italija mi je ionako postala tesna, prihvatio sam.

A osim toga, mislio sam, u Novom Svetu neću sresti Templare.

Kakva zabluda, mislio sam u subotu uveče u periskopu. Kad sam se popeo stepenicama u Garamon, zakoračio sam u Palatu. Lepo je govorio Diotalevi: „Binah je palata koju Kokhma gradi kad se proširi iz prvobitne tačke. Ako je Kokhma izvor, Binah je reka koja iz njega izvire i račva se u svoje mnoge tokove, sve dok se svi oni ne uliju u široko more poslednjeg sefirota – a u Binahu su svi oblici već unapred oblikovani.”

4
HESED

Analogija suprotnosti je odnos svetla prema tami, vrha prema ponoru, punog prema praznom. Alegorija, majka svih dogmi, jeste zamena pečata žigom, stvarnosti prividom, ona je laž istine i istina laži.

(Eliphas Levi, *Dogme de la haute magie*, Paris, Baillère, 1856, XXII,22)

U Brazil sam došao iz ljubavi prema Amparo, a u njemu ostao iz ljubavi prema toj zemlji. Nikada nisam shvatio zašto je Amparo, čiji su preci bili Holanđani koji su se naselili u Resifeu i tu pomešali sa Indijancima i crncima iz Sudana, sa svojim licem Jamajčanke i kulturom Parižanke, imala špansko ime. Nikada nisam uspeo da se izborim sa tim brazilskim vlastitim imenima. Prkose svakom onomastičkom rečniku i postoje samo u Brazilu.

Amparo mi je govorila da na njihovoj hemisferi voda, kada počne da otiče kroz slivnik lavaboa, stvara vrtloge u smeru suprotnom kretanju kazaljke na satu, dok je kod nas suprotno – ili možda obrnuto? Nisam mogao da utvrdim da li je to tačno. Ne samo zbog činjenice što na našoj hemisferi niko nije gledao u kom smeru se sliva voda, već i zbog toga što sam posle brojnih oglada u Brazilu, primetio da to nije nimalo lako utvrditi. Usisavanje je toliko brzo da ne može da se prati, a možda smer zavisi i od nagiba i jačine mlaza, oblika lavaboa ili kade. A šta bi se onda, ako je to tačno, desilo na ekvatoru? Možda bi voda oticala bez vrtloga ili uopšte ne bi oticala?

U to doba nisam se suviše mučio tim problemom, ali u subotu uveče pomislio sam da sve zavisi od teluričkih struja, a da Klatno skriva njihovu tajnu.

Amparo je ostala čvrsta u svom uverenju. „Nije važno šta se dešava u praksi“, govorila mi je, „reč je o idealnom principu koji se može proveriti samo u idealnim uslovima, što znači nikada. Ali to je tačno.“

U Milanu Amparo me je osvojila svojom trezvenošću. U Brazilu, pod uticajem sokova rodne grude, postajala je nešto neuhvatljivo, briljantno vidovita, uz iskonsku racionalnost. Osećao sam kako je drmaju stare strasti, kako pazi da ih obuzda, patetična u svom asketizmu koji joj je zapovedao da se odupre njihovim čarima.

Njene divne protivrečnosti mogao sam da odmerim slušajući kako raspravlja sa svojim drugovima. To su bili skupovi u nekim bednim kućama, ukrašenim kojim posterom i mnogim predmetima narodne radinosti, Lenjinovim portretima i glinenim figurama sa severoistoka u slavu kangaseirosa ili indijanskim fetišima. Nisam stigao u neko zlatno doba lokalne politike, pa sam posle iskustva kojeg sam imao kod kuće odlučio da se klonim svih ideologija, naročito ovde, gde ih nisam razumeo. Izlaganja Amparinih kolega samo su povećala moje nedoumice, ali su potakla novu znatiželju. Naravno, svi su bili marksisti i na prvi pogled su govorili kao svi evropski marksisti, ali govorili su o nečem različitom, te bi usred razgovora o klasnoj borbi iznenadno počeli da pričaju o „brazilskom kanibalizmu“ ili o revolucionarnoj ulozi afro-američke religije.

Upravo su me rasprave o tim kultovima ubedile da tamo i ideološki vrtlozi idu u suprotnom pravcu. Davali su mi pregled unutrašnjih povratnih seoba u kojima su obespravljeni sa severa silazili do industrijskog juga, postajali lumpenproletarijat u ogromnim, smogom udavljenim, metropolama, da bi se potom iz očaja vratili na sever, pa onda posle godinu dana opet na jug; ali u tim ciklusima mnogi bi se zaglibili u velikim gradovima, utapali u plejadu domorodačkih crkava, okretalu spiritizmu, prizivajući afrička božanstva. Tu bi se Amparine kolege podelile, po nekima je to predstavljalo povratak korenima, suprotstavljanje svetlu belaca, drugi su smatrali da je religija droga pomoću koje vladajuća klasa pokušava da drži pod kontrolom ogroman revolucionarni potencijal, dok je po trećima to bio lonac u kojem bi se belci, crnci i Indijanci stopili, ali su njihove ideje bile prilično nejasne i neizvesne sudbine. Amparo je bila odlučna, religije su svuda opijum za narod a pseudo-plemenske su još i gore. Potom bih je obuhvatio oko struka u *escolas de samba* kada bih se i ja priključivao zmiji plesača koji su stvarali sinusoide uz ritam nepodnošljivih bubnjeva i tada primećivao da je ona za taj svet pripojena svojim stomačnim mišićima, srcem, glavom, nozdrvama... A posle, čim bismo izašli, ona bi odmah puna jeda i sarkazma počela da mi raščlanjuje tu duboku, orgijastičku religioznost trome posvećenosti, koja iz nedelje u nedelju, iz meseca u mesec koristi karnevalski obred. Podjednako su primitivni i vradžbinski, govorila je s revolucionarnom mržnjom, fudbalski obredi u kojima obespravljeni troše svoju borbenu energiju i osećaj za pobunu u zazivanju čarolija i

čini koje bi umilostivile Boga da usmrti protivničkog beka, zaboravivši na vlast kojoj odgovara da su oni ushićeni i zaneseni, osuđeni na nestvarnost.

Polako sam počeo da gubim osećaj za razliku. Isto tako sam se malo-pomalo navikavao da ne pokušavam da prepoznam rase, u tom svetu lica na kojima su bile ispisane stoletne priče nekontrolisanog ukrštanja. Odrekao sam se određivanja šta je progres, šta revolucija a šta, kao što su govorili Amparini drugovi, zavera kapitalizma. Kako sam mogao još uvek da razmišljam kao Evropljanin kada sam saznao da su nade krajnje levice vezane za jednog biskupa sa severoistoka, za kojeg se sumnja da je u mladosti bio simpatizer nacista, koji je s neustarašivom verom, ponosno dizao baklju revolucije, izazivajuće potrese preplašenog Vatikana i pirana s Vol Strita, i radosno raspalio ateizam proleterskih mističara koji su prigrlili preteći ali mio barjak Lepe Gospe, koja sa svojih sedam rana posmatra muke svog naroda?

Jednog jutra, posle seminara o klasnoj strukturi lumpenproletarijata, Amparo i ja smo izašli i kolima se vozili duž obale. Na plaži sam video zavetne darove, sveće i bele venčiće. Amparo mi je rekla da su to darovi za Jemanžu, boginju vode. Izašla je iz kola i skrušeno otišla do peska nakvašenog talasima i tamo ostala nekoliko trenutaka u tišini. Upitao sam je da li veruje u to. Besno me upita kako mogu i da pomislim tako nešto. A zatim dodade: „Moja baka me je dovođila ovde na plažu i prizivala boginju da mi podari lepotu, dobrotu i sreću. Ko je onaj vaš filozof koji je pričao o crnim mačkama i koralnim rogovima i rekao 'nije istina, ali ja u to verujem?' Pa dobro, ja ne verujem u to, ali istina je.“ Tog dana sam odlučio da prištedim kako bih pokušao da odem do Baije

Ali tada sam, to dobro znam, počeo da se uljuljukujem osećanjem sličnosti: sve živo je moglo da ima tajne analogije sa svačim drugim.

Kada sam se vratio u Evropu, tu metafiziku sam pretvorio u neku mehaniku – i zbog toga sam upao zamku u kojoj se sada nalazim. Ali u to doba ušao sam u suton u kojem su se poništavale sve razlike. Kao pravi rasista, pomislio sam da su jakom čoveku tuđa verovanja prilika za nežno sanjarenje.

Učio sam ritmove, načine za opuštanje tela i uma. Samom sebi sam to govorio onomad u periskopu, kada sam, da bih izbegao utrnulost udova, počeo da ih pomeram kao da još uvek udaram po agogou. Pogledaj, ponavljao sam, da bismo pobjegli od moći nepoznatog, da bismo samima sebi pokazali da u to ne verujemo, prihvatamo njegove čarolije. Kao ateista, priznajem da noću viđam đavola i razmišljam ateistički na sledeći način: on sigurno ne postoji, to morad da je varka koju stvaraju nadražena čula, biće da je zbog varenja, ali đavo to ne zna i veruje u svoju naopaku teologiju. Šta onda može njemu, koji je ubeđen u svoje postojanje, da ulije strah? Da nije možda dovoljno da se mi prekrstimo pa da on jadničak nestane u sumpornoj eksploziji?

To što se dogodilo meni je isto kao da je neki pametnjaković etnolog, koji je godinama proučavao kanibalizam, u nadi da će se izboriti sa tupošću belaca, počeo da priča kako ljudsko meso ima divan ukus. Veoma neodgovorno, jer zna da mu se nikada neće desiti da mora da ga proba. Sve dok jednog dana neko, koga je zainteresovala istinitost iskaza, ne poželi da to proveriti upravo na njemu. I dok ga kidaju, komad po komad, on nikada neće saznati istinu i gotovo se nada da je barem bio u pravu kako bi opravdao sopstvenu smrt. Tako sam i ja, te večeri, morao da poverujem da je Plan istinit, inače bih u poslednje dve godine video sebe kao svemoćnog tvorca jedne užasne more. Bolje da je mora stvarna, ako je nešto istina, onda je to istina, a ti s tim nemaš nikakve veze.

24

Sauvez la faible Aïcha des vertiges de Nahash, sauvez la plaintive Héva des mirages de la sensibilité et que les Khéribes me gardent.

(Joséphin Péladan, *Comment on devient Fée*, Paris, Chamuel, 1893, XIII)

Dok sam koračao kroz šumu sličnosti stiglo mi je Belbovo pismo

Dragi Kazobon,

Sve do pre neki dan nisam znao da ste vi u Brazilu, izgubio sam vam svaki trag, nisam znao čak ni da ste diplomirali (čestitam), ali mi je neko kod Pilada

dao vaše koordinate. Učinilo mi se da bi bilo dobro da vas obavestim o nekim novim činjenicama koje se odnose na nesrećnog pukovnika Ardentija. Prošlo je čini mi se više od dve godine i ponovo vas molim da mi oprostite što sam vas ja nehotice toga dana uvalio u neprilike.

Skoro da sam zaboravio celu tu groznu priču, ali pre dve nedelje išao sam na izlet u Montefeltro i stigao do tvrđave San Leo. Izgleda da je u XVIII veku to bio papski posed i da je papa tu zatvorio Kaljostra, u ćeliju bez vrata (u tu ćeliju se i prvi i poslednji put ulazilo kroz nekakav kapak na tavanici), sa prozorčićem s kojeg je osuđenik jedino mogao da vidi dve seoske crkve. Na bednom ležaju na kome je Kaljostro spavao i umro video sam buket ruža, a dobio sam objašnjenje da to mučeničko mesto još uvek pohode mnogi hodočasnici. Najredovnijih hodočasnici su članovi milanskog kružoka Pikatriks koji se bavi okultnim proučavanjima, a pod čijim okriljem izlazi i časopis izuzetno maštovitog naziva: *Pikatriks*.

Vi znate da me takve tričarije uvek zainteresuju, te sam u Milanu nabavio primerak časopisa *Pikatriks* u kome sam saznao da će se, nekoliko dana kasnije, održati pomen Kaljostrovim senima i otišao sam tamo.

Zidovi su podsećali na damast sa grbovima punim kabalističkih znakova, sova i ćukova, skarabeja i ibisa, svakakvih istočnjačkih božanstava, koliko ti duša ište. Na dnu prostorije nalazila se bina sa proscenijumom vatrenih baklji na nosačima od sirovih cepanica, a u pozadini oltar sa trouglastim oltarskim kipom i dve statuete Izide i Ozirisa. Oko toga nalazile su se Anubisove figure poređane u polukrug, Kaljostrov portret (a čiji bi drugi, zar ne?), pozlaćena mumija veličine Keopsa, dva petorkarka kandelabra, gong sa dve propete zmije, stalak za čitanje na podijumu presvučenom pamučnim platnom s dezenom hijeroglifa, dve krune, dva trokraka svećnjaka, sarkofag veličine nesesera, presto, imitacija stilske fotelje, četiri rasporene stolice kao sa gozbe šerifa od Notingema, sveće, svećice i jedna velika sveća - sve to je odisalo duhovnošću.

Ukratko, uđoše ti sedam malih ministranata u crvenim mantijama i sa bakljama, a potom i sveštenik, koji je izgleda urednik *Pikatriksa*. Brambila, tako se zvao, bio je obučen u nekakvu da te bog sačuva maslinasto-ružičastu mantiju, a za njim uđoše i šticećenica, odnosno medium i šest bogoslova u belom poput šest Nineta Davola sa infulama, i to božanskim, ako se sećate naših pesnika.

Brambila je stavio na glavu dijademu sa polumesecom, šćepao veliki ritualni mač, iscrtao po bini magične simbole i prizvao nekoliko anđeoskih duhova čije se ime završavalo na „I.“ U tom trenutku padoše mi na pamet one pseudosemitske baljezgarije iz Ingolfove poruke, ali samo na trenutak, a potom mi misli skrenuše. Verovatno i zbog toga što se u tom trenutku odigralo nešto jedinstveno; naime, mikrofoni su bili povezani sa podešivačem čija je namena da hvata lutajuće talase u prostoru, ali je tonac sa infulom na glavi izgleda nešto pogrešio pa se prvo čula neka disko muzika a zatim Radio Moskva. Brambila otvori nekakav sarkofag, zgrabi jednu knjigu vradžbina, zamahnu koji put kadionicom i povika: „Oče naš, neka dođe Carstvo Tvoje.“ Učinilo se da je to imalo efekta jer je Radio Moskva utihnula, ali se u najmagičnijem trenutku

ponovo oglasila pesmom nacvrcanih Kozaka čije zadnjice skoro dodiruju pod dok igraju. Potom je Brambila prizvao *Clavicula Salomonis*, spalio nekakav pergament na trokrakom svećnjaku, pri čemu se umalo nije zapalio, zatim je prizvao nekoliko božanstava iz Karnakovog hrama, zatražio da bude stavljen na kockasti Jesodov kamen i uporno prizivao Poverenika broja 39 u kojeg je očito publika imala puno poverenje jer se u sali začuo žagor. Jedna gospođa iz publike pade u trans, zakoluta očima, i dok su ljudi počeli da traže lekara, Brambila stade da priziva Moć Pentagrama, a štíćenica koja je u međuvremenu sela na fotelju stade da se tresе i stenje. Brambila se nadvio nad njom i počeo nestrpljivo da propituje, nju, Poverenika broja 39, koji je, kao što sam u tom trenutku shvatio, bio lično Kaljostro.

I tu počinje neprijatan deo jer se devojka zaista patila i mučila, znojila, drhtala, rikala, dok je počinjala da izgovara isprekidane rečenice. Govorila je o nekakvom hramu, vratima koja treba otvoriti, rekla da se stvara vrtlog sile, da je neophodno penjati se ka Velikoj Piramidi, a Brambila sav uzbuđen na bini počе da udara u gong i glasno priziva Izidu; ja sam uživao u prizoru sve dok nisam čuo kako devojka između uzdaha i jecaja ne pomenu šest pečata, sto dvadeset godina čekanja i Trideset šestoricu Nevidljivih. Nije bilo više nikakvih sumnji, pričala je o poruci iz Provena. I dok sam se upinjao da čujem što više, devojka je, potpuno iznemogla, klonula, Brambila ju je pogladio po čelu, blagoslovio prisutne kadionicom i saopštio da je obred završen.

Bio sam pomalo impresioniran a takođe i znatiželjan da razumem, te sam pokušao da se približim devojci, koja se u međuvremenu pribrala, obukla nekakav bedni mantilčić i krenula ka pomoćnom izlazu. Zamalo je nisam dotakao po ramenu, no u tom trenutku neko me ščepa za ruku. Okrenuo sam se i video inspektora De Anđelisa, koji mi reče da je ostavim na miru, on ionako zna gde mogu da je pronađem. Pozvao me je na kafu. Pošao sam sa njim, kao da sam nešto zgrešio, a u izvesnom smislu to je i bilo tačno. U baru me je upitao zašto sam bio tamo i zašto sam pokušao da se približim devojci. To me je iznerviralo i rekao sam mu da živimo u slobodnoj zemlji, da mogu da pričam s kim hoću. On se izvini i objasni: istraga o Ardentiju je sporo napredovala, pa su pokušali da rekonstruišu kako je proveo poslednja dva dana u Milanu, pre susreta sa ljudima iz Garamona i misterioznim Rakoskim. Posle godinu dana, pukim slučajem, ispostavilo se da je neko video Ardentija kako izlazi iz Pikatriksovog sedišta zajedno sa istom ovom devojkom medijumom. S druge strane, ona im je bila interesantna i zbog toga što je živela sa osobom koja je stari poznanik Odeljenja za narkotike.

Rekao sam mu da sam se slučajno zatekao tamo i da me je izuzetno pogodilo to što je devojka izgovorila rečenicu o šest pečata, koje je pominjao i pukovnik. On primeti da je čudno to što se tako dobro sećam, posle dve godine, onoga što je pukovnik rekao, budući da sam dan posle događaja samo ovlaš spomenuo neki razgovor o blagu Templara. Rekao sam mu da je pukovnik upravo i pričao o blagu, koje je imalo nakakvu zaštitu u vidu šest pečata, ali da tada nisam pomislio da je to interesantan detalj pošto su sva blaga zaštićena sa

sedam pečata i zlatnim skarabejima. A on primeti da ne vidi zašto bi me njene reči pogodile ako su sva blaga zaštićena zlatnim skarabejima. Zamolih ga da se ne ophodi prema meni kao prema nekom osumnjičenom i on namah promeni ton i poče da se smeje. Rekao je da mu i nije čudno to što je devojka rekla to što je rekla, jer joj je Ardenti sigurno pričao o svojim maštarijama, možda i zato da bi je iskoristio za astralni kontakt, kako to obično kažu oni koji se time bave. Ona je poput sunđera, fotografske ploče, sigurno joj je podsvest poput luna-parka. Ljudi iz Pikatriksa joj možda cele godine ispiraju mozak, te nije isključeno da su joj, kada je pala u trans (a zaista je, bez pretvaranja, pala u trans, pri čemu joj je nešto i kvrcnulo u glavi), isplivale neke slike koje su davno ostavile utisak na nju.

No, posle dva dana De Anđelis je došao u moju kancelariju i rekao mi da je, gle čuda, dan kasnije on otišao da potraži devojku, a nje tamo više nije bilo. Upitao je komšije, niko je nije video otprilike od popodneva pre onog kobnog obreda, što u njemu pobudi sumnju te odluči da uđe u stan. Stan je bio sav u neredu, posteljina po podu, jastuci po ćoškovima, izgažene novine, prazne fioke. Ni traga ni glasa ni od nje ni od njenog dragana, ljubavnika, partnera ili kako god ga nazvali.

Rekao mi je da ako znam nešto više, bilo bi bolje da kažem, jer je čudno što je devojka isparila, a postoje dve mogućnosti koje su na to mogle da utiču: ili je neko primetio da je on, De Anđelis, drži na oku, ili su primetili da je izvesni Jakopo Belbo pokušao da priča sa njom. Stoga, stvari koje je izgovorila u transu odnosile su se na nešto zaista ozbiljno, pa čak ni Oni, ko god da su, nisu bili svesni da ona zna toliko. „Ko zna, možda bi nekom mom kolegi moglo da padne na pamet da ste je vi ubili“, dodade De Anđelis s lažnim osmehom, „i zato je bolje da pomažemo jedan drugom.“ Malo je falilo da me izbací iz takta, a Bog mi je svedok da se to retko dešava; upitao sam zašto bi neko ko nije kod kuće morao automatski da bude ubijen, a on me je zapitao sećam li se šta se desilo sa pukovnikom. Rekao sam mu da se u svakom slučaju njeno moguće ubistvo ili otmica odigralo one večeri kada sam ja bio sa njim, a on me upita kako mogu da budem tako siguran u to. Mi smo se rastali oko ponoći i ne zna šta se kasnije odvijalo; ja ću njemu da li on to ozbiljno misli, a on uzvratí pitanjem da li sam ikada pročitao neki krimić i da li znam kako po pravilu policija sumnja u svakoga ko nema alibi jači od atomske bombe i kako je spreman da stavi istog trena glavu na panj ako ja imam alibi za vreme od jedan posle ponoći do sledećeg jutra.

Šta da vam kažem, Kazobon, možda je trebalo da mu ispričam istinu, ali u mom kraju svi su tvrdoglavi, kad jednom krenemo, nema povratka unazad.

Pišem vam, jer bi se De Anđelis mogao dokopati vaše adrese na isti način na koji sam i ja to učinio: ako pokuša da stupi kontakt sa vama, bolje je da znate čega sam se ja manje-više držao. Ali, pošto to i nije bio nekakav čvrst stav, ako vi nađete za shodno, sve mu recite. Stidim se, izvinite, što se osećam kao saučesnik u nečemu i ma koliko da tražim neki makar iole plemenit razlog da se opravdam, to mi ne polazi za rukom. Mora da je to zbog mog seljačkog porekla, tamo smo svi gadan svet.

Cela priča je - što bi se reklo na nemačkom-*unheimlich*.

Vaš Jakopo Belbo

25

...tih misterioznih posvećenika koji su postali brojni, srčani, zaverenički: jezuitizam, magnetizam, martinizam, Kamen mudrosti, somnambulizam, eklektizam, sve potiče od njih.

(C.-L. Cadet-Gassicourt, *Le tombeau de Jacques de Molay*, Paris, Desenne, 1797, str. 91)

Pismo me je uznemirilo. Svakako ne zbog toga što bi De Anđelis, možeš misliti, mogao da me potraži na drugoj hemisferi, već iz jednog ne tako uočljivog razloga. U tom trenutku pomislio sam da me nervira što mi se poput bumeranga vraća svet koji sam napustio. Sada shvatam da sam po hiljaditi put bio iznerviran tom zaverom sličnosti, nagoveštajem analogije. Instinktivna reakcija bila je pomisao da me zaista izluđuje što mi Belbo i njegova večita nečista savest ponovo ulaze u život. Odlučih da sve zaboravim, da i ne spomenem pismo pred Amparo.

Pomoglo mi je sledeće pismo, koje mi je Belbo poslao dva dana kasnije da bi me umirio.

Priča sa devojkom je imala logičan kraj. Jedan policijski doušnik je ispričao da je devojčin ljubavnik bio upleten u obračun prilikom isporuke droge. Naime, on je odlučio da je diluje na sitno umesto da je preda poštenom trgovcu na veliko koji je drogu već platio. U tom svetu to zaista teško prolazi. Ispario je da bi spasao svoju kožu. Naravno da je sa sobom poveo i svoju devojku. Prilikom pretresa njihovog stana, De Anđelis je našao nekoliko časopisa tipa *Pikatriksa* sa nizom članaka koji su bili crveno podvučeni. Jedan se odnosio na blago Templara. Drugi na Rozenkrojcere koji su živeli u jednom zamku ili pećini, ili ko zna gde, gde je bilo napisano „*post 120 annos patebo*“, a bili su označeni kao tridesetšestorica nevidljivih. Za De Anđelisa je sve bilo jasno kao dan. Za devojku to je bila duševna hrana (u istoj hrani uživao je i pukovnik), koju bi ispo vratila kada bi

upala u trans. Slučaj je bio zaključen i nadležnost je prešla u ruke Odeljenja za narkotike.

Belbovo pismo je odisalo osećajem olakšanja. De Anđelisovo objašnjenje je izgledalo najjednostavnije.

Ali te večeri u periskopu, pomislio sam da su događaji možda išli drugim tokom. Tačno je da je devojka nešto čula od Ardentija, ali nešto što u časopisima nije bilo pomenuto, nešto što niko nije trebalo da zna. Neko iz Pikatriksovog okruženja je uklonio pukovnika da bi ga učutkao, a kada je taj isti primetio da Belbo namerava da porazgovara sa devojkom, uklonio je i nju. Da bi naveo istragu na pogrešan put, oslobodio se i njenog ljubavnika, a onda dao uputstva policijskom doušniku da ispriča priču o begu.

Vrlo jednostavno, kad bi postojao Plan. Ali da li je zaista postojao, kad znamo da smo ga izmislili mi, i to znatno kasnije? Da li je moguće da stvarnost ne samo nadmaši maštu već i da joj prethodi, ili, bolje rečeno, da ide ispred i ispravlja štetu koju će mašta naneti?

Pa ipak, tada, u Brazilu, pismo me nije navelo na te misli. Pre bih rekao da sam ponovo osetio kako me podseća na nešto drugo. Mislio sam na putovanje u Baiju i posvetio jedno popodne cunjanju po prodavnicama knjiga i religioznih predmeta za koje do tada nisam mario. Pronašao sam maltene tajne dućančice i robne kuće krcate kipovima i idolima. Kupio sam Jemanžine *perfumadores*, misteriozno sredstvo protiv komaraca oporog mirisa, mirišljave štapiće, otužni sprej pod nazivom Sveto Isusovo Srce, nekoliko jeftinih amajlija. A pronasao sam i puno knjiga namenjenih vernicima i proučavaocima vernika, sve na gomilil, uputstva za isterivanje đavola, *Como adivinhar o futuro na bola de cristal*, udžbenike iz antropologije. I jednu monografiju o Rozenkrojcerima.

Sve se u trenutku stopilo. Satanski i mavarski obredi u Hramu u Jerusalimu, afrički vračevi za lumpenproletarijat sa severoistoka, poruka iz Provena sa svojih sto dvadeset godina i sto dvadeset godina Rozenkrojcera.

Postao sam pokretni mikser, sposoban jedino da izmešam različite sastojke. Ili sam možda izazvao kratak spoj saplevši se na klupko raznobojnih žica koje se samo od sebe zamrsilo i to pre mnogo vremena? Kupio sam knjigu o Rozenkrojcerima. Potom sam

pomislio da bih, da sam ostao samo nekoliko sati u tim knjižarama, sigurno sreo najmanje deset medijuma i isto toliko pukovnika Ardentija.

Vratio sam se kući i zvanično saopštio Amparo da je svet pun svakakvih ljudi. Ona mi obeća da će me utešiti i dan završismo kako priroda nalaže.

Bilo je to negde krajem '75. Odlučio sam da zaboravim sličnosti i da svu svoju energiju posvetim radu. Na kraju krajeva, trebalo je da predajem o italijanskoj kulturi a ne o Rozenkrojcerima.

Bacio sam se na filozofiju Humanizma i otkrio da moderni svetovni ljudi, tek što su izašli iz mračnog srednjeg veka, nisu smislili ništa pametnije nego da se posvete Kabali i magiji.

Posle dve godine proučavanja humanista koji su deklamovali formule kako bi privoleli prirodu da uradi nešto što ona nije imala nameru da uradi, stigle su mi vesti iz Italije. Moji stari drugovi, ili barem neki od njih, pucali su u potiljak svakom neistomišljeniku, kako bi ubedili ljude da urade nešto što nisu imali nameru da urade.

Nisam to mogao da razumem. Ubedio sam samog sebe da sam već deo Trećeg sveta i odlučio da posetim Baiju. Pod miškom sam nosio knjigu o renesansnoj kulturi i knjigu o Rozenkrojcerima koja je do tada stajala nerasečena na polici.

26

Sve tradicije na zemlji moramo da sagledamo kao nasleđe jedne glavne matice tradicije koja je od postanja poverena grešnom čoveku i njegovim prvim potomcima.

(Louis-Claude de Saint Martin, *De l'esprit des choses*, Paris, Laran, 1800, II, „De l'esprit des traditions en général“)

I videh Salvador, Salvador da Bahia de Todos os Santos, „crni Rim“ sa trista šezdeset i pet crkava koje su se uzdizale po brežuljcima ili pak ležale duž zaliva, u kojima se slave bogovi afričkog Panteona.

Amparo je poznavala jednog slikara naivca čije su slike na velikim drvenim pločama obilovale biblijskim i apokaliptičnim vizijama, koje su blistale poput srednjovekovnih minijatura, sa koptskim i vizantijskim elementima. Naravno, on je bio marksista, pričao je o nadolazećoj revoluciji i provodio dane u sanjarenju u sakristijama svetilišta Nosso Senhor do Bomfim, *horror vacui* u svom punom sjaju, s ostacima votiva koji su visili s tavanice ili ukrašavali zidove. Bio je to nekakav mističan spoj srebrnih srca, drvenih proteza, ruku, nogu, prizora čudesnih izbavljenja usred olujnih vrtloga, vodenih pijavica, strašnih virova. Poveo nas je u sakristiju jedne druge crkve, a ona je bila prepuna ogromnog nameštaja koji je mirisao na žakarandu. „Šta je na onoj slici“, upita Amparo crkvenjaka, „Sveti Đorđe?“

On nas zaverenički pogleda i reče: „Zovu ga Sveti Đorđe, i bolje što ga tako zovu, inače se paroh ljuti, ali to je Ošosi.“

Slikar nas je dva dana vodao da vidimo brodove i klostere crkava, zaklonjene fasadama koje su ličile na pocrnele i izgrebane srebrne tanjire. Pratili su nas izborni, ćopavi crkvenjaci. Sakristije su bile prepune zlata, kalaja, teških sanduka i skupocenih ramova. U kristalnim ćivotima poređanim duž zidova isticali su se okrvavljeni sveci u prirodnoj veličini, sa otvorenim ranama posutim rubinima u obliku kapi; Isusi presamićeni od bolova sa okrvavljenim nogama. Kada je preda mnom sevnulo zlato poznog baroka, video sam anđele s etruskim licem, romaničke grifone i istočnjačke sirene koji su provirivali s kapitela.

Kretali smo se starim ulicama čija su imena ličila na pesme. Rua da Agonia, Avenida dos Amores, Travessa de Chico diabo. Stigao sam u Salvador u vreme kada je vlada, ili neki njen organ, renovirala stari grad kako bi iz njega izbacila hiljade javnih kuća, ali to je bilo urađeno tek napola. Ispred tih pustih i gubavih crkava, neprimerene raskoši, još uvek su se pružali smrdljivi sokaci koji su vrveli od crnoputih petnaestogodišnjih prostitutki, starih prodavačica afričkih poslastica koje su čučale po pločnicima kraj svojih lonaca na vatri, gomile makroa koji su igrali kraj odvodnih kanala uz zvuke tranzistora

iz obližnjeg bara. Stare kolonističke palate, na čijim su se vrhovima videli sada već nečitljivi grbovi, postale su javne kuće.

Trećeg dana otpratili smo našeg domaćina do bara u nekom hotelu u gornjem gradu. Taj deo grada već je bio obnovljen. Bar se nalazio u ulici koja je bila puna luksuznih antikvarnica. Tamo je trebalo da se sretne sa jednim gospodinom, Italijanom koji je želeo da, bez ikakvog cenjkanja, kupi jednu njegovu sliku veličine tri sa dva metra, na kojoj su se videle anđeoske čete u konačnom obračunu sa silama zla.

Tako smo upoznali gospodina Aljea. Bio je pristojno obučen, u dvorednom sakou s tankim belim prugama, uprkos vrućini. Prosed, rumenoga lica, s naočarima sa zlatnim okvirom. On poljubi ruku Amparo, poput nekoga ko samo tako pozdravlja žene, a zatim poruči šampanjac. Slikar je morao da krene, Alje mu je uručio gomilu putničkih čekova i rekao mu da mu sliku pošalje u hotel. Mi smo ostali da sa njim popričamo, Alje je pravilno govorio portugalski, ali se osećalo da ga je učio u Lisabonu, što mu je još više pomagalo da izgleda kao kavaljer iz nekih starih vremena. Raspitivao se o nama, napravio nekoliko opaski o mogućem ženevskom poreklu moga imena, dok ga je Amparina porodica zainteresovala, i sam Bog će znati kako je zaključio da njena loza potiče iz Resifea. Što se pak njegovog porekla tiče, tu je ostao neodređen. „Ja sam vam poput ovih ovde“, reče, „u mojim genima ima bezbroj rasa... Ime je italijansko, po jednom starom imanju mog pretka. Da, možda je plemićko, ali koga to danas zanima. U Brazilu sam iz čiste znatiželje. Oduševljavaju me svi oblici Tradicije.“

Rekao mi je da u Milanu, gde je živeo poslednjih nekoliko godina ima veliku zbirku knjiga iz oblasti religije. „Dođite mi u posetu kada se vratite, imam mnogo interesantnih stavari od afro-brazilskih rituala do kultova Izide u poznom Rimskom carstvu.“

„Obožavam Izidine kultove“, reče Amparo, koja je često iz oholosti volela da izigrava tupsonku. „Pretpostavljam da vi znate sve živo o tome.“

Alje joj skromno odgovori. „Samo ono malo što sam video.“

Amparo je ponovo pokušala sa istim trikom: „Zar to nije bilo pre dve hiljade godina?“

„Nisam tako mlad kao vi“, nasmeši se Alje.

„Kao Kaljostro“, našalih se ja. „Nisu li njega čuli da šapuće svom slugi s kojim je prolazio pored nekakvog raspeća: 'Ja sam lepo rekao tom Judejecu da se pazi te večeri, ali on nije hteo da me poslušaj?'“

Alje se skamenio, uplašio sam se da sam se možda previše grubo našalio. Upravo sam hteo da se izvinim, ali me naš domaćin prekide s umirujućim osmehom. „Kaljostro je bio varalica, jer se dobro zna kada i gde je rođen, a nije ni poživio dugo. Običan hvalisavac.“

„Naravno.“

„Kaljostro je bio varalica“, ponovi Alje, „ali to ne znači da nisu postojale i da ne postoje povlašćene osobe koje imaju više života. Moderna nauka ne zna mnogo o procesu starenja, te je moguće pomisliti da je smrtnost jednostavno posledica nedovoljne obaveštenosti. Kaljostro jeste bio varalica, ali ne i grof De Sen Žermen čije su tvrdnje da je neke od svojih tajnih smesa naučio od starih Egipćana najverovatnije tačne. Ali pošto mu niko nije verovao kada je o tome pričao, iz kurtoazije prema svojim sagovornicima on se pretvarao da se šali.“

„Ali i vi se pravite da se šalite da bi ste nam dokazali da govorite istinu“, reče Amparo.

„Ne samo što ste lepi, već imate i izuzetnu moć zapažanja“, reče Alje. „Ali vas prekilnjem da mi ne poverujete. Ako bih se pred vama pojavio u prašnjavom sjaju mojih stoleća, vaša lepota bi odmah uvenula, a to sebi ne bih mogao da oprostim.“

Time je oborio s nogu Amparo, a ja sam bio pomalo ljubomorani. Okrenuo sam razgovor na crkve i na Đorđa-Ošosija koje smo videli. Alje je rekao da obavezno moramo da prisustvujemo ritualu kandomble. „Ne idite tamo gde vam traže novac. Prava mesta su ona gde vas primaju a da od vas ne traže ništa, čak ni da ste vernik. Naravno, neophodno je učestvujete s poštovanjem i s onoliko tolerancije prema svim verama koliko oni pokazuju prema vašem neverovanju. Poneki sveštenici *pai* ili *māe-de-santo* izgledali su kao da su izašli iz čiča Tomine kolibe, ali im je kultura bila kao da su vatikanski teolozi s univerziteta Gregorijana.“

Amparo položi svoju ruku na njegovu. „Povedite nas“, reče, „ja sam bila jedanput, pre mnogo godina, prisustvovala sam jednom

obredu umbanda, ali su mi uspomene zbrkane, sećam se samo nekog velikog nemira...”

Alje se osećao pomalo neprijatno zbog dodira, ali nije povukao ruku. Učinio je nešto što sam i kasnije viđao u trenucima razmišljanja. Drugom rukom izvukao je iz prsluka kutijicu od zlata i srebra, koja je ličila na tabakeru ili kutijicu za lekove, s poklopcem ukrašenim ahatom. Na barskom stolu gorela je mala voštana sveća, a Alje je, tobože slučajno, prineo kutijicu njenoj svetlosti. U dodiru sa toplotom ahat se gotovo više nije ni primećivao, već se umesto njega pojavila prefinjena minijatura, sva u plavom, zelenom i zlatnom, a na njoj se videla pastirica sa košarom cveća. Rasejano je premetao po ruci kao da vrti brojanicu. Primetio je moje interesovanje, nasmešio se i odložio predmet.

„Nemira? Nadam se, lepa moja gospo, da vi, osim što imate dobru moć zapažanja, niste previše osetljivi. To je divna osobina kada se poveže s ljupkošću i inteligencijom, ali veoma opasna za nekoga ko odlazi nekud a da ne zna ni šta traži ni šta će naći... A pored toga, pazite da ne brkate umbandu i kandomble. Kandomble je u potpunosti autohton, afro-brazilski kao što se obično kaže, dok je umbanda okasneli plod, nastao kalemljenjem domorodačkih obreda sa ezoteričnom evropskom kulturom, čija je mistika, rekao bih, gotovo templarska...”

Templari su me ponovo pronašli. Rekao sam Aljeu da sam se bavio njima. Pogledao me je zainteresovano. „Kakva čudna koincidencija, moj mladi prijatelju. Pronaći mladog Templara ispod Južnog krsta...”

„Ne bih hteo da pomislite da sam sledbenik...”

„Zaboga, gospodine Kazabon. Kada biste samo znali koliko u toj oblasti ima aljkavosti.”

„Znam, znam.”

„Dobro. Ali moramo da se vidimo pre nego što otputujete.”

Zakazali smo sastanak za sutradan: sve troje smo hteli da posetimo malu pokrivenu pijacu u luci.

Tamo smo se i videli sledećeg jutra, a to je bila istovremeno riblja pijaca, arapski suk, seoski vašar koji se širio poput malignih ćelija, Lurd koji pohađaju sile zla, u kome je bio moguć suživot bogova kiše i ushićenih stigmatizovanih kapucinera, a mogle su se

naći i umilostivljujuće vrećice koje se uživaju u postavu, male granitne ruke koje pokazuju šipak, koralni šiljci, raspeća, Davidove zvezde, seksualni simboli iz prejudejskih religija, viseće ležaljke, tepisi, torbe, sfinge, sveta srca, Bororo tobolci, ogrlice od školjki. Mistika koja je poticala od evropskih osvajača stapala se sa okultnim znanjima robova pa nije ni čudo što je koža svakog prisutnog svedočila o izgubljenim rodoslovima.

„Evo“, reče Alje, „ovo je slika onoga što udžbenici iz etnologije nazivaju brazilskim sinkretizmom. Ružna reč, prema zvaničnoj nauci. Ali, u svom najuzvišenijem smislu sinkretizam predstavlja priznavanje jedne jedine Tradicije koja prožima i hrani sve religije, sva znanja i sve filozofije. Nije mudra osoba ona koja nešto rastavlja već ona koja sastavlja deliće svetlosti bez obzira na njihovo poreklo... Dakle mudriji su ovi robovi, odnosno potomci robova nego mi etnolozi sa Sorbone. Da li me barem vi razumete, lepa moja gospo?“

„Ne svojim umom“, reče Amparo. „Svojom matericom. Izvinite, pretpostavljam da se grof De Sen Žermen nije tako izražavao. Hoću da kažem da sam rođena u ovoj zemlji, pa me, pretpostavljam, dotiču i stvari koje ne razumem...“ Dodirnu svoje grudi.

„Šta je ono rekao onomad kardinal Lambertini gospođi koja je nosila predivan dijamantski krst na grudima. Oh, kako bi bilo divno umreti na takvom raspeću. Tako bih i ja voleo da čujem te glasove. Ali vas sada oboje molim da mi oprostite. Dolazim iz epohe u kojoj smo pristajali na večno prokletstvo samo da bismo odali počast lepoti. Ostavljam vas same. Videćemo se još.“

„Mogao bi da ti bude otac“, rekoh Amparo dok sam je vukao kroz pijacu.

„Mogao bi da mi bude i čukundeda. Ukazao nam je da je star barem hiljadu godina. Zar si ljubomorana na faraonovu mumiju?“

„Ljubomorana sam na onoga ko ti upali lampicu u glavi.“

„Divno, to je ljubav.“

27

Pošto je ispričao da je upoznao Poncija Pilata u Jerusalimu, detaljno je opisao njegovu kuću i jela koja su bila služena za večeru. Kardinal De Roan, koji je mislio da je reč o pukoj mašti, obrati se slugi grofa De Sen Žermena, sedokosom starcu

poštenog izgleda: „Prijetelju moj“, reče mu, „teško da mogu da poverujem u ono što priča vaš gospodar. Još nekako i mogu i da progutam da je trbuhozborac, pa čak i da je u stanju da napravi zlato, ali ne i da ima dve hiljade godina i da je video Poncija Pilata. Da li ste i vi bili tamo?“ „Oh ne, monsinjore“, odgovori prostodušno sluga, „ja sam tek četiristo godina u službi gospodina grofa.“

(Collin de Plancy, *Dictionnaire infernal*, Paris, Mellier, 1844, str.434)

Sledećih dana bio sam obuzet Salvadorom. Nisam provodio mnogo vremena u hotelu. Prelistavajući indeks knjige o Rozenkrojerima pronašao sam podatke o grofu De Sen Žermenu. Vidi vidi, pomislih, *tout se tient*.

Volter je napisao za njega: „*C'est un homme qui ne meurt jamais et qui sait tout*“, ali mu je Fridrih Pruski odgovarao: „*C'est un comte pour rire*.“ Horas Valpol je o njemu govorio kao o Italijanu, Špancu ili Poljaku koji se obogatio u Meksiku a zatim pobjegao u Carigrad sa nakitom svoje supruge. No, najsigurniji izvor su memoari gospođe De Ose, dvorske dame markize De Pompadur („lepa preporuka“ reče Amparo zajedljivo). Koristio je razna imena: Sirmon u Briselu, Veldon u Lajpcigu, markiz od Ajmara, Bedmara ili Belmara, grof Soltikov. Godine 1745. bio je uhapšen u Londonu gde je važio za vrsnog muzičara koji je svirao na violini i klavičembalu, po salonima; tri godine kasnije ponudio je svoje usluge Luju XV kao ekspert za bojenje u zamenu za boravak u zamku Šambor. Kralj ga koristi za diplomatske misije u Holandiji, gde je nešto zabrljao i ponovo pobjegao u London. Godine 1762. eto ga u Rusiji, a zatim ponovo u Belgiji. Tamo sreće Kazanovu, koji opisuje kako je on pretvorio bezvrednu paru u zlatnik. Godine 1776. je na dvoru Fridriha II kome je ponudio različite projekte u koje je upletena hemija, a umire osam godina kasnije u Šlezvigu kod landgrafa od Hesea, gde je upravo podizao fabriku boja.

Ništa posebno, tipična karijera avanturiste iz XVIII veka, sa manje ljubavnica od Kazanove i manje spektakularnih prevara od Kaljostra. Sve u svemu, uz poneki sukob, imao je izvesno poštovanje

moćnika kojima je obećavao čari alhemije, ali industrijskog tipa. Jedina interesantna stvar su priče koje su počele da se ispredaju, a koje je sigurno on sam potakao, o njegovoj besmrtnosti. Često se mogao čuti u salonima kako nehajno priča o prastarim događajima kao da je bio njihov očevidac, a izmišljotine o sebi je održavao elegantno i gotovo ispod žita.

U mojoj knjizi nalazio se i odlomak iz knjige „Gog” Đovanija Papinija u kome je opisan noćni susret na palubi prekookeanskog broda sa grofom De Sen Žermenom. Bio je pritisnut svojom hiljadugodišnjom prošlošću i sećanjima koja su ga preplavljivala, a očajničke tonove kao da je izgovorio Borhesov „el memorioso” Funes, premda je Papinijev tekst poticao iz 1930. „Nemojte misliti da našoj sudbini treba zavideti”, rekao je grof Gogu. Posle par vekova neizlečiva dosada obuzme svakog nesrećnog besmrtnika. Svet je jednoličan, ljudi ništa ne mogu da nauče i stalno upadaju u iste greške i užase, događaji se ne ponavljaju ali liče jedni na druge... dakle ostajete bez novina, iznenađenja, otkrića. Sada kada nam je jedini svedok Crveno more mogu da vam se ispovedim: smučila mi se moja besmrtnost. Na Zemlji nema više tajni za mene a nisu mi uteha ni meni slični.”

„Čudan lik”, prokomentarisao sam. „Očigledno da se naš Alje zabavlja tumačenjem njegove uloge. Dobrostojeći kavaljer zrelih godina, pomalo šašav, s gomilom slobodnog vremena za putovanja i sklonošću prema natprirodnim pojavama.”

„Dosledni reacionar, koji je dovoljno hrabar da bude dekadantan. Sve u svemu, draži su mi takvi nego buržujke demokrate”, rekla je Amparo.

„A gde je sada „women power”, „women power.” Istopila si se zbog jednog rukoljuba.”

„Tako ste nas vekovima vaspitavali. Pustite nas da se polako oslobodimo. Nisam rekla da bih se udala za njega.”

„Sva sreća.”

Naredne sedmice Alje mi je telefonirao. Pozvao nas je da posetimo mesto gde se održava kandomble. Nećemo moći da prisustvujemo samom obredu jer Jaloriša nema poverenja u turiste, ali će nas ona lično primiti pre početka i provesti da vidimo ambijent.

Došao je po nas kolima i pošto smo prošli kroz favele, stigli smo do druge strane brežuljka. Zgrada ispred koje smo se zaustavili delovala je prilično odbojno, kao neka stara fabrika. Na ulazu nas je sačekao jedan crnac i poprskao nas nekim sredstvom za dezinfekciju. Malo dalje u jednom pustom dvorištu spazili smo nešto nalik na ogromnu košaru od velikih palminih listova krcatu svakakvim đakonijama, *comidas de santo*.

Unutra smo ugledali veliku prostoriju na čijim je zidovima bilo puno slika, naročito votiva i afričkih maski. Alje nam je objasnio raspored nameštaja: na kraju se nalaze klupe za one koji nisu posvećenici, pored njih su podijum za instrumente i stolice za *Ogã*. To su dobrostojeće osobe, koje ne moraju da budu vernici, ali su poštovaoci kulta. Ovde u Baiji u jednom mestu je bio *Ogã* čak i slavni Žorž Amado. Izabrala ga je Jansa, boginja vetrova i rata.

„Ali odakle potiču ta božanstva?“, upitah.

„To je veoma komplikovana priča. Kao prvo postoji sudanski ogranak koji dominira na severu i koji je star koliko i samo ropstvo, a iz njega potiču kandomble afričkih božanstava orišas. U južnim pokrajinama postoji uticaj Bantu plemena i tu počinje lančano mešanje. Dok su na severu i dalje bliski izvornoj afričkoj religiji, na jugu se makumba okreće ka umbandi u kojoj ima uticaja katolicizma, kardekizma i evropskog okultizma...“

„Dakle ništa od Templara večeras?“

„Templari si bili metafora. U svakom slučaju večeras ih nema. Ali sinkretizam ima veoma osetljiv mehanizam. Da li ste primetili napolju, kraj *comidas de santo*, jedan omanji gvozdeni kip, nekakvog đavolčića sa vilama pred kojim se nalazi nekoliko votiva? To je Ešu koji je veoma moćan u umbandi ali ne i u kandombleu. Pa ipak, slavi ga i kandomble, smatra ga duhom glasnikom, nekom vrstom izopačenog Merkura. U umbandi su ljudi opsednuti Ešuum, ali ovde ne. Ipak se prema njemu postupa dobro, jer nikad se ne zna. Pogledajte onde na zidu... “ Pokazao mi je jednu šarenu statuu golog Indijanca i još jednu koja je prikazivala starog crnačkog roba obučenog u belo, on je sedeo i pušio lulu: „To su *caboclo* i *preto velho*, duhovi predaka koji su u umbandi veoma bitni. Otkud oni ovde? Odaje im se počast, ne koriste se jer kandomble uspostavlja vezu samo sa afričkim orišas ,ali to nikako ne znači da ih se treba odreći.“

„Ali šta je to što je ostalo zajedničko svim tim crkvama?“

„Možemo reći da se sve afro-brazilske religije odlikuju time da su posvećenici tokom obreda opsednuti nekim višim silama i u nekoj vrsti transa. U kandombleu to su orišas, a u umbandi duhovi predaka...“

„Skoro da sam zaboravila svoju zemlju i svoju rasu“, reče Amparo. „Bože moj, čim sam omirisala Evropu i istorijski materijalizam sve mi je iščilelo iz glave, a dobro se sećam da mi je ove priče pričala moja baka...“

„Istorijski materijalizam?“ nasmeši se Alje. „Čini mi se da sam nešto naćuo o njemu. Je li to beše ona apokaliptična religija koja je nastala u Triru?“

Stegoh Amparinu ruku. „No pasarán, ljubavi.“

„Isuse“, prošaputa ona.

Alje je pratio naš kratak poluglasni dijalog ne mešajući se. „Sile sinkretizma su ogromne, draga moja. Ako hoćete, ja vam mogu ponuditi političku interpretaciju svega ovoga. Zakonima u XIX veku robovima je vraćena sloboda, ali u pokušaju da se izbrišu bolne rane ropstva, sve arhive verzane za trgovinu robovima su spaljene. Robovi su dakle formalno slobodni, ali bez prošlosti. Stoga, u nedostatku porodičnog identiteta, pokušavaju da izgrade kolektivni. Vraćaju se korenima. To je njihov bunt prema, kao što vi mladi kažete, vladajućim silama.“

„Ali malopre ste rekli da su se tu uplele i evropske sekte...“ reče Amparo.

„Draga moja, čistota je luksuz i zato robovi prihvataju ono što je pred njima. Ali se i svete. Ne možete ni da zamislite koliko se samo belaca ulovilo u tu zamku. Izvorne afrićke religije su kao i sve ostale imale iste slabosti, bile su lokalne, etnićke, kratkovide. U dodiru sa mitovima osvajaća oživele su drevno ćudo: udahnule su život tajanstvenim religijama koje su nastajale širom Mediterana, u II i III veku, dok se Rim svakim danom sve više raspadao, a bune se širile po Persiji, Egiptu, prejudejskoj Palestini... U epohi poznog Rimskog carstva Afrika je primila uticaj svih mediteranskih religija, sažela ih i pohranila u sebi. I dok se Evropa izopaćila prihvatanjem hrišćanstva kao državne religije, Afrika je saćuvala blago znanja, kao što ga je saćuvala i proširila i u doba Egipćana, darjujući ga Grcima koji su ga u potpunosti upropastili.“

Postoji jedno telo koje obavlja svet u celini i uvek ga prikazujete kao krug jer je to oblik Svega. Zamislite sada da se ispod kruga tog tela nalazi 36 dekada, koje su prenete duž zodijaka sa planetama, na pola puta između totalnog i zodijačkog kruga, odvajajući tako dva kruga i na neki način ograničavajući Zodijak. Promena vladara, podizanje gradova, glad, kuga, oseka, zemljotresi – sve to zavisi od dekada...

(Corpus Hermeticum, Stobaeus, excerptum VI)

„Ali kakvo znanje?“

„Da li ste svesni koliko je bilo značajno vreme između II i III veka nove ere? Ne zbog sjaja carstva, koje je bilo na zalasku, već zbog onoga što se dešavalo u Sredozemlju. Dok su Rimu pretorijanci klali svoje careve, Mediteran se dičio Apulejem, Izidinim tajnama, velikim povratkom duhovnosti u vidu neoplatonizma, gnosticizma... U to blaženo vreme hrišćani se još nisu dokopali vlasti niti počeli da osuđuju jeretike na smrt. Predivno doba u kome živi numen, plamti ekstaza, i preplavljuju ga prikaze, emanacije, demoni i anđeoske kohorte. To je znanje koje je rasuto i nepovezano, koje postoji otkada je sveta i veka, mnogo pre Pitagore, indijskih bramana, Jevreja, čarobnjaka, gimnozofista, pa čak i varvara sa krajnjeg severa, galskih i britanskih druida. Grci su nazivali varvarima one čiji je govor, njihovim osetljivim obrazovanim ušima, zvučao kao pseći lavež, te su mislili da oni nisu u stanju da se sporazumeju. No, varvari su znali mnogo više od Helena, upravo zbog toga što je njihov jezik bio nedokučiv. Mislite li da oni koji će večeras da plešu znaju značenje svih pesama i magičnih imena koje će izgovoriti? Na svu sreću ne, jer nepoznato ime treba da posluži kao vežba disanja, mistično zazivanje. Doba antonijevca. Svet je bio prepun divnih saglasnosti, prefinjenih sličnosti do kojih je trebalo prodreti ili postići da one prodru do nas pomoću sna, proročanstava, magije, što je omogućavalo da se deluje na prirodu i njene sile dejstvujući na sličnosti u njoj. Mudrost je nedokučiva, nestalna, ne može se izmeriti. Eto zbog čega je u to doba glavni bog bio Hermes, izumitelj svih

lukavstava, bog raskršća i lopova, ali i tvorac pisanja, veštine izigravanja i razlikovanja, plovidbe ka kraju sveta, gde se sve stapa na horizontu. On je zaštitnik sprava kojima se podiže kamenje sa zemlje, oružja što pretvara život u smrt, vodenih pumpi, filozofije koja obmanjuje i vara... A znate li gde je danas Hermes? Ovde, na vratima, zovu ga Ešu, taj glasnik bogova, trgovac i posrednik, koji ne zna razliku između dobra i zla."

Pogledao nas je sa podozrivo i izazivački. „Vama se čini da ja preterujem u preraspodeli bogova kao Hermes kada deli robu. Pogledajte ovu knjižicu koju sam jutros kupio u jednoj knjižari u Pelourinju. Čarolije i čudesa svetog Kiprijana, magični recepti za zadobijanje ljubavi ili usmrćivanje neprijatelja, prizivanje anđela i Bogorodice. Popularno štivo za ove crnopute mistike. Ali reč je o svetom Kiprijanu iz Antiohije, o kome govore brojne knjige iz srebrnog doba. Njegovi roditelji su želeli da on bude upućen u sve i da zna o svemu živom što postoji na zemlji, u vazduhu, u moru. Zato su ga slali u najrazličitije daleke zemlje kako bi naučio sva čuda, da bi znao kako bilje niče i truli, čime se odlikuju biljke i životinje i to ne one iz prirodnih već iz okultnih nauka, zakopane u dubini arhaičnih i dalekih tradicija. U Delfima se zavetovao Apolonu i kultu zmije, upoznao je Mitrine tajne, u petnaestoj godini, na brdu Olimp, pod vođstvom petnaest hijerofanta, prisustvao je obredu prizivanja Vladara Ovog Sveta kako bi ovladao njegovim trikovima. U Argosu se uputio u Herine tajne, u Frigiji savladao veštinu hepatoskopije. Više nije bilo ničega na zemlji, u moru ili u vazduhu, što on nije poznao, ni duha, ni mudrosti, ni bilo kakve majstorije. Znao je čak i veštinu izmene pisma pomoću vradžbina. U podzemnim hramovima Memfisa naučio je kako demoni komuniciraju sa ovozemaljskim svetom, kojih se mesta groze, a koje predmete vole. Saznao je o njihovom životu u mraku, u kojim prilikama pružaju otpor, na koji način obuzimaju dušu i telo, kakav uticaj imaju na viša saznanja, pamćenje, strah, iluziju kao i kako izazivaju potrese u zemlji i utiču na podzemne struje. A onda se, avaj, preobratio, ali je ponešto od njegovog znanja ostalo, prenelo se i sada ga možemo videti ovde u rečima i duhu ovih odrpanaca koje vi nazivate idolopoklonicima. Draga moja prijateljice, malo pre ste me gledali kao da sam svetsko čudo. Ko živi u prošlosti? Vi koji želite da podarite ovoj zemlju užase industrijskog i radničkog

veka, ili ja koji želim da naša jadna Evropa ponovo zadobije prirodnost i veru ovih potomaka robova?"

„Bože“, planu Amparo, „vi dobro znate da je to samo način da ih držite u miru...“

„Ne u miru već u iščekivanju. Bez iščekivanja nema ni Raja, zar nismo to naučili od vas Evropljana?“

„Zar sam ja Evropljanka?“

„Nije važna boja kože, već vera u Tradiciju. Da bi Zapadu, ogrezlom u blagostanju, vratili taj osećaj iščekivanja, oni plaćaju ceh, možda i pate, ali još uvek poznaju govor prirode, vazduha, vode, vetrova...“

„Ponovo nas izrabljujete.“

„Ponovo?“

„Vama kao da nije bila dovoljna lekcija iz '89, grofe. Kad nam nešto dojadi ode glava, cap!“ I uz anđeoski osmeh pređe ispruženom šakom preko vrata. Na Amparo me je sve uzbuđivalo pa čak i njeni zubi.

„Strašno uzbudljivo“, reče Alje dok je iz džepa vadio tabakeru a zatim je pogladio prstima. „Dakle prepoznali ste me? Ali '89 glave se nisu kotrljale zbog robova već zbog vrljih buržuja koje vi navodno mrzite. A osim toga grof De Sen Žermen je tokom vekova video mnogo glave kako se kotrljaju i mnoge kako se vraćaju na vrat. Ali evo je *māe-de-santo*, Jaloriša.

Susret sa sveštenicom bio je miran, srdačan, prostodušan i učtiv. Bila je to jedna gorostasna crnkinja, blistavog osmeha. Na prvi pogled bi se reklo da je neka domaćica, ali kada smo počeli da razgovaramo shvatio sam zašto su takve žene mogle da gospodare kulturnim životom Salvadora.

„Ali ti orišas su osobe ili sile?“ upitah je. Ona mi odgovori da su to svakako sile, voda, vetar, lišće, duga. Ali kako zabraniti običnim ljudima da ih vide kao ratnike, žene, katoličke svece? „Zar i vi“, reče, „ne štujete kosmičku silu u vidu mnogih Devica. Važno je poštovati silu, a njen izgled mora da se prilagodi svačijem shvatanju.“

Zatim nas je pozvala da izađemo u zadnje dvorište, kako bismo obišli kapele, pre početka obreda. U dvorištu su se nalazile kuće orišasa. Mnoštvo crnih devojaka u tradicionalnim nošnjama veselo je obavljalo poslednje pripreme.

Kuće orišasa bile su raspoređene po dvorištu kao kapele na nekom svetom brdu, a na njihovim fasadama nalazio se lik odgovarajućeg sveca. U samim kućama, drečave boje cveća, statua i sveže spremljenih jela koja će biti ponuđena bogovima, odudarale su od spoljnih. Belo za Ošalu, plavo i ružičasto za Jemanžu, crveno i belo za Šanga, žuto i zlatno za Oguna. Posvećenici su se bacali na kolena ljubeći prag i istovremeno dodirivali po čelu i iza ušiju.

„Ali da li onda“, upitah, „Jemanža jeste ili nije Presveta Bogorodica i da li je Šango Sveti Jeronim ili nije?“

„Nemojte da postavljate zbunjujuća pitanja“, posavetovao me je Alje. Umbanda je još komplikovanija. Sveti Antun i Sveti Kozma i Damjan vezani su za Ošalinu liniju. Za Jemanžu se vezuju sirene, undine, morski i rečni kaboklas, mornari i zvezde vodilje. Istočnu liniju sačinjavaju Hindusi, naučnici, lekari, Arapi i Marokanci, Japanci, Kinezi, Mongoli, Egipćani, Asteci, Inke, Karibljani i Rimljani. Ošosijevu liniju čine Sunce, Mesec, kaboklas slapova i crnaca. Ogunovu liniju čine Ogun Beira-Mar, Rompi-Matu, Jara, Meže, Narue. Ukratko, sve zavisi.“

„Bože“, ponovo reče Amparo.

„Kaže se Ošala“, šapnuh joj okrznuvši joj uvo. „Ne brini, no pasarán.“

Jaloriša nam je pokazala čitav niz maski koje su neki akoliti unosili u hram. Bile su to velike slamnate maske koje su pokrivalo samo oči, ili pak kukuljice namenjene medijumima. Oni ih postepeno navlače kada ih opsednu božanstva, u zavisnosti od dubine transa u koji padnu. Time pokazuju neku vrstu skromnosti, samo u nekim obredima odabrani plešu otkrivenog lica, pokazujući prisutnima svu svoju strast. Ali posvećenici su uvek zaštićeni, poštovani i zaklonjeni od znatiželje svetovanjaka ili bilo kog ko ne može u potpunosti da razume ushićenje i čar. Takav je bio običaj u njenom svetilištu i zbog toga nisu dozvoljavali pristup tuđincima. „Ali, ko zna, možda jednog dana“, reče ona. „Nadam se nekom ponovnom susretu.“

Ali nije htela da nas pusti pre nego što nas posluži sa *comidas de santo*, naravno ne iz košara, jer su one morale da ostanu netaknute do kraja obreda, već iz njene kuhinje. Odvela nas je na drugu strana svetilišta i pred nama se ukazaše svakojake raznobojne đakonije. Bilo je tu mandjoka, najkvirca, kokosa, amendoima, đumbira, mokeke đi siri mole, vatape, efoa, kururua, crnog pasulja sa

farofom. Mi smo gotovo pobožno probali ta jela koja su imala blagi miris afričkih začina i jak, tropski, sladunjav ukus. Znali smo da kušamo hranu starih sudanskih božanstava. Jaloriša nam je rekla da tako i treba, jer smo svi mi, a da to i ne znamo, potomci nekog oriše, a veoma često je moguće odrediti i kog. Ja smelo upitah čiji sam ja sin. Jaloriša se isprva malo nećkala, reče da se ne može sa sigurnošću utvrditi, a onda pristade da mi pogleda u dlan, pređe prstima preko njega, pogleda me pravo u oči i reče: „Ti si Ošalin sin.“

Bio sam ponosan. Amparo koja se već opustila, predloži da se utvrdi čiji je sin Alje, ali on reče da ne bi voleo to da sazna.

Pošto smo se vratili kući Amparo mi reče: „Jesi li video njegov dlan? Umesto linije života ima niz isprekidanih linija, poput nekog potočića koji naleće na kamen i ponovo počinje da teče metar dalje. To je linija nekog ko je umirao više puta.“

„Svetski šampion u maratonskoj metempsihози.“

„No pasarán“, nasmeja se Amparo.

29

Sama činjenica da oni menjaju i skrivaju svoje ime, lažu koliko imaju godina, a prilikom sopstevnog prjema ne dozvoljavaju da ih neko prepozna, ne znači istovremeno da treba negirati njihovo postojanja.

(Heinrich Neuhaus, *Pia et ultimissima admonestatio de Fratibus Rosae-Crucis, nimirum: an sint? quales sint? unde nomen illud sibi asciverint*, Danzig, Schmidlin, 1618 – fr. izd. 1623, str. 5)

Diotalevi je govorio da je Hesed sefirot milosti i ljubavi, bela vatra, južni vetar. Onomad u periskopu mislio sam da su poslednji dani u Baiji koje sam proveo sa Amparo prošli u tom znaku.

Sećao sam se, onoliko koliko je to moguće dok se satima čeka u mraku, jedne od poslednjih večeri. Noge su nas bolele od silnih šetnji po uličicama i trgovima i legli smo veoma rano, ali nam se nije spavalo. Amparo se sklupčala na postelji kao dete u majčinoj utrobi i

pretvarala se da čita jednu od mojih knjižica o umbandi koju je držala na kolenima. Povremeno bi se lenjo opružila nauznak, i s raskrećenim nogama i knjigom na stomaku slušala me dok sam joj čitao knjigu o Rozenkrojcerima pokušavajući da je uključim u svoja otkrića. Veće je bilo blago i kao što bi u svojim fajlovima rekao Belbo kad se umori od književnosti, poleglo rekoh što se peni. Častili smo se pristojnim hotelom, soba nam je imala pogled na more, a u još uvek osvetljenoj čajnoj kuhinji mogao sam da uživam u prizoru košare s tropskim voćem koje smo tog jutra kupili na pijaci.

„Piše da se 1614. u Nemačkoj pojavilo delo nepoznatog autora s naslovom *Allgemeine und general Reformation* ili *Opšta i zajednička reforma celog sveta*, posle čega je usledila *Fama Fraternitatis* odnosno *Proglas Časnog Bratstva Ruže i Krsta, upućen svim učenicima i vladarima u Evropi, kao i kratak odgovor Gospodina Hazelmajera koga su zbog toga jezuiti utamničili a zatim bacili u okove. Sada se štampa i obznanjuje svim iskrenim srcima. Objavio u Kaselu, Vilhelm Vesel.*”

„Da nisu malo preterali u dužini?”

Izgleda da su u XVII veku svi naslovi bili takvi. Kao da ih je pisala Lina Vertmiller. To je satirično delo, bajka o opštoj reformi čovečanstva, većim delom plagijat satire Trajana Bokalinija „Rasprave na Parnasu.” Ali u toj knjizi nalazi se spis, odnosno proglas, *Fama Fraternitatis*, od jedva desetak strana, koji će naredne godine biti izdvojen i objavljen zajedno sa još jednim proglasom, ali na latinskom jeziku, *Confessio fraternitatis Rosae Crucis ad eruditos Europae*. U oba je predstavljeno Bratstvo ruže i krsta a govori se i o njegovom osnivaču, tajanstvenom K.R. Tek kasnije, iz nekih drugih izvora izneće se pretpostavka, u stvari otkriće, da je reč o izvesnom Kristijanu Rozenkroju.

„Zašto nije dato potpuno ime?”

„Slušaj, tu ti sve vrvu od inicijala, svi se zovu G.G.M.P.I. osim srećnika koji su dobili ime od milja P.D. U knjizi se govori o obrazovanju koje je stekao K.R. On je najpre obišao Sveti Grob, da bi potom oputovao za Damask. Sledi boravak u Egiptu, pa u Fezu, koji je u to vreme bio jedno od svetilišta muslimanske učenosti. Tamo je naš Kristijan, koji je već govorio latinski i grčki, naučio istočnjačke jezike, fiziku, matematiku, prirodne nauke i potpuno ovladao znanjem koje su vekovima sticali Arabljani i Afrikanci, uključujući i Kbalu i

magiju. On je takođe preveo na latinski tajanstvenu knjigu *Liber M* i tako upoznao sve tajne makrokosmosa i mikrokosmosa. Već dva veka je sve što potiče sa Istoka moderno, naročito ako se ne razume o čemu je reč.

„Uvek ista priča. Gladni ste, razočarani, potlačeni? Potražite čarobni napitak. Drži...” reče pošto je vešto smotala džoint“, „ovo je prvoklasna roba.”

„Vidiš da i ti tražiš zaborav.”

„Ali ja znam da je ovo hemija i ništa više. Pali kod svih, znali ili ne znali hebrejski. Pridi.”

„Samo malo. Roznkrojc je potom otišao u Španiju gde je obogatio svoja saznanja iz okultizma tvrdeći da je sve bliži Središtu svog znanja. Tokom tih putovanja, koja su za intelektualca tog doba zaista predstavljala neku vrstu totalnog obrazovanja, shvatio je da je u Evropi neophodno osnovati nekakvo udruženje koje bi usmerilo vladare na put mudrosti i dobra.”

„Stvarno originalna ideja. Vredelo je baviti se silnom naukom. Jede mi se sveža mamaja.”

„U frižideru je. Budi dobra, idi sama po nju, ja radim.”

„Ako radiš onda si mrav, a ako si mrav, budi onda i vredan pa idi po hranu.”

„Mamaja je užitak, prema tome, po nju ide cvrčak. Ali mogu i ja da odem ako ti nastaviš da čitaš.”

„Ne dolazi u obzir. Gospode, zaista mi je muka od kulture belaca. U redu idem ja po nju.”

Amparo je krenula ka kuhinji, a ja sam uživao gledajući je naspram svetlosti. U međuvremenu se K.R. vratio u Nemačku i umesto da se posveti pretvaranju jednih metala u druge, što bi mu njegovo ogromno znanje sigurno omogućilo, on se odlučio da se posveti duhovnoj reformi. Osnovao je bratstvo i izmislio magični jezik i pismo kao izvorište mudrosti za buduće generacije sabraće.

„Nemoj, isprljaću knjigu, stavi mi je u usta, ma prestani da se ludiraš – eto tako. Bože kako je dobra mamaja, ili ti na rozekrojcerskom Mutti-ja-ja. Ali znaš li da je ono što su u početku pisali prvi Rozenkrojceri zaista moglo da prosvetli sve one koje su žudeli za istinom?”

„A šta su to napisali?”

„U tom grmu leži zec. Tebi je voda već krenula na usta, a u proglasu o tome nema ni reči. To je vrlo, vrlo važno, ali toliko važno da mora da ostane tajno.“

„Kakav ološ.“

„Nemoj, nemoj, jao, prestani. No, u svakom slučaju, pošto se broj Rozenkrojcera značajno uvećao, rešili su da se rasprše svuda po svetu, sa obavezom da besplatno leče bolesne, da ne nose odeću po kojoj bi ih prepoznali već da se oblače prema običajima zemlje u kojoj se nalaze, da se sastaju jednom godišnje i da ostanu u tajnosti u narednih sto godina.“

„Ali izvini kakvu su to pa reformu hteli kad je jedna tek bila obavljena? Koji andrak je onda Luter hteo?“

„Ali to je bilo pre protestantske reforme. Ovde, u jednoj opasci se kaže da se zaključak može izvesti ako se pažljivo pročita *Confessio* i *Fama*.“

„A ko to izvodi zaključak?“

„Zaključak je zaključak. Nije važno ko ga izvodi. Reč je o razboritosti, zdravom razumu... Ej, šta ti je. Pričamo o Rozenkrojcerima, nije šala.“

„Kako da ne.“

„Dakle, kao što se može zaključiti, Rozenkrojc je rođen 1378. a umro u dubokoj starosti 1484, te nije teško naslutiti da je tajno bratstvo dalo svoj doprinos Reformi koja je 1615. proslavila svoju stogodišnjicu. Uostalom, na Luterovom grbu se nalaze ruža i krst.“

„Baš ti lepo radi mašta.“

„A šta je Luter trabalo da stavi na grb možda žirafu koja gori ili sat koji se topi? Svako je sin svoga doba. Prestani, znam čiji sam ja sin, pusti me da nastavim. Oko 1604. za vreme delimične obnove njihove palate, odnosno tajnog zamka, Rozenkrojceri pronalaze nekakvu spomen ploču u koju je bio nabijen poveći klin. Pošto su izvadili klin srušio se deo zida i pred njima su se ukazala vrata na kojima je velikim slovima bilo napisano: POST CXX ANNOS PATEBO...“

To sam saznao još iz Belbovog pisma, ali nisam mogao a da ne odreagujem: „Mili Bože...“

„Šta je bilo?“

„To je isto kao i dokumenat Templara koji... To je priča koju ti nisam ranije ispričao, o nekom pukovniku...“

„Pa šta onda? Templari su prepisali od Rozenkrojcera.“
„Ali Templari su postojali ranije.“
„Onda su Rozenkrojceri prepisali od Templara.“
„Draga, šta bih ja bez tebe?“
„Dragi, upropastio te je onaj Alje. Očekuješ nekakvo senzacionalno otkriće.“
„Ja? Nikakvo otkriće ja ne očekujem!“
„Hvala Bogu, pazi se opijuma za narod.“
„El pueblo unido jamás será vencido.“
„Samo se ti smej. Nastavi, da čujem šta su ti moroni rekli.“
„Ti moroni su sve naučili u Africi, zar nisi slušala?“
„Afrikance su tada već počeli da pakuju i šalju ovde.“
„Zahvali Bogu. Mogla si da se rodiš u Pretoriji. Poljubio sam je i nastavio. „Iza vrata našli su sedmougaonu grobnicu koju je nekakvim čudom obasjavalo sunce. U središtu nalazio se okrugli oltar ukrašen mnogim znamenjima i izrekama tipa NEQUAQUAM VACUUM...“
„Kakvo kva kva? Je li u potpisu bio Paja Patak?“
„Da li si čula nekada za latinski? To znači vakum ne postoji.“
„Hvala bogu, inače bi zaista bilo užasno.“
„Da li bi moja *animula vagula blandula* uključila ventilator?“
„Usred zime?“
„Zima je samo kod vas na pogrešnoj hemisferi, draga. Sada je juli, molim te uključi ga, ti znaš da ti ne naređujem zato što sam muško, već zato što se nalazi s tvoje strane. Hvala. Ukratko ispod oltara pronašli su potpuno očuvano telo osnivača. U ruci je držao *Knjigu I* koja je prepuna svekolikog znanja i šteta je što je svet ne poznaje – kaže se u u proglasu, u protivnom gulp, wow, brr, squisssh!“
„Jao.“
„Gde sam ono stao?“ Proglas se završava obećanjem nekakvog ogromnog bogatstva i čudesnih otkrića o odnosu između makrokosmosa i mikrokosmosa. Ali ni ne pomišljajte da smo mi nekakvi bedni alhemičari koji će vas naučiti da stvarate zlato. To su trice i kučine, mi težimo nečem višem u svakom smislu reči. *Fama* je objavljena na pet jezika, a uskoro će se na vašim ekranima pojaviti i *Confessio*. Čekamo vaše komentare i ocene, kako od obrazovanih tako i od neukih ljudi. Pišite nam, telefonirajte, kažite nam vaše ime i videćemo da li ste dostojni da sa vama podelimo naše tajne koje smo

vam ovde dali samo u naznakama. *Sub umbra alarum tuarum Iehova.*"

„Što to znači?"

„Uobičajeni kraj poruke. Kao 'gotovo' kod radio-amatera. Dakle, izgleda da su Rozenkrojceri goreli od želje da prenesu ono što su naučili i jedva čekali da nađu pravog sagovornika. Ali ni reči o tome šta su saznali."

„Kao onaj tip sa slike iz onog oglasa koji smo videli u avionu: pošaljite mi deset dolara i otkriću vam tajnu kako da postanete milioner."

„On ne laže. On je *zaista* otkrio tajnu. Kao i ja."

„Slušaj, samo ti lepo nastavi da čitaš. Ponašaj se kao da me prvi put vidiš."

„S tobom je uvek kao da je prvi put."

„Tim gore. Ali znaj da se ja ne zbližavam s prvim na koga naletim. Kako to da uvek ti sve pronađeš, prvo Templare pa Rozenkrojcere. Ali da li si na primer čitao Plehanova?"

„Nisam, čekam da otkrijem njegov grob za sto dvadeset godina. Pod uslovom da ga Staljin nije sraunio buldožerom."

„Baš si blesav. Odoh u kupatilo."

30

Tada već čuveno bratstvo Rozenkrojcera tvrdi da kroz ceo univerzum kruže mahnita predskazanja. Naime, čim se taj duh pojavio (premda su *Fama* i *Confessio* dokazale da je reč o najobičnijoj zabavi dokonih umova) istog momenta je probudio nadu u opštu reformu i stvorio nešto što je delimično bilo smešno i apsurdno a delimično neverovatno. I tako su se časni i pošteni ljudi iz raznih zemalja izložili sprdnji i potsmehu kako bi iskazali svoju otvorenu podršku, nadajući se da će ih ta sabrača otkriti... pomoću Solomonovog ogledala ili na neki drugi okultni način.

(Cristoph von Besold (?) Dodatak: Tommaso Campanella, *Von der Spanischen Monarchy*, 1623)

Najbolje je tek usledilo, i kada se Amparo vratila već sam mogao da joj predskažem čudesne događaje. „Ovo je neverovatna

priča. Proglasi su izašli u vreme koje je obilovalo sličnim tekstovima, svi su tražili nekakvu obnovu, zlatni vek, duhovni Eldorado. Neki su preturali po spisima iz magije, drugi danonoćno topili metale u pećima. Bilo je i onih koji su pokušavali da ovladaju zvezdama ili proučavali tajne alfabete i univerzalne jezike. U Pragu je Rudolf II pretvorio sopstveni dvor u alhemičarsku radionicu. Pozvao je Komenijusa i Džona Dija, astrologa engleskog dvora, koji je razotkrio sve tajne kosmosa u svom omalenom delu *Monas Ieroglyphica*, kunem ti se da se tako zove, *monas* tu znači monada."

„Nisam ništa prokomentarisala.”

„Lekar Rudolfa II bio je onaj Mihael Majer koji je napisao knjigu o vizuelnim i muzičkim znamenjima, *Atlantida Fugiens* koja vrvi od alhemičarskih pokusa, zmajeva koji grizu sopstvene repove, sfingi. Sve je tu jasno kao tajna šifra, sve je kod za nešto drugo. Možeš samo da zamisliš, Galilej baca kamenje sa tornja u Pizi, Rišelje igra 'Monopol' sa pola Evrope, a oni ti celog božjeg dana pilje u svetske znakove: divna priča, kakav crni pad teških tela, ispod (odnosno bolje rečeno iznad) krije se nešto sasvim drugo. Sad ću da vam kažem - abrakadabra. Toričeli je pravio barometar a oni se bavili plesom, igrama na vodi i vatrometima po kraljevskim vrtovima u Hajdelbergu. A samo što nije izbio Tridesetogodišnji rat.”

„Majka Hrabrost mora da je bila oduševljena.”

„Ali nisu se ni oni stalno provodili. Palatinski izborni knez prihvata češku krunu, mislim da je to uradio samo zato što je umirao od želje da vlada čarobnim gradom Pragom, ali su ga godinu dana kasnije Habzburgovci porazili na Biloj Hori. Usledio je pokolj protestanata u Pragu, a Komenijusu pale kuću i biblioteku i ubijaju ženu i sina. On se potom potucao od dvora do dvora, neprestano ponavljajući kako je ideja Rozenkrojčera bila uzvišena i puna nade.”

„Jadničak, pa nije valjda mogao da se uteši barometrom? Ali stani malo, ti znaš da mi žene ne možemo da ukapiramo odmah sve kao vi - ko je napisao proglase?”

„U tome je štos, ne zna se. Čekaj malo, da vidim. Počeši me po ružinom krstu, ne tu, ovde između dve lopatice, malo ulevo, tako je, baš tu. Dakle u toj nemačkoj sredini bilo je puno neverovatnih ličnosti. Na primer Simon Studion koji je napisao okultni traktat o dimenzijama Solomonovog hrama, *Naometria*, pa Hajnrih Kunrat koji je napisao *Amphitheatrum sapientiae aeternae*, delo koje obiluje

alegorijama s hebrejskim slovima kao i kabalističkim lavirintima koji su sigurno uticali na stvaraoce *Fame*. Oni mora da su bili prijatelji neke od deset hiljada utopijskih družina hrišćanskog preporoda. Ipak kruži priča da je autor izvesni Johan Valentin Andree. Godinu dana kasnije on je objavio „Hemijsku svadbu Kristijana Rozenkrojcera“, ali to delo je napisao još kao mladić, što znači da su mu se Rozenkrojceri odavno motali po glavi. Ali u njegovom okruženju u Tibingenu bilo je još zanesenjaka koji su sanjali o stvaranju republike Hristijanopolis, ko zna, možda su i drugi učestvovali u pisanju. No, izgleda da je sve to bila igrarija, šala, nisu ni znali kakav će ršum da izazovu. Andree će se celog života kleti da on nije autor, kao i da je u svakom slučaju to bio najobičniji *ludus, ludibrium* odnosno studentska pošalica. No sve to ga je koštalo akademskog ugleda i ništa nije vredelo što je kasnije ljutito tvrdio da su Rozenkrojceri, ako uopšte i postoje, najobičnije varalice. Jer izgleda da su svi jedva čekali da se proglasi objave. Učeni ljudi širom Evrope počinju da pišu Rozenkrojcerima, a pošto nisu znali kako da ih pronađu, šalju otvorena pisma, pamflete, štampane sveske. Majer je iste godine objavio *Arcana arcanissima* gde ne pominje Rozenkrojcere, ali su svi bili ubeđeni da govori o njima i da zna mnogo više nego što je napisao. Poneko bi se hvalisao i da je *Famu* pročitao još dok je bila u rukopisu. Mislim da u to doba nije bilo lako pripremiti knjigu za izdavanje, naročito ako je imala i gravire, no 1616. izlazi *Apologia compendiaria Fraternitatem de Rosea Cruce suspicionis et infamiis maculis, aspersam, veritatem quasi Fluctibus abluens et abstergens* Roberta Flada (a treba uzeti u obzir da je delo napisano u Engleskoj a štampano u Lajdenu i na to sve dodati neophodno vreme za putovanje otisaka za štampu). Knjiga je stala u odbranu Rozenkrojcera, oni se oslobađaju svih sumnji, uklanjaju se sve „mrlje“ kojima su ih blatili – a to znači da su se već rasplamsale razmirice između Češke, Nemačke, Holandije i Engleske, sa svim glasnicima na konjima i putujućim učenjacima.”

„A Rozenkrojceri?”

„Ni da beknu. Post sto dvadeset annos patebo – malo morgen. Posmatrali su sve iz svoje nepostojeće palate. A mislim da je upravo njihovo ćutanje probudilo duhove. Ako ne odgovaraju onda sigurno postoje. Godine 1617. Flad piše *Tractatus apologeticus integritatem*

societatis de Rosea Cruce defendens a 1618. u *De Naturae Secretis* tvrdi da je kucnuo čas da se otkrije tajna Rozenkrojcera."

„I naravno otkrivaju je."

„Kako da ne! Zapetljancija je sve veća. Oni otkrivaju da ako se od 1618 oduzme 188 godina koje su pominjali Rozenkrojceri stižemo do 1430. godine kada je osnovan viteški red *Toison d'Or*."

„Kakve sada pa to veze ima?"

„Ne razumem otkuda sada 188 godina umesto 120, ali kada je reč o mističnom oduzimanju ili sabiranju tu ti se račun uvek slaže. Što se pak reda *Toison d'Or* tiče, a to ti znači Zlatno runo iz priče o Argonautima, saznao sam iz pouzdanih izvora da ima neke veze sa svetim Gralom, a samim tim, ako mi dozvoliš da kažem, i sa Templarima. Ali to nije kraj. Između 1617. i 1619. Flad koji je očigledno objavljivao poput Barbare Kartland, pušta u štampu još četiri knjige, među kojima i *Utriusque cosmi historia*, nešto poput kratkih napomena o kosmosu. Tu su ilustracije vrvele od krstova i ruža. Majer je onda prikupio svu svoju snagu i objavio *Silentium post clamores* u kome tvrdi da bratstvo postoji i da nije samo povezano sa redom Zlatnog runa već i sa redom Podvezice. Ali smatra da je on suviše skromnog porekla da bi u njega bio primljen. Možeš zamisliti šta su pomislili učeni ljudi tog doba; ako ne prihvataju ni Majera, onda mora da je reč o nečem zaista izuzetnom. Tako ti se svaka šuš bacila na pronalaženje načina za ulazak u bratstvo. Svi su tvrdili da Rozenkrojceri postoje, svi se kleli da ih nisu videli, svi pisali sa željom da im se zakaže sastanak ili da iskukaju audijenciju. Niko nije toliko drzak da kaže da je Rozenkrojcer, neki tvrde da ne postoje samo zato što niko nije stupio u vezu s njima, dok drugi tvrde da oni postoje ne bi li baš njih Rozenkrojceri kontaktirali."

„A Rozenkrojceri ni da zucnu."

„Nemi kao ribe "

„Otvori usta. Treba ti malo mamaje."

„Božanstvena je. U međuvremenu je počeo Tridesetogodišnji rat i Johan Valentin Andree piše *Turris Babel* s obećanjem da će Antihrist biti poražen najkasnije za godinu dana, dok izvesni Irineus Agnostus piše *Tintinnabulum sophorum*"

„Baš super zvuči to tintinnabulum!"

„...gde se govori o nečemu što ne mogu da uhvatim ni za glavu ni za rep. No, u svakom slučaju Kampanela, odnosno lik kroz čija usta

govori u *Španskoj monarhiji*, tvrdi da je cela priča o Rozenkrojcerima puka zabava bolesnih umova. A onda muk, između 1621. i 1623. svi prestaju da pišu o tome."

„Tek tako?"

„Tek tako. Umorili su se. Kao Bitlsi. Ali samo u Nemačkoj. Jer priča liči na kužni oblak. Na redu je sada Francuska. Jednog lepog jutra 1623. Pariz je osvanuo izlepljen proglasima Rozenkrojcera u kojima se stanovništvo obaveštava da se glavni kolegijum bratstva preselio u Pariz i da su spremni da prime zahteve za članstvo. Međutim, prema jednoj drugoj verziji u proglasima se jasno kaže da je reč o trideset šest nevidljivih rasutih po celom svetu u grupama od po šest , koji poseduju moć da svoje sledbenike učine nevidljivim... Do đavola, ponovo trideset šestorica..."

„Kojih tridesetšestorica?"

„Onih iz mog dokumenta o Templarima."

„Mašta im baš slabo radi. A šta se dalje desilo?"

„Potpom je nastalo kolektivno ludilo, neki ih brane, drugi hoće da ih sretnu, dok ih treći optužuju da šuruju sa đavolom zbog alhemije i jeresi, kao da im je Astarote podario bogatstvo, moć i sposobnost da se hitro prebacuju s jednog na drugo mesto, ukratko: skandal dana.

„Kakvi su to lukavci, ti Rozenkrojceri. Ništa bolje od kampanje u Parizu ako želiš da postaneš modni hit."

„Izgleda da si u pravu... slušaj šta se dalje dešava, mila majko ovde se ne zna ko pije a ko plaća. Sam Dekart je prethodnih godina boravio u Nemačkoj i tražio ih je, ali njegov biograf tvrdi da ih nije pronašao, jer, kao što znamo, oni su bili pod lažnim ruhom. Kada se vratio u Pariz, upravo po objavljivanju proglasa, saznao je da ga svi smatraju Rozenkrojcerom. U novonastaloj klimi to i nije bila baš dobra reputacija, a to je smetalo i njegovom prijatelju Mersenu koji je već osuo paljbu po Rozenkrojcerima nazivajući ih bednicima, zaverenicima, veščima, kabalistima. Tvrdio je da im je namera da šire izvitoperene ideje. I kako je reagovao Dekart? Nastojao je da bude viđen stalno i svuda. A ako su ga svi videli, što niko nije mogao da ospori, to znači da nije nevidljiv i samim tim nije Rozenkrojcer."

„To je pravi način."

„Naravno, nije bilo dovoljno negirati. Jer se na stvari gledalo ovako. Ako bi ti neko prišao i rekao dobro veče ja sam Rozenkrojcer,

to bi bio siguran znak da nije pošto pravi Rozenkrojceri drže do sebe i negiraju svoju pripadnost bratstvu. Štaviše, to čine na sav glas.”

„Ali ne može se reći da su svi koji su tvrdili da nisu Rozenkrojceri lagali; evo ja tvrdim da nisam, ali to ne znači automatski da jesam.”

„Ali negiranje je već razlog za sumnju.”

„Ne. Jer šta radi Rozenkrojcer kada shvati da ljudi ne veruju onima koji tvrde da to jesu a sumnja na one koji to poriču? Počinje da priča da jeste pripadnik, kako bi svi mislili da nije.”

„Do vraga. Od sada pa nadalje svi koji kažu da su Rozenkrojceri lažu samo zato što to jesu. Ah ne, draga moja Amparo, mi nećemo da nasednemo na tu zamku. Oni svuda imaju uhode, čak i ispod ovog kreveta te sada sigurno znaju da mi znamo, te će stoga reći da nisu.”

„Dragi, sad sam se uplašila.”

„Smiri se, draga, jer tu sam ja, a ja nisam sisao vesla, kada kažu da nisu ja verujem da jesu i tako ih odmah razotkrivam. A kada je Rozenkrojcer otkriven on postaje bezopasan i izleteće kroz prozor čak i ako mahneš novinama.”

„A Alje? On pokušava da nas uveri kako je on grof De Sen Žermen. Naravno, to čini samo da bismo poverovali da nije. Dakle on je Rozenkrojcer, zar ne?”

„Slušaj, Amparo, hajdemo na spavanje.”

„A ne, sad hoću da čujem kraj.”

„Totalna zbrka. Svi postadoše Rozenkrojceri. Godine 1627. pojavila se Bekonova *Nova Atlantida* i čitaoci su pomislili da on govori o zemlji Rozenkrojcera iako ih uopšte ne spominje. Jadni Johan Valentin Andree je umro s tvdnjom da on nije tvorac spisa, a ako i jeste, to je uradio samo u šali - ali ništa nije vredelo. Potpomognuti činjenicom da ne postoje, Rozenkrojceri su se svuda proširili.”

„Poput Boga.”

„Pa sad kada bolje razmislim... Dakle Matej, Luka, Marko i Jovan su bili vesela družina koja se negde sastajala. Odlučiše ti tako jednoga dana da naprave takmičenje, izmisliše ličnost i glavne događaje, a dalje je svako slobodan da piše prema sopstvenom nahodanju, pa će na kraju videti ko je najuspešniji. Potom četiri priče završavaju u rukama prijatelja koji počinju da mudruju. Matej je realista ali preterano insistira na priči o mesiji, Marko nije loš ali je pomalo konfuzan, Luki se u svakom slučaju mora priznati elegancija,

Jovan preteruje sa filozofijom. No, knjige su dopadljive počinju da idu od ruke da ruke, a kad su njih četvorica shvatili šta se dešava, već je bilo kasno, Pavle je već sreo Isusa na putu za Damask, Plinije počinje svoju istragu po naređenju zabrinutog imperatora, a gomila apokrifa nije htela nimalo da zaostane praveći sa da je priča opšte poznata... *toi, apocryphe lecteur, mon semblable, mon frère...* Petru je već ušla voda u uši, počinje samog sebe ozbiljno da shvata, Jovan preti da će reći istinu, Petar i Pavle ga bacaju u lance na ostrvu Patmos, jadničku počinju da se priviđaju stvari, viđa skakavce na ogradi kreveta, ućutkajte te trube, otkud sva ova krv... A ljudi počinju da pričaju da pije, da pati od arterioskleroze... A šta ako se zaista zbililo tako?"

„I jeste bilo tako. Čitaj Fojerbaha umesto tih tvojih knjižurina.“

„Amparo, zora je.“

„Stvarno smo poludeli.“

„Zora miluje talase svojim prstima ružinog krsta...“

„Da, samo nastavi tako. To je Jemanža, slušaj, ona dolazi.“

„Poigraj se sa mnom.“

„Oh Tintinnabulum.“

„Ti si moja Atalanta Fugiens...“

„Oh Turris Babel...“

„Želim Tajnu nad Tajnama, Zlatno runo, blede i ružičasto poput morske školjke...“

„Pssst... *Silentium post clamores,*“ reče.

31

Najverovatnije je da su u većini ti tobožnji Rozenkrojceri, kako su ih obično nazivali, u stvari bili samo najobičniji rozenkrojcerovci. Štaviše, sa sigurnošću se može reći da oni nisu pravi Rozenkrojceri baš zbog toga što su bili članovi tih udruženja, što može da zvuči paradoksalno i na prvi pogled kontradiktorno, ali je ipak veoma lako shvatljivo...

(René Guénon, *Aperçu sur l'initiation*, Paris, Editions Traditionnelles, 1981, XXXVIII, str.241)

Vratili smo se u Rio i ponovo sam se bacio na posao. Jednog dana sam u nekom ilustrovanom časopisu video da u gradu postoji

Stari i Prihvaćeni red Ružinog krsta. Predložio sam Amparo da vidimo o čemu je reč i ona nevoljko pristade da ide sa mnom.

Sedište je bilo u jednoj sporednoj ulici, a spolja se nalazio izlog sa gipsanim figuricama Keopsa, Nefretete i Sfinge.

Plenarna sednica zakazana za to popodne: „Rozenkrojceri i Umbanda.“ Govornik izvesni profesor Bramanti, sekretar Reda u Evropi, Tajni Vitez Velikog Priorata In Partibus za Rodos, Maltu i Solun.

Odlučili smo da uđemo. Prostorija je bila prilično bedna, ukrašena tantričkim minijaturama zmijske Kundalini koju su Templari hteli da razbude poljupcem u stražnjicu. Pomislio sam da na kraju krajeva nije vredelo preleteti Atlantik kako bih otkrio novi svet, jer sam sve ovo mogao da vidim i u sedištu Pikatriksa.

Profesor Bramanti je stajao iza stola prekrivenog crvenom tkaninom, pred ne baš brojnim i uspavanim slušaocima. On je bio veoma korpulentan čovek, koji je po svemu osim po svojoj veličini ličio na tapira. Govor je već bio u toku, išao je prilično glatko, ali se videlo da je započeo nedavno jer je još bila reč o Rozenkrojcerima u vreme osamnaeste dinastije, za vladavine Amozisa I.

Četvorica Tajnih Poglavara bdeli su nad razvojem rase koja je dvadeset pet hiljada godina pre osnivanja Tebe započela Saharsku civilizaciju. Faraon Amozis je pod njihovim uticajem osnovao Veliko Belo Bratstvo, koje je bilo čuvar drevnog znanja što su ga Egipćani znali u prste. Bramanti je tvrdio da poseduje dokumenta (koja naravno nije smeo da pokaže neposvećenima). Ta dokumenta potiču iz tajnih arhiva mudraca iz hrama u Karnaku. Simbole ruže i krsta kasnije je osmislio faraon Akenaton. Znam da taj papirus postoji ali ne pitajte me kod koga je, rekao je Bramanti.

Veliko Belo Bratstvo zaslužno je za obrazovanje Hermesa Trismegista koji je uticao kako na italijansku renesansu tako i na prinstonski gnosticizam, Homera, galskih druida, Solomona, Solona, Pitagore, Plotina, esena, terapeuta, Josifa iz Arimateje koji je doneo Gral u Evropu, Alkuina, kralja Dagoberta, Svetog Tome, Bekona, Šekspira, Spinoze, Jakoba Bemea, Debisija, Ajnštajna. Amparo mi je šapnula da joj se čini da fale samo Neron, Kambron, Džeronimo, Pančo Vila i Baster Kiton.

Što se pak tiče uticaja prvobitnih Rozenkrojcera na hrišćanstvo, Bramanti je ukazao onima čije razmišljanje još nije krenulo u tom pravcu, da nije slučajno to što je Hrist umro upravo na krstu.

Mudraci Velikog Belog Bratstva bili su isti oni koji su osnovali prvu masonsku ložu u vreme kralja Solomona. Iz Danteovih dela jasno se vidi da je on, kao uostalom i Sveti Toma, bio Rozenkrojcer i mason. U XXIV i XXV pevanju Raja pominju se trostruki poljubac princa Ružinog krsta, pelikan i beli plaštevci poput onih koje su nosili časne starine iz Apokalipse, kao i tri teološke vrline kojih se drže masoni (Vera, Nada i Milosrđe). Naime, simbolični cvet Rozenkrojcera (bela ruža iz XXX i XXXI pevanja) prihvatila je i Rimska crkva kao simbol Spasiteljeve majke, te otuda potiče i *Rosa Mystica* iz litanija.

Očigledno je da su Rozenkrojceri postojali i u srednjem veku, i to se vidi kroz njihovu infiltraciju među Templare ili još bolje iz dokumenata. Bramanti je naveo izvesnog Kizevetera koji je krajem prošlog veka dokazao da su Rozenkrojceri još u srednjem veku izradili četiristo kilograma zlata za saksonskog izbornog kneza, a neoboriv dokaz toga je određena stranica dela *Theatrum Chemicum*, objavljenog 1613. u Strazburu. Ali veoma su retki oni koji su primetili da je i legenda o Viljemu Telu puna primesa Templara. Tel pravi svoju strelu od grane imele, biljke koja je vezana za arijansku mitologiju, a pogađa jabuku koja je simbol trećeg oka koje aktivira zmija Kundalini – a zna se da Arijanci dolaze iz Indije koja je kasnije i pribežište Rozenkrojcera po napuštanju Nemačke.

Što se pak tiče mnogih pokreta koji često gotovo detinjasto pokušavaju da dokažu da vode poreklo od Velikog Belog Bratstva, Bramanteu se samo jedan učinio ozbiljnim: *Rosicrusian Fellowship* Maksa Hajndela, ali samo zato što potiče iz istog miljea kao i Alen Kardek. Svi znaju da je Kardek otac spiritualizma i da se iz njegove teozofije koja razmatra kontakt sa dušama predaka oformila i spritualnost umbande, ponosa i dike slavnog Brazila. Prema ovoj teozofiji *Aum Bhandā* u sanskritu označava božanski princip i izvor života („Opet su nas prešli“, promrmlja Amparo, „čak ni umbanda nije naša reč nego samo zvuči kao afrička.“)

Koren je *Aum*, odnosno *Um*, što je kod budista postalo *Om*, a to je istovremeno ime boga u Adamovom jeziku. *Um* je slog koji, ako se izgovori na pravilan način, postaje moćna mantra i izaziva

promenljiva strujanja harmonije u psihi pomoću čeonog pleksusa poznatog i kao *siakra*.

„Šta je to čeonni pleksus?“, upita Amparo. „Neka neizlečiva bolest?“

Bramanti je objasnio da treba razlikovati Rozenkrojcere koji su naslednici Velikog Belog Bratstva, naravno tajni, kao što je Stari i Prihvaćeni red koji njegova malenkost predstavlja, i takozvane rozenkrojcerovce, to jest sve one koji su se iz ličnih razloga insipirirali ružinim krstom a da na to nisu imali pravo. Preporučio je slušaocima da ne veruju nikome ko se predstavlja kao Rozenkrojcer.

Amparo primeti da je svaki Rozenkrojcer za nekog drugog rozenkrojcerovac.

Neko iz publike se tada osmeli da ustane i upita Bramantija kako to da smatra svoj red autentičnim kad je prekršio zavet ćutanja koji je odlika svakog sledbenika Velikog Belog Bratstva.

Bramanti ustade i reče: „Nisam znao da su čak i ovde ubačeni provokatori u službi ateističkog materijalizma. Ako je tako, onda više nemam šta da dodam“, i potom dostojanstveno izađe.

Te večeri telefonirao je Alje da pita šta ima novo i da nas obavesti da ćemo sutradan konačno prisustvovati jednom obredu. U iščekivanju toga predložio je da izađemo na piće. Amparo je imala politički zbor sa svojim prijateljima te sam na sastanak otišao sam.

32

Valentiniani... nihil magis curant quam occultare quod praedicant: si tamen praedicant, qui occultant... Si bona fide quaeres, concreto vultu, suspensio supercilio – altum est – aiunt. Si subtiliter tentes, per ambiguitates bilingues communem fidem affirmant. Si scire te subostendas, negant quidquid agnoscunt... Habent artificium quo prius persuadeant, quam edoceant.

(Tertullianus, *Adversus Valentinianos*)

Alje me je poveo na jedno mesto gde se još uvek pravila *batida* kao u stara dobra vremena. U nekoliko koraka napustili smo svet Karmen Mirande i obreli se u jednom mračnom mestu gde su neki domoroci pušili masne listove duvana, poput kobasica uvijene u mornarsku užad. Jagodicama prstiju bi prvo trljali sve dok ne bi dobili široke i prozirne listove, koje su potom umotavali u rizle od masne slame. Jeste da se cigara stalno gasila, ali je barem jasno kakav je bio duvan u doba kada ga je pronašao Ser Volter Rali.

Ispričao sam mu šta smo radili tog popodneva.

„Aha, stigli smo i do Rozenkrojcera. Vaša želja za saznanjem je zaista ogromna, dragi moj prijatelju. Ali ne verujte tim ludacima. Svi pričaju o pouzdanim dokumentima a niko ih ne pokazuje. Znam ja tog Bramantija. Živi u Milanu ali stalno putuje po svetu u želji da proširi svoje jevanđelje. Potpuno bezopasan tip, ali još uvek slepo veruje Kizeveteru. Čitave horde rozenkrojcerovaca kunu se u pomenutu stranicu. Ali otvorite *Theatrum Chemicum*, a moja malenkost ga ima u svojoj skromnoj biblioteci u Milanu, pa ćete videti da taj navod uopšte ne postoji.”

„Dakle, gospodin Kizeveter je najobičniji pajac.”

„Ali svi su ga citirali. Čak su i okultisti iz XIX veka bili žrtve pozitivističkog razmišljanja: nešto postoji samo ako može da se dokaže. Pogledajte samo raspravu o *Corpus Hermeticum*. Kada je započela u XV veku, Piko dela Mirandola, Fičino i mnogi drugi mudri ljudi spoznali su istinu: to mora da je delo prastare učenosti, starije od Egipćana i od samog Mojsija jer se u njemu mogu nazreti ideje koje će kasnije izreći Platon i Isus.”

„Kako kasnije? Vi koristite iste argumente kao i Bramanti kada govori o Danteu kao masonu. Ako *Corpus* iznosi Platonove i Isusove ideje to znači da je napisan posle njih.”

„Je l' vidite? I vi pravite istu grešku. Naime, toga su se držali i moderni filolozi kako bi kroz brižljive lingvističke analize dokazali da je *Corpus* napisan u drugom ili trećem veku naše ere. To vam je isto kao da kažete da se Kasandra rodila posle Homera jer je znala da će Troja biti uništena. Moderna vremena su donela iluziju da je vreme ravan pravolinijski niz koji ide od tačke A prema tački B. Ali ono može da ide i od tačke B prema tački a A, pa da posledice izazivaju uzrok. Šta to znači to *pre* ili *posle*? Da li vaša prelepa Amparo prethodi svojim izmešanim precima ili ishodi od njih? Ona je suviše divna –

ako dopuštate nepristrasni sud nekoga ko bi mogao da joj bude otac. Dakle, ona prethodi. Ona je tajanstveno izvorište onoga što je doprinelo njenom stvaranju.”

„Ali s te tačke...”

„Upravo je pojam ‘ta tačka’ pogrešan. Još od vremena Parmenidesa nauka je izmislila tačku kako bi odredila odakle dokle se nešto kreće. Ništa se ne kreće, postoji samo jedna tačka koja je u jednom istom trenutku ishodište svih drugih tačaka. Naivnost savremenika, kao i okultista iz XIX veka, upravo je u tome što žele da dokažu istinu korišćenjem laži koje potiču iz nauke. Ne treba rezonovati upravljajući se logikom vremena već se treba držati logike Tradicije. Sva doba se uzajamno simbolizuju, pa stoga i Nevidljivi hram Rozenkrojcera postoji i postojao je u svako doba bez obzira na tok istorije, mislim na vašu istoriju. Doba poslednjeg otkrovenja nije doba časovnika. Njegove veze se određuju u doba ‘istančane istorije’ gde *pre* ili *posle*, koje nameće nauka, nemaju nikakvu ulogu.”

„Dakle, možemo da zaključimo da svi oni koji podržavaju večnost Rozenkrojcera...”

„Najobičnije naučne lude jer pokušavaju da dokažu nešto što se mora znati bez ikakvog dokazivanja. Mislite li da vernici koje ćemo videti sutra uveče znaju i mogu da dokažu sve što je izrekao Kardek? Znaju jer su spremni da znaju. Da smo svi zadržali tu osetljivost na tajnu, bili bismo obasjani otkrovenjima. Nije neophodno hteti, dovoljno je biti spreman.”

„Dakle, izvinite na mojoj banalnosti, možemo li da zaključimo da Rozenkrojceri postoje ili ne?”

„Šta to znači postoje?”

„Izvolite, recite.”

„Veliko Belo Bratstvo, bilo da ih zovemo Rozenkrojcerima ili duhovnim viteštvom, čije su slučajno otelovljenje bili Templari, predstavlja malu, veoma malu grupu izabranih mudraca koja putuje kroz istoriju čovečanstva kako bi sačuvala srž večnog znanja. Nema slučajnosti u istoriji. Ona je delo Gospodara Sveta kojima ništa ne promiče. Naravno, Gospodari Sveta se štite ćutanjem. Dakle, svaki put kada naletite na nekog ko se predstavlja kao Gospodar, Rozenkrojcer, Templar, budite uvereni da laže. Oni su negde drugde.”

„Onda ta priča ide u nedogled?”

„Tako je. Tim lukavstvom se koriste Gospodari.“
„Ali šta oni žele da ljudi saznaju?“
„Da tajna postoji. Inače, čemu život ako je sve onako kako izgleda?“
„A šta je tajna?“
„Ono što postojeće religije nisu znale da otkriju. Tajna se krije na drugoj strani.“

33

Vizije su bele, plave, crvenkaste. Na kraju, one se mešaju i sve postaju svetle, boje plamena bele sveće. Videćete iskre, osetićete da vam se koža ježi po celom telu, a sve to najavljuje početak grčenja koje će doživeti osoba koja izvršava zadatak.

(Papus, *Martines de Pasqually*, Paris, Chamuel, 1895, str.92)

Stiglo je i obećano veče. Kao i u Salvadoru, Alje je došao po nas. Svetilište u kojem je bio predviđen obred, odnosno *žira*, nalazilo se prilično blizu centra, ako se o centru može i govoriti u gradu čije kopno poput traka prelazi preko brežuljaka sve dok ne dopre do morske obale, tako da kada bi neko s uzvišenja posmatrao grad kako uveče svetli, ličio bi mu na glavu sa pečatima od alopecije.

„Ne zaboravite da je večeras u pitanju umbanda. Prema tome, opsednutost ne izazivaju orišas već eguns, duhovi predaka, kao i Ešu. Afrički Hermes koga ste videli u Baiji i njegova družbenica Pomba Žira. Ešu je jorupsko božanstvo, demon koji je sklon vradžbinama i šalama, ali postojalo je jedno šaljivo božanstvo i kod Indijanaca.“

„A ko su preci?“

„*Pretos velhos* i *caboclos*. Pretos velhos su stari afrički mudraci koji su bili starešine u doba deportacije, kao na primer Rei Kongo ili Pai Agostinjo... Oni su uspomena na umereniju fazu robovlasničkog uređenja, kada se na crnce više nije gledalo kao na životinje već su postajali neka vrsta kućnih prijatelja poput nekog dede ili strica. *Caboclos* su pak duhovi Indijanaca, najverovatnije neoskrvnuti, dakle čistota prvobitne prirode. U umbandi afrički orišas su u drugom planu, u potpunosti poistovećeni sa katoličkim svecima, te stoga glavnu ulogu imaju pomenuta bića. Ona izazivaju trans: medijum,

kavalu, dok pleše, u jednom trenutku primećuje da su u njega prodrle viša bića i gubi svest o sebi. Pleše sve dok ga te više božanske sile ne napuste, a potom se oseća bolje - očišćen i pročišćen."

„Blago njima“, reče Amparo.

„Da, blago njima“, potvrdi Alje. „Stupaju u kontakt sa majkom zemljom. Ovi vernici su otrgnuti od svojih korena i bačeni u užas uzavrelih gradova i, kao što je govorio Špengler, u vreme krize, Zapad, ogrezao u trgovinu, ponovo se okreće zemlji.“

„Stigli smo. Svetilište je spolja ličilo na najobičniju zgradu: i ovde se ulazilo kroz omanje dvorište, skromnije od onog iz Baije, a ispred njegovih vrata nalazila se statua Ešua oko koje su bile poređane ponude bogovima.

Dok smo ulazili, Amparo me je povukla na stranu: „Sve sam shvatila. Jesi li čuo? Onaj tapir na konferenciji pričao je o Arijevcima, ovde se spominje sumrak zapada, *Blut und Boden*, krv i zemlja, to ti je čist nacizam.“

„Draga, nije sve tako prosto, ovo je drugi kontinent.“

„Hvala na obaveštenju. Veliko Belo Bratstvo! Nije ni čudo što jedete sopstvenog boga.“

„To su katolici, draga, nije to isto.“

„Ma sve ti je to isto, zar nisi čuo? Pitagora, Dante, Devica Marija i masoni. Sve to samo da bi nas zeznuli. Nemojte da vodite ljubav, imate umbandu.“

„Ti si se zaista poistovetila. Hajde da vidimo. I ovo je kultura.“

„Postoji samo jedna kultura - obesiti poslednjeg popa o creva poslednjeg Rozenkrojcera.“

Alje nam je dao znak da uđemo. Spolja je sve bilo jadrnjikavo a unutrašnjost nas je zablesnula svojim drečavim bojama. Dvorana je bila četvorougona a jedan deo bio je odvojen samo za ples medijuma. Na kraju se nalazio oltar sa ogradom od kovanog gvožđa na koju se oslanjalo postolje sa bubnjevima, *atabakes*. Prostor gde će se odigravati obred još je bio prazan, dok se s naše strane već tiskala raznolika masa – vernici, znatiželjnici, crnci i belci. U toj masi upadali su u oči medijumi sa svojim pomoćnicima, *kambonos*. Bili su obučeni u belo, neki su bili bosonogi a drugi nosili sportske patike. Odmah sam uočio oltar: pretos velhos, kaboklos sa raznobojnim perjem, sveci koji bi ličili na glave šećera da nisu imali pantagruelske razmere.

Bili su tu Sveti Đorđe u blistavom oklopu i sa grimiznim plaštom, Sveti Kozma i Damjan, Devica probodena mačevima, bezočno hiperrealistički prikazani Hristos, sa raširenim rukama. Izgledao je poput Spasitelja koji se uzdizao na Korkovadu, ali u boji. Nedostajali su samo orišas, ali se njihovo prisustvo primećivalo na licima učesnika. Svuda su se osećali sladunjavi miris šećerne trske i kuvanih jela i vonj znoja koji su prisutni lučili usled toplote i uzbuđenja zbog primicanja žire.

U tom trenutku probio se i *pai-de-santo* i zauzeo mesto kraj oltara. Primio je nekoliko vernika i gostiju i pošto ih je dobrano zapahnuo dimom svoje cigare, blagoslovio ih je i ponudio nekakvim pićem u šolji, kao da je reč o skraćenom euharističkom obredu. Klekli smo, a zatim sam ispio to piće. Primetio sam, dok je jedan kambono sipao piće iz flaše, da je to dibone, ali sam ga ispijao kao da je reč o eliskiru večne mladosti. Podijum je već podrhtavao od prigušenog zvuka koji su proizvodili atabakes, a posvećenici su počinjali pesmu kako bi umilostivili Ešua i Pomba Žiru: *Seu Tranca Ruas é Mojuba! É Mojuba, é Mojuba! Sete Encruzilhadas é Mojuba! É Mojuba, é Mojuba! Seu Marabœ é Mojuba! Seu Tiriri, é Mojuba! Exu Veludo, é Mojuba! A Pomba Gira é Mojuba!*

Pai-de-santo je počeo da maše svojom kadionicom iz koje se širio nekakav težak indijanski miris, a Ošala i Nosa Senjora stalno su pominjani u njegovim specijalnim molitvama.

Atabakes su ubrzali ritam a kavalos zaposeli prostor ispred oltara prepuštajući se čarima pontosa. Bile su to uglavnom žene, što je nagnalo Amparo da ironično prokomentariše o slabostima lepšeg pola („mi smo osetljivije, zar ne?“).

Među ženama bilo je i nekoliko Evropljaniki. Alje nam je pokazao jednu plavušu. Bila je to neka Nemica, psiholog, koja je godinama pratila obrede. Probala je sve živo, ali ako niste predodređeni i odabrani, sve je uzalud, nikada nije pala u trans. Igrala je sa pogledom u prazno dok su atabakes nemilice udarali po njenim i našim nervima. Opori miris sve se više širio po dvorani izazivajući ošamućenost učesnika u obredu i posmatrača i verujem da je sve, kao i mene, obuzela mučnina. To mi se dogodilo i u Rijuu, u 'ecolas de samba'. Znao sam kakvu psihološku moć mogu da imaju muzika i buka, a toj moći podležu i svi oni koje u diskotekama trese groznica subotnje večeri. Nemica je igrala razrogačenih očiju, svakim

pokretom svojih histeričnih udova pokušavala je da pronade zaborav. Jedna za drugom preostale svečeve kćeri padale su u zanos, zabacivale glavu unazad, talasale u moru zaborava, dok je ona bila napeta, pometena i skoro na ivici plača. Ličila je na nekoga ko očajnički pokušava da doživi orgazam, te se trese i dahće, ali nikako ne može da se rastereti. Pokušavala je da izgubi kontrolu ali se ona neprestano vraćala. Sirota Tevtonka naviknuta na dobro naštimovana klavičembala.

Izabrani su u međuvremenu polako tonuli u prazno, pogled im je postajao tup, udovi se kočili, a pokreti sve više postajali automatski, ali ne i proizvoljni, jer su njima otkrivali prirodu bića koja su ih opsedala. Neki su se blago njihali, pomerajući ruke s dlanovima nadole, kao da plutaju u vodi, dok su drugi bili povijeni i usporenih pokreta. Kambonos su ih zaklanjali belim lanenim prekrivačima kako publika ne bi posmatrala one koje su pohodili izuzetni duhovi...

Poneki kavalos se grozničavo tresao dok su oni koje su opsedali pretos velhos ispuštali potmule zvuke – um um um – a telo im je bilo nagnuto unapred poput staraca koji se oslanjaju na štap. Vilice su im postajale isturene a lica ispijena i bezuba. A oni koje su pohodili kaboklos ispuštali su ratničke krike – ju-huuuuu!!!, a kambonos su na jedvite jade uspevali da pomognu onima koji nisu mogli da izdrže silinu tog dara.

Bubnjevi su lupali, pontosi se uzdizali u vazduhu prepunom dima. Držao sam Amparo ispod ruke i u jednom trenutku osetio kako se njene ruke znoje a telo podrhtava. Usne su joj bile poluotvorene. „Nije mi dobro“, reče, „moram da izađem.“

Alje je primetio šta se dešava i pomogao mi je da je otpratim napolje. Na svežem vazduhu brzo se povratila. „Nije to ništa“, rekla je „mora da sam pojela nešto pokvareno. A još i ti mirisi i vrućina...“ „Ne“, rekao je pai-de-santo koji nas je pratio, „vi imate medijumske sposobnosti, dobro ste reagovali na pontose. Posmatrao sam vas.“

„Prestanite!“, povikala je Amparo dodajući još nekoliko reči na nekom jezika koji nisam poznao. Video sam da je pai-de-santo prebledeo, ili posiveo, kao što se nekada u avanturističkim romanima govorilo kada bi neki crnac prebledeo. „Prestanite, muka mi je, pojela sam nešto što nisam smela... Molim vas, pustite me na miru da se

nadišem svežeg vazduha, vi se slobodno vratite. Htela bih da budem malo sama, nisam invalid.”

Udovoljili smo njenoj želji, ali kada sam se ponovo vratio unutra, mirisi, bubnjevi i vazduh u potpunosti prožet znojem koji je lptao na sve strane, delovali su na mene kao alkohol na bivšeg alkoholičara. Prešao sam rukom preko čela a jedan starac mi je ponudio agogo, mali pozlaćeni instrument, nekakvu vrstu triangla sa zvončićima u koji se udaralo malom šipkom. „Popnite se na podijum”, reče, „svirajte, biće vam bolje.”

U tom savetu bilo je homeopatske mudrosti. Udarao sam u agogo pokušavajući da se uskladim sa ritmom bubnjeva i tako sam polako postajao učesnik u obredu i svojim učešćem počinjao da ga kontrolišem. Oslobađao sam se napetosti pokretima nogu i stopala, oslobađao se onoga što me je okruživalo tako što sam ga izazivao i podsticao. Kasnije mi je Alje objasnio razliku između onoga ko poznaje i onoga ko trpi.

Kako su medijumi padali u trans, tako su ih kambonos vodili u kraj prostorije i nudili im cigare i lule. Vernici koji nisu bili opsednuti dotrčali bi i bacali se na kolena pred njima, šaputali im nešto na uho, slušali njihove savete, primali blagotvorni uticaj a zatim se ispovedali i na taj način olakšavali. Poneko bi pokazivao znake transa a kambonos bi ih pomalo uzdržano hrabрили, a potom bi ih tako opuštene ponovo sprovodili kroz masu.

U prostoru za ples još uvek su igrali mnogi kandidati za trans. Nemica se neprirodno bacakala u iščekivanju da postane opsednuta, ali uzalud. Neke od njih je zaposeo Ešu pa im je izraz lica bio zloban, podmukao i lukav a pokreti nagli i neujednačeni.

U tom trenutku ugledao sam Amparo.

Sada znam da Hesed nije samo sefirot milosti i ljubavi. Kao što je govorio Diotalevi to je i trenutak ekspanzije božanske stvari koja se širi u beskraj. Ona predstavlja brigu živih za mrtve, ali je neko sigurno već rekao da je to i briga mrtvih za žive.

Ja sam udarao u agogo i nisam više pratio šta se dešava u sali jer sam se usredsredio na sopstvenu kontrolu i praćenje ritma muzike. Mora da je prošlo desetak minuta od kada se Amparo vratila i sigurno je osetila ono isto što sam ja doživeo malo ranije. Ali niko joj

nije dao agogo, a sada ga sigurno ne bi ne želela. Pošto je osetila zov iz dubine, oslobodila se svake želje da se odupre.

Video sam kako počinje da pleše a onda zastaje. Lice joj je bilo napeto a vrat skoro potpuno ukočen. Potom se ponovo prepustila skarednoj sarabandi, kao da ništa drugo ne postoji oko nje, dok je rukama nudila sopstveno telo. „A Pomba Gira, a Pomba Gira”, povika nekolicina ljudi presrećnih zbog čuda, jer se do tog trenutka, te večeri, đavolica nije ukazala: *O seu manto é de veludo, rebordado todo em ouro, o seu garfo é de prata, muito grande é seu tesouro... Pomba Gira das Almas, vem toma cho cho...*

Nisam se usudio da se umešam. Verovatno sam počeo užurbano da lupam metalnim štapićem kako bih se telesno sjedinio sa svojom izabranicom ili sa urođeničkim duhom koji je ona otelovljavala.

Kambonos su se pobrinuli za nju, obukli je u ritualnu haljinu i pomogli joj u trenutku kada se njen kratak ali žestok trans približio kraju. Odveli su je da sedne kada je već bila gola voda i teško disala. Odbila je da primi one koji su pritrčali da je izmole za proročanstvo i briznula u plač.

Žira se približavala kraju, napustio sam podijum i potrčao ka njoj. Alje je već bio kraj nje i masirao joj slepoočnice.

„Kakva sramota”, rekla je Amparo, „ja u to ne verujem, nisam htela, kako sam mogla to da uradim?”

„Dešava se, dešava se”, nežno joj je ponavljao Alje.

„Ali onda nema spasa”, govorila je kroz plač Amparo, „ja sam još uvek robinja. Sklanjaj mi se s očiju”, reče mi besno, „ja sam prljava bedna crnkinja, dajte mi gospodara, nisam ja za bolje!”

„Dešavalo se to i plavokosim Ahejcima”, tešio je Alje. „to je u ljudkoj prirodi...”

Amparo je zamolila da je otprate do toaleta. Obred je bio na samom kraju. Jedina je ostala da pleše Nemica, koja je sa zavišću otpratila ono što se desilo sa Amparo. Ali i njeni pokreti su sada već bili bezvoljni.

Posle desetak minuta Amparo se vratila, upravo dok smo se opraštali sa pai-de-santom koji je bio presrećan što je naš prvi dodir sa svetom predaka bio tako uspešan.

Alje nas je odvezao kući a tokom vožnje niko nije progovarao. Bilo je veoma kasno kada smo stigli pred kuću. Baš kada se Alje spremio da nas pozdravi, Amparo reče da bi volela da se popne sama. „Zašto se malo ne prošetaj“, reče mi, „vrati se kada budem zaspala. Uzeću pilulu za spavanje. Izvinjavam se obojici. Kao što sam rekla, mora da sam pojela nešto pokvareno. Sve te devojke su pojele ili popile nešto pokvareno. Mrzim svoju zemlju. Laku noć.“

Alje je shvatio da sam u neprilici i predložio mi da odemo do jednog bara na Kopakabani koji je otvoren cele noći.

Ja sam ćutao u baru. Alje je sačekao da otpijem gutljaj batide a onda prekinuo ćutanje i nelagodnost.

„Rasa ili ako hoćete kultura - sastvani su deo našeg nesvesnog u kojem se takođe nalaze i arhetipi, obličja koja su istovetna za sve ljude i sva doba. Večeras su klima i ambijent uticali da nam oprez popusti. Amparo je otkrila orišas, a verovala je da ih je uništila, ali to je učinila samo u svom srcu, ne i u svojoj utrobi. Nemojte misliti da ja na to gledam kao pozitivan događaj. Vi ste me čuli kako s poštovanjem pričam o natprirodnoj energiji koja u ovoj zemlji treperi svuda oko nas. Ali to ne znači da ja sa posebnom blagonaklonošću gledam na opsednutost. Nije isto biti posvećenik i mistik. Posvećivanje, odnosno intuitivno razumevanje tajni koje um ne može da objasni, jeste dubinski proces, usporeni preobražaj duha i tela. Ono može da dovede do ispoljavanja viših svojstava, pa čak i do dostizanja besmrtnosti, ali to je nešto lično i tajno. Ne pokazuje se pred spoljnim svetom, sramežljivo je i pre svega sačinjeno od trezvenosti i odstojanja. Zbog toga su Gospodari Sveta posvećenici ali nisu skloni mistici. Mistik je za njih samo rob, mesto gde se numinozno ispoljava, a pomoću tog mesta posmatraju se znaci neke tajne. Posvećenik hrabri mistika, služi se njim, kao što se neko služi telefonom da bi uspostavio vezu sa nekim ko je daleko, te je dakle posvećenik poput hemičara koji lakmus-papirom proverava da li na određenom mestu neka supstanca deluje. Mistik je koristan, jer je upadljiv i pokazuje se svima, dok posvećenici samo međusobno prepoznaju jedni druge. Posvećenik kontroliše sile koje mistik trpi. Stoga i nema razlike između opsednutosti kavalosa i ekstaze koju su doživeli sveta Tereza iz Avile i sveti Huan de la Kruz. Misticism je degradirani oblik dodira sa božanskim. Inicijacija je plod duge askeze

uma i srca. Misticizam je dakle demokratski pojam, ako ne i demagoški, dok je inicijacija aristokratska.”

„Znači u pitanju je mentalno a ne telesno?”

„U izvesnom smislu da. Vaša Amparo je brižljivo bdela nad svojim umom, ali nije obraćala pažnju na svoje telo. Svetovnjaci su slabiji od nas.”

Bilo je veoma kasno. Alje mi je rekao da napušta Brazil i ostavio mi svoju adresu u Milanu.

Vratio sam se kući i zatekao Amparo kako spava. Ispružio sam se u mraku pazeći na svaki šum. Te noći nisam oka sklopio i činilo mi se da kraj mene leži neko nepoznato biće.

Sledećeg jutra Amparo me je suvo obavestila da ide da poseti prijateljicu u Petropolisu. Oboje smo se osećali nelagodno dok smo se pozdravljali.

Otputovala je sa platnenom torbom u ruci i knjižurinom iz političke ekonomije pod miškom.

Dva meseca nisam imao nikakve vesti o njoj niti sam je potražio. Potom je stiglo jedno kratko pismo u kojem je rekla da joj treba vremena da razmisli o svemu. Nisam joj odgovorio.

Nisam osećao ni strast, ni ljubomoru, ni čežnju. Osećao sam se prazno. Kao aluminijumski lonac, sjajan, čist i blistav.

Ostao sam još godinu dana u Brazilu, ali sam osećao da se čas odlaska približava. Nisam video više ni Aljea ni Amparine prijatelje, provodio sam sate i sate na plaži sunčajući se.

Puštao sam zmajeve koji su tamo predivni.

5
GEBORA

Beydelus, Demeymes, Adulex, Metucgayn, Atine, Ffex, Uquizuz, Gadix, Sol, Veni cito cum tuis spiritibus.

(Picatrix, Ms Sloane 1305, 152, DTIH)

Razbijanje Sudova. Diotalevi nam je često pričao o poznom kabalizmu Isaka Lurije, gde se izgubilo uredno raščlanjavanje Sefirota. Stvaranje je, smatrao je on, proces božanskog udaha i izdaha poput isprekidanog daha ili dejstva meha.

„Božja astma“, komentarisao je Belbo.

„Probaj ti da stvaraš ni iz čega. To se radi samo jednom u životu. Bog je, da bi stvorio svet, morao da bude poput duvača stakla koji duvanjem stvara bočicu. On je morao da se sav zgrči, duboko udahne, a zatim da ispusti blistavi dah deset sefirota.

„Dah ili svetlost?“

„Bog dunu i bi svetlost.“

„Baš multimedijalno.“

„Ali neophodno je da sudovi za smeštaj sefirota mogu da izdrže njihov sjaj. Sudovi koji su bili namenjeni za smeštaj Kethera, Kokhme i Binaha izdržali su njihov blesak, dok su niži sefiroti, od Heseda do Jesoda, pukli jer je emanacija svetlosti i daha bila suviše snažna i nagla. Delići svetlosti su se raspršili po univerzumu i stvorila se gruba materija.

„Razbijanje sudova je velika katastrofa“, govorio je Diotalevi zabrinuto. „Ne postoji ništa što bi bilo teže podnošljivo za život od pobačenog sveta. Mora da je postojao neki poremećaj u kosmosu još od samog početka. Čak ni najmudriji rabini nisu uspeli da to u potpunosti objasne. Možda su u trenutku kada je Bog izdahnuo i ispraznio se, u prvobitnom sudu ostale kapljice ulja, preostala materija, *reshimu*, te se Bog razlio zajedno sa tim ostatkom ili su, opet, školjke, *qelippot*, počeci propasti, potuljeno vrebale negde iz zasede.“

„*Qelippot* su ljigavci“, govorio je Belbo, „u službi đavolskog doktora Fu Mančua. A šta je bilo dalje?“

Diotalevi bi srpljivo objašnjavao da pod svetlom Strogog suda, odnosno Gebore poznate i pod imenom Pašad ili Strah, sefirota u kome se prema Isaku Slepom pokazuje Zlo, školjke zaista poprimaju stvaran oblik.

„One su među nama“, govorio je Belbo.

„Pogledaj oko sebe“, govorio je Diotalevi.

„Ali može li se odatle izaći?“

„Pre bih rekao da se tamo ponovo ulazi“, govorio je Diotalevi. „Sve izbija iz Boga pomoću grčenja - *simsu*. Naš problem je kako da se ostvari *tikkun*, povratak, kako da vaspostavimo Adama Kadmona. Tada ćemo ponovo obnoviti sve, u uravnoteženoj strukturi lica, *parcufima*, bolje rečeno oblika koji će zauzeti mesto sefirota. Uzdizanje duša je poput svilenog gajtana koji pomaže verniku da, tumarajući kroz mrak, pronađe put do svetlosti. Tako svet u svakom trenutku kroz kombinovanje slova Tore pokušava da ponovo zadobije prirodni oblik koji bi mu omogućio da izađe iz sopstvenog užasnog haosa.“

I to sada činim i ja, usred mrkle noći, u neprirodnom miru ovih brežuljaka. Ali onomad u periskopu bio sam obmotan ljugavom sluzi školjki koje su bile svuda oko mene, poput nevidljivih puževa zarobljenih u kristalnim sanducima Konzervatorijuma, između barometara i zarđalih brojčanika satova u mukloj hibernaciji. Pomislio sam: ako se razbijanje Sudova zaista odigralo, prva pukotina sigurno se pojavila u Rijuu tokom obreda, ali se eksplozija odigrala tek po mom povratku u otadžbinu. To se desilo polako i bez ikakve buke, te smo se tako svi našli u glibu grune materije gde se crvolika bića rađaju sama od sebe.

Kada sam se vratio iz Brazila, nisam više znao ko sam. Bližio sam se tridesetom. U tim godinama moj otac je već postao otac i znao je ko je i gde živi.

Bio sam suviše daleko od svoje zemlje u trenucima kada su se u njoj odigravali važni događaji. Živeo sam u svetu u kojem je sve vrvelo od neverovatnog i gde su i događaji iz Italije pristizali sa oreolom legende. Nešto pre napuštanja suprotne hemisfere, pred sam kraj boravka, častio sam sebe letom iznad prašuma Amazona i tom prilikom dopale su mi šaka neke lokalne novine koje je neko doneo kada smo nakratko sleteli u Fortalecu. Na prvoj strani isticala

se fotografija čoveka kojeg sam odmah prepoznao jer sam ga godinama viđao kod Pilada kako ispija belo vino. Ispod slike je pisalo: „O homem que matou Moro.“

Naravno, kada sam se vratio, saznao sam da Mora nije ubio on. Kada bi mu neko dao napunjen pištolj, on bi bio u stanju da prosvira sopstveno uvo da bi video da li pištolj radi. On se zatekao u trenutku kada su pripadnici specijalnih policijskih jedinica upali u stan u kome je neko sakrio ispod kreveta tri pištolja i dva paketa eksploziva. On je ležao na krevetu sav ushićen jer je to bio jedini komad nameštaja u toj garsonjeri koju je grupa bivših šezdesetosmaša zajednički iznajmila za povremeno privođenje cica. Da prostorija nije bila ukrašena posterom čileanske grupe Inti Illimani, moglo bi se pomisliti da je to tipičan momački brlog. Jedan od iznajmljivača je bio povezan sa nekom terorističkom grupom, a ostali nisu znali da su plaćali njegovo tajno sastajalište. Tako su svi završili u zatvoru na godinu dana.

Nisam baš razumeo šta se to dešava u Italiji poslednjih godina. Kada sam otputovao, zemlja je bila na ivica promena pa sam se gotovo osećao krivim što odlazim u trenutku konačnog obračuna. Bio sam u stanju da prepoznam nečiju ideologiju po tonu kojim govori, po redosledu rečenica, po uobičajenim citatima. A kada sam se vratio, nisam više razumeo ko pripada kojoj strani. Niko više nije govorio o revoluciji, citirao se Erazmo, levičari su se kleli u Ničea i Selina, dok su desničarski časopisi veličali revoluciju u Trećem svetu.

Vratio sam se kod Pilada ali sam se osećao kao da sam u inostranstvu. Bilijar je još uvek postojao, slikari koji su dolazili bili su manje više isti, ali se promenio sastav mladih ljudi. Saznao sam da su neki od stalnih gostiju u međuvremenu otvorili škole za transcendentalnu meditaciju i makrobiotičke restorane. Upitao sam da li je neko otvorio i svetilište umbande. Nije, možda sam išao ispred svog vremena i stekao saznanja koja su ovde bila nepoznata.

Da bi zadržao nešto od starinskog šmeke, Pilade je sačuvao jedan stari model flipera koji je izgledao kao da je skinut sa neke od Lihtenštajnovih slika. Za takvim modelima vladala je prava jagma među antikvarima. Ali pored njega su se nalazile druge mašine oko kojih su se mladi tiskali. Na fluorescentnim ekranima lebdele su nekakve čudne mehaničke ptičurine, kamikaze iz Dalekog svemira, ili bi pak nekakve žabe izbezumljeno kreketale na japanskom. Pilade se

pretvorio u treperenje čudnih svetala. Ne bi me čudilo da su se i kuriri Crvenih brigada, čiji je zadatak bio regrutovanje novih članova, ponekad poigrali pred ekranom Galaktike. Ali sigurno nisu mogli da se oprobaju na fliperu jer to nije moguće sa pištoljem zadenutim za pojas.

To sam shvatio one noći lada sam otpratio Belbov pogled koji se zaustavio na Lorenci Pelegrini. Samo sam naslutio ono što je Belbo u potpunosti shvatio i što sam pronašao u jednom od njegovih fajlova. Lorenca se nigde ne pominje, ali je očigledno da je reč o njoj - jedino je ona tako igrala flipere.

FILENAME: Fliper

Fliper se ne igra samo rukama već i karlicom. Glavni problem u igri nije onemogućiti da kuglica prođe između polugica i bude progutana, niti je važno da se bekovski odbije do polovine terena. Cilj je da se ona zadrži na vrhu, gde sve vrvi od svetlećih meta koje nose bodove, i gde se kuglica mahnito i haotično odbija od jedne do druge mete, a da mi ne moramo ništa da radimo. Za to nije važno udaranje po kuglici već lagano pomeranje flipera uz maksimalnu nežnost, kako fliper ne bi tiltovao. To je moguće uraditi samo karlicom, odnosno takvim pokretom kukova koji bi omogućio da karlica ne udari već samo okrzne fliper, te se ostaje samo na ivici orgazma. A još važniji od karlice su guzovi koji, ako se kukovi prirodno pokreću, obavljaju zamah unapred, ali veoma blago, tako da je nalet, kada stigne do karlice, već oslabljen. Sve to podseća na homeopatiju, gde je lekovito dejstvo tim jače što se više sukusije primenjuje na rastvor, odnosno kada se supstanca gotovo potpuno rastvori i nestane u vodi koja se postepeno dodaje. I tako iz karlice kreće mikrostrujanje ka kućištu a fliper postaje poslušan i krotak, optica klizi protivno prirodi, inerciji, sili teže, zakonima dinamike, lukavstvu proizvođača koji je planirao da ona lako propada, i *vis movendi* je opija pa tako ostaje u igri neverovatno dugo, a rekordi ostaju upamćeni. Ali neophodna je ženska karlica kako između ilijuma i mašine ne bi bilo nikakvih sunderastih tela ili nekakvih materija sklonih nabreknuću već samo koža, nervi i kost u paru farmerki i uzvišena erotska strast, zlobna frigidnost, nezainteresovanost za prilagođavanje senzibilitetu partnera, zadovoljstvo u raspirivanju partnerove žudnje i doziranju sopstvene - amazonka mora da izludi fliper i da unapred uživa u tome što će ga napustiti.

Mislim da se Belbo zaljubio u Lorencu Pelegrini u tom trenutku. Tada je shvatio da ona može da mu podari nedostižnu sreću. Ali mislim da je kroz nju on počeo da primećuje erotsku prirodu sveta

automata, mašinu kao metaforu kosmičkog tela i mehaničku igru kao prizivanje amajlije. Već se drogirao Abulafijom i možda već i duhovno zagazio u projekat Hermes. Naravno, sigurno je da je već video Klatno. Lorenca Pelegrini mu je obećala Klatno, ali ne znam pomoću kakvog kratkog spoja.

U početku mi je bilo veoma teško da se ponovo naviknem na Pilada. Malo-pomalo, ali ne svake večeri, u šumi meni stranih lica otkrivao sam poznate likove. Što sam se više trudio da se setim preživelih iz prošlosti, to su mi više bili zamagljeni. Neki su bili autori reklamnih tekstova, drugi poreski savetnici, dok su treći prodavali knjige na rate ali se više nisu trudili da uvale knjige o Če Gevari već je ponuda bila drugačija - travarstvo, budizam, astrologija. Sa ponekom sedom u kosi i uz karakteristično frfljanje držali su čašu viskija u ruci i učinilo mi se da je to onaj isti viski od pre deset godina koji su polako ispijali, po gutljajčić svake prestupne godine.

„Šta ima novo, što ne dođeš kod nas?“, upita me jedan od njih.

„A gde ste to *vi* sada?“

Pogledao me je kao da sam bio odsutan više od sto godina – „Pa gde drugde ako ne u Opštinskom odboru za kulturu?“

Zaista sam propustio toliko lepih pošalica.

Odlučio sam da pronađem posao. Primetio sam da znam puno stvari koje nisu imale nikakve veze jedna sa drugom, ali sam očas mogao da ih spojim, posle samo nekoliko obilazaka biblioteka. Kada sam napustio zemlju, bila je važna teorija i ja sam patio što je nemam. Sada je bilo važno posedovati neke informacije, za kojima je vladala prava jagma, tim bolje ukoliko su neaktuelne. Stanje je bilo potpuno isto i na univerzitetu. Malo sam se promovao da vidim mogu li tamo negde da se uhlelim. U učionicama je vladao potpuni mir a po hodnicima bi poput duha tu i tamo kliznuo po neki student i sa kolegama razmenio loše urađene bibliografije. Ja sam znao da napravim dobru bibliografiju.

Jednom me je jedan apsolvent zamenio sa nekim docentom (predavači su bili istih godina kao i studenti ili obrnuto) i upitao me šta je napisao taj Lord Čandos o kome su govorili na predavanjima o cikličnim ekonomskim krizama. Rekao sam mu da on nije ekonomista već lik iz Hofmanštalovog romana.

Te iste večeri bio sam na žurci kod prijatelja i sreo poznanika koji je radio za neku izdavačku kuću. Počeo je da radi tamo kada je izdavačka kuća prestala da objavljuje romane francuskih kolaboracionista u korist albanskih političkih tekstova. Jedan deo izdavaštva bavio se isključivo objavljivanjem knjiga iz politike, ali samo provladinih. Ali po rečima mog poznanika nisu zanemarivali ni filozofiju, naravno klasičnu, dodao je.

„Kad smo već kod toga“, reče mi, „ti koji si filozof...“

„Hvala na komplimentu, ali nažalost nisam.“

„Nemoj, molim te, svojevremeno si sve znao. Danas sam proveravao neki prevod teksta o krizi marksizma i na jednom mestu pronašao da se citira odeljak izvesnog Anselma iz Kanterberija. Ko je sad pa to? Nisam ga našao čak ni u *Autorskom rečniku*. Rekao sam mu da je to Anselmo iz Aoste ali su ga Englezi prekrstili jer oni uvek vole da budu drugačiji od svih.“

U tom trenutku sinula mi je lampica u glavi. Odlučio sam da osnujem agenciju za informacije iz kulture. Postao sam neka vrsta njuškala u odeljenju za znanje. Umesto da se vrzmam po noćnim barovima i javnim kućama, išao sam po knjižarama, bibliotekama i hodnicima univerzitetskih instituta. Zatim bih dolazio do kancelarije, digao noge na sto i sipao u kartonsku čašu viski koji sam doneo u papirnoj kesi iz dragstora na uglu. A onda ti neko telefonira i kaže: „Prevodim jednu knjigu i pojavio mi se nekakvi Motokalimuni. Ne mogu da dokučim o čemu je reč.“

Ni ti naravno ne znaš i tražiš dva dana za odgovor. Odeš da prekopaš neke kataloge po biblioteci, ponudiš cigarom tipa iz odeljenja za davanje stručnih saveta i polako počinješ da provaljuješ šta je u pitanju. Uveče pozoveš nekog asistenta sa orijentalistike na piće, častiš ga prvo jednim pa onda i drugim pivom i kada mu popusti kontrola, daće ti informaciju koju tražiš za džabe. A potom ti pozoveš mušteriju: „Dakle, Motokalimuni su bili radikalni muslimanski teolozi u doba Avicene i smatrali su da je svet sastavljen, kako da kažem, od sitne prašine slučajnosti koje se zgušnjava u oblike trenutnim i privremenim delovanjem božanske volje. Dovoljno bi bilo da Bog samo na trenutak bude rasejan i da se ceo kosmos rapadne. Čista anarhija atoma bez smisla. Je li dovoljno? Sami odredite sumu, radio sam tri dana.“

Imao sam sreću da nađem dve sobe sa kuhinjicom u jednoj staroj zgradi na periferiji, verovatno deo bivše fabrike koja je imala krilo sa kancelarijama. Sve prostorije u zgradi izlazile su na jedan dugački hodnik; ja sam bio između agencije za nekretnine i radionice za prepariranje životinja na čijim je vratima pisalo: A. Salon – taksidermista. Zgrada je podsećala na američke solitere iz tridesetih godina, da sam imao staklena vrata, sigurno bih se osećao kao da sam Marlou. U jednu sobu uneo sam kauč na razvlačenje, dok je kancelarija bila u sobi bližoj ulaznim vratima. Postavio sam dve police pune atlasa, enciklopedija i kataloga koje sam malo-pomalo kupovao. Na početku je i moja savest morala da pristane na kompromis. Pisao sam seminarske za studente očajnike. To uopšte nije bilo teško, bilo je dovoljno prepisati one iz prethodne decenije. A zatim su prijatelji priređivači počeli da mi šalju rukopise i strane knjige na čitanje, naravno, uglavnom neke koske i za bednu naknadu.

Ali, skupljao sam iskustvo i svekoliko znanje i ništa nisam odbacivao. Sve sam unosio u katalog. Nisam hteo da čuvam podatke na kompjuteru (koji se upravo tada pojavio na tržištu i Belbo je bio jedan od prvih korisnika) već sam se koristio starinskim sredstvima, ali sam stvorio neku vrstu datoteke na karticama od finog kartona, sa ukrštenim indeksima. Kant, nebuloza, Laplas, Kant... Kenigsberg... sedam mostova u Kenigzbergu... teoreme topologije. To je podsećalo na igru u kojoj moraš da stigneš pomoću pet asocijacija od kobasice do Platona. Na primer: kobasica-svinja-čekinja-kičica-manirizam-ideja-Platon. Jednostavno. Čak bi i najaljkaviji rukopis završio u dvadeset kartica, dajući doprinos mom lancu svetog Antuna. Držao sam se uvek sledećeg kriterijuma koji primenju na isti način i tajne službe: ne postoje informacije koje su vrednije od drugih, glavno je da se sve lepo evidentiraju a zatim pronađu veze. Povezanost uvek postoji, samo je treba naći.

Posle dve godine rada bio sam zadovoljan samim sobom. Uživao sam. A u međuvremenu sam sreo Liju.

35

Nek znaju svi što ime znat mi žele
da sam ja Lija, što okolo hitim
s rukama lijepim da bi vijenac splele

(*Purgatorio* XXVII, 100-102)

Lija. Sada očajnički želim da je ponovo vidim, ali moglo se desiti i da je nikada ne sretnem, što bi bilo još gore. Tako bih želeo da je ovde, da me uhvati za ruku, dok rekonstruišem etape sopstvene propasti. Ona me je upozorila. Ali ona mora da ostane van svega ovoga. I ona i dete. Nadam se da će odložiti povratak i da će stići kada sve bude gotovo, ma kakav ishod bio.

Bio je 16. juli '81. Milano se polako praznio, čitaonica u biblioteci je bila gotovo potpuno prazna.

„Samo malo, ja sam htela da uzmem 109. tom.“

„Zašto ste ga onda vratili na policu?“

„Otišla sam do stola da proverim jednu zabeležku.“

„Pa i nije vam neko opravdanje.“

Bezočno je uzela knjigu i vratila se do svog stola. Ja sam seo preko puta nje i pokušavao da vidim malo bolje njeno lice.

„Kako možeš da čitaš, da nije možda u pitanju Brajevo pismo?“, upitao sam.

Podigla je glavu i zaista nisam mogao da shvatim da li je preda mnom njeno lice ili potiljak. „Šta kažeš?“, upitala je. „Aha, ali ja vidim odlično kroz njih. Ali, da bi to rekla, morala je da podigne šiške i ugledah njene zelene oči.“

„Imaš zelene oči“, rekao sam joj.

„Valjda. Kakve to veze ima? Je li to nešto loše?“

„Ma, ni govora. Kamo sreće da je više takvih.“

Tako je počelo. „Jedi, zar ne vidiš da si kost i koža“, rekla mi je tokom večere. U ponoć smo i dalje sedeli u grčkom restoranu blizu Pilada i pričali o svemu i svačemu, dok se sveća koja je bila na grliću flaše malo-pomalo gotovo potpuno istopila. Bavili smo se maltene istim zanimanjem, ona je revidirala odrednice za enciklopediju.

Osećao sam da moram nešto da joj kažem. U pola jedan sklonila je šiške da bi me bolje videla, a ja sam nanišanio kažiprstom sa uzdignutim palcem i rekao: „Pim.“

„Čudno“, rekla je, „i kod mene isto.“

Tako su naša tela postala jedno, a od te večeri ja sam za nju postao Pim.

Nismo mogli da priuštimo novi stan, spavao sam kod nje, ona je često boravila u mojoj kancelariji ili bi se bacala u potragu, a u tome je bila bolja od mene. Umela je odlično da sledi tragove a znala je i da uoči dragocene veze.

„Čini mi se da nam je kartica sa Rozenkrojcerima poluprazna“, rekla mi je.

„Baciću se na nju pre ili kasnije, kada proverim zabeleške iz Brazila...”

„U redu, ukrsti je sa Jejtsom.”

„Kakve veze on ima s tim?”

„Kako da nema. Pročitala sam ovde da je bio povezan sa jednim rozenkrojcerovskim udruženjem koje se zvalo *Stella Matutina*.”

„Šta bih ja bez tebe?”

Opet sam počeo da odlazim kod Pilada jer je to bilo sjajno tržište za pronalaženje novih mušterija.

Jedne večeri ponovo sam sreo Belba (mora da je prethodnih godina tu retko dolazio i da je ponovo postao redovan gost pošto je upoznao Lorencu Pelegrini). Bio je potpuno isti, možda sa ponekom sedom više i nešto mršaviji, ali ne mnogo.

Bio je to relativno srdačan susret. Malo smo se prisećali starih dobrih vremena, dok se o poslednjem događaju u kojem smo bili saučesnici i o naknadnoj prepisci nije mnogo pričalo. Inspektor De Anđelis ga više nije dirao. Mora da je slučaj završio u arhivi.

Pričao sam mu o svom poslu i to ga je izgleda zainteresovalo. „To je ono što bih u dubini duše voleo da radim, da budem Sem Spejd u kulturi, dvadeset dolara dnevno plus troškovi.”

„Ali ne dolaze mi tajanstvene i zanosne žene, niti pak ko dolazi da mi priča o malteškom sokolu“, rekoh.

„Nikad se ne zna. Da li uživate u tome?”

„Da li uživam?” upitah. A onda sam ga citirao: „Čini mi se da je to jedino što dobro radim.”

„*Good for you*“, odgovorio je.

Videli smo se više puta, ispričao sam mu svoje iskustvo iz Brazila, ali bi mi se uvek činio odsutnim, čak i više nego ranije. Kada nije bilo Lorence Pelegrini, pogled bi mu bio prikovan za vrata, a kada je ona bila prisutna, nervozno bi je pratio pogledom po celom baru, gde god da mrdne. Jedne večeri, pred sam fajront, rekao mi je ne gledajući u mene: „Čujte, možda ćete nam biti potrebni za neke konsultacije. Možete li da odvojite koje popodne za nas?”

„Zavisi. O čemu je reč?”

„Jedno preduzeće koje se bavi gvoždem naručilo nam je knjigu o metalima u kojoj bi trebalo da bude više slika nego teksta. Da bude komercijalna ali ipak ozbiljna. Je li razumete na šta mislim? Metali u istoriji čovečanstva od gvođenog doba do legura za svemirske brodove. Potreban nam je neko ko bi obilazio biblioteke i arhive i pronalazio lepe ilustracije, stare minijature, gravire iz XIX veka na kojima bi na primer bili livenje ili gromobran.”

„U redu svratiću sutra do vas.”

Lorenca Pelegrini mu se primakla. „Hoćeš li me otpratiti do kuće?”

„Zašto ja večeras?”, upita Belbo.

„Jer si ti čovek mog života.”

Porumeneo je, onako kako je samo on umeo da porumeni, dok mu je pogled još uvek bio uperen na drugu stranu. Rekao joj je: „Imamo i svedoka.” A onda se obratio meni: „Ja sam čovek njenog života. Ovo je Lorenca.”

„Ćao.”

„Ćao.”

Ustao je i šapnuo joj nešto na uvo.

„Kakve to veze ima?”, reče ona. „Pitala sam te da me kolima otpratiš do kuće.”

„Ah”, reče on. „Izvinite, Kazobon, moram da budem taksista ženi nečijeg života.”

„Blesavko”, reče ona nežno i poljubi ga u obraz.

Dozvolite mi da u međuvremenu dam savet svom sadašnjem ili budućem čitaocu koji je nepopravljivi melanholik: ne treba da čita simptome i dijagnoze u sledećem delu jer bi to moglo da ga uznemiri i da donese više štete nego koristi, jer bi ono što čita

mogao da primeni na samog sebe... kao što to čini većina melanholika.

(R. Burton, *Anatomy of Melancholy*, Oxford, 1621, Uvod)

Bilo je očigledno da postoji neka veza između Belba i Lorence Pelegrini. Nisam shvatao koliko je ona jaka i od kada potiče. Čak mi ni fajlovi iz Abulafije nisu pomogli da to utvrdim.

Tako, na primer, nema datuma na fajlu o večeri sa doktorom Vagnerom. Belbo je upoznao doktora Vagnera još pre nego što sam ja otputovao, a pošto je sa njim održao kontakt i posle početka moje saradnje sa Garamonom, tako sam ga i ja upoznao. Dakle, večera je mogla da bude i pre i posle večeri koje se ja sećam. Ukoliko je bila pre, onda mi je jasno zašto je Belbo osetio nelagodnost i bio pomalo očajan.

Doktor Vagner – Austrijanac koji je već godinama držao praksu u Parizu, pa su oni koji su mu bili bliski njegovo prezime izgovarali „Vanjer“ kao da je francusko. Tokom poslednjih deset godina redovno je dolazio u Milano na poziv dve revolucionarne grupe postšezdesetosmaša. One su se otimale za njega i, naravno, svaka je davala potpuno drugačije tumačenje njegove misli. Nikada mi nije bilo jasno kako i zašto je taj čuveni čovek prihvatio da ga sponzorišu vanparlamentarne grupe. Njegove teorije nisu bile politički obojene i, da je hteo, on je sigurno mogao da dobije pozive fakulteta, klinika, akademija. Mislim da je prihvatao pozive jer je u principu bio epikurejac te je zahtevao da mu se pokriju troškovi koji su bili gotovo kraljevski. Privatna lica su uvek bila u stanju da sakupe više novca od institucija, a to je za doktora Vagnera značilo putovanje prvom klasom, luksuzni hoteli plus nadoknada za konferencije i seminare obračunata prema tarifama koje je kao terapeut primenjivao.

Zašto su te dve grupe uzimale Vagnerove teorije kao polazište, potpuno je druga priča. Ali tih godina Vagnerova psihoanaliza se činila dovoljno dekonstruktivnom, dijagonalnom, libidinalnom i antikartezijanskom da je mogla da posluži kao teorijsko izvišće revolucionarnih aktivnosti.

Kasnije se ispostavilo da je ipak bila suviše komplikovana za same radnike, pa su se zbog toga dve grupe u jednom trenutku našle pred izborom - radnici ili Vagner i izabrale su Vagnera. Stvorena je

ideja da novi revolucionarni subjekat postanu psihijatrijski slučajevi a ne proleteru.

„Bolje je da od psihijatrijskih slučajeva stvorimo proletere nego obratno, a to je i mnogo jeftinije ako se uzmu u obzir tarife doktora Vagnera”, reče mi jednog dana Belbo.

Vagnerijanska revolucija je bila najskuplja revolucija u istoriji.

Garamon je uz finansijsku pomoć Instituta za psihologiju objavio zbirku kraćih eseja doktora Vagnera, koji su bili prilično stručni, ali ih je bilo gotovo nemoguće naći, pa je zato među sledbenicama vladala prava jagma za njima. Vagner je došao u Milano radi predstavljanja knjige i od tada počinje njegova veza sa Belbom.

FILENAME: Doktor Vagner

Đavolski doktor Vagner
Dvadeset šesti nastavak

Ko tog sivog jutra

Tokom rasprave izneo sam primedbu. Vražji starac mora da je bio iritiran ali to nije pokazao. Štaviše, odgovorio mi je kao da hoće da me zavede.

Situacija je podsećala na Šarlisa i Žipjena, pčelu i cvet. Genije ne može da otrpi da ga ne vole i mora odmah da zavede one koji se sa njim ne slažu, kako bi ga i oni zavoleli. Uspeo je u tome, zavoleo sam ga.

Ali izgleda da mi nije oprostio jer mi je te večeri kada se pričalo o razvodu zadao smrtonosni udarac. ON toga nije bio svestan, desilo se instinktivno - nije bio svestan kada je pokušao da me zavede, nije bio svestan kada je odlučio da me kazni. Iako ga je to deontološki koštalo, besplatno me je psihoanalizirao. Nesvesno može da ujede i svoje čuvare.

Priča o markizu De Lantenaku u *Devedeset trećoj*. Brod Vandejaca plovio je kroz oluju u blizini bretonske obale. Iznenada, jedan od topova otkao se iz ležišta gde je bio pričvršćen i, dok se brod ljuljao i tresao i prednjim i zadnjim delom, top je počeo pomahnitalo da klizi od ivice do ivice. Budući da je bio prava grdosija, postojala je opasnost da probije i levi i desni bok broda. Jedan od tobdžija, (avaj, baš onaj usled čijeg nema top nije bio dobro pričvršćen) neverovatne hrabrosti, bacio se s lancem u ruci ispod pobesnele nemani koja samo što ga nije smrskala. Uspeo je da je zaustavi, ukroti i dovede do jaslji, te je tako spasao brod, posadu i misiju. U veličanstvenom obredu strašni Lantenak je

postrojio svoje ljude na palubi, pohvalio junaka skinuo sa svog vrata visoko odlikovanje i njime ga odlikovao. Potom ga je zagrlio, a cela posada glasno povika uraaaaaaaaa.

Zatim je Lantenak i ne trepnuvši podsetio da je upravo on, odlikovani junak, krivac za ono što se desilo i naredi da ga streljaju.

Veliki Lantenak, častan, pravičan i nepotkupljiv! Isto tako je postupio i doktor Vagner sa mnom. Počastvovao me je svojim prijateljstvom a zatim pogubio istinom.

Pogubio me je tako što mi je otkrio šta zaista želim

i otkrio mi da se plašim stvari koju želim.

Priča počinje u baru. Potreba za zaljublivanjem.

Dolazak nečega možeš da osetiš, nije da se zaljubljuješ zato što se zaljubljuješ, već se zaljubljuješ jer u tom periodu imaš neodoljivu potrebu za zaljublivanjem. Čim naiđe taj period kada imaš želju da se zaljubiš, moraš da paziš na svaki korak - kao da si popio čarobni napitak zbog kojeg ćeš se zaljubiti u prvo stvorenje na koje naiđeš, te tako to može da bude čak i neki kljunar.

U tom periodu osećao sam potrebu za zaljublivanjem. Neposredno pre toga prestao sam da pijem. Zna se kakav je odnos između jetre i srca. Nova ljubav je dobar motiv da čovek ponovo počne da pije. Neko s kim se može ići po barovima. Dobro se osećati.

Boravak u baru je kratak, brzo proleti. Omogućava ti slatko dugo iščekivanje celog dana sve dok konačno ne utoneš u polumrak kožnih fotelja. U šest po podne nema žive duše, bedni gosti stići će tek uveče kad i klavirista. Izabrali sumnjivi američki bar koji je u kasno popodne prazan a konobar dolazi samo ako ga pozoveš tri puta i već unapred sprema i drugi martini.

Martini je najvažniji. Ne viski, baš martini. On je providan, podigneš čašu i možeš da je vidiš iza masline. Postoji razlika između gledanja svoje drage kroz martini koktel koji se servira u malim šampanjskim čašama i gledanja kroz džin-martini sa ledom u širokoj čaši gde se njeno lice rastače u providnom kubizmu leda. Efekat se udvostručuje ako oboje prinesete ledenu čašu čelu a zatim ih spojite, tako da između čela sada postoje dve čaše. To nije moguće sa šampanjskim čašama.

Kratko je vreme u baru. Posle ćeš grozničavo iščekivati sledeći dan. Ni u šta nisi siguran.

Oni koji pohode barove ne moraju da imaju ženu koja je samo njihova. Moguće su i pozajmice ukруг.

Njegova uloga. On joj je uvek davao veliku slobodu, on je bio stalno na putu. Sumnjiva je bila ta njegovl liberalnost - mogao sam da telefoniram i u

ponoć, on je uvek bio kod kuće a ti nikada. Odgovarao mi je da si izašla i zapitkivao, da kad sam se već javio, slučajno ne znam gde si. To su bili jedini trenuci ljubomore. Ali sam i tako otimao Čeciliju od saksofoniste. Voleti ili biti ubeđen da voliš kao večiti sveštenik drevne osvete.

Stvari su se iskomplikovale sa Sandrom - shvatila je da sam se suviše zagrejao, život udvoje postao je prilično napet. Pa da raskinemo? U redu onda ćemo da raskinemo. Ne, čekaj, hajde da ponovo popričamo. Ukratko, problem je bila Sandra.

Kada ideš po barovima, nije važno koga ćeš tamo sresti već s kim ćeš iz bara izaći.

Potom je usledila večera sa doktorom Vagnerom. Upravo je tog dana na predavanju dao definiciju psihoanalize jednom provokatoru: - La psychanalyse? C'est qu'entre l'homme et la femme chers amis... ça ne colle pas.

Razgovaralo se o parovima, o razvodu kao obmani zakona. Obuzet svojim ličnim problemima aktivno sam učestvovao u raspravi. Bili amo uvučeni u dijalektičke igre. Mi smo govorili a Vagner je ćutao kao da je zaboravio da čekamo njegovo proročanstvo. Izgledao je zaokupljen nečim

i izgledao potuljeno

i melanholično nezainteresovan

a kada se uključio u razgovor, promašio je temu i rekao (pokušavam da se tačno setim njegovih reči, ali su mi se urezale u pamćenje i siguran sam da se nisam prevario): Tokom cele svoje karijere nikada nisam imao pacijenta čija je neuroza poticala od sopstvenog razvoda. Nemir izaziva razvod onog drugog.

Doktor Vagner je i u razgovoru naglašavao reč drugi kao da se piše sa velikim D. U svakom slučaju ja sam poskočio kao da me je guja ujela

vikont je poskočio kao da ga je guja ujela

graške ledenog znoja oblile su mu čelo

baron je buljio u njega kroz lenje kolutove dima njegovih tankih ruskih cigareta.

- Hoćete da kažete – rekoh - da se u krizu upada ne zbog razvoda od sopstvenog partnera već zbog mogućeg ili nemogućeg razvoda trećeg lica koje je i prouzrokovalo krizu tog para?

Vagner me je pogledao kao da je zbunjeni laik koji prvi put sreće mentalno poremećenu osobu. Zamolio me je da objasnim šta sam hteo da kažem.

U stvari, šta god da sam hteo da kažem, to sam rekao loše. Pokušao sam da svoje misli pretočim u nešto konkretno. Uzeo sam kašiku i stavio je kraj viljuške: Evo, tu sam ja Slanik oženjen njome, Viljuškom. A ovde je drugi par Britvica udata za Nožekanju poznatog i kao Meki Nož. Dakle, ja Slanik mislim da patim zato što ću morati da napustim svoju Viljušku a to mi se ne mili. Ja volim Britvicu ali mi odgovara da ona bude sa svojim Nožekanjom. Ali, kako vi tvrdite, doktore Vagner, ja patim zato što se Britvica ne razvodi od Nožekanje.

Vagner je rekao jednoj drugoj zvanici da nikada nije izrekao nešto slično.

- Sta kažete? Niste rekli? Pa lepo ste rekli da niste nikada imali za pacijenta osobu čija neuroza potiče od sopstvenog razvoda, već je uvek bila reč o tuđem razvodu.

- Možda, ne sećam se, reče tada Vagner mrzovoljno.

- A ako jeste rekli, da li sam uspeo da dobro shvatim ono što ste rekli?

Vagner je ćutao nekoliko minuta.

Dok su gosti iščekivali bez daha, Vagner je dao znak da mu sipaju čašu vina, pogledao tečnost naspram svetlosti i najzad progovorio.

- Ako ste vi tako shvatili to je zato što ste želeli da tako shvatite.

Zatim se okrenuo na drugu stranu, rekao kako je toplo i počeo da pevuši neku ariju iz opere mašući grisinom kao da diriguje nekim dalekim orkestrom. Zevnuo je, a zatim se koncentrisao na tortu sa šlagom. Potom je ponovo zavladao totalni muk da bi na kraju zatražio da ga odvezu do njegovog hotela.

Ostale zvanice su me gledale kao da sam pokvario skup na kome su mogli da čuju Mudre reči.

Istini za volju ja sam čuo Istinu kako govori.

Telefonirao sam ti. Bila si kod kuće sa Njim. Proveo sam besanu noć. Sve je bilo jasno. Nisam mogao da podnesem da budeš sa njim. To nije imalo nikakve veze sa Sandrom.

Narednih šest meseci bili su burni. Počeo sam da te progonim, dahtao sam ti za vratom. Želeo sam da upropastim tvoju zajednicu, govorio ti da te želim samo za sebe, ubeđujući te da Njega mrziš. Ti si počela da se svađaš sa Njim, a On je polako postao zahtevan, ljubomoran, prestao je uveče da izlazi. Kada je bio na putovanju telefonirao je dva puta dnevno, čak i usred noći, Jedne večeri te je ošamario. Zatražila si mi novac da bi mogla da pobegneš, podigao sam neku crkavicu koju sam imao u banci. Napustila si bračnu postelju i otišla sa nekim prijateljima u planinu a nisi ostavila ni adresu. Sav očajan, On mi je telefonirao i upitao me da li znam gde si, ali ja to nisam znao. Izgledalo je da lažem jer si mu ti već rekla da ga napuštaš zbog mene.

Kada si se vratila najavila si mi, blistajući od sreće, da si mu napisala oproštajno pismo. Tada sam se zapitao šta će se desiti sa mnom i Sandrom, ali mi ti nisi ostavila dovoljno vremena da bi me to uznemirilo. Rekla si mi da si upoznala nekakvog frajera sa ožiljkom na obrazu i stanom koji je podsećao na čergu. Otići ćeš kod njega.

- Zar me više ne voliš?

- Naprotiv, ti se jedini čovek u mom životu, ali posle onog što se desilo moram i ovo da probam o, ne budi dete, pokušaj da me razumeš. Na kraju krajeva napustila sam muža zbog tebe, pusti neka sve ide svojim tokom.

- Svojim tokom? Ali ti mi kažeš da odlaziš s nekim drugim.

- Ti si intelektualac i to levičar, nemoj da se ponašaš kao mafijaš. Vidimo se...

Sve dugujem doktoru Vagneru

37

Bolje da se nije ni rodio ko god razmišlja o četiri stvari: šta je iznad, šta je ispod, šta je pre, a šta kasnije.

(Talmud, Hagigah 2.1)

Pojavio sam se u Garamonu upravo onog jutra kada su instalirali Abulafiju, dok su Belbo i Diotalevi žučno raspravljali o Božjim imenima a Gudrun sumnjičavo posmatrala ljude koji su priključivali tu novu uznemirujuću napravu između gomile rukopisa na kojima se sve više i više hvatala prašina.

„Sedite, Kazobon, evo ovde je taj projekat o našem istorijatu metala.“ Ostali smo sami i Belbo mi je pokazao sadržaj, planirana poglavlja, sheme za impaginaciju. Moj zadatak je bio da pročitam tekstove i pronađem ilustracije. Pomenuo sam nekoliko milanskih biblioteka koje su mi se učinile prilično bogatim.

„Neće biti dovoljno“, rekao je Belbo. Moraćete da odete i na neka druga mesta. Na primer u Muzej nauke u Minhenu, koji ima predivnu zbirku fotografija. Naravno, nezaobilazan je i *Conservatoire des Arts et Métiers* u Parizu. Da imam vremena, i ja bih lično ponovo otišao da ga obiđem.“

„Da li je lep?“

„Uznemirujući. Trijumf mašina u gotičkoj crkvi...” Oklevao je, počeo je da sređuje nekakve papire na stolu. A zatim, kao da se plaši da će dati preveliki značaj obelodanjivanju reče: „Tamo je Klatno.”

„Kakvo klatno?”

„Klatno. Zove se Fukoovo klatno.”

Opisao mi je Klatno, i u subotu kad sam ga video izgledalo je baš tako – ili sam ga možda u subotu ja tako video pošto me je Belbo pripremio da ga tako vidim. Ali, očigledno nisam pokazao preveliko oduševljenje jer me je Belbo pogledao kao da sam videvši Sikstinsku kapelu upitao je li to sve?

„Ne znam da li je u pitanju atmosfera crkve ili nešto drugo, ali vas uveravam da izaziva jaka osećanja. Ideja je da se sve kreće, a samo negde u visinu postoji jedina nepomična tačka u celom univerzumu... Za onoga ko ne veruje to je način da ponovo pronade Boga a da pritom ne dovede u sumnju svoj ateizam jer je reč o Nultom Polu. Znae, za moju generaciju koja je gutala razočarenja od jutra do sutra to može da bude vrlo utešno.”

„Moja generacija se još više nagutala od vaše.”

„Ne preterujte. Ne bih rekao, za vas je to bila samo jedna epizoda, pevali ste Karmanjolu a zatim se našli u Vandeji. Kratko je trajalo. Sa nama je bilo drugačije, najpre fašizam iako smo još bili deca i doživljavali sve kao avanturistički roman, ali je naša budućnost već tada bila zacrtana. Novo poglavlje bio je otpor, naročito za one poput mene koji su ga gledali spolja i za koje je postao neka vrsta rituala ponovnog bujanja, povratak proleća, ekvinocij ili solsticij, uvek ih brkam... A onda za neke Bog, za druge radnička klasa, a za mnoge i jedno i drugo. Pomisao da postoji radnik, lep, zdrav, jak, spreman da obnovi svet, bila je utešna za svakog intelektualca. A posle toga videli ste i sami. Radnik je i dalje postojao, ali ne i klasa. Biće da su je uništili u Mađarskoj. A onda ste došli vi. Za vas je to bilo prirodno, možda vam je izgledalo da je reč o zabavi. Ali ne i za moju generaciju, za nas je to bio konačni obračun, griža savesti, kajanje, regeneracija. Mi nismo uspeli, a vi ste sa sobom doneli entuzijizam, hrabrost, samokritiku. Za nas koji smo tada imali trideset pet ili četrdeset godina, to je bila nada, ponižavajuća, ali ipak nada. Morali smo da vam se prilagodimo po cenu da počnemo sve iz početka. Nismo više nosili kravate, bacili smo trenčkot i kupili polovne vijetnamke, neki su dali i otkaz na poslu da ne bi služili gazde...”

Upalio je cigaretu i pravio se da je ozlojeđen kako bih mu oprostio na tom izlivu.

„A kapitulirali ste na svim frontovima. Mi smo našim pokajničkim hodočašćem u Aušvic odbili da postanemo reklama za koka-kolu jer smo bili antifašisti. Zadovoljavali smo se sa ponekom paricom iz Garamona jer je barem knjiga bila demokratska. A vi sada, da biste se osvetili buržujima koje niste uspeli da obesite, prodajete im video-kasete i fanzine, pokušavate da ih zablesavite zenom i motociklima. Nametnuli ste nam da, u vidu priloga, kupujemo vaše verzije Maovih misli, a tim parama ste kupili prangije za proslavu nove kreativnosti. Bez imalo stida. Mi smo se stideli celog života. Prevarili ste nas, niste vi bili nikakva čistota već obične mladalačke bubuljice. Osećali smo se kao bedni crvi zato što nismo imali hrabrost da se otvoreno suprotstavimo bolivijskoj žandarmeriji, a vi ste pucali u leđa nesrećnicima koji su šetali bulevarom. Pre deset godina morali smo da lažemo kako bismo vas izvukli iz zatvora, a vi ste lagali kako biste strpali u zatvor svoje prijatelje. Eto zašto mi se dopada ova mašina - glupa je, ne veruje, ne tera me da verujem, radi ono što joj kažem, ako sam ja glup, glupa je i ona ili on. To je pošten odnos.“

„Jaaa...“

„Vi ste nevini, Kazabon. Pobjegli ste umesto da bacate kamenje, diplomirali ste, niste pucali. Pa ipak, pre nekoliko godina osećao sam da me i vi ucenjujete. Pazite, ništa lično. Smena generacija. A kada sam prošle godine video Klatno, sve sam shvatio.“

„Kako to mislite sve?“

„Skoro sve. Vidite, Kazabon, i Klatno je lažni prorok. Vi ga gledate, mislite da je jedina nepomična tačka u celom kosmosu, ali ako ga skinete sa svoda Konzervatorijuma i okačite u nekoj javnoj kući ono će i dalje da radi. A osim toga tu su i druga klatna. Jedno je u Njujorku, u zgradi Ujedinjenih nacija, drugo je u Muzeju nauke u San Francisku i ko zna koliko ih još ima. Fukoovo klatno je nepomično dok se Zemlja ispod njega okreće bez obzira gde se ono nalazi. Svaka tačka u univerzumu je nepomična ako se na nju okači Klatno.“

„Bog je sveprisutan?“

„U izvesnom smislu da. Zbog toga me Klatno uznemirava. Obećava mi beskonačnost, ali meni ostavlja odgovornost da odlučim gde da je smestim. Nije dovoljno obožavati Klatno tamo gde je, neophodno je ponovo preuzeti odluku i tražiti bolju tačku. Pa ipak...“

„Pa ipak?“

„Pa ipak – niste me valjda ozbiljno shvatili, Kazobon? Ne, ne moram da se uzbuđujem, mi smo ljudi koje ne treba uzeti za ozbiljno... Pa ipak, kao što sam rekao, imam osećaj da je neko celog života pokušavao da okači Klatno na razna mesta i ono nikada nije radilo, a u Konzervatorijumu funkcioniše besprekorno... A šta ako u kosmosu zaista postoje tačke koje su privilegovane? Možda baš na plafonu ove sobe? Ne, niko ne bi poverovao. Neophodna je atmosfera. Ne znam, možda stalno tražimo pravu tačku, možda je ona blizu nas ali je ne prepoznajemo, a da bismo je prepoznali neophodno je da verujemo. Ukratko, hajdemo do gospodina Garamona.“

„Da okačimo Klatno?“

„Oh, kakva budalaština. Idemo da se bavimo ozbiljnim stvarima. Da bih obezbedio novac za vas moram da vas prikažem gazdi kako bi vas video, pipnuo, onjušio i rekao da je sve u redu. Pođite da vas gazda dotakne, njegov dodir leći od šuge.“

38

Tajni Majstor, Savršeni Majstor, Majstor iz Radoznanosti, Nadzornik građevina, Majstor izabranik Devetorice, Vitez Kraljevskog Svoda ili Majstor Devetog Svoda, Veliki Izabranik Svetog Svoda, Vitez Istoka ili Mača, Princ Jerusalima, Vitez Istoka i Zapada, Suvereni Princ Ružinog Krsta i Vitez Orla i Pelikana, Veliki Prvosveštenik ili Uzvišeni Škot Nebeskog Jerusalima, Časni Veliki Majstor Svih Loža ili Majstor ad vitam, Pruski Vitez ili Patrijarh Noahit, Vitez Kraljevske Sekire ili Princ Libana, Princ Tabernakula, Vitez Medene Zmije, Princ Milostivi ili Princ Samilosti, Veliki Komandor Hrama, Vitez Sunca ili Princ Adept, Veliki Vitez Svetog Andreje Škotskog ili Veliki Majstor Svetlosti, Veliki Izabranik Vitez Kadoš ili Vitez Crnog i Belog Orla

(Visoki stepeni masonerije Starog i Prihvaćenog Škotskog obreda)

Došli smo hodnikom, popeli se nekoliko stepenika i prošli kroz vrata od mat stakla. Odjednom smo se našli u potpuno drugom

svetu. Dok su prostorije koje smo do tada videli bile mračne, prašnjave i oronule, ove su bile poput VIP sala na aerodromima. Lagana muzika, plavkasti zidovi, udobna čekaonica puna firmiranog nameštaja, zidovi pokriveni fotografijama na kojima gospoda sa licima poslanika predaju Krilatu Viktoriju gospodi sa licima senatora. Na jednom stočiću bili su nemarno bačeni, kao u zubarskoj čekaonici, neki časopisi na sjajnoj hartiji. *Književna dosetka, Poetski Atanor, Ruža i Trn, Enotrijski Parnas, Slobodni stih*. Nikada ih nisam video u prodaji a kasnije sam saznao i razlog: oni su dostavljani jedino klijentima izdavačke kuće Manucio.

Na početku sam mislio da se nalazimo pred kancelarijama uprave Garamona, ali sam ubrzo promenio mišljenje. Nalazili smo se ispred kancelarija jedne druge izdavačke kuće. U predvorju Garamona stajala je jedna mračna i zamagljena staklena vitrina sa tek objavljenim knjigama, ali Garamonove knjige bile su neugledne, sa još nerasečenim listovima. Imale su ozbiljan sivi omot – namera je bila da podsećaju na francuske univerzitetske publikacije, a papir bi požuteo u roku od nekoliko godina, što je trebalo da navede na pomisao da je autor, naročito ako je mlad, poodavno objavio delo. Ovde se nalazila drugačija vitrina, osvetljena iznutra, u kojoj su se nalazile knjige izdavačke kuće Manucio, a neke su bile i otvorene pa su se videle svetle stranice - bele plastificirane mekane korice, veoma elegantne, sjajna hartija i lepa jasna slova.

Garamonove edicije imale su ozbiljna i dobro promišljena imena tipa Humanističke Studije ili Filosofija. Naslovi edicija kod Manucija bili su nežni i poetski: Cvet koji nisam ubrao (poezija), Nepoznata zemlja (pripovetke), Trenutak za oleandar (sa naslovima kao *Dnevnik bolesne devojčice*), Uskršnja Ostrva (čini mi se raznolika esejistika), Nova Atlantida (poslednja objavljena knjiga u toj ediciji bila je *Koenigsberg Redenta – Prolegomena za svaku buduću metafiziku koja se bude pojavila kao dvostruki transcendentelni sistem i nauka pojavnog numena*). Na svim koricama nalazio se žig kuće - pelikan pod palmom i moto „Imam ono što sam darovao.“

Belbo je bio neodređen ali koncizan. Gospodin Garamon imao je dve izdavačke kuće, eto to je sve. Narednih dana shvatio sam da je prolaz između Garamona i Manucija bio gotovo tajan i njim se koristio uži krug ljudi. Naime, zvanični ulaz u Manucio bio je u ulici Markeze Gvaldi. Tu su umesto sivila ulice Sinčero Renato blistale umivene

fasade, široki trotoari i ulazi sa aluminijumskim liftovima. Niko ne bi mogao ni da pomisli da u staroj zgradi u ulici Sinčero Renato postoji prolaz od tri stepenika koji vodi do zgrade u ulici Gvaldi. Ko zna šta je sve morao da uradi gospodin Garamon da bi za to dobio dozvolu. Mislim da mu je u tome pomogao jedan od tvoraca prolaza koji je bio visoki činovnik u Zavodu za urbanizam.

Primila nas je gospođa Gracija, prilično korpuletna žena sa skupocenom maramom oko vrata i u kostimu koji je bio iste boje kao i zidovi. Ona nas je uvela, sa službenim osmehom na licu, u prostoriju sa mapama.

Sala nije bila velika ali je neodoljivo podsećala na salon u Palati Venecija. Na samom ulazu stajao je globus. Pisaći sto od mahagonija gospodina Garamona nalazio se na kraju prostorije, pa se činilo kao da ga gledate kroz dogled okrenut naopačke. Garamon nam je dao znak da se približimo, a ja sam osetio tremu. Kasnije, kada se na ulazu bude pojavio De Gubernatis, Garamon će mu krenuti u susret. Ta srdačnost doprineće još više njegovoj harizmatičnosti, jer će posetilac najpre videti njega kako prelazi salu a zatim i sam, pod ruku sa svojim domaćinom, preći isti put, te će prostor izgledati kao da je nekom čarolijom udvostručen.

Garamon nas je ponudio da sednemo ispred njegovog pisaćeg stola. Bio je odsečan ali srdačan: „Gospodin Belbo mi je rekao sve najlepše o vama, gospodine Kazobon. Uvek su nam dragoceni dobri saradnici. Kao što ste već shvatili, ne primamo vas za stalno, nismo sada u prilici. Vaša marljivost biće adekvatno nagrađena ili, bolje rečeno, vaša odanost, jer je naš rad neka vrsta misije.”

On mi je ponudio paušalnu nadoknadu baziranu na proceni radnih sati, koja mi se tada učinila razumnom.

„Odlično, dragi moj Kazobon.” Od trenutka kada sam prihvatio posao prestao je da me oslovljava sa gospodine. „Taj istorijat metala mora da bude čudesan, da ne kažem lep. Popularan, pristupačan ali naučan. Morate da zaokupite čitaočevu maštu, ali na naučni način. Daću vam jedan primer. Evo ovde, u radnoj verziji, čitam da je postojala nekakva lopta, čini mi se da je reč o magdeburškoj lopti. To je bila lopta sastavljena od dve spojene polulopte iz kojih je izvučen sav vazduh. Za svaki kraj polulopte povezali su dva para zaprežnih normanskih konja i povuci-potegni, ali nisu uspeli da rastave dve polulopte. Eto to je naučni primer. Ali, naravno, treba ga primetiti u

moru ne tako slikovitih primera. A kada ga primetite, morate da pronađete ilustraciju, fresku, ulje, šta bilo. Iz te epohe. A zatim ćemo da je tresnemo preko cele strane, u boji.

„Postoji jedna gravira”, rekoš, „dobro je poznajem.”

„Eto vidite! Bravo. Cela strana u koloru!”

„Ali sve gravire su crno-bele”, rekoš.

„Je l' tako? Pa dobro, može i crno-belo. Preciznost pre svega. Ali neka pozadina bude zlatna, mora da upadne čitaocu u oči, da ga prenese na lice mesta kao da je tog dana prisustvovao eksperimentu. Jasno? Naučnost, realizam, strast. Nauka može da bude iskorišćena da bi čitalac ostao bez daha. Postoji li išta dramatičnije, uzbudljivije, od Madam Kiri koja se vraća kući i vidi fluorescentnu svetlost, bože moj, šta li je to... To je ugljovodonik, golkonda, flogiston, ili kako li se već do đavola zvao i *voilà* Marija Kiri je izmislila X-zrake. Dramatizovati, ali uvek poštujući istinu.”

„Ali kakve veze imaju X-zraci sa metalima?”, upitah.

„Zar radijum nije metal?”

„Mislim da jeste.”

„Pa onda? Sve moguće znanje može se posmatrati s tačke gledišta metala. Belbo, šta smo rekli za naslov knjige?”

„Mislili smo nešto ozbiljno, kao: *Metali i materijalna kultura.*”

„Da da, mora da bude ozbiljan. Ali mora bolje da upućuje, treba dodati malo glazure, da vidimo... Evo, *Svetski istorijat metala.* Pominju li se i Kinezi?”

„Kako da ne.”

„E pa, onda jeste svetska. Nije reklamni trik, to je istina. Štaviše, može i *Čudesna pustolovina metala.*” U tom trenutku Gracija je najavila gospodina De Gubernatisa. Gospodin Garamon je na trenutak oklevao, sumnjčavo me pogledao, Belbo mu je dao znak kao da mu je hteo reći da se može pouzdati u mene. Garamon naredi da se gost uvede a zatim mu krenu u susret. De Gubernatis je bio u dvorednom sakou sa malom ružom na reveru, hemijskom olovkom u gornjem džepu i savijenim novinama u džepu sakoa. Pod miškom je nosio fasciklu.

„Dragi moj De Gubernatis, izvolite, naš mili prijatelj De Ambroziis mi je pričao o vama, čitav život u službi države. To je ta tajna pesnička žica, zar ne? Dajte, dajte da vidimo to blago koje držite u rukama... Ovo su moji generalni direktori.”

Smestio ga je ispred pisaćeg stola koji je bio krcat rukopisima i drhtavim rukama pomazio korice dela koje mu je De Gubernatis pružio: „Ništa ne govorite, sve znam. Vi ste iz Vipitena, slavnog i plementiog grada. Ceo život na carini. A potajno, iz dana u dan, iz noći u noć, opijeni demonom poezije ispisivali ste ove stranice. Poezija... Sapfo je u njenom plamenu sagorela mladost, a Gete se njome krepio pod stare dane. Farmakon, nekom lek nekom otrov, govorili su stari Grci. Naravno, moramo da pročitamo to vaše mezimče, potrebne su barem tri stručne kritike, jedna iz kuće i dve sa strane (anonimnost pre svega, žao mi je, reč je o istaknutim ličnostima). Izdavačka kuća Manucio nikada ne objavljuje knjigu a da nije sigurna u njen kvalitet, a kvalitet je nešto, vi to znate bolje od mene, što se ne može opipati, potrebno je šesto čulo. Često u knjizi ima dosta nesavršenosti, umetaka – i Zvevo je loše pisao, kao što vi dobro znate, ali, sto mu gromova, oseća se ideja, ritam, snaga. Znam, znam, ništa ne govorite, upravo sam bacio oko na incipit ovih vaših stranica i osetio sam nešto, ali ne želim da sam donosim sud. Više puta se desilo – ah, ko zna koliko puta - da su kritike bile prilično mlake, a da sam ja tvrdoglavo ostajao pri svom mišljenju jer se ne može suditi o autoru a da niste na istoj talasnoj dužini. Evo, na primer, otvaram nasumice ovaj vaš tekst i pogled mi pada na stih 'kao što u jesen umorni kapak' – dobro, ne znam kako ide dalje, ali već osećam nadahnuće, nazirem sliku, ponekad tako treba početi sa tekstom, zanos, ushićenje... *Cela dit*, dragi moj prijatelju, ali avaj, kada bismo samo mogli da radimo ono što hoćemo! Ali i knjiga je roba, možda najplemenitija, ali ipak samo roba. Znate li vi pošto je danas štampanje, koliko košta papir? Uzmite današnje novine i pogledajte koliko je skočio *prime rate* na Vol Stritu. Mislite da to nema nikakve veze sa nama? Ma, kako da nema. Da li znate da se i časopisi oporezuju? Ako ne prodam, oni će da oporezuju remitendu. Mora da se plati i za neuspeh, bilo kakav genije da je u pitanju. Ovaj pelir je vrlo fini i dozvolite mi da već iz činjenice da ste kucali na takvom papiru zaključim kako se oseća da je reč o pravom pesniku. Nekakav šarlatan bi koristio *extra strong* hartiju kako bi zavarao oko, zbunio duh, ali ovo je poezija pisana srcem, eh, reči su kamenje i potresaju svet – taj pelir bi mene izašao kao da je papir od kojeg se pravi novac.”

Zazvonio je telefon. Kasnije sam doznao da je Garamon pritisnuo dugme ispod stola te mu je gospođa Gracija prenela nepostojeći poziv.

„O, uvaženi prijatelju! Šta kažete? Divno! Kakva lepa vest, neka zvona zvone na sve strane. Vaša nova knjiga je zaista događaj. Naravno, mi iz Manucija smo ponosni, dirnuti, da ne kažem, presrećni smo što ste vi među našim autorima. Jeste li pročitali šta su napisale novine o vašoj poslednjoj epskoj poemi? Smeši vam se Nobelova. Nažalost, vi idete ispred vremena. Jedva smo prodali tri hiljade primeraka...”

Gospodin De Gubernatis je prebledeo: tri hiljade primerika bili su za njega nedostižni san.

„To nije pokrilo troškove izdavanja. Da samo znate koliko ljudi iza ovih staklenih vrata radi u redakciji. Da bih bio na nuli, moram da prodam barem deset hiljada primeraka, a srećom imam autore koji se odlično prodaju, ali su oni, kako da kažem, različite vokacije. Balzak je bio veliki pisac i njegove knjige su se prodavale kao alva. Prust je bio takođe veliki ali je objavljivao o sopstvenom trošku. Vi ćete završiti u svim školskim antologijama, ali se vaše knjige neće prodavati po kioscima na stanicama. To se desilo i Džojosu, koji je kao i Prust sam finansirao objavljivanje svojih knjiga. Možemo sebi da dopustimo da objavimo knjigu kao što je vaša svake dve-tri godine. Dajte mi tri godine vremena...” Usledila je duga pauza. Na Garamonovom licu ocrtavala se bolna zbunjenost.

„Šta kažete? O vašem trošku? Ne, nije reč o sumi, možemo da pokušamo da smanjimo troškove... Ali znate, u Manuciju nije običaj da... Dobro, dobro, kako vi kažete, i Džojos i Prust... U redu, razmem...”

Nova bolna pauza. „Dobro, popričaćemo o tome. Ja sam bio iskren, vi nestrpljivi, u redu, neka onda bude *joint venture* kao što smo naučili od Amerikanaca. Svratite sutra pa ćemo da uradimo predračun... Moje poštovanje i iskreno divljenje.”

Garamon kao da se prenuo iz sna, protrljao je oči, a onda kao da je postao svestan prisustva svog gosta. „Izvinite. Bio je to jedan pisac, pravi pisac, sigurno velikan. Pa ipak, upravo zbog toga... Nekad se čovek zaista oseća neprijatno što se bavi ovim poslom. Eh, da nije te vokacije... Ali da se vratimo na vas. Sve smo se dogovorili.

Pisaću vam recimo za mesec dana. Vaš tekst je na sigurnom, u dobrim rukama.”

Gospodin De Gubernatis izašao je ne prozborivši ni reč. Kročio je u predvorje slave.

39

Vitez Planisfera, Uzvišeni Hermetički Filozof, Uzvišeni Komandor Zvezda, Uzvišeni Izidin Prvosveštenik, Princ Svetog Brega, Filozof Samotrakije, Titan sa Kavkaza, Dete Lire, Vitez Feniksa, Vitez Sfinge, Uzvišeni Mudrac Lavirinta, Princ Braman, Mistični Čuvar Svetilišta, Veliki Arhitekta Misterioznog Grada, Uzvišeni Princ Svete Zavesse, Tumač Hijeroglifa, Orfički Doktor, Čuvar Triju Vatri, Čuvar Neiskazivog Imena, Suvereni Veliki Majstor Misterija, Voljeni Pastor Oaze Misterija, Doktor Svete Vatre, Uzvišeni Vitez Svetlećeg Trougla,

(Stepeni Starog i Prvobitnog memfisko-misraimskog reda)

Manucio je bila izdavačka kuća za POST-ove.

POST je u žargonu koji su koristili u izdavačkoj kući bio... Ali zašto koristim prošlo vreme? POST i dalje postoji, tamo se sve odvija kao i ranije, jedino sam ja okrenut davnoj prošlosti jer je ono što se dogodilo pre dve večeri predstavljalo cepanje vremena, u brodu crkve Sen Marten de Šan poremećen je redosled vekova... a možda je to i zbog toga što sam od tada ostario više decenija ili me je pak strah da će me oni naći naterao da, dok ležim u balneumu, sa već iskidanim venama, iščekujući da se udavim u sopstvenoj krvi, pričam kao da je reč o hronici nekog carstva u rasulu...

POST je Pisac O Sopstvenom Trošku i Manucio je jedno od onih preduzeća koje anglosaksonci zovu *vanity press*. Prihod veliki, troškovi nikakvi. Garamon, gospođa Gracija, računovođa koji je imao titulu administrativnog direktora i svoj sobičak na kraju prostorije, i Lučano, sakati otpremnik u prostranom magacinu u suterenu.

„Nikada nisam shavatio kako Lučano uspeva da zapakuje knjige samo jednom rukom”, rekao mi je Belbo, „mislim da se pomaže zubima. S druge strane, i nema baš šta da pakuje. Otpremnici u normalnim izdavačkim kućama šalju knjige knjižarama, dok Lučano

šalje jedino autorima. Manucio ne mora da misli na čitaoce. Važno je, govorio je gospodin Garamon, poštovati autore, bez čitalaca se može preživeti."

Belbo se divio gospodinu Gramonu. Spoznao je da Gramon poseduje snagu koja je njemu, Belbu, bila uskraćena.

Manucio je imao jednostavnu taktiku. Davali su oglase u lokalnim novinama, tematskim časopisima i provincijskim književnim publikacijama, naročito u onim koji se ugase posle nekoliko brojeva. U reklamnom prostoru postavljali su oglas srednje veličine koji je činila autorova slika i nekoliko upečatljivih redova kao što su: „njegova poezija odiše uzvišenim tonovima" ili „novi književni dragulj autora bestselera *Florijana i njene sestre*".

„Udica je bačena", objašnjavao je Belbo „a POST-ovi će da se hvataju kao alva, izvinite, neodgovarajuća metafora je karakteristična za autore Manucija, pa mi je prešla u naviku."

„A onda?"

„Uzmimo na primer De Gubernatisov slučaj. Za mesec dana, kada naš penzioner bude izgrizao sve nokte od nervoze, Garamon će mu telefonirati i pozvati ga na večeru sa nekim piscima. Zakazaće mu sastanak u jednom ekskluzivnom arapskom restoranu koji čak nema ni natpis na ulici. Potrebno je zazvoniti i reći sopstveno ime kroz kapak na vratima. Enterijer luksuzan, svetla prigušena, muzika egzotična. Garamon steže ruku gazdi, obraća se na ti konobarima i vraća flaše jer nije baš siguran da je ta berba bila dobra, ili kaže: izvini, prikane, ali ovo nije kuskus kakav se jede u Marakešu. De Gubernatis prvo upoznaje inspektora X koji je zadužen za kontrolu celog aerodroma ali koji je pre svega izumitelj i ekspert za Kosmoranto, jezik za svetski mir o kome sada diskutuju i u Unesku. Tu je i profesor Y, izuzetne pripovedačke sposobnosti, nosilac nagrade Petrucelis dela Gatina za 1980, ali isto tako i slavni naučnik. Koliko ste godina predavali profesore? Druga su to vremena bila, tada su studije bile ozbiljna stvar. A tu je i naša božanstvena pesnikinja, plemenita Olinda Mecofanti Sasabeti, autorka „*Čednih damara*", to mora da ste pročitali."

Belbo mi je poverio da se dugo pitao zašto POST-ovi ženskog roda postpisuju svoja dela sa dva prezimena kao Laureta Solimeni Kalkanti, Dora Ardenci Fjama, Karolin Pastoreli Čefalu, ako se zna da su sve važne spisateljice osim Ajvi Kompton Barnet imale samo jedno

prezime a poneke kao Kolet samo ime. Zašto bi onda one morale da budu Odolinda Mecofanti Sasabeti? To je zbog toga što pravi pisac piše iz ljubavi prema delu i nije mu važno da li ga poznaju pod imenom ili pseudonimom, dovoljan je primer Nerval, dok je cilj svakog POST-a da ga prepoznaju susedi, ljudi iz njegove četvrti ili kraja u kojem je ranije živeo. Muškarcu je stoga ime dovoljno, ali ne i ženi, jer postoje oni koji su je znali pre udaje, te ne znaju njeno sadašnje prezime. Zbog toga koristi dva prezimena.

„Ukratko, veće ispunjeno intelektualnim doživljajima. De Gubernatis će se osećati kao da je ispio koktel sa LSD-om. Čuće priče iz života zvanica, duhovitu anegdodu o jednom slavnom pesniku opštepoznatom po svojoj impotenciji, a ni kao pesnik nije baš bogzna šta. Oči će mu zablistati od uzbuđenja kada Garamon izvadi novo izdanje *Enciklopedije poznatih Italijana* pokazujući stranicu inspektoru („dakle, dragi moj, i vi ste ušli u Panteon; ah, najzad je pravda zadovoljena“).

Belbo mi je pokazao enciklopediju. „Pre sat vremena sam vam očitao bukvicu, ali svako ima putera na glavi. Enciklopediju pravimo samo Diotalevi i ja. Ali kunem vam se da to nije samo zbog honorara. To je jedna od najzanimljivijih stvari na svetu i svake godine mora da se uradi novo dopunjeno izdanje. Šema je manje-više uvek ista - jedna odrednica je neki slavni pisac, pa onda sledeća jedan POST, problem je samo abecedni red i da se ne gubi mnogo prostora za slavne pisce. Evo, pogledajte na primer slovo L.“

LAMPEDUZA, Đuzepe Tomazi di (1896-1957). Sicilijanski pisac. Za života nepoznat, postao je slavan tek posle smrti svojim romanom Gepard.

LAMPUSTRI, Adeodato (1919-). Pisac, vaspitač, ratni veteran (nosilac bronzanog odlikovanja iz Istočne Afrike); mislilac, pripovedač i pesnik. Velikan koji je obeležio čitavo poglavlje savremene italijanske književnosti. Na književnoj sceni pojavio se 1959. prvim delom trilogije širokog daha Braća Karmasi u kojoj je prikazan život u jednoj porodici lukanskih ribara. Njegov sirovi realizam protkan je uzvišenom i nadahnutom poetičnošću. Za ovo delo dobitnik je nagrade Petrucelis dela Gatina za 1960. godinu. U delima koja su potom usledila, Otpušteni i Panter bez trepavica, još je lakše uočiti epsku snagu, blistavu plastičnu imaginaciju i lirski pečat ovog originalnog umetnika. Ovaj marljivi činovnik u ministarstvu u

krugovima onih koji ga poznaju slovi za čoveka čvrstog karaktera, uzornog supruga i oca, vrhunskog govornika.

„De Gubernatis”, objasnio je Belbo, „počinje da gori od želje da bude uvršten u enciklopediju. Oduvek je govorio da su slavni pisci lažne veličine i da svoju slavu duguju kritičarima ulizicama, ali iznad svega oduševljava ga to što će ući u porodicu pisaca koji su istovremeno direktori javnih preduzeća, bankarski činovnici, aristokrate, sudije. Iznenada će proširiti krug svojih poznanstava, ako mu nešto bude zatrebalo, znaće kome da se obrati. Gospodin Garamon ima moć da izvuče De Gubernatisa iz provincije i lansira ga u sam vrh. Pred kraj večere Garamon će mu šapnuti na uvo da sledećeg jutra svrati do njega.”

„I naravno, eto ti ga sledećeg jutra.”

„Bez sumnje. Noć će provesti sanjajući slavu Adeodata Lampustrija.”

„A onda?”

„A onda će mu sledećeg jutra Garamon reći: sinoć se nisam usudio da vam pomenem, da ne bih izazvao zavist, koliko je uzvišeno vaše delo. Ne samo da su kritike povoljne, da ne kažem pozitivne, nego sam i ja lično probdeo noć nad ovim stranicama. Knjiga koja zavređuje književnu nagradu. Značajno, vrlo značajno delo. Otići će do svog pisaćeg stola, lupiti šakom po rukopisu, sada već pohabanom od grozničavog čitanja najmanje četiri osobe (za habanje je zadužena gospođa Gracija) i zbunjeno pogledati POST-a. Šta ćemo da uradimo sa njim? Šta ćemo da uradimo sa njim?, upitaće De Gubernatis, a Garamon će odgovoriti da ne postoji ni zrnice sumnje da je delo dragoceno. Naravno, ono ide ispred svog vremena, te bi ga trebalo štampati u najviše dve hiljade ili možda dve hiljade petsto primeraka. De Gubernatisu je dve hiljade više nego dovoljno da pokrije sve osobe koje poznaje. POST ne razmišlja u svetskim razmerama, njegov svet sačinjavaju poznata lica, školski drugovi, direktori banaka, kolege nastavnici iz iste srednje škole, pukovnici u penziji, to su osobe koje POST želi da upozna sa svojim pesničkim opusom, pa i one koje to možda ne bi htele, kao što su njegov bakaln ili prefekt... Pred opasnošću da bi Garamon mogao da se predomisli, sada kada svi u njegovoj kući, selu, kancelariji znaju da je predao rukopis jednom velikom izdavaču u Milanu, De Gubernatis će

početi da se preračunava. Mogao bi da ugasi štednu knjižicu na donosioca, podigne kredit, stavi kuću pod hipoteku, proda ono malo obveznica koje ima, ne može se džabe stići do Parnasa. Stidljivo nudi da učestvuje u troškovima. Garamon će se u početku nećkati, u Manuciju to nije običaj, a onda će prihvatiti: ubedili ste me, na kraju krajeva i Prust i Džojls su morali da se pomire sa realnošću, to vam dođe toliko, za sada ćemo štampati dve hiljade primeraka ali ugovor će biti na maksimum od deset hiljada primeraka. Računajte da vama pripada dvesta besplatnih primeraka koje možete da podelite kome hoćete, dvesta ćemo podeliti štampi jer hoćemo da napravimo kampanju kakvu su Golonovi imali za svoju *Anželiku*, a preostalih hiljadu šeststo ide u prodaju. Vama ne pripada nikakva nadoknada za te primerke, ali ako knjiga bude dobro išla, doštampaćemo je, i u tom slučaju vama ide dvanaest posto.

Potom sam video i tipski ugovor koji će De Gubernatis, sada već u potpunom poetskom tripu, potpisati i ne pročitavši ga, dok će se Garamonov administrator žaliti da su predviđeni troškovi suviše niski. Deset sitno kucanih stranica klauzula, iz osmice, prevodi na strane jezike, dodatna prava, adaptacije za pozorište i radio, ekranizacija, izdanje za slepe na Brajevom pismu, rezime za *Reader's Digest*, garancije u slučaju parnice zbog klevete, pravo autora da odobrava uređivačke izmene, nadležnost suda u Milanu u slučaju spora... POST će, uljuljkan snovima o slavi, prenebregnuti pogubne klauzule u kojima stoji da je 10.000 maksimalan tiraž a se nigde ne spominje minimalan, da suma koju treba da plati ne zavisi od tiraža, o kome su se dogovorili samo usmeno, a pre svega da u roku od godinu dana izdavač ima pravo da reciklira papir od neprodatih primeraka, osim ako autor ne odluči da ih otkupi po ceni upola manjoj od kataloške. Potpis.

Kampanja će biti raskošna. Saopštenje za štampu na deset šljafni, sa biografijom i recenzijom. Nije blam jer će i onako u redakciji novina završiti u košu. Stvarna štampa - hiljadu primeraka, od kojih samo trista pedeset ukoričenih. Dvesta za autora, pedesetak za nevažne i nepoznate knjižare, pedeset za provincijske časopise, tridesetak, čisto protiv uroka, novinama - ako im slučajno zafali koji redak u rubrici o novim knjigama. Poneki primerak šalje se i bolnicama i zatvorima, te se ne treba čuditi što se bolesnicima stanje ne popravlja i što se zatvorenici ne vraćaju na pravi put.

Na leto će stići nagrada Petrucelis dela Gatina koju je izmislio Garamon. Ukupan trošak - dvodnevni smeštaj i ishrana za žiri i figurica Nike iz Samotrake od pozlaćenog bakra. Telegrami sa čestitkama ostalih pisaca iz Manucija.

Najzad, godinu i po dana kasnije, stići će i trenutak bolne istine. Garamon će mu napisati: Dragi moj prijatelju, kao što sam i predvideo, vi idete pedeset godina ispred svog vremena. Videli ste i sami, recenzije na sve strane, nagrade i odobravanje kritike, *ça va sans dire*. Ali prodato je veoma malo primeraka, čitaoci još nisu spremni. Prisiljeni smo da ispraznimo magacin, kao što je i predviđeno u ugovoru (u prilogu). Moramo ili da recikliramo papir ili ćete vi, na šta imate pravo, otkupiti preostale primerke za polovinu kataloške cene...

De Gubernatis će poludeti od bola, rođaci će ga tešiti: ljudi te ne razumeju, naravno, da si u njihvo klanu i da si podmazao gde treba, do sada bi ti izašao prikaz i u *Korijere dela Sera*, sve ti je to mafija, moraš biti jak. Ostalo ti je samo pet besplatnih primeraka a silne ljude još treba usrećiti, ne smeš da dozvoliš da tvoje delo završi kao toalet papir, da vidimo koliko se još može napabirčiti, to nisu bačene pare, samo jednom se živi, dakle valjda će biti dovoljno za petsto primeraka, a za ostalo *sic transit gloria mundi*.

Manuciju je preostalo 650 neuvezanih knjiga, gospodin Garamon daje da se ukoriči 500 i šalje pouzećem. Završni račun - autor je velikodušno platio troškove proizvodnje za 2000 primeraka, Manucio je štampao 1000 a ukoričio 850, od kojih je 500 plaćeno i po drugi put. Pedesetak autora godišnje, i Manucio uvek završava godinu sa pozitivnim bilansom i bez griže savesti: čini ljude srećnim.

40

Kukavice umiru više puta pre nego što umru.

(Shakespeare, *Julius Caesar*, II, 2)

Odavno sam primetio kontrast između požrtvovanosti s kojom je Belbo radio kada su u pitanju bili cenjeni autori Garamona, u nastojanju da knjige koje ugledaju svetlo dana budu njegov ponos i dika, i bezočnosti kada su u pitanju bili nesrećnici iz Manucija, gde

nije bio samo saučesnik, već je i sam slao u ulicu Gvaldi sve one koje je smatrao neprikladnim za Garamon – a to sam i lično video u slučaju pukovnika Ardentija.

Često sam se pitao, dok sam radio sa njim, zašto to prihvata. Ne verujem da je to bilo zbog novca. Bio je suviše dobar u svojoj profesiji da ne bi mogao da nađe bolje plaćeni posao.

Dugo sam verovao da to radi zato što je tako mogao sa najboljeg mogućeg mesta da se bavi istraživanjem ljudske plitkumnosti. Bio je opčinjen, a to je stalno i ponavljao, onim što je nazivao glupošću, nepokolebljivim paralogizmom, potuljenim bunilom skrivenim iza besprekorne argumentacije. Ali i to je bila samo maska. Diotalevi je u tome učestvovao čisto radi zabave, sa skrivenom nadom da bi možda jednoga dana u nekoj od knjiga Manucija mogla da se pojavi do sada ne poznata kombinacija Tore. A iz istog razloga, radi zabave i šale, učestvovao sam i ja, naročito otkada je Garamon započeo Projekat Hermes.

Za Belba, međutim, to nije bilo tako. Sve mi je postalo jasno tek pošto sam pretražio njegove fajlove.

FILENAME: Osveta strašna osveta

Ona dolazi. Ščepa me za rever sakoa, primiče lice i ljubi me. Kada me ljubi, Ana je uvek na vrhovima prstiju. Ljubi me kao da igra fliper.

Zna da me blamira, ali mi to pokazuje.

Nikada ne laže.

- Volim te.

- Vidimo se u nedelju?

- Ne, planirala sam vikend sa prijateljem.

- Hoćeš da kažeš sa prijateljicom...

- Ne, s prijateljem, znaš ga, to je onaj čovek koji je bio sa mnom u baru prošle sedmice. Obećala sam, nećeš valjda da prekršim obećanje?

- Nemoj da ga prekršiš, ali nemoj da mi praviš... Molim te, treba da mi dođe jedan pisac.

- Genije koga treba lansirati?

- Mučenik koga treba upropastiti.

Mučenic koga treba upropastiti.

Došao sam po tebe kod Pilada. Nisi bila tamo. Dugo sam te čekao a zatim sam otišao sâm, inače bi se galerija zatvorila. Tamo mi je neko rekao da ste već

otišli u restoran. Pravio sam se da gledam slike – ionako mi kažu da je umetnost umrla još u doba Helderlina. Trebalo mi je dvadeset minuta da pronađem restoran jer galeristi biraju uvek one koji će postati čuveni tek sledećeg meseca.

Bila si tamo okružena dobro poznatim licima, a kraj tebe stajao je čovek sa ožiljkom. Nisi se ni na trenutak postidela. Pogledala si me saučesnički i – kako samo uspevaš da to istovremeno uradiš? – izazivački, kao da hoćeš da kažeš: dakle? Uljez sa ožiljkom odmerio me je kao uljeza. Ostale zvanice upoznate sa situacijom čekale su rasplet. Trebalo je da pronađem izgovor za kavgu. U svakom slučaju bih pobedio, čak i da sam dobio batine. Svi su znali da si ti sa njim da bi me isprovocirala. Već su mi odredili ulogu ma šta ja uradio. Svakako sam morao da učestvujem u predstavi.

Budući da sam već morao da budem deo predstave, odlučio sam se za salonsku komediju. Ležerno sam se uključio u razgovor nadajući se da će ljudi biti zadivljeni mojom samokontrolom.

Zadivio sam jedino samoga sebe.

Kukavica si kada se osećaš kao kukavica.

Maskirani osvetnik. Poput Kenta Klarka lečim mlade neshvaćene genije, a kao Supermen kažnjavam stare, s pravom neshvaćene, genije. Učestvujem u iskorišćavanju onih koji nisu imali hrabrosti kao ja i nisu znali da se ograniče na ulogu posmatrača.

Da li je to moguće? Ceo život kažnjavati one koji nikada neće saznati da su bili kažnjeni? Hteo si da postaneš Homer? Evo ti, jado, samo se ti zavaravaj.

Mrzim one koji pokušavaju da mi prodaju privid strasti.

41

Kada se zna da se Daat nalazi na mestu gde Bezdan raspolućuje Srednji Stub i da se na vrhu Srednjeg Stuba nalazi Put Strele... i da i tu takođe postoji Kundalini, onda je jasno da Daat u sebi sadrži kako tajnu stvaranja tako i tajnu obnavljanja, ključ ispoljavanja svega kroz izdvajanje parova suprotnosti i njihovog Sjedinjavanja u Trećem.

(Dion Fortune, *The Mystical Qabalah*, London, Fraternity of the Inner Light, 1957, 7.19)

U svakom slučaju, nisam morao da se bavim Manuciom, već čudesnom pustolovinom metala. Svoju pretragu započeo sam u milanskim bibliotekama. Najpre bih uzimao udžbenike i iz njih vadio bibliografiju, a odatle sam crpao starije ili novije naslove u kojima bih mogao da nađem pristojne ilustracije. Ne postoji ništa gore od ilustrovanja poglavlja o svemirskim putovanjima fotografijom

najnovije američke sonde. Gospodin Gramon me je podučio da je u najmanju ruku neophodan Doreov anđeo.

Prikupio sam dosta neobičnih reprodukcija, ali to nije bilo dovoljno. Kada se priprema knjiga s ilustracijama, potrebno je imati barem deset različitih mogućnosti za svaku ilustraciju.

Dobio sam dozvolu da odem u Pariz na četiri dana, suviše malo vremena da bih obišao sve arhive. Išao sam sa Lijom, stigao sam u četvrtak a rezervisao sam povratnu voznu kartu za ponedjeljak uveče. Ispostavilo se pogrešnim to što sam Konzervatorijum ostavio za ponedjeljak jer sam ustanovio da je ponedjeljkom zatvoren. Prekasno, vratio sam se praznih šaka.

Belbo je zbog toga bio ozlojeđen, ali prikupio sam podosta interesantnih stvari pa smo ih odneli gospodinu Garamonu. Listao je prikupljene reprodukcije koje su većim delom bile u koloru. Zatim je bacio pogled na račun i prosiktao: „ Eh, dragi moj. Tačno je da je pred nama misija, da radimo za kulturu, *ça va sans dire*, ali mi nismo Crveni krst, da ne kažem Unicef. Da li je zaista bio neophodan sav ovaj materijal? Na primer ovde vidim nekog brkonju u gaćama koji liči na D'Artanjana. Okružen je nekakvim abrakadabra i jarčevima. Da nije u pitanju Mandrak?

„Začeci medicine. Uticaj zodijska na različite delove tela pomoću odgovarajućeg lekovitog bilja. A tu su i minerali, uključujući metale. Doktrina kosmičkih znamenja. Bilo je to doba u kome su granice između magije i nauke bile gotovo nepostojeće.”

„Interesantno. Ali šta piše na ovoj naslovnoj strani? *Philosophia Moysaica*. Kakve sad pa to veze ima sa Mojsijem, zar to nije pradoba?

U pitanju je *unguentum armarium* iliti *weapon salve*. Poznati lekari su se više od pedeset godina bavili pitanjem da li je ova lekovita mast zaista mogla da zaceli ranu ako se namaže na oružje iz kojeg se puca.”

„Neverovatno. I to bi trebalo da bude nauka?”

„Ne u današnjem smislu reči. Oni su se time bavili jer su neposredno pre toga otkrivena čudesna svojstva magnetu, pa se poverovalo da možda postoji delovanje na daljinu, o čemu govori magija. Dakle, delovanje na daljinu radi delovanja na daljinu. Naravno, oni su bili u zabludi, ali Volta i Markoni nisu. Šta bi drugo bili struja i radio ako ne delovanje na daljinu?”

„Vidi, vidi. Nije loš ovaj naš Kazobon. Nauka i magija koje idu ruku pod ruku. Sjajna ideja. Pa dobro, da onda krenemo tim putem, otarasimo se onih odvratnih dinamo-mašina i ubacimo više Mandraka. Možda neko prizivanje demona, šta ti ga ja znam, na zlatnoj pozadini.

„Ne bi bilo dobro da preteramo. Ovo je čudesna pustolovina metala. Bizarnosti su dobre samo ako imaju svoju svrhu.”

„Čudesna pustolovina metala mora pre svega da bude hronika naučnih zabluda. Treba staviti lepu bizarnost a ispod toga zapisati da je reč o grešci. Ali ona postoji, i čitalac će biti zadovoljan kad vidi da su čak i veliki ljudi ponekad imali pogrešno mišljenje kao i on sam.”

Ispričao sam mu čudno iskustvo koje sam doživeo šetajući se duž obale Sene baš negde u blizini keja Sen Mišel. Ušao sam u jednu knjižaru čiji su simetrični izlozi već delovali šizofreno. U jednom su bile samo knjige o kompjuterima i budućnosti elektronike a u drugom samo okultne nauke. Ista situacija i unutra: Apple i Kabala.”

„Neverovatno”, reče Belbo.

„Potpuno jasno”, rekao je Diotalevi. „Ti bi trebalo da budeš poslednji koji se tome čudi, Jakopo. Svet mašina pokušava da razotkrije tajnu stvaranja: slova i brojevi.”

Garamon je ćutao. Sklopio je ruke kao da se moli, s pogledom uprtim u nebo. A zatim lupi dlanom o dlan: „Sve što ste mi danas rekli potvrdilo je jednu misao koja mi se već danima vrzma po glavi... Ali sve u svoje vreme, moram još da promislim. Samo nastavite. Bravo, Kazobon, izmeni ćemo i vaš ugovor, vi ste dragocen saradnik. I stavite, stavite dosta Kabale i kompjutera. Je l' beše kompjutere prave od silicijuma?

„Ali silicijum nije metal već metaloid.”

„Nemojte da cepidlačite sa nastavcima. To mu dođe kao *rosa rosarum*. Kompjuter. I Kabala.”

„Ali ni Kabala nije metal”, uporno sam navaljivao.

Otpratio nas je do vrata. Na pragu mi je rekao: „Kazobon, izdavaštvo je umetnost a ne nauka. Nemojmo se igrati revolucionara, to su prošla vremena. Stavite Kabalu. Ah, uzgred budi rečeno, nisam mogao da vam priznam kušet kola u troškovima. Nadam se da mi verujete da nije u pitanju škrtost. Istraživanje mora da bude prožeto spartanskim duhom, inače se u njega više ne veruje.”

Ponovo nas je okupio posle nekoliko dana. Rekao je Belbu da mu je u kancelariju došao posetilac s kojim želi da nas upozna.

Otišli smo u kancelariju. Garamon je razgovarao sa nekim debeljkom čije je lice ličilo u tapira. Ispod velikog životinjskog nosa nalazili su se plavi brčići a podbradak nije uopšte imao. Učinilo mi se da ga poznajem a zatim sam se prisetio da je to profesor Bramanti koga sam video u Riju, sekretar tamo nekog rozenkrojcerskog reda.

„Profesor Bramanti“, rekao je Garamon, „smatra da je kucnuo čas da pronicljivi izdavač koji ima njuh za moderna zbivanja u kulturi započne ediciju posvećenu okultnim naukama.“

„Za... Manucio“, predložio je Belbo.

„A za koga drugog?“, lukavo se nasmešio gospodin Garamon. „Profesor Bramanti koga mi je, uzgred budi rečeno, preporučio jedan dragi prijatelj, doktor De Amičis, autor izvrsnog dela *Hronike zodijska* koje smo objavili ove godine... Profesor mi se požalio da retke knjige koje se odnose na ovu materiju i koje su po pravilu objavili neozbiljni i nepouzdana izdavači, opštepoznati po svojoj porvršnosti, nepoštenju i nekorektnosti, da ne kažem šarlatanstvu, nimalo ne odslikavaju bogatstvo i dubinu okultnih proučavanja...“

„Pravo je vreme za rehabilitaciju kulture davne prošlosti, s obzriom na propast utopija savremenog društva“, rekao je Bramanti.

„Ono što ste rekli je sušta istina, profesore. Ali moram da vas zamolim da nam oprostite... neću da kažem, na neznanju već nedoumicama kada je reč o okultnim naukama. Na šta mislite kada o tome govorite, na spiritizam, astrologiju, crnu magiju?“

Bramanti ljutito odmahnu rukom: „Zaboga! Pa to su izmišljotine koje se serviraju naivnima. Ja govorim o nauci bez obzira na to što je okultna. Naravno, može i astrologija, ali ne radi toga da bi daktilografkinja saznala da će sledeće nedelje upoznati čoveka svog života. Mogla bi, na primer, da to bude ozbiljna studija o Dekadama.“

„Razumem. Naučno. To je naravno u skladu sa našom politikom, ali da li biste mogli da objasnite malo opširnije?“

Bramanti se raskomotio na fotelji i počeo da se osvrće oko sebe kao da čeka da mu zvezde daju inspiraciju. „Mogli bi se svakako dati i primeri. Rekao bih da bi idealan čitalac izdanja tog tipa morao da bude pobornik Rozenkrojcera, pa samim tim i ekspert *in magiam, in necromantiam, in astrologiam, in geomantiam, in pyromantiam, in hydromantiam, in chaomantiam, in medicinam adeptam*, da citiram

knjigu *Azot* koju je Rodofilus Stauroforus dobio od misteriozne devojke, kako je opisano u *Raptus philosophorum*. Ali pobornik poznaje i ostale oblasti kao što su fiziognostika koja se dotiče i okultne fizike, statika, dinamika i kinematika, ezoterična biologija, astrologija, a upućen je i u izučavanje duhova prirode, hermetičku zoologiju i biološku astrologiju. Tome treba pridodati i kosmognostiku koja izučava astrologiju ali u astronomskom, kosmološkom, fiziološkom i ontološkom smislu, kao i antropognostiku koja se bavi homološkom anatomijom, vidovnjačke nauke, fiziologiju fluida, psihurgiju, socijalnu astrologiju i hermetizam istorije. Tu su i discipline kvalitativne matematike, to jest, vi to znate bolje od mene, aritmologija... Ali u samoj osnovi neminovno su kosmografija nevidljivog, magnetizam, aure, snovi, fluidi, psihometrija i vidovitost, odnosno sva proučavanja pet hiperfizičkih čula. Nije potrebno ni da pominjem horoskopsku astrologiju koja se, ako se ne ophodimo sa nužnim oprezom, pretvara u degeneraciju znanja, a potom i fiziognomiku, čitanje misli, veštinu proricanja (tarot, tumačenje snova), a na višim stupnjevima u proročanstvo i ekstazu. Neophodno će biti i dovoljno poznavanje baratanja fluidima, alhemije, spagirike, telepatije, egzorcizma, ceremonijalne i evokativne magije, kao i osnova teurgije. Za pravi pravcati okultizam predložio bih istraživanja u polju izvorne Kabale, bramanizma, gimnozofije, hijeroglifa iz Memfisa..."

„Templarska fenomenologija”, umešao se Belbo.

Bramanti se ozario: „Bez sumnje. Ali zaboravio sam ranije da dodam i osnovna znanja negromantije i vradžbina domorodačkih plemena, onomantije, proročanskih zanosa, voljne taumaturgije, sugestije, joge, hipnoze, somnambulizma, živine hemije. Vronski je savetovao svima koji su skloni mistici da imaju na umu tehniku opsednutih opatica iz Luduna, trans jansenista na groblju San Medar, čudotvorne napitke, egipatsko vino, eliksir života i arsenikovu vodu. Što se tiče načela zla, mada mi je u potpunosti jasno da tu dolazimo do najosetljivijeg dela naše moguće edicije, rekao bih da je neophodno upoznati se sa tajnama Belzebuba, simbola samouništenja i Satane kao svrgnutog princa Eurinomosa, Moloha, inkubusa i sukubusa. Što se načela dobra tiče, predlažem nebeske tajne Svetih arhanđela Mihaila, Gavрила i Rafaila i agatodemone. Zatim tajne Izide, Mitre, Morfeja, mističnih kultova na Samotraki i u Eleusini

i prirodne tajne muškog pola, falus, Drvo života, Ključ nauke, Bafomet, malj, kao i prirodne tajne ženskog pola, Cereru, Kteis, Pateru, Kibelu, Astartu.

Gospodin Garamon se primakao sa umiljatim osmehom: „Nećete valjda zanemariti gnostičare.”

„Ni u kom slučaju, iako se na tu temu može naići na svakakve tričarije. U svakom slučaju, zdrav okultizam jeste jedna Gnoza.”

„Upravo to sam hteo da kažem”, reče Garamon.

„Dakle, to bi bilo dovoljno”, zaključio je Belbo glasom u kome se osećalo pitanje.

Bramantijevi obrazi se naduše, te se iznenada od tapira pretvori u hrčka. „Dovoljno za upućivanje, ali ne i za upućene, oprostite na igri reči. Ali već posle pedesetak knjiga mogli biste da općinite hiljade čitalaca koji jedva čekaju sigurnu reč. Dovoljno bi bilo investirati nekoliko stotina miliona. Obratio sam se se vama, gospodine Garamon, jer znam da ste uvek spremni na velike poduhvate. Ja bih se zadovoljio skromnim procentom kao urednik edicije.

Poslednje reči su Bramantija istog trenutka potpuno srozale u Garamonovim očima, pa ga je stoga na brzinu pozdravio, uz velika obećanja. Stručna komisija, kao i obično, pažljivo će razmotriti ponudu.

42

Ali znajte da se svi mi slažemo bez obzira na ono što kažemo.

(Turba Philosophorum)

Kada je Bramanti izašao, Belbo je primetio da je mogao i da izvadi čep. Gospodin Garamon nije poznavao taj izraz te je Belbo pokušao da objasni u nekoliko pristojnih parafraza, ali bez mnogo uspeha.

„U svakom slučaju”, rekao je Garamon, „ne treba da zakeramo. Posle nekoliko reči znao sam da taj čovek nije naša mušterija. On nije, ali oni o kojima je pričao, autori i čitaoci, jesu. Taj Bramanti je samo potkrepio moja nedavna razmišljanja. Pogledajte ovo, gospodo.” Iz fioke je teatralno izvukao tri knjige.

„Ovo su knjige koje su se pojavile poslednjih godina i sve su doživele veliki uspeh. Prva je na engleskom i nisam je pročitao, ali autor je jedan poznati kritičar. A šta je to on napisao? Pogledajte podnaslov, gnostički roman. A pogledajte sad ovo: roman koji na prvi pogled liči na kriminalistički, pravi bestseler. A o čemu govori? O jednoj gnostičkoj crkvi u blizini Torina. Vi sigurno znate ko su ti gnostičari...“ Preduhitrio nas je odmahnuvši rukom: „Nije važno, dovoljno mi je da znam da su oni đavolska rabota. Znam, znam, možda trčim pred rudu, ali neću da govorim kao vi, hoću da govorim kao taj Bramanti. Ja sam pre svega izdavač a ne profesor komparativne gnoseologije ili kako li se već zove. Šta mi se učinilo lucidnom, obećavajućim, izazovnim, da ne kažem intrigantnim, u Bramantijevom govoru? Ta čudesna mogućnost da se sve poveže; vidite, on nije pomenuo gnostičare ali je komotno mogao da ih spomene zajedno sa geomantijom, gerovitalom i živinim radamesom. A zašto ja toliko navaljujem? Zato što mi je u ruci još jedna knjiga; nju je napisala čuvena novinarka i u njoj se pripoveda o neverovatnim stvarima koje se zbivaju u Torinu, naglašavam, u Torinu, gradu automobila: o vradžbinama, crnim misama, prizivanju đavola i sve to za ljude sa dubokim džepom a ne za zaluđenike s juga. Kazobon, Belbo mi je rekao da ste vi bili u Brazilu i da ste tamo prisustvovali satanističkim obredima tih divljaka. U redu, posle mi možete tačno reći kako je to izgledalo, ali nije ni važno. Gospodo, Brazil je ovde. Pre neki dan sam lično ušao u onu knjižaru, kako se ono beše zove, nema veze... To je bila knjižara u kojoj su se pre šest-sedam godina prodavale anarhističke, revolucionarne, tupamaroske, terorističke, da ne kažem marksističke knjige... I, na šta su se prorijentisali? Na ono o čemu je pričao Bramanti. Istina je da živimo u smutnim vremenima; ako sada odete u neku katoličku knjižaru u kojoj je ranije mogao da se kupi samo katehizis, moći ćete da pronađete i Lutera, ali barem ne bi prodavali knjigu u kojoj se tvrdi da je religija najobičnija prevara. Međutim, u ovakvm knjižarama prodaju se i autori koji su vernici kao i bogohulnici, pod uslovom da dotiču temu koja bi bila, kako da kažem...”

„Hermetička“, predloži Diotallevi.

„Da, mislim da je to prava reč. Video sam barem deset knjiga o Hermesu. Hoću da porazgovaram sa vama o Projektu Hermes. Okrećemo novu stranicu.“

„Zlatnu stranicu“, rekao je Belbo.

„Baš tako“, reče Garamon, koji nije baš razumeo smisao, „to je zlatna koka. Shvatio sam da čitalac može sve da proguta pod uslovom da je hermetično, kao što ste vi spomenuli, pod uslovom da je sve suprotno od onoga što je napisano u školskim udžbenicima. A mislim da je to nekako i naša kulturna dužnost - ja nisam dobročinitelj po vokaciji, ali u ovim teškim vremenima treba ponuditi nekakvu veru, odškrinuti vrata natprirodnom. Na kraju krajeva, Garamon je uvek bio okrenut ka nauci...“

Belbo se skamenio: „Mislio sam da ste na umu imali Manucio.“

„I jedno i drugo. Slušajte me. Pročeprkao sam po toj knjižari a zatim sam otišao u jednu drugu, veoma ozbiljnu, koja je imala lep odeljak posvećen okultnim naukama. Na tu temu postoje univerzitetske studije i one stoje rame uz rame sa knjigama koje su napisali ljudi poput onog Bramantija. Hajde da mućnemo glavom: taj Bramanti možda nije ni primirisao univerzitetskim autorima, ali je pročitao njihove knjige, i to ih je čitao kao da je ravnopravan sa njima. On pripada onom tipu ljudi koji misle da se sve što kažete odnosi na njihov problem, kao priča o mački koja je mislila da se muž i žena raspravljaju oko džigerice za njen doručak, a oni su se u stvari svađali oko razvoda. I sami ste videli, Belbo, vi ste pomenuli Templare a on sa odmah složio: kako da ne, i Templari i Kabala i loto i gledanje u šolju. Oni sve proždiru. Zveri. Videli ste Bramantijevo lice: pravi glodar. Imam viziju armije čitalaca podeljenih u dve velike kategorije. Čitave legije! *In primis* oni koji o tome pišu i tu će ih Manucio dočekati u zagrljaj. Dovoljno je da ih privučemo otvaranjem edicije koju će svi zapaziti i koja bi na primer mogla da nosi naziv, da vidimo...“

„Tabula Smaragdina“, reče Diotalevi.

„Šta kažete? Ne, to je suviše komplikovano, mene ne podseća ni na šta. Potrebno je nešto što bi podsećalo na nešto drugo...“

„Izidino otkrovenje“, rekoh.

„Izidino otkrovenje“! Odlično zvuči, Kazobon, ima tu i Tutankamona i skarabeja iz piramida. „Izidino otkrovenje“, sa koricama koje bi bile pomalo urokljive, ali ne suviše. Da krenemo dalje. Na redu je druga gomila, oni koji kupuju. Znam šta ćete mi reći, prijatelji moji. Manucio nije zainteresovan za čitaoce. A da nemamo možda lekarsko uverenje za to? Ovaj put ćemo i da

prodajemo Manucijeve knjige, to će biti kvalitativni pomak. Na kraju preostaju studije na naučnoj osnovi, a tu na scenu stupa Garamon. Uz istorijske studije i druge univerzitetske edicije. Pronaći ćemo ozbiljnog konsultanta i objavićemo tri ili četiri knjige godišnje u jednoj ozbiljnoj, doslednoj ediciji koja će nositi jasan ali živopisan naslov..."

„Hermetika”, reče Diotalevi.

„Odlično. Klasično, dostojanstveno. Vi ćete me upitati zašto je neophodno trošiti pare na Garamon kada možemo da ih zgrčemo u Manuciju. Ozbiljna edicija je mamac, privlači pametne osobe koje će nam ukazati na moguće nove pravce, a osim toga privući će druge, razne Bramantije koji će da pohrle u Manucio. Čini mi se da je u pitanju sjajan projekat, Projekat Hermes, operacija koja će biti čista, unosna i u kojoj će se dve izdavačke kuće savršeno dopunjavati... Gospodo, na posao. Jurnite u knjižare, pravite bibliografije, tražite kataloge, vidite kakva je situacija u drugim zemljama. Ko zna koliko vam je ljudi prodefilovalo ispred nosa, oni koji su na neki način bili dragoceni a koje ste odbacili jer nam nisu bili potrebni. Molim vas, Kazobon, treba dodati i malo alhemije u istorijat metala. Nadam se da je zlato metal. Komentare sačuvajte za kasnije, vi znate da sam ja otvoren za kritike, sugestije, polemike kao što je uobičajeno za ljude od kulture. Projekat odmah stupa na snagu. Gospođo Gracija, uvedite gospodina koji čeka već dva sata, pa ne možemo tako da postupamo s vrhunskim autorom!” - reče otvarajući vrata, s namerom da se njegove reči čuju sve do predvorja.

43

Ljudi koji se sreću na ulici... tajno se odaju Crnoj Magiji, povezuju se ili pokušavaju da se povežu sa Duhovima Mraka da bi zadovoljili svoje ambicije, svoju mržnju ili svoju ljubav, da, jednostavno rečeno, čine Zlo.

(J. K. Huysmans, Predgovor u knjizi J. Bois, *Le satanisme et la magie*, 1895, str. VIII-IX)

Mislio sam da je Projekat Hermes tek ideja u povoju. Ali očigledno nisam dovoljno poznao gospodina Garamona. Dok sam

ja sledeće dane proveo u okapanju po bibliotekama da bih pronašao ilustracije za metale, u Manuciju su se već bacili na posao.

Dva meseca kasnije kod Belba sam pronašao najnoviji broj *Enotričkog Parnasa*, u kome se nalazio dugačak članak „Obnova okultizma.“ Članak koji je napisao poznati hermetista doktor Moebius – nov novcati Belbov pseudonim - a koji je Belbu doneo prve poene u Projektu Hermes, bavio se obnovom okultnih nauka u modernom svetu i najavljivao nameru Manucija da se bavi tom tematikom u svojoj novoj ediciji „Izidino otkrovenje.“

U međuvremenu, gospodin Garamon je časopisima koji su se bavili hermetizmom, astrologijom, tarotom, ufologijom napisao hrpu pisama u čijim su potpisima stajala razna imena i u kojima je tražio informacije o novoj ediciji koju je najavio Manucio. To je potaklo urednike tih časopisa da pozovu njega da bi dobili informacije, a on se pravio tajanstven. Svima je rekao da još ne može da otkrije prvih deset naslova, ali da su te knjige već na putu da budu objavljene. Tako su svi iz sveta okultizma, uzbuđeni zbog neprestanog bombardovanja sa svih strana, saznali za Projekat Hermes.

„Prerušimo se u cvet“, rekao nam je gospodin Garamon pošto nas je sazvaio u salu sa mapama „i pčele će sigurno doći.“

Ali to nije bilo sve. Gospodin Garamon je hteo da nam pokaže prospekt (voleo je da koristi reč *dépliant* ali je izgovarao kao i svi milanski izdavači pogrešno *dèppliant*, a isto se događalo i drugim francuskim rečima pa je *citroën* postajao *citroen*) koji je imao samo četiri strane, ali je bio štampan na sjajnoj hartiji. Prva stranica je predstavljala budući omot za sve knjige iz edicije – nekakav zlatni žig (reč je o Solomonovom pentagramu, objašnjavao je Garamon) na crnoj podlozi, a stranica je bila uokvirena ukrasnim ramom koje je neodoljivo podsećao na gomilu ukrštenih kukastih krstova (azijski kukasti krst, naglašavao je Garamon, koji se razlikuje od nacističkog jer ne ide u pravcu kazaljke na satu već u pravcu Sunca). Na vrhu, na mestu predviđenom za naslov, stajao je natpis: „ima više stvari na nebu i na zemlji...“ U unutrašnjim stranicama nalazili su se hvalospevi Manuciju, kući koja uvek služi kulturi, kao i više efektnih slogana koji su ukazivali na činjenicu da moderno društvo traži mnogo dublje i blistavije istine od onih koje nudi nauka: „Zaboravljena saznanja iz Egipta, Haldeje, Tibeta - za duhovnu renesansu Zapada!“

Belbo ga je upitao kome su namenjeni prospekti, a Garamon se nasmešio kao što bi se, da iskoristim Belbove reči, nasmešio onaj nitkov, Sandokanov neprijatelj, radža od Asama. „Naručio sam iz Francuske godišnjak svih tajnih udruženja na svetu i nemojte me pitati kako to može da postoji javni godišnjak tajnih udruženja, on postoji i evo ga pred vama. Izdavač je Anri Verije a publikacija sadrži adrese, brojeve telefona i poštanski fah. Belbo, molim vas da izbacite one koji nemaju nikakve veze sa našim projektom jer vidim da su ovde stavili i jezuite, Opus Dei, Karbonare i Rotari klub. Potražite samo one koje imaju dodira sa okultizmom, ja sam već neke podvukao.”

Počeo je da lista. Dakle tu su: Apsolutisti (koji veruju u metamorfozu), Aetherius Society u Kaliforniji (telepatske veze sa Marsom), Astara sa sedištem u Lozani (zavetovanje na apsolutnu tajnost), Atlanteans u Velikoj Britaniji (potraga za izgubljenom srećom), Builders of the Adytum u Kaliforniji (alhemija, kabala, astrologija), Cercle E.B. iz Perpinjana (sledbenici egipatske boginje Hator, boginje ljubavi i čuvarke Planine Mrtvih), Cercle Eliphas Lévi iz Mola (ne znam ko je pa taj Lévi, da nije onaj francuski antropog ili tako nešto), Chevaliers de l'Alliance Templiere sa sedištem u Tuluzu, Collège des Druides, Bardes et Ovates des Gaules sa sedištem u Parizu, Couvent Spiritualiste de Jericho, The Cosmic Church of the Truth u Floridi, Traditionalist Seminary of Ecône u Švajcarskoj, The Church of Mithra u Londonu i Briselu, Mormoni (njih sam već pronašao jednom u nekom krimiću, ko zna da li još postoje), Church of Satan u Los Anđelesu, Eglise philosophique Luciférienne, Eglise Rosicrucienne Apostolique čije je sedište u Briselu, Deca Tame i Zelenog Reda u Gani (bolje da zaboravimo na njih, ko zna kojim jezikom pišu), Escuela Hermetista Occidental iz Montevidea, The National Institute of Cabala sa sedištem na Menhetnu, The Central Ohio Temple of Hermetic Science, Tetra-Gnosis iz Čikaga, Frères Aînes de la Rose Croix čije je sedište Sen Sir sur Mer, Johanitsko bratstvo za vaskrs Templara sa sedištem u Kaselu, Fraternité Internationale d'Isis u Grenoblu, Ancient Bavarian Illuminati u San Francisku, The Sanctuary of Gnosis čije je sedište Šerman Ouks, The Grail Foundation of America, Sociedade do Graal do Brasil, Hermetic Brotherhood of Luxor, Lectorium Rosicrucianum u Holandiji, Mouvement du Graal u Strazburu, Order of Anubis u Njujorku,

Temple of the Black Pentacle u Mančasteru, Odinist Fellowship u Floridi, Red Podvezice (siguran sam da je i engleska kraljica pripadnik tog reda), Red Vril (neonacistička masonerija, bez adrese), Militia Templi u Monpeljeu, Ordre Souverain du Temple Solaire sa sedištem u Monte Karlu, Rosy Cross of Harlem (šta kažete, čak i crnci), Wicca (satanističko udruženje keltske provenijencije, priziva 72 duha iz Kabale...) dakle, treba li da nastavim?"

„Da li zaista sva postoje?“, upitao je Belbo.

„Ima ih još i više. Bacimo se na posao. Napravite konačan spisak pa ćemo početi da šaljemo. Nije važno ako su i u inostranstvu. Oni su svi povezani. Sada nam je preostalo da uradimo samo jedno. Trebalo bi se promovati po knjižarama i pričati ne samo sa prodavcima već i sa kupcima knjiga. Tokom razgovora natuknuti da postoji ta i ta edicija.“

Diotalevi mu je napomenuo da oni ne mogu da se spuste na taj nivo i da je neophodno naći pogodne ljude koji bi puštali buvu a Garamon reče da ih potražimo: „Uslov je da to rade besplatno.“

„Divan zahtev, prokomentarisao je Belbo pošto smo se vratili u kancelariju. No izgleda da su nam duhovi iz podzemnog sveta bili naklonjeni. Baš u tom trenutku ušla je Lorenca Pelegrini u svom punom sjaju i Belbo se sav istopio. Ugledala je prospekte i zainteresovala se.

Čim je saznala za projekat iz susedne zgrade, ozarila se u licu: „Divno, imam jednog veoma simpatičnog prijatelja, bivšeg Tupamarosa iz Urugvaja koji radi za časopis sa nazivom *Pikatriks*. Stalno me vodi na nekakve spiritualističke seanse. Sprijateljila sam se sa jednom divnom utvarom, čim se materijalizuje, pita za mene.

Belbo pogleda Lorencu kao da je hteo nešto da je pita, no odustade u poslednjem času. Mislim da se navikao na pomisao kako od Lorence može očekivati najrazličitija poznanstva, ali da je odlučio da bude zabrinut samo ako bi neko od tih poznanstava moglo da ugrozi njihovu ljubavnu vezu (da li ju je voleo?). Reklo bi se da ga je sada više žacnulo to što je Urugvajac veoma simpatičan nego pominjanje *Pikatriksa* što je podsećalo na pukovnika. Lorenca je već načela novu temu i otkrila nam da je čest posetilac onih malih

knjižara u kojima se prodaju knjige koje bi bile pogodne za objavljivanje u „Izidinom otkrovenju.“

„Moram da vam kažem da su zaista sjajne“, govorila je. „Našla sam u njima lekovite trave i uputstvo za stvaranje homunkulusa, baš kao što je Faust uradio sa Jelenom Trojanskom. Oh, Jakopo, hajde da ga napravimo, baš bih volela da imam tvog homunkulusa pa da ga držimo kao jazavičara. Jednostavno je, lepo piše u knjizi, stavi se u jednu epruvetu malo ljudske sperme, to bar nije problem za tebe, barem se nadam, ma daj, ludice, što si se tako zarumeneo, a potom se pomeša sa hipomenom to je izgleda nekakva tečnost koja se lučuje, lučiva... kako se to kaže?“

„Luči“, prišapnu Diotalevi.

„Je l' tako? U svakom slučaju luče ga bremenite kobile, shvatam da je to teži deo jer da sam ja bremenita kobila, ne bih baš volela da mi uzimaju hipomenu, naročito ako je reč o nepoznatim ljudima, ali mislim da može da se kupi u pakovanju kao mirisni štapići. Onda sve to lepo staviš u jednu teglu, pustiš da se kiseli četrdeset dana i malo-pomalo videćeš kako nastaje neko stvorenjce, fetuščić koji će se u sledeća dva meseca pretvoriti u preslatkog homunkulusa, izaći će iz tegle i staviti se u tvoju službu – mislim da su oni besmrtni, zamisli kako je to divno, donosiće ti čak i cveće na grob kada budeš umro!“

„A koga si još viđala po tim knjižarama?“, upita Belbo.

„Sjajne ljude, ljude koji pričaju sa anđelima, one koji prave zlato, profesionalne čarobnjake, baš one koji imaju lice profesionalnih čarobnjaka.“

„A kako to izgleda lice profesionalnog čarobnjaka?“

„Obično imaju orlovski nos, veđe kao Rusi, zastrašujuće oči, nosu dugu kosu kao stari slikari, imaju bradu, ali ne gustu, sa ponekim ćosavim delom između podbratka i obraza. Brkovi im štrče i prekrivaju usnu, a to nije ni čudo s buduću da im je jadničcima usna prilično udaljena od isturenih zuba koji se pri tom još i preklapaju. Vrlo se često smeškaju, i to veoma umiljato, iako sa takvim zubima to zaista nije preporučljivo, ali njihov pogled uvek izaziva nelagodnost (rekla sam vam da su im oči zastrašujuće, zar ne?).“

„*Facies hermetica*“, prokomentarisao je Diotalevi.

„Zaista? Dakle, možete zamisliti. Kada neko uđe da potraži knjigu, na primer, sa molitvama protiv zlih duhova, oni odmah kažu prodavcu tačan naziv te knjige, koje po pravilu u toj knjižari nema.“

Ako se pak sprijateljiš sa njima i pitaš ih da li neka takva knjiga zaista deluje, oni ti se nasmeše puni razumevanja, kao da ti pričaju o svojoj deci, a onda ti kažu da, kad je reč o tome, treba biti veoma oprezan. Onda ti nabroje kakve su sve grozote učinili đavoli njihovim prijateljima, a čim se ti uplašiš, uteše te da je u većini slučajeva u pitanju bila samo histerija i ništa više. Ukratko, nikada ne možeš da skapiraš veruju li u to ili ne. Često mi prodavci knjiga poklone mirisne štapiće, a jednom mi je jedan dao i ručicu od slonovače protiv uroka.

„Pa dobro onda, ako si u prilici“, rekao joj je Belbo, „kada budeš zalazila tamo pitaj ih da li znaju nešto o toj novoj Manucijevoj ediciji, a ne bi bilo loše ni da im pokažeš ovaj prospekt.“

Lorenca je otišla ponevši sa sobom desetak prospekata. Pretpostavljam da je narednih nedelja i ona marljivo radila, ali nisam verovao da će stvari ići tako brzo. Samo nekoliko meseci kasnije gospođa Gracija nije mogla više da izdrži od silnih đavoljubaca kako smo nazvali POST-ove koji su se zanimali za okultizam. A naravno, po prirodi stvari zaista ih je bilo tušta i tma.

44

Priziva sile Stražarske Kule Univerzuma u skladu sa Vrhovnim Obredom Pentagrama, tu su dakle Aktivni i Pasivni duh, Eheieh i Agla. Vraća se do oltara i i izgovara prvi enohijanski ključ: Ol sonuf vaoresaji, gohu IAD Balata, elanusaha caelazod: sobrazod-ol Roray i ta nazodapesad, Giraa ta maelpereji, das hoel-qo qaa notahoa zodimezod, od comemahe ta nobeloha zodien...

(Israel Regardie, *The Original Account of Teachings, Rites and Ceremonies of the Hermetic Order of the Golden Dawn*, Ritual for Invisibility, St. Paul, Llewellyn Publications, 1986, str.423)

Imali smo sreće što je naš prvi razgovor bio na visokom nivou, barem kada je u pitanju naša incijacija.

Za tu priliku trio je bio u punom sastavu – Belbo, Diotalevi i ja. Malo je nedostajalo da prilikom ulaska gosta ne ispustimo krik iznenađenja. Imao je *facies hermetica* baš kao iz opisa Lorence Pelegrini i pritom je još bio obučen u crno.

Ušao je obazrivo gledajući oko sebe i predstavio se kao profesor Kamestres. Na pitanje „profesor čega?“ - nemarno je odmahnuo rukom kao da je hteo da nam kaže da se uzdržimo od suvišnih pitanja. „Izvinite“, reče, „ne znam da li se vi bavite problemom iz čisto tehničkih, komercijalnih razloga ili ste povezani sa nekom grupom posvećenika...“

Odmah smo ga uverili da nismo ni sa kim povezani. „Možda sam ja i previše oprezan“, rekao je, „ali ne bih voleo da naletim na nekog iz OTO-a.“ Kada je video da ga zbunjeno gledamo dodate: „Ordo Templi Orientis, navodno poslednja družina sledbenika Alistera Kroulija... Vidim da nemate veze sa njima... Još bolje, barem naćete imati nikakve predrasude.“ Prihvatio je da sedne. „Delo koje bih hteo da vam predstavim hrabro se obraćunava sa Kroulijem. Svi mi, uključujući i mene, još uvek verujemo u otkrovenja iz *Liber AL vel legis* koja je Krouliju diktiralo više biće po imenu Aivaz 1904. u Kairu. Svi sledbenici tog reda i dan-danas se drže tog teksta koji ima četiri izdanja. Prvo se pojavilo samo devet meseci pre izbijanja Balkanskog rata, drugo devet meseci pre Prvog svetskog rata, treće devet meseci pre Kinesko-japanskog rata, a četvrto devet meseci pre pokolja iz Španskog građanskog rata...“

Nisam mogao da se uzdržim a da se ne pomerim s mesta. On je to primetio i sumorno se nasmešio: „Shvatam vaše kolebanje, budući da bi ono što vam donosim bilo peto izdanje knjige. Dakle, šta će se dogoditi za devet meseci? Apsolutno ništa, budite uvereni jer je reć o proširenom *Liber legis* pošto sam imao sreću ne da me pohodi neko obićno više biće, već lićno Al, vrhovni princip ili Hoor-paar-kraat, koji je dvojnijk odnosno mistićni blizanać Ra-Hoor-Khuita. Jedino sam bio zabrinut zbog toga što se plašim pogubnog uticaja, da li ovo moje delo sme da bude objavljeno na zimski solsticij.“

„Ništa ne brinite“, ohrabrio ga je Belbo.

„To me baš raduje. Knjiga će izazvati pravi bum u krugovima posvećenika jer je, kao što i sami možete da razumete, moj mistićni izvor ozbiljniji i verodostojniji od Kroulijevog. Ne znam kako je Krouli mogao da stavi u svoje delo obrede Zveri a da ne uzme u obzir liturgiju Maća. Tek kada se isuće mać može se razumeti šta je Mahapralaja iliti Treće oko Kundalinija. A osim toga, u svojoj aritmologiji, koja se cela bazira na Broju Zveri nije uzeo u obzir brojeve 93, 118, 444, 868 i 1001, Nove brojeve.“

„Šta oni predstavljaju?“, upitao je uzbuđeno Diotalevi.

„Ah“, rekao je profesor Kamestres, „Kao što je spomenuto još u prvom *Liber legis*, svaki broj je beskonačan, te stoga ne postoji razlika.“

„Shvatam“, rekao je Belbo. „Ali zar ne mislite da je sve to pomalo nejasno običnom čitaocu?“

Kamestres je gotovo odskočio sa stolice. „Ali to je apsolutno neophodno. Svako ko bi pristupio tim tajnama bez neophodnih prethodnih saznanja, završio bi u Bezdanu. Morate mi verovati da se, već samim tim što ih obznanjujem, makar i prikriveno, izlažem ogromnom riziku. Ja sam ostao u krugovima obožavanja Zveri, ali na radikalniji način od Kroulija, videćete moje stranice o *congressus cum daemone*, koje predstavljaju uputstva o uređenju hrama i telesnom spajanju sa Skerletnom ženom i Zveri koju ona jaše. Krouli se zaustavio na takozvanom telesnom saboru protiv prirode a ja nastojim da dovedem obred s one strane Zla, onakvog kakvog ga mi zamišljamo. Ja dodirujem nepojmljivo, apsolutnu čistotu Goecije, krajnji prag Bas-Aumgna i Sa-Ba-Fta...”

Preostalo je samo da Belbo ispita kakve su Kamestresove finansijske mogućnosti. To je ispitao izokola, biranim rečima, a na kraju se ispostavilo da njemu, kao ni Bramantiju, ni na kraj pameti ne pada da sam sebe samofinansira. To je bio znak da je vreme za rastanak pa je bez mnogo oduševljenja zamolio Kamestresa da ostavi rukopis na nedelju dana, kako bi ga proučili, a za dalje ćemo videti. Ali na to je Kamestres prigrljio svoj rukopis, rekao da ga u životu niko nije tretirao sa tolikim nepoverenjem i izašao preteći da će nas na svoj način kazniti i da ćemo se gorko kajati što smo ga uvredili.

No, za kratko vreme skupili smo na desetine rukopisa budućih POST-ova. Bilo je neophodno da ih proberemo, pošto smo ovog puta nameravali i da ih prodajemo. Pošto nije dolazilo u obzir da sve pročitamo, bacili bismo pogled na sadržaj a potom jedan drugom saopštavali svoja zapažanja.

45

A odatle proizlazi i jedno neobično pitanje. Da li su Egipćani znali za elektricitet?

(Peter Kolosimo, *Terra senza tempo*, Milano, Sugar, 1964, str.111)

„Zapao mi je za oko jedan tekst o nestalim civilizacijama i tajnovitim zemljama“, rekao je Belbo. „Izgleda da je u početku postojao kontinent po imenu Mu koji se nalazio tamo negde oko Australije i odatle potiču sve velike seobe. Jedna je išla ka ostrvu Avalon, jedna ka Kavkazu i izvoru reke Ind, naravno, tu su i Kelti, utemeljitelji egipatske civilizacije i na kraju Atlantida...“

„Ništa novo: mogu da vam šljusnem na sto gomilu knjiga gospode koje su pisale o Muu“, rekao sam.

„Ali to se možda dobro prodaje. A osim toga ima i jedno prelepo poglavlje o seobi Grka u Jukatan u kome se pripoveda o bareljefu jednog ratnika u Čičen Ici koji liči na rimskog legionara kao jaje jajetu...“

„Svi šlemovi na svetu imaju ili perje ili konjsku grivu“, rekao je Diotalevi. „To nije nikakav dokaz.“

„Za tebe nije, ali za pisca jeste. On zaključuje da u svim civilizacijama postoji obožavanje zmijske i da iz toga izlazi da postoji zajedničko poreklo...“

„Ko nije obožavao zmijsku?“, reče Diotalevi. „Osim naravno Izabranog Naroda.“

„Da, oni su obožavali telad.“

„To je bio samo trenutak slabosti. Što se pak tiče ovog, ja bih ovoga izbacio iako bi se možda dobro prodavao. Keltizam i arijanstvo Kali-juga, sumrak Zapada i esesovska duhovnost. Možda sam ja i paranoičan, ali mi ovo miriše na nacizam.“

„Za Garamona to i nije bogzna kakva prepreka.“

„Da, ali sve ima svoje granice. Nego, video sam jednu drugu o šumskim duhovima, undinama, salamandrima, elfovima i silfidama, vilama... No, čini mi se da je i tu arijevska civilizacija umešala svoje prste. Po svemu sudeći esesovci potiču od Sedam Patuljaka.“

„Ne od Sedam Patuljaka, reč je o Nibelunzima.“

„Ali ovi ovde o kojima priča, oni su mali irski narod. Negativci su vile, a patuljčići su dobri, jedino su malo nestašni.“

„Odvoji to u stranu. A vama, Kazobon, šta je vama zapalo za oko?“

„Jedino čudan tekst o Kristiforu Kolumbu; analizira se njegov potpis i pronalazi veza sa piramidama. Njegova namera je bila da obnovi Hram u Jerusalimu pošto je bio veliki majstor Templara u izgnanstvu. Budući da je bio portugalski Jevrejin i samim tim stručnjak za Kbalu, uspeo je da smiri oluje i zauzda skorbut uz pomoću talismanskih prizivanja. Nisam uporedio sa Kbalom, ali pretpostavljam da ste to vi učinili, Diotalevi.“

„Vrvi od pogrešno napisanih jevrejskih slova, očigledno fotokopiranih iz nekakvog jeftinog sanovnika.“

„Ne zaboravimo da ovde biramo knjige za „Izidino otkrovenje.“ Nemojmo se baviti filologijom. Možda se đavoljupcima dopadaju jevrejska slova preuzeta iz sanovnika. Ne znam šta da radim sa delima o masonima. Gospodin Garamon mi je preporučio da tu budem krajnje oprezan jer ne bi voleo da sa umeša u rasparave između različitih rituala. Ali nikako ne bih zanemario ovu knjigu o masonskim simbolima u pećini Lurd, kao ni ovu, veoma lepu, o plemiću, verovatno grofu De Sen Žermenu, bliskom prijatelju Frenklina i Lafajeta, koji se pojavio u trenutku stvaranja zastave Sjedinjenih Američkih Država. Jasno je objašnjeno značenje zvezdica, ali kada su u pitanju pruge, objašnjenje je krajnje zbrkano.“

„Grof De Sen Žermen!“, rekao sam. „Vidi, vidi!“

„Zašto, da ga možda ne poznajete?“

„Ako vam budem rekao da ga poznajem, nećete mi verovati. Nije važno. Preda mnom je jedna knjižurina od četiristo strana koja se bavi greškama savremene nauke: Atom, Jevrejska laž, Ajnštajnova greška i tajna energije, Galilejeva zabluda i bestelesna priroda Meseca i Sunca.“

„Kad smo već kod toga“, rekao je Diotalevi, „ono što mi se najviše dopalo jeste ovaj pregled fortovskih nauka.“

„Kakvih nauka?“

Reč je o izvesnom Čarlsu Hoj Fortu koji je sakupio ogromnu zbirku neobjašnjivih pojava. Kiša žaba u Birmingemu, tragovi neke čudesne životinje u Devonu, misteriozni stepenici i otisci vantuzi na padinama pojedinih planina, nepravilnosti u precesiji ravnodnevičkih tačaka, natpisi na meteoritima, crni sneg, krvave oluje, krilata bića na visini od osam hiljada metara na nebu iznad Palerma, svetleći točkovi u moru, ostaci divova, pljusak opalog lišća u Francuskoj i padavine žive materije na Sumatri, a naravno svi tragovi pronađeni na vrhu

planine Makču Pikču i drugim vrhovima u Južnoj Americi koji potvrđuju sletanje moćnih svemirskih brodova u praistoriji. Nismo sami u kosmosu.”

„Nije loše”, rekao je Belbo. „Mene je pak veoma zainteresovalo ovo delo od petsto strana o piramidama. Da li ste znali da se Keopsova piramida nalazi upravo na tridesetom uporedniku, onom koji najviše preseca kopno? Da su geometrijske razmere u Keopsovoj piramidi jednake razmerama koje ima Pedra Pintada u Amazoniji? Da su Egipćani imali dve pernate zmiје, jednu na Tutankamonovom prestolu a drugu na piramidi u Sakari, a sve to navodi na Kvecalkoatl.”

„Kakve veze ima Kvecalkoatl, to meksičko božanstvo sa Amazonijom?”, upitao sam.

„Dobro, možda sam negde izgubio nit. S druge strane kako onda objasniti da su statue na Uskršnjim ostrvima megaliti kao i keltske? Jedan od polinežanskih bogova se zove Ja i to je očigledno Jod kod Jevreja, kao i drevni mađarski Jov, veliki i dobri bog. Jedan stari meksički rukopis prikazuje Zemlju kao kvadrat okružen morem a u središtu Zemlje nalazi se piramida na čijoj je osnovi natpis „Aztlan” što podseća na Atlas ili Atlantidu. Zašto postoje piramide sa obe strane Atlantika?”

„Zato što je lakše izgraditi piramide nego lopte. Zato što vetar stvara dine u obliku piramide a ne Partenona.”

„Mrzim prosvetiteljski duh”, rekao je Diotalevi.

„Nastaviću. Kult Raa u egipatskoj religiji pojavio se tek sa Novim Carstvom što znači da potiče od Kelta. Sećate li se svetog Nikole i njegovih saonica? U praistorijskom Egiptu solarni brod bile su saonice. Budući da u Egiptu nema snega one mora da potiču sa Severa...”

Nisam se predavao: „Ali pre pronalaska točka saonice su se koristile i za kretanje po pesku.”

„Ne prekidajte me. U knjizi se kaže da je prvo neophodno utvrditi analogije a potom tražiti razloge. Zatim se kaže da nauka može da objasni te razloge. Stari Egipćani su poznavali elektricitet, inače ne bi mogli da naprave ono što su napravili. Jedan nemački inženjer zadužen za kanalizacionu mrežu u Bagdadu pronašao je električne baterije koje su radile a poticale su još iz dinastije Sasanida. U iskopinama Vavilona pronađeni su akumulatori stari četiri

hiljade godina. A na kraju krajeva, zavetni kovčeg (u kome bi trebalo da budu ploče sa deset zapovesti, Aronov štap i zlatni sud sa manom iz pustinje) bio je neka vrsta električnog sefa koji je mogao da izazove pražnjenje i do petsto volti."

„To sam već video u jednom filmu.”

„Pa šta s tim? Odakle scenaristi crpe svoje ideje? Kovčeg je bio napravljen od drveta akacije i presvučen zlatom i spolja i iznutra - po istom principu kao i električni kondenzatori, dva provodnika razdvojena jednim izolatorom. Bio je okružen vencem, takođe zlatnim, i postavljen na suvo mesto gde je magnetno polje dostizalo vrednost od 500-600 volti po dužnom metru. Postoji priča da se etruski dostojanstvenik Porsena oslobodio pomoću elektriciteta strašne nemani po imenu Volt .”

„A to je nagnalo Alesandra Voltu da izabere taj egzotični nadimak. Pre toga se zvao Šmršlin Krasnopoljski.”

„Molim za malo ozbiljnosti. Pored rukopisa ovde se nalazi i hrpa pisama koja otkrivaju odnos između Jovanke Orleanke i Sibilinskih knjiga, između Lilit, demona iz Talmuda i Velike hermafroditske majke, genetskog koda i marsovske azbuke, tajne inteligencije biljaka, kosmičke renesanse i psihoanalize, Marksa i Ničea u oblasti nove nauke o anđelima, Zlatnog broja i kamenih ćelija u Materi, Kanta i okultizma, eleusinskih misterija i džeza, Kaljostra i atomske energije, homoseksualnosti i gnostike, Golema i klasne borbe. Za kraj tu je i jedno delo u osam tomova o Gralu i Svetom srcu.”

„Šta želi da dokaže? Da je Gral alegorija Svetog srca ili da je Sveto srce alegorija Grala?”

„Shvatam razliku i smatram je važnom, ali mislim da je autoru svejedno. Ukratko, došao sam do zaključka da ne znam kojeg kriterijuma da se držim. Trebalo bi da porazgovaramo sa gospodinom Garamonom.

Porazgovarali smo. On je rekao da je najvažnije da se ništa ne odbaci i da treba imati sluha za sve.

„Ali, većina tih tekstova ponavlja stvari koje možete da pročitate na svakom kiosku, rekao sam. „Autori, čak i oni koji su objavljivali, prepisuju jedni od drugih, tuđe zaključke uzimaju kao potvrdu svojih reči, a kao Sveto pismo koriste, na primer, Jamblikosove reči.”

„Pa šta onda?“, rekao je Garamon. „Hoćete da čitaocima prodate nešto što oni ne znaju? Knjige iz „Izidinog otkrovenja“ moraju da govore o istim stvarima o kojima govore i druge. Treba da potvrđuju jedna drugu i tako steknu oreol istinitosti. Izbegavajte originalnost.“

„U redu“, rekao je Belbo, „ali ipak, neophodno je znati šta je razumljivo a šta nije. Potreban nam je konsultant.“

„Kakav konsultant?“

„Ne znam. Ne sme da bude usijana glava kao đavololjupci, ali mora da pozna je njihov svet. A uz to mora da nam kaže kojim putem treba da krene Hermetika. Nekakav ozbiljni proučavalac renesansnog hermetizma...“

„Tako je“, rekao mu je Diotalevi, „a kad mu prvi put uvališ u ruku Gral i Sveto srce da izađe i zalupi vratima.“

„Ne mora da znači.“

„Ja znam odgovarajuću osobu“, rekao sam. U pitanju je veoma obrazovan čovek koji prilično ozbiljno shvata sve to, ali elegantno, rekao bih čak s ironijom. Sreo sam ga u Brazilu ali bi trebalo da je sada u Milanu. Siguran sam da imam negde njegov telefon.“

„Pozovite ga,“ rekao je Garamon. „Ali ne istrčavajte se, zavisi od cene. A osim toga pokušajte da ga iskoristite i za čudesnu pustolovinu metala.“

„Učinilo mi se da je Alje srećan da me ponovo čuje. Upitao me je za vesti o prelepoj Amparo, a ja sam mu stidljivo natuknuo da je to poglavlje završeno. On se izvinio i rekao iz učtivosti da se u mladosti stalno započinju nova životna poglavlja. Pomenuo sam mu izdavački poduhvat. To ga je zainteresovalo, rekao je da će se rado sresti sa nama i zakazali smo sastanak u njegovoj kući.

Od nastanka Projekta Hermes pa do tog dana bezbrižno sam uživao na tuđoj grbači. Sada su Oni počeli da ispostavljaju račun. I ja sam bio pčela, leteo sam ka cvetu, ali to još uvek nisam znao.

Tokom dana više puta prići ćeš žabi i izustiti reči obožavanja. I zamolićeš je da učini čuda za kojima žudiš... U međuvremenu izrezbarićeš krst na kojem ćeš je žrtvovati.

(Iz jednog od obreda Alistera Kroulija)

Alje je živeo u blizini trga Suza, u maloj mirnoj ulici, u jednoj onižoj zgradi s kraja prošlog veka u stilu umerene secesije. Vrata nam je otvorio stari sobar u prugastom sakou, uveo nas je u sobu i zamolio da sačekamo gospodina grofa.

„Dakle on je grof“, šapnuo je Belbo.

„Zar vam nisam rekao? On je vaskrsli Sen Žermen.“

„Ne može da bude vaskrsli ako nikada nije umro“, popovao je Diotalevi. Nije valjda Ahasver, lutajući Jevrejin?“

„Po nekima, grof De Sen Žermen je bio i Ahasver.“

„Vidite?“

Ušao je Alje besprekorno odeven kao i uvek. Stisnuo nam je ruku i izvinio se: dosadni sastanak, potpuno nepredviđen, prisiljava ga da se zadrži još desetak minuta u svom studiju. Naložio je sobaru da nam donese kafu i zamolio nas da sednemo. Zatim je izašao pomerivši težak kožni zastor. Pošto nije bilo vrata, dok smo pili kafu, čuli smo kako iz susedne sobe dopiru veoma uzbuđeni glasovi. U početku smo i mi pričali međusobno veoma glasno da ne bismo slušali razgovor koji se tamo odvijao, ali je potom Belbo primetio da ih možda ometamo. U trenutku kada je zavladao muk, začuli smo glas i rečenicu koja je izazvala našu pažnju. Diotalevi se pridigao kao da želi da osmotri jednu baroknu graviru koja se nalazila na zidu, baš pokraj zastora. Na njoj se videla nekakva planinska špilja ka kojoj se preko sedam stepenika pelo nekoliko hodočasnika. Nedugo zatim sva trojica smo se pretvarali da posmatramo bakrorez.

Nije bilo nikakve sumnje da se s druge strane čuo Bramanti kako govori: „Jednom rečju, ja ni u čiju kuću ne šaljem đavole!“

Tog dana shvatili smo da Bramanti ne samo liči na tapira već i njegov glas podseća na tu životinju.

Drugi glas je bio glas nepoznate osobe sa jakim francuskim akcentom, piskav i gotovo histeričan. U pojedinim trenucima u dijalog bi se umešao i Alje sa svojim baršunastim i pomirljivim glasom.

„Gospodo moja“, govorio je sada Alje, „vi se žalite na moju konačnu presudu i ja sam time počastvovan, ali molim vas da dobro načuljite uši. Dozvolite mi pre svega da kažem vama, dragi moj Pjer, da ste u najmanju ruku bili veoma neoprezni kad ste napisali to pismo...”

„Reč je o veoma jednostavnoj stvari, gospodine grofe“, odgovorio je francuski glas. „Ovaj gospodin Bramanti napisao je članak u reviji koju mi svi cenimo, u kome napada neke luciferijance da kradu hostije kako bi dobili srebro, a da i ne veruju u Njegovo postojanje i tandara broć i tandara broć. Bon, svi znaju da je jedina priznata Eglise Luciférienne ona čiji sam ja Tauroboliast et Psihopomp, a poznato je da moja crkva ne praktikuje primitivni satanizam i ne pravi papazjaniju sa hostijama – pa nismo mi onaj kanonik Dokr iz Sen Sulpisa. Ja sam u pismu rekao da nismo satanisti vieux jeu, obožavatelji du Grand Tenacier du Mal i da nije potrebno da se glupiramo kao Crkva u Rimu sa svim onim silnim piksidama i onim – comment dit-on? chasubles... Pre bih rekao da smo mi Paladijevci, ali to zna ceo svet, za nas je Lucifer prensip, a ako uopšte postoji prensip zla, to je onda Adonaj jer je on stvorio ovaj svet, dok je Lucifer pokušao da se mu suprotstavi.”

„U redu“, rekao je uzbuđeno Bramanti, „istina je da sam to rekao i možda mi se može pripisati izvesna doza lakomislenosti, ali to vam ne daje za pravo da mi pretite činima!”

„Mais voyons! To je bila samo metafora. Pre bih rekao da ste, zauzvat, vi bacili na mene envoûtement!”

„Kako da ne, ja i moja sabrača baš imamo vremena na pretek da šaljemo đavolčice po kućama! Mi se bavimo Dogmom i Obredom Više Magije, nismo mi nekakve babe vračare!”

„Gospodine grofe, apelujem na vas. Gospodin Bramanti je opštepoznat po svom prijateljstvu sa opatom Butroom za koga kolaju priče da je tetovirao raspeće na tabanima kako bi stalno mogao da gazi po našem Gospodu, hoću da kažem njegovom... Bon, ja sam pre sedam dana sreo tog tobožnjeg opata u librairie Du Sangreal, koju vi dobro poznajete, a on mi se ljigavo nasmešio, kao što to uvek čini, i rekao mi: ‘Moramo da se vidimo ovih dana...’ Ma, šta li mu to znači ovih dana? Shvatio sam šta to signifia kada sam dve večeri posle tog susreta, dok sam odlazio na spavanje, osetio kako me po licu

ošibavaju šokovi, vi znate da su to emanacije koje je lako prepoznati."

„Ma, da vam se nije izlizao itison od silnog gaženja?"

„Kako da ne, a zašto su onda po sobi leteli moji bibelots, zašto me je jedan od mojih alambika udario u glavu a gipsani Bafomet, uspomena na mog jadnog oca, pao na zemlju? Zašto su se na zidovima pojavili natpisi crvenim slovima, les ordures koje se ne usuđujem ni da izgovorim? Vi dobro znate da je pre manje od godinu dana pokojni monsieur Gros optužio tog opata da pravi kataplazmu od fekalija, izvinite na izrazu, pa mu je opat uzvratilo osudom na smrt – i dve nedelje kasnije siroti monsieur Gros misteriozno je umro. Čak je i jury d'honneur koji su sazvali martinisti iz Liona utvrdio da on nešto petlja sa otrovnim supstancama..."

„Na osnovu kleveta..." rekao je Bramanti.

„Ne bih rekao. Tako ozbiljno suđenje uvek se zasniva na dokazima..."

„Da, ali tokom suđenja niko nije spomenuo da je monsieur Gros bio alkoholičar sa poslednjim stadijumom ciroze."

„Ne budite enfant. Vračanje toujours ide prirodnim putem, ako neko ima cirozu, treba ga pogoditi u bolestan organ, to je u bukvaru crne magije."

„Dakle, kad god neko umre od ciroze, krivac je stari dobri Butro. Nemojte me zasmijavati!"

„Pa dobro, objasnite mi onda šta se to dogodilo u Lionu u te dve sedmice... Oskrnjavljena kapela, hostija sa tetragramatomom, vaš dragi Butro u crvenoj odeždi sa obrnutim krstom, a na čelu Madame Olcott, njegove lične voyante, da ne kažem nešto drugo, pojavio se trozubac. Uz sve to, prazni pehari koji su se sami od sebe punili krvlju i opat koji pljuje dans la bouche svojih sledbenika... Je li to tačno ili nije?"

„Vi ste, dragi moj, previše čitali Uismansa!", smeja se Bramanti. „To je bio kulturni događaj, istorijsko podsećanje, kao što su druidski i vika obredi."

„Ouais, le carnaval de Venise..."

Čuli smo da je tamo nastao nekakav krkljanac, kao da je Bramanti spreman da se fizički obračuna sa svojim protivnikom a Alje ga s mukom zadržava. „Vidite, vidite!", čuo se Francuzov falset. „Ali budite oprezni, Bramanti, pitajte Butroa šta mu se desilo. Vi to još ne

znate, ali on je u bolnici, pitajte ga ko mu je razbio auru. Iako ne praktikujem tu vašu goétiei, ja ponešto znam i kada sam shvatio da su na moju kuću bačene zle čini, na parketu sam iscrtao zaštitni krug, i mada ja u to ne verujem a vaši mali diables veruju, skinuo sam karmelitanski skapular napravio contresigne, i tako se envoûtement retourné. Vaš opat se loše proveo!”

„Vidite, vidite?“, brektao je Bramanti, „da li vidite sada ko to u stvari baca zle čini?“

„Gospodo, sada je dosta“, reče Alje ljubazno ali odlučno. „Sada vi saslušajte mene. Vi znate koliko ja cenim sa saznanog aspekta nove interpretacije zastarelih obreda, i podjednako poštujem i luciferijansku crkvu i satanistički red baz obzira na demonološke razlike. Vi takođe znate i koliko sam u tom pogledu skeptičan, no, na kraju krajeva, mi jezdimo pod istim duhovnim barjakom te stoga apelujem na minimum solidarnosti. Ali, draga moja gospodo, zar nije sramota da pominjemo Kneza mraka u ličnim razmiricama? To je zaista detinjasto. Zar ne shvatate da su to okultističke bajke. Ponašate se kao primitivni masoni. Butro je, budimo iskreni, otpadnik i ne bi bilo loše da ga vi, dragi Bramanti, posavetujete da proda nekom starinaru sve svoje parafernalije za Boitovu operu *Mefistofel*.“

„Ah, ah, c'est bien dit ça“, cerekao se Francuz, „c'est de la brocanterie...“

„Pokušajmo to da sagledamo iz ove perspektive. Došlo je do rasprave o onom što nazivamo liturgijskim formalizmom, uzburkali su se duhovi, ali nemojmo od miša praviti slona. Dragi moj Pjer, shvatite da ja ne poričem da su se u vašoj kući obrele više sile, to je nešto najnormalnije na svetu, ali uz malo zdravog razum sve se to može objasniti kao pojava poltergajsta...“

„Ah, to ni ja ne isključujem“, rekao je Bramanti, „u tom periodu konjunkcija planeta...“

„Eto vidite! Hajde, stisnite jedan drugom ruku i bratski se zagrlite.“

Čuli smo kako se tiho izvinjavaju jedan drugom. „I vi dobro znate“, rekao je Bramanti, „da bismo ustanovili ko zaslužuje posvećenje, ponekad je potrebno da se potpomognemo i folklorom. Čak i trgovci Velikog Orijenta, koji ne veruju ni u šta, imaju ceremoniju...“

„Bien entendu, le rituel, ah ça...“

„Ali samo da se razumemo, ovo više nije Kroulijevo doba, jasno?“, rekao je Alje. „Sad moram da vas napustim, imam druge goste.“

Hitro smo se vratili na kauč i sačekali Aljea, trudeći se da delujemo opušteno i nonšalantno.

47

Naš je, dakle, uzvišeni cilj da pronađemo u tih sedam mera poredak koji bi bio sveobuhvatan, dovoljan i jasan, poredak koji će um uvek učiniti budnim a sećanje ushićenim. Ta uzvišena i jedinstvena struktura nema samo zadatak da nam sačuva stvari, reči i veštine... već nam daje i istinsko znanje.

(Giulio Camillo Delminio, *L'Idea del Teatro*, Firenze, Torrentino, 1550, Uvod)

Nekoliko minuta kasnije ušao je Alje. „Oprostite mi, dragi prijatelji. Upravo sam prisustvovao jednoj, u najmanju ruku, neprijatnoj raspravi. Kao što moj prijatelj Kazobon već dobro zna, sebe smatram stručnjakom za istoriju religija, te mi se stoga pojedini ljudi neretko obraćaju za savet, ne toliko zbog moje učenosti koliko zbog mog zdravog razuma. Interesantno je, kao što i sami znate, da se među ovim učenjacima uvek nađe i poneki ekscentrik. Ne mislim samo na one melanholične duše koje utehu traže u transcendenciji, već i na osobe sa ogromnim znanjem i intelektualnom prefinjenošću koje se uprkos svemu prepuštaju noćnim sanjarenjima i gube osećaj za granicu između tradicionalne istine i arhipelaga čudesnog. Osobe sa kojima sam malopre pričao bavile su se detinjastim nagađanjem. Ah, kao što se obično kaže, toga ima i u najboljim porodicama. Ali, molim vas da pođete sa mnom do moje skromne radne sobe, pričaćemo u mnogo ugodnijem ambijentu.

Povukao je kožni zastor i uveo nas u drugu prostoriju. Nikako ne bih tu sobu nazvao skromnom jer je to bila prostrana odaja puna divnih starinskih polica i krcata lepo uvezanim knjigama koje su sigurno bile zavidne starosti. Ono što je na nas ostavilo poseban

utisak nisu bile knjige, već nekoliko omanjih vitrina prepunih stvari za koje nije bilo lako utvrditi šta su. Učinilo nam se da je reč o nekakvom kamenju i malim životinjama koje su izgledale kao preparirane ili mumificirane, a možda su u pitanju bile i dobre kopije. Cela soba bila je obasjana prigušenom svetlošću. Čini se da je dopirala iz jedne velike bifore na kraju sobe, na čijim oknima su bili oslikani providni rombovi boje ćilibara, ali se svetlost bifore stapala sa svetlošću jedne velike lampe koja se nalazila na stolu od tamnog mahagonija zatrpanog spisima. Bila je to jedna od onih lampi koje se ponekada nalaze na stolovima za čitanje u starim bibliotekama. Imala je zaobljeni zeleni štitnik i bacala snop bele svetlosti na stranice, dok je preostali deo prostorije ostajao u polumraku. Ipak, pre bi se reklo da je ta igra raznolikog i potpuno neprirodnog svetla isticala raznobojnost plafona umesto da je ublaži.

Svod je bio lučni, a njegovu dekorativnost upotpunjavali su crveni stubići boje cigle sa pozlaćenim majušnim kapitelima koji su ga sa sve četiri strane podupirali, ali je svod zbog *trompe-l'oeil* slika podeljenih u sedam segmenata izgledao kao da je krstast i cela prostorija ličila je na nekakvu mrtvačku kapelu sa izvesnom dozom grešnosti i melanholične senzualnosti.

„Moje malo pozorište“, rekao je Alje, „u stilu renesansnih slika, pravih vizuelnih enciklopedija, silogizama vaseljene. Više podseća na muzej nego na stan. Ovde nema nijednog prizora koji u odgovarajućoj kombinaciji sa nekim drugim ne otkriva i ne sažima neku od tajni sveta. Pogledajte onaj niz slika koje je autor naslikao po uzoru na one koje se nalaze u palati u Mantovi: reč je o trideset šest dekada, gospodara neba. A da bi sve bilo potpuno i u skladu sa Tradicijom, otkada sam pronašao onu divnu rekonstrukciju nepoznatog autora, nastojao sam da i mali predmeti u čivotima budu usklađeni sa prizorima naslikanim na tavanici i da predstavljaju neki od osnovnih elemenata univerzuma - vodu, vazduh, zemlju ili vatru. Eto zbog čega se ovde nalazi ovaj ljupki salamander, remek-delo jednog mog prijatelja taksidermiste i ova divna minijturna kopija iz poznog perioda koja predstavlja Heronovu eolipilu. Ako bih aktivirao ovaj mali alkoholni grejač, vazduh koji se nalazi u kugli bi usled zagrevanja počeo da izlazi kroz ove cevčice sa strane i tako bi izazvao okretanje eolipile. Čudesna naprava koju su već koristili egipatski sveštenici u svojim hramovima, što možemo da vidimo u mnogim

poznatim tekstovima. Oni su je upotrebljavali da bi tobože izazvali čudo i zadivili vernike, ali pravo čudo je u zlatnom zakonu koji reguliše ovaj mehanizam, tajni a jednostavan, eteričan a prost, a taj zakon su vazduh i vatra. I to je pravo znanje koje su naši preci i ljudi koji su se bavili alehmijom posedovali, dok su ga konstruktori ciklotrona izgubili. Tako ja svoj pogled usmeravam ka ovom pozorištu, potomku drugih, mnogo širih sećanja koja su opčinjavala velike duhove prošlosti, i tako znam. Znam više od takozvanih mudraca. Znam da je gore isto kao i dole. I nema šta drugo da se zna."

Ponudio nam je kubanske cigare čudnog oblika. Nisu bile ravne već izuvijane, nabrane a ipak čvrste i masne. Uskliknuli smo nekoliko puta zadivljeni prizorom, a Diotalevi se približio policama.

„Ah“, rekao je Alje, „ovde je, kao što vidite, tu mi je samo najuži izbor knjiga, ne više od dvesta naslova, mnogo je veća biblioteka koja se nalazi u mojoj porodičnoj kući, ali ipak moram da priznam da su sve knjige prilično dragocene i retke i naravno nisu nasumice raspoređene, već se upravljaju rasporedom slika i predmeta.“

Diotalevi je stidljivo krenuo rukom ka knjigama. „Samo izvolite“, rekao je Alje, „to je *Oedypus Aegyptiacus* Atanazijusa Kirhera. Vi znate da je on bio prvi čovek posle Horapolona koji je pokušao da protumači hijeroglif. Izvanredan čovek, kamo sreće da je ova moja soba poput njegovog muzeja čudesa, koji se sada smatra izgubljenim, jer ko ne zna da traži, neće ni naći... Šarmantan sagovornik. Kako je samo bio ponosan onog dana kada je otkrio da ovaj hijeroglif znači 'neka uz darove božanskom Ozirisa uvek svete ceremonije i povorke duhova'. A onda je došao onaj smutljivac Šampolion, verujte mi na reč, retko odvratan i uobražen kao neko derište, koji je uporno tvrdio da taj znak predstavlja samo ime jednog faraona. Koliko samo mašte imaju moderni ljudi u skrnavljenju svetih simbola. Ovo delo i nije tako retko - košta manje od mercedesa. Nego, pogledajte ovo, to je prvo izdanje Kunratovog *Amphitheatrum sapientiae aeternae* iz 1595. Veruje se da postoje samo dva primerka. Ovo je treći. A ovo ovde je pak prvo izdanje Barnetijusove *Telluris Theoria Sacra*. Uveče ne mogu da gledam njene ilustracije a da me ne obuzme osećaj mistične klaustrofobije. Dubine naše Zemlje... Neslućene, zar ne? Vidim da se gospodin Diotalevi divi hebrejskim

pismenima iz Viženerovog *Traicté des Chiffres*. Pre bih preporučio *Ogoljenu Kabalu* Knora Kristijana fon Rozenrota. Vi sigurno znate da je knjigu delimično i loše preveo i popularizovao na engleskom onaj nesrećnik Maters Mek Gregor, početkom ovog veka. Sigurno ste čuli za tu skandaloznu družinu, Golden Dawn, koja je toliko očarala britanske estetičare. Nije ni čudo što su od te bande falsifikatora posvećeničkih dokumenata potekle gomile izopačenih grupacija kao što su Stella Matutina ili satanske crkve Alistera Kroulija koji je prizivao demone samo da bi pridobio naklonost izvesne gospode koja se odavala stragoljublju. Kad biste samo znali, dragi moji prijatelji, koliko, u najmanju ruku sumnjivih tipova sreće onaj ko se posveti proučavanju ove oblasti, no videćete i sami ako počnete da objavljujete knjige o tome."

Belbo je iskoristio priliku koju mu je Alje pružio da započne razgovor na tu temu. Rekao mu je da Garamon namerava da godišnje objavi nekoliko naslova koji bi bili ezoteričnog sadržaja.

„Oh, ezoteričnog“, nasmejao se Alje, a siroti Belbo je pocrveneo.

„Hoću da kažem... hermetičnog.“

„Oh, hermetičnog“, nasmejao se Alje.

„U redu“, rekao je Belbo, „možda koristim pogrešne izraze, ali vi sigurno razumete o kom žanru je reč.“

„Oh“, ponovo se nasmejao Alje, „ne postoji žanr. Postoji samo znanje. Ono što vi želite da objavite jeste pregled neizopačenog znanja. Možda je za vas to izdavačka politika, ali ako se ja budem time bavio to će biti potraga za istinom, *queste du Gral*.“

Belbo je upozorio da je Garamon poput ribara koji kad baci mrežu, zna da će ponekad da ulovi samo prazne ljuštore i plastične kese; sigurno će pristizati i mnogi rukopisi sumnjive ozbiljnosti, pa je zato neophodan neko ko bi posle pažljivog čitanja mogao da odvoji žito od kukolja, kao i da označi koje su odbačene knjige zanimljive, jer postoji jedna druga izdavačka kuća sa kojom je Garamon u prijateljskim odnosima i koja bi bila zadovoljna i manje značajnim autorima. Naravno, treba da se dogovorimo i o odgovarajućoj nadoknadi.

„Hvala Bogu što sam, kako se kaže, dobrostojeći. Dobrostojeći, ali znatiželjan i razborit. Dovoljno bi bilo da se tokom mog istraživanja pojavi još jedan primerak Kunrata ili još jedan preparirani salamander

ili narvalov rog (stvano bi me bilo sramota da ga držim iako je izložen čak i u kolekciji Habzburgovaca u Beču kao jednorogov rog) i na taj način bih posle kratkog i ugodnog dogovora zaradio više nego što biste vi mogli da mi platite za deset godina. Pogledaću vaše rukopise bez ikakvih predrasuda. Siguran sam da će se i u najgorem delu pronaći neka iskra, ako ne iskra istine, onda barem bizarne laži, a krajnosti se često dodiruju. Jedino će me banalne stvari zamarati, a za taj zamor morate da mi platite. U zavisnosti od količine zamora, na kraju godine ispostaviću vam obračun honorara koji će sigurno biti u granicama simboličnog. Ako ga pak budete smatrali preteranim, pošaljite mu sanduk dobrog vina.”

Belbo je bio zbunjen. Bio je naviknut da pregovara sa kukavnim i ubogim saradnicima. Otvorio je torbu koju je poneo sa sobom i potom iz nje izvadio čitavu hrpu rukopisa.

„Ne bih želeo da vas optimizam suviše ponese. Pogledajte na primer ovo, čini mi se da je ovo manje-više tipičan primer.”

Alje je otvorio rukopis: „*Tajni jezik Piramida...* Da pogledamo sadržaj... Pyramidion... Smrt Lorda Karnarvona... Herodotovo svedočanstvo...” Zaklopi ga. „Da li ste vi ovo pročitali?”

„Ja sam ga nedavno na brzinu pročitao”, rekao je Belbo.

Alje mu vrati rukopis. „Onda mi potvrdite da li je moj sud tačan.” Seo je za pisači sto, zavukao ruku u džep od prsluka, izvadio iz njega kutijicu za lekove koju sam već video u Brazilu i počeo da je vrti svojim tankim i vretenastim prstima kojima je do malopre gladio omiljene knjige. Potom je pogledao u tavanicu i počeo da deklamuje tekst kao da ga odavno poznaje.

„Autor ove knjige bi hteo da nas podseti da je Čarls Pjaci Smajjt otkrio svete i ezoterične mere piramida 1864. Dozvolite mi da koristim zaokružene brojeve, u mojim godinama pamćenje počinje da popušta... Sve piramide imaju u osnovi kvadrat čija je stranica 232 m, nekadašnja visina bila je 148 metara. Ako ovo prevedemo u svete egipatske mere, laktove, dobićemo osnovu od 366 lakata, odnosno broj dana u prestupnoj godini. Po mišljenju Pjaci Smajta ako se visina pomnoži sa 10 na deveti, dobija se razdaljina od Zemlje do Sunca - 148 miliona kilometara. Prilično tačno izračunato za to doba jer danas smatraju da je razdaljina 149,5 miliona kilometara, a ko zna da li je moderna nauka u pravu. Ako se osnova podeli širinom jednog kamenog bloka u piramidi, dobija se 365. Obim osnove iznosi 931

metar. Ako se on podeli sa duplom visinom, dobija se 3,14 - broj π . Sjajno, zar ne?"

Belbo se zbunjeno smeškao: „Nemoguće! Recite mi kako ste uspeali da..."

„Jakopo, ne prekidaj gospodina Aljea", hitro je rekao Diotalevi.

Alje mu je uzvratio učtivim osmehom. Nastavio je da priča lutajući pogledom po tavanici, ali mi se učinilo da to lutanje nije nehотиčno i nasumično, Njegove oči pratile su nekakav trag, kao da ih iz slika crpi ono što je on tobože iskopao iz sećanja.

48

Dakle, ako saberemo sve dimenzije Velike Piramide, dobićemo 161.000.000.000 egipatskih inča. Koliko je ljudskih duša živelo na zemlji od Adama do danas? Približna vrednost bila bi negde od 153.000.000.000 do 171.000.000.000.

(Piazzi Smyth, *Our Inheritance in the Great Pyramid*, London, Isbister, 1880, str. 583)

„Pretpostavljam da vaš autor smatra da je visina Keopsove piremide jednaka kvadratnom korenu broja koji se dobija sabiranjem površina svake strane. Naravno, mere su date u stopama koje su mnogo bliže egipatskom i hebrejskom laktu, a ne u metrima, zato što je metar apstraktna mera, izmišljena tek u moderno doba. Egipatski lakat iznosi 1,728 stopa. Ako pak nemamo precizne visine, možemo da iskoristimo piramidion, odnosno malu piramidu koja se postavljala na vrh velike piramide kao njen šiljak. Bio je od zlata i drugih metala koji se sijaju na suncu. Uzmite visinu piramidiona, pomnožite je sa visinom cele piramide, pa onda sve pomnožite sa deset na peti i dobićete obim Zemlje i ne samo to; ako uzmete obim osnove i pomnožite ga sa dvadeset četiri na treći i podelite sa dva, dobićete prosečni radijus Zemlje. Tome treba dodati i sledeću činjenicu: ako se površina koju pokriva osnova piramide pomnoži sa 96 puta deset na osmi, dobiće se sto devedeset šest miliona osamsto deset hiljada kvadratnih milja, a toliko iznosi Zemljina površina. Je li tako?"

Belbo je obično voleo da iskazuje zaprepašćenje rečenicom koju je naučio u kinoteci kada je gledao originalnu verziju Jenki Dudl Dendija, sa Džejsmom Kegnijem u glavnoj ulozi: „I am

flabbergasted!" To je rekao i sada. Očigledno je da je Alje dobro poznao kolokvijalni engleski jer nije uspeo da sakrije svoje zadovoljstvo što je prepoznao taj izraz. „Dragi prijatelji“, rekao je, „kada gospodin čije ime ne znam smulja nekakvo pisanije o tajnama piramida, ne bi smeo da se zadovolji samo onim što već znaju i vrapci na grani. Zaista bih se začudio, ako bih u njegovom delu pronašao nešto novo.“

„Dakle“, neodlučno je rekao Belbo, „ovaj gospodin jednostavno ponavlja dobro znane istine.“

„Istine?“, nasmejao se Alje, dok je ponovo otvarao kutiju sa svojim rahatnim ali prvoklasnim cigarama. „*Quid est veritas*, kao što je govorio jedan moj poznanik pre mnogo godina. Većim delom reč je o gomili budalaština. Da počnemo od sledećeg primera. Ako se osnova piramide podeli sa dvostrukom visinom, ne dobija se broj π već 3,1417254. Mala, ali važna razlika. Osim toga, jedan od Pjaci Smajtovih učenika, Flinders Pitri, koji se takođe bavio i merama Stounhendža, tvrdi da je jednoga dana uhvatio na delu svog učitelja kako turpija granitne izbočine u kraljevskom predsoblju da bi mu se svi računi složili. Možda su to bili samo tračevi, ali Pjaci Smajt nije bio čovek koji je ulivao poverenje, trebalo je samo da viditei čvor na njegovoj kravati. Ali u toj gomili budalaština ima i nepobitne istine. Gospodo, hoćete li da pođete sa mnom do prozora?“

Teatralno je odškrinuo prozorska krila i rekao nam da pogledamo kroz prozor. Pokazao nam je u daljini jedan drveni kiosk koji se nalazio na uglu između uličice i obližnjih bulevara, u kome su se verovatno prodavali lozovi lutrije iz Merana.

„Gospodo“, rekao je, „izazivam vas da odete da izmerite onaj kiosk. Videćete da je dužina pulta 149 centimetara, odnosno jedan stomilijarditi deo od razdaljine između Zemlje i Sunca. Ako se visina zadnje strane, koja iznosi 176, podeli sa širinom prozora od 56 centimetara, dobiće se 3,14. Visina prednjeg dela iznosi 19 dm što odgovara broju godina u grčkom lunarnom ciklusu. Zbir visina dva prednja i dva zadnja brida iznosi $190 \times 2 + 176 \times 2 = 732$, a to je godina pobede Karla Velikog kod Poatjea. Debljina pulta iznosi 3,10 centimetara, a širina prozorskog okvira 8,8 centimetra. Ako zamenimo cele brojeve slovom koje je na odgovarajućem mestu u abecedi, dobićemo $C_{10}H_8$, što je formula naftalina.“

„Fantastično“, rekao sam, „jeste li vi to ustanovili?“

„Ne“, rekao je Alje. „To je učinio izvesni Žan Pjer Adam na nekom drugom kiosku. Pretpostavljam da svi kiosci za lutriju imaju manje-više iste dimenzije. Sa brojevima može da se radi šta god hoćete. Ako imam sveti broj 9 a hoću da dobijem 1314. godinu, kada je na lomači spaljen Žak de Mole, a to je godina koja je važna svima onima koji su kao i ja verni sledbenici templarske viteške tradicije, šta treba da uradim? Pomnožiću 9 sa 146, a to je sudbonosna godina u kojoj je uništena Kartagina. Kako sam došao do ovog broja? Podelio sam 1314 sa dva, pa sa tri i tako dalje sve dok nisam dobio zadovoljavajuću godinu. Mogao sam da podelim i 1314 sa 6,28, što je dvostruka vrednost broja π , i dobio bih 209, a to je godina u kojoj je pergamski kralj Atal I pristupio Antimakedonskom savezu. Je li dovoljno?“

„Dakle, vi ne verujete ni u kakvu vrstu numerologije“, rekao je razočarano Diotalevi.

„Ja? Kako da ne verujem, smatram da je univerzum čudesan sklad saglasnosti brojeva i da su tumačenje broja i njegova simbolička interpretacija način spoznanje samo za odabrane. Ako je svet, kako donji tako i gornji, sistem saglasja u kome *tout se tient*, normalno je da kiosk i piramida, koji su delo ljudskih ruku, svojom strukturom nesveno kopiraju harmoniju kosmosa. Ti takozvani piramidolozi otkrivaju neverovatno složenim sredstvima činjenice koje su bile poznate mnogo pre njih. Ono što je izvitopereno jeste logika istraživanja i otkrića, zato što je to logika nauke. Za logiku znanja nisu potrebna otkrića jer ona već poseduje saznanja. Zašto bi moralo da se dokaže nešto što je samo po sebi jasno? Ako tajna postoji, ona je mnogo dublja. Ti vaši autori samo grebu po površini. Pretpostavljam da ovaj autor navodi i sve one bajke o Egipćanima koji su poznavali elektricitet...“

„Neću vas više ni pitati kako ste uspeali da pogodite.“

„Vidite? Zadovoljavaju se elektricitetom kao što bi se zadovoljio tamo neki inženjer Markoni. Ni hipoteza da su oni poznavali radioaktivnost ne bi bila toliko detinjasta. To je interesantna pretpostavka koja bi, za razliku od hipoteze o elektricitetu, mogla da objasni izvikano Tutankamonovo prokletstvo. Šta su uradili Egipćani da bi podigli kamene blokove piramida? Da li kamenje može da se podigne pomoću elektriciteta, da li nuklearna fisija može da ga natera da poleti? Egipćani su pronašli način da neutrališu silu Zemljine teže,

oni su poznavali tajnu levitacije. To je drugačiji oblik energije. Zna se da su haldejski sveštenici pokretali svete mašine samo pomoću zvuka, dok su sveštenici u Karnaku i Tebi bili u stanju da otvore vrata svojih svetišta sopstvenim glasom – dakle, razmislite i sami, na šta se odnosi ono 'Sezame, otvori se'?"

„Pa šta onda?“, upitao je Belbo.

„U tome je štos, dragi moj prijatelju. Svaki pravi posvećenik zna da su elektricitet, radioaktivnost, atomska energija samo metafore, površinski pokrivači, prikladne laži, u najboljem slučaju jadni surogati neke prдавne i zaboravljene sile koju posvećenik traži i koju će jednog dana spoznati. Morali bismo da govorimo“, na trenutak je oklevao, „o teluričkim strujanjima.“

„Šta?“, upitao je neko od nas trojice, ne sećam se više ko.

Alje je izgledao razočaran: „Vidite? A ja sam se ponadao da ću među vašim postulantima pronaći nekoga ko bi mogao da mi otkrije nešto zanimljivo. Ali vidim da je već prilično kasno. Dobro, dragi moji prijatelji, dogovor je sklopljen, sve ostalo bila su mudrovanja starog učenjaka.“

Dok nam je pružao ruku. u sobu je ušao sobar i šapnuo mu nešto na uvo. „Oh, draga prijateljica“, rekao je Alje, „gotovo da sam zaboravio na nju. Neka sačeka trenutak... ne, ne u dnevnoj sobi nego u turskom salonu.“

Draga prijateljica mora da je dobro poznavala kuću jer je već bila na pragu radne sobe. I ne pogledavši nas, iz polumraka dana na izmaku krenu ka Aljeu i poče da mu koketno miluje lice i govori: „Simone, nećeš valjda da me pustiš da čekam u predsoblju.“ Bila je to Lorenca Pelegrini.

Alje se malo izmakao, poljubio joj ruku i rekao pokazavši rukom na nas: „Moja draga! Moja mila Sofija, vi ste uvek dobrodošli u svaku kuću koju obasjate. Upravo sam se opraštao od gostiju.“

Lorenca nas je ugledala i veselo pozdravila - ne sećam se da se ona ikada ičega postidela ili da je nešto moglo da je iznenadi. „Oh, divno“, rekla je, „i vi poznajete mog prijatelja. Jakopo, dobro si (to nije bilo raspitivanje već pre konstatacija).

Video sam da je Belbo prebledeo. Pozdravili smo se, Alje je rekao da mu je drago što imamo zajedničke prijatelje. „Smatram da je naša zajednička prijateljica jedno od najneiskvarenijih bića koje

sam imao čast da upoznam. U svojoj kreposti ona je oličenje, dopustite mašti starog učenjaka da to kaže, Sofije prognane na Zemlju. Moja mila Sofija, nisam imao vremena da vas upozorim, moramo da pomerimo obećano viđenje za nekoliko nedelja. Strašno mi je žao.”

„Nema veze”, rekla je Lorenca, „sačekaću. Vi idete u bar?” Njeno pitanje upućeno nama više je ličilo na naredbu. „Dobro, ja ću se zadržati ovde pola sata, htela bih da mi Simon dâ jedan od svojih eliksira, bilo bi divno kada biste mogli da ih probate, ali on kaže da su samo za odabrane. Potom ću vam se pridružiti.”

Alje se nasmejao pokroviteljski, kao dobrodušni stric, i pošto je ona sela, otpratio nas je do vrata.

Izašli smo na ulicu i krenuli mojim kolima ka Piladu. Belbo je ćutao. Tokom vožnje nismo progovorili ni reč. Ali za šankom u baru morali smo da prekinemo muk.

„Nadam se da vas nisam gurnuo u naručje nekakvog ludaka”, rekao sam.

„Ne”, rekao je Belbo. „On je veoma domišljat i prefinjen, samo što živi u svetu drugačijem od našeg.” A zatim sav utučen dodade: „Ili pomalo drugačijem.”

49

Traditio Templi u sebi već sadrži tradiciju *templarskog* viteštva - duhovnog i posvećeničkog viteštva.

(Henry Corbin, *Temple et contemplation*, Paris, Flammarion, 1980, str. 373)

„Kazobon, mislim da sam shvatio kakav je taj vaš Alje”, rekao je Diotalevi koji je već naručio od Pilada čašu penušavog belog vina dok smo se mi plašili za njegovo duhovno zdravlje. „On je ljubitelj tajanstvenih nauka koji ne veruje improvizatorima i diletantima. Uprkos tome, a u to smo se danas i sami uverili prisluškujući ga, on se ne distancira od njih i iako ih prezire i kritikuje, spreman je da ih sasluša.”

„Danas je gospodin grof odnosno markgrof Alje ili šta god da je već, izrekao jedan ključni izraz“, rekao je Belbo. „Duhovno viteštvo! On ih prezire ali oseća da ga za njih veže duhovno viteštvo. Mislim da ga razumem.“

„U kom smislu?“, upitali smo.

Belbo je već ispijao svoj treći džin-martini (po njemu, viski je bio dobar uveče jer smiruje i navodi na *rêverie*, dok je džin-martini bio izvrstan kasno po podne jer razdražuje i jača). Počeo je priču o svom detinjstvu u ***, što me je podsetilo na priču o klarinu.

„Bilo je to negde između 1943. i 1945, hoću da kažem u doba prelaska iz fašizma u demokratiju pa ponovo u diktaturu Republike Salo, ali su tada partizani već bili na planinama. Na početku ove priče ja sam imao jedanaest godina i živeo sam u kući teče Karla. Moja porodica stanovala je u gradu, ali su početkom 1943. započela bombardovanja pa je moja majka odlučila da moramo da se evakuišemo, kako se tada govorilo. U *** su stanovali teča Karlo i tetka Katerina. Teča Karlo je poticao iz zemljoradničke porodice i nasledio je kuću u *** zajedno sa zemljištem koje je bilo dato u napolicu izvesnom Adelinu Kanepi. Napoličar je onaj koji radi, žanje žito, bere grožđe i pravi vino, a polovinu svega mora da dà vlasnicima. Očigledno napeta situacija - napoličar se osećao iskorišćenim, a isto tako i vlasnik jer je dobijao samo polovinu prinosa sa svog imanja. Vlasnici su mrzeli napoličare a napoličari vlasnike. Ali kada je u pitanju bio teča Karlo, suživot je bio moguć. Godine 1914. teča Karlo se prijavio u alpince kao dobrovoljac. Prostodušna pijemontska narav, otadžbina i dužnost pre svega, te nije čudo što je prvo postao poručnik a potom i kapetan. Ukratko, u bici na Krasu zatekao se kraj jednog idiota, vojnika kome je bomba eksplodirala u ruci – inače, zašto bi se zvala ručna bomba? Malo je nedostajalo da završi u masovnoj grobnici, ali je u poslednjem času neki bolničar primetio da je još živ. Odneli su ga u poljsku bolnicu, morali su da mu izvade jedno oko koje je već visilo iz duplje, amputirali su mu ruku do ramena, a po rečima tetke Katerine, ugradili su mu i jednu metalnu pločicu ispod kože na glavi jer je imao rupu na lobanji. Ukratko, s jedne strane bio je remek-delo hirurgije, a s druge - pravi heroj. Srebrno odlikovanje, Krst viteza italijanske krune i obezbeđeno mesto u državnoj službi posle rata. Tako je teča Karlo završio kao upravnik poreskog ureda u ***, gde je u međuvremenu dobio porodično

nasledstvo i preselio se u kuću svojih predaka, zajedno sa Adelinom Kanepom i njegovom porodicom.

Budući da je bio upravnik poreskog ureda, teča Karlo je bio ugledna ličnost u svojoj sredini i pošto je bio ratni invalid i vitez italijanske krune, morao je da bude naklonjen vlastima, a slučaj je hteo da to bude fašistička diktatura. Da li je teča Karlo bio fašista?

U meri u kojoj je, kako se govorilo šezdeset osme, fašizam uspeo da se pobrine za bivše borce, tako što ih je nagrađivao odlikovanjima i pomacima u karijeri, moglo bi se reći da je teča Karlo bio umereni fašista, ali i to je bilo dovoljno da na sebe navuče mržnju Adelina Kanepa koji je, iz vrlo jasnih razloga, bio antifašista. Svake godine morao je da odlazi u ured da bi prijavio svoj prihod. Nakon što bi pokušao da potkupi tetka Katerinu ponekim tucetom jaja, ulazio bi, tobože pun samopouzdanja i odvažnosti. Našao bi se pred tečom Karlom, koji ne samo da je kao ratni heroj bio nepotkupljiv, nego je do tančina znao koliko je Kanepa pokrao tokom godine i nije mu opraštao ni paru. Adelino Kanepa je sebe smatrao žrtvom diktature, te je počeo da širi glasine o teči Karlu. Živeli su jedan na spratu a drugi u prizemlju, sretali su se i ujutro i uveče, ali više nisu pozdravljali jedan drugog. Kontakte je održavala tetka Katerina, a po našem dolasku i moja majka - kojoj je Adelino Kanepa izražavao saučešće zato što je svastika takvog monstruma. Teča se svake večeri vraćao u šest, u svom uobičajenom sivom sakou sa dva reda dugmadi i sa mekim filcanim šešikom na glavi. Obavezno je donosio novine, i to uvek *La Stampu*, koju još nije ni pročitao. Hodao je uspravno kao pravi alpinac čiji je pogled uprt ka vrhu koji treba osvojiti. Prolazio bi kraj Adelina Kanepa, koji se u to doba uvek odmarao na klupici u bašti, kao da ga i ne primećuje. Potom bi mu se pogled ukrstio sa pogledom gospođe Kanepa koja je stajala na vratima prizemlja. Tada bi teča Karlo pompezno skinuo šešir. I tako svako veče, iz godine u godinu."

Bilo je osam sati, Lorenca još nije došla, kao što je obećala, Belbo je bio kod svog petog pića.

„Stigla je 1943. Jednog jutra teča Karlo je ušao kod nas, probudio me velikim poljupcem i rekao: 'Milo moje dete, hoćeš li da čuješ vest godine? Musolini je zglajznuo.' Nije mi bilo jasno da li je to pogodilo teču Karla. Bio je lojalan građanin i u službi države. Ako ga je to i zbolelo, o tome nije govorio i nastavio je da radi u upravi

prihoda i u Badoljovoj vladi. A onda je stigao osmi septembar i zona u kojoj smo živali potpala je pod vlast Italijanske Socijalne Republike. Teča Karlo se i tome prilagodio. Nastavio je da skuplja porez za Socijalnu Republiku. U međuvremenu, Adelino Kanepa je već počeo da se hvališe svojim poznanstvima sa prvim partizanskim formacijama, gore u brdima i govorio da se približava čas osvete. Mi deca nismo znali ko su bili partizani. O njima su se ispredale bajke ali ih još niko nije video. Pričalo se o jednom od vođa badoljovaca, izvesnom Terciju (u pitanju je naravno bio nadimak, kao što je tada bilo uobičajeno, a mnogi su govorili da ga je uzeo po uzoru na Tercija, prijatelja Dika Fulminea, dobrodušnog džina iz tadašnjim stripova) bivšem naredniku karabinijera, koji je u prvim borbama protiv fašista i esesovaca izgubio nogu, a sada je komandovao svim brigadama na brdima oko ***. Stigao je i kobni dan. Partizani su ušli u selo. Sišli su sa brda i paradirali po ulicama u raznolikim uniformama, sa plavim maramicama. Svoje prisustvo su obeležavali rafalima u vazduh. Vest se brzo raširila, svi su se zatvorili u svoje kuće jer se još nije znalo o kakvom soju ljudi je reč. Tetka je bila pomalo zabrinuta, ali, na kraju krajeva, bili su prijatelji Adelina Kanepa, ili je barem Adelino Kanepa izjavljivao da je njihov prijatelj, neće valjda nauditi teči! Naudili su mu. Obavestili su nas da je negde oko jedanaest sati četa partizana sa uperenim mašinkama upala u ured za prihode, uhapsila teču i odvela ga u nepoznatom pravcu. Tetka Katerina je pala na krevet, iz usta je počela da joj izbija beličasta pena i saopštila da je teča Karlu odzvonilo. Bio bi dovoljan i udarac kundakom da zbog pločice u glavi oстане na mestu mrtav. Pošto je začuo tetkino zapomaganje, pojavio se i Adelino Kanepa sa ženom i decom. Tetka je zauralala da je on Juda, da je otkucao strica partizanima samo zato što je skupljao porez za Socijalnu Republiku. Adelino Kanepa se zakleo svim što mu je sveto da to nije istina, ali se videlo da se oseća odgovornim jer je on najviše širio glasine. Tetka ga je oterala. Adelino Kanepa je zaplakao, obratio se mojoj majci podsetivši je koliko puta joj je prodao pile ili kunića po smešnoj ceni, ali moja majka je samo dostojanstveno ćutala. Tetka Katerina je nastavila da ispušta beličastu penu. Ja sam plakao. Najzad, posle dva sata potpune golgote, začuli smo povike, a teča Karlo se pojavio na biciklu kojim je upravljao samo jednom rukom. Izgledao je kao da se vratio iz šetnje. Još u bašti je primetio gungulu i odmah se odvažio da

upita šta se desilo. Iznad svega je mrzeo dramu, kao i svi ljudi iz našeg kraja. Ušao je, prišao tužnoj postelji tetka Katerine koja se i dalje ritala svojim suvonjavim nogama, i upitao je zašto je toliko uznemirena."

„Šta se desilo?"

„Desilo se to da su Tercijevi partizani naverovatnije čuli glasine koje je raširio Adelino Kanepa, te su u teči Karlu prepoznali predstavnika lokalnog režima. Njegovim hapšenjem hteli su da očitaju lekciju celom mestu. Kamionom su ga odveli van grada i on se našao pred Tercijem koji je bio sav iskićen ratnim odlikovanjima. U desnoj ruci držao je mašinku, dok se levom oslanjao na štaku. Teča Karlo - ne verujem da je u pitanju bilo lukavstvo, već instinkt, navika, viteški ritual - odmah je zauzeo stav mirno i predstavio se kao major alpinaca Karlo Kovaso, ratni veteran i invalid, nosilac srebrnog odlikovanja. A isto to učini i Terci, predstavivši se kao narednik kraljevskih karabinijera po imenu Rebaudengo i komandant badoljovske brigade Betino Rikasoli, nosilac bronzanog odlikovanja. 'Za šta ste ga dobili', upitao je teča Karlo? A Terci će, kao da je njegov potčinjeni: 'Za prevoj Pordoi, gospodine majore, na koti 327.' 'Sto mu gromova', rekao je teča Karlo, 'ja sam bio na koti 328, Saso di Strija, treći puk. Beše li to bitka na solsticij? Biće da jeste. A topovska paljba na Činkve Dita? Neka me vrag nosi, kako da se ne sećam. A napad bajonetima uoči Svetog Krispina? Vražju ti mater!' Ukratko, tako se odvijao razgovor. A onda čovek bez ruke i čovek bez noge zagriše jedan drugog. Terci je rekao: 'Vidite viteže, vidite gospodine majore, po našim podacima vi skupljate porez za fašističku vladu koja služi okupatoru.' 'Vidite komandante', rekao mu je teča Karlo, 'ja imam porodicu i primam platu kao državni službenik. Vlada je takva kakva je, nisam je ja birao. Šta biste vi uradili na mom mestu?' 'Dragi majore', odgovorio mu je Terci, 'da sam na vašem mestu i ja bih uradio isto, ali gledajte da barem usporite proces, nemojte da budete toliko revnosni.' 'Videću', odgovorio mu je teča Karlo, 'ja nemam ništa protiv vas, i vi ste sinovi Italije i srčani borci.' Mislim da su razumeli jedan drugoga jer su obojica izgovarali reč *otadžbina* sa posebnim zanosom. Terci je naredio da se majoru dâ bicikl pa se teča Karlo vratio kući. Adelino Kanepa se nije pojavljivao nekoliko meseci. Eto, ne znam da li je baš to duhovno viteštvo, no u svakom slučaju, te skrivene veze jače su od podela među ljudima."

Jer ja sam prva i poslednja. Ja sam poštovana i omražena. Ja sam kurva i svetica.

(odeljak iz *Nag Hammadi 6,2*)

Ušla je Lorenca Pelegrini. Belbo je pogledao u tavanicu i zatražio poslednji martini. U vazduhu se osećala napetost, stoga sam ja polako krenuo da ustajem ali me je Lorenca zadržala. „Ne, večeras svi idete sa mnom, otvara se nova Rikardova izložba, u potpunosti je promenio stil. Zaista je sjajan, uostalom ti ga poznaješ, Jakopo.”

Znao sam ko je Rikardo, često je dolazio kod Pilada, ali tada nisam shvatio zašto je Belbov pogled bio prikovan za tavanicu. Tek pošto sam pročitao njegove fajlove, saznao sam da je Rikardo čovek sa ožiljkom s kojim Belbo nije imao hrabrosti da zapodene kavgu.

Lorenca je navaljivala, govorila da galerija nije daleko od Pilada i da će to sigurno biti pravi pravcati hepening, štaviše, prava orgija. Diotalevi nije bio oduševljen i odmah je rekao da mora da ide kući, dok sam se ja dvoumio, ali je bilo očito da Lorenca želi da pođem i ja, a to je samo još više pogodilo Belba jer je shvatio da će razgovor u četiri oka biti nemoguć. Ali ja nisam mogao da odbijem poziv, i tako smo se zajedno uputili ka galeriji.

Nisam baš bio Rikardov obožavalac. Početkom šezdesetih njegov opus sačinjavale su dosadne slike, nekakvo geometrijsko preplitanje tankih crnih i sivih linija. Bile su izrazito geometrijske i, kao što se tada govorilo, pomalo *optical*, te su poigravale pred očima. Nazivi slika bili su *Kompozicija 15*, *Paralaksa 17*, *Euklid X*. Početkom studentskih nemira šezdesetosme počeo je da izlaže u kućama koje su studenti zaposeli u znak protesta, malo je promenio svoju paletu, linije su sada bile deblje, a kontrasti između belog i crnog snažni, dok su nazivi slika bili tipa *Ce n'est qu'un debut*, *Molotov*, *Sto cvetova*. Kada sam se ja vratio u Milano, video sam da izlaže u krugovima bliskim doktoru Vagneru, eliminisao je crnu boju i slikao samo bele strukture u kojima se kontrast postizao nanošenjem debelih slojeva bele boje na pelir, sve u cilju da slike prikazuju različite profile u zavisnosti od toga kako pada svetlost. Nazivi slika sada su bili *Pohvala dvosmislenosti*, *A/Poprečno*, *Ča*, *Berggasse* i *Odricanje 15*.

Te večeri, čim smo ušli u novu galeriju, shvatio sam da je Rikardova poetika doživela radiklanu promenu. Izložba je nosila naziv *Megale Apophasis*. Rikardo se okrenuo figurativnom izrazu, sa paletom blistavih boja. U pitanju je bilo poigravanje sa poznatim delima od *pompieri* s kraja XIX veka do simbolista s početka XX veka, a pošto sam ubeđen da nije znao da crta, pretpostavljam da je radio tako što je na platno projektovao slajdove slavni slika. Na projektovanoj slici radio je poentilističkom tehnikom. Koristeći tehniku gotove nepremittne gradacije boja, prekrivao je ceo spektar, tačku po tačku, tako što bi polazio ili od svetlog i jarkog središta a završavao potpuno crnom bojom, ili obrnuto, u zavisnosti od mističnog ili kosmološkog pojma koji je hteo da iskaže. Tako su se mogle videti planine iz kojih su izbijali zraci svetlosti raščlanjeni u fini prah bleđičastih kugli a nazirala su se koncentrična neba sa jedva naznačenim anđelima sa providnim krilima, nešto slično Doreovom *Raju*. Nazivi su bili *Beatrix, Mystica Rosa, Dante Gabriele 33, Amorovi sledbenici, Atànor, Homunculus 666* - eto odakle je poticala Lorencina strast prema homunkulusima, pomislio sam. Najveća slika nosila je naziv *Sofija* i predstavljala je nekakvu reku crnih anđela koja je u osnovi postepeno menjala nijanse boje obrazujući tako jedno belo biće, koje su milovale velike modre ruke. To biće je očigledno bilo kopija figure koja se uzdiže ka nebu na *Gerniki*. Kompozicija je bila prilično nabacana, a sama izrada vrlo aljkava, što se moglo videti samo iz blizine, ali je sa dva-tri metra udaljenosti efekat bio veoma lirski.

„Ja sam realista starog kova“, prišapnuo mi je Belbo, „razumem jedino Mondrijana. Šta predstavlja negeometrijska slika?“

„Njegov stil je ranije bio geometrijski“, rekao sam.

„To nije bila geometrija već najobičnije pločice za kupatilo.“

U međuvremenu Lorenca je pohitala da zagrlji Rikarda, dok mu je Belbo jedva klimnuo glavom. Masa sveta se tiskala, galerija je podsećala na njujorški loft, sva u belom sa ogoljenim cevima za grejanje ili vodu na plafonu. Ko zna koliko je para potrošeno da se tako unakaradi. U jednom uglu nalazilo se pojačalo iz kojeg je odjekivala istočnjačka muzika koja je gostima parala uši. Ako se dobro sećam, u pitanju je bila nekakva muzika na sitaru, ona vrsta gde upošte ne prepoznaješ melodiju. Svi su nemarno protrčavali ispred slika da bi što pre uleteli u gužvu koja se stvorila oko stolova

na kraju prostorije i zgrabili kartonske čaše. Bilo je već prilično kasno, gust dim se širio svuda, poneka devojka je počela da se giba u ritmu muzike u središtu sale, ali svi su i dalje bili zauzeti razgovorima i poslužanjem, koje je, mora se priznati, bilo prilično bogato. Seo sam na jedan kauč ispred čijih nogara sam opazio veliku, već napola ispražnjenu, staklenu činiju sa voćnom salatam. Već sam se spremio da se poslužim, jer nisam večerao, ali mi se učinilo da sam primetio otisak stopala. Izgleda da je neko svojim stopalom pretvorio parčice voća u kašu. To me nije čudilo jer je pod već bio prekriven mrljama od belog vina, a neke zvanice su već teturale po sali.

Belbo se dokopao čaše i nonšalantno se kretao tamo-vamo. Povremeno bi nekog potapšao po ramenu. Pokušavao je da pronađe Lorencu.

Ali gotovo niko nije stajao u mestu. Cela masa se kretala u krug poput pčela koje traže novi cvet. Ja nisam tražio ništa, ali ipak sam ustao i uključio se u opštu gungulu. Primetio sam, nedaleko od sebe, Lorencu koja je tumarala i raspaljeno gestikulirala telom kada bi prepoznala ovog ili onog. Glava joj je bila zabačena, škiljila je kao da je kratkovidna, uzdignutih ramena i isturenih grudi. Kretala se nehajno kao žirafa.

U jednom trenutku talas ljudi me je potisnuo u ugao iza stola, u kome su se okrenuti leđima nalazili Lorenca i Belbo, pošto su najzad, verovatno slučajno, ponovo naleteli jedno na drugo. I njih dvoje bili su zarobljeni u uglu. Ne znam da li su primetili moje prisustvo, ali je buka bila toliko jaka, da niko više nije mogao da čuje šta drugi govore. Možda su i oni računali na to, a ja sam bio prinuđen da slušam njihov razgovor.

„Dakle“, rekao je Belbo, „gde si upoznala tvog Aljea?“

„Mog. Rekla bih i tvog, sudeći po onome što sam danas videla. Znači ti imaš pravo da poznaješ Simona, a ja ne. Baš lepo.“

„Zašto ga zoveš Simon? Zašto on tebe zove Sofija?“

„Ali to je samo šala. Ako baš hoćeš da znaš, upoznala sam ga kod prijatelja. I smatram da je vrlo šarmantan. Ljubi mi ruku kao da sam princeza. A mogao bi da mi bude otac.“

„Pripazi se da ne postane otac tvoje dece.“

Razgovor je bio isti kao moj razgovor sa Amparo u Baiji. Lorenca je bila u pravu. Alje je znao kako se ljubi ruka mladim damama nenaviknutim na takvu pažnju.

„Zašto Simon i Sofija?“, Uporno je navaljivao Belbo. „Da li je njegovo ime Simon?“

„To je predivna priča. Da li si ti znao da je naš svet plod greške a da sam delom u to umešana i ja? Sofija je bila ženski deo Boga, jer je tada Bog bio više žena nego muškarac, vi ste ti koji ste mu posle nakačili bradu i počeli da govorite da je to On. Ja sam bila njegova dobra polovina. Simon kaže da sam ja htela da stvorim svet a nisam tražila dozvolu. Kada kažem ja, mislim na Sofiju koja ima i drugo ime, kako ono beše, ah da, Enoja. Mislim da moj muški deo nije bio raspoložen za stvaranje – možda nije imao hrabrosti ili je bio impotentan – a ja sam, umesto da se složim sa njim, rešila da stvorim svet sama, nisam mogla da odolim, mislim da je to bilo zbog viška ljubavi. To je istina, zaista obožavam ovaj potpuno haotični svet. Stoga sam ja duša ovog sveta. To tvrdi Simon.“

„Baš je sladak. Da li svakoj ponavlja istu priču?“

„Ne, budalice, samo meni, zato što me je razumeo bolje nego ti, ne pokušava da me ukalupi u svoje poglede. Shvata da je neophodno da me pusti da živim svoj život onako kako ja hoću. Tako je uradila i Sofija, bacila se na stvaranje sveta. Odmah se sudarila sa prvobitnom materijom koja je bila grozna, mislim da nije koristila dezodoranse, to se slučajno dogodilo, mislim da je ona stvorila i onog Demo... kako se ono beše zove?“

„Da nije Demijurg?“

„Upravo on. Ne mogu da se setim da li je tog Demijurga stvorila Sofija ili je on već postojao a ona ga je samo podbola, hajde, ludice, napravi svet pa da krenemo u zezanje. Demijurg mora da je bio haotičan tip te nije znao kako da stvori pristojan svet, štaviše, možda nije trebalo ni da ga napravi, jer je materija loša a nije imao ni ovlašćenje da tu umeša svoje prste. Ukratko, stvorio je ono što je stvorio, a Sofija je ostala zarobljena kao Zatvorenica sveta.“

Lorenca je neprestano govorila i pila kao smuk. Svaka dva minuta, dok su mnogi, sklopljenih očiju već polako počeli da se njišu u središtu dvorane, kraj nje bi prošao Rikardo i nasuo joj nešto u čašu. Belbo je pokušavao da ga u tome spreči ponavljajući da je Lorenca već previše popila, ali se Rikardo smejavao odmahujući glavom, dok je ona govorila da podnosi alkohol bolje od Jakopa zato što je mlađa.

„U redu, u redu“, govorio je Belbo. Nemoj da slušaš deku. Samo ti lepo slušaj Simona. Šta ti je još rekao?”

„To da sam zarobljenica sveta, odnosno zlih anđela... jer u ovoj priči anđeli su negativci i pomogli su Demijurgu da stvori sav taj kaos... Kao što sam rekla, ja sam zarobljenica tih zlih anđela, ne daju mi da pobegnem pa zbog toga patim. Ali povremeno se među ljudima nađe neko ko me prepozna. Poput Simona. Kaže da mu se to već jednom dogodilo, pre hiljadu godina – nisam ti rekla da je Simon praktično besmrtn, da samo znaš šta je sve video...”

„Naravno, naravno. Ali sada bi mogla da prestaneš da piješ.”

„Psst... Simon me je sreo jednom kad sam bila kurva u Tiru, zvala sam se Jelena...”

„To ti kaže taj gospodin? A ti se topiš od miline. Dozvolite da vam poljubim ruku, kurvica mog usranog sveta... Kakav kavaljer.”

„U svakom slučaju, kurvica je bila ta Jelena, a osim toga, u to doba kada se koristila reč kurva, mislilo se na slobodnu ženu, bez obaveza, intelektualku, ženu koja nije htela da bude domaćica. I sam znaš da je kurva bila kurtizana, žena koja je držala književne salone, danas bi to bila osoba zadužena za odnose sa javnošću. Zar bi ti nazvao kurvom nekoga ko se bavi odnosima sa javnošću kao da je poslednja kamenjarka koja pali vatru kraj puta da bi privukla kamiondžije?”

„U tom trenutku ponovo je kraj nje prošao Rikardo i uhvatio je za ruku. „Dođi da igramo“, rekao joj je.

U središtu sale počeli su lagano i pomalo uspavano da se gibaju, kao da udaraju po bubnju. Povremeno bi je Rikardo privukao k sebi i posesivno stavljao ruku na njen potiljak, što bi ona propratila zatvorenih očiju, uspaljenog lica i glave zabačene unazad s kosom koja joj je poput slapa padala po leđima. Belbo nije vadio cigaretu iz usta.

Malo kasnije Lorenca je šćepala Rikarda za struk i počela da ga lagano navodi u pravcu Belba. Kada su bili na korak od njega, ni na trenutak ne prestajući s plesom, Lorenca uze čašu iz Belbove ruke. Levom rukom držala je Rikarda a desnom čašu. Vodnjikavim očima gledala je Jakopa i izgledalo je kao da plače, a u stvari se smeškala... I nastavila je da mu priča.

„A samo da znaš da to nije bio jedini put!”

„Kakav jedini put?”, upitao je Belbo.

„Da je sreo Sofiju. Pre mnogo vekova Simon je bio i Gijom Postel.“

„Je l' to nekakav poštar?“

„Glupane. Bio je to renesansni učenjak koji je čitao jevrejski...“

„Hebrejski.“

„A kakva je razlika? Čitao ga je kao što klinci čitaju Mikija Mause. Kao pesmu. Pa dobro, u jednoj bolnici u Veneciji sreo je staru i nepismenu sluškinju, svoju Joanu. Pogledao ju je i rekao joj, evo, shvatio sam, ti si novo ovaploćenje Sofije, Enoje, ti si Velika Majka sveta koja je sišla među nas da izbavi ceo svet koji ima žensku dušu. I tako je Postel sa sobom poveo Joanu i svi su mislili da je skroz pošandrcao, ali on nije hajao, obožavao ju je, hteo je da je oslobodi iz anđeoskog ropstva, a kada je ona umrla, on je čitav sat netremice gledao u sunce, proveo više dana bez jela i pića. Joane više nije bilo, ali kao da je i dalje bila kraj njega, jer je ona večno ugrađena u svet i povremeno nikne, odnosno, kako se kaže, otelotvori se... Zar to nije tužna priča?“

„Već mi naviru suze. A tebi se mnogo dopada da budeš Sofija?“

„Ali, dragi, ja sam Sofija i zbog tebe. I sam dobro znaš da si pre nego što si me upoznao imao grozne kravate i perut po ramenima.“

Rikardo je ponovo ščepa za potiljak. „Mogu li da učestvujem u razgovoru?“, upitao je.

„Ti budi dobar i nastavi da igraš. Ti si instrument moje požude.“

„Meni to odgovara.“

Belbo je nastavio kao da je to jedina važna stvar na svetu: „Dakle, ti si prostitutka, feministkinja zadužena za PR, a on je tvoj Simon.“

„Ja se ne zovem Simon“, rekao je Rikardo zaplićući jezikom.

„Ne pričamo o tebi“, rekao je Belbo. Ja sam nešto pre toga već počeo da se plašim za njega. On, koji je obično brižljivo skrivao sopstvena osećanja, izneo je na svetlo dana ljubavnu prepirku pred svedokom, štaviše rivalom. Ali kada je izgovorio poslednju opasku, shvatio sam da je, raskrinkavši samog sebe pred drugim u trenutku kada je pravi neprijatelj bio neko sasvim drugi, on ponovo, na jedini mogući način, potvrdio kome Lorenca pripada.

U međuvremenu Lorenca je počela da odgovara, pošto je ispraznila nečiju tuđu čašu: „Ali to je samo u šali. Ja volim samo tebe.“

„Sva sreća što me ne mrziš. Slušaj, ja bih krenuo kući, muči me gastritis. Ja sam još uvek zarobljenik niže materije. Meni Simon nije obećao ništa. Hoćeš li da pođeš sa mnom?“

„Hajde da ostanemo još malo. Baš je lepo. Zar ti nije zabavno? A osim toga, još nisam pogledala slike. Da li si video da je Rikardo naslikao jednu posvećenu meni?“

„Posvetio bih ja tebi nešto drugo“, rekao je Rikardo.

„Prostačino. Prestani. Razgovaram sa Jakopom. Bože, Jakopo, zar samo ti imaš pravo na intelektualne igre sa svojim prijateljima, a ja ne? Ko me tretira kao kurvu iz Tira? Ti.“

„Naravno. Ja. Ja sam taj koji te gura u naručje postarije gospode.“

„On nikada nije pokušao ni da me dotakne. On nije satir. Tebe nervira što on nije jedan od onih koji hoće da me odvuku u krevet nego me smatra intelektualnim partnerom.“

„*Allumeuse.*“

„To nikako nisi smeo da kažeš. Rikardo, hajde da potražimo nešto za piće.“

„Sačekaj sekund“, rekao je Belbo. „Samo mi kaži da li ga ozbiljno shvataš, hoću da vidim jesi li poludela ili ne. I prestani da piješ. Zaboga, reci mi da li ga ozbiljno shvataš!“

„Ali, dragi, to je samo naša igra. Lepši deo priče je kada Sofija shvati ko je pa se oslobodi tiranije anđela i počne da se kreće oslobođena greha...“

„Jesi li ti prestala sa gresima?“

„Molim te, razmisli još jedanput“, rekao je Rikardo ljubeći je stidljivo u čelo.

„Naprotiv“, rekla je ona Belbu i ne pogledavši slikara, „sve to nisu gresi, možemo da radimo šta god hoćemo kako bismo se oslobodili telesnog, tako se uzdižemo iznad dobra i iznad zla.“

Odgurnula je Rikarda i udaljila ga od sebe. Glasno je izjavila: „Ja sam Sofija i da bih se oslobodila anđela, moram da poničim... pinočim... počinim sve grehe, pa i one najslade!“

Otišla je pomalo posrćući do ugla u kome je sedela devojka obučen u crno, preterano našminkanih očiju i bele puti. Povukla ju je u središte sale i počela da se njiše zajedno sa njom. Stomaci su im se gotovo dodirivali, a ruke visile niz bokove. „Ja mogu i tebe da volim“, rekla je i poljubila je u usta.

Svi su se okupili oko njih, a neko je nešto uzviknuo. Belbo je sedeo skamenjenog lica i posmatrao scenu kao da je impresario koji prisustvuje pozorišnoj audiciji. Bio je potpuno obliven znojem, levo oko mu je poigravalo, što ranije nikada nisam primetio. Iznenada, Lorenca koja je plesala barem pet minuta uvijajući se poput zmiје, začu Belbove reči: „Dođi ovamo.“

Lorenca je prestala da igra, raskrečila je noge, ispružila ruke i uzviknula: „Ja sam kurva i svetica!“

„Ti si jedno đubre“, rekao je Belbo dok se pridizao. Krenuo je pravo ka njoj, šćepao je za ruku i povukao ka vratima.

„Stani“, povikala je ona, „kako se usuđuješ...“ A zatim je briznula u plač i obesila mu se oko vrata. „Dragi, ja sam tvoja Sofija, nisi se valjda naljutio zbog ovog...“

Belbo je nežno zagrlio, poljubio u slepoočnicu, pogladio po kosi i uzviknuo prisutnima: „Izvinite, malo je više popila.“

Čuo sam kako su se neki od prisutnih nasmejali. Siguran sam da je to čuo i Belbo. Primetio me je na pragu i rekao nešto. Nisam shvatio da li je to upućeno meni, drugima, ili je to rekao sebi u bradu. Izustio je to potajno, poluglasno, onda kada je interesovanje za njih polako opalo.

I dalje držeći Lorencu u zagrljaju, okrenuo se iskosa ka sali i tiho rekao ravnodušnim glasom :“Kukuriku.“

51

Prema tome, kada neki Veliki Kabalista želi nešto da ti saopšti, nemoj misliti da će ti reći nešto prosto, opštepoznato - to će biti neka tajna, proročanstvo...

(Thomaso Garzoni, *Il teatro de vari e diversi cervelli mondani*, Venezia, Zanfretti, 1583, XXXVI beseda)

Ilustracije koje sam pronašao u Milanu i u Parizu nisu bile dovoljne. Gospodin Garamon mi je dao dozvolu da provedem nekoliko dana u Minhenu i posetim *Deutsches Museum*.

Neoliko večeri obilazio sam švabinške barove i ogromne kripe u kojima su svirale brkate čiče u kratkim kožnim pantalonama, a parovi se, stešnjeni jedan kraj drugog, smeškali ispijajući krigle piva, uz

obavezni miris svinjetine koji se svuda širio. A popodneva sam provodio listajući kataloge ilustracija. Ponekada bih prestajao da kopam po arhivima i šetao po muzeju u kome je bilo izloženo sve ono što je ljudski um izmislio. Dovoljno je da pritisneš dugme i pred tobom se stvore naftna polja sa bušilicama koje rade punom parom. Možeš da uđeš u pravu podmornicu, da pokrećeš planete, da se zabavljaš pravljenjem kiselina i izazivanjem lančanih reakcija. Potsećao je na Konzervatorijum, ali s manje gotskih a više futurističkih primesa. Sve je vrvelo od đaćkih grupa koje od malih nogu uče da se dive inženjerima.

U ovom muzeju može da se nauči i sve što je vezano za rudnike - siđe se stepenicama i uđe se u pravi rudnik sa podzemnim hodnicima, liftovima za ljude i konje, vijugavim hodnicama prepunim eksploatisane i napaćene dece (nadam se da su u pitanju voštane figure). Svako može da prođe beskrajnim mračnim lagumima i da se zaustavi na ivici okna čije se dno i ne nazire. Hladnoća ti prodire u kosti, a gotovo da može da se oseti i miris metana. Ljudi se, jedan po jedan, stepenicama spuštaju u okno.

Muvao sam se po sporednom hodniku u nadi da ću uskoro ponovo videti svetlost dana kada sam na ivici jednog bezdana ugledao nekoga ko mi se učinio poznatim. Već sam negde video to sivo i izborano lice, sa sedom kosom i buljavim očima, ali imao sam utisak da je tada nosio drugačiju odeću, kao da sam to lice video u nekakvoj uniformi, kao da sam posle mnogo vremena ponovo sreo popa bez mantije ili kaluđera bez brade. I on je pogledao mene oklevajući da priđe. Kao što se obično dešava u tim slučajevima, pošto smo nastavili krišom da gledamo jedan drugog, dok se on na kraju nije osmelio i pozdravio me na italijanskom. Odjednom mi je sinulo kakvu odeću on u stvari nosi. Sećao sam ga se u žućkastom kućnom ogrtaču. To je bio gospodin Salon. A.Salon, taksidermista, čija se laboratorija nalazila nedaleko od moje kancelarije, u hodniku napuštene fabrike u kojoj sam ja izigravao Marloua za kulturu. Ponekad sam ga sretao na stepenicama i uljudno bismo razmenili pozdrav.

„Čudno“, rekao mi je dok mi je pružao ruku, „toliko dugo radimo u istoj zgradi a upoznajemo se u unutrašnjosti Zemlje, tako daleko od našeg grada.“

Razmenili smo nekoliko kurtoaznih rečenica. Imao sam utisak da je upoznat sa onim što radim, a to već nije malo, budući da ni sam nisam bio načisto. „Kako to da ste u muzeju tehnike? Čini mi se da se vaša izdavačka kuća više bavi duhovnim stvarima.“

„Otkud znate?“

„Oh“, nemarno je odmahnuo rukom, „ljudi svašta pričaju a ja imam puno mušterija...“

„Kakvi ljudi dolaze kod jednog punioca životinja, htjedoh reći, taksidermiste?“

„Najrazličitiji ljudi. Vi ćete, kao i svi, reći da to nije uobičajeno zanimanje. Ali mušterija nikada nije malo i zaista ima svakakvih, najčešće ljudi iz muzeja ili privatni kolekcionari.“

„Retko mi se dešava da u nečijoj kući vidim prepariranu životinju“, rekao sam.

„Zaista? To verovatno zavisi od kuća koje posećujete... ili od podruma.“

„Da li se preparirane životinje drže u podrumima?“

„U pojedinim slučajevima da. Nisu svi skloni da svoje blago iznesu na svetlost dana. Nisam baš ljubitelj takvih mušterija, ali kao što i sami znate, posao je posao... Nisam ljubitelj podzemnih hodnika.“

„Pa zašto onda šetate kroz njih?“

„Radi provere. Nisam njihov ljubitelj, ali pokušavam da ih razumem, a nema baš mnogo mogućnosti za to. Znam, reći ćete mi da postoje katakombe u Rimu, ali tamo nema tajne, prepune su turista i pod kontrolom crkve. Tu je i kanalizacija u Parizu. Da li ste nekada bili u njoj? Posete su moguće ponedeljkom i sredom, kao i poslednje subote u mesecu, ulaz je pored Pont de l'Alma, ali i to je najobičniji turistički obilazak. Naravno, i u Parizu postoje katakombe i lagumi. Da i ne spominjem metro. Da li ste ikada bili u ulici Lafajet broj 145?“

„Moram priznati da nisam.“

„Malo je zabačena, nalazi se između dve železničke stanice, *Gare de l'Est* i *Gare du Nord*. Zgrada je gotovo neprimetna. Tek ako se bolje pogleda, vidi se da su gvozdena vrata obojena tako da podsećaju na drvena, a prozori gledaju na sobe u kojima vekovima niko ne živi. Nikada se ne vidi ni tračak svetlosti. Ljudi tu prolaze a i ne znaju.“

„Šta ne znaju?“

„Ne znaju da to nije kuća. To je samo fasada, nema ni krova ni unutrašnjosti. Nema ničega. Tu je samo otvor za dimnjak koji služi za ventilaciju, a kroz njega regionalni metro ispušta paru. Imate utisak da se nalazite ispred otvora koji vodi u podzemni svet, kada biste samo mogli da doprete tamo, našli biste se pred ulazom u podzemni svet Pariza. Dešavalo mi se da provedem sate i sate ispred tih vrata koja skrivaju najvažnija vrata, vrata za početnu stanicu putovanja u središte Zemlje. Šta mislite, zašto su sve tako napravili?“

„Radi ventilacije u metrou, i sami ste to rekli.“

„Za to bi bilo dovoljno nekoliko malih otvora. Nije to u pitanju, ima tu nečeg sumnjivog sa tim podzemnim hodnicima. Shvatate li šta hoću da kažem?“

Lice mu je blistalo dok je o tome pričao. Pitao sam ga šta je to sumnjivo sa tim podzemnim hodnicima.

„Ako postoje Gospodari Sveta, oni sigurno žive u podzemlju, to je istina koju svi pretpostavljaju ali se niko ne usuđuje da je formuliše. Jedini koji se odvažio da to stavi na papir bio je Sent-Iv d'Alvedr. Jeste li čuli za njega?“

Možda ga je i spomenuo neko od đavoljubaca, ali nisam mogao da se setim.

„On je govorio o Agarti, podzemnom sedištu Kralja Sveta, tajnom centru Sinarhije“, rekao je Salon. „Nije se plašio, bio je siguran u sebe, ali svi oni koji su ga otvoreno podržali smaknuti su jer su suviše znali.“

Krenuli smo hodnikom, a gospodin Salon je usput nastavio da priča, dok mu je pogled neprestano lutao, kao da je na svakom raskršću novog puta ili ispred svakog novog okna, u polumraku, tražio potvrdu svojih sumnji.

„Da li ste se ikada zapitali zašto su sve velike metropole, u prošlom veku, pohitale da sagrade metro?“

„Da bi rešile problem saobraćaja, zar ne?“

„Kakav crni problem saobraćaja kad tada nisu postojali automobili, već samo kočije. Očekivao sam promućurnije objašnjenje od čoveka vašeg kova!“

„Možda vi imate bolje objašnjenje?“

„Možda“, rekao je gospodin Salon koji je sada delovao nekako odsutno, kao da je utonuo u nekakve druge misli. Ali to je bio samo

način da spreči dalji razgovor. Nedugo zatim izjavio je da mora da krene. Pošto smo stisli jedan drugom ruku, zadržao se još trenutak, kao da mu je nešto slučajno palo na pamet: „Kad smo već kod toga... onaj pukovnik... kako mu ono beše ime, koji je pre više godina došao u Garamon da vam ispriča o blagu Templara? Imate li neke vesti o njemu?”

Osetio sam se kao da me je ošamario. Kakvo grubo i nevaspitano pominjanje nečega što je bilo deo moje prošlosti i na šta sam odavno stavio tačku. Hteo sam da ga upitam otkud zna za to, ali sam se uplašio od njega. Zbog toga sam mu samo rekao, tobože nezainteresovano: „Ah to je stara priča, skoro da sam na to i zaboravio. Ali, kad smo već kod toga: zašto ste maločas rekli 'kad smo već kod toga'?”

„Ja rekao 'kad smo već kod toga'? Ah da, čini me se da je on pronašao nešto u nekom podzemnom hodniku...”

„Otkud vi to znate?”

„Ne znam. Ne sećam se ko mi je o tome pričao. Verovatno neka mušterija. Ali čim se spomene neki podzemni hodnik, to pobudi moju radoznalost. Šta ćete, staračka bolest. Prijatno veče .”

Otišao je, a ja sam ostao da razmišljam šta bi taj susret trebalo da znači.

52

U izvesnim oblastima Himalaja, između dvadeset dva hrama koji predstavljaju dvadeset dve Hermesove tajne i dvadeset dva slova nekih svetih alfabeti, Agarta stvara Mističnu nulu koju nije moguće pronaći... džinovsku šahovsku tablu koja se prostire ispod zemlje, kroz sve oblasti Zemljine kugle.

(Saint-Yves d'Alveidre, *Mission de l'Inde en Europe*, Paris, Calmann Lévy, 1886, str. 54 i 65)

Kada sam se vratio u Milano, ispričao sam o tom susretu Belbu i Diotalevijuu i odmah su pale neke pretpostavke. Salon, koji je bio osobenjak obuzet misterijama i koji je voleo da ogovara, upoznao je Ardentija i to je razlog njegovog interesovanja. Pretpostavka broj dva: Salon je saznao nešto o nestanku Ardentija a radio je za one koji

su u taj nestanak umešani. Pretpostavka broj tri: Salon je policijski doušnik.

Pošto su nas zaokupili drugi đavoljupci, Salon je ubrzo pao u zaborav, izmešavši se sa sebi sličnima.

Posle nekoliko dana u kancelariju je došao Alje da nam podnese izveštaj o nekim rukopisima koje mu je Belbo poslao. Njegova objašnjenja su bila precizna, jasna i dosledna. Alje je bio lukav, i nije mu mnogo trebalo da shvati dvostruku igru Garamon-Manucio, tako da nismo više ni pokušavali da sakrijemo istinu od njega. On je očito razumeo i opravdavao takvu politiku. Prvo bi sa nekoliko britkih primedbi sahranio knjigu, a onda učtivim cinizmom zaključivao da bi ta knjiga mogla odlično da posluži Manuciju.

Pitao sam ga šta zna o Agarti i Sent-Ivu d'Alvedru.

„Sent-Iv d'Alvedr...“, rekao je. Bez ikakve sumnje neobičan čovek, koji je još kao mladić posećivao krugove bliske Fabru d'Oliveu. Bio je službenik u Ministarstvu unutrašnjih poslova, ali vrlo ambiciozan. Nije nam se baš dopalo kada se oženio damom Mari-Viktoar...” Alje nije mogao da odoli. Prešao je na prvo lice jer su mu navirala sećanja.

„Ko je bila Mari-Viktoar? Obožvam tračeve“, rekao je Belbo.

„Mari-Viktoar de Risnič, prelepa žena, u ono doba bila je družbenica carice Eženi. Ali u vreme kada je upoznala Sent-Iva, već je prešla pedesetu, dok je on imao tridesetak godina. *Mésalliance*, za nju naravno. I ne samo to, da bi mu dala plemićku titulu, ona je kupila imanje, ne sećam se više koje, ali je pripadalo izvesnim markizima D' Alvedr. I tako je naš drski junak mogao da se okiti tom titulom, a neki ljudi u Parizu latili su se i pisanja stihova o tom žigolu. Budući da je mogao da živi od rente, posvetio se onom što je oduvek bio njegov san. Hteo je da nađe političku formulu koja bi dovela do skladnijeg društva. To je bila sinarhija, sušta suprotnost anarhiji, zamišljena kao evropsko društvo kojim upravljaju tri veća od kojih bi jedno bilo zaduženo za ekonomiju, drugo za pravosuđe, a treće za duhovnu moć ili, konkretnije rečeno, religiju i nauku. Nekakva vrsta prosvetene oligarhije u kojoj ne bi bilo klasne borbe. Ideja koja sama po sebi i nije najgora za koju smo čuli.”

„A šta je sa Agartom?”

„Tvrdio je da ga je jednoga dana posetio neki tajanstveni Avganistanac po imenu Hadži Šarif, koji sigurno nije bio Avganistanac

jer je to ime čisto albansko. Taj posetilac mu je otkrio tajnu sedišta Kralja Sveta – iako sam Sent-IV nikada nije koristio taj izraz, to su kasnije pridodali drugi ljudi. To sedište je Agarta, Mesto koje se ne može pronaći.”

„Gde je to rekao?”

„U *Mission de l'Inde en Europe*. To je delo koje je imalo veliki uticaj na savremenu političku misao. U Agarti postoje podzemni gradovi, a ispod njih, bliže središtu, nalazi se pet hiljada *pandita* koji upravljaju Agartom – očito je da broj pet hiljada podseća na hermetičke korene vedskog jezika, kao što i sami znate. A svaki koren je magični hijerogram povezan sa jednom od nebeskih sila i sa odobrenjem jedne paklene sile. Centralna kupola Agarte osvetljena je iz visine nekakvim ogledalima koja dopuštaju da svetlost stigne samo kroz enharmonijski spektar boja, ne zaboravimo da je sunčev spektar boja o kome govore naši traktati o fizici dijatonski. Mudraci iz Agarte proučavaju sve svete jezike kako bi došli do univerzalnog jezika koji nosi naziv Vatan. Kada se bave suviše dubokim tajnama, počinju da se uzdižu od zemlje i da lebde, i ukoliko ih njihova sabraća ne bi zadržala, sigurno bi smrskali lobanju o svod kupole. Oni su zaduženi za munje, upravljaju cikličnim strujanjima fluida između polova i obratnica, regulišu interferencijalne promene putanja na različitim geografskim dužinama i širinama. Bave se selekcijom vrsta, pa su stvorili male životinje čudesnih mentalnih sposobnosti, koje imaju oklop poput kornjače i na njemu žuti krst, i po jedno oko i usta na svakom ekstremitetu. Životinje sa više udova koje mogu da se kreću u svim pravcima. U Agartu su se možda sklonili i Templari posle rapspuštanja reda i odatle kontrolišu situaciju. Treba li da nastavim?”

„Ali... da li je Alvedr... zaista mislio ozbiljno?”, upitao sam.

„Mislim da je on u potpunosti prihvatio tu priču. U početku smo mislili da je fanatik ali samo kasnije shvatili da on, na nekakav vizionarski način, nagoveštava okultni pravac istorije. Zar se ne kaže da je istorija krvava zagonetka bez smisla? To je nemoguće, mora da postoji nekakav plan. Neophodno je postojanje nekog Uma. Upravo zbog toga, ljudi koji nisu bili nimalo neuki, tokom vekova prihvatili su da postoje Gospodari ili Kralj Sveta. To ne mora da bude stvarna ličnost, pre bih rekao da je to uloga, kolektivna uloga, privremena višestruka inkarnacija Trajne Namere, s kojom su iščezli veliki sveštenečki i viteški redovi sigurno bili u dodiru.”

„Vi verujete u to?“, upitao je Belbo.

„Mnogo razumnije osobe od njega traže Nepoznate Vođe.“

„A da li uspevaju da ih pronađu?“

Alje se vedro nasmejao, ali više kao za sebe. „A kakve bi to Nepoznate Vođe bile kada bi dopustile da ih pronađe svaka šuš? Gospodo, bacimo se na posao. Preda mnom je još jedan rukopis koji je, kakva slučajnost, traktat o tajnim društvima.“

„Vredi li čemu?“, upitao je Belbo.

„Možete samo zamisliti. Ali, može da prođe za Manucio.“

53

Pošto nije moglo da upravlja ljudskim sudbinama na zemlji, jer bi se vladajuće strukture usprotivile, ovo tajanstveno udruženje moralo je da deluje pomoću tajnih društava... Ta tajna društva, koja su stvarana postpepeno i u skladu sa potrebama, podeljena su u različite grupe, na prvi pogled suprotstavljene, ponekad i sa najrazličitijim idejama, s ciljem da svaka može odvojeno i suvereno da upravlja svim mogućim strujama u politici, religiji, ekonomiji, književnosti. Ali sve te grupe imaju zajednički cilj i povezane su sa jednim nepoznatim centrom u kome je skriven moćni pokretač koji pokušava da na nevidljiv način upravlja svom mogućom vladavinom na zemlji.

(J. M. Hoene-Wronski, cit. u P. Sédir, *Histoire et doctrine des Rose-Croix*, Rouen, 1932)

Jednog dana video sam gospodina Salona na vratima njegove laboratorije. Ne znam zašto, verovatno zbog sumraka, pomislio sam da će početi da huči kao sova. Pozdravio me je kao starog prijatelja i upitao šta ima novo na poslu. Samo sam odmahnuo rukom, osmehnuo sam mu se i uhvatio tutanj.

Ponovo sam počeo da razmišljam o Agarti. Ako bismo prihvatili ono što je rekao Alje o Sent-Ivovim idejama, one bi mogle da budu privlačne za đavoljupce, ali ne i zastrašujuće. Pa ipak, u Minhenu, u Salonovim rečima i izrazu lica primećivao se strah.

Kada sam izašao, rešio sam da skoknem do biblioteke i potražim *Mission de l'Inde en Europe*.

Kao i uvek, ispred kataloga i šaltera za izdavanje knjiga vladala je neopisiva gužva. Uz laktanje uspeo sam da se dokopam fioke koju sam tražio, pronašao signaturu, ispunio revers i predao ga bibliotekaru. Saopštio mi je da je knjiga na čitanju i učinilo mi se da, kao i svi bibliotekari, likuje dok mi to saopštava. Ali upravo u tom trenutku, iza svojih leđa začuo sam glas: „Nije istina, ja sam je malopre vratio.“ Okrenuo sam se. Bio je to inspektor De Anđelis.

Prepoznao sam ga, a i on je prepoznao mene - neviđenom brzinom, rekao bih. Ja sam ga video samo u okolnostima koje su za mene bile vanredne, a on mene tokom rutinske istrage. Osim toga, u vreme slučaja Ardentini nosio sam retku bradicu i malo dužu kosu. Oko sokolovo.

Da me nije možda držao pod prismotrom još od kada sam se vratio, ili je možda imao dar za fizionomije, policajci moraju da steknu dobru moć zapažanja, da pamte lica, imena...

„Gospodine Kazobon. Vi i ja čitamo iste knjige!“

Pružio sam mu ruku: „Ja sam odavno diplomirao. Možda se prijavim na konkurs za policiju, kao što ste mi vi savetovali onog jutra. Tako bih mogao da se dokopam knjige pre vas.“

„Dovoljno je stići prvi“, rekao mi je. Pošto sam knjigu vratio, možete kasnije da je pozajmite. Sad vas vodim na kafu.“

Nisam bio oduševljen pozivom, ali nisam mogao da ga odbijem. Otišli smo u obližnji kafe. Upitao me je kako to da se bavim misijom u Indiji, a ja sam istog trenutka poželeo da mu postavim isto pitanje; ipak sam rešio da mu prvo odagnam sumnje. Rekao sam mu da se i dalje bavim mojim beskonačnim proučavanjem Templara: prema fon Ešenbahu, Templari napuštaju Evropu i nalaze utočište u Indiji, i to, kako neki misle, u kraljevstvu Agarta. Sad je bio red na njega da otkrije karte. „Nego“, upitao sam ga, „otkuda da to interesuje i vas?“

„Ah, znate“, odgovorio je, „otkada ste mi vi predložili onu knjigu o Templarima, počeo sam da se zanimam za tu tematiku. Kao što i sami znate, ako se krene od Templara, sledeći korak je Agarta.“ Poklopio me je. Potom reče: „Šalio sam se. Uzeo sam knjigu iz drugih razloga, zato što...“ Oklevao je. „Ukratko, kada nisam na poslu, volim da obilazim biblioteke. Ne bih voleo da postanem robot ili nekakav zatucani pajkan, ne znam ni sam šta je bolje objašnjenje. Ali, pričajte mi šta ima novo kod vas.“

Ukratko sam mu ispričao sve što se dogodilo do čudesnog istorijata metala.

Upitao me je: „Ali zar u toj izdavačkoj kući, kao i u onoj susednoj, nemate i ediciju koja se bavi okultnim naukama?“

Otkud li je samo znao za Manucio. Možda iz vremena kada je, pre mnogo godina, držao pod prismotrom Belba? Da se ne bavi još uvek slučajom Ardentij?

„Posle svih mogućih tipova sličnih pukovniku Ardentiju koji su dolaze u Garamon a završavali kao škart roba u Manuciju“, rekao sam, „gospodin Garamon je došao na ideju da počne da se bavi tim žanrom. I to je izgleda upalilo. Tipova kao što je stari pukovnik ima na pretek.“

Rekao je: „Ali Ardentij je nestao. Nadam se da se to nije dogodilo i drugima.“

„Još uvek nije i moram da kažem: nažalost nije. Nego, otkrijte mi jednu malu tajnu, inspektore. Pretpostavljam da se veoma često, da ne kažem svakodnevno, susrećete sa nestankom osoba. Da li svakom slučaju posvećujete... toliko vremena?“

Pogledao me je veselo: „A zašto mislite da se još uvek bavim slučajem pukovnika Ardentija?“

U redu, ulog je povećan. Morao sam da ga pratim ne bih li video da li blafira ili ne. Nisam imao šta da izgubim. „Nismo mala deca, inspektore“, rekao sam, „vi znate sve o Garamonu i Manuciju, uzeli ste knjigu o Agarti...“

„Da vam Ardentij nije govorio o Agarti?“

Ponovo me je poklopio. Istina je da nam je Ardentij spomenuo i Agartu, ako se dobro sećam. Odlično sam se izvukao: „Ne, ali sećate se i sami da je njegova priča bila vezana za Templare.“

„Tačno“, rekao je, a potom dodao: „Nemojte misliti da se mi bavimo samo jednim slučajem sve dok ne bude rešen. Toga ima samo u filmovima. Policajac je sličan zubaru, pacijent dođe, zub se otvori bušilicom, stavi se lek i kaže se pacijentu da dođe za petnaest dana, a u međuvremenu postoje drugi pacijenti. Slučaj sličan pukovnikovom može da bude u arhivi i deset godina, a onda tokom nekog drugog slučaja, čujete nečije svedočenje koje vam ukaže na nekakav trag, i odjednom kvrc, nešto vam kvrcne u mozgu i počnete opet da razmišljate... sve dok vam nešto ponovo ne sine, ili ponovo zavlada mrak, a onda - laku noć.“

„A šta ste to nedavno pronašli što je izazvalo kvrc?“

„Zar ne mislite da je pitanje indiskretno? Ali, verujte mi, nema nikakve misterije. Pukovnik se vratio u igru slučajno, pratili smo nekakvog tipa iz potpuno drugih razloga i primetili da odlazi u klub Pikatriks, sigurno ste čuli za njega...“

„Nisam, čuo sam za časopis ali ne i za udruženje. Šta se tamo dešava?“

„Ništa naročito, potpuno bezopasan svet s blagom dozom fanatizma. No setio sam se da se i Ardenti muvao tamo – cela mudrost policijskog posla jeste da se priselite gde ste čuli neko ime ili videli neko lice, čak i ako je od tada prošlo deset godina. Upravo zbog toga sam se upitao šta se dešava u Garamonu. To je sve.“

„A kakve veze ima Pikatriks sa Odeljenjem za subverzivne delatnosti?“

„Vama mora da je savest potpuno čista, ali mi se ipak čini da preterujete sa znatiželjom.“

„Nisam ja vas pozvao na kafu.“

„Tako je, a osim toga - nismo na poslu. Čujte, s izvesne tačke gledišta, na ovom svetu sve može da se poveže sa bilo čime.“

Bio je to lep hermetički filozofem, pomislio sam. Ali odmah je dodao: „Ne želim da kažem da oni imaju veze sa politikom, ali znate... Nekada smo se bavili traženjem levičarskih terorista po njihovim jazbinama a desničarske smo tražili po klubovima borilačkih veština, a danas je gotovo obrnuto. Živimo u čudnom svetu. Verujte, kao policajcu, bilo mi je mnogo lakše pre deset godina. Danas vlada totalna zbrka i u ideologijama. Ponekad poželim da pređem u Odeljenje za narkotike. Tamo je barem jasno da diler heroina diluje heroin i to je kraj priče. Ne postoji mogućnost da se pogreši.“

Na trenutak je ućutao, kao da nije znao kako da nastavi. Potom je iz džepa izvukao notes koji je podsećao na molitvenik. „Kazobon, vi po prirodi posla srećete čudne ljude i idete po bibliotekama u potrazi za još čudnijim knjigama. Pomozite mi. Šta znate o sinarhiji?“

„Moraću da se obrukam pred vama. Gotovo ništa. Čuo sam da je vezana za Sent-Iva i to je sve.“

„A šta ljudi unaokolo pričaju?“

„Ako nešto i pričaju, ja to ne znam. Iskreno govoreći, meni miriše na fašizam.“

„Nije ni čudo da je *Action Française* preuzela mnoge od tih teza. I kad bi se na tome sve završilo, ja bih bio na konju. To je grupa koja priča o sinarhiji i ja mogu da odredim kojoj političkoj struji pripadaju, ali tokom bavljenja ovim pitanjem pročitao sam da su negde oko 1929. izvesne Vivijana Postel di Ma i Žana Kanido osnovale grupu Polaris koja se inspiriše mitom o nekakvom Kralju Sveta a potom predlaže sinarhistički projekat: socijalne službe protiv kapitalističkog profita, prekid klasne borbe i uvođenje zadrugarstva. Sve to podseća na socijalizam fabijanskog tipa, individualni i kolektivni pokret. Nije ni čudo što su i grupa Polaris i irski fabijanci optuženi da su emisari sinarhističke zavere na čijem su čelu Jevreji. A ko ih za to optužuje? *Revue internationale des sociétés secrètes* koja spominje jevrejsko-masonsko-boljševičku zavere. Mnogi saradnici tog časopisa vezani su za nekakvo udruženje desničarske provenijencije koje je još tajnije, *la Sapinière*, i tvrde da su sve revolucionarne političke organizacije samo fasada jedne đavolske zavere koju kuje nekakav okultistički kružok. U redu, reći ćete mi vi, pogrešili smo, Sent-Iv služi kao inspiracija reformističkim grupama, a desnica trpa sve u isti koš i sve to vidi kao demo-pluto-socio-jevrejsku urotu. I Musolini je tako radio. Ali čemu optužba da se na čelu nalaze okultistička udruženja? Ono malo što ja znam, a u to se možemo uveriti i u Pikatriksu, govori da se oni nisu baš mnogo interesovali za radnički pokret.”

„I meni se tako čini, moj Sokrate. Pa šta onda?”

„Hvala vam što me nazivate Sokratom, ali štos je u sledećem. Što se više bavim ovom tematikom, u glavi mi je sve veća zbrka. Četrdesetih godina nastaju mnoge grupacije koje se deklarišu kao sinarhističke i zalažu za vladavinu mudraca koja bi bila iznad svih partija. A gde se odigrava stapanje tih grupa? U krugovima bliskim Višijevim kolaboracionistima. Dakle, reći ćete vi, ponovo smo pogrešili, sinarhija je bliska desnici. Čekaj, stani. Pošto sam dosta toga pročitao, zaključio sam da se po jednom pitanju svi slažu: sinarhija postoji i tajno upravlja svetom. Ali sada stiže ali...”

„Ali?”

„Ali 24. Januara '37 Organisation secrète d'action révolutionnaire etnationale, poznatija pod imenom Cagoule, koju je finansirao Musolini, izvršila je atentat na Dimitrija Navašina, masona i martinistu (ne znam šta znači ovo martinista, ali mi se čini da je to jedna od tih sekta), ekonomskog savetnika Narodnog Fronta, koji je

prethodno bio direktor jedne moskovske banke. Tada se govorilo da je Cagoule to učinila pod uticajem tajne sinarhije i da je Navašin navodno ubijen zato što je odao neke njene tajne. Jedan dokument koji potiče iz levičarskih krugova otkriva postojanje sinarhističkog Imperijalnog pakta, u vreme nemačke okupacije, kome se pripisuje odgovornost za slom Francuske. Pakt je navodno u duhu fašizma portugalskog tipa. Ali kasnije se ispostavilo da su njegove autorke Di Ma i Kanido i da sadrži ideje koje su one objavljivale i propagirale svuda. Ništa tajno. Godine 1946. izvesni Ison otkriva te ideje kao tajne, odnosno supertajne i opružuje levicu za sklapanje sinarhističkog revolucionarnog pakta, a sve to objavljuje u *Synarchie, panorama de 25 aneés d'activité occulte*, i to pod imenom... samo malo da potražim, evo ga. Žofroa de Šarne."

„Vidi, vidi“, rekao sam. „De Šarne je bio kalfa Velikog Majstora Templara, Molea. Zajedno su spaljeni na lomači. Ovde imamo neotemplara koji napada desničarsku sinarhiju. Ali sinarhija potiče iz Agarte, utočišta Templara!“

„Šta sam vam rekao. Vidite, vi mi ukazujete na još jedan trag. Nažalost to samo povećava zbrku. Dakle, desnica optužuje levicu za stvaranje tajnog, sinarhističkog, socijalističkog Imperijalnog Pakta, koji ustvari i nije tajni, dok je levica, kao što ste videli, smatrala da je desnica odgovorna za njegovo stvaranje. Sada stižemo do novog tumačenja: sinarhija je jezuitska zavera sa ciljem da se uništi Treća Republika. Ovu tezu izneo je levičar Rože Menve. Da bih sebi olakšao život, nastavio sam sa čitanjem i otkrio da su se u nekim vojnim krugovima bliskim Višiju, dakle među pristalicama Petena ali protivnicima Nemaca, pojavili dokumenti koji dokazuju da je sinarhija nacistička zavera: Hitler je Rozenkrojcer, pod uticajem masona, koji su, kao što vidite, čas deo jevrejsko-boljševičke, a čas nemačke imperijalističke zavere.“

„I to je kraj priče.“

„Kamo lepe sreće. Evo još jednog otkrića. Sinarhija je zavera međunarodnih teknokrata. To je u *Le 14^e complot du 13 mai*, 1960. godine, na svetlo dana izneo izvesni Vilmare. Sinarhistčko-tehnokratska zavera ima za cilj destabilizaciju vlada, a to ostvaruje tako što izaziva ratove, potpomaže i raspiruje državne udare, izaziva interne podele u političkim strankama i borbu različitih frakcija... Prepoznajete li ove sinarhiste?“

„Mili Bože, pa to je IMD, Imperijalistička Multinacionalna Država, o kojoj su pre nekoliko godina govorile Crvene Brigade...”

„Odgovor je tačan. Pa šta onda treba da uradi inspektor De Anđelis kada negde naleti na pominjanje sinarhije? Pitam ja vas, gospodine Kazobon, moj vrli stručnjake za Templare.”

„Ja kažem da postoji tajno udruženje sa ograncima u celom svetu, čija se zavera sastoji u širenju glasina da postoji opšta zavera.”

„Vi zbijate šalu, ali ja...”

„Ne šalim se. Dođite da pročitate rukopise koji stižu u Manucio. Ali, ako hoćete potpuno prizemno objašnjenje, to me podseća na priču o mucavcu koji kaže da ga nisu primili za radio spikera zato što nije član partije. Uvek je neophodno pripisati nekome krivicu za sopstvene neuspehe, diktature uvek pronalaze spoljnog neprijatelja da bi njihove vlastite pristalice zbile svoje redove. Kao što je neko već rekao, za svaki složeni problem postoji jednostavno rešenje koje je uvek pogrešno.”

„A ako ja pronađem bombu u vozu uvijenu u pamflet u kome se pominje sinarhija, da li ću se zadovoljiti time što ću reći da je to jednostavno rešenje za složeni problem?”

„Zašto? Da li ste pronalazili bombe po vozovima koje... Oprostite. To me se zaista ne tiče. Ali s druge strane, zašto mi to pominjete?”

„Zato što sam se ponadao da vi znate više od mene. Možda me teši kada vidim da i vi ne možete da dokučite o čemu je reč. Vi kažete da morate da iščitavate tekstove vaših ludaka i to smatrate gubljenjem vremena. Ja ne, za mene su tekstovi vaših ludaka – kažem vaših, smatrajući vas normalnim ljudima - izuzetno važni. Meni tekst nekakvog ludaka može da objasni kako rezonuje onaj koji podmeće bombe po vozovima. Plašite li se da ne postanete policijski doušnik?”

„Ne, časna reč. Na kraju krajeva, moje zanimanje i jeste traženje ideja po katalozima. Ako naletim na nešto što mi se učini važnim za vas, sigurno ću vas se setiti.”

Dok je ustajao, izustio je poslednje pitanje: „A da niste možda u vašim rukopisima naleteli... na nekakav Tres.

„Šta je to?”

„Ne znam. Mora da je nekakvo udruženje ili nešto slično, ne znam ni da li zaista postoji. Čuo sam priče o tome, a palo mi je na

um kada ste spomenuli vaše ludake. Pozdravite mi vašeg prijatelja Belba. Recite mu da se ne bavim špijuniranjem vaših aktivnosti. Stvar je u tome što se bavim jednim ružnim zanimanjem, a nesreća je što u tome uživam.”

Dok sam se vraćao kući, razmišljao sam ko je bolje prošao. On mi je ispričao mnogo što-šta, a ja njemu ništa. Ali, ako hoću da sumnjam u sve, možda sam nešto i izlanuo a da to nisam ni primetio. Ali, ako počnem da sumnjam u sve, zapašću u psihozu sinarhističke zavere.

Kada sam ovo ispričao Liji, rekla mi je: „Po mom mišljenju, bio je iskren. Imao je potrebu da se isprazni. Misliš li da u policiji može da pronade nekoga kome bi mogao da ispriča kako je u dilemi da li je Žana Kanudo bila desničarka ili levičarka. Želeo je da shvati da li je problem u tome što on nije u stanju da razume ili je stvar zaista suviše komplikovana. A ti nisi znao da mu daš jedini mogući odgovor.”

„Zar odgovor postoji?”

„Naravno. Nema tu šta da se shvati. Sinarhija je Bog.”

„Bog?”

„Da. Ljudski rod ne podnosi pomisao da je svet nastao slučajno, greškom, samo zato što su se četiri nerazumna atoma sudarila na vlažnom kolovozu. Stoga je neophodno pronaći kosmičku zaveru, Boga, anđele ili đavole. Sinarhija ima istu funkciju ali u smanjenom opsegu.”

„Da li je onda trebalo da mu kažem da ljudi podmeću bombe po vozovima zato što tragaju za Bogom?”

„Možda.”

54

Knez mraka je plemić.

(Shakespeare, *King Lear*, III, iv, 140)

Stigla je jesen. Jednog jutra otišao sam u Gvaldijevu jer sam morao da zamolim gospodina Garamona da mi odobri da naručim neke kolor fotografije iz inostranstva. Opazio sam Aljea kako prebira

po Manucijevom autorskom katalogu u kancelariji gospođe Gracije. Nisam mu se javio jer sam već kasnio na sastanak.

Kada smo završili tehnički deo posla, upitao sam Garamona otkud Alje u sekretarijatu. „On je suvi genije“, rekao mi je Garamon. „To je izuzetno prefinjen čovek, britkog uma. Pre nekoliko dana poveo sam ga na večeru sa nekim od naših autora i to je bio pun pogodak. Kako samo vodi razgovor, kakvi maniri. Pravi pravcati džentlmen, veliki gospodin, kakvi se više ne sreću. Kakvo obrazovanje, kultura, da ne kažem, informisanost. Ispričao je predivne anegdote o osobama koje su živele pre sto godina, kunem vam se da je izgledalo kao da ih je lično poznao. A znate li šta mi je savetovao dok smo se vraćali kući? On je odmah procenio moje goste, sada ih već zna bolje od mene. Rekao mi je da ne treba čekati da autori za Izidino otkrovenje dođu sami. To je gubljenje vremena jer rukopise moramo pročitati, a osim toga, ne zna se da li su spremni da učestvuju u troškovima. Zašto ne iskoristiti zlatni rudnik koji imamo - katalog svih autora Manucija u poslednjih dvadeset godina? Razumete? Treba pisati ovim našim starim, proslavljenim autorima, ako ne svima, onda barem onima koji su otkupili ostatke izdanja iz magacina i u tom pismu reći: da li ste vi, dragi gospodine, čuli da smo započeli novu ediciju u oblasti naučnog i tradicionalnog spiritualizma? Možda bi autor vašeg kova poželeo da se oproba i da zaplovi ovim nepoznatim i uzbudljivim vodama itd., itd. Suvi genije, kažem vam. Mislim da je planirao da nas pozove u nedelju uveče. Hoće da nas povede u jedan zamak, da ne kažem, tvrđavu, predivnu vilu u okolini Torina. Izgleda da se tamo odigravaju čudesne stvari, nekakav ritual, svetkovina, vrzino kolo, pri čemu neko stvara suvo zlato ili srebro, ili nešto slično. Taj svet tek treba da otkrijemo, dragi moj Kazobon, premda vi znate da ja veoma respektujem nauku kojom se vi tako predano bavite, štaviše, izuzetno sam zadovoljan što vas imam za saradnika – znam, treba se pobrinuti za malu promenu u finansijskom delu, kao što ste vi već napomenuli, nisam ja to zaboravio, kada dođe vreme, pričaćemo o tome. Alje mi je rekao da će tamo biti i ona gospođa, ona lepa gospođa – možda ne prelepa, ali interesantna, ima nešto u njenom pogledu – Belbova prijateljica, kako se ono zove...”

„Lorenca Pelegrini.”

„Tako je. Je li Belbo ima nešto sa njom?”

„Mislim da su dobri prijatelji.“

„Aha! Tako odgovara pravi džentlmen. Bravo, Kazobon. Ali to nisam pitao iz znatiželje, vi znate da ja prema svima vama imam očinski odnos i... *glissons, à la guerre comme à la guerre...* Do viđenja, dragi moj prijatelju.“

Zaista smo se dogovorili za sastanak sa Aljeom, na nekom brežuljku u blizini Torina, potvrdio mi je Belbo. Dvostruki sastanak. Prvi deo večeri prisustvovaćemo prijemu u dvorcu jednog veoma dobrostojećeg rozenkrojčera, a posle toga Alje će nas povesti na mesto udaljeno nekoliko kilometara, gde će se, naravno u ponoć, odigrati druidski obred o kome Alje nije hteo mnogo da kaže.

„Ali, mislio sam“, dodao je Belbo, „da moramo sagledati kako stoje stvari sa istorijatom metala, a ovde nas uvek nešto omete. Zašto ne bismo krenuli u subotu, pa da lepo provedemo dva dana u mojoj staroj kući u ***. To je izuzetno ljupko mesto, videćete, i sama brda zavređuju dolazak. Diotalevi se već složio, a možda će poći i Lorenca. Naravno... možete da povedete koga god želite.“

Nije poznao Liju, ali je znao da imam devojkicu. Rekao sam mu da ću poći sam. Već dva dana bio sam u svađi sa Lijom. Sporečkali smo se oko neke sitnice, no već sledeće nedelje stvar je bila sređena. Ali tada sam osećao potrebu da pobegnem iz Milana na dva dana.

Stigli smo u ***, trio iz Garamona i Lorenca Pelegrini. Situacija je bila malo napeta pred sam polazak. Lorenca je došla na dogovoreno mesto, ali je u trenutku kada smo ulazili u kola rekla: „Možda je bolje da je ostanem, da vi možete da radite u miru. Priključiću vam se kasnije, sa Simonom.“

Belbo je već držao volan, pružio je ruku i ne pomerajući glavu tiho izustio: „Ulazi.“ Lorenca je ušla i sela na prednje sedište. Tokom celog putovanja milovala je Belbov potiljak, a on je vozio ne progovorivši ni reč.

*** je još uvek bilo selo, kao za vreme rata, kada je Belbo stigao tamo. Nije bilo mnogo novih kuća, rekao nam je Belbo, poljoprivreda je u krizi jer su se mladi odselili u gradove. Pokazao nam je neke brežuljke koji su sada služili za ispašu, a nekada su se zlatili od posejanog žita. Iznenada, iza jedne okuke, selo se ukazalo pred nama, u podnožju brežuljka na kojem se nalazila Belbova kuća.

Brdo nije bilo visoko te se iza njega nazirala monferatska ravnica obavijena nekakvom belom izmaglicom. Dok smo se penjali uz brdo, Belbo nam je pokazao jedan gotovo potpuno ogoljen brežuljak preko puta, na čijem se vrhu nalazila kapela a pored nje dva bora. „To je Briko“, rekao je. Potom je dodao: „To vam ništa ne znači ako niste odavde. Tamo se išlo na jutrenje na uskršnji ponedjeljak. Sada se kolima stiže za pet minuta, ali onda se išlo pešice i to je bilo pravo hodočašće.“

55

Nazivam pozorištem [mesto u kome su] sve radnje iskazane rečima i mislima, kao i delovi govora i tema prikazani kao u javnom pozorištu u kome se izvode tragedije i komedije.

(Robert Fludd, *Utriusque Cosmi Historia*, Tomi Secundi Tractatus Primi Sectio Secunda, Oppenheim (?), 1620 (?), str.55)

Stigli smo do vile, uslovno rečeno vile: bila je to velika gazdinska kuća u čijem se prizemlju nalazio prostrani vinski podrum u kome je Adelino Kanepa – svadljivi napoličar koji je otkucao teču partizanima - spravljao vino od grožđa koje je poticalo iz vinograda porodice Kovaso. Bilo je očigledno da u kući niko nije živio već duže vremena.

U seoskoj kući pored vile još uvek je živela jedna starica, Adelina tetka, rekao nam je Belbo. Svi ostali su pomrli, tetka i teča, bračni par Kanepa; ostala je samo ova stogodišnja starica koja je imala mali povrtnjak, četiri kokoške i jednu svinju. Zemljište je prodato da bi se isplatile nasledne takse, dugovi, ko bi se toga setio. Belbo je pokucao na staričina vrata i ona se pojavila na pragu. Trebalo joj je malo vremena da prepozna posetioca, ali je potom iskazala duboko poštovanje prema Belbu. Pozvala nas je da uđemo u njenu kuću, ali je Belbo, pošto ju je zagrlio i utešio, rekao da nemamo vremena.

Čim smo ušli u vilu, Lorenca je počela radosno da uzvikuje svaki put kada bi otkrila neke stepenice, hodnike, mračne sobe sa starim nameštajem. Belbo je pokušao da umanjí važnost svega toga tvrdeći

da niko nije tikva bez korena, ali je očigledno bio tronut. Rekao nam je da on tamo povremeno odlazi, ali sve ređe i ređe.

„Mesto je veoma prijatno za rad jer je u kući sveže preko leta, a zimi debeli zidovi štite od hladnoće, no i pored toga u svakoj sobi postoji peć. Naravno, kada sam kao dete bio ovde u izbeglištvu, živeli smo u one dve sobe tamo na kraju velikog hodnika. A sada koristim deo u kome su bili tetka i teča, radim u teča-Karlovoj radnoj sobi.“ U njoj se nalazio jedan od onih sekretera na kojem nije bilo mesta za listove hartije, ali je zato imao sijaset raznih pregrada i tajnih ladica. „Ovde ne bih mogao da stavim Abulafiju“, rekao je. „Ali u retkim prilikama kada ovde dođem, volim da pišem rukom, kao što sam nekada radio.“ Pokazao nam je jedan divan ormar: „Evo, da znate, i da upamtite, kada umrem, ovde ćete naći sav moj književni opus iz mladalačkih dana, pesme koje sam pisao kada sam imao šesnaest godina, početak sage u šest tomova koju sam pisao kada sam imao osamnaest godina, itd., itd...“

„Da vidimo, da vidimo!“, uzviknula je Lorenca pljesnuvši rukama. Odmah zatim počela je da se poput mačke prikrada ormanu.

„Ni makac“, rekao je Belbo. „Nema tu šta da se vidi. Ni ja više ne zavirujem u taj ormar. U svakom slučaju, kada umrem, moj duh će doći i spaliti sve ovo.“

„Ovde, nadam se, sve vrvi od duhova“, rekla je Lorenca.

„Sada da. U vreme kada je ovde živeo teča Karlo nije bilo tako, bilo je veoma veselo. Prava georgika. I sada ovde dolazim zbog bukolike. Kako je divno raditi uveče dok se iz daljine čuje lavež pasa.“

Pokazao je s Diotalevijom, Lorenci i meni gde ćemo spavati. Lorenca je pogledala sobu, dotakla stari krevet sa velikim belim jorganom, omirisala posteljinu i rekla da joj se čini da je u nekakvoj bakinoj priči jer je mirisala na lavandu, a Belbo je rekao da to nije tačno, da je to samo miris vlage. Lorenca je odvratila da to nije važno, a onda se priljubila uza zid, lagano raskrečila noge, isturila karlicu unapred, kao da igra fliper i upitala: „Da li ću ja da spavam ovde sama?“

Belbo je pogledao na drugu stranu, ali pošto smo se tamo nalazili mi, skrenuo je pogled u suprotnom pravcu. Potom je produžio hodnikom i rekao: „Videćemo. U svakom slučaju, imaš vlastito utočište.“ Diotalevi i ja smo se udaljili i čuli Lorencu kako ga pita da li se on nje stidi. On joj je skrenuo pažnju da bi u slučaju da joj nije

dao sobu, ona sigurno uzviknula: a gde ti misliš da ću ja da spavam! „Preduhitrio sam te, tako da nemaš izbora“, rekao je. „Prepredenjače jedan“, odvratila je ona, „onda ću da spavam u svom gnezdašcu.“ „U redu, u redu“, rekao je Belbo iznerviran, „ne zaboravi da su ovi ljudi došli ovamo da rade, hajdemo na terasu.“

I tako smo, uz osvežavajuća pića i litre kafe, marljivo radili na terasi u hladu pergole. Alkohol je bio zabranjen do večeri.

Sa terase se video Briko i u njegovom podnožju nekakvo veliko ali skromno zdanje, sa vrtom i fudbalskim terenom. Primetili smo neke šarene prilike, za koje mi se učinilo da su deca. Belbo je pokazujući u tom pravcu izjavio: „To je salezijansko omladinsko sastajalište uz župnu crkvu. Tamo me je don Tiko naučio da sviram, u duvačkom orkestru.“

Setio sam se Belbove trube koje se on odrekao posle onog sna. Upitao sam: „Truba ili klarino?“

Na trenutak je bio u panici: „Otkud znate... Oh, zaboravio sam da sam vam ispričao o snu i trubi. Don Tiko me je naučio da sviram u trubu, ali sam u orkestru svirao u fligornu.“

„Šta je fligorna?“

„To su priče za decu. Da se vratimo na posao.“

Ali, dok smo radili, primetio sam da mu pogled često skreće ka tom zdanju. Imao sam utisak da će nam još nešto reći samo da bi ga ponovo pogledao. Povremeno je prekidao našu raspravu: „Tamo dole se odigrala jedna od najžešćih bitaka na kraju rata. Ovde u *** postojala je neka vrsta dogovora između fašista i partizana. Početkom proleća partizani su silazili u selo, a fašisti ih u tome nisu sprečavali. Fašisti nisu bili odavde, dok su partizani svi bili momci iz ovog kraja. U okršajima su znali kako da se kreću kroz kukuruzništa, šumarke, grmlje. Fašisti bi se utvrdili u gradu iz koga bi izlazili samo prilikom potera. Ali, zimi je bilo veoma teško za partizane da borave u ravnici, nigde nisu mogli da se sakriju, po snegu su bili kao glineni golubovi, bez ikakvih teškoća bilo ko bi ih mogao smaći, čak i iz velike daljine. Tada su se partizani peli u brda. Tamo su poznavali prevoje, klance, pećine. Tada je ravnica bila pod kontrolom fašista. Ali tog proleća oslobođenje je bilo na domaku. Ovde su još bili fašisti, ali mislim da se nisu usuđivali da se vrate u grad, jer su predosetili da će tamo doći do završnog udara, što se i dogodilo oko dvadeset petog aprila.

Mislim da su i pregovori bili u toku, partizani nisu hteli okršaj, sada su već bili sigurni da će se ubrzo desiti nešto važno, Radio London je javljao sve bolje i bolje vesti, sve je prštalo od šifrovanih poruka za brigadu Franki, na primer: sutra će ponovo da pada kiša. Ujka Pjetro je doneo hleb i slično, možda ih se i ti sećaš, Diotalevi. Ukratko, mora da je došlo do nekakvog nesporazuma, partizani su sišli pre nego što su se fašisti uklonili, tek, u svakom slučaju, jednoga dana, na terasi, pojavila se moja sestra koja nam je rekla da se dvojica igraju vije mašinkama. Nismo se začudili jer su i jedni i drugi bili klinci i razbijali su dosadu igrajući se oružjem. Jednoga dana dvojica su iz šale opalila a kuršum se zabio u stablo drvoreda, upravo u ono na koje je bila naslonjena moja sestra. Ona to nije ni primetila, ispričale su nam komšije, ali je od tada mojoj sestri rečeno da čim vidi dvojicu kako se igraju mitraljezom, treba da se skloni. Ponovo se igraju, rekla je dok je ulazila, da bi pokazala da je poslušala naređenje. Samo što je ovoga puta posle prvog rafala usledio drugi, pa treći, a onda je sve počelo da pršti od rafala. Čuli su se odsečni pucnji karabina, ta-ta-ta mitraljeza i poneki prigušeniji zvuk, možda od ručnih bombi, i na kraju, ponovo mitraljez. Shvatili smo da više nije u pitanju igra. Ali nismo imali vremena da o tome prodiskutujemo, jer nismo više mogli ni da čujemo jedno drugo. Pam, pam, bang, trrrrrr. Mama, sestra i ja smo se šćućurili ispod sudopere. Potom je stigao teča Karlo koji je dopuzao kroz hodnik i rekao nam da je naša strana izložena vatri, da je bolje da pređemo kod njih. Prebacili smo se u drugo krilo kuće gde je tetka Katerina plakala zato što je baka izašla napolje...”

„To je bilo onda kada se baka prikovala za zemlju, pošto se zatekla u unakrsnoj vatri...”

„Otkud znate?”

„Ispričali ste mi to sedamdeset treće, onog dana posle protesta.”

„Mili Bože, kakvo pamćenje. Kada ste vi u pitanju, treba paziti na svaku reč. Da. Ali napolju je bio i moj otac. Kako smo kasnije saznali, on se sklonio u jedan ulaz i nije mogao da mrdne zbog toga što je pucnjava dolazila sa obe strane ulice, a sa tornja opštinske zgrade, grupica crnokošuljaša prašila je mitraljezom po trgu. U tom ulazu zatekao se i bivši fašistički gradonačelnik. U jednom trenutku je rekao da je bolje da otrči kući, ionako stanuje iza ugla. Iskočio je iz ulaza i stigao do ugla gde ga je s leđa pokosio mitraljez sa opštinske

zgrade. Moj otac, koji je imao iskustvo i iz Prvog svetskog rata, odmah je ispravno reagovao: „Bolje je držati se ulaza.“

„Ovo je mesto prepuno divnih uspomena“, primetio je Diotallevi.

„Nećeš mi verovati“, rekao je Belbo, „ali zaista su divne. To je jedino čega se sećam.“

Niko nije shvatio, ali sam ja naslutio – a sada to sigurno znam. Tokom tih meseci, u kojima je plovio u moru laži đavoljubaca, i posle niza godina u kojima je svoje razočarenje uvijao u oblandu maštovitih laži, dani u *** dobili su na važnosti jer je to bio svet u kome je metak bio metak, ili ćeš ga izbeći ili će te pogoditi; sukobljene strane jasno su se razlikovale, čak i po boji svojih uniformi u skladu sa opredeljenjem: jedni žutosmeđi a drugi sivomaslinasti, jedni su ginuli za crno a drugi za crveno, nije moglo da dođe do zabune, ili mu se barem tako činilo. Mrtav čovek je mrtav i tačka, a ne kao onaj pukovnik Ardenti koji je podmuklo ispario. Pomislio sam da bi možda trebalo da mu kažem za sinarhiju jer je to bio očigledan primer Zar ne možemo reći da je susret između teče Karla i Tercija bio sinarhičan jer su obojica, iako na suprotnim stranama, imali iste viteške ideale? Ali zašto bih morao da lišim Belba njegovog Kombrea? Uspomene su bile slatke jer mu se činilo da je tada postojala samo jedna istina, tek kasnije počele su sumnje, ali i u vreme te istine, to sam uspeo da shvatim iz njegovih reči, on je bio samo posmatrač. U sećanju je posmatrao vreme kada je posmatrao nastanak tuđih sećanja, istorije i mnogih priča koje on neće napisati.

A možda je i postojao trenutak slave, odnosno izbora, jer je upravo tada rekao: „A tog dana sam izveo nahrabrije delo u svom životu.“

„Moj Džon Vejn“, rekla je Lorenca. „Ispričaj mi to.“

„Ah, ništa važno. Pošto smo dopuzali do teče i tetke, ja sam se odvažio da stojim u hodniku. Prozor je bio u dnu sobe, mi smo bii na prvom spratu, te sam samog sebe ubedio da ne postoji opasnost da budem pogođen. Osećao sam se kao kapetan koji stoji uspravno u sred karea dok oko njegy fijuču meci. Onda se teča Karlo naljutio i grubo me povukao, ja samo što nisam zaplakao zbog toga što je zabava završena, ali upravo u tom trenutku začuli smo tri pucnja, lomljivu stakla, a iz hodnika se začuo nekakav zvuk, kao da se neko igra teniskom lopticom. Jedan metak je ušao kroz prozor, udario u

neku cev i pošto se odbio, zario se baš tamo gde sam ja do malopre stajao. Da sam ostao tamo, možda bi me obogaljio. Ko zna..."

„Bože moj, baš bi mi bilo žao da si ćopav“, rekla je Lorenca.

„Možda bih danas bio srećan zbog toga“, rekao je Belbo. Ni u tom slučaju izbor nije bio njegov. U sobu ga je povukao teča.

Posle otprilike sat vremena ponovo se vratio tim mislima. „A onda se u jednom trenutku pojavio Adelino Kanepa. Rekao je da je bolje da se sklonimo u podrum. On i teča godinama nisu govorili, to sam vam već ispričao. Ali u trenutku tragedije Adelino je ponovo postao ljudsko biće, a teča mu je čak i stisnuo ruku. Tako smo proveli sat vremena u mraku među buradima. S jedne strane miris brojnih berbi koji je pomalo udarao u glavu, a s druge pucnjava. Onda su rafali oslabili a pucnjava je polako utihnula. Shvatili smo da se neko povlači, ali nismo znali ko, sve dok sa prozorčića koji je gledao na jedan puteljak nismo začuli kako neko po naški kaže: 'Monssu, i'è d'la repubblica bele si?'“

„Šta to znači?“, upitala je Lorenca

„Otprilike: Gospodiine, da li biste mi mogli reći ima li u blizini još pristalica Italijanske socijalne republike. U to vreme republika je bila ružna reč. Bio je to neki partizan koji je postavio to pitanje prolazniku ili nekome ko se pomolio na prozoru. Dakle, puteljak je bio u rukama partizana, fašisti su se povukli. Polako je padao i mrak. Posle sat vremena pojavili su se i tata i baka i oboje ispričali šta im se dogodilo. Mama i tetka su spremile nešto za večeru, a teča i Adelino Kanepa svečano su se vratili starom običaju da jedan drugog ne pozdravljaju. Tokom cele večeri čuli smo rafale u daljini, iz pravca brežuljaka. Partizani su lovili begunce. Pobedili smo.“

Lorenca ga je poljubila u kosu dok se on podrugljivo osmehnuo. Znao je da je pobedu u stvari izvojevala brigada. On je bio samo najobičniji posmatrač tog filma. Samo u jednom trenutku, kad je rizikovao da ga pogodi rikošet, on je postao deo filma. Ali to je proletelo za tren i podsećalo je na scenu iz filma *Hellzapoppin'*, kada su se dve filmske trake pomešale. Neki Indijanac uleteo je na konju na jedan bal i upitao kuda su oni otišli, i pošto mu je neko pokazao pravac, on je odjahao u svoju priču.

Stade da svira u svoju predivnu trubu takvom silinom da je cela planina počela da odjekuje.

(Johann Valentin Andreae, *Die Chymische Hochzeit des Christian Rosencreutz*, Strassburg, Zetzner, 1616, 1, str. 4)

Stigli smo do poglavlja o čudesnim svojstvima hidrauličnih provodnika, a na jednoj graviri iz XVI veka na kojoj su predstavljene Heronove *Spiritalia*, videla se neka vrsta oltara sa postavljenim uređajem koji je pod dejstvom nekakve parne skalamerije – svirao u trubu.

Ponovo sam naterao Belba da se vrati svojim uspominama: „Dakle hoćete li nam ispričati priču o don Tihu Braheu, ili kako se ono zvaše, koji vas je naučio da svirate u trubu?“

„Don Tiko. Nikada nisam saznao da li mu je to nadimak ili prezime. Kasnije više nisam odlazio u naše omladinsko sastajalište. Tamo sam se i zatekao slučajno: misa, veronauka, razne igre u kojima je mogla da se osvoji sličica Blaženog Domenika Savija, onog momčića sa izgužvanim suknenim čakširama koji se na statuama uvek drži za mantiju don Boska i gleda ka nebu kako ne bi slušao skaredne pošalice koje pričaju njegovi drugovi. Otkrio sam da je don Tiko osnovao orkestar čiji su članovi bili dečaci od deset do četrnaest godina. Najmlađi su svirali na klarinu, pikolu, sopran saksofonu, a oni stariji u tube i na velikom bubnju. Svi su nosili uniforme, žutosmeđe bluze i teget pantalone, a na glavi kačkete. San snova, poželeo sam da i ja sviram sa njima. Don Tiko mi je rekao da mu treba neko ko bi svirao u fligornu.“

Pogledao nas je nadmeno i izdeklamovao: „Fligorna je u žargonu koji koriste duvači neka vrsta trubice čiji je tačan naziv 'truba in Es'. To je najgluplji instrument u celom orkestru. Prvo u piano stavu marša čujete umpa-umpa-umpa-umpa-umpap, potom sledi parapapa-pa-pa-pa-paa da bi u forte stavu takt bio pa-pa-pa-pa-pa... Ali lako se uči, pripada grupi limenih instrumenata sličnih trubi, a i sama mehanika se ne razlikuje. Za trubu je neophodan dubok dah i dobra ambažura – znate, stvori se ona izbočina iznad gornje usne, kao kod Luja Armstronga. Ako imate dobru ambažuru, ne morate da duvate jako, zvuk je kristalno čist i ne čuje se duvanje – s druge

strane, obrazi ne treba da se naduju. To se dešava samo na filmu i u karikaturama.”

„A što se tiče trube?”

„U trubu sam naučio da sviram sâm tokom letnjih popodneva, kada u sastajalištu nije bilo nikog. Skrivao sam se u parteru našeg malog pozorišta... Razlog zbog kojeg sam hteo da naučim da sviram u trubu bio je erotske prirode. Vidite li onu omanju vilu, na kilometar od sastajališta? Tamo je živela Čččilija, čija je majka obilato darovala salezijance. Svaki put kada je orkestar nastupao povodom crkvenih praznika ili procesija, bilo u dvorištu sastajališta ili u malom pozorištu, pre nastupa amaterske pozorišne družine, Čččilija i njena majka bi uvek bile na počasnom mestu u prvom redu, u blizini župnika. U tim prilikama orkestar bi započeo maršom, zvao se *Dobar početak*, koji su otvarale zlatne i srebrne trube, posebno uglancane za tu priliku. Trubači bi ustali isvirali svoj solo odlomak. Potom bi oni seli a orkestar započinjao svoju partituru. Jedini način da me Čččilija primeti bio je da naučim da sviram u trubu.”

„Inače?”, upitala je Lorenca razneženo.

„Inače sam mogao da se oprostim od Čččilije. Kao prvo, imao sam trinaest a ona trinaest i po godina, dakle, ona prava devojka a ja žutokljunac; a kao drugo, bila je zaljubljena u izvesnog Papija koji je svirao na alt-saksofonu. Uvek je gledala samo njega, a ta čosava rugoba (meni se barem tako činilo), svojim instrumentom proizvodila je nekakvo razbludno meketanje, jer ako niste Ornet Kolman i ne svirate u orkestru, već ste odurni Papi (meni je opet tako izgledalo), saksofon postaje kozji i prostački instrument, podseća na glas manekenke koja je počela da šljoka i postala faćkalica...”

„A kakav je glas manekenki faćkalica? Otkud ti to znaš?”

„Ukratko, Čččilija nije ni znala da ja postojim. Naravno, dok sam uveče klipsao po brežuljku, da bih iz neke staje na brdu doneo mleko, zabavljao sam se maštanjem kako su crnokošuljaši oteli Čččiliju i kako sam je ja oslobodio dok su meci fijukali oko moje glave fijuuuu i zabijali se u strnište. Onda sam joj u tim maštarijama otkrivao tajnu da sam ja tajni vođa pokreta otpora za ceo Monferato, a ona mi je priznavala da je baš to potajno priželjkivala. U tom trenutku bih se postideo jer bih osetio da se topim od milja, kunem vam se da nije ono što vi mislite, ni traga od erekcije, to je bilo nešto sasvim drugo, mnogo strašnije i veličanstvenije. Kada bih se vratio

kući, odlazio bih da se ispovedim. Šta su greh, ljubav i slava? To je kada bežiš niz uvezane čaršave kroz prozor sedišta Gestapoa, a ona ti se obesi oko vrata, i tu, ni na nebu ni na zemlji, šapne ti da je oduvek sanjala da bude tvoja. Sve ostalo je samo seks, snošaj, produženje gnusne vrste. Ukratko rečeno, kada bih prešao na trubu, Ččilija ne bi mogla da me ne primeti kako ponosno stojim u punom sjaju, dok bedni saksofonista samo sedi. Truba je ratnička, anđeoska, apokaliptična, pobednička, stvara naboje, dok saksofon služi mangupima iz predgrađa, sa kosom umašćenom od briljantina, da obraz uz obraz plešu sa svojim oznojenim devojkama. A ja sam ludački vežbao da sviram sve dok se jednoga dana nisam pojavio pred don Tikom i zamolio ga da čuje kako sviram, a bio sam poput Oskara Levanta kada je sa Džinom Kelijem imao prvu audiciju na Brodveju. Don Tiko mi je rekao: ti si dobar trubač ali...”

„Kako je samo ovo napeto”, rekla je Lorenca, „nastavi priču, nemoj da nas držiš u neizvesnosti.”

„Ali morao sam da nađem nekoga ko bi umesto mene svirao fligornu. Snađi se, rekao je don Tiko. I snašao sam se. Za priču je neophodno da znate da su tada u *** živela dva nesrećnika koji su bili dve godine stariji od mene, a išli smo u isto odeljenje, što vam samo po sebi već dovoljno govori koliko su voleli knjigu. Ta dva mangupa zvali su se Anibale Kantalamesa i Pio Bo. Jedan: istorijski dokazano.”

„Šta šta?”, upitala je Lorenca.

Objasnio sam joj pun sebe : “Kada Salgari priča o nečemu što se zaista zbilo (ili je on verovao da se zbilo) – na primer, kad Bik Koji Sedi posle bitke kod Litl Big Horna proždere srce generala Kastera - po završetku kazivanja uvek stavlja na dnu stranice fusnotu u kojoj se kaže: 1. istorijski dokazano.”

„Tako je. A istorijski je dokazano da su se Anibale Kantalamesa i Pio Bo zaista zvali tako, kao da su neki sveci, ali to još nije najstrašnije. Bili su lenje bube, kradljivci stripova sa kioska i otimali su čaure od klinaca koji su imali lepu zbirku. Mogao si da budeš siguran da će tvoja nova novcata knjiga o avanturama na kopnu i moru, koju si dobio na poklon za Božić, završiti sa masnim mrljama od salame ako li se odvažiš da im je pozajmiš. Kantalamesa se deklariseo kao komunista a Bo kao fašista, ali su obojica bili spremni da pređu u protivnički tabor za jednu pračku. Voleli su da pričaju

lascivne priče, pri čemu im znanje anatomije nije bila jača strana i neprestano su se nadmetali ko je duže onanisao prethodne večeri. Bile su spremni na sve, pa zašto ne i na fligornu? Stoga sam odlučio da im se dodvorim. Sladio sam im uniforme koje je orkestar nosio i natuknuo mogućnost ljubavnih avantura sa Marijinim kćerima. Upecali su se. Dane sam provodio u malom pozorištu, sa dugačkim prutom u ruci, poput onih iz ilustracija u knjižicama o misionarima. Svaki put kada bi pogrešili notu, usledila bi packa po prstima jer fligorna ima samo tri dugmeta - svira se kažiprstom, srednjim i domalim prstom, a sve ostalo, rekao sam im, zavisi od ambažure. Neću vas više zamarati, mali moji slušaoci: Došao je dan kada sam Don Tiku mogao da predstavim dve nove fligorne. Svirači nisu bili baš savršeni, ali su zahvaljujući besomučnom popodnevnom vežbanju bili barem prihvatljivi. Uspeo sam da ubedim don Tika, on im je dao uniforme, a ja sam bio premešten na mesto trubača. Nepunih nedelju dana kasnije, povodom praznika Marije Pomoćnice i otvaranja pozorišne sezone sa *Malim Parižaninom*, ispred spuštene zavese, pred svim zvaničnicima, ja sam ponosno stajao i svirao uvodni deo *Dobrog početka*."

„Kakva divota“, rekla je Lorenca pomalo ljubomorno. „A Čecilija?“

„Nije došla. Možda se razbolela. Otkud znam. Nije došla.“

Kružio je pogledom po svojim slušaocima, jer se u tom trenutku osećao kao bard, odnosno minstrel. Napravio je dramsku pauzu. „Posle samo dva dana pozvao me je don Tiko i rekao da su Anibale Kantalamesa i Pio Bo upropastili večer. Nisu držali ritam, tokom pauza u kojima nisu svirali zabavljali su se doskočicama i pošalicama, kasnili su kada je ponovo trebalo da zasviraju. 'Fligorna', rekao mi je don Tiko, 'predstavlja okosnicu orkestra, ona je njegova ritmička savest i duša. Orkestar je poput stada, instrumenti su ovce, dirigent je pastir, a fligorna verni pas koji reži i ne dozvoljava da se ovce udalje od stada. Dirigent uvek gleda u fligornu, ako ga ona prati, i ovce će ga pratiti. Jakopo, znam da od tebe tražim veliku žrtvu, ali molim te da se vratiš fligorni, zajedno sa onom dvojicom. Ti imaš osećaj za ritam, možeš da paziš da oni ne iskoče. Kunem ti se, čim njih dvojica budu u stanju da sviraju sami, vratiću te na trubu.' Bio sam don Tikov dužnik, pristao sam. Prilikom sledećeg praznika trube su ponovo stajale i svirale uvodnu partituru *Dobrog početka* pred Čecilijom koja

je opet bila u prvom redu. Ja sam bio neprimetan u mraku, obična fligorna među fligornama. Ona dvojica nesrećnika nikada nisu naučili da sviraju sami. Ja se nikada više nisam domogao trube. Rat se završio, vratio sam se u grad, napustio plehani orkestar, a što se Čečilije tiče, nikada nisam saznao čak ni njeno prezime."

„Jadničak moj“, rekla je Lorenca pošto ga je zagrlila. „Ali barem imaš mene.“

„Mislio sam da se tebi dopadaju saksofonisti“, rekao je Belbo. Potom joj je poljubio ruku gotovo ne pomerivši glavu. Ponovo se uozbiljio. „Na posao“, rekao je. „Moramo da stvaramo istoriju budućnosti a ne da tragamo za izgubljenim vremenom.“

Uveče smo proslavili prestanak zabrane točenja alkohola. Izgledalo je da je Jakopo zaboravio na svoje elegično raspoloženje i počeo je da odmerava snage se Diotalevijim. Zamišljali su neverovatne mašine, ali su stalno otkrivali da su već izmišljene. U ponoć, posle zaista ispunjenog dana, svi smo se složili da treba da iskusimo kako se spava na brežuljcima.

Legao sam u krevet u staroj sobi. Posteljina je bila još vlažnija nego tog popodneva. Jakopo je uporno navaljivao da stavimo „popa“, ovalni okvir koji služi da pokrivači budu uzdignuti, a na njega se stavlja mangal sa žarom. Verovatno je to učinio kako bismo okusili sva zadovoljstva života u vili. Međutim, kada je vlaga skrivena, „pop“ je oslobađa, jeste da se oseća veoma prijatna toplota, ali čaršav izgleda kao da je nakvašen. Šta se tu može. Upalio sam lampu. Bila je to lampa sa abažurum na kome su visile kićanke, ispod kojeg leptirice igraju ples smrti, što bi rekli pesnici. Pokušao sam da zaspim čitajući novine.

Ali u sledeća dva sata neprestano su se čuli koraci u hodniku i nekakvo otvaranje i zatvaranje vrata. Poslednji put kad sam to čuo, neko je snažno zalupio vrata. To se Lorenca Pelegrini poigravala sa Belbovim žvcima.

Skoro da sam utonuo u san kada sam začuo grebanje po svojim vratima. Možda je u pitanju bila neka životinja (premda nisam primetio da u kući ima pasa i mačaka), ali imao sam utisak da je reč o zovu, naredbi, mamcu. Možda se Lorenca zabavljala znajući da je Belbo posmatra. A možda i nije. Do tog trenutka smatrao sam da Belbo polaže pravo na Lorencu i to me se nije baš mnogo ticalo, a

osim toga, od kada sam bio u vezi sa Lijom, nisam ni primećivao čari drugih žena. Skriveno, zavereničke poglede, koje mi je Lorenca ponekad upućivala u kancelariji ili u kafeu kada je zbijala šalu sa Belbom, tumačio sam kao potragu za svedokom ili saveznikom. Smatrao sam ih delom igre, a znao sam i da Lorenca Pelegrini ima moć da svakoga gleda izazivačkim pogledom, kao da želi da isproba njegove ljubavničke sposobnosti – ali to je činila na čudan način, kao da je htela da kaže: želim te, ali samo da bih ti pokazala koliko me se plašiš... Te večeri, kada sam začuo kako njeni nokti stružu i grebu po vratima, osećaj se promenio: shvatio sam da želim Lorencu.

Prekrio sam glavu jastukom i pomislio na Liju. Poželeo sam da sa njom dobijem dete. A čim moj sin ili ćerka dođe do dovoljno daha, ima da nauči da svira u trubu.

57

Na svakom trećem drvetu, sa obe strane, visio je po jedan fenjer, a jedna prekrasna devica, takođe obučena u plavo, palila je fenjere veličanstvenom bakljom, dok sam ja stajao kao prikovan duže nego što je bilo potrebno i uživao u prizoru neopisive lepote.

(Johann Valentin Andreae, *Die Chymische Hochzeit des Christian Rosencreutz*, Strassburg, Zetzner, 1616, 1, str. 21)

Oko podneva Lorenca nam se pridružila na terasi i s osmehom na licu rekla da je pronašla odličan voz koji prolazi kroz *** u pola jedan i da uz samo jedno presedanje može da stigne po podne u Milano. Pitala je da li ćemo je otpratiti na stanicu.

Belbo je nastavio da lista svoje zabeleške i rekao: „Mislio sam da Alje očekuje da se i ti pojaviš, štaviše, mislim da je sve ovo organizovao zbog tebe.”

„Tim gore po njega”, rekla je Lorenca. „Ko će da me otprati?”

Belbo je ustao i rekao nam: „Vraćam se brzo. Posle možemo da radimo još dva sata. Lorenca, da li si imala neku torbu?”

Ne znam da li su nastavili razgovor na putu prema stanici. Belbo se vratio posle dvadesetak minuta i bacio se na posao kao da se ništa nije dogodilo.

U dva sata pronašli smo jedan prijatan restoran na trgu na kome se nalazila pijaca. Izbor jela i pića omogućio je Belbu da se priseti još nekih događaja iz svog detinjstva, ali je sada zvučao kao da prepričava nečiji tuđ život. Izgubilo se ono živahno pripovedanje od prethodnog dana. Kasno po podne krenuli smo da se sastanemo sa Aljeom i Garamonom.

Belbo je vozio u pravcu jugozapada, a krajolik se sa svakim kilometrom postepeno menjao. Brežuljci u *** su i u poznu jesen bili majušni i blagi; ali, kako smo se približavali cilju, vidik je postajao sve širi, premda se sa svakom okukom povećavao broj planinskih vrhova s ponekim seocetom na padinama.

Ali između vrhova otvarali su se beskrajni vidici – obzorja najkrajnjeg, kako se izrazio Diotalevi dok je naša otkrića mudro pretvarao u pesničke reči. Dok smo se penjali trećom brzinom, na svakoj serpentine nicala su široka prostranstva sa neprekidnim i valovitim obrisima, koja su se iznad visoravni postepeno pretvarala u zimsku izmaglicu. Iako smo već bili u planinama, prizor je podsećao na ravnice na kojoj se uzdižu dine. Kao da je ruka nekakvog nespretnog Demijurga spljoštila vrhove koji su mu se učinili preterano visokim i pretvorila ih u gomile pekmeza, koje su se beskrajno nanizane sve do mora ili do obronaka planinskih lanaca sa šiljastim, strmim planinama.

Stigli smo do sela u kome smo ugovorili sastanak sa Aljeom i Garamonom, u kafeu na glavnom trgu. Ne znam da li je vest da Lorenca nije došla oneraspoločila Aljea, ali on to ničim nije pokazao. „Naša divna prijateljica ne želi da sa drugim ljudima učestvuje u otkrivanju tajni koje govore o njoj. Čednost kakva se retko sreće, i ja to cenim“, rekao je. I to je bilo sve.

Nastavili smo putovanje. Napred je išao Garamonov mercedes, a za njim Belbovo reno. Putovali smo preko brda i dolina, sve dok pred sam zalazak sunca nismo stigli do jednog čudnog zdanja koje se uzdizalo na brežuljku. Bio je to nekakav žuti zamak iz osamnaestog veka sa mnoštvom terasa prepunih cveća i drveća koji su bili bujni, tako mi se činilo iz daleka, uprkos poznoj jeseni.

Kada smo se približili obronku, videli smo jednu zaravan na kojoj je bilo parkirano mnoštvo automobila. „Ovo je kraj puta“, rekao je Alje, „dalje moramo pešice.“

Sumrak se polako pretvarao u noć. Uspon je bio osvetljen mnoštvom baklji koje su se nizale po obronku.

Možda je čudno, ali sećanje na sve ono što se desilo od tog trenutka pa do kasno u noć istovremeno je i jasno i mutno. Toga sam se onomad prisećao u periskopu i primetio sam koliko su ta dva iskustva bila slična. Evo, mislio sam u sebi, sada si ovde, u potpuno neprirodnoj situaciji, ošamućen si gotovo neprimetnim vonjem starih vlažnih drva za loženje, i osećaš se kao da si u grobu ili u nekom sudu u kome se odvija proces pretvaranja... Dovoljno bi bilo da pomoliš glavu izvan kabine i u polumraku bi predmeti, koji su ti tog istog dana izgledali nepomični, počeli da se mrdaju poput eleuzinskih senki među čudotvornim isparenjima. Tako je izgledalo i te večeri u zamku: svetla, utisci dok smo se peli, reči koje sam čuo, a kasnije naravno i mirisi i sve to kao da se urotilo da me uveri kako sanjam neki san. Ali to je bio nekakav čudan san, ličio je na one snove koje sanjamo neposredno pred buđenje, odnosno kada sanjamo da sanjamo.

Ne bi trebalo da se sećam ičega. Međutim, sećam se svega, ali kao da to nisam lično doživeo već mi je neko ispričao.

Ne znam da li se to čega se mutno ali jasno sećam zaista dogodilo, ili je to ono što sam poželeo da se dogodi, ali sam siguran da se te večeri Plan uobličio u našim mislima kao neka vrsta želje da se tom bezobličnom iskustvu dâ nekakav oblik, pretvarajući tu fantaziju koju su drugi poželeli kao stvarnost, u fantastičnu stvarnost.

„Uspon je ritualan”, govorio nam je Alje dok smo se peli. „Ovi viseći vrtovi su isti ili gotovo isti kao hajdelberški koje je Salomon de Kaus projektovao za Fridriha V, u zlatnom veku Rozenkrojcera. Svetlost nije jaka, ali tako i treba da bude, jer je bolje nazirati nego videti: naš domaćin nije tačno iskopirao De Kausov projekat, već ga je sabio na manji prostor. Hajdelberški vrtovi imali su kao uzor makrokosmos, dok je ovde graditelj podražavao mikrokosmos. Pogledajte ovu pećinu u *rocaille* stilu. Nema sumnje da je veoma dekorativna. Ali De Kaus se ugledao na znamenje iz *Atalanta Fugiens* Mihaela Majera, gde je koral kamen mudrosti. De Kaus je znao da se pomoću oblika vrta može uticati na zvezde, jer postoje obeležja koja svojim obličjem podražavaju sklad univerzuma...”

„Čudesno“, rekao je Garamon. „Ali kako to vrt može da utiče na zvezde?“

„Postoje znaci koji se međusobno privlače, štite jedni druge, privijaju se i prisiljavaju na ljubav. Nemaju, ne moraju da imaju, određeni i definisani oblik. Čovek na taj način izaziva određene sile koje se razlikuju u zavisnosti da li se iskazuje strast ili zanos sopstvene duše, na isti način kao što su Egipćani činili sa hijeroglifima. Jedini odnos između nas i božanskih bića su pečati, figure, obeležja i ostala ispoljavanja. Iz istog razloga božanstva nam se obraćaju pomoću snova i zagonetki. U skladu sa tim su i ovi vrtovi. Svaki aspekt ove terase izražava jednu tajnu alhemičarske veštine, ali niko nije u stanju da je protumači, pa čak ni naš domaćin. Ovaj čovek je zaista posvećen tajni, složićete se sa mnom, jer je sve što je stekao tokom godina potrošio na ove ideograme čije značenje ne poznaje.“

Peli smo se, a vrtovi su sa svakom novom terasom menjali izgled. Neki su imali oblik lavirinta, drugi su izgledali kao nekakva znamenja, a način na koji je projektovana neka terasa mogao je da se vidi tek sa gornje, tako da sam, kada smo se popeli, video obrise krune i mnoge druge simetrije koje nisam primetio dok sam tuda prolazio, a koje naravno nisam umeo da odgonetnem. Svaka terasa, ako bi je posmatrao neko ko se kreće kroz živice, imala je drugačiji oblik, što je posledica delovanja perspektive, ali kada bismo je posmatrali sa više terase, usledila bi nova otkrića koja su katkada bila potpuno suprotna. Dakle, svaki nivo tih stepenika istovremeno je govorio dva različita jezika.

Dok smo se peli, postepeno smo otkrivali i male građevine kao što je fontana u obliku falusa ispod nekakvog luka ili malog portika sa Neptunom koji gazi delfina, neka vrata sa stubovima koji su podsećali na asirske i luk neodređenog oblika, kao da su mnogouglovi i trouglovi bili naslagani jedni na druge, a na svakom vrhu uzdizao se kip neke životinje, los, majmun, lav...

„Da li i ovo nešto predstavlja?“, upitao je Garamon.

„Nema nikakve sumnje! Dovoljno je pročitati Pičinelijev *Mundus Symbolicus*, koji je Andrea Alčato najavio sa neverovatnim proročanskim zanosom. Ceo vrt može da se čita kao knjiga ili kao čarolija, što je na kraju krajeva potpuno isto. Kada biste znali šta vrt kaže, tihim izgovaranjem reči mogli biste da upravljate jednom od

bezbroj sila koje djeluju na ovozemaljskom svetu. Vrt je oruđe za vladanje univerzumom."

Pokazao nam je jednu pećinu prepunu algi i skeleta morskih životinja za koje nisam znao da li su prirodne ili od gipsa, kamena ili nečeg drugog. Nazirala se nekakva najada s krljuštavim repom velike biblijske ribe, a grčila je bika. Bik se brčkao u vodi koja je tekla iz školjke, a nju je poput amfore držao jedan triton.

"Voleo bih da shvatite šta sve ovo znači jer bi u suprotnom mogli da pomislite da je reč o nekakvoj banalnoj vodenoj igrariji. De Kaus je znao da ako se uzme nekakav sud i napuni vodom a potom zatvori na vrhu, neće doći do oticanja vode čak i ako se probuši rupa na dnu, ali ako se otvori rupa na vrhu, voda će početi da otiče ili šiklja nadole."

"Zar to nije očigledno?", upitao sam. "U ovom drugom slučaju, na vrhu ulazi vazduh koji potiskuje vodu nadole."

"Tipično naučno objašnjenje, uzrok se brka sa posledicom ili obrnuto. Vi ne treba da se zapitate zašto u drugom slučaju voda otiče. Morate da se zapitate zašto ne otiče i u prvom."

"A zašto to ne čini?", upitao je nestrpljivo Garamon.

"Zato što kada bi voda otekla, u sudu bi ostao vakuum, a priroda se grozi vakuuma. *Nequaquam vacui*, bilo je načelo Rozenkrojčera koje je moderna nauka zaboravila."

"Impresivno", rekao je Garamon. "Kazobon, molim vas da u našoj čudesnoj pustolovini metala pomenete i ovo. I nemojte da mi složite priču da voda nije metal. Mašta mora uvek da radi."

"Izvinite", rekao je Belbo Aljeu, "ali po vama *post hoc ergo ante hoc*. Ono što dolazi kasnije uzrokuje ono što dolazi ranije."

"Treba se kloniti pravolinijskog mišljenja. Voda iz ovih fontana to ne čini. Priroda to ne čini, priroda ne zna za vreme. Vreme je izmislio Zapad."

Dok smo se peli, sretali smo i druge zvanice. Kada bi ugledao neke od njih, Belbo bi laktom munuo Diotalevija koji bi tiho promrmljao: "Odmah se vidi, *facies hermetica*."

U gomili hodočasnika sa *facies hermetica* ugledao sam i gospodina Salona. Stajao je malo po strani i usiljeno se smeškao. Osmehnuo sam se, osmehnuo mi se.

„Vi poznajete Salona?“, upitao me je Alje.

„Da li vi poznajete Salona?“, upitao sam ja njega. „Naravno da ga znam, radimo u istoj zgradi. Šta mislite o Salonu?“

„Ne poznajem ga dobro. Neki moji dobri prijatelji pričaju da je policijski doušnik.“

Eto zbog čega je Salon znao za Garamon i Ardentija. Kakva li je samo veza između Salona i De Anđelisa? Aljea sam samo upitao: „A šta će policijski doušnik ovde?“

„Policijski doušnici“, rekao je Alje, „idu svuda. Svaka prilika je dobra da se sazna nešto novo. Kada je reč o policiji, što više znate ili se pravite da znate, to ste uticajniji. Nema veze da li je to što znate tačno. Upamtite, važno je posedovati neku tajnu.“

„Ali zašto je Salon ovde uopšte pozvan?“, upitao sam.

„Dragi moj prijatelju“, odgovorio je Alje, „možda zbog toga što se naš domaćin drži zlatnog pravila učenjačke misli po kojem svaka greška može da predstavlja nepriznatu istinu. Pravi ezoteričar se ne plaši suprotnosti.“

„Hoćete da mi kažete da su na kraju krajevu svi oni u dosluhu.“

„*Quod ubique, quod ab omnibus et quod semper.* Posvećivanje je otkrivanje večite filozofije.“

Tako mudrujući stigismo i do vrha. Krenuli smo stazom kroz prostrani vrt i došli do ulaza u vilu iliti mali zamak. Svetlost jedne baklje veće od drugih i postavljene na stub obasjavala je devojkicu obavijenu plavom haljinom posutom zlatnim zvezdama, koja je držala trubu sličnu fanfarama u operi. Poput crkvenih prikazanja u kojima se anđeli razmeću svojim perjem od pelira, devojkica je na leđima imala dva velika bela krila s bademastim ukrasima u čijem su središtu bili mali krugovi. Uz malo mašte ti ukrasi su mogli da prođu kao oči.

Videli smo profesora Kamestresa, jednog od prvih đavojubaca koji su došli u Garamon, ljutog protivnika Ordo Templi Orientis. Jedva smo ga prepoznali jer se nekako čudno maskirao, ali nam je Alje rekao da je takva odeća primerena događaju: imao je belu lanenu togu sa crvenom trakom oko pojasa koja je bila ukrštena na prsima i vezana na leđima, i nekakvu čudnu kapu nalik kapama iz osamnaestog veka, na kojoj su bile zataknute četiri crvene ruže. Klekao je ispred devojkice sa trubom i nešto izgovorio.

„Neverovatno“, prošaputao je Garamon, „čega sve nema na nebu i na zemlji...“

Prošli smo kroz portal ukrašen slikama, koji me je podsetio na denovljansko groblje Staljeno. Na vrhu iznad jedne složene neoklasicističke alegorije video sam isklesane reči CONDOLEO ET CONGRATULOR.

Unutra je bilo veoma živahno, mnoge zvanice tiskale su se oko bifea u prostranom salonu na ulazu, gde su se račvala dva stepeništa koja su vodila do viših spratova. Primetio sam mnoga poznata lica, među kojima Bramantija i, na moje iznenađenje, gospodina De Gubernatisa, POST-a kojeg je Garamon već obrlatio, ali možda još nije stigao do one strašne faza kada su svi primerci njegovog dela u opasnosti da završe kao stara hartija, s obzirom da se uputio ka mom poslodavcu da mu iskaže svoje duboko poštovanje, dok je Aljeu iz istih razloga prišao jedan čovečuljak čije su se oči sijale od uzbuđenja. Po njegovom prepoznatljivom francuskom akcentu shvatili smo da je to onaj Pjer koga smo prisluškivali kada je u Aljeovoj radnoj sobi optuživao Bramantija za bacanje čini.

Primakao sam se stolu na kome su se nalazili bokali sa raznobojnim pićem koje nisam uspevao da prepoznam. Sipao sam nekakvo žuto piće koje je ličilo na vino, nije bilo loše, podsećalo je na rozolin i bez ikakve sumnje sadržalo je alkohol. Ko zna šta je to bilo, tek, ubrzo je počelo da mi se vrti u glavi. Oko mene su se gomilale *facies hermeticae* i penzionisani prefekti, a povremeno sam hvatao odlomke razgovora...

„U prvoj fazi trebalo bi da možeš da komuniciraš sa drugim umovima, da bi kasnije bio u mogućnosti da projektuješ misli i slike u drugim bićima, ispunjavaš mesta emotivnim nabojeima, stekneš poštovanje u životinjskom svetu. U trećoj fazi težiš da se dvostruko projektuješ u bilo koju tačku prostora, to ti je bilokacija, kao kod jogija, trebalo bi da se istovremeno pojavljuješ u najrazličitijim oblicima. Potom treba da pređeš na upoznavanje biljnih esencija. Na kraju treba da se izdvojiš iz samog sebe, treba da zagospodariš teluričkim sastavom tela, da se rastaviš na jednom mestu i sastaviš na nekom sasvim drugom, ali u potpunosti, ne samo kao dvostruki oblik. Poslednji stadijum je produženje fizičkog života.“

„Znači nije besmrtnost...“

„Ne odmah.“
„Dokle si ti stigao?“
„Treba mnogo koncentracije. Neću da te lažem da nije naporno. Nemam više dvadeset godina...“

Ponovo sam se priključio svom društvu. Upravo su ulazili u jednu sobu sa belim zidovima i zaobljenim uglovima. Na kraju sobe nalazile su dve statue gotovo u prirodnoj veličini presvučene nekakvim šljaštećim materijalom koji kao da je poticao iz neke kič antikvarnice. Sve to je ličilo na muzej voštanih figura Greven, mada je mene neodoljivo podsećalo na oltar koji sam video u Riju one večeri kada smo prisustvovali obredu umbanda. Jedna statua predstavljala je neku gospu na prestolu sa savršenom ili gotovo savršenom belom haljinom ukrašenom šljokicama. Iznad nje su na nitima visila nekakva bića neodređenog oblika, za koja mi se učinilo da su izrađena od lenci čoje. U jednom uglu nalazilo se pojačalo iz kojeg je dopirao zvuk truba iz daljine, prilično dobrog kvaliteta, možda nešto iz opusa Andree Gabrijelija. U svakom slučaju, zvučni efekat bio je prijatniji od vizuelnog. S desne strane nalazila se još jedna ženska figura obučena u grimizni baršun sa belim pojasom i lovorovim vencem na glavi, pored jedne pozlaćene vage. Alje nam je objašnjavao na šta se sve to odnosi, ali lagao bih, ako bih rekao da sam ga pažljivo slušao. Više su me zanimali izrazi lica mnogobrojnih zvanica koje su se duboko dirnute kretale od prizora do prizora sa ogromnim poštovanjem.

„Ne razlikuju se baš mnogo od onih koji idu u svetilišta da vide Crnu Gospu sa vezenom haljinom prekrivenom srebrnim srcima“, rekao sam Belbu. „Da ne misle da je to lično Hristova Majka? Ne, ali ne misle ni suprotno. Zabavljaju se sličnostima, doživljavaju predstavu kao viziju, a viziju kao stvarnost.“

„Da“, rekao je Belbo, „ali problem nije u tome da se sazna jesu li oni bolji ili gori od onih koji idu po svetilištima. Pitao sam se ko smo mi koji smatramo da je Hamlet stvarniji nego naš nastojnik. Da li imam pravo da osuđujem njih kada ja oko sebe tražim Gospođu Bovari da joj napravim scenu?“

Diotalevi je odmahivao glavom i tiho mi govorio da je kopiranje predstava božanskih likova svetogrđe i da je sve to maslo Zlatnog teleta. No, u svakom slučaju zabavljao se.

U svakom slučaju, alhemija je jedna čedna kurtizana koja ima mnogo ljubavnika, ali nikome ne dozvoljava da uživa u njenim čarima i sve njih čeka samo razočaranje. Pretvara zanesenjake u ludake, bogate u siromahe, filozofe u budale, a obmanute u zlatouste varalice...

(Trithemius, *Annalium Hirsaugensium Tomus II*, S. Gallo, 1690, 225)

Iznenada, prostorija je utonula u polumrak, a zidovi počeli da se sijaju. Primetio sam da su tri četvrtine zida prekrivene polukružnim platnom na kojem će biti projektovane slike. U trenutku kada se to desilo shvatio sam da su i deo tavanice i poda, kao i neki predmeti koji su na mene ostavili utisak svojom vulgarnošću - šljokice, vaga, štit i nekoliko bakarnih pehara - napravljeni od materijala koji se cakli kao ogledalo. Zaronili smo u nekakav podvodni svet u kome su se slike umnožavale, raščlanjivale, mešale sa senkama prisutnih. Pod je odražavao tavanicu i tavanica pod, a figure koje su se pojavljivale na zidovima reflektovale su se i na podu i na tavanici. Pored muzike, dvoranom su se širili i zamamni mirisi. Najpre je to bio miris indijskih štapića, a potom neki drugi, teže prepoznatljiv, koji je povremeno bio i neprijatan.

Prvo se polumrak pretvorio u mrkli mrak, a zatim smo se, uz zvuke nekakvog kloktanja i ključanja lave, našli u krateru u kome je kiptala lepljiva i tamna materija obasjana žutim i plavičastim plamenom.

Nešto nalik na zamašćenu vodu isparavalo je ka vrhu, da bi se potom poput rose ili kiše ponovo spuštalo na dno, a svuda unaokolo osećalo se zaudaranje smrdljive zemlje i buđi. Udahnuo sam grob, Tartar, tamu, zapljusnula me je otrovna vodurina koje je proticala kroz naslage đubreta, humusa, ugljene prašine, blata, menstruuma, dima, olova, balege, ljuške, pene, nafte. Sve je bilo crnije od crnjeg, ali je svetlost polako počela da se pomalja i pred nama se ukazaše

dva gmizavca, jedan plavičast a drugi crvenkast. Izgledalo je kao da se pare i istovremeno grizu jedan drugom rep, tako da su se stopili u nekakvo jedinstveno obličje kružnog oblika.

Osećao sam se kao naliven alkoholom, nisam više video svoje drugove, polumrak ih je progutao, nisam prepoznavao likove koji bi kliznuli kraj mene, već su mi izgledali kao raščlanjeni i bezoblični obrisi. U tom trenutku osetio sam kako me je neko šćepao za ruku. Znao sam da se to ne dešava stvarno, ali nisam hteo da se okrenem kako ne bih otkrio da je to samo varka. U svakom slučaju, osećao sam Lorenčin miris i tek tada shvatio koliko je želim. To je sigurno bila Lorenca. Došla je ovde da bismo nastavili naš razgovor, koji se sastojao od šumova i grebanja noktima po vratima. Prethodne večeri nismo ga dovršili. Sumpor i živa spojili su se u vlažnoj toplini koja je prouzrokovala lagano pulsiranje mojih prepona.

Išćekivao sam Rebisa, dvopolnog mladića, filozofsku so, krunu Albeda.

Ćinilo mi se da sve znam. Možda su sve one silne knjige proćitane tokom poslednjih meseci ponovo izronile u mom sećanju, ili mi je Lorenca prenela svoje znanje kada me je dotakla? Osećao sam kako mi se znoje dlanovi.

Iznenadio sam samog sebe šaputanjem drevnih imena, imena koje su, znao sam to dobro, Filozofi dali Albedu, dok sam ja njihovim pominjanjem možda ustreptalo zazivao Lorencu. Stvarno ne znam, moguće je da sam ih samo ponavljao u sebi kao nekakvu umilostivljujuću litaniju. Beli bakar, Bezgrešno jagnje, Alkagest, Alborah, Sveta vodica, Proćišćena živa, Auripigment, Azoh, Burakh, Kambar, Kaspaa, Ćeruzaa, Vosak, Kaja, Komerison, Elektrum, Euftrat, Eva, Fada, Favonius, Osnova umetnosti, Dragi kamen Givinis, Dijamant, Zibah, Ziva, Veo, Narcis, Ljiljan, Hermafrodit, Hae, Hipostaza, Hajl, Devićansko mleko, Jedinstveni kamen, Pun mesec, Majka, Živo ulje, Ljuska, Jaje, Flegma, Taćka, Koren, Prirodna so, Olistala zamlja, Tevos, Tinkar, Para, Većernja zvezda, Vetar, Faraonsko staklo, Dećja mokraća, Kraguj, Placenta, Menstruum, Odbegli sluga, Leva ruka, Seme metala, Duh, Kalaj, Sok, Sumporno ulje...

U smoli koja je sada postala sivkasta, mogli su da se vide obrisi stena i usahlog drveća iza kojih je polako zalazilo crno sunce. A onda blesnu nekakva zaslepljujuća svetlost i pojaviše se iskričave slike koje su se svuda odražavale, pa je sve ličilo na kaleidoskop. Počeo je da se širi nekakav crkveni miris, kao za vreme liturgije. Glava je počela da me boli, osećao sam pritisak u slepoočnicama. Malo-pomalo nazirao sam velelepnu odaju prekrivenu pozlaćenim tapiserijama. Prizor je ličio na svadbenu gozbu. Bili su tu princ-mladoženja, nevesta obučena u belo, ostareli kralj i kraljica, koji su sedeli na prestolu, a pored njih nalazili su se jedan ratnik i još jedan kralj, ali tamnoputi. Ispred kralja stajao je omanji oltar na kojem se nalazila knjiga prekrivena crnim plišom i sveća u kandelabru od slonove kosti. Pored svećnjaka stajali su globus i sat, a iznad njega je bila kristalna fontana iz koje je tekla tečnost boje krvi. Iznad fontane nalazilo se nešto što je podsećalo na lobanju. Iz očnih duplji palacala je bela zmija.

Lorenca je počela da mi dahće u uho. Šaputala je neke reči, ali ja nisam čuo njen glas.

Zmija je leljala u ritmu spore i tužne muzike. Vremešni kralj i kraljica sada su bili u crnom ruhu, a ispred njih nalazilo se šest pokrivenih mrtvačkih sanduka. Posle nekoliko muklih tonova bas-tube pojavio se čovek sa crnom kukuljicom. Pogubljenje je bilo dostojanstveno i podsećalo na usporen snimak. Kralj je s bolnom radošću krotko pružio glavu. Čovek s kukuljicom zamahnuo je sekirom, ubojitim sečivom. Jednim potezom odrubio je kraljevu glavu. Na svim reflektujućim površinama blesnulo je sečivo, a pošto su se one ogledale jedna u drugoj, izgledalo je kao da se bezbroj odrubljenih glava kotrlja po odaji. Nisam uspeo da pratim dalji tok događa, jer su se prizori smenjivali neverovatnom brzinom. Mislim da su sve ličnosti, uključujući i tamnoputog kralja, pogubljene na isti način i položene u sanduke. Odaja se odjednom pretvorila u obalu mora ili nekakvog jezera. Videli smo kako šest osvetljenih brodova pristaje uz obalu i kako na njih unose mrtvačke sanduke. Brodovi su potom isplovili i klizeći po vodenom ogledalu nestali u noći. Istovremeno sa ovim prizorom, odaju u kojoj sam se nalazio obavio je gusti dim, toliko gust da je gotovo mogao da se seče nožem, na trenutak sam se pobojavao da sam ja među osuđennicima, dok su mnogi oko mene počeli da mrmljaju „svadba, svadba...”

Nisam više osećao Lorencin dodir i tek tada sam se okrenuo da je potražim u mnoštvu senki.

U međuvremenu, dvorana se pretvorila u kriptu ili velelepnu grobnicu sa svodom koji je osvetljavao granat neverovatne veličine.

Iz svih uglova počele su da pristižu žene u devičanskom ruhu. One su se okupile oko pecare na dva sprata, malog zamka sa kamenim postoljem i portikom koji je podsećao na pećnicu. Sa strane su bile dve kule iz kojih su izvirali alambici na čijim krajevima su bile jajaste boce, dok je treća, središnja kula na svom kraju imala neku fontanu.

U postolju zamka nazirala su se tela pogubljenih. Jedna od žena donela je kovčežić i iz njega izvukla nekakav okrugli predmet. Postavila ga je na postolje, u zasvođen prolaz središnje kule, i istog trenutka fontana na vrhu poče da šiklja. Uspeo sam da vidim šta je u pitanju, bila je to crnčeva glava koja je sada gorela poput cepanice i izazvala ključanje vode u fontani. Isparenja, dim, grgoljenje...

Lorenca mi je tada položila ruku na potiljak i počela da ga mazi, baš kao što je milovala Jakopov vrat u kolima. Žena je prinela zlatnu kuglu, odvrnula slavinu na pećnici i pustila da se kugla napuni gustom crvenom tečnošću. Potom je kugla otvorena, a u njoj se umesto crvene tečnosti nalazilo veliko i lepo jaje, belo kao sneg. Žene su ga uzele i položile na zemlju, u gomilicu žutog peska, sve dok se jaje nije otvorilo i iz njega izašla ptica još uvek krvava i izobličena. Ali, pošto se napila krvi pogubljenih, počela je da raste pred našim očima i postala je blistava i lepa.

Sada su odrubljivali glavu ptici i pretvarali je u prah iznad jednog malog oltara. Neki su počeli da mese pepeo da bi potom sipali smesu u dva kalupa. Zatim su stavili kalupe da se peku u pećnici, duvajući cevčicama da bi raspirili plamen. Na kraju su kalupi otvoreni i pojavila su se dve bledunjava i ljupka obličja, gotovo prozirna, dečak i devojčica, koji nisu bili viši od četiri pedlja. Bili su mekani i mesnati kao da su živa bića, ali su im oči još bile staklaste, nežive. Postavili su ih na dva jastuka, a jedan starac im je sipao u usta kapljice krvi.

Stigle su i druge žene, sa zlatnim trubama ukrašenim zelenim venčićima. Pružile su jednu starini, a ovaj ju je prineo ustima dvaju bića koja su još uvek bila između biljne obamrlosti i slatkog

životinjskog sna. Počeo je da uduvava dušu u njihova tela. Dvorana se ispuni svetlošću, svetlost se pretvori u polumrak, a potom u tamu koju su prekidali samo narandžasti odblesci, da bi na kraju osvanula neverovatno bela zora, dok su trube glasno i zvonko svirale. Ukaza se rubin nepodnošljivog sjaja. U tom trenutku ponovo sam izgubio Lorencu i shvatio sam da je više neću pronaći.

Sve je postalo vatreno crveno, a onda se polako pretvorilo u tamnoplavo i ljubičasto. Ekran se ugasio. Osetio sam da me čelo nepodnošljivo boli.

„*Mysterium Magnum*“, rekao je smireno i glasno Alje koji se nalazio kraj mene. „Ponovno rađanje novog čoveka kroz smrt i strast. Odlično izvedeno, moram da priznam, jedino je redosled faza pokvaren zbog prevelike sklonosti ka alegoriji. Ono što ste videli bila je, naravno, predstava, ali ona govori o Nečemu. A naš domaćin tvrdi da je to Nešto stvorio. Dođite, hajdemo da vidimo ostvareno čudo.“

59

A ako se stvore takva čudovišta, moramo da ih posmatramo kao da su delo prirode iako se izgledom razlikuju od čoveka.

(Paracelsus, *De homunculis*, u *Operum Volumen Secundum*, Genevae, De Tournes, 1658, str. 475)

Poveo nas je u baštu i odmah mi je bilo bolje. Nisam se usuđivao da pitam ostale da li se Lorenca zaista vratila. Mora da sam sanjao. Posle nekoliko koraka ušli smo u staklenu baštu i nenasna toplota ponovo me je ošamutila. Usred biljaka, pretežno tropskih, nalazilo se šest boca u obliku kruške ili suze ispunjenih plavičastom tečnošću. U svakoj od tih posuda plivalo je po jedno biće od dvadesetak centimetara; prepoznali smo sedokosog kralja, kraljicu, crnca, ratnika, dvoje mladih sa lovorovim vencem oko glave. Jedan venac bio je plave, a drugi ružičaste boje. Plivački pokreti su im bili ljupki, kao da su u svojoj prirodnoj sredini.

Bilo je teško odrediti da li su u pitanju plastični ili voštani modeli, ili je ipak reč o živim bićima, s obzirom da se u zamučenoj

vodi nije moglo razaznati da li je blago disanje, koje im je udahnjivalo život, stvarno ili optička varka.

„Čini se da rastu iz dana u dan“, rekao je Alje. „Svakog dana sudovi se uranjaju u svežu, odnosno toplu, konjsku balegu, koja utiče da temperatura za rast bude idealna. Zbog toga se Paracelzus daje uputstva da se homunkulusi odgajaju isključivo na temperaturi konjske utrobe. Naš domaćin tvrdi da ovi homunkulusi razgovaraju s njim, saopštavaju mu tajne, proriču. Neki od njih otkrivaju mu prave mere Solomonovog hrama, a neki teraju zle duhove... Iskreno rečeno, ja ih nikada nisam čuo da govore.“

Lica su im bila vrlo pokretna. Kralj je nežno gledao kraljicu, a pogled mu je bio prilično umilan.

„Naš domaćin mi je rekao da je jednog jutra zatekao plavog mladića, koji je ko zna kako pobegao iz svog zatvora, kako pokušava da skine čep sa suda u kojem se nalazi njegova družbenica... Ali nije bio u svojoj sredini, otežano je disao i jedva su ga spasli vrativši ga u njegovu tečnost.“

„Užasno“, rekao je Diotalevi. „Ne bih voleo da ih imam, ako je tako. Moraš uvek sa sobom da nosiš sud i da nađeš tu balegu gde god da odeš. A šta da radiš preko leta? Da ih ostaviš nastojniku?“

„Zašto da ne“, zaključio je Alje, „pa to su samo ludioni iliti Dekartovi đavolčići. Ili ako baš hoćete, automati.“

„Đavo, đavo“, ponavljao je Garamon. „Vi mi otkrivате novi svet, gospodine Alje. Dragi prijatelji, svi bismo morali da budemo mnogo, mnogo skromniji. Toliko je toga i na nebu i na zemlji... Ali na kraju krajeva, *à la guerre comme à la guerre...* „

Garamon je izgledao kao da ga je protresla struja, na Diotalevijevom licu i dalje se video znatiželjan podsmeh, dok je Belbovo lice bilo potpuno bezizražajno.

Hteo sam da odagnam svaku sumnju, stoga sam mu rekao: „Kakva šteta što Lorenca nije došla, baš bi se dobro zabavila.“

„Pretpostavljam“, rekao je odsutno.

Lorenca nije došla. A ja sam se osećao kao Amparo u Rijuu. Bilo mi je zlo. Osećao sam se prevarenim. Nisu mi dali agogo.

Napustio sam društvo i ponovo ušao unutra. Probio sam se kroz masu i dokopao se stola sa pićem. Popio sam neko osvežavajuće piće, mada sam se plašio da je u pitanju čarobni napitak. Potom sam

potražio toalet da bih pokvasio čelo i potiljak. Našao sam ga i osetio olakšanje. Ali čim sam izašao iz njega, ugledao sam pred sobom male spiralne stepenice, pa nisam uspeo da odolim da se ne upustim u novu avanturu, verovatno zato što sam, uprkos osećaju da sam se potpuno oporavio, i dalje tražio Lorencu.

60

Jadna ludo! Zar je moguće da si toliko naivan pa misliš da ćemo ti tek tako otkriti najveću i najvažniju tajnu? Uveravam te, ko god pokuša da objasni bukvalno i prostim rečima ono što pišu Filozofi Hermetičari, ulazi u strašan lavirint iz kojeg nikada neće izaći, jer neće imati Arijadnino klupko koje bi mu pomoglo da se izbavi.

(Artephius)

Našao sam se u nekavoj prostoriji ispod zemljine površine. Bila je slabašno osvetljena, zidovi su bili od imitacije kamena, kao i fontane u parku. U uglu sam primetio levkasti otvor koji je podsećao na zazidanu trubu, iz njega su dopirali nekakvi glasovi koji su se čuli čak i iz daleka. Primakao sam se. Glasovi su postajali sve razgovetniji, tako da sam uspeo jasno da čujem čitave rečenice. Učinilo mi se da ih neko izgovara tik kraj mene, kao da sam u Dionizijevom uhu u Sirakuzi!!!

Ova dvorana je očigledno bila povezana s nekom od gornjih prostorija u kojoj se nalazio otvor sličan pisku, pa bi se svaki razgovor u njegovoj blizini razgovetno čuo u donjoj prostoriji.

„Gospodo, reći ću vam ono što nikada nisam nikome rekao. Sit sam svega. Mučio sam se sa cinoberom i živom, bavio sublimacijom duhova, šta sve nisam probao sa fermentima, solima gvožđa i čelika i njihovim penama, ali Kamen nisam pronašao. Potom sam se bacio na azotnu kiselinu, korozivne i plamteće tečnosti, ali uzalud. Koristio sam ljuske jajeta, sumpor, vitriol, arsenik, kvarc, so amonijaka, sode i

vinskog kamena, običnu, alkalnu i kamenu so, šalitru, alembrot i atinkar, verujte mi da ničemu ne služe. Treba izbegavati nečiste metale, inače ćete proći kao i ja. Probao sam sve živo: krv, kosu, Saturnovu dušu, markasit, aes ustum, šafran sa Marsa, krljušt, rastvor gvodžđa, antimon, no ni to nije pomoglo. Zatim sam pokušao da dobijem ulje i vodu iz srebra, probao sam da kalciniram srebro, kako sa pripremljenom solju, tako i bez nje, a potom probao i sa rakijom i uspeo sam da dobijem korozivna ulja. Potom sam koristio mleko, vino, maju, zvezdanu spermu koja pada na zemlju, helidon, posteljicu, mešao sam živu sa metalima i dobijao kristale, proveravao i u samom pepelu. Najzad...”

„Najzad?”

„Kada je u pitanju istina, moramo da budemo krajnje oprezni. Kada je izustite, kao da ste otkinuli deo srca...”

„Prestanite, prestanite, kiptim od uzbuđenja...”

„Jedino vama mogu da poverim svoju tajnu. Ne pripadam nijednom dobu i nemam rodno mesto. Moje večno bitisanje ne poznaje ni vreme ni prostor. Postoje bića koja više nemaju anđele čuvare i ja sam jedno od njih...”

„Ali zašto ste me doveli ovamo?”

Začuo se novi glas: „Dragi Balsamo, opet izmišljotine o besmrtnosti?”

„Budalo! Kakve izmišljotine. Besmrtnost je činjenica.”

Spremao sam se da krenem pošto me je to trućanje zamorilo, kada sam začuo Salonov glas. Pričao je tiho ali napeto, kao da steže nečiju mišicu. Prepoznao sam Pjerov glas.

„Pobogu“, rekao je Salon, „pa nećete valjda da mi kažete da ste i vi ovde zbog alhemičarske lakrdije. Ili možda hoćete da me ubedite kako ste došli u vrt da se nadišete svežeg vazduha? Zna li da je posle Hajdelberga Salomon de Kaus prihvatio poziv francuskog kralja da se pobrine za čišćenje Pariza?”

„Les façades?”

„Ma ne, pa nije on Malro. Mislim da se pozabavio odvodima. Interesantno, zar ne? Taj gospodin je za vladare pravio narandžine vrtove i voćnjake pune simbolike, ali je u suštini bio zainteresovan za

podzemne kanale u Parizu. U to doba u Parizu nije postojala kanalizaciona mreža. Pre bi se reklo da je u pitanju bila nekakva mešavina kanala na samoj površini i podzemnih odvoda o kojima se nije znalo gotovo ništa. Rimljani su još od doba republike znali sve o svojoj podzemnoj kanalizaciji, *Cloaca Maxima*, dok Parižani, hiljadu i petsto godina kasnije, nisu imali pojma šta se prostire ispod njihovog grada. De Kaus je prihvatio kraljev poziv jer je hteo da sazna više o tome. A šta je to hteo da sazna? Posle De Kausa na scenu je stupio Kolber. Nikako ne smemo da smetnemo s uma da smo stigli do doba Gvozdene Maske. Dakle, on je, u nameri da očisti kanale, u podzemlje poslao robijaše, ali su se oni odlučili za beg kroz izmet i, prateći struju, u nekakvom čamcu, pokušali da se dokopaju Sene, budući da se niko nije usudio da se suprotstavi tim strašnim bićima koja su užasno zaudarala i bila obavijena rojevima muva. Stoga je Kolber postavio žandare na mestima gde su se odvodni kanali slivali u reku, pa su zatvorenici, da im ne bi dopali šaka, skončali u lagumima. Za tri veka u Parizu je izgrađeno jedva tri kilometra kanalizacije, ali su u XVIII veku uspeali da naprave dvadeset i šest kilometara i to baš pred samu revoluciju. Zar vam to ništa ne govori?“

„Ah, vi znate, to...“

„To je zbog toga što su se novi ljudi dokopali vlasti, ljudi koji su znali nešto što njihovi prethodnici nisu poznavali. Napoleon je poslao brojne ekipe da pretraže mračne tunele u koje su se slivale otpadne vode grada. Ko god se usuđivao da u to doba tamo radi, nalazio je razne stvari. Prstenje, zlato, ogrlice, dragulji, ko zna šta je sve završilo u tim kanalima. Neki su se odvažili i da progutaju ono što su našli, da bi kasnije po povratku na svetlost dana, uzimali neki laksativ i postajali bogati. Otkriveno je da su mnoge kuće imale podzemni prolaz koji je vodio do odvodnih kanala.“

„Ça, alors...“

„U vreme kada su se nokširi još praznili kroz prozor? A zašto su onda već u to doba postojali odvodni kanali sa pločnicima sa strane i uzidanim gvozdenim karikama, koje su očitó služile za pridržavanje? Ti prolazi predstavljaju one *tapis francs* gde se okupljalo podzemlje, odnosno *la pègre*, kako se tada govorilo, te su u slučaju da se pojavi policija imali vremena da šmugnu i da izađu na površinu u sasvim drugom delu grada.“

„Priče za malu decu...“

„Ma nemojte? A koga vi to pokušavate da zaštitite? Za vreme Napoleona III, baron Hausman je zakonom naložio da sve kuće u Parizu moraju da imaju zasebni rezervoar i podzemni hodnik koji vodi do odvodnih kanala. Bilo je propisano da tunel bude visok dva metra i trideset centimetara, a širok metar i trideset. Je l' vam jasno? Svaka kuća u Parizu povezana podzemnim hodnikom za odvode! A znate li koliko je danas duga kanalizaciona mreža Pariza? Dve hiljade kilometara i to na više nivoa i slojeva. A sve je započelo sa čovekom koji je zaluzan za Hajdelberške vrtove...“

„Pa šta?“

„Vidim da ste se baš zainatili da mi ne odgovorite. Ali siguran sam da vi znate nešto što nećete da mi kažete.“

„Molim vas, okanite me se, kasnim na važan sastanak.“ Začuo se bat koraka.

Nisam razumeo šta je bila Salonova namera. Pogledao sam oko sebe, bio sam stešnjen između zida i otvora, te mi se učinilo da sam i ja u podzemlju, ispod luka, i da taj otvor u stvari predstavlja početak spuštanja u mračne lagume koji vrve od Nibelunga i vode do središta Zemlje. Podišla me je jeza. Spremao sam se da krenem kada sam začuo glas: „Dođite. Samo što nismo počeli. U tajnoj odaji. Pozovite ostale.“

Troglavi Zmaj čuva to Zlatno runo. Njegova prva glava potiče iz vode, druga iz zemlje, a treća iz vazduha. Neophodno je da te tri glave pripadaju samo jednom, veoma moćnom Zmaju, koji će proždrati sve druge Zmajeve.

(Jean d'Espagnet, *Arcanum Hermeticae Philosophiae Opus*, 1623, 138)

Ponovo sam se priključio svom društvu. Rekao sam Aljeu da sam čuo kako se šuška o nekakvom sastanku.

„Aha“, rekao je Alje, „postali smo znatiželjni! Ali u potpunosti vas shvatam. Čim zagrebete hermetičke tajne, postajete željni da saznate više. Pa dobro, večeras će se, koliko ja znam, obaviti inicijacija novog člana Starog i Prihvaćenog reda Rozenkrojcera.“

„Možemo li i mi da prisustvujemo?“, upitao je Garamon.

„Ne možemo. Ne smemo. Ne bi trebalo. Ne bismo smeli. Ali mi ćemo da postupimo kao i likovi iz grčkih mitova, probaćemo zabranjeno voće i izložiti se mogućoj srdžbi bogova. Dopuštam vam da provirite.“ Popeli smo se uzanim stepenicama do nekog mračnog hodnika. Alje je odškrinuo zastor te smo kroz nekakav zastakljeni otvor mogli da bacimo pogled na prostoriju ispod nas obasjanu svećnjacima. Zidovi su bili obloženi damastom sa izvezenim ljljanima, dok se u dnu prostorije uzdizao presto pokriven pozlaćenim baldahinom. S obe strane prestola nalazio se po jedan stalak na kojem su bili postavljeni mesec i sunce, napravljeni od kartona ili nekakvog plastičnog materijala. Bili su prilično nevešto izrađeni, ali prekriveni staniolom iili nekom metalnom folijom zlatne i srebrne boje. Plamen sa svećnjaka izazivao je pokretanje sunca i meseca, što je celom prizoru davalo posebnu čar. Iznad baldahina visila je ogromna zvezda okačena o tavanicu prostorije. Ona se sva blistala, budući da je bila napravljena od dragog kamenja ili stakla. Tavanica je bila prekrivena plavim damastom sa velikim srebrnim zvezdama.

Ispred prestola nalazio se dugačak sto ukrašen palmama. Na stolu je bio postavljen mač, dok se ispred njega nalazio preparirani lav s razjapljenim čeljustima. Bilo je očigledno da je u njegovoj glavi bila ugrađena mala crvena svetiljka jer su mu oči bile užarene.

Izgledalo je kao da suče plamen kroz otvorenu čeljust. Pomislio sam da to mora da je delo Salonovih ruku i najzad shvatio na koje je to mušterije mislio onog dana kada smo se sreli u rudniku u Minhenu.

Za stolom se nalazio Bramanti u grimiznoj odeždi sa izvezenim zelenim ukrasima. Nosio je beli plašt sa zlatnim obrubom. Na grudima mu se blistao krst, dok je na glavi imao kapu koja je pomalo podsećala na mitru. Na vrhu kape bila je crveno-bela peruška. Pred njim je stajlo dvadesetak osoba, poređanih poput sveštenika, koje su na sebi imale istu grimiznu odeždu, samo bez ukrasa. Svi su na grudima imali nešto zlatno. Učinilo mi se da prepoznajem o čemu je reč. Prisetio sam se jednog renesansnog portreta, habsburškog nosa i čudnog jagnjeta obešenog oko pojasa, sa nogama koje vise. Shvatio sam da su prilično dobro kopirali ukrase Reda Zlatnog runa.

Bramanti je govorio, raširenih ruku podignutih uvis. Izgledalo je kao da izgovora nekakvu litaniju, dok su ostali povremeno nešto mrmrljali. Zatim je Bramanti podigao mač, a potom su svi prisutni iz odežde izvukli bodež ili nož za hartiju i podigli uvis. U tom trenutku Alje je ponovo povukao zastor. Videli smo suviše.

Sišli smo stepenicama (korakom Pink Pantera, kao što je naglasio Diotallevi koji je znao sve moguće gluposti vezane za savremeno društvo, pa i crtaće) i ponovo stigli u vrt. Bili smo pomalo zadihani.

Garamon je bio zaprepašćen. „Da li su, da li su to... masoni?”

„Ah”, reče Alje, „a šta to znači masoni? Oni su sledbenici viteškog reda koji je vezan za Rozenkrojcere a samim tim, posredno, i za Templare.”

„Ali zar sve to nema veze sa slobodnim zidarstvom?”, ponovo je upitao Garamon.

„Ako i postoji nešto zajedničko sa slobodnim zidarstvom, onda je to, kao što ste videli, činjenica da je i Bramantijev obred razbibriga za pripadnike slobodnih profesija i lokalne politikante. Ali tako je bilo od samog početka: slobodno zidarstvo je iskrivljena legenda o Templarima. A ovo što ste videli predstavlja karikaturu karikature, osim što ova gospoda sve to shvata prilično ozbiljno. Avaj! Svet vrvi od takozvanih rozenkrojcerovaca i templarista. Sigurno je da se od njih ne može očekivati nikakvo otkrovenje iako među njima ima posvećenika koji zavređuju pažnju.”

„Ali, na kraju krajeva“, upitao je Belbo bez uobičajene ironije i nepoverljivosti, kao da ga se pitanje lično tiče, „na kraju krajeva, vi posećujete sve njih. Kome verujete... odnosno, kome ste verovali od svih njih?“

„Naravno, nikome. Da li vam ja ličim na naivčinu? Ja ih uvek posmatram sa odstojanja, ali sam pun razumevanja. Moje interesovanje podseća na teologa koji posmatra svetinu u Napulju kako iščekuje čudesa od svetog Đenara. Ta rulja svedoči o veri i dubokoj potrebi, a teolog se kroz tu znojavu i slinavu svetinu kreće ne bi li sreo nepoznatog sveca, nosioca više istine, koji bi jednoga dana bio kadar da otkrije nove pojedinosti o tajni Presvetog Trojstva. Ali Presveto Trojstvo nije sveti Đenaro.“

Niste mogli da ga uhvatite ni za glavu ni za rep. Nisam znao kako da definišem taj njegov hermetički skepticizam, liturgijski cinizam, to vrhunsko neverništvo koje ga je teralo da odaje počast svakom sujeverju koje je prezirao.

„Vrlo je jednostavno“, odgovorio je Alje Belbu, „ako su Templari, oni pravi, za sobom ostavili nekakvu tajnu i zasnovali nekakvo sledbeništvo, mi moramo da se bacimo u potragu za njima u sredinama u kojima bi najlakše mogli da se kamufliraju, tamo gde oni sami smišljaju obrede i mitove kako bi delovali neopaženo i bili poput ribe u vodi. Šta radi policija kada traga za nekim vrhunskim zločincem, genijem zla? Vršlja po podzemlju, po zloglasnim barovima, gde se nalaze samo sitne ribe koje nikada ne bi mogle da osmisle grandiozne zločine kao prestupnik za kojim se traga. A šta radi Kralj straha kada želi da zavrbuje nove verne sledbenike? Gde ih traži i pronalazi? On odlazi tamo gde se sastaju lažni buntovnici koji nemaju petlju da sami nešto urade, ali otvoreno podražavaju ponašanje svojih idola. Svetlost treba tražiti izgublenu u požarima, ili u šikarama gde posle vatre plamičci cvrče ispod trnjišta, mutljaga i poluspaljenog lišća. Pa gde bi mogao bolje da se sakrije pravi Templar ako ne u masi svojih karikatura?“

Smatramo da se kao druidska društva mogu definisati ona društva koja se deklariraju kao druidska, u svom nazivu ili ciljevima i koja vrše inicijaciju inspirisanu druidizmom.

(M. Raoult, *Les druides. Les sociétés initiatiques celtes contemporaines*, Paris, Rocher, 1983, str.18)

Bližila se ponoć, a prema onome što nam je Alje ranije rekao, očekivalo nas je još jedno iznenađenje te večeri. Napustili smo palatinske vrtove i nastavili naše putovanje po brdima.

Posle četrdeset pet minuta Alje nam je rekao da parkiramo kola pokraj nekakve šikare. Morali smo da se probijemo kroz grmlje kako bismo stigli do proplanka, a nije postojao ni put ni staza.

Uspion je bio blag, ali smo se mi sporo probijali kroz šiblje, pošto je teren bio klizav. Zemlja nije bila vlažna, ali je bila prekrivena trulim lišćem i lepljivim korenjem po čemu je bilo veoma teško hodati. Alje je povremeno palio baterijsku lampu da bi pronašao najbolji mogući put, ali bi je odmah i gasio s obzirom na to – kako je govorio – da ne treba da odamo svoje prisustvo ljudima koji učestvuju u obredu. U jednom trenutku Diotalevi je pokušao nešto da prozbori, ako se dobro sećam, pomenuo je Crvenkapu, ali ga je Alje prilično ljutito zamolio da se uzdrži od komentara.

Bližili smo se samom kraju šikare kada smo začuli glasove u daljini. Najzad smo stigli do oboda proplanka koji je bio obasjan svetlošću nekakvih baklji, ili bolje rečeno, svetiljki koje su se lelucale tik iznad tla bacajući slabašnu srebrnkastu svetlost. Izgledalo je kao da nekakav gas gori i stvara mehure sapunice koji su lebdeli iznad same trave. Alje nam je naredio da se tu zaustavimo i sačekamo dalji razvoj događaja, jer nas je šiblje zaklanjalo od bilo kojih pogleda.

„Uskoro će stići sveštenice. Bolje rečeno druidkinje. Reč je o prizivanju velike kosmičke device Mikil. Sveti Mihailo je njen pandan u hrišćanskoj tradiciji i nije slučajno što je on anđeo, dakle bespolno biće, pa je stoga mogao da zauzme mesto ženskog božanstva...”

„Odakle dolaze?“, šapatom je upitao Diotalevi.

„Iz raznih krajeva, iz Normandije, Norveške, Irske... To je jedinstven događaj, a ovo mesto je kao stvoreno za taj obred.“

„A zašto?“, upitao je Garamon.

„Jednostavno zato što neka mesta poseduju magiju koju druga nemaju.“

„A šta one rade... u običnom životu?“, ponovo je upitao Garamon.

„Sve i svašta. Ima tu daktilografkinja, službenica osiguravajućeg društva, pesnikinja. Da ih sutra sretnete na ulici, ne biste ih prepoznali.“

U tom trenutku počeli smo da naziremo grupicu koja se žurno približavala središtu proplanka. Tada sam shvatio da su svetla koja sam ranije video mali fenjeri da ih sveštenice drže u rukama. Nije ni čudo što smo pomislili da je svetlost tik iznad trave jer je proplanak bio na vrhu brega. U daljini sam ugledao druitkinje koje su se, uspevši se iz doline, pojavile na obodu visoravni. Imale su bele plašteve koji su se lagano lepršali na povetarcu. Tri sveštenice su stale u središte, dok su ih ostale okružile.

„To su tri druidske device, *hallouines* iz Lisjoa, Klonmaknojza i Pino Torinezea“, rekao je Alje. Belbo je upitao zašto baš odatle, ali je Alje samo odmahnuo rukom: „Tišina, budite strpljivi. Ne mogu vam u tri reči objasniti obred i hijerarhiju u nordijskoj magiji. Zadovoljite se onim što vam kažem. Ako vam nešto ne kažem, to je stoga što ne znam... ili ne smem da vam kažem. Obavezao sam se da neke tajne nikome ne otkrivam.“

Primetio sam u središtu proplanka gomilu kamenja koje je oblikom pomalo podsećalo na dolmen. Mislim da su izabrale ovaj proplanak upravo zbog tog kamenja. Jedna sveštenica se pope na dolmen i dunu u trubu. Ova truba je još više podsećala na bukcinu iz pobedničkog marša u Aidi nego ona koju smo videli nekoliko sati ranije. Ali zvuk joj je bio nekako prigušen i noćni, kao da je dolazio izdaleka. Belbo me je dodirnuo po mišici: „To je ramsing, instrument koji su koristili tugsi, sledbenici boginje Kali, pokraj svetog drveta banijan...“

Očito da nisam shvatio da se našalio samo da bi odagnao druge asocijacije, te sam mu zario nož u srce svojim brzopletim zaključkom: „Da je u pitanju fligorna, sigurno ne bi bilo toliko upečatljivo.“

Belbo je klimnuo glavom. „Oni i jesu ovde upravo zbog toga što ne žele fligornu“, rekao je. Pitam se da li je možda te večeri počeo da nazire vezu između svojih snova i onoga što mu se dešavalo tih meseci.

Alje nije pratio naš razgovor, ali nas je čuo kako šapućemo. „Nije reč ni o upozorenju ni o zovu“, rekao je, „u pitanju je neka vrsta ultrazvuka da bi se ostvario kontakt sa podzemnim talasima. Pogledajte, sada se sve sveštenice u krugu drže za ruke. Stvaraju neku vrstu živog akumulatora kako bi sakupile i usmerile teluričke vibracije. Sad bi trebalo da se pojavi oblak...“

„Kakv oblak?“, prošaputao sam.

„Prema tradiciji, reč je o zelenom oblaku. Sačekajte...“

Nisam verovao da će se pojaviti bilo kakav zeleni oblak, ali istog trenutka iz zemlje je počela da se podiže izmaglica, da je bila gušća i jednoobrazna, sigurno bih mogao da je nazovem maglom. Bila je to nekakva pahuljasta smesa nalik na šećernu penu koja se tu i tamo zgušnjavala, a potom bi nošena vetrom odlepršala na drugi kraj proplanka. Prizor je bio čudesan, povremeno bi se u pozadini videlo drveće, zatim bi opet sve postalo mutno i prekriveno parom, a onda se u središtu proplanka uzdigao dim, pa nismo mogli da vidimo šta se dešava. U tim trenucima jedino smo mogli da posmatramo obode proplanka i nebo na kome je i dalje sijao mesec. Oblačići su se tako brzo i neočekivano pomerali kao da se povinuju nekakvim nepredvidljivim silama.

Pomislio sam da je u pitanju neki hemijski trik, ali sam potom mućnuo glavom: bili smo na oko šest stotina metara nadmorske visine, pa su to možda i bili pravi pravcati oblaci. Predviđeni obredom, prizvani? Najverovatnije ne, ali su sveštenice izračunale da bi na toj visini, u povoljnim okolnostima, iznad samog tla mogli da se pojave lutajući slojevi magle.

Zaista smo morali da se divimo prizoru jer se i odežda sveštenica stapala sa belinom oblaka te se činilo da njihova obličja čas izranjaju iz beličaste tame a čas ponovo nestaju u njoj, kao da su i same stvorene u toj magli.

U jednom trenutku oblak je prekrpio celu livadu, dok je nekoliko otkinutih oblačića poletelo ka nebu i gotovo zaklonilo mesec, ali je on još uvek obasjavao obode proplanka. Onda je iz oblaka izronila druitkinja koja je počela da trči u pravcu šikare sa ispruženim

rukama. Dok je trčala, vikala je na sav glas, pa sam pomislio da nas je otkrila i da nas proklinje. Ali kada nam se približila na svega nekoliko metara od nas, promenila je pravac i počela da trči u krug oko oblaka. Potom je ponovo nestala u magli s leve strane, da bi se posle nekoliko minuta pojavila s desne strane. Ponovo nam se približila i mogao sam da joj vidim lice. Bila je to sibila sa danteovskim nosom, usana tankih poput ožiljka, usana koje su se otvarale kao nekakav morski cvet. Gotovo da je bila potpuno bezuba, imala je samo dva sekutića i jedan asimetrični očnjak. Njene prodorne oči kolutale su kao u neke ptice grabljivice. Začuo sam, ili mi se učinilo kako sam čuo, a sada kad su mi se mnoga sećanja izmešala, mislim da se sećam da sam čuo neke povike na čudnom latinskom pomešane sa nizom reči koje su podsećale na gelski. Sve to zvučalo je ovako „o pegnia (oh i oh!, intus) et eee uluma!!!“, i odjednom magla nestade a proplanak ponovo postade vidljiv. Pred nama se ukazalo krdo svinja koje su oko svojih debelih vratova imale oglicu od zelenih jabuka. Sveštenica koja je svirala u trubu i dalje je bila na dolmenu, ali je sada oštrila nož.

„Hajdemo“, prozbori Alje. „Završeno je.“

Primetio sam, dok sam ga slušao, da nas je oblak gotovo potpuno prekrilo, te sam jedva nazirao svoje društvo.

„Kakvo crno završeno?“, relao je Garamon. „Čini mi se da sledi najzanimljiviji deo.“

„Završen je deo koji ste smeli da vidite. Ne smemo da se zadržavamo. Moramo da poštujemo obred. Pođimo.“

Ponovo smo počeli da se probijamo kroz vlažnu šikaru. Sve nas je podilazila neka jeza dok smo klizili niz trulo lišće. Bili smo zadihani i rasuti kao četa u begu. Sakupili smo se na putu. Od Milana nas je delilo manje od dva sata. Pre nego što je s Garamonom ušao u auto, Alje nas je pozdravio: „Izvinite što sam prekinuo predstavu. Hteo sam da upoznate nešto, odnosno nekoga ko živi u našoj blizini, a za koga u suštini i vi sada radite. Ali nisam smeo da vas pustim da ostanete do kraja. Kada su me obavestili o ovom događaju, morao sam da obećam da nećemo remetiti ceremoniju. Naše prisustvo bi negativno delovalo na sledeće faze u obredu.“

„Ali svinje? Šta će se zbiti s njima?“, upitao je Belbo.

„Rekao sam sve što sam smeo da kažem.“

„Na šta te podseća ona riba?“

„Na druge ribe.“

„A na šta te podsećaju druge ribe?“

„Na druge ribe.“

(Joseph Heller, *Catch 22*, New York, Simon & Schuster, 1961, XXVII)

Kada sam se vratio iz Pijemonta, grizla me je savest, ali čim sam ugledao Liju, zaboravio sam na žudnju koja me je tamo obuzimala.

Ipak, to putovanje ostavilo je duboke tragove u meni i sada sam zabrinut što tada nisam bio zabrinut. Polako sam privodio kraju svoj rad na istorijatu metala i pažljivo stavljao ilustracije za svako poglavlje, ali nisam mogao da se oslobodim prokletih analogija, baš kao onomad u Rijju. Ima li ikakve razlike između Reomirove cilindrične peći iz 1750, inkubatora za jaja i ovog atanora iz sedamnastog veka, materice, mračnog uterusu za stvaranje ko zna kakvih tajanstvenih metala? Kao da su mi se potpuno pomešali zamak u Pijemontu koji sam posetio prethodne nedelje i *Deutsches Museum*.

Sve teže sam uspevao da razaberem kada je u pitanju svet magije a kada ono što danas zovemo svet nauke i tehnike. Tako bi se ličnosti, za koje smo još u školi naučili da su bili veliki pronalazači u matematici i fizici, odjednom obrele u mraku sujeverja, pa sam shvatio da su čas radili u laboratoriji a čas prebivali po kabali. Da nisam počeo da gledam na celokupnu istoriju kao naši đavoljupci? Ali šta bi drugo i moglo da se pomisli kada se pronađu pouzdani podaci da su se pozitivistički fizičari, tek što bi napustili univerzitetske klupe, odmah okretali spiritističkim seansama i astrološkim družinama, i da je Njutn do zakona gravitacije došao zato što je verovao da postoje tajne sile (sećao sam se njegovih istraživanja rozenkrojcerovske kosmologije)?

Nekada davno smatrao sam da je, ako želim da postanem naučnik, moja obaveza da budem podozriv prema svemu, a sada nisam mogao da se uzdam čak ni u one koji su me naučili da postanem podozriv.

Pomislilo sam: isti sam kao i Amparo, ne verujem u nešto ali se tome predajem. Hvatao sam samog sebe kako razmišljam o činjenici da je u suštini velika piramida zaista bila visoka jedan milijarditi deo rastojanja između Zemlje i Sunca i da stvarno ima puno sličnosti između keltske mitologije i mitologije Indijanaca. Počeo sam da preispitujem sve ono što me je okruživalo, kuće, natpise na radnjama, oblake, bakroreze u bibliotekama, ne bi li mi otkrili nešto novo, nešto što su skrivali u sebi i do čega se moglo dopreti samo pomoću tajanstvenih analogija.

Spasla me je Lija, bar privremeno.

Ispričao sam joj sve (odnosno skoro sve) o našem putovanju u Pijemont, a osim toga, svake večeri vraćao sam se sa novim interesantnim podacima za ukršteni katalog. Ona mi je govorila: „Hajde jedi, ti si kost i koža.“ Jedne večeri je sela za pisaći sto, sklonila šiške sa čela kako bi mogla da me pogleda pravo u oči i spustila ruke na krilo kao prava domaćica. Nikada nije sedela tako. Noge su joj bile raskrečene, a suknja zategnuta na kolenima. Ta poza mi se učinila prilično prostačkom. A onda sam videwo njeno lice koje se blistalo nekakvim umilnim sjajem. Slušao sam je, ne znam ni sam zbog čega, s poštovanjem.

„Pime“, rekla mi je, „ne dopada mi se tvoj stav u celoj toj priči oko Manucijoa. Nekada si prikupljao činjenice kao što neko skuplja školjke. A sada izgleda kao da popunjavaš brojeve za loto.“

„Samo zato što me ti đavoljupci zabavljaju.“

„Ne bih rekla da te zabavljaju nego da si opsednut njima, a to nije isto. Pazi se, inače ćeš se razboleti zbog njih.“

„Ne preteruj. Ako je neko u svemu tome bolestan, onda su to oni, nemoj mi reći da čovek poludi ako radi u ludnici.“

„To tek treba da se vidi.“

„I sama znaš da se nikada nisam uzdao u analogije. A sada je preda mnom rapsodija analogija, Koni Ajlend, Prvi maj u Moskvi, Sveta godina analogija, primećujem da su neke bolje od drugih i pitam se da li zaista postoji razlog za to.“

„Pime“, pogledala sam tvoje fiše, zato što moram da ih sređujem. Šta god ti tvoji đavoljupci otkriju, to već postoji ovde, pogledaj“, rekla je Lija lupkajući se po stomaku, bokovima, butinama i čelu. U tom položaju, sa raskrečanim nogama i zategnutom

suknjom, ličila je na jedru i snažnu dojilju, ona koja je uvek bila krhka i gipka – zato što ju je blažena mudrost obasjavala materinskim autoritetom.

„Pime, ne postoje arhetipi, već telo. U stomaku je lepo jer u njemu raste beba i zato što tvoja alatka voli da se dole šepuri, a i ukusna hrana spušta se u njega. Zbog toga su važni špilja, klanac, lagum, podzemni prolaz, pa čak i lavirint koji je isti kao i naše milo i drago škembe. Kada neko želi da napravi nešto važno, to čini tamo, jer si i ti sam došao odande u trenutku kada si rođen, plodnost je uvek u nekoj rupi, gde prvo nešto trune, a onda odjednom, eto ti tamo Kinešćića, urme ili baobaba. Ali gore je bolje nego dole, jer ako ti je glava nadole krv ti se sliva u mozak, jer kosa smrdi manje od nogu, jer je bolje popeti se na drvo i brati voće nego biti pod zemljom hrana za crve, jer se retko povređuješ tako što glavom lupiš u plafon (osim kada si u potkrovlju), dok se često povređuješ tako što padneš na zemlju, i eto zbog čega je gornji svet namenjen anđelima a donji đavolima. Ali s obzirom da je tačno i ono što sam rekla o svojoj tibi, to znači da je istinito i jedno i drugo. Lepi su i dole i unutra i gore i spolja i s tim nema nikave veze ni živin duh ni manihejizam. Vatra ti daje toplinu, a hladnoća izaziva upalu pluća, naročito ako si mudrac od pre četiri hiljade godina; dakle, vatra ima tajanstvene vrline, omogućava ti čak i da pečeš pile. Ali hladnoća omogućava da to isto pile čuvaš u frižideru, a ako dotakneš plamen, stvoriće ti se ogroman plik. Znači, ako razmišljaš o nečemu što se sačuva hiljadama godina kao što je mudrost, onda moraš da pomisliš da se to nalazi na planini, dakle na visokom (videli smo da je visoko dobro) i to u nekoj špilji (videli smo da je to podjednako dobro), u većitoj hladnoći tibetanskih snegova (što je veoma dobro). A ako hoćeš da saznaš zašto mudrost dolazi sa istoka a ne sa švajcarskih Alpa seti se da su se tvoji preci budili ujutro, dok još nije ni svanulo, i gledali ka istoku u nadi da će se pojaviti Sunce, a ne da će padati kiša, za ime Boga.”

„Kako ti kažeš, mama.”

„Naravno da je kako ja kažem, milo moje čedo. Sunce je dobro jer prija telu i zato što ima lep običaj da se pojavi svakoga dana, dakle, dobro je sve što se vraća, a ne ono što prođe i ode, pa ko se zatekao, zatekao se. Najbolji način da se vratiš tamo odakle si pošao jeste da hodaš ukруг. A pošto je zmija jedina životinja koja voli da se

sklupča, jasno je otkud toliko mitova i kultova sa zmijom, nećemo valjda povratak Sunca prikazati sklupčanim nilskim konjem. Osim toga, ako hoćeš da vršiš obred zazivanja Sunca, moraš da se krećeš ukруг, jer ako se krećeš pravo, udaljićeš se od kuće, pa bi obred bio veoma kratak. I još: krug je najbolji oblik za obrede, to znaju i gutači vatre po trgovima, jer sve osobe poređane ukруг vide na isti način onoga ko je u centru, a ako bi se celo pleme poređalo jedan do drugog, kao četa vojnika, oni koji su daleko ne bi ništa videli; eto zbog čega su krug, kružno kretanje i vraćanje u tačku polaska najvažniji za svaki kult i ritual.”

„Kako ti kažeš, mama.”

„Naravno da je kako ja kažem. A sad da pređemo na magične brojeve koje tvoji autori naprosto obožavaju. Ti si jedan, a ne dva, imaš jednog miška, a ja jednu ribicu, imamo po jedan nos i srce, vidiš koliko važnih stvari postoji koje su jedinstvene. No, imamo dva oka, dva uha, dve nozdrve, dva guza, dve ruke, dve noge, ja par dojki a ti par mošnji. Tri je najčarobniji broj jer ga naše telo ne poznaje, nemamo ništa po tri, pa bi zato taj broj morao da bude veoma tajanstven i zbog toga ga pripisujemo bogu, bez obzira u kog boga verujemo. Ali ako dobro razmisliš, ja imam jednu stvarčicu i ti imaš jednu stvarčicu – ćuti i nemoj da se sprdaš - i ako se te dve stvarčice spoje, napravićemo novu stvarčicu pa će da nas bude troje. Da li nam je, dakle, potreban univerzitetski profesor da nam otkrije da su svi narodi imali trojaku strukturu, trojstvo i tome slično? Ali za stvaranje religije nije korišćen kompjuter, stvarali su je obični ljudi koji su se tucali kako priroda nalaže i sve te trojne strukture nisu tajna, već priča o onome što ti radiš i o onome što su oni radili. Ali dve ruke i dve noge daju četiri i vidiš da je i četiri lep broj, naročito ako imaš u vidu da životinje imaju četiri noge i da mala deca hodaju četvoronoške, što je znala i Sfinga. Da i ne pominjem pet, imamo pet prstiju na ruci, a ako se uzmu u obzir obe ruke, dolazimo do drugog svetog broja, a to je deset. Naravno da postoji samo deset zapovesti, jer da ih ima dvanaest, pop koji za svaku koristi po jedan prst, morao bi za poslednje dve da se posluži rukom svog crkvenjaka. A sada se seti tela i izbroj šta sve izrasta iz trupa. Kod muškaraca to su: glava, ruke, noge i penis, dakle šest, dok kod žena ima sedam stvari. Mislim da zbog toga tvoji autori ne zarezuju mnogo broj šest, osim kao dvostruki broj tri, jer važi samo za muškarce koji nemaju nijednu

sedmicu. Stoga je, kada vladaju muškarci, sedam sveti broj, a zaboravljaju da i moje sise izrastaju iz trupa, ali šta je tu je. Osam – Bože moj - nemamo nijednu osmicu... ah da, setila sam se, ako se uzmu u obzir obe ruke i noge, videćemo da zbog laktova i kolena imamo osam dugačkih velikih kostiju, a ako tome pridodamo trup, dobićemo broj devet, plus glava i eto ti opet broja deset. Ali da se zadržimo još malo na telu, videćeš da je moguće dobiti koji god hoćeš broj. Seti se rupa.”

„Rupa?”

„Da, koliko rupa ima tvoje telo?”

„Pa...”, brojao sam. „Očne duplje, nozdrve, uši, usta, dupe, ukupno osam.”

„Vidiš? Eto još jednog razloga zbog kojeg je osam lep broj. Ali ja imam devet rupa. A deveta služi da ti ugledaš svetlost dana i eto zbog čega je devet značajnije od osam. Ali možda želiš objašnjenje drugih uobičajenih oblićja. Ako hoćeš, možemo da uzmemo anatomiju menhira, o kojima tvoji autori uvek govore. Preko dana se uspravljaju a noću opružaju – kao i tvoj đokica, ne, ne moraš da mi objašnjavaš šta radi noću, činjenica je da radi kad je uspravan, a odmara se kad je opružen. Dakle, vertikalni položaj predstavlja život, u sprezi je sa Suncem, obelisci se uzdižu poput drveća, dok horizontalni položaj i noć predstavljaju san i samim tim smrt. Svi obožavaju menhire, piramide, stubove, a niko balkone i balustrade. Da li si ikada čuo za neki drevni kult svete ograde? Je l' vidiš? To je i stoga što ti telo to ne omogućava, oni koji poštuju uspravni kamen mogu da ga vide čak i kada se oko njega okupi mnoštvo ljudi, dok poštovaoci horizontalne stvari mogu da je vide samo ako su u prvom redu, dok se preostali guraju i viču: hoću i ja da vidim, nije baš savršen prizor za magični ritual...”

„Ali reke...”

„Kod reka nije važno što su horizontalne, već što se sastoje od vode; nećeš valjda da ti objašnjavam odnos između vode i tela... Ukratko, svi mi imamo ovo isto telo i zbog toga se okrećemo istim simbolima čak i ako živimo milion kilometara jedni od drugih, pa nije ni čudo što sve liči jedno na drugo. Znači, ko ima imalo mozga u glavi, kad vidi alhemičarske pecare, zatvorene i tople unutra, odmah misli na majčin stomak iz kojeg će se roditi dete, samo tvoji đavoljupci vide Bogorodicu koja samo što nije rodila dete i misle kako

ona liči na alhemičarsku pecaru. Tako su proveli hiljade godina u potrazi za porukom, a sve je to već postojalo, dovoljno je bilo da pogledaju u ogledalo.”

„Ti mi uvek kažeš istinu. Ti si moje ja, odnosno ja kako me ti vidiš. Želim da otkrijem sve tajne arhetipa tela.” Te večeri odlučili smo da za trenutke razmene nežnosti koristimo izraz „praviti arhetipe.”

Dok sam se polako prepuštao snu, Lija me je potapšala po ramenu. „Umalo da zaboravim”, rekla je. „Trudna sam.”

Trebalo je da poslušam Liju. Iz njenih reči izvirala je mudrost onih koji znaju gde se rađa život. Prodorom u podzemlje Agarte, u piramide Izidinog otkrovenja, ušli smo u Geboru, sefirot straha, u trenutku kada se bes širio svetom. Da nisam, barem na trenutak, dopustio da me zavede Sofijina filozofija? Mozes Kordovero kaže da je Žensko s leve strane i uvek se rukovodi Geborom... osim ako muškarac ne uspe da iskoristi tu sklonost kako bi ulepšao svoju Nevestu i pošto smekša njeno srce, natera je da se okrene ka dobru. Dakle, svaka želja mora da ima vlastita ograničenja, inače će Gebora postati Strogost, mračni privid, svet demona.

Ukrotiti želju... To mi je uspelo u Brazilu, tokom obreda umbanda, kada sam udarao u agogo. Postao sam član orkestra i uspeo da se spasem transa. To sam učinio i s Lijom, obuzdao sam želju u čast Neveste i bio nagrađen očinstvom, moje seme bilo je blagosloveno.

Ali nisam uspeo da istrajem. Lepota Tiferetha se spremala da me zavede.

6
TIFERETH

San o životu u novom i nepoznatom gradu znači skorbu smrt. Naime, mrtvi žive negde drugde, ali ne zna se gde.

(Gerolamo Cardano, *Somniorum Synesiorum*, Basel, 1562, 1, 58)

Ako je Gebora sefirot zla i straha, Tifereth je sefirot lepote i harmonije. Diotalevi je rekao da je Tifereth razmišljanje koje prosvetljava, drvo života, purpurni privid. To je sporazum Pravila i Slobode.

A ta godina bila je za nas godina zadovoljstva, veselog poigravanja sa velikim testom univerzuma, u kojem se Tradicija venčala s Elektornskom mašinom. Stvarali smo i u tome nalazili zadovoljstvo. Bila je to godina u kojoj smo izmislili Plan.

Bila je to srećna godina, barem za mene. Lijina trudnoća je tekla bez ikakvih problema, Garamon i moja agencija omogućili su mi da ne moram da brinem za svaku paru. Zadržao sam kancelariju u fabričkom zdanju na periferiji, a uspeli smo i da renoviramo Lijin stan.

Čudesna pustolovina metala stigla je u ruke korektora i štampara. Tada je gospodin Garamon došao na genijalnu ideju: „Ilustrovani istorijat okultnih i hermetičkih nauka. Uz materijal koji nam liferuju đavoljupci, uz znanja koje ste stekli i savete takvog genijalca kakav je Alje, za godinu dana uspećete da sastavite knjigu – četiristo strana, naravno velikog formata, sa ilustracijama na svakoj strani, slikama u koloru da ti pamet stane. Možemo delimično da recikliramo deo ilustracija koji smo koristili za istorijat metala.”

„Ali”, požalio sam se, „tematika je potpuno različita. Čemu može da mi posluži fotografija ciklotrona?”

„Čemu može da posluži? Kazobon, mućnite glavom! Šta se dešava u tim atomskim mašinama, u tim megatronskim pozitronima ili kako li se već zovu? Materija se pretvara u kašu, staviš grijer a dobiješ kvark, crne rupe, centrifugalni uranijum ili šta ti ja znam. San snova Hermes et Alchermes – uostalom neću ja da radim vaš posao. S leve strane gravira Paracelzusa, starog dobrog Abrakadabre i njegovih alambika, a s desne kvazari, mikser za tešku vodu,

gravitaciono-galaktička antimaterija, naravno na zlatnoj pozadini. Je li treba i da vam nacrtam? Nije čarobnjak nekakav hokus-pokus pametnjaković koji nije imao blage veze ni sa čim, već naučnik koji je uspeo da razume tajanstvena svojstva materije. Treba otkriti sve što je čudesno oko nas, posumnjati da astrolozi sa Maunt Palomara znaju mnogo više nego što su spremni da kažu...”

Da bi me osokolio, znatno mi je povećao honorar. Bacio sam se na potragu za minijaturama iz *Liber Solis* Salomona Trismesina i *Liber Mutus* Pseudo-Lulusa. Trpao sam u registratore pentagrame, drveće se sefirotima, dekade, talismane. Njuškao sam po bibliotečkim salama u koje niko nije zalazio, kupovao desetine knjiga u knjižarama koje su u stara dobra vremena prodavale kulturnu revoluciju.

Nonšalantno sam se kretao u krugovima đavoljubaca, kao da sam psihijatar zaljubljen u svoje pacijente, dok ga povetarac, pirkajući kroz grane stoletnog drveća u parku njegove privatne klinike, miluje po licu. A on prvo ispisuje stranice o ludilu, a zatim ludačke stranice. Ne shvata da se stopio sa svojim pacijentima, misli da je postao umetnik. Tako se rodila ideja o Planu.

Diotalevi je pristao na igru zato što je za njega ona bila molitva. Što se pak Jakopa Belba tiče, mislio sam da se on zabavlja kao i ja. Tek sada shvatam da u tome nije uživao. Učestvovao je u igri, ali je istovremeno grizao nokte, ili, bolje rečeno, bio je deo igre u nadi da će naći neku od nepoznatih adresa ili pozornicu bez reflektora koju pominje u fajlu pod naslovom San. Surogat telogije za Anđela koji se nikada neće pojaviti.

FILENAME: San

Ne mogu da se setim da li je to bio san u snu, ili sam iste noći sanjao oba, jedan za drugim, ili su se jednostavno dva sna smenjivala.

Tražim neku ženu, ženu koju poznajem, s kojom sam imao burnu vezu, ali ne mogu da dokučim zašto je došlo do zahlađenja – verovatno sam ja kriv što se nisam javljao. Čini mi se neverovatnim što sam dopustio da protekne toliko vremena. Naravno, tražim nju, odnosno njih, jer nije u pitanju samo jedna žena, ima ih više. Sve sam izgubio na isti način, jer sam ih zanemario. Obuzima me neizvesnost. Bila bi dovoljna samo jedna, jer znam da sam njihovim gubitkom mnogo izgubio. U snu ih, kao po pravilu, ne nalazim, ne odlučujem se da otvorim imenik u kome se nalazi broj telefona, a ako ga i otvorim, zbog dalekovidosti ne uspevam da pročitam imena.

Znam gde se ona nalazi, odnosno ne znam tačno mesto, ali znam kako izgleda, jasno se sećam nekakvih stepenica, predvorja, odmorišta. Ne šetam gradom u potrazi za tim mestom, izjeda me briga, potpuno sam paralisani, i dalje mučim samog sebe pitanjem kako sam dopustio, ili zbog čega sam hteo da se naša veza ugasi, zašto nisam došao na poslednji sastanak. Siguran sam da ona očekuje moj poziv. Kad bih samo znao kako se zove, znam dobro ko je, osim što ne mogu da se setim njenih crta lica.

Ponekad u polusnu koji sledi pokušavam da opovrgnem san. Probaj da se setiš, ti znaš sve i sećaš se svega, nemaš neraščićene račune, sve je jasno kao dan. Ne postoji stvar za koju ti ne znaš gde je. Sigurno ne postoji.

Ali i dalje sumnjaš da si nešto zaboravio, potisnuo negde u dubinu, poput novčanice ili poruke sa dragocenim podatkom koje čuštamo u džep pantalona ili stare jakne, a tek kasnije shvatimo da je to bila jedina važna stvar, odlučujuća.

Jasno se sećam grada. To je Pariz, leva obala, znam da ću, ako pređem reku, doći do trga koji liči na *Place des Vosges*... ali čini mi se da nije tako zatvoren, u pozadini se vidi nešto što liči na *Madeleine*. Kad prođem trg i skrenem iza hrama, stižem do jedne ulice (na čijem uglu se nalazi knjižara antikvarnica), a kada ulica zavije udesno, dolazim do lavirinta uličica i nema sumnje da sam u *Barrio Gotico* u Barseloni. Mogao bih odatle da izbijem na veoma široku ulicu, punu svetla, a gotovo fotografski se sećam da se, ako se iz te ulice krene nadesno, stiže do ćorsokaka u kojem se nalazi Pozorište.

Ne znam šta se odigrava u tom mestu za uživanje, verovatno neka sumnjiva ali zabavna rabota, možda striptiz. Zbog toga se ne usuđujem da se raspitam, ali znam dovoljno da poželim da se, sav uzbuđen, vratim. Uzalud, sve ulice u blizini *Chatam Rooda* su se izmešale.

Budim se s gorkim ukusom promašenog susreta. Ne uspevam da se pomirim s činjenicom da ne znam šta sam izgubio.

Ponekad se nalazim i u nekoj velikoj kući na selu. Kuća je veoma prostrana, ali ja znam da postoji još jedno krilo, samo ne znam kako da dođem do njega, kao da su svi prolazi do tog dela zazidani. A u tom drugom krilu ima soba i soba, ja sam ih ranije video, nemoguće da sam to sanjao u nekom drugom snu. U njima se nalazi stari nameštaj i izbledele gravire, police na kojima su mala pozorišta od isečenog kartona iz XIX veka, divani sa vezenim pokrivačima i biblioteka sa mnogo knjiga, cela zbirka *Ilustrovane revije putovanja i pustolovina na kopnu i moru*, po godištima. Nije tačno da su se raskupusale od silnog čitanja i da ih je mama dala sakupljačima stare hartije. Pitam se ko je izmešao stepenice i hodnike jer bih tamo, u mirisu te dragocene stareži, hteo da sagradim svoj mirni kutak.

Zašto ne sanjam maturski ispit kao sav normalan svet?

Bio je to nekakav sklop šest metara širok, postavljen u središte sale. Površina je bila sačinjena od drvenih parčica u obliku kocke koji su bili različite veličine i međusobno povezani tankim žicama. Na svakoj od stranica kocke zalepljen je papirni kvadratić, a na tim kvadratićima ispisane su reči iz njihovog jezika, u svim mogućim konjugacijama i deklinacijama, ali bez ikakvog reda... Svaki đak bi na njegovu komandu šćepao jednu od četrdeset železnih ručki pričvršćenih za okvir, a zatim bi naglim pokretanjem ručke menjali raspored reči. Profesor je naredio *trideset i šestorici* đaka da tiho čitaju redove onako kao se pojavljuju na ramu, a kada nalete na tri ili četiri koja mogu da sačine rečenicu, neka ih izdiktiraju preostaloj četvorici učenika...

(J. Swift, *Gulliver's Travels*, III, 5)

Pretpostavljam da se istraživanjem svojih snova Belbo ponovo vratio mislima o izgubljenoj prilici i zavetu na odricanje, jer nije znao da iskoristi pravi Trenutak, ako je on ikada i postojao. Plan je nastao zato što se on pomirio sa stvaranjem izmišljenih trenutaka.

Pitao sam ga za nekakav tekst, te je on počeo da preibira po stolu na kome se nalazila hrpa rukopisa. Bili su nabacani jedni preko drugih. Belbo uopšte nije vodio računa o debljini ili formatu, pa je ta gomila svakog časa mogla da se sruši. Pronašao je tekst koji je tražio i pokušao da ga izvuče. U tom pokušaju oborio je celu gomilu na pod. Fascikle su se otvorile, a papiri odvojili iz svojih razlabavljenih registratora.

„Zar niste mogli da počnete sa uklanjanjem prvo gornje polovine?“, upitao sam. Govorio sam u vetar, on je uvek radio na svoj način.

Odgovorio je ravnodušno: „Gudrun će ih pokupiti večeras. Mora nečim da se zanima, inače će izgubiti smisao života.“

Ali sada sam bio i lično zainteresovan za spasavanje dokumenata jer sam se osećao kao deo kuće: „Ali Gudrun će sve izbrkati, neće znati u koju fasciklu ide koji papir.“

„Da vas sad čuje Diotalevi, sigurno bi likovao. Nije važno, dobićemo različite, eklektičke knjige, gde slučaj ima važnu ulogu. To je u skladu sa logikom đavoljubaca.“

„Ali desiće nam se isto što i kabalistima. Provešćemo hiljade godina u potrazi za pravom kombinacijom. Prema vama, Gudrun je isto što i majmun koji lupa po mašini, jedino što ona kuca brže. Nismo baš puno odmakli s evolucijom. Zar ne postoji neki program koji bi omogućio Abulafiji da obavi taj posao?“

U međuvremenu je ušao Diotalevi.

„Naravno da postoji“, rekao je Belbo, „i u teoriji dopušta da se unese dve hiljade podataka. Treba samo biti raspoložen za unošenje. Uzmimo na primer neku pesmu. Program vas pita koliko stihova treba da ima pesma, a vi odlučite da li hoćete deset, dvadeset, sto. Potom program iz unutrašnjeg sata kompjutera dobija broj sekundi i stvara nasumične nizove, drugim rečima, dobije se novi raspored svaki put. Pomoću deset stihova moguće je dobiti na hiljade različitih pesama. Juče sam uneo nekoliko stihova kao na primer: *trepere mirisne lipe, veđe su mi teške, kad bi aspidistra htela, život ti darujem sada i slično. Evo šta sam, recimo, dobio.*“

Brojim noći, sistrum svira...

Smrt, tvoja pobeda

Smrt, tvoja pobeda...

Kad bi aspidistra htela...

Iz srca zore (oh srce)

Ti zlokobni albatrosu

(kad bi aspidistra htela...)

Smrt, tvoja pobeda.

Trepere mirisne lipe,

brojim noći, sistrum svira

pupavac me osmatra

Trepere mirisne lipe.

„Ima ponavljanja, ne znam kako da ih izbegnem, izgleda da bi program bio suviše komplikovan kad ih ne bi bilo. Ali i ponavljanja imaju svoju poetsku svrhu.“

„Zanimljivo“, rekao je Diotalevi. „Ta tvoja mašina počinje da mi se sviđa. Znači, kada bih u nju stavio celu Toru, a potom joj dao zadatak da, kako ono beše, stvara nasumične nizove, ona bi bila kao prava pravcata Temura i kombinovala bi stihove iz Knjige?“

„Naravno, ali potrebno je dosta vremena, verovatno više vekova.“

Rekao sam: „A šta ako se unese desetak zabeleški iz dela naših đavoljubaca, na primer, da su Templari prebegli u Škotsku, da je *Corpus Hermeticum* stigao u Firencu 1460. godine i nekoliko fraza koje služe za povezivanje, recimo: *očigledno je da*; i *to dokazuje da*; da li bismo dobili važne nizove? A posle lepo možemo da upotpunimo prazne prostore i ponavljanja proglasimo proročanstvima, aluzijama i upozorenjima. U najgorem slučaju dobili bismo neobjavljeno poglavlje Istorijata magije.“

„Genijalno“, rekao je Belbo, „hajde da odmah počnemo.“

„Ne, već je sedam sati, ostavimo to za sutra.“

„Ja ću to da uradim večeras. Samo mi malo pomozite. Podignite sa poda dvadesetak listova, uopšte nije važno kojih. Bacite pogled na prvu rečenicu na koju naletite i nju ćemo iskoristiti kao podatak koji ćemo uneti u kompjuter.“

Sagao sam se i pokupio listove: „Josif iz Arimateje donosi Gral u Francusku.“

Odlično, zapisao sam. Čitajte dalje.“

„Prema templarskoj tradiciji, Gotfrid Bujonski je osnovao Sionski priorat. Debisi je bio Rozenkrojcer.“

„Izvinite“, rekao je Diotalevi, „ali neophodno je uneti i neki neutralan podatak, kao na primer da koala živi u Australiji ili da je Papi izumeo ekspres lonac.“

„Mini je Mikijeva devojka“, predložio sam.

„Nemojmo preterivati.“

„Zašto da ne. Ako prihvatimo da postoji makar i jedan jedini podatak na svetu koji ne otkriva nešto drugo, udaljili smo se od hermetičke misli.“

„Tako je. Stavićemo Mini. A, ako mi dopustite, stavio bih i osnovni podatak: „Templari su uvek i svuda prisutni.“

To se podrazumeva“, potvrdio je Diotalevi.

Nastavili smo sa unošenjem još pola sata. Potom je zaista postalo kasno. Belbo nam je rekao da slobodno krenemo kući, on će

nastaviti sam. Ušla je i Gudrun da mu kaže kako se sprema da zaključa, ali joj je Belbo rekao da će ostati da radi i zamolio je da pokupi listove sa poda. Gudrun je prosiktala nešto što je ličilo na latinski *sine flexione* ili na čeremijski. U svakom slučaju, bilo je očigledno da te reči označavaju gnev i nezadovoljstvo, što je samo dokaz univerzalne povezanosti svih jezika proisteklih iz Adamovog jezika. Gudrun je izvršila naređenje i izmešala listove bolje nego što bi to uradio kompjuter.

Sledećeg jutra Belbo je sijao od sreće. „Savršeno funkcioniše“, rekao je. „ Ne samo da savršeno funkcioniše već daje neverovatne rezultate.“ Pružio nam je odštampanu stranicu.

Templari su uvek i svuda prisutni
Sledeći navodi nisu tačni
Pontije Pilat je naredio da se Isus Hristos razapne na krst
Mudri Ormus osnovao je Rozenkrojcere u Egiptu
U Provansi postoje kabalisti
Ko se venčao na svadbi u Kani Galilejskoj?
Mini je Mikijeva devojka
Iz toga proizilazi da
Ako
Druidi obožavaše crne device
Onda
Simon Čarobnjak prepoznaje Sofiju u jednoj kurvi iz Tira
Ko se venčao na svadbi u Kani Galilejskoj?
Merovinzi smatraju sebe vladarima po Božjem pravu
Templari su uvek i svuda prisutni

„Nekako mi izgleda zbrda-zdola“, rekao je Diotalevi.

„To je zato što ne umeš da povežeš, a nisi pridao dovoljnu važnost upitnoj rečenici koja se pojavljuje dvaput - Ko se venčao na svadbi u Kani Galilejskoj? Ponavljanja su ključ za razumevanje. Naravno da sam ja sažeo sve, ali sažimanje istine dolikuje posvećeniku. Isus nije razapet na krstu i zbog toga Templari nisu priznavali Raspeće. Legenda o Josifu iz Arimateje ima mnogo dublji smisao – sam Isus, a ne Gral, iskrcao se u Francuskoj i našao utočište

kod kabalista u Provansi. Isus je metafora Kralja Sveta, odnosno pravog osnivača Rozenkrojcera. A ko se još iskrcao sa Isusom? Njegova supruga. Zbog čega se u jevanđeljima ne pominje ko se venčao na svadbi u Kani Galilejskoj? Zato što je to bila Isusova svadba, a o tome nije smelo da se govori jer je njegova nevesta bila okorela grešnica, Marija Magdalena. Eto zbog čega od tada svi posvećeni, od Simona Čarobnjaka do Postela, traže ovaploćenje Sofije po javnim kućama. U svakom slučaju, Isus je začetnik kraljevske loze u Francuskoj.”

U svakom slučaju, ako je naša pretpostavka tačna, Sveti Gral je predstavljao Isusovu lozu i njegove potomke, „Sang real” čiji su čuvari Templari. Istovremeno, Sveti Gral mora da je doslovno bio mesto koje je primilo i u sebi zadržalo Isusovu krv. Drugim rečima, to mora da je bila majčina utroba Marije Magdalene.

(M. Baigent, R. Leigh, H. Lincoln, *The Holy Blood and the Holy Grail*, 1982, London, Cape, XIV)

„Pa”, rekao je Diotalevi, „teško da bi te neko ozbiljno shvatio.”

„Ne bih rekao, prodao bih nekoliko stotina hiljada primeraka”, prozborio sam tiho. „Priča je poznata, već postoje knjige na tu temu koje se gotovo ne razlikuju jedna od druge. Reč je o misteriji Grala i tajnama Ren-le-Šatoa. Morali biste da čitate i ono što su drugi izdavači objavili, a ne samo rukopise.”

„Oh, svetih mu serafima, znao sam. Ova mašina samo ponavlja ono što znaju i vrapci na grani”, rekao je utučeno Diotalevi i izašao iz kancelarije

„Nije baš tako”, rekao je uvređeno Belbo. „Pala mi je na pamet ideja koja je već pala na pamet drugim ljudima? Pa šta onda? To se zove književna poligeneza. Gospodin Garamon bi sigurno rekao kako je to dokaz da je moja tvrdnja istinita. Ko zna koliko vremena je trebalo toj gospodi da dođu do zaključka do kojeg sam ja došao za samo jedno veče.”

„Slažem se s vama, vaša mašina nije za bacanje. Ali mislim da je neophodno uneti mnoge podatke koji ne potiču od đavoljubaca. Nije važno otkriti skrivene veze između Debisija i Templara. To može svako. Važno je pronaći skrivene veze između, na primer, Kabale i automobilskih svećica.”

Sve ovo sam govorio napamet, ali sam time samo podstakao Belba. Nekoliko dana kasnije ponovo smo pričali o istoj temi.

„Vi ste bili u pravu. Svaki podatak kada se poveže sa nekim drugim, postaje važan. Povezivanje ima presudnu ulogu, nagoni na pomisao da svi mogući prividi na svetu, svaka odrednica, svaka

napisana ili izgovorena reč nisu onakvi kakvi izgledaju, već u sebi kriju dublju Tajnu. Kriterijum je jednostavan – sumnjati, sumnjati i samo sumnjati. Treba tražiti skriveni smisao čak i u znaku za zabranjen smer.”

„Naravno. Katarski moralizam. Gnušanje prema razmnožavanju. Smer je zabranjen jer predstavlja Demijurgovu prevaru. Tim putem se nikada ne može stići do Staze.”

„Sinoć mi je dopao šaka priručnik za polaganje vozačkog ispita za B kategoriju. Ko zna da li zbog toga što je bio polumprak ili pod utiskom onoga što ste mi vi pre toga rekli, tek, u svakom slučaju, posumnjao sam da te stranice kriju Nešto Drugo. A šta ako je automobil samo metafora za stvaranje? Ali ne treba se zadržati samo na spoljašnosti ili opseni koju stvara komandna tabla, već treba gledati onako kako to čini tvorac, moramo videti šta je ispod. Ono što je ispod je isto kao i ono što je iznad. To je drvo sefirota.”

„Ma šta kažete!”

„Ništa ja ne kažem. Sve je jasno samo po sebi. Pre svega, osovina motora podseća na stablo. Saberite sve delove – motor, dva prednja točka, kvačilo, menjač, dva zgloba, diferencijal i dva zadnja točka - i videćete da ih ima deset, kao i deset sefirota.”

„Ali položaji im se ne poklapaju.”

„A ko vam to tvrdi? Diotalevi nam je objasnio da u nekim verzijama Tifereth nije bio šesti već osmi sefirot, između Necaha i Hoda. Moje drvo je Belboth drvo, oslanja se na potpuno drugu tradiciju.”

„*Fiat.*”

„Ali da upoznamo dijalektiku Drveta. Na vrhu je Motor, *Omnia Movens*, za koji možemo da tvrdimo da je Izvor Stvaranja. On prenosi svoj pogon na dva Uzvišena Točka – Točak Uma i Točak Mudrosti.”

„Da, ali samo ako su u pitanju kola sa prednjom vučom...”

„Lepota Belboth drveta je u tome što lako podnosi metafizičku dvojakost. S jedne strane imamo viziju duhovne vasseljene gde Prednji Motor odmah saopštava Uzvišenim Točkovima svoju volju, a s druge, kada je u pitanju materijalistička verzija, pred nama je slika ponižene vasseljene gde Zadnji Motor prenosi kretanje na dva Jadna Točka: iz dubine kosmičke emanacije oslobađaju se bedne sile materije.”

„A kad je u pitanju motor sa zadnjom vučom?”

„Ne pitajte! Tada se Više i Niže podudaraju. Bog se identifikuje sa kretanjem zadnje sirove materije. Bog kao večito osujećeno stremljenje ka božanskom. Zavisi od Razbijanja Sudova.“

„Da nije možda u pitanju Razbijanje Izduvnog Lonca?“

„To se dešava u Neuspelim Vaseljenama, gde se pogubni dah Arhonta širi Kosmičkim Eterom. Ali manimo se nevažnih stvari. Posle Motora i dva Točka dolazi Kvačilo, sefirot Milosti što stvara i prekida struju Ljubavi koja vezuje ostatak Drveta za Nebesku Energiju. Disk, mandal priljubljen za neki drugi mandal. Potom sledi Kovčeg Promene, iliti Menjač, kako ga zovu pozitivisti, koji je princip Zla jer omogućava ljudskoj volji da usporava ili ubrzava neprekidni tok emanacije. Eto zbog čega je automatski menjač skuplji, tu samo Drvo donosi odluke upravljajući se Vrhovnom Ravnotežom. Zatim je na redu prvi Zglob koji, nimalo slučajno, nosi ime jednog renesansnog čarobnjaka, Kardana, pa onda još jedan Zglob. Obratite pažnju na naspramni položaj četiri Cilindra u motoru, gde jedna krunica (Mali Kether) prenosi kretanje zemaljskim točkovima. Tu postaje očigledna uloga sefirota Razlike, odnosno Diferencijala, koji s uzvišenim osećajem za Lepotu raspodeljuje kosmičke sile na Točak Slave i Točak Pobeđe, a oni u Uspeloj Vaseljeni (sa prednjom vučom) prate kretanje Uzvišenih Točkova.“

„Obrazloženje mi izgleda prilično suvislo. A šta je sa središtem motora, sedištem Jednog, Krunom?“

„Dovoljno je da se sve posmatra očima posvećenika. Vrhovni Motor živi od usisavanja i izbduvavanja. To je složeno božansko disanje, gde su u početku postojale samo dve jedinice, nazvane Cilindri (očigledno je reč o geometrijskom arhetipu), potom je stvorena i treća, da bi se na kraju, posle dugog mozganja, u veličanstvenom sjaju uzajamne ljubavi, pojavila i četvrta. Prvi cilindar (nije u pitanju nikakava hijerarhija po važnosti, već je reč o čudesnom smenjivanju položaja i odnosa) Piston (očigledno da ta reč potiče od *Pistis Sophia*), odnosno Klip, silazi sa Gornje Mrtve Tačke na Donju Mrtvu Tačku, dok se Cilindar puni čistom energijom. Probaću da pojednostavim, inače bih morao da se bavim hijerarhijom anđela, Posrednika Raspodele, odnosno ventila koji, kao što piše u mom priručniku, omogućavaju otvaranje i zatvaranje Otvora koji povezuju unutrašnjost Cilindara sa usisnim cevima za gorivo. Unutrašnje sedište motora može da komunicira sa vaseljenom samo

uz pomoć posrednika i mislim da se ovde verovatno otkriva, ne bih hteo da kažem jeres, prvobitna granica Jednoga koji prilikom stvaranja zavisi na neki način od Velikih Ekscentara. Neophodno je pažljivije pročitati Tekst. U svakom slučaju, Energija preplavljuje Cilindar, Klip se penje do Gornje Mrtve Tačke i ostvaruje Maksimalnu Kompresiju. To je *simsum*. I tada dolazi do Big Benga, Velikog Praska i Širenja. Izbija varnica, gorivo blešti i bukti i to je, kako piše u priručniku, jedina Aktivna Faza Ciklusa. Ali nevolja je ako se u Gorivo zavuku školjke, *qelippot*, kapi nečiste materije kao što su voda ili koka-kola. Tada ne dolazi do Širenja, ili su pak u pitanju neuspešni pokušaji."

„Je l' ono *Shell* beše znači *qelippot*? Ako je tako, treba biti pažljiv. Od sada pa nadalje samo Devičansko Mleko..."

„Pazićemo. Možda je u pitanju mahinacija Sedam Sestara, nižih principa koji žele da kontrolišu tok Stvaranja. U svakom slučaju, posle Širenja evo i velikog Božjeg ispuštanja koje je u drevnim tekstovima poznato kao Odvođenje. Klip se ponovo penje do Gornje Mrtve Tačke i isteruje bezobličnu, već sagorelu, materiju. Samo ako ova operacija pročišćavanja uspe, iznova započinje Novi Ciklus. Ako mućnemo glavom, setićemo se da su to kategorije u neoplatonizmu, *Exodus* i *Parodus*, čudesna dijalektika Uzlaznog i Silaznog puta.

„*Quantum mortalia pectora caecae noctis habent!* A sinovi materije to nikada nisu primetili!"

„Zbog toga su gnostički učitelji govorili da se ne treba uzdati u hiličare već u pneumatičare."

„Za sutra ću spremi mistično tumačenje telefonskog imenika..."

„Krupan zalogaj, dragi Kazobon. Vodite računa da ćete tu morati da razrešite nedokučivi problem Jednog i Mnogih. Bolje je da krenete sa nečim lakšim, kao što je na primer mehanizam mašine za pranje rublja."

„Tu je bar sve jasno kao dan. Alhemičarsko pretvaranje, od Nigreda do najbeljeg mogućeg Albeda."

Da Rosa, nada digamos agora...

(Sampayo Bruno, *Os Cavaleiros do Amor*, Lisboa, Guimarães, 1960, str. 155)

Kada ste sumnjičavi prema svemu, svaki detalj postaje važan. Posle fantaziranja o motoru i drvetu sefirota, bio sam spreman da u svakoj stvari koja mi dopadne šaka vidim nova skrivena značenja.

Ostao sam u vezi sa svojim prijateljima u Brazilu. Tih dana se u Koimbri održavao kongres o luzitanskoj kulturi. Dobio sam poziv za učešće zahvaljujući prijateljima iz Brazila, ne zato što su me oni smatrali stručnjakom, već zato što su želeli da me ponovo vide. Lija nije pošla sa mnom. Bila je u sedmom mesecu, ali joj trudnoća nije narušila liniju, samo se malo zaokruglila pa je ličila na Bogorodice na platnima flamanskih majstora. No nije htela da se izlaže naporima putovanja.

Proveo sam nekoliko veselih večeri sa starim društvom, a dok smo ulazili u autobus za Lisabon, počela je rasprava da li je bolje da stanemo u Fatimi ili Tomaru. Tomar je bio zamak portugalskih Templara. Oni su tu našli utočište zahvaljujući milosti njihovog kralja i pape, koji su ih spasli od suđenja i propasti, tako što su ih preimenovali u Hristove vitezove. Goreo sam od želje da vidim templarski zamak, a na svu sreću ostatak družine nije baš mnogo mario da vidi Fatimu.

Tomar je izgledao baš onako kako sam ja zamišljao templarske zamkove. Do njega se dolazilo utvrđenom stazom iznad koje se uzdizao spoljni bedem na kojem su se videli krstasti prorezi, te je sve odisalo krstaštvom već na prvi pogled. Hristovi vitezovi su tu vekovima uživali u blagostanju. I Henrik Moreplovac i Kristifor Kolumbo bili su njihovi pripadnici, pa nije ni čudo da su se otisnuli u osvajanja mora u čast i slavu Portugala. Sigurnost i blagostanje u kome su tamo uživali uticali su na činjenicu da je zamak često obnavljan, te su osim srednjovekovnih postojali i renesansni i barokni delovi. Bio sam duboko potresen kada sam ušao u crkvu Templara u kojoj se nalazila osmougaona rotunda sagrađena po ugledu na

jerusalimsku, gde se nalazi Sveti grob. Začudila me je činjenica da su u različitim delovima crkve krstovi imali različit oblik - ta problematika zanimala me je i ranije, kada sam proučavao raznoliku ikonografiju Templara. Dok je krst malteških vitezova ostao manje-više nepromenjen, templarski je sledio ukus doba ili pak lokalni uticaj. Eto zbog čega su oni koji su tragali za Templarima u svakom mogućem krstu nalazili tragove templarskog krsta.

Potom nas je naš vodič poveo da vidimo jedan prozor koji je bio očigledan primer arhitekture iz doba portugalskog kralja Manuela Velikog, prava pravcata *janela* koja je podsećala na filigran, kolaž sa motivima mora i podmorskog sveta. Bilo je tu algi, školjki, užadi, lanaca, sidara, sve u slavu viteških poduhvata na okeanima. Ali s obe strane prozora videle su se izrezbarene oznake reda Podvezice, opasavale su poput pojasa dve kule koje su uokvirivale prozor. Otkud simboli engleskog reda u ovom portugalskom utvrđenju? Vodič nije znao da nam odgovori. No, samo nekoliko minuta kasnije, obreli smo se u drugom delu zamka, mislim da je u pitanju bilo severo-zapadno krilo, gde nam je vodič pokazao oznake Zlatnog runa. Nisam mogao da izbegnem misli o tananoj igri koja je povezivala red Podvezice sa Zlatnim runom, a njega opet s Argonautima, Argonaute sa Gralom, a Gral sa Templarima. Setio sam se Ardentijeve priče i nekoliko stranica koje sam pronašao u rukopisima đavoljubaca. Trgao sam se kada nas je naš vodič doveo do jedne sporedne odaje čija je tavanica bila opasana završnim svodnim kamenom. Bile su to rozete, ali sam na nekima od njih video isklesano bradato lice koje je pomalo podsećalo na jarca. Bafomet...

Spustili smo se u kriptu. Posle sedam stepenika stigli smo do kamenog poda koji je vodio do apside u kojoj se nekada verovatno nalazio oltar ili presto velikog majstora. Ali, da bismo stigli do apside, morali smo da prođemo ispod sedam završnih svodnih kamenova u obliku ruže, od kojih je svaki bio veći od prethodnog, dok se poslednji, najveći, nadvijao iznad jednog bunara. Krst i ruža u jednom templarskom hramu, i to u odaji koja je svakako bila sagrađena pre prvih rozenkrojcerovskih pamfleta! Upitao sam vodiča za objašnjenje, a on se samo nasmešio: „Kad biste samo znali koliko proučavalaca okultnih nauka dolazi ovamo na hodočašće... Priča se da je ovo nekada bila prostorija u kojoj se obavljala inicijacija.”

Potom smo se slučajno obreli u jednoj prostoriji koja još nije bila restaurisana. U toj odaji nalazilo se samo nekoliko komada prašnjavog nameštaja. Na podu su bile razbacane ogromne kartonske kutije. Počeo sam da preturam po jednoj od njih, pa su se u mojim rukama obrele rasparčane stranice knjiga na hebrejskom, najverovatnije iz XVII veka. Otkud sad pa Jevreji u Tomaru? Vodič mi je rekao da su Vitezovi bili u dobrim odnosima sa lokalnom jevrejskom zajednicom. Potom me je sproveo do prozora da bih video vrt u francuskom stilu. Ličio je na mali elegantni lavirint. Vodič mi je rekao da je to delo jevrejskog arhitekta iz XVIII veka, Samuela Švarca.

Drugi sastanak u Jerusalimu... A prvi u Zamku. Je li tako beše u poruci iz Provena? Mili bože, dakle zamak u kome Ingolf pominje Ordonation nije bio ni Monsalvat iz viteških romana, ni Avalon Hiperborejaca. Gde bi se Templari, naviknuti više na upravljanje svojim kapetanijama nego na čitanje romana o vitezovima Okruglog stola, odlučili da odu na prvog sastanak? Pa naravno, u Tomar, zamak Hristovih vitezova, mesto na kojem su preživeli nastavljači reda uživali punu slobodu, imali potpuno iste garancije kao i pre, i bili u dodiru s agentima druge grupe!

Mozak mi je ključao dok sam napuštao Portugal. Najzad sam shvatio da poruka koju nam je pokazao Ardent nije nikakva šala. Templari, koji su bili prinuđeni da se organizuju kao tajno udruženje, skovali su plan za sledećih šeststo godina, a završnica tog plana predviđena je u našem veku. Templari su bili ozbiljni ljudi. Stoga, ako su pominjali zamak, to znači da su pričali o nekom mestu koje postoji. Plan je krenuo iz Tomara. Dakle, kakav je bio dalji tok? Koja su bila mesta sledećih pet sastanaka? Pukovnik je pomenuo Stounhendž, Avalon, Agartu... Gluposti. Treba ponovo dobro proučiti Poruku.

Naravno, razmišljao sam dok sam se vraćao kući, tajnu Templara ne treba otkriti, već stvoriti.

Belba je prilično uzdrimala pomisao da mora ponovo da se vrati na dokument koji mu je ostavio pukovnik, ali ga je ipak nevoljko izvadio iz najniže fioke pisaćeg stola. Vidi, vidi, pomislio sam, ipak ga je sačuvao. Zajedno smo pročitali poruku iz Provena. Posle toliko godina.

Na početku je poruka šifrovana po Tritemijusovom modelu :*Les XXXVI inuisibles separez en six bandes.* A zatim:

*a la ... Saint Jean
36 p charrete de fein
6 ... entiers avec saiel
p ... les blancs mantiax
r ... s ... chevaliers de Pruins pour la ... j . nc .
6 foiz 6 en 6 places
chascune foiz 20 a ... 120 a ...
iceste est l'ordonation
al donjon li premiers
it li secunz joste iceus qui ... pans
it al refuge
it a Nostre Dame de l'altre part de l'iau
it al ostel des popelicans
it a la pierre
3 foiz 6 avant la feste ... la Grant Pute.*

„Tridest šest godina posle kola sa senom, u noći Svetog Jovana 1344, šest poruka sa pečatom za vitezove sa belim plaštom, vitezove relapse iz Provena, za osvetu. Šest puta na šest mesta, svaki put po dvadeset godina, što ukupno čini sto dvadeset godina, ovo je plan. Neka prvi odu u zamak, zatim nek ponovo pohode one sa hlebom, ponovo u skrovište, ponovo Bogorodici s one strane reke, ponovo u konačište popelikana i ponovo kamenu. Dakle, 1344. godine, poruka nalaže prvima da odu u Zamak. I zaista, vitezovi su se ustoličili u Tomaru 1357. Sada moramo da se zapitamo gde treba da idu oni iz druge grupe. Zamislite da ste u koži Templara u bekstvu, gde biste osnovali drugu grupu?“

„Paa... Ako je istina da su oni iz kola sa senom pobjegli u Škotsku... Ali kakve ima veze hleb sa Škotskom?“

Nije mi bilo premca kad je u pitanju povezivanje asocijacija. Bilo je dovoljno poći od bilo koje tačke. Škotska, Hajlends, druidski obredi, noć Svetog Jovana, letnji solsticij, vatra Svetog Jovana, Zlatna grana... Eto traga, makar i na staklenim nogama. Čitao sam o vatri Svetog Jovana u Frejzerovoj *Zlatnoj grani*.

Telefonirao sam Liji: „Molim te, uzmi *Zlatnu granu* i vidi šta piše o vatri Svetog Jovana.“

Lija je bila pravi maher kada su takve stvari u pitanju. Istog sekunda je pronašla to poglavlje.

„Šta te zanima? To je prastari obred, rasprostranjen u bezmalo svim evropskim zemljama. Slavi se dugodnevica, a Sveti Jovan je pridodat samo da bi sve dobilo hrišćanski okvir...“

„A da li jedu hleb u Škotskoj?“

„Samo trenutak... Nisam sigurna... Aha, našla sam, ne jedu hleb na dan Svetog Jovana, već u noći Prvog maja, odnosno u noći belteinske vatre. Taj praznik ima druidsko poreklo, a naročito je rasprostranjen na krajnjem severu Škotske, u drevnoj oblasti Hajlends...“

„To je to! Zašto jedu hleb?“

„Prvo zamese nekakvu pogaču od brašna i ovs a zatim je peku na žaru... Potom sledi obred koji podseća na drevno žrtvovanje ljudi... To su lepinje koje se zovu *bannock*...“

„Šta kažeš? Speluj mi tu reč!“ Pošto je to učinila, zahvalio sam joj i rekao da je ona moja Beatriče, čarobnica Morgana, i druge nežne stvari. Pokušao sam da se setim svog diplomskog rada. Tajna grupa se prema legendi sklonila u Škotsku kojom je vladao kralj Robert Brus. A onda je došao Banok Bern (Bannock Burn), gde je Robert izvojevao veličanstvenu pobedu nad Englezima. U toj bici Templari su pomogli škotskoj vojsci, pa im je kralj uzvratilo tako što je uspostavio novi red - Vitezove Svetog Andrije Škotskog.

Skinuo sam sa police enciklopedijski rečnik engleskog jezika: *bannok* (na starosaksonskom *bannuc*, na gelskom *bannach*) jeste naka vrsta lepinje od ovs a, ječma ili neke druge žitarice, peče se na ploči ili roštilju. *Burn* znači potok. Bilo je dovoljno prevesti onako kako su verovatno preveli francuski Templari kad su svojim sunarodnicima iz Provena javljali vesti iz Škotske, pa da se dobije nešto kao potok pogače, vekne ili hleba. Znači, oni sa hlebom su pobednici u bici kod potoka hleba, dakle škotska grupa koja se tada već proširila po britanskim ostrvima. Logično: od Portugala do Engleske, to je mnogo kraći put, znatno kraći od Ardentijevog putovanja od Pola do Palestine.

Neka tvoje ruho bude snežno belo... Ako je noć, upali sva moguća svetla, neka sve blešti... Sada počni da kombinuješ slova, pomeri poneko ili puno njih, kombinuj ih sve dok ti srce ne zaigra. Budno pazi na pomeranje slova i na ono što dobijaš kada ih pomešaš. A kad ti srce zaigra, kad vidiš da pomoću kombinacija slova stižeš do stvari do kojih nikada ne bi mogao da dospeš, sam ili uz pomoć tradicije, kada si spreman da primiš uticaj božanske sile koja prodire u tvoje telo, napni se da u svojim mislima zamisliš Ime i Njegove uzvišene anđele kao da su ljudska bića koja se nalaze kraj tebe.

(Abulafia, *Hayye ha-'Olam ha-Ba*)

„Ima smisla“, rekao je Belbo. „A gde bi u tom slučaju bilo Skrovište?“

„Šest grupa se nalazi na šest različitih mesta, ali samo jedno od njih nosi naziv Skrovište. Interesatno. To znači da na drugim mestima, kao što su Portugal i Engleska, Templari žive bez ikakvih problema, doduše sa promenjenim imenom, dok na tom mestu moraju da se skrivaju. Rekao bih da je Sklonište mesto gde su se sklonili Templari iz Pariza pošto su napustili Hram. Ako imamo u vidu malu razdaljinu, izgleda mi prilično logično da sledeća etapa vodi od Engleske do Francuske. Možda su se Templari sklonili na neko tajno i sigurno mesto u samom Parizu? Kako su bili prilično dobri u diplomatiji, znali su da će se za dvesta godina stvari promeniti i da će ponovo moći da deluju javno ili barem gotovo javno.“

„Pretpostavimo onda da je u pitanju Pariz. A šta ćemo sa četvrtim mestom?“

„Pukovnik je mislio da je to Šartr, ali ako smo se opredelili za Pariz kao treće mesto, onda Šartr otpada, jer je očigledno da treba da budu zastupljeni centri širom Evrope. A ne smemo da smetnemo s uma mistične elemente, suviše smo se okrenuli politici. Dosadašnji put ima oblik sinusoide, pa bi sada trebalo da stignemo do severne Nemačke. Dakle u poruci se kaže 's one strane reke', verovatno se misli na Rajnu. Pretpostavljam da se pomenuta Bogorodica ne

odnosi na crkvu već na grad. U blizini nekadašnjeg Danciga nalazi se grad Device Marije, Marijenburg.”

„A zašto bi sastanak bio u Marijenburgu?”

„Zato što su se tu ustoličili Tevtonski vitezovi. Odnosi između Templara i Tevtonaca nisu se pokvarili kao odnosi između Tempara i Hospitalaca, koji su poput lešinara čekali gašenje reda Hramovnika, kako bi se dočepali njihovih dobara. Tevtonski red su u Palestini osnovali nemački vladari kao neku vrstu protivteže Templarima, ali su veoma brzo morali da napuste Svetu zemlju, kako bi pomogli da se zaustavi najezda pruskih varvara sa severa. I u tome su se zaista dobro pokazali, pa su u roku od dva veka postali država koja se prostirala preko cele baltičke oblasti. Stalno su tu negde oko Litvanije, Letonije i Poljske. Oni su osnovali Kenigsberg. Samo jednom su bili poraženi, i to u Estoniji u borbi sa Aleksandrom Nevskim. U vreme hapšenja Templara u Parizu, oni su odlučili da njihova prestonica postane Marijenburg. Ako je postojao plan duhovnog viteštva koje bi osvojilo ceo svet, onda su Tevtonci i Templari podelili zone uticaja.”

„Moram nešto da vam kažem”, rekao je Belbo. „Počinjem sve više da vam verujem. Pređite na petu grupu. Gde su ti popelikani?”

„Ne znam”, rekao sam.

„Baš ste me razočarali, Kazobon. Šta velite da pitamo Abulafiju?”

„Nikako”, odgovorio sam uvređeno. „Abulafija treba da nam posluži da pronađemo skrivene veze, a popelikani su podatak i, kao što znate, to je zadatak za Sema Spejda. Dajte mi nekoliko dana.”

„U redu, daću vam dve nedelje”, rekao je Belbo. „Ali, ako mi za dve nedelje ne isporučite popelikane, moraćete da mi doneste flašu Balantajna starog 12 godina.”

Nisam mogao da dopustim sebi toliki trošak, pa sam u roku od nedelju dana isporučio popelikane mojim nezajažljivim saradnicima.

„Sve je jasno kao dan. Molim vas da dobro obratite pažnju, jer se vraćamo u četvrti vek. Nalazimo se na vizantijskoj teritoriji, u doba kada širom Sredozemlja cvetaju različiti manihejski pokreti. Da počnemo sa... arhontičarima, koje je u Armeniji osnovao Petar Kafarbaruka, morate priznati da mu je ime zaista originalno. Ovaj antijudejski pokret poistovećuje đavola sa Savaotom, judejskim

bogom koji živi na sedmom nebu. Da bismo stigli do Velike Majke Svetlosti na osmom nebu, moramo da se odrekemo Savaota i krštenja. U redu?"

„Odričemo ih se”, rekao je Belbo.

„Ali arhontičari su mala deca za one koji potom dolaze. U petom veku pojavili su se mesalijanci koji su se kao pokret održali u Trakiji čak do jedanaestog veka. Oni nisu bili dualisti već monarhijanci. Ali oni su dosta petljali sa podzemnim silama, pa nije ni čudo što ih u nekim tekstovima nazivaju borboritima. Taj naziv potiče od reči *borboros*, blato, a dobili su ga zbog sramotnih radnji koje su upražnjavali.”

„A šta su to radili?"

„Uobičajene stvari za takve pokrete. Podizali bi ka nebu dlan na kome se nalazila vlastita sramota, sperma odnosno menstruum, a potom bi je pojeli tvrdeći da je reč o Hristovom telu. Ako bi kojim slučajem njihova žena ostala trudna, u pravom trenutku bi joj zavukli ruku u stomak, iščupali embrion, istucali u avanu, dodali biber i med i u slast pojeli.”

„Odvratno”, rekao je Diotalevi, „med i biber!”

„To su dakle mesalijanci, koje neki zovu stratiotici i fibioniti, drugi barbeliti, a oni su pak nastali od naseanaca i femionita. Ali prema nekim drugim proučavaocima religije barbeliti su bili okasneli gnostičari, dakle dualisti, obožavali su Veliku Majku Barbel, a njihovi posvećenici su nazivali hiličare borborijancima, dakle sinovima materije, za razliku od psihičara koji su bili nešto bolji, dok su pneumaticari bili izabrani, dakle u toj raboti oni su Rotari klub. Ali možda su stratiotici u stvari bili hiličari mitraisti.

„Ne čini li vam se da je to sve pomalo zbrkano?"

„Silom prilika. Ovi pokreti za sobom nisu ostavili nikakve dokumente. Sve što o njima znamo potiče iz ogovaranja njihovih neprijatelja. Ali nije važno. Samo sam hteo da vam ukažem na džumbus koji je tada vladao u toj oblasti, kao i da priprelim teren za pavlikijane. Bili su to sledbenici izvesnog Pavla, kome su se priključili i ikonoborci prognani iz Albanije. Ovaj pokret naglo raste posle osmog veka, pa od sekte postaje zajednica, a od zajednice značajna sila, tako pavlikijani stižu i političku moć, što je nagnalo vizantijske careve da počnu Sa Slanjem trupa da ih istrebe. Raširili su se do granica arapskog sveta, do Eufrata, raspršili se po celom Vizantijskom

carstvu, čak do Crnog mora. Svuda su stvarali kolonije i održali su se sve do XVII veka, kada su ih jezuiti preobratali, a još uvek postoji nekoliko zajednica na Balkanu, ili u okolini. U šta veruju ti pavlikijani? U trojednog Boga, s tim što se Demijurg uskopistio da stvori svet, a rezultat vidimo i sami. Oni odbacuju Stari zavet, ispovedanje, preziru krst, ne slave Devicu, jer se Hristos otelotvorio na samom nebu, a kroz Mariju je prošao kao kroz nekakvu cev. Bogumili, koji su se delimično inspirisali njihovim učenjem, tvrdili su pak da je Hristos ušao na jedno Marijino uho a izašao na drugo, a da ona to nije ni primetila. Neki su ih optuživali i da obožavaju Sunce i đavola i da mešaju dečju krv sa hlebom i euharističkim vinom."

„Kao i svi.“

„Bila su to vremena kada je jeretiku odlazak na misu bio prava muka. Gotovo da je bilo bolje postati Musliman. U svakom slučaju, to je bio takav soj ljudi, a ja vam pričam o njima jer su ih, kada su se dualistički jeretici proširili po Italiji i Provansi, u tim krajevima nazivali popelikani, publikani, populikani koji *gallice etiam dicuntur ab aliquis popelicant!*“

„Aha, evo ih.“

„Tako je. Pavlikijani nastavljaju da izluđuju vizantijske careve, pa se car Vasilije zaklinje da će kroz glavu Hrizokija, vođe pavlikijana, prosvirati tri strele, zato što se usudio da zauzme crkvu Svetog Jovana Bogoslova i napoji konje svetom vodicom.“

„Uvek ista pesma“, rekao je Belbo.

„U svakom slučaju, car je poslao svoju vojsku koja je uspela da ga zarobi, da bi mu potom odrubili glavu i poslali je caru. On je na nekakav sto ili *trumeau* postavio mali stub od porfora, a potom na njega položio glavu. A onda zum, zum, zum, prosvirao mu je tri strele kroz glavu, pretpostavljam da je po jedna strela bila namenjena očima, a jedna ustima.“

„Sve neki fini svet!“, rekao je Diotalevi.

„Nisu to radili iz pakosti“, rekao je Belbo. „To su bile verske stvari. Suštastvo očekivanih stvari. Nastavite, Kazobon, naš Diotalevi ne razume baš teološke finese, on je prljavi bogoubica.“

„Da završim: krstaši su sreli pavlikijane. Sreli su ih u Antinohiji, za vreme prvog krstaškog rata, gde su se pavlikijani borili na strani Arapa. Ponovo su naleteli na njih prilikom opsade Carigrada, gde je zajednica pavlikijana iz Filipopolisa pokušala da grad preda

bugarskom caru Jovanici, da bi napakostili Francuzima, o tome je pisao i Žofroa de Vijarduen . Eto šta ih povezuje sa Templarima i eto rešenja naše zagonetke. U legendama su Templari ti koji su se inspirisali katarima, no u stvarnosti su se katari inspirisali Templarima. Sreli su zajednice pavlikijana tokom krstaških ratova i sa njima uspostavili tajne odnose, kao što su ih uspostavili sa misticima i muslimanskim jereticima. Dovoljno je pogledati Ordonation. Balkan je bio nezaobilazan."

„A zašto?”

„Mislim da nema nikakve sumnje da je šesti sastanak u Jerusalimu. U poruci se pominje da treba otići do kamena. A gde se nalazi kamen kome se muslimani klanjaju i, ako hoćemo da ga vidimo, moramo da izujemo cipele? Upravo u središtu džamije Omar u Jerusalimu, gde se nekada nalazio Hram Templara. Ne znam ko bi trebalo da sačeka u Jerusalimu, možda grupa preživelih i prikrivenih Templara ili kabalisti povezani sa Portugalcima, ali ako se iz Nemačke krene ka Jerusalimu, logično je da najkraći put vodi preko Balkana, a tamo ih čeka peta grupa, pavlikijani,. Vidite koliko je plan postao jasan i logičan."

„Moram priznati da deluje prilično ubedljivo”, rekao je Belbo. „A gde su ih na Balkanu čekali popelikani?”

„Prema mom mišljenju, prirodni naslednici pavlikijana bili su bugarski bogumili, ali Templari iz Provena nisu mogli da pretpostave da će samo nekoliko godina kasnije Bugarsku osvojiti Turci i da će njihova vladavina trajati pet vekova."

„Dakle, moglo bi se pretpostaviti da je Plan zaškripao negde između Nemaca i Bugara. Kada je susret trebalo da se odigra?”

„Godine 1824.”, rekao je Diotalevi.

„Izvinite, a zašto?”

Diotalevi je napravio tabelu.

PORTUGAL	ENGLESKA	FRANCUSKA	NEMAČKA	BUGARSKA	JERUSALIM
1344.	1464.	1584.	1704.	1824.	1944.

„Godine 1344, prvi veliki majstori iz svake grupe ustoličili su se u šest predodređenih mesta. Tokom sto dvadeset godina smenjuju se šestorica velikih majstora, pa tako 1464. šesti majstor iz Tomara

sreće šestog majstora iz engleske grupe. Potom 1584. dvanaesti engleski majstor sreće dvanaestog francuskog majstora. Dalje se lanac nastavlja po istom principu, a ako je propao sastanak s pavlikijanima, to se zbilo 1824."

„Hajde da pretpostavimo da do sastanka nije došlo“, rekao sam. „Ali ne razumem kako tako promućurni ljudi, u trenutku kada su u njihovim rukama četiri šestine poruke, nisu bili u stanju da rastumače poruku ili, ako je sastanak sa Bugarima propao, zašto nisu stupili u dodir sa sledećom grupom?“

„Kazobon“, rekao je Belbo, „zar stvarno mislite da su zakonodavci iz Provena sisali vesla? Ako su zaista hteli da otkrovenje ostane tajno šeststo godina, onda su morali da preduzmu neophodne mere opreza. Svaki majstor jedne grupe zna gde da nađe majstora iz sledeće grupe, ali ne zna gde da pronade ostale, a niko ne zna gde da pronade majstore iz prethodnih grupa. Dovoljno bi bilo da Nemci nisu sreli Bugare pa tako ne bi znali gde treba da sretnu jerusalimsku grupu, a grupa iz Jerusalima ne bi znala gde da pronade druge. A što se tiče tumačenja poruke, kada imate samo nepotpune fragmente, sve zavisi od toga kako su fragmenti raspodeljeni, a garantujem da se ne radi o logičkom nizu. Dovoljno je da nedostaje samo jedan delić pa da poruka bude potpuno nejasna, dok onaj ko poseduje samo delić koji nedostaje, ne zna šta da uradi sa njim.“

„Pokušajte samo da zamislite“, rekao je Diotalevi, „ako do sastanka nije došlo, na šta danas liči Evropa. Ona vrvi od grupa koje traže jedna drugu a ne uspevaju da se pronađu, a svako zna da mu samo trunčica nedostaje da postane gospodar sveta. Kazobon, kako se zove onaj taksidermista o kome ste nam pričali? Možda zavera zaista postoji, a istorija nije ništa drugo do ishod bitke da se protumači izgubljena poruka. Mi ne vidimo te borce, a oni, nevidljivi, deluju svuda oko nas.“

Meni i Belbu je očigledno pala na pamet ista ideja, pa smo počeli da razgovaramo. Ali nije nam trebalo mnogo vremena da iznađemo pravu vezu. Otkrili smo da se najmanje dva izraza iz poruke iz Provena, pominjanje trideset i šestorice nevidljivih podeljenih u šest grupa i rok od sto dvadeset godina, pojavljuju i u rapravama o Rozenkrojcerima.

„Na kraju krajeva, oni su bili Nemci“, rekao sam. „Pročitaću rozenkrojcerovske proglase.“

„Ali i sami ste rekli da su oni lažni“, rekao je Belbo.
„Pa šta onda. Kao da i mi ne stvaramo nešto lažno!“
„Tako je“, rekao je. „Gotovo da sam zaboravio na to.“

Elles deviennent le Diable: débiles, timorées, vaillantes à des heures exceptionnelles, sanglantes sans cesse, lacrymantes, caressantes, avec des bras qui ignorent les lois... Fi! Fi! Elles ne valent rien, elles sont faites d'un côté, d'un os courbe, d'une dissimulation rentrée... Elles baisent le serpent...

(Jules Bois, *Le satanisme et la magie*, Paris, Chailley, 1895, str.12)

Gotovo da je zaboravio, sada to znam. Ovaj kratak fajl sigurno potiče iz tog perioda.

FILENAME: Enoja

Izenada si se vratila kući. Donela si travu. Nije mi se pušila jer ne dozvoljavam nikakvoj biljnoj materiji da utiče na moj mozak (u stvari lažem, jer pušim duvan i pijem alkoholna pića koja se prave od žitarica). U svakom slučaju, u retkim prilikama, krajem šezdesetih, kada bi me naterali da se priključim pušenju trave ukруг, izbalavljeni džoint i čioda koju si morao da zabodeš u njega da bi povukao poslednji dim a da ne opržiš prste, uvek su mi bili užasno smešni.

Ali juče si mi ti ponudila travu i pomislio sam da je to možda tvoj način da ponudiš samu sebe, pa sam prihvatio bez ustručavanja. Igrali smo prpijenii jedno uz drugo. Već godinama niko više tako ne igra, a pogotovo ne uz Malerovu Četvrtu koja se čula sa ploče. Osećao sam se kao da grlim neko drevno biće, milog lica išaranog borama starice, zmiju koja se rađa iz dubine mojih slabina, i obožavao sam te kao da si prastara rođaka koju svi imaju. Verovatno sam nastavio da se pripijam uz tvoje telo, ali osećao sam da si počela da se uzdižeš, da se pretvaraš u zlato, otvarala si zatvorena vrata, pomerala predmete kroz vazduh. Prodirao sam u tvoju tamnu nutrinu, Megale Apophasis. Zarobljenica anđela.

Možda sam sve vreme tražio tebe. Ja sam ovde i uvek te čekam. Da li sam te gubio zato što te nisam prepoznao? Ili sam te gubio zato što sam te prepoznao, ali sam se toga uplašio? A možda sam te gubio zato što sam znao da, ako te prepoznam, moram da te izgubim?

Ali šta ti se desilo sinoć? Jutros, kada sam se probudio, bolela me je glava.

70

Ipak dobro se sećamo tajnih aluzija na period od 120 godina koje je brat A..., koji je proveo godine sa mnogima od nas, bio naslednik brata D i poslednji u drugoj liniji nasleđivanja, a upućivao nama iz treće linije nasleđivanja...

(*Fama Fraternitatis* u *Allgemeine und general Reformation*, Cassel, Wessel, 1614)

Pročitao sam oba progalsa Rozenkrojcera, *Fama* i *Confessio*, a nisam zanemario ni *Hemijsku svadbu Kristijana Rozenkrojca*, Johana Valentina Andree, jer je Andree navodni autor proglasa.

Dva proglasa pojavila su se u Nemačkoj između 1614. i 1615, dakle tridesetak godina posle susreta između Francuza i Engleza koji se odigrao 1584, ali gotovo čitav vek pre nego što bi Francuzi trebalo da se spoje sa Nemcima.

Čitao sam proglose sa namerom da ne verujem u ono što je napisano, već da dubinski prodrem u tekst, kao da govori o nečem sasvim drugom. Znao sam, ako želim to da ostvarim, moram preskočiti čitava poglavlja i moram izvesne rečenice smatrati važnijim od drugih, ali to je baš ono što su nas đavoljupci i njihovi učitelji učili. Ako zađemo u osetljivu oblast otkrovenja, ne smemo da se prepustimo preciznom i plitkoumnom logičkom nizu i njegovom monotonom ponavljanju. S druge strane, ako bismo primili zdravo za gotovo ono što je doslovno napisano u oba proglasa, videli bismo da je reč o gomili apsurda, enigmi i protivrečnosti.

Znači, sigurno nisu govorili o onome što bismo prilikom letimičnog čitanja zaključili. Sigurno da ni duhovna reforma, ni priča o sirotom Kristijanu Rozenkroju nisu imali nikakvu važnost. Bila je to šifrovana poruka koju je moguće pročitati samo pomoću šablona, a znamo da kada na tekst stavimo šablon, neki delovi ostaju otkriveni a drugi pokriveni. Kao kod šifrovane poruke iz Provena, gde su važna

samo početna slova. Ja nisam imao odgovarajući šablon, ali bilo je dovoljno zamisliti da on postoji, a da bi se to postiglo, bilo je neophodno čitati s podozrenjem.

Nije bilo nikakve sumnje da su proglašeni govorili o Planu iz Provena. U grobu Kristijana Rozenkrojca (alegorija Granž-o-Dima u noći 23. juna 1344!) ostavljeno je blago namenjeno potomcima, blago „skriveno“ sto dvadeset godina. Jasno je kao dan da to blago nije nikakav novac. Ne polemiše se samo sa naivnom pohleptom alhemičara, već se otvoreno govori da ono što je obećano predstavlja veliku istorijsku promenu. A ako neko i nije razumeo, u sledećem manifestu se kaže da se ne sme zanemariti ponuda koja se tiče *miranda sextae aetatis* (čudesa šestog i završnog sastanka) a potom se ponavlja: „Kamo sreće da je Bogu bilo po volji da nam njegov šesti *Candelabrum* podari svetlost... kamo sreće da sve može da se pročita u samo jednoj knjizi i da se posle čitanja te knjige sve razume i zapamti... Kako bi bilo divno kada bi pesma (poruka pročitana glasno) mogla da pretvori stene (*lapis exillis!*) u drago kamenje i bisere... A govori se i o tajnim zagonetkama, samo jednoj vladi koja bi trebalo da se uspostavi u Evropi i o „velikom delu“ koja treba izvršiti.

Govorilo se da je K.R. otišao u Španiju (ili možda u Portugal?) i pokazao tamošnjim učenim ljudima gde da potraže prave *indicia* za buduće vekove, ali uzalud. A zašto uzalud? Zato što je jedna nemačka templarska grupa početkom XVII veka javno razotkrila tajnu koja je do tada ljubomorno čuvana. Kao da je bilo neophodno izaći na videlo u nadi da će neko reagovati na problem do kojeg je došlo u procesu prenošenja.

Niko nije mogao da porekne da su proglašeni bili pokušaj da se rekonstruišu faze Plana, onako kako ih je sažeo Diotalevi. Prvi brat čija se smrt pominje, odnosno za koga se kaže da je došao do „granice“, bio je brat I.O. koji je umro u Engleskoj. Dakle, neko je trijumfalno stigao na prvi sastanak. A pominju se i druga i treća linija u nasleđivanju. Moglo bi se reći da se dotle sve odvija po planu: druga, odnosno engleska linija sreće treću, francusku, 1584. Ljudi koji su pisali početkom XVII veka mogli su da govore samo o onome što se desilo prvoj, drugoj i trećoj grupi. U *Hemijskoj svadbi*, koju je Andree napisao u mladosti, dakle pre proglašavanja (iako se oni pojavljuju

1616), pominju se tri veličanstvena hrama, tri mesta koja su već morala da budu poznata.

I mada su oba proglašenja u istom tonu, utisak je da se u međuvremenu desilo nešto uznemirujuće.

Na primer, zašto se toliko insistira na činjenici da je došlo vreme, da je kucnuo čas, iako je neprijatelj upotrebio sve svoje lukavstvo da prilika propadne. Kakva prilika? Govori se da je krajnji cilj Kristijana Rozenkrojca bio Jerusolim, ali nije mogao da dođe do njega. A zašto? Govori se pohvalno o Arapima koji su razmenjivali poruke, dok učeni ljudi u Nemačkoj nisu pomagali jedan drugom. Postoje i aluzije na „nekakvu grupu koja je prilično velika i želi ceo pašnjak za sebe.“ Ovde se ne govori samo o nekome ko je pokušao da omete Plan radi nekakvog posebnog interesa, već o ometanju koje se odigralo.

Fama kazuje da je na početku neko izmislio magično pisanje (pa naravno, Poruka iz Provena) ali da Božji sat otkucava svaki minut „dok naš ne uspeva da otkuca ni sate.“ Ko se nije pojavio na otkucaje Božjeg sata, ko nije znao da dođe na pravo mesto u pravo vreme? Postoje i aluzije na jednu izvornu grupu braće, koja je bila u stanju da otkrije tajnu filozofiju, ali su odlučila da se rasprše po svetu.

U proglašenju se oseća nekakva nelagodnost, nesigurnost, izgubljenost. Braća iz prve linije nasleđivanja uspevala su u nastojanju da ih zamene „dostojni naslednici“, ali su odlučila da u tajnosti zadrže mesto na kome će biti sahranjeni, pa tako ni danas ne znamo gde im je grob.”

Na šta se tu aludira? Šta se to nije znalo? Koja je to karika koja nedostaje? Očigledno je da su proglašenja napisana zato što se nekakva informacija izgubila, pa se apelovalo na onoga ko je zna da se javi.

Završetak *Fame* ne ostavlja nikakvu sumnju u to: „Ponovo molimo sve učene ljude u Evropi da blagonaklono gledaju na našu ponudu... da nam dojavu šta o tome misle... Jer, iako za sada nismo otkrili naša imena... ko god nam bude dostavio svoje ime, moći će da razgovara sa nama lično, a ako postoji nekakva prepreka, korišćićemo prepisku.”

Upravo ono što je i pukovnik nameravao da uradi objavljivanjem svoje priče. Namamiti nekoga da progovori.

Postoji i skok, pauza, digresija, nepovezanost. U grobnici Kristijana Rozenkrojca nije bilo zapisano samo *post 120 annos*

patebo, već je napisano i *Nequamquam vacuum*, čija je uloga da podseti na ritam sastanaka. Dakle, nije to ono teološko „vakuum ne postoji“, već „praznina ne sme da postoji“, no praznina se stvorila i morala se nekako ispuniti!

Ali ponovo sam se zapitao: zašto se ova rasprava pojavila u Nemačkoj, gde je četvrta linija jedino morala strpljivo da čeka da dođe red na nju? Nemci nisu mogli da oplakuju –1614. godine – što nije došlo do sastanka u Marijenburgu, kad je sastanak u Marijenburgu bio predviđen tek za 1704!

Nametao se samo jedan mogući zaključak: Nemci su jadikovali što nije došlo do prethodnog sastanka!

Eto rešenja. Nemci iz četvrte linije žalili su što su Englezi iz druge linije izgubili Francuze iz treće. Naravno da je to u pitanju. U tekstu je bilo lako uočiti alegorije koje bi svaka šušla mogla da razume: otvara se grob Kristijana Rozenkrojca i tu se nalaze potpisi braće iz prve i druge družine, ali ne i onih iz treće. Potrugalci i Englezi su tu, ali gde su Francuzi?

Sve u svemu, dva proglašenja Rozenkrojčera ukazuju, pod uslovom da znate kako da ih pročitate, na činjenicu da su Englezi izgubili Francuze, a prema shemi koju smo sastavili, Englezi su jedini znali gde da pronađu Francuze, dok su Francuzi bili zaduženi za Nemce. Čak i da su kojim čudom Francuzi pronašli Nemce, sa sobom bi doneli samo trećinu onoga što je trebalo da predaju.

Rozenkrojčeri odlučuju da igraju otvorenih karata, moraju da se izlože riziku jer je to jedini način da se spase Plan.

Nismo čak sigurni ni u to da li su Braća iz druge linije posedovala isto znanje kao oni iz prve, niti da li su upoznati sa svim tajnama.

(Fama Fraternitatis u Allgemeine und general Reformation, Cassel, Wessel, 1614)

Odlučno sam saopštio svoja otkrića Belbu i Diotaleviju: složili su se da je tajni smisao proglašen bio prilično jasan čak i za đavoljupce.

„Sada je sve jasno“, rekao je Diotalevi. „Mi smo prihvatili zdravo za gotovo da je plan ometen jer Nemci nisu sreli pavlikijane, a ispada da je zaustavljen 1584. godine, prilikom prelaska iz engleskih u francuske ruke.“

„Ali zašto?“ upitao je Belbo. „Da li postoji i jedan valjan razlog zbog kojeg bi njihov sastanak propao? Englezi su znali gde je Skrovište, štaviše, jedino oni su to znali.“

Hteo je da dozna istinu. Uključio je Abulafiju. Postavio je pitanje umevši samo dva podatka, ne bi li ustanovio vezu. Ti podaci bili su sledeći:

Mini je Mikijeva devojka

Trideset dana ima novembar, isto toliko april, jun, septembar

„Kako da protumačimo ovo?“, upitao je Belbo, „Mini ima sastanak s Mikijem, ali mu greškom zakazuje sastanak trideset prvog septembra pa Miki...“

„Stanite!“, rekao sam. „Mini je mogla da pogreši jedino ako je zakazala sastanak za 5. oktobar 1582!“

„A zašto?“

„Gregorijanska reforma kalendara! Naravno. Te godine je stupila na snagu gregorijanska reforma julijanskog kalendara, i u želji da ispravi grešku u računanju vremena, ukinula deset dana u oktobru između 5. i 14.!“

„Ali sastanak u Francuskoj je zakazan 1584. godine i to 23. juna, u noći Svetog Jovana“, rekao je Belbo.

„Tako je. Ali, ako se dobro sećam, reforma nije odmah svuda stupila na snagu.“ Pogledao sam u *Većitom kalendaru* koji se nalazio na polici. „Evo, reforma jeste proglašena 1582, ukinuti su dani od 5. do 14. oktobra. Ali to je važno samo za papu. Francuska je prihvatila reformu 1583. i ukinula dane od 10. do 19. decembra. U Nemačkoj je došlo do raskola, pa su katoličke oblasti kao Bohemija prihvatile reformu 1584, dok su je protestantske prihvatile tek 1775. Vidite i sami, posle gotovo dvesta godina, a da i ne pominjem Bugarsku, gde je novi kalendar (imajte u vidu taj podatak) stupio na snagu tek 1917. godine. A da vidimo sada Englesku... Ona prihvata gregorijansku reformu 1752! Naravno da su anglikanci dugo odbijali da prihvate nešto što potiče iz omražene papske kuhinje. Sada shvatate šta se desilo. Francuska ukida deset dana krajem '83. i do juna 1584. svi su se već navikli na promenu. Ali 23. jun 1584. u Francuskoj jeste 13. jun u Engleskoj. Verovatno da, kao pravi pravcati Englezi, pa makar to bili i Templari, nisu ni znali šta se dogodilo u Francuskoj, naročito u to doba kad su vesti još putovale sporo. Pa oni i dan-danas voze levom stranom i ne haju za metrički sistem... Elem, Englezi dolaze u Skrovište 23. juna po njihovom kalendaru, ali to je za Francuze već 3. jul. I sami pretpostavljate da to nije bio sastanak s fanfarama i crvenim tepihom, pre će biti da je reč o tajnom susretu na tom i tom uglu u to i to vreme. Francuzi su na sastanak došli 23. juna i čekali dan, dva, tri, sedam, a onda su odustali od čekanja, pomislivši da se nešto desilo. Možda su, jadnički, odustali 2. jula, dan pre nego što su Englezi došli. Englezi su na zakazano mesto stigli 3. jula i nikog nisu zatekli. Možda su i oni čekali osam dana, ali se niko nije pojavio. Tako se dva velika majstora nisu srela.“

„Veličanstveno“, rekao je Belbo. „Mora da je bilo tako. Ali zašto su onda reagovali nemački Rozenkrojceri a ne engleski?“

Zatražio sam da mi daju još dan vremena, proverio sam u svom katalogu, a onda se pun sebe vratio u kancelariju, blistajući od sreće. Pronašao sam trag, na prvi pogled majušan, ali tako radi Sem Spejd, njegovom pronicljivom oku ništa ne promiče. Oko 1584, čarobnjak i kabalista Džon Di, astrolog engleske kraljice, dobio je zadatak da prouči reformu julijanskog kalendara!

„Englezi su sreli Portugalce 1464. Izgleda da je posle tog datuma talas kabalizma zapljusnuo Britanska ostrva. Proučava se ono što je preneto u iščekivanju sledećeg sastanka. Džon Di je predvodnik te renesanse magije i hermetizma. On je sakupio četiri hiljade naslova u svojoj ličnoj biblioteci, inspirišući se Templarima iz Provena. Njegova *Monas Ieroglyphica* očigledno je neposredno inspirisana biblijom alhemičara - *Tabula smaragdina*. A šta je dotični uradio posle 1584? Okrenuo se čitanju Tritermijusa. U njegovim rukama našla se *Steganographia*, i to u rukopisu, jer će ona prvi put biti štampana tek u XVII veku. Di, veliki majstor engleske grupe koja je omanula u lancu, želi da otkrije šta se desilo i gde je došlo do greške, a pošto je bio i dobar astronom, sigurno se lupio po čelu i rekao: kakva sam samo budala ispao. Bacio se na proučavanje gregorijanske reforme, a za to ga je plaćala kraljica Elizabeta. Nadao se da će nekako ispraviti grešku. Ali shvatio je da je suviše kasno za to. Nije znao s kim da se poveže u Francuskoj, ali je imao prilično dobre veze u srednjoj Evropi. U to doba, Prag Rudolfa II pretvorio se u alhemičarsku laboratoriju i tu Di sreće Kunrata, autora dela *Amphitheatrum sapientiae aeternae*. Kunratove alegorijske table poslužile su kao inspiracija i Andreeu i rozenkrojcerovskim proglasima. Kakve je veze uspeo da ostvari Di? Ne znam. Skrhan bolom što je napravio nepopravljivu grešku, umro je 1608. Ali ne bojte se, u Londonu stupa na scenu neko koga su svi proglasili Rozenkrojcerom, a govori o Rozenkrojcerima u *Novoj Atlantidi*, Frensis Bekon.“

„Da li je Bekon stvarno pisao o njima?“, upitao je Belbo.

„Baš i nije, ali je izvesni Džon Hajdon preradio *Novu Atlantidu*, pod naslovom *The Holy Land*, i tu stavio Rozenkrojcere, no to za nas nije važno. Bekon o njima ne govori otvoreno jer je reč o poverljivim stvarima, ali kao da govori o njima.“

„A ko u to ne veruje, neka svisne.“

„Tako je. A upravo zbog Bekona, Engleska je nastojala da još više očvrsne vezu sa Nemcima. Godine 1613, Elizabeta, kći Džejmsa I, udala se sa Fridriha V, rajnskog izbornog kneza. Posle smrti Rudolfa II, Prag više nije prikladno mesto, pa to postaje Hajdelberg. Njihovo venčanje bilo je trijumf templarskih alegorija. Za ceremoniju u Londonu bio je zadužen Bekon. Prikazana je alegorija mističnih vitezova u kojoj se oni pojavljuju na vrhu jednog brda. Više je nego

očigledno da je Bekon nasledio Dija na položaju velikog majstora engleske grupe...“

„... a pošto je jasno da je on autor Šekspirovih drama, morali bismo ponovo da iščitamo celog Šekspira, koji se ne interesuje ni za šta drugo, sem za plan“, rekao je Belbo. „Noć Svetog Jovana, san letnje noći.“

„Ali 23. jun je sam početak leta, a ne usred leta, kao u komediji.“

„Pesnička sloboda. Pitam se kako to da se niko toga ranije nije dosetio kad su dokazi tako očigledni. Sve je prosto kao pasulj.“

Racionalističko razmišljanje nas je skrenulo s pravog puta“, rekao je Diotalevi, „lepo sam ja govorio.“

„Pusti Kazobona da nastavi, stvarno je sjajno obavio posao.“

„Nema šta mnogo da se doda. Posle Londona, svadbeno slavlje je održano i u Hajdelbergu, gde je Salomon de Kaus za izbornog kneza izgradio viseće vrtove čiju smo bledu kopiju videli one večeri u Pijemontu, sigurno se sećate toga. A tokom slavlja bilo je postavljeno i jedno prikazanje sa alegorijskim kolima. Mladoženja je prikazan kao Jason, na kolima se nalazila lađa sa dva jarbola, na kojima su bile oznake reda Zlatnog runa i Podvezice. Nadam se da niste zaboravili da su se oznake ovih redova pojavile i na stubovima u Tomaru. Sve se poklapa. Odmah potom, u roku od samo godinu dana, pojavili su se rozenkrojcerovski proglassi, što je znak da su engleski Tempari, oslanjajući se na pomoć svojih nemačkih prijatelja, bacili udicu po celoj Evropi ne bi li uspeali da povežu pokidane niti Plana.“

„Ali šta im je namera?“

72

Nos invisibles pretendus sont (à ce que l'on dit) au nombre de 36, separez en six bandes

(Effroyables pactions faictes entre le diable et les pretendus Invisibles, Paris, 1623, str. 6)

„Možda imaju dvostruku nameru, s jedne strane šalju signal Francuzima, a s druge strane pokušavaju da ojačaju redove nemačke

grupe koju je Luterova Reforma sigurno ozbiljno uzdrimala. Ali upravo u Nemačkoj dolazi do najveće zbrke. Od objavljivanja proglašenja pa negde do 1621, autori ova dva dela dobili su suviše odgovora...”

Naveo sam neke od bezbrojnih pamfleta koji su se pojavili o toj temi. To su bili oni koji su me ludo zabavili one noći u Salvadoru sa Amparo. „Možda u tom mnoštvu postoji i neko ko zna nešto, ali taj mučenik se utapa u moru usijanih glava, zanesenjaka koji su doslovno shvatili proglašenje, provokatora koji su hteli da spreče operaciju, brljivaca... Englezi pokušavaju da intervenišu u ovoj raspravi, da daju smernice, i nije slučajno što je Robert Flad, još jedan od engleskih Templara, u roku od godinu dana napisao tri dela, kako bi olakšao pravilno tumačenje proglašenja. Ali do povratne informacije više nije moglo da dođe, počeo je Tridesetogodišnji rat, Španci su porazili izbornog kneza, pa su kneževina i Hajdelberg opustošeni, Bohemijom se šire požari... Zato su Englezi odlučili da se okrenu Francuskoj i da probaju tamo. Eto zbog čega su se 1623. pojavili proglašenja Rozenkrojčera u Parizu, a Francuzima se nudi isto što i Nemcima. Dakle, šta može da se pročita u jednom od brojnih pamfleta uperenih protiv Rozenkrojčera u Parizu i da li su autori tih dela samo zazirali od njih, ili su u pitanju bile mutivode? Naravno, pisalo je da su obožavaoci đavola, ali s obzirom da ni kleveta ne uspeva da sakrije istinu, ujedno se nagoveštava da se skupljaju u Mareu.”

„Pa šta s tim?”

„Zar ne poznajete Pariz? Mare je kvart gde se nalazio Hram, a istovremeno, kakve li slučajnosti, bio je i jevrejska četvrt. Da i ne pominjem da se u tim pamfletima tvrdi kako su Rozenkrojčeri šurovali sa nekakvom sektom iberijskih kabalista, Alumbrados! Možda su ovi napadi protiv Rozenkrojčera, u kojima se navodno napadaju trideset šestorica nevidljivih, u stvari pokušaj da se lakše prepozna gde se oni nalaze. Gabrijel Node, Rišeljeov bibliotekar, napisao je *Instructions à la France sur la vérité de l'histoire des Frères de la Rose-Croix*. A kakve su to napomene bile? Da li on govori u ime Templara iz treće grupe, ili je u pitanju nekakav avanturista koji igra neku svoju igru? S jedne strane, čini se da i on želi da okleveta Rozenkrojčere kao bedne sledbenike đavola, ali s druge strane, tvrdi da postoje još tri rozenkrojčerovske družine, a to je tačno, jer posle treće grupe postoje još tri. On daje gotovo bajkovite napomene (tvrdi da je jedna

grupa u Indiji na plutajućim ostrvima) ali saopštava i da se jedna od družina nalazi u podzemlju Pariza.“

„Vi mislite da je to i objašnjenje za Tridesetogodišnji rat?“, upitao je Belbo.

„Bez ikakve sumnje“, rekao sam. „Rišelje je od Nodea dobio poverljive informacije, hoće i on da se umeša u tu priču, ali greši, odlučuje se za vojnu intervenciju i samo još više zamućuje vodu. Ali ne bih zanemario ni sledeće dve činjenice. Godine 1619, posle četrdeset šest godina ćutanja, u Tomaru se ponovo okupljaju Hristovi vitezovi. Poslednji sabor održan je 1573, dakle samo desetak godina pre 1584, najverovatnije da bi se spremili na put za Pariz, zajedno sa Englezima. Posle pojave rozenkrojcеровskih proglosa, morali su se ponovo okupiti da bi odlučili kako da reaguju, da li da se priključe pokušajima Engleza, ili da probaju nešto drugo.“

„Naravno“, rekao je Belbo, „svi su sada izgubljeni u lavirintu, neko proba da krene jednim putem, a neko drugim, poneko reši da se oglasi, ali posle ne zna da li su odgovori koje čuje nečiji tuđi glas ili odjek vlastitih reči. Svi tumaraju u mraku. A pitam se šta su pavlikijani i jerusalimska grupa odlučili da urade?“

„Kada bismo samo znali“, rekao je Diotalevi. „Ali ne bih zanemario ni činjenicu da je u to doba počela da se širi Kabala lurijanskog tipa, a počelo je da se govori i o Razbijanju Sudova... Tome treba dodati da je i ideja o Tori kao nepotpunoj poruci dobila na zamahu. Postoji jedan hasidski poljski dokument u kome se kaže: da se odigrao nekakav drugi događaj, nastale bi druge kombinacije slova. Ali jasno je da se kabalistima nije dopao pokušaj Nemaca da urade nešto preko reda. Pravi redosled i kombinacija Tore ostali su skriveni i zna ih samo Svevišnji, hvaljeno neka je ime njegovo. Ali nemojte mi dozvoliti mi da govorim gluposti. Ako je i sveta Kabala uključena u Plan...“

„Ako Plan postoji, sve je uključeno u njega. On je ili sveobuhvatan, ili ne objašnjava ništa“, reče Belbo. „Ali Kazobon je pomenuo još jednu važnu činjenicu.“

„Tako je. Pre nego što je susret 1584. propao, Džon Di je počeo da se bavi proučavanjem mapa i slanjem prekomorskih ekspedicija. A s kim se povezao? S Pedrom Nunjesom, portugalskim kraljevskim kartografom. Podsticao je istraživačka putovanja ne bi li se pronašao severozapadni prolaz do Kitaja, uložio je novac u

ekspediciju izvesnog Frobišera, koji se otisnuo ka Polu i odatle se vratio sa Eskimom, za koga su svi mislila da je Mongol, dao je podstrek Frensisu Drejku da krene na putovanje oko sveta. Interesuju ga putovanja ka Istoku jer je Istok središte svih okultnih znanja, a prilikom jedne od ekspedicija prizvao je i anđele. „

„Kakve sad pa to veze ima? „

„Mislim da Di nije bio toliko zainteresovan za otkriće novih mesta koliko za pravljenje mapa, zbog toga se i povezo sa velikim kartografima, Merkatorom i Ortelijusom. Čini se da je pomoću odlomaka poruke koje je imao u rukama shvatio da se na kraju mora doći do nekakve mape, pa je pokušao da je pronađe za svoj groš. Da ne kažem, da upotrebim omiljeni izraz gospodina Garamona, još nešto. Da li bi učenjaku njegovog kova zaista mogla da promakne takva sitnica kao što je nepodudaranje kalendara? A šta ako je sve uradio namerno? Di mi liči na nekog ko bi poželeo da protumači poruku sam i preskoči ostale grupe. Mislim da je Di začetnik ideje da je poruku moguće protumačiti pomoću nauke i magije, da se ne mora čekati ispunjenje Plana. Sindrom nestrpljivosti. Pomalja se buržuj osvajač, kalja se princip solidarnosti na kojem je počivalo duhovno viteštvo. Ako je to bila Dijeva zamisao, ne moram ni da vam kažem kako je Bekon postupio. Od tog trenutka Englezi pokušavaju da krenu u potragu za tajnom koristeći sva moguća sredstva nove nauke. „

„A Nemci? „

„Nadam se da su Nemci sledili tradicionalan način. Jedino tako možemo da objasnimo dva veka istorije filozofije, anglosaksonski empirizam protiv romantičarskog idealizma... „

„Korak po korak, tumačimo istoriju sveta“, rekao je Diotalevi. „Ponovo pišemo Knjigu. To mi se dopada, stvarno mi se dopada. „

73

Još jedan interesantan slučaj kriptografije iznet je pred lice javnosti 1917. godine. Izneo ga je jedan od najboljih Bekonovih historiografa, doktor Alfred Fon Veber Ebenhof iz Beča... On je iskoristio neke od sistema koji su već primenjivani u izučavanju Šekspirovog opusa, prilikom proučavanja Servantesovih dela... Tokom svojih analiza došao je do zaprepašćujućeg otkrića, za koje je imao i materijalne dokaze: prvi Šeltonov prevod Don Kihota na engleski izašao je sa ispravkama koje je rukom

ispisao Bekon. Iz toga je zaključio da je ova engleska verzija u stvari originalni roman, a da je Servantesova verzija prevod na španski.

(J. Duchassoy, *Bacon, Shakespeare ou Saint-Germain?*, Paris, La Colombe, 1962, str. 122)

Bilo je više nego očigledno da se tokom sledećih dana Jakopo Belbo žudno bacio na čitanje istorijskih dela iz doba Rozenkrojcera. Ali kada nam je saopštavao zaključke, svoje maštarije je pretvarao u ogoljene činjenice koje su nam vrlo često ukazivale na dragocene podatke. Sada znam da je na Abulafiji pisao mnogo kompleksniju priču u kojoj se neobuzdana igra citatima smenjivala sa njegovim ličnim mitovima. Mogućnost da kombinuje delove tuđih priča podstakla ga je da piše, i to u narativnoj, ličnoj formi. Nama to nikada nije rekao. I sada se pitam da li je možda samo oprobavao, uz izvesnu dozu hrabrosti, svoje mogućnosti u oblasti fikcije ili se, kao i svaki đavoljubac, poistovetio s Velikom Pričom čiji smo deo postali.

FILENAME: Čudesni kabinet doktora Dija

Već duže vremena zaboravio sam da se zovem Talbot. Barem otkad sam odlučio da sebe zovem Keli. Na kraju krajeva, samo sam krivotvorio dokumenta, pa svi to rade. Kraljičini ljudi su svirepi, odrekli su mi uši. Da bih pokrio svoju muku, počeo sam da nosim crnu kapu s kičankom, a svi oko mene počeli su da šušljaju da sam čarobnjak. Pa neka bude tako. Doktor Di svu svoju slavu duguje toj reputaciji.

Posetio sam ga u Mortlejku, proučavao je nekakvu mapu. Nešto je mutio, taj đavolski starac. Njegove lukave oči sijale su nekim čudnim sjajem, dok je koščatom rukom gladio kozju bradicu.

- Ovo je rukopis Rodžera Bekona, rekao mi je, pozajmio mi ga je car Rudolf II. Poznajete li Prag? Savetovao mi je da ga posetim. Tamo biste mogli da pronađete nešto što bi vam izmenilo život. *Tabula locorum rerum et thesaurorum absconditorum Menabani...*

Krajičkom oka uspeo sam da opazim rukopis ispisan nekakvim čudnim slovima. Ali on ga je odmah sakrio ispod hrpe nekih drugih požutelih listova. Baš je divno živeti u doba gde je svaki papir, pa makar i tek izašao iz radionice proizvođača hartije, već žut.

Pokazao sam doktoru Diju neke od mojih literarnih pokušaja, pretežno poetski opus posvećen Dark Lady. To je veoma jasna slika mog detinjstva, koje

je bilo mračno, zato što se nad njim zlokobno nadvijala senka vremena, kao i zbog gubitka voljene osobe. Dao sam mu i svoj tragični nacrt priče o Džimu Konoplji koji se u pratnji ser Voltera Relija vraća u Englesku i saznaje da je njegov rodoskrvni brat Bunika ubio njihovog oca.

- Vi imate talenta, Keli, rekao mi je doktor Di. Znam da vam je potreban novac. Postoji jedan mladić, ne možete ni da zamislite čiji je on zapravo sin, koji žudi da stigne do lovorika i počasti. Ne blista baš od talenta, vi ćete biti njegova tajna duša. Pišite i živite u senci njegove slave, samo ćemo vi i ja znati da ta slava pripada vama.

I tako ja već godinama stvaram nova dela, a kraljica i cela Engleska misle da je njihov autor taj bledunjavko. If I have seen further it is by standing on ye sholders of a Dwarf. Imao sam trideset godina i nikada neću dopustiti nikome da kaže da je to najlepše doba života.

- Viljeme, pusti da ti kosa poraste preko ušiju, lepo će ti stajati. Skovao sam plan (da ga zamenim?).

Da li se može živeti mrzeći Tresikoplju kada ste to ustvari vi lično? That sweet thief which sourly robs from me. – Smirite se, Keli, rekao mi je Di, delovanje iz potaje predstavlja priveilegiju onih koji se spremaju da osvoje svet. Keepe a lowe profyle. Viljem nam služi kao paravan. Tada me je upoznao, nažalost samo delimično, sa Kosmičkom Zaverom. Tajna Templara! - A ulog, upitao sam? – Ye Globe.

Često sam na počinak odlazio rano, ali jedne večeri, u ponoć, odlučio sam da pročeprkam po Dijevom ličnom kovčežiću i pronašao sam formule. Poželeo sam da prizovem anđele, kao što to on čini kad je pun mesec. Di me je zatekao izvrnutog na leđima u središtu kruga Makrokosmosa, kao da me je neko ošinio bičem. Na čelu Solomonov pentargam. Sad moram još više da navlačim svoju kapu.

- Ne znaš kako se to radi, rekao mi je Di. Pripazi na svoje ponašanje ili ćeš ostati i bez nosa. I will show you Fear in Handful of Dust...

Podigao je mršavu ruku i izgovorio strašnu reč: Garamon! Osetio sam kako se plamen širi u mojoj nutrini. Pobegao sam (u noć).

Bilo je potrebno godinu dana da mi Di oprosi i posveti mi svoju Četvrtu Knjigu Misterija, „post reconciliationem kellianam“.

Tog leta stalno me je spopadao nekakav čudan zanos. Di me je pozvao u Mortlejk. Tamo smo bili ja, Viljem, Spenser i jedan mlađani plemić čiji je pogled stalno nekud lutao, Frensis Bekon. He had a delicate, lively, hazel eie. Doctor Dee told me it was like the Eie of a Viper. Di nas je upoznao sa jednim delom Kosmičke Zavery. Trebalo je u Parizu sresti francusko krilo Templara i spojiti dva dela iste mape. Di i Spenser bili su zaduženi za to, a s njima je trebalo da pođe i Pedro Nunjes. Meni i Bekonu su povereni neki dokumenti koje bismo otvorili samo ako se oni ne bi vratili. Morali smo da se zakunemo da ćemo tako da uradimo.

Vratili su se. Nisu prestajali da vređaju jedan drugoga. – Nije moguće, Plan je matematički precizan, ima astralno savršenstvo moje Monas Ieroglyphica. Kako to da ih nismo sreli kada je bila noć Svetog Jovana?

Mrzim kada me neko potcenjuje. Rekao sam: - Naša ili njihova noć Svetog Jovana?

Di se lupio po čelu i počeo da bljuje strašne psovke. – Oh, rekao je, from what power hast thou this powerful might? Bledunjavi Viljem je brže-bolje zapisao tu rečenicu, bedni plagijator. Di je mahnito preturao po kalendarima i astronomskim tabelama. – Mili Bože, kako sam mogao da budem takva budala? Vređao je Nunjesa i Spensera: - Je l' ja moram na sve da mislim? I ti si mi neki kosmograf, urlao je sav zajapuren u licu na Nunjesa. A onda kriknu: - Amanasiel Zorobabel! Nunjesa kao da je nevidljiva pesnica pogodila u pleksus, uspeo je da načini nekoliko koraka unazad, lica bledog kao krpa, a onda se stropoštao na zemlju. - Kretenu, rekao mu je Di.

I Spenserovo lice bilo je bledo. Jedva je uspeo da promrmlja: - Možemo da bacimo udicu. Upravo završavam poemu, jednu alegoriju o kraljici vila, pokušao sam tu da ubacim i Viteza Crvenog Krsta... Dopusite mi da je završim. Pravi Templari će se prepoznati, shvatiće da mi znamo i pokušaće da stupe u dodir sa nama.

- Dobro te znam, rekao je Di. Pre nego što ti završiš svoju poemu i ljudi je primete, proći će godine i godine. No ideja o udici nije loša.

- Zašto ne komunicirate sa njima pomoću svojih anđela, doktore? upitao sam ga.

- Kretenu, rekao je ponovo, ali ovog puta to je bilo upućeno meni. Zar nisi čitao Tritermijusa? Anđeli primaoca mogu da pomognu da se poruka razjasni samo ako je on doista primi. Moji anđeli nisu glasnici na konju. Izgubili smo Francuze. Ali imam plan. Znam kako da pronađem nekog iz nemačke grupe. Neophodno je otići u Prag.

Začuli smo nekakav šum, a potom se podigla teška zavesa od damasta. Najpre smo ugledali nežnu ruku, a onda se pojavila Ona, Gorda Devica. – Vaše veličanstvo, govorili smo dok smo padali na kolena. – Di, rekla je Ona, sve znam. Nemojte misliti da su moji preci spasli vitezove da bi im prepustili vladavinu svetom. Zahtevam, razumete li, zahtevam da na kraju tajna pripadne jedino Kruni.

- Vaše Veličanstvo, tragram za tajnom i nema cene koju ne bih platio da ona bude u posedu Krune. Moram da pronađem preostale vlasnike, to je najkraći put, a kada mi u svojoj ludosti budu rekli ono što znaju, neće mi biti teško da ih uklonim bodežom ili arsenikom.

Kraljičino lice pretvorilo se u surovi osmeh. Tako se radi, dobri moj Di... Ne tražim puno, samo Potpunu Moć. A Vama, ako u tome uspete, sleduje Podvezica. A tebi Viljeme – obratila se s lascivnom nežnošću malom parazitu – još jedna podvezica i još jedno zatno runo. Pođi sa mnom.

Šapnuo sam Viljemu na uho: - Perforce I am thin, and that is in me...
Viljem me je nagradio pogledom udvoričke zahvalnosti, a potom krenuo s kraljicom. Ubrzo oboje nestadoše iza zavese. Je tiens la reine!

.....

Bio sam sa Dijem u Zlatnom Gradu. Prolazili smo kroz nekakve uzane i smrdljive pasaže u blizini jevrejskog groblja, kad mi Di reče da obratim pažnju. – Ako se vest o neuspešnom susretu proširila, rekao je, siguran sam da će i ostale grupe pokušati da dejstvuju svaka za sebe. Plašim se Judejaca, jerusalimska grupa sigurno ima mnogo uhoda u Pragu.

Bilo je veče. Svuda je svetlucao plavičasti sneg. Kod mračnog ulaza u jevrejski geto bile su načičkane tezge na kojima su se prodavale razne potrepštine za Božić, dok se u središtu, prekrivena crvenom čojom, nalazila skaredna pozornica lutkarskog pozorišta, obasjana bakljama koje su se dimile. Ali odmah iza nje prošli smo ispod lučnog svoda od obrađenog kamena, a u blizini jedne bronzane fontane, koju su umesto vode sada ukrašavale ledene sveće, opet smo naišli na trem novog pasaža. Stara vrata ukrašavale su zlatne glave lavova u čijim čeljustima se nalazio bronzani prsten. Svuda unaokolo osećalo se nekakvo lagano podrhtavanje zidova, neobjašnjivi šumovi nalik na hripanje dopirali su sa niskih krovova, a potom se uvlačili u oluke. Kuće su delovale kao da u njima žive duhovi, ličile su na tajne gospodarice života... Jedan stari zelenaš umotan u pohabani ogrtač gotovo nas je gurnuo dok je prolazio. Učinilo mi se da ga čujem kako mrmlja: - Čuvajte se Atanasijusa Pernata... Di je promrljao: - Drugi Atanasijus nas brine... Iznenada smo se našli u uličici Tvoraca zlata...

Tu smo nenadano nabasali na novi pasaž, a onda se pred nama ukazao nekakav div. Pri pomisli na njega i dan-danas mi se pod kapom tresu uši koje više nemam. Taj div bio je nekakvo strašno, sivo, potpuno bezizražajno biće. Telo mu je prekrivala neka bronzana navlaka, a oslanjao se o kvrgavi zavojit štap od belog drveta. Ta utvara širila je svuda oko sebe miris sandalovine. Uhvatio me je smrtni strah, kao da je to biće preda mnom bilo otelotvorenje mojih najstrašnijih snova, no ipak nisam uspeo da odvojim pogled od mutne izmaglice oko njegove glave. Jedva sam uspeo da spazim lice koje je podsećalo na grabljivog egipastskog ibisa, a iza tog lica nalazilo se mnoštvo lica, košmar moje mašte i moga sećanja. Obrisi utvare koji su se ocrtavali u pasažu širili su se i skupljali kao da silueta diše, ali to disanje bilo je neprirodno sporo. A kad sam spustio pogled, umesto stopala na snegu, ugledao sam, užasnut, bezoblične patrljke, čije je sivo i bledo meso sbilo sasvim zgrudvano i ličilo je na koncentrične otekline.

Oh, moram li svega da se sećam?

- Golem! rekao je Di. Potom je podigao obe ruke ka nebu, dok je njegov dugački crni ogrtač sa širokim rukavima počeo da se vuče po zemlji. Izgledalo je kao da želi da stvori cingulum, pupčanu vrpcu između ruku uzdignutih u vazduh i površine, odnosno dubine zemlje. – Jezebel, Malkuth, Smoke gets in Your Eyes!

rekao je. Iznenada, Golem se raspršio poput kule u pesku pod naletom vetra, pa su nas zaslepeli delići njegovog glinenog tela, koji su se cepali kao atomi u vazduhu. Naposletku, pred nama je ostala samo gomilica sagorelog pepela. Di se sagnuo i počeo da čeprka po tom pepelu svojim tankim prstima, a onda izvukao svitak koji je strpao u nedra.

U tom trenutku, iz senke je izašao jedan stari rabin čija je masna kapa podsećala na moju. – Doktor Di, pretpostavljam, rekao je. – Here Comes Everybody, odvratio je Di ponizno. Rabine Alevi, izuzetno mi je drago što vas vidim... A on će na to: - Da niste možda videli neko biće kako se vrzma ovuda?

- Biće? rekao je Di, tobože začuđen. Kakvo biće?

- Manite se šale, Di, rekao je rabin Alevi. Bio je to moj Golem.

- Vaš Golem? Zaista nemam pojma.

- Pripazite se, doktore Di, rekao je rabin Alevi, pomodrevši u licu. Uпусти ste se u igru kojoj niste dorasli.

- Ne znam o čemu pričate, rabine Alevi, rekao je Di. Mi smo došli ovde da napravimo koju uncu zlata za vašeg cara. Nismo ti mi nekakve babe vračare.

- Vratite mi barem svitak, zavapio je rabin Alevi.

- Kakav sad pa svitak? rekao je vragolasto Di.

- Nek vas đavo nosi, doktore Di, rekao je rabin. Da znate, nećete dočekati praskozorje novog veka. Potom nestade u noć, mrmljajući nekakve čudne reči kojima su nedostojali samoglasnici. Ah, Đavolji i Sveti jezik!

Di je bio naslonjen na vlažni zid pasaža. Lice mu je bilo zemljane boje, a kosa nakostrešena kao u ježa. – Poznajem rabina Alevija, rekao je. Umreću petog avgusta 1608. godine po gregorijanskom kalendaru. Dakle, Keli, pomozite mi da započnem svoj plan. Vi ste taj koji će ga dovršiti. Gilding pale streams with heavenly alchymy, upamtite. Upamtiću to, a zajedno sa mnom, no i protiv mene, upamtiće i Viljem.

Nije više ništa rekao. Bleda magla koja tare svoja leđa o prozore i žuti dim koji tare svoja leđa o prozore lizali su svojim jezikom uglove ulice. Stigli smo do jednog drugog ugla. Kroz rešetke na pločniku kuljao je beličasti dim. Oko nas nalazile su se udžerice naherenih zidova, utonule u sivilo izmaglice... Uspeo sam da nazrem priliku nekakvog starca u pohabanom redengotu, sa cilindrom na glavi, dok se spuštao niz stepenice opipavajući sve oko sebe. Stepenice su bile neverovatnog pravougaonog oblika. I Di ga je spazio: - Kaljari! povikao je. I on je ovde, u kući Gospođe Sosostri! The Famous Clairvoyante! Moramo da požurimo.

Ubrzali smo korak i stigli do vrata kućerka u jednoj prilično mračnoj i zlokobnoj semitskoj uličici.

Pokucali smo na vrata, a ona se nekim čudom otvoriše. Našli smo se u prostranom salonu ukrašenom sedmokrakim svećnjacima, reljefima tetragramatona i Davidovim zvezdama, kud god da pogledaš. Stare violine čija je boja podsećala na mutni sloj patine na nekim starim slikama, bile su nabacane na veliki sto čudnovatog oblika koji se nalazio blizu ulaza. Veliki preparirani

krokodil, koji je visio okačen na visoki svod ove jazbine, lagano se njihao na blagom večernjem povetarcu. Osvetljavala ga je samo jedna baklja, možda i više baklji - možda nijedna. Na kraju prostorije, ispred nekakve nadstrešnice ili baldahina koji je natkrivao tabernakl, nalazio se jedan Starac. Klečeći je molio i bogohulno šaputao sedamdeset i dva Božja Imena. Odmah sam znao, jer mi je sinulo, da je to Hajnrh Kunrat.

- Pređite odmah na stvar, Di, rekao je pošto je prekinuo molitvu i okrenuo se. Šta hoćete? Ličio je na prepariranog armadila i nekakvu prepotopsku iguanu.

- Kunrate, rekao je Di, nije došlo do trećeg susreta.

Kunrat je počeo strašno da proklinje: - Lapis Exillis! Šta ćemo sada?

- Kunrate, rekao je Di, vi biste mogli da bacite udicu i povežete me sa nemačkom templarskom linijom.

- Videćemo, rekao je Kunrat. Mogao bih da pitam Majera koji poznaje mnogo ljudi na dvoru. Za uzvrat, reći ćete mi tajnu Devičanskog Mleka, Najtajnije Pecare Filozofa.

Di se osmehnuo – kakav je samo božanski osmeh imao taj pametnjaković. Zgrčio se kao da moli, a onda tiho izustio: - Kada želiš da sublimat žive pretvoriš u tečnost ili Devičansko Mleko, stavi ga zajedno sa dobro istucanom Stvari na ploču između tega i tasova. Nemoj da je pokriješ, već se pobrini da topao vazduh deluje na čistu materiju, potom joj dodaj oganj tri uglja, koji treba da deluje osam dana i noći, a onda ga skini i dobro istucaj na mermeru dok ne postane gotovo nevidljiv. Kada to uradiš, stavi materiju u stakleni alambik i destiluj na Balneum Mariae, iznad kazana sa vodom, a alambik mora da bude postavljen tako da ne dodiruje vodu više od dva prsta, dok njegov preostali deo visi u vazduhu. Istovremeno potpali vatru ispod Balneum Mariae. Tada i samo pod tim uslovima, iako srebrna materija ne dodiruje vodu, kada se nađe u tako toploj i vlažnoj sredini, pretvoriće se u tečnost.

- Učitelju, rekao je Kunrat pošto se bacio na kolena i počeo da celiva Dijevu mršavu i prozirnu ruku. Učiniću onako kako si mi naložio. Dobićeš to što želiš. Zapamti ove reči: Ruža i Krst. Uskoro će svi pričati o njima.

Di se potpuno umotao u svoj plašt bez rukava. Sada su se videle samo njegove zlobne i iskričave oči. – Hajdemo, Keli, rekao je. Ovo je sada naš čovek. A ti, Kunrate, drži Golema podalje od nas, dok se mi ne vratimo u London. A posle pretvori Prag u prah i pepeo.

Spremao se da krene kada ga je Kunrat puzeći uhvatio za skut ogrtača: - Možda će te jednog dana posetiti neki čovek. Želi da piše o tebi. Pomozi mu.

- Daj mi Moć, rekao je Di, s neopisivim izrazom na koštunjavom licu, i njegov uspeh biće zagarantovan.

Izašli smo. Iznad Atalntika vazдушna masa niskog pritiska kretala se ka istoku, u susret masi visokog pritiska iznad Rusije.

- Hajdemo u Moskvu, rekao sam mu.

- Ne, odgovorio je, moramo da vratimo u London.

- U Moskvu, u Moskvu, ludački sam mrmljao. Dobro si znao, Keli, da tamo nikada nećeš otići. Čekao te je Tauer

Vratili smo se u London. Doktor Di je rekao: - Oni pokušavaju da stignu do Rešenja pre nas. Keli, moramo da im zapržimo čorbu. Napiši nešto, koristeći Viljemovo ime.

Do sto đavola, to sam i učinio, ali je Viljem sve upropastio i premestio radnju iz Praga u Veneciju. Di je bio besan kao ris. Ali bledunjavi Viljem je znao da mu niko ne može ništa dokle god ga štiti njegova kraljevska naložnica. Ali ni to mu nije bilo dovoljno. Dok sam mu ja iz dana u dan isporučivao svoje najbolje sonete, taj bestidnik je počeo da se raspituje o Njoj. O Tebi, my Dark Lady. Kako sam samo bio užasnut kad god čujem tvoje ime na usnama tog ljigavca (nisam znao da ta dvolična duša koja svuda zabada svoj nos, to čini zbog Bekona). – Svega mi je dosta, rekao sam mu. Sit sam pisanja u senci tvoje slave. Piši sam.

- Ne mogu, rekao mi je. Izgledao je kao da je video utvaru. On mi to ne dozvoljava.

- Ko, Di?

- Ne, baron Verulamski. Zar nisi primetio da sada on drži sve konce u svojim rukama? Prisiljava me da pišem u njegovo ime dela kojima će se on dičiti, kao da ih je lično napisao. Shvataš li, Keli, da sam ja pravi Bekon, a potomstvo to nikada neće saznati. Koliko samo mrzim tog parazita, tog đavolovog šegrtu.

- Bekon jeste pokvarenjak, ali mu kliker radi, rekao sam. A zašto ne piše sam?

Nisam znao da on nije imao vremena za pisanje. To je postalo jasno tek kada je, posle više godina, Nemačka bila preplavljena rozenkrojcerovskim ludorijama. Tek tada sam uspeo da povežem razne aluzije i reči koje bi mu se ponekad omakle i da dođem do zaključka kako je on lično bio autor proglašenja Rozenkrojcera. Pisao je pod imenom Johana Valentina Andreea.

U to doba nisam mogao da dokučim za koga je onda pisao Andree, ali mi je u mraku tamnice u kojoj trunem um postao bistriji nego don Isidru Parodiju, tako da sada znam. Pomogao mi je Soapes, bivši portugalski Templar koji deli moju zlehudu sužanjstvu sudbinu. Andree je pisao viteški roman za nekog Španca koji je za to vreme čamio u jednom drugom zatvoru. Ne znam čemu sve to, ali je projekat trebalo da posluži bestidnom Bekonu da u istoriju uđe kao tajni autor pustolovina viteza od La Manče, pa je zato zamolio Andreea da napiše to delo, kako bi kasnije mogao da se pretvara da je on pravi ali tajni autor i da iz prikrajka uživa u tuđem trijumfu (ali zašto, zašto?).

Ali suviše sam se udaljio od teme. Studen mi prožima kosti u ovoj ćeliji i boli me palac. Pod slabašnim svetlom umiruće svetiljke, pišem poslednja dela koja će nositi Viljemovo ime.

Doktor Di je umro. U samrtnoj agoniji prošaputao je: Svetla, više Svetla, i zatražio čačalicu, a potom izustio: - Qualis Artifex Pereo. Bekon je naložio njegovo ubistvo. Bekon je uspeo nekako da zavede kraljicu pre nego što je umrla pomračenog uma i slomljenog srca. Ona više nije ni ličila na sebe, bila je živi

skelet. Njen obrok sastojao se samo od parčenceta belog hleba i supe od cikorije. Kraj sebe je držala mač koji je u trenucima besa mahnito zabadala u zavese i zidne ćilime u svom pribežištu. (A šta ako je neko prisluškiavao iza njih? Ili se neki miš zavukao? Miš! Ta ti nije loša, stari dobri Keli, moraću to negde da iskoristim). Pošto je ostarela kraljica bila u takvom stanju i gotovo slepa, Bekonu nije bilo teško da je uveri kako pred njom na kolenima kleči, zaogrnut jagnjećom kožom, njen kopilan Viljem. Zlatno runo. Govorkalo se da on želi presto, ali ja sam znao šta on zaista želi, da postane gospodar Plana. Tada je postao vikont od Sent Albena. Čim je ojačao svoju poziciju, uklonio je Dija.

Kraljica je umrla, živeo kralj... Ja sam postao nepoželjan svedok. Namestio mi je klopku jedne večeri kada je Dark Lady najzad mogla da bude moja, da pleše obešena oko mog vrata i da se prepusti opojnim travama koje su kadre da stvore opsene. Bila je večna Sofija, sa svojim licem stare kože... Ušao je sa šaćicom naoružanih ljudi i stavio mi povez preko očiju. Odmah sam shvatio da je natopljen vitriolom. Kako se Ona samo smejala, isto kao i ti, Pin Ball Lady – oh maiden virtue rudely strumpeted, oh gilded honor shamefully misplac'd! – dok te je on dodirivao svojim gramzivim rukama, a ti ga nazivala Simonom i celivala njegov zastrašujući ožiljak...

U Tauer, u Tauer, cerekao se Verulamski. I od tada trunem ovde, zajedno sa ovim mučenikom po imenu Soapes, a tamničari me poznaju samo kao Džima Konoplju. Izučio sam, sa silnim žarom, filozofiju, pravo, medicinu i nažalost teologiju, a eto me ovde, jadna luda, koja zna isto što je znala i pre.

Kroz jedno prozorče uspeo sam da vidim kraljevsko venčanje. Uz zvuke trube Vitezovi sa crvenim krstom jahali su na razigranim konjima. Trebalo je ja da sviram trubu, Čččilija je to znala. Ponovo sam lišen svoje nagrade, cilja kome sam stremio. Svirao je Viljem. Ja sam, u tami, pisao za njega.

- Reći ću ti kako da se osvetiš, prišapnuo mi je Soapes. Tog dana sam najzad doznao ko je zapravo on – bonapartistički opat koji je tu vekovima utamničen.

- Misliš li da ćeš izaći? upitao sam ga.

- If... stade da mi odgovara. Ali iznenada začuta. Počeo je da lupa kašikom po zidu. Poverio mi je da je to tajanstveni alfabet, koji je naučio od Tritemijusa. Poslao je poruku nekome u susednoj ćeliji. Grofu de Monsalvatu.

Prošlo je više godina. Soapes je svakodnevno lupao po zidu. Sada znam kome i zašto. Njegovo ime je Nofo Dei. Dei je (zbog kakve li tajanstvene kabale Dei i Di zvuče toliko slično; ko je potkazao Templare?) po Soapesovim uputstvima potkazao Bekona. Ne znam šta je rekao, ali znam da je pre nekoliko dana Verulamski bačen u okove. Optužen je za sodomiju jer si ti, priča se, (a ja

se sav tresem pri pomisli da je to tačno) Dark Lady, Crna Gospo druida i Templara, bila i jesi besmrtno dvopolno biće koje su stvorile nečije znalačke ruke. Čije ruke? Sada znam, ruke tvog ljubavnika, grofa De Sen Žermena. A ko bi drugi bio Sen Žermen, ako ne sam Bekon (šta sve zna Soapes, taj tajanstveni Templar sa više života...) ?

Verulamski je izašao iz zatvora, uz pomoć čarolija uspeo je da ponovo zadobije kraljevu milost. Sada, kako mi kaže Viljem, provodi noći kraj Temze u Pilad's pabu. Zaludeo se igrom na onoj čudnoj mašini koju je za njega izumeo jedan Italijan iz Nole, a odužio mu se tako što ga je poslao da cvrči na lomači u Rimu, pošto ga je prethodno pozvao u London da bi se domogao njegove tajne, astralne mašine, koja guta pomahnitale loptice što jure po beskrajnim prostranstvima, paleći oko sebe anđeoska svetla. On je svojim bestijalnim pokretima prepona slavodobitno gurao mašinu kao da podražava sled nebeskih tela u delokrugu Dekada, ne bi li shvatao poslednje tajne njegovog uzvišenog uspostavljanja i tajnu same Nove Atlantide, koju je on nazvao Gottlieb's, šaleći se na račun svetog jezika Proglasa koji su pripisani Andreeu. Oh! zavapio sam (s'écria-t-il) sada, kada mi je sve potpuno jasno. Ali sve je uzalud, prekasno sam se dosetio. Srce mi tuče kao ludo ispod čipke steznika: eto zbog čega me je lišio trube, amajlije, talismana, kosmičke veze koja je mogla da upravlja demonima. Kakvu li samo zaveru kuje u svojoj Solomonovoj Kući? Kasno je, ponavljam samom sebi, on već ima previše moći u rukama.

Priča se da je Bekon umro. Soapes me uverava da to nije tačno. Niko nije video njegov leš. On živi pod lažnim imenom na dvoru hesenskog Landgrafa, upoznat je sa najvišim tajnama, dakle besmrtnan je i spreman da nastavi svoju mračnu bitku za ostvarenje Plana, ali za svoj groš i da bi on sve držao pod kontrolom.

Posle njegove navodne smrti, došao je da me poseti Viljem. Ni rešetke nisu pomogle da ne primetim njegov licemerni osmeh. Upitao me je zašto sam u sonetu 111 spomenuo nekakvog bojadžiju. Citirao mi je stih: To What It Works in, Like the Dyer's Hand...

- Nikada nisam napisao tako nešto, rekao sam. Govorio sam istinu. Očigledno je da je to Bekonovo maslo. Pre nego što je iščezao, hteo je da ostavi nekakav tajanstveni znak svima onima koji će na svojim dvorovima pružiti utočište Sen Žermenu, stručnjaku za boje... Siguran sam da će u budućnosti pokušati da proturi kako je on napisao Viljemova dela. Kako sve postaje jasno kada gledate iz tmine ćelije.

Where Art Thou, Muse, That Thou Forget'st So Long? Umoran sam i ispijen bolešću. Viljem nestrpljivo iščekuje novi materijal za svoje murderske lakrdije u Globe Theater.

Soapes piše. Pokušavam da preko njegovog ramena pročitam šta piše. Nekakva nerazumljiva poruka: Riverrun, past Eve and Adam's. Brže bolje skriva list od mene, zatim me pogleda i kaže da sam avetinjski bled, u mojim očima vidi da su mi dani izbrojani. Šapuće mi: - Odmori se. Ne boj se. Ja ću pisati umesto tebe.

I to i čini, on koji je maska iza koje se krije druga maska. Ja polako venem, a on me lišava poslednjeg svetla, svetla tame.

74

Iako su mu namere dobre, njegov duh i njegova proročanstva ukazuju da njime gospodari đavo. Ta proročanstva su kadra da zablude mnoge znatiželjne osobe i da nanesu veliku štetu crkvi Našeg Gospoda Boga.

(Izveštaj jezuita Salmerona, Losta i Ugoleta o Viljemu Postelu, upućen Ignjaciju Lojoli, 10. maja 1945)

Belbo nam je bez ikakve pristrasnosti izneo svoje zamisli, ali nam nije pročitao stranice koje je ispisao, niti je uneo bilo kakvu ličnu crt. Štaviše, ubedio nas je da je Abulafija tvorac kombinacija. Ja sam i ranije negde pročitao da je Bekon autor rozenkrojcerovskih proglašenja, ali jedan drugi detalj privukao je moju pažnju, činjenica da je on bio vikont od Sent Albena.

Nejasne misli su mi se rojile po glavi. Znao sam da je u pitanju nešto u vezi sa mojim diplomskim radom, pa sam sledeću noć proveo prekopavajući po svojim papirima.

„Gospodo“, svečano sam izjavio svojim saučesnicima sledećeg jutra, „ne moramo da izmišljamo veze. One već postoje. Kada je sveti Bernar došao na ideju da sazove crkveni sabor kako bi se red Templara ozakonilo, jedan od zaduženih za organizaciju sabora bio je i prior Sent Albena, koji nosi ime po prvom engleskom mučeniku i širitelju hrišćanstva po britanskim ostrvima. On je rođen upravo u Verulamu, koji je bio Bekonov posed. Bio je nesumnjivo Kelt i druidski posvećenik kao i sveti Bernar.“

„To još uvek ništa ne znači“, rekao je Belbo.

„Molim za malo strpljenja. Taj prior Sent Albena bio je i opat u Sen Marten de Šanu, opatiji u kojoj je osnovan *Conservatoire des Arts et des Métiers!*“

Belbo je poskočio. „Mili Bože!“

„A to nije sve“, dodao sam, „Konzervatorijum je neka vrsta počasti Bekonu. Dana 25. brimera III godine Konvent ovlašćuje svoj *Comité d'Instruction Publique* da štampa Bekonova sabrana dela, da bi 18. vandemijera iste godine Konvent izglasao zakon kako bi se izgradila kuća veština i zanata po ugledu na Solomonovu kuću, o kojoj Bekon govori u *Novoj Atlantidi*. Prema Bekonu, to bi bilo mesto gde bi se sakupili svi tehnički pronalasci koje je ljudski rod izumeo.“

„Kakve to veze ima?“, upitao je Diotalevi.

„U Konzervatorijumu se nalazi Klatno“, rekao je Belbo. Po Diotalevijevoj reakciji shvatio sam da ga je Belbo upoznao sa svojim razmišljanjima o Fukoovom klatnu.

„Samo polako“, rekao sam. „Klatno je smišljeno i postavljeno u devetnaestom veku. Zanemarimo ga za sada.“

„Da ga zanemarimo?“, rekao je Belbo. „Zar niste zavirili u Dijevu *Zagonetnu Monadu*, sećate li se talismana koji bi trebalo da sakupi sva znanja u vasseljeni? Zar ne liči na klatno?“

OVDE TREBA SKENIRATI CRTEŽ (str. 443)

„U redu“, rekao sam, „pretpostavimo da postoji veza. Ali kako da stignemo od Sent Albena do Klatna?“

Nekoliko dana kasnije znao sam odgovor.

„Dakle, prior Sent Albena je opat u Sen Marten de Šanu koji stoga postaje centar naklonjen Templarima. Bekon, zahvaljujući svom posedu, uspostavlja posvećenički dodir sa druidima sledbenicima Sent Albena. A sada naćulite uši: u vreme kada Bekon započinje svoju karijeru u Engleskoj, karijera Gijoma Postela u Francuskoj je na zalasku.“

(Opazio sam jedva primetnu grimasu na Belbovom licu, setio sam se razgovora na Rikardovoj izložbi. Postel ga je podsećao na čoveka koji mu je, u mislima, preteo Lorencu. Ali za tili čas, grimasa je nestala.)

„Postel uči hebrejski, pokušava da dokaže da svi jezici vode poreklo od hebrejskog, prevodi *Zohar* i *Bahir*, održava veze s kabalistima, zalaže se za plan sveopšteg mira, koji je veoma sličan planu nemačkih Rozenkrojčera, pokušava da ubedi francuskog kralja da stupi u savezništvo sa sultanom, putuje po Grčkoj, Siriji, Maloj Aziji, uči arapski, jednom rečju, sledi put kojim je išao Kristijan Rozenkrojč. Sigurno da nije slučajnost što je neke spise pisao pod imenom Rosispergius, onaj koji rasipa rosu. Gasendi u svom *Examen Philosophiae Fluddanae* tvrdi da ime Rozenkrojč ne potiče od reči *rosa*, ruža, već od reči *ros*, rosa. U jednom svom rukopisu, Postel priča o tajni koju treba očuvati dok ne kucne pravi čas i kaže da biseri ne smeju da završe kao pomije za svinje. A znate li gde je to spomenuo? Na naslovnoj strani *Hemijske svadbe*. A otac Marin Meresn, prilikom potkazivanja Rozenkrojčera Flada, kaže da se ovaj ni po čemu ne razlikuje od onog *atheus magnus* kakav je Postel. Osim toga, izgleda da su se Di i Postel sreli 1550. Tada nisu ni znali, niti su u sledećih trideset godina to mogli saznati, da su obojica veliki majstori Plana i da bi trebalo da se sretnu 1584. Poslušajte dobro šta Postel kaže. Pošto je francuski kralj direktni potomak najstarijeg Nojevog sina i pošto je Noje začetnik keltske loze, pa samim tim i druidske civilizacije, on je jedini legitimni pretendent na titulu Kralja Sveta. Baš tako, tim rečima. Dakle, spominje Kralja Sveta iz Agarte, ali tri veka ranije. Čak i ako izuzmemo činjenicu da se zaljubio u nekakvu babuskeru, Joanu, koju je smatrao božanskom Sofijom, očigledno je da je tom čoveku falila neka daska u glavi. Moramo imati u vidu da su njegovi neprijatelji bili veoma moćni. Nazivali su ga psetom, ogavnim čudovištem, prljavim jeretikom kome nijedna jeres nije mrska. Tvrđili su da je opsednut svakojakim zlim duhovima. Pa ipak, Inkvizicija ga, uprkos skandalu sa Joanom, ne smatra jeretikom, već je po njima on *amens*, što bi mi danas rekli, čuknut. Znači, ne usuđuju se da ga unište jer znaju da on govori u ime veoma moćne grupe. Diotalevi, posebno vam naglašavam da je Postel putovao i na Istok i da je savremenik Isaka Lurije, a vi sami izvucite zaključak. U redu, 1564. godine (te iste godine Di je napisao *Monas Ieroglyphica*) Postel se odriče svoje jeresi i povlači se... pogodite gde? U samostan Sen Marten de Šan. A šta tamo iščekuje? Potpuno je jasno da iščekuje 1584. godinu.”

„Više nego jasno”, potvrdio je Diotalevi.

Nastavio sam: „Jesmo li sve shvatili? Postel je veliki majstor francuske grupe koji čeka susret sa engleskom grupom. Ali on umire 1581, tri godine pre susreta. Da zaključimo: kao prvo, nesporazum iz 1584. dogodio se upravo zato što nije više bilo nikoga tako britkog uma kao što je Postel, koji bi sigurno bio u stanju da razume kakvu zbrku je stvorila promena kalendara, a kao drugo, opatija Sen Marten je bila mesto u kome su se Templari oduvek osećali kao kod svoje kuće i gde se utaborio čovek zadužen za treći kontakt. Sen Marten je bio *Refuge!*”

„Sve kocikice se slažu.”

„A sada obratite pažnju. U doba kada je došlo do nesporazuma, Bekon je imao samo dvadeset godina, ali 1621. postao je vikont od Sent Albena. I šta je nasledio? Tajnu. Upravo te godine neko ga je optužio za korupciju, te je Bekon proveo neko vreme u zatvoru. On je pronašao nešto zastrašujuće. Ali koga je to zastrašilo? Bekon je sigurno već u to doba shvatio da mora staviti šapu na Sen Marten. Rađa mu se ideja da bi tu mogao da izgradi svoju Solomonovu Kuću, laboratoriju u kojoj bi se, pomoću eksperimenata, moglo doći do otkrivanja tajne.”

„Ali”, upitao je Diotalevi, „kako ćemo da povežemo Bekonove naslednike sa revolucionarnim grupama s kraja XVIII veka?”

„Možda posredstvom slobodnog zidarstva?”

„Izvrсна ideja. Na kraju krajeva, to nam je nagovestio i Alje one večeri u zamku.”

„Moramo da rekonstruišemo redosled događaja. Šta se sve tačno zbivalo u tim krugovima?”

U večiti san... neće utonuti jedino oni koji su već za života znali da usmere svoju svest ka uzvišenom putu. Posvećenici, Adepti, na ivici su tog puta. Kada dopru do sećanja, anamnesisa, da upotrebimo Plutarhov izraz, oni postaju slobodni, kreću se bez okova. Posle krunisanja oni slave „tajne“ i posmatraju kako na zemlji neupućeni, odnosno oni koji nisu „čisti“, gaze i guraju u blato i tamu jedan drugoga.

(Julius Evola, *La tradizione ermetica*, Roma, Edizioni Mediterranee, 1971, str. 111)

Dobrovoljno sam se prijavio da u što kraćem roku uradim precizan spisak događaja. Kamo lepe sreće da to nisam uradio. Našao sam se u moru knjiga u kojima su se istorijska istraživanja mešala sa glasinama, pa je bilo veoma teško razlučiti kojim podacima treba verovati, a koji su plod mašte. Radio sam mučenički nedelju dana i na kraju odlučio da sačinim gotovo nerazumljivu listu sekti, loža i družina. Tokom sastavljanja spiska često bi me obuzelo uzbuđenje kada bih naleteo na neka poznata imena, koja ni u snu ne bih povezao s tim društvom. Isto se dešavalo i kada bih naleteo na hronološke podudarnosti, koje bih brže-bolje zapisao. Pokazao sam dokument dvojici svojih saučesnika.

- 1645. London: Ašmol osniva Invisible College, rozenkrojcerovske orijentacije.
- 1662. Invisible College prerasta u Royal Society, a Royal Society, kao što svi znaju, u Slobodno zidarstvo.
- 1666. Pariz: Académie des Sciences.
- 1707. Rodio se Klod-Luj de Sen Žermen, ako se zaista rodio.
- 1717. Osnovana Velika londonska loža.
- 1721. Anderson sastavlja pravilnik za engleske masone. Posle inicijacije u Londonu, Petar Veliki osniva ložu u Rusiji.
- 1730. Monteskjeova inicijacija prilikom boravka u Londonu.

1737. Remzi pripisuje slobodnom zidarstvu templarsko poreklo. Rađanje Škotskog obreda koji je u stalnom sukobu sa Velikom londonskom ložom.
1738. Inicijacija prestolonaslednika pruskog prestola, princa Fridriha, zaštitnika enciklopedista.
1740. U nekoliko narednih godina osniva se više loža u Francuskoj: Écossais Fidèles u Tuluzu, Souverain Conseil Sublime, Mère Loge Ecossaise du Grand Globe Français, Collège des Sublimes Princes du Royal Secret u Bordou, Cour des Souverains Commandeurs du Temple u Karkasonu, Philadelphes u Narboni, Chaiptre des Rose-Croix u Monpeljeu, Sublimes Élus de la Vérité...
1743. Prvo javno pojavljivanje grofa De Sen Žermena. U Lionu osnovan stepen Vitez Kadoš, čiji je zadatak da osveti Templare.
1753. Vilermoz osniva Loge de la Parfaite Amitié.
1754. Martines de Paskvali osniva Temple des Élus Cohen (možda se to zbilo i 1760).
1756. Baron fon Hund osniva Striktну templarsku opservanciju, udruženje iza kojeg se navodno krije pruski vladar Fridrih II. Prvi put se spominju Nepoznati Superiori. Prema nekim mišljenjima Nepoznati Superiori su Fridrih i Volter.
1758. Sen Žermen stiže u Pariz i francuskom kralju nudi svoje usluge kao hemičar, stručnjak za boje. Posećuje gospođu De Pompadur.
1759. Navodno osnivanje Conseil des Empereurs d'Orient et d'Occident koji će tri godine kasnije sastaviti Constitutions et règlement de Bordeaux, od kojeg potom najverovatnije nastaje Stari i Prihvaćeni Škotski Obred (koji se zvanično pojavljuje tek 1801). Ono što odlikuje škotski obred jeste činjenica da broj visokih stepena narasta na trideset i tri.
1760. Sen Žermen u sumnjivoj diplomatskoj misiji u Holandiji. Prisiljen je na beg, uhapšen, a potom oslobođen u Londonu. Don Perneti osniva Illuminés d'Avignon. Martines de Paskvali osniva Chevaliers Maçons Elus de l'Univers.
1762. Sen Žermen u Rusiji.

1763. Kazanova sreće Sen Žermena, pod imenom Sirmon, u Belgiji. Prisustvuje pretvaranju novčića u zlatnik. Vilermoz osniva Souverain Chaitpre de l'Aigle Noir Rose-Croix.
1768. Vilermoz se priključuje Paskvalijevom Elus Cohen. U Jerusalimu se štampa apokrif *Les plus secrets mystères des hauts grades de la maçonnerie dévoilée, ou le vrai Rose-Croix* u kome se tvrdi da je loža Rozenkrojčera na brdu Heredon, šezdeset milja od Edinburga. Paskvali sreće Luja Kloda de Sen Martena koji će postati poznat kao Le Philosophe Inconnu. Don Perneti postaje bibliotekar pruskog kralja.
1771. Vojvoda De Šartr, kasnije poznat kao Filip Egalite, postaje veliki majstor Velikog Orijenta koji kasnije prerasta u Veliki francuski Orijent. Pokušava da ujedini sve lože ali nailazi na otpor loža škotskog obreda.
1772. Paskvali odlazi na Santo Domingo, a Vilermoz i Sen Marten osnivaju Tribunal Souverain koji kasnije postaje Grande Loge Ecosaise.
1774. Sen Marten se povlači kako bi postao Philosophe Inconnu, pa stoga jedan predstavnik Striktne templarske opservancije počinje pregovore sa Vilermozom. Rezultat tih pregovora je osnivanje Directoire Ecosaise de la Province d'Auvergne preteče Škotskog prečišćenog obreda.
1776. Sen Žermen pod imenom grof Veldon predstavlja nekoliko hemijskih projekata Fridrihu II. Osnivanje Societé des Philathètes, čiji je cilj da okupi sve hermetičare. Loža devet sestara. Pristupaju joj Gijoten, Kabanis, Volter i Frenklin. Vajshaupt osniva Bavarske Iluminate. Po nekima, njegovu inicijaciju obavio je danski trgovac Kelmer, prilikom povratka iz Egipta. Kelmeru se pripisuje da je navodno tajanstveni Altotas, Kaljostrov učitelj.
1778. Susret Kaljostra i Don Pernetija u Berlinu. Vilermoz osniva Ordre des Chevaliers Bienfaisants de la Cité Sainte. Striktna templarska opservancija sklapa sporazum sa Velikim Orijentom da se prihvati Škotski prečišćeni obred.
1782. Veliki zbor svih posvećeničkih loža u Vilhelmsbadu.
1783. Markiz Tome osniva Svedenborgov obred.

1784. Sen Žermen navodno umire na dvoru landgrafa od Hesena prilikom završnih radova na fabrici boja.
1785. Kaljostro osniva Memfiski Obred koji prerasta u Stari i Prvobitni Memfisko-Misraimski obred kod kojeg je broj stepena narastao na devedeset.
Izbija skandal oko Kraljirčine ogrlice u koji je umešan Kaljostro. Dima ovaj skandal opisuje kao masonsku zaveru s ciljem da se potkopa ugled monarhije.
1786. Bavarski Iluminati obavljaju inicijaciju Miraboa. U Londonu se pojavljuje rozenkrojcerovski proglas koji se pripisuje Kaljostriu. Mirabo piše pismo Kaljostriu i Lavateru.
1787. Postoji oko sedamsto loža u Francuskoj. Vajshaupt objavljuje *Nachtrag* u kome se daje shema organizovanja tajnog udruženja prema kojoj svaki pripadnik poznaje samo onoga ko mu je direktno nadređen.
1789. Počinje francuska revolucija. Kriza loža u Francuskoj.
1794. Osmog vandemijera poslanik Gregoar podnosi Konventu plan za osnivanje *Conservatoire des Arts et Métiers*. Konzervatorijum će 1799. biti smešten u Sen Marten de Šan, prema odluci koju je donelo Veće pet stotina.
Vojvoda od Braunšvajga apeluje da se raspuste sve lože jer ih je jedna podmukla prevratnička sekta sve zatrovala.
1798. Kaljostro uhapšen u Rimu.
1801. U Čarlstonu se zvanično objavljuje osnivanje Starog i prihvaćenog škotskog obreda sa 33 stepena.
1824. Dokument koji bečki dvor šalje francuskoj vladi, u kojem se potkazuju tajna udruženja kao što su Apsolutni, Nezavisni i Visoka venta karbonara.
1835. Kabalista Etinger tvrdi da je sreo Sen Žermena u Parizu.
1846. Bečki pisac Franc Grafer objavljuje izveštaj o susretu njegovog brata i Sen Žermena negde između 1788. i 1790. Tom prilikom Sen Žermen je prelistavao Paracelzusovu knjigu.
1865. Osniva se Societas Rosicruciana in Anglia (prema drugim izvorima to se zbilo 1860. ili 1867). Tom udruženju pristupa i erl Bulver Liton, pisac rozenkrojcerovskog romana *Zanoni*.
1868. Bakunjin osniva Međunarodnu alijansu socijalističke demokratije.

1875. Helena Petrovna Blavacki osniva Teozofsko društvo. Izlazi *Izidino otkrovenje*.
Učenik Elifasa Levija, napuljski martinista baron Spedalijeri, sebe proglašava pripadnikom Velike lože usamljene planinske braće, Bratom Iluminatom Starog i obavljenog reda Manihejaca i Visokim Iluminatom martinista.
1877. Gospođa Blavacki govori o teozofskoj ulozi Sen Žermena. Njegova otelotvorenja su između ostalih bili Rodžer i Frensis Bekon, Rozenkrojc, Proklos, Sent Alben.
Veliki Orijent Francuske ukida zazivanje Velikog graditelja univerzuma i objavljuje potpunu slobodu svesti. Prekida veze sa Velikom londonskom ložom i postaje prilično svetovna i radikalna loža.
1879. Osnivanje Societas Rosicruciana u SAD.
1880. Sent-iv d'Alvedr započinje svoju aktivnost. Leopold Engler ponovo organizuje Bavarske Iluminate.
1884. Lav XIII, papskom poslanicom *Humanum Genus*, osuđuje slobodno zidarstvo. Katolici ga napuštaju, dok racionalisti hrle da postanu masoni.
1888. Stanislas de Gaita osniva Ordre Kabbalistique de la Rose-Croix
U Engleskoj se osniva Hermetic Order of the Golden Dawn. Ima jedanaest stepena, najniži je neofit, a najviši Ipsissimus. Vođa ovog reda je Mek Gregor Maters. Njegova sestra udaje se za Bergsona.
1890. Žozefen Peladan napušta Gaitu i osniva Rose+Croix Catholique et du Graal i sebe proglašava Sar Merodakom. Sukob između Gaitine i Peladanove struje naziva se rat dveju ruža.
1891. Papis objavljuje *Traité Méthodique de Sciense Occulte*.
1898. Inicijacija Alistera Kroulija u Golden Dawn. On će kasnije za svoj groš osnovati Order of Thelema.
1907. Golden Dawn postaje Stella Matutina kojoj se priključuje i Jejts.
1909. U Americi Spenser Luis „budi iz sna” Anticus Mysticus Ordo Rosae Crucis, a 1916. u jednom hotelu uspešno pretvara komadić cinka u zlato.

Maks Hajndel osniva Rosicrucian Fellowship. Narednih godina osnivaju se Lectorium Rosicrucianum, Les Frères Aînés de la Rose-Croix, Fraternitas Hermetica, Templum Rosae Crucis.

1912. Eni Bezent, učenica Helene Petrovne Blavacki, osniva u Londonu Red Hrama Ružinog krsta.
1918. U Nemačkoj osnovano Thule-Gesellschaft.
1936. U Francuskoj nastaje stepen Grand Priueré des Gaules. U *Cahiers de la fraternité polaire* Enriko Kontardi di Rodio govori o svom susretu sa grofom De Sen Žermenom.

„Šta sve ovo znači?“, upitao je Diotalevi.

„Ništa me ne pitajte. Hteli ste podatke. Evo ih. Ništa drugo ne znam.“

„Moraćemo da konsultujemo Aljea. Kladim se da ni on ne zna sva ta udruženja.“

„Nemojte, molim vas, pa to je njegova svakodnevnica, zna ih u prste. Ali možemo da ga iskušamo. Dodaćemo jednu nepostojeću, nedavno osnovanu, sektu.“

Setio sam se čudnog De Anđelisovog pitanja kada je pokušao da sazna da li sam čuo za TRES. Rekao sam: „TRES.“

„A šta je to?“, upitao je Belbo.

„Ako je u pitanju akrostih, mora da postoji podtekst“, rekao je Diotalevi, „inače se moji rabini ne bi mogli baviti Notarikonom. Dakle... Templi Resurgentes Equites Synarchici. Šta kažete?“

Ime nam se dopalo, dopisali smo ga na kraj spiska.

„Pored svih onih silnih imena raznih družina, nije bilo lako izmisliti još jedno“, rekao je Diotalevi, dobivši iznenadni napad šepurenja.

Ako bismo hteli da odredimo dominantnu crtu francuskog slobodnog zidarstva u XVIII veku, koristeći jednu jedinu reč, samo jedna reč bila bi odgovarajuća – diletantizam.

(René Le Forestier, *La Franc-Maçonnerie Templière et Occultiste*, Paris, Aubier, 1970, 2)

Sledeće večeri pozvali smo Aljea da dođe u kafe Pilade. Iako su nove mušterije u kafeu ponovo počele da nose sako i kravatu, pojava našeg prijatelja u savršenom tamnoplavom odelu s tankim belim prugama, snežno belom košuljom i kravatom pričvršćenom zlatnom iglom, nije prošla neopaženo. Na svu sreću, u šest uveče, kafe je uvek bio poluprazan.

Alje je zbunio Pilada kad je naručio najfiniji konjak. Pilade ga je naravno imao, ali je flaša godinama skupljala prašinu na polici iza cinkanog šanka.

Alje je govorio držeći čašu naspram svetlosti. Grejao je obema rukama, pa smo tako mogli da vidimo zlatnu dugmad na njegovim manžetnama. Moglo bi se reći da su ta dugmad pomalo podsećala na egipatski stil.

Pokazali smo mu spisak, rekavši da smo ga napravili od izvoda iz rukopisa đavoljubaca.

„Nema nikakve sumnje da su Templari bili povezani sa drevnim ložama majstora zidara, koje su nastale prilikom izgradnje Solomonovog Hrama. Isto tako, nesumnjivo je da se te lože pozivaju na mučeničku smrt arhitekta Hrama, Hirama, koji je tajanstveno ubijen, i obavezuju se na njegovu osvetu. Kada je došlo do progona Templara, sigurno je da su mnogi od njih pohrlili u te zanatske cehove i tako pomešali mit o osveti Hirama i mit o osveti Žaka de Molea. U XVIII veku u Londonu su postojale lože pravih pravcatih zidara, takozvane izvršne lože, ali su dokoni, mada vrlo ugledni plemići, privučeni njihovim tradicionalnim obredima, postepeno počeli da im se priključuju. Tako je izvršno slobodno zidarstvo preraslo u spekulativno, istorija pravih zidara postala je istorija simboličnih zidara. U takvoj atmosferi izvesni Dezagilije, koji je širio Njutnovu učenje, utiče na jednog protestantskog pastora, Andersona, da sačini pravilnik za jednu ložu Braće Zidara deističke orijentacije i počne da

govori o masonskim bratstvima, kao udruženjima koja vuku korene još od graditelja Solomonovog Hrama, pre četiri hiljade godina. Eto zbog čega su deo masonske maskarade kecelja, pravougli lenjir i čekić. Ali možda je baš zbog toga slobodno zidarstvo i postalo popularno. Ono svojim genealoškim stablom, koje je moguće samo nazreti, privlači plemiće u svoje redove, ali je građanstvo još više oduševljeno, ne samo zbog toga što na sastancima mogu da budu rame uz rame sa plemstvom, već i zato što im je dopušteno da nose kratak mač. U bedi modernog sveta koji se pomaljao na horizontu, plemići su pokušavali da dođu u dodir sa novim tvorcima kapitala, dok su oni kod kojih je novac tražili priznanje.”

„Ali izgleda da su Templari iskrslili kasnije.”

„Prvi koji je tvrdio da postoji direktna veza s Templarima bio je Remzi, ali ne bih želeo da trošim reči na njega. Mislim da se on napajao jezuitskim učenjem. Njegovo propovedanje dovelo je do stvaranja škotskog masonskog krila.”

„U kom smislu škotskog?”

„Škotski obred izmislili su Francuzi i Nemci. Londonsko masonstvo ima samo tri stepena: šegrt, kalfa i majstor. U škotskom masonstvu povećava se broj stepena, a to povećanje vezuje se za poboljšanje mogućnosti iskazivanja nivoa posvećenja i upućenosti u tajnu... Francuzi, koji su po prirodi luckasti... poludeli su za tajnom.”

„Ali kakvom tajnom?”

„Nikakvom, naravno. Da je tajna postojala, odnosno da su je oni zaista znali, njena složenost bi opravdala složenost stepena inicijacije. Remzi međutim povećava broj stepena da bi drugi pomislili da on ima tajnu. Možete samo da zamislite uzbuđenje sitnih trgovaca koji su najzad mogli da postanu prinčevi osvete...”

Alje nas je častio mnogim ogovaranjima vezanim za masone. Dok je govorio, postepeno je, po svom starom dobrom običaju, prelazio na sećanje u prvom licu. „U to doba u Francuskoj je zavladao moda pisanje *couplets* o Masonima, lože su nicali kao pečurke posle kiše, a u njima je bilo i monsinjora, fratara, markiza, dućandžija, dok su članovi kraljevske kuće postajali veliki majstori. Striktnoj templarskoj opservanciji one protuve fon Hunda pristupili su Gete, Lesing, Mocart, Volter. Lože su nastajale i u vojsci, pa su se u pukovima kovale zavere za osvetu Hirama, a razgovaralo se i o

predstojećoj revoluciji. Za druge je, opet, masonstvo bilo *société de plaisir*, klub, statusni simbol. Tu je bilo svega i svačega, rame uz rame Kaljostro, Mesmer, Kazanova, baron fon Holbah, D'Alamber. Enciklopedisti i alhemičari, razvratnici i hermetičari. Stoga nije čudo što su, kada je izbila revolucija, pripadnici iste lože podržali različite strane, pa je izgledalo da je veliko bratstvo zauvek zapalo u krizu..."

„Da li je postojao sukob između Velikog Orijenta i Škotske lože?“

„Samo na rečima. Evo očitog primera: Frenklin je ušao u Ložu devet sestara iako je on bio okrenut isključivo svetovnim stvarima – jedino što ga je interesovalo bila je njegova američka revolucija... Ali, u isto doba, jedan od velikih majstora bio je grof De Miji, koji je tragao za eleksirom mladosti. Budući da je bio kreten, tokom svojih eksperimenata otrovao se i umro. A osim toga, setite se Kaljostra: s jedne strane izmišljao je egipatske obrede, a s druge, bio umešan u aferu kraljičine ogrlice, skandal u koji su upleli svoje prste novi rukovodeći slojevi s ciljem da diskredituju *Ancien Régime*. A nije se moglo bez Kaljostra. Pokušajte samo da zamislite s kakvim je sve sojem ljudi trebalo živeti..."

„Mora da je bilo teško“, rekao je sažaljivo Belbo.

„A ko su“, upitao sam, „ti baroni fon Hund koji traže Nepoznate superiore?“

„U svoj toj gunguli nastale su grupe sa najrazličitiim namerama, koje su se, da bi privukle adepte, poistovetile s masonskim ložama, ali su im ciljevi bili mnogo više posvećenički. Tako je došlo i do rasprave o Nepoznatim superiorima. Ali, nažalost, fon Hund nije bio ozbiljna osoba. U početku on ubeđuje adepte da su Nepoznati superiori pripadnici dinastije Stjuart. Potom određuje da je cilj reda da povrati prvobitna dobra Templara i počinje da prikuplja sredstva na sve strane. Ali, pošto nije uspeo da prikupi dovoljno, potpada pod uticaj izvesnog Štarka, koji je tvrdio da su mu pravi Nepoznati superiori u Petrogradu otkrili tajnu pravljenja zlata. Tada su se ovoj dvojici priključili teozofi, drugorazredni alhemičari i novopečeni rozenkrojcerovci, pa su svi zajedno za velikog majstora izabrali izuzetno časnog plemića, vojvodu od Brunsvika. On je odmah shvatio u kakvom se društvu našao. Jedan od članova Striktne Templarske Opservancije, landgraf od Hesena, poziva na svoj dvor grofa De Sen Žermena misleći da on zna da stvori zlato. Šta da se radi, u to doba

moralo se udovoljavati hirovima moćnika. Ali uz sve to, landgraf je mislio da je on Sveti Petar. Uveravam vas, draga moja gospodo, da je Lavater, jednom prilikom kad je bio landgrafovo gost, morao da napravi scenu vojvotkinji od Devonšira, koja je verovala da je Marija Magdalena.”

„A šta je sa tim Vilermozom, De Paskvalijem i sličnima koji su osnivali sekte jednu za drugom...”

„Paskvali je bio pustolov. Obavljao je teurgičke radnje u svojoj tajnoj odaji, anđeoski duhovi su mu se ukazivali u vidu blistavih prelaza i hijeroglifa. Vilermoz ga je ozbiljno shvatio zato što je bio zanesenjaka, častan ali naivan. Alhemija ga je očaravala, bio je opsednut Velikim Delom kojem odabrani treba da se posvete kako bi otkrili šta je zajedničko za šest plemenitih metala. To bi se moglo postići proučavanjem veličina sadržanih u šest slova prvog Božjeg imena, koje je Solomon otkrio onima koje je odabrao.”

„Pa šta onda?”

„Vilermoz osniva mnoge redove i pristupa mnogim ložama istovremeno, što je bio običaj u to doba, jer je stalno bio u potrazi za konačnim otkrovenjem, a plašio se da se ono nalazi uvek negde drugde - što i jeste tačno – štaviše, to je možda jedino sigurno tačno... Tako je ušao i u Paskvalijev Elus Cohen. Ali 1772. Paskvali nestaje, odlazi na Santo Domingo, ostavlja nedovršen posao. Zašto se povukao? Mislim da se možda dokopao neke tajne koju nije hteo ni sa kim da podeli. U svakom slučaju, pokoj mu duši, tamo ga je stigla zaslužena sudbina...”

„A Vilermoz?”

„U to doba svi su bili potreseni Svedenborgovom smrću. On je bio čovek koji je mogao da nauči bolesni Zapad mnogim stvarima, da ga je Zapad poslušao, ali je stoleće već hrlilo u revolucionarno ludilo prateći ambicije građanskog staleža... Upravo tih godina, Vilermoz saznaje za Striktnu templarsku opservanciju barona fon Hunda i očaran je njome. Neko mu je rekao da Templar koji obznanjuje svima da je Templar, odnosno to čini osnivanjem javnih udruženja, nije pravi Templar, ali XVIII vek je bio epoha lakovernosti. Vilermoz pokušava da sklopi savezništvo sa fon Hundom, svi ti pokušaji nalaze se na vašem spisku, sve dok fon Hund nije prikazao svoje pravo lice, poput popa koji beži sa novcem vernika – pa ga vojvoda od Brunsvika isključuje iz organizacije.”

Ponovo je bacio pogled na listu: „Ah, da, Vajshaupt, umalo da zaboravim. Bavarski iluminati, sa tako zvučnim imenom, u početku su privukli mnoge umne ljude. Ali Vajshaupt je bio anarhista, danas bismo rekli komunista; kad biste samo znali o čemu je sve bulazio: državni udari, svrgavanje vladara, krvave pobune... Želim da vam ukažem na to da sam prilično cenio Vajshaupta, ne zbog njegovih ideja, već zbog toga što mu je bilo jasno kao dan kako treba da funkcioniše jedno tajno društvo. Ponekad ljudi imaju talenat za organizaciju, ali prilično konfuzne ideje. Ukratko, vojvoda od Brunsvika mora da se suoči s haosom koji mu je u nasleđe ostavio fon Hund i shvata da na nemačkoj masonskoj sceni postoje tri različite struje, okultističko-učena, uključujući tu i neke Rozenkrojczere, zatim racionalistička, kao i anarhističko-revolucionarna struja Bavarskih iluminata. Stoga predlaže da se razni redovi i obredi sretnu u Vilhelmsbadu. Oni su to tada jednostavno nazvali skup, mada bi se pre reklo da je u pitanju bilo usklađivanje stavova. Na dnevnom redu bila su sledeća pitanja: da li red zaista vodi poreklo od nekog starog udruženja i kojeg; da li postoje Nepoznati superiori, čuvari drevne Tradicije, i ako postoje, ko su; koji su pravi ciljevi reda; da li je cilj ponovno uspostavljanje templarskog reda, i tako dalje. Ah da, da ne zaboravim, raspravljalo se i o tome da li se treba baviti okultističkim naukama. Vilermoz se sa oduševljenjem priključio, ponadao se da će pronaći odgovor na pitanja koja je sebi postavljao celog života. Tako je došlo do slučaja De Mestr.”

„Koji De Mestr?”, upitao sam, „Žozef ili Ksavijer?”

„Žozef.”

„Reakcionar?”

„Ako i jeste bio reakcionar, to nije bio u dovoljnoj meri. Čudan je to čovek bio. Obratite pažnju da je on, vatreni pobornik katolicizma, prišao masonima i postao član jedne lože pod imenom Josephus a Floribus, upravo u vreme kada počinju da se pojavljuju prve papske bule protiv slobodnog zidarstva. Da budemo precizni, on je prigrlio masonstvo posle papske poslanice iz 1773. u kojoj se osuđuju jezuiti. Naravno da se De Mestr okreće ložama škotskog tipa jer on nije ni građanski iluminista, ni iluminat – moram da vam ukažem da Italijani upotrebljavaju ime iluminista da bi označili jakobince, dok se u nekim drugim jezicima taj isti naziv upotrebljava za sledbenike Tradicije – baš čudno, zar ne?”

Pijuckao je svoj konjak i izvadio svoju tabakeru od nekakvog belog metala u kojoj su se nalazili *cigarillos* neobičnog oblika („Umotava mi ih moj prodavac duvana u Londonu“, rekao je, „kao i cigare koje ste probali kada ste bili kod mene, slobodno se služite, izvanredni su). Dok je govorio, videlo se da mu je pogled uronio u prošlost.

„De Mestr... Pravi gospodin, bilo je zbilja duhovno uživanje slušati ga kako govori. Stekao je veliki ugled u krugovima posvećenika. No ipak, u Vilhelmsbadu je izneverio očekivanja svojih obožavalaca. Poslao je vojvodi pismo u kojem odlučno odriče bilo kakvu povezanost s Templarima i postojanje Nepoznatih superiora. Tvrdi da su ezoterične nauke potpuno beskorisne. Naravno, to je učinio iz vernosti prema Katoličkoj crkvi, ali su argumenti koje je upotrebio bili argumenti građanskog enciklopediste. Kada je vojvoda pročitao pismo, u krugu najbližih prijatelja, zavladao je potpuna neverica. De Mestr je u tom pismu tvrdio da je jedini cilj reda povratak duhovnim vrednostima i da tradicionalni obredi i ceremonije služe samo da pobuđuju mistični duh. Hvalio je nove masonske simbole, ali je smatrao: ako slika prikazuje više stvari, onda ništa ne znači. Oprostite mi, ali mislim da je to potpuno suprotno celoj hermetičkoj tradiciji, jer je simbol, što je više dvosmislen i nejasan, tim značajniji i moćniji; inače, šta bi bilo sa duhom Hermesa, božanstva sa hiljadu lica? A opet, što se Templara tiče, De Mestr je tvrdio da je tvorac reda tvrdičluk, pa je on zaslužan i za njegovo uništenje, to je sve. Da li je taj Savojac slučajno zaboravio da je uništenje reda obavljeno uz papino odobrenje? Nikada ne treba verovati katoličkim legitimistima, ma koliko da su skoni hermetizmu. I njegovo objašnjenje o Nepoznatim superiorima bilo je smešno: ne postoje, a dokaz je to što ih ne poznajemo. Naravno da mu je prigovoreno: kada bi ih ljudi poznavali, više ne bi bili nepoznati. Šta kažete na njegova razmišljanja? Baš čudno da je jedan takav vernik toliko tvrdokoran kada je u pitanju osećaj za tajnu. Na kraju pisma De Mestr poziva na povratak jevanđelju i odbacivanje memfiskih ludorija. To nije ništa drugo do hiljadugodišnja zvanična linija koju sledi crkva. Možete da zamislite kakva je atmosfera zavladao na skupu u Vilhelmsbadu. Pošto je jedna tako ugledna ličnost kao što je De Mestr dezertirala, Vilermoz se našao u manjini, pa se u najboljem

slučaju moglo doći do kompromisa. Zadržan je templarski obred, nije donesen nikakav zaključak o pitanju porekla, sve u svemu, potpuni krah. U tom trenutku, škotska linija ispustila je veličanstvenu priliku: da su se stvari drugčije odigrale, možda bi istorija celog veka bila drugačija."

„A šta se zbilo posle toga?“, upitao sam. „Nisu uspjeli da nekako zakrpe rupe?“

„A kako su, da upotrebim vaš izraz, mogli da ih zakrpe... Tri godine kasnije, jedan evangelistički propovednik, izvesni Lance, koji se priključio Bavarskim iluminatima, gine u šumi pogođen gromom. U njegovoj odeći pronađena su nekakva uputstva, umešala se i bavarska vlada, pa se otkrilo da je Vajshaupt kovao zaveru protiv vlade, pa je sledeće godine red ukinut. I ne samo to, objavljeni su Vajshauptovi spisi u kojima se govori o planovima iluminata, i ugled francuskog i nemačkog templarstva potpuno uništen. Biće im potreban čitav vek da se oporave... Želim da vam ukažem na mogućnost da su Vajshauptovi iluminati bili na strani jakobinskog masonstva, pa su se infiltrirali u neotemplarske redove, sa ciljem da unište njihove lože. Zato nije čudno što su ti zlikovci privukli k sebi tribuna revolucije, Miraboa. Želite li da vam poverim nešto lično?“

„Slobodno kažite.“

„Ljudi kao što sam ja, zainteresovani za povezivanje niti izgubljene Tradicije, potpuno su zbunjeni zbog događaja kakav je bio skup u Vilhelmsbadu. Neko je pogodio, ali je prećutao; neko je znao, ali je slagao. A posle više nije bilo spasa, prvo je došlo do revolucionarnog vihora, a potom do halabuke okultizma u XIX veku... Pogledajte vašu listu, na sve strane podlost, lakovernost, niski udarci, međusobno opovrgavanje, tajne koje znaju i vrapci na grani. Vašar okultizma.“

„Hoćete da kažete da okultistima ne treba mnogo verovati?“, upitao je Belbo.

„Moramo razlikovati okultizam od ezoterizma. Ezoterizam je potraga za znanjem koje se prenosi samo pomoću simbola koji su nedostupni za neupućene. Okultizam, koji se proširio u XIX veku, predstavlja zrnice peska u pustinji, samo je malo zagrebao po ezoteričnoj tajni. Templari su bili posvećenici, dokaz za to je što nisu odali dajnu čak ni kada su bili podvrgnuti mukama, umiru da bi spasili svoju tajnu. I način na koji su je sakrili neosporan je dokaz koji nam

ukazuje na njihovu inicijaciju. Obuzima nas nostalgija pri pomisli na to što su oni znali. Okultisti su u stvari egzibicionisti. Kao što kaže Peladan, otkrivena posvećenička tajna ne služi ničemu. Nažalost, Peladan nije bio posvećenik već okultista. Devetnaesti vek je vek potkazivanja. Svi se bacaju na otkrivanje tajni magije, teurgije, Kabale, tarota. Često i veruju u to."

Alje je nastavio da iščitava naš spisak i povremeno se sažaljivo smeškao. „Helena Petrovna. Divna osoba, ali nije napisala apsolutno ništa što već nije bilo rečeno i preživakano... De Gvaita, drogirani biblioman. Papis, svaka mu čast." Onda se odjednom zaustavio. „TRES... Odakle vam ova vest? U kom rukopisu ste je pronašli?"

Nije loš, pomislio sam, primetio je uljeza. Bili smo prilično neodređeni: „Znate, napravili smo spisak prelistavajući razne rukopise, mnoge od njih smo već otposlali autorima, zaista je u pitanju bio težak škart. Belbo, sećate li se gde smo naleteli na TRES?"

„Ne mogu da se setim. A ti, Diotalevi?"

„Prošlo je toliko dana... Je li to nešto važno?"

„Ma kakvi", rekao je Alje. „Prosto me je zainteresovala činjenica da nikada nisam čuo da neko spominje TRES. Jeste li sigurni da ne možete da se setite gde ste naleteli na taj naziv?"

Nažalost, nismo mogli da se setimo.

Alje je izvukao svoj sat iz prsluka. „Mili bože, kasnim. Imam još jedan sastanak. Izvinite."

Napustio nas je, a mi smo ostali da još malo porazgovaramo.

„Sada je sve jasno. Englezi su stvorili masonstvo ne bi li pod jednim, bekonovskim krovom, okupili sve posvećenike u Evropi."

„Ali plan je imao samo polovičan uspeh: ideja koju bekonovci razrađuju toliko je očaravajuća da daje rezultate suprotne očekivanjima. Škotska struja vidi novo bratstvo kao mogućnost da se obnovi redosled i stupa u kontakt s nemačkim Templarima."

„Aljeu nije baš sve jasno. To me ne čudi. Mi smo jedini u mogućnosti da kažemo šta se desilo, šta želimo da se desilo. Dakle, različite grupacije izlaze na megdan jedna drugoj, ne bih mogao da se zakunem da Martines de Paskvali nije bio doušnik tomarske grupe. Englezi više ne priznaju Škotlandčane, koji su u stvari Francuzi, a Francuzi su očigledno podeljeni u dve grupe – anglofilsku i germanofilsku. Masonstvo je samo puka kamuflaža, izgovor zahvaljujući kojem su se agenti ovih različitih grupa – samo bi Bog

znao šta su mutili pavlikijani i jerusalimska grupa – sretali se i razdvajali, pokušavajući da jedni drugima otmu makar i mrvicu tajne.”

„Sve to me podseća na Rikov Američki bar u *Kazablanki*, rekao je Belbo, „a istovremeno i opovrgava opšte mišljenje; masonstvo nije tajno društvo.”

„Nema tu ni govora o tajnosti. Oni su kao Makao, slobodna luka. Obična fasada. Tajna se nalazi negde drugde.”

„Jadni masoni.”

„Progres traži žrtve. Morate priznati da pronalazimo imanentnu racionalnost istorije!”

„Racionalnost istorije potiče od dobrog prepisivanja Tore”, rekao je Diotalevi. „To i mi činimo i neka je uvek blagosloveno ime Svevišnjeg.”

„U redu”, rekao je Belbo. „Dakle, bekonovci su se dokopali Sen Marten de Šana, francusko-nemačko neotemplarsko krilo raspalo se na hiljade sekti... Ali još uvek nismo odlučili o kakvoj tajni je reč.”

„Tu vas čekam”, rekao je Diotalevi.

„Kako - vas? Svi zajedno smo u istom sosu - ako ne uspemo časno da isplivamo, silno ćemo se obrukati.”

„Pred kim?”

„Pred licem Istorije, sudom Istine.”

„*Quid est veritas?*”, upitao je Belbo.

„Mi”, rekao sam.

Ova trava se naziva Filozofski đavoloterač. Dokazano je da samo ovo seme tera đavole i njihove opsene. Jedne večeri dali su je devojčici koju je noću opsedao i mučio đavo, i trava je uspela da ga otera.

(Johannes de Rupescissa, *Trattato sulla Quintessenza*, II)

Sledećih dana nisam se bavio Planom. Lijina trudnoća bližila se kraju, pa sam svaki slobodan trenutak koristio da budem sa njom. Lija je stalno smirivala moje uzbuđenje, jer, govorila je, još nije kucnuo čas. Išla je na pripremu za bezbolni porođaj, a ja sam pokušavao da zajedno sa njom radim predviđene vežbe. Lija je odbila da unapred sazna pol deteta. Želela je iznenađenje. Prihvatio sam taj njen hir. Stalno sam pipao njen stomak i nisam se pitao šta će se roditi, dogovorili smo se da za sada koristimo naziv Stvar.

Jedino što sam pitao jeste da li postoji mogućnost da prisustvujem porođaju. „Stvar pripada i meni“, govorio sam. „Ne želim da budem tipičan otac iz filmova, koji nervozno šeta hodnikom i pali cigaru za cigarom.“

„Pime, i onako ne bi mogao mnogo da pomogneš. Postoji trenutak kada sam ja jedina zadužena za sve. A osim toga, ti ne pušiš, valjda ne želiš da propušiš samo za tu priliku.“

„Pa šta onda da radim?“

„Učestvovaćeš pre i posle. Ako dobijemo dečaka, vaspitaćeš ga, obrazovati, usaditi mu stari dobri Edipov kompleks kako i dolikuje, smešći se i bez mnogo rasprava prepustićeš se ritualnom oceubistvu, kada za to kucne čas, a onda ćeš mu jednog dana pokazati tvoju jadnu kancelariju, fiše, nacrt čudesnog istorijata metala i reći mu: Sine moj, sve ovo jednoga dana biće tvoje.“

„A šta ako bude devojčica?“

„Reći ćeš joj: Kćeri moja, sve ovo će jednoga dana pripasti onom lenjivcu od tvog muža.“

„A pre porođaja?“

„Tokom trudova neophodno je meriti vreme, jer se razmak između trudova sve više smanjuje, ukazujući da je trenutak sve bliži.“

Zajedno ćemo da merimo vreme, ti ćeš da mi daješ ritam, kao da komanduješ veslačima na galiji. Tako će izgledati kao da i ti, malo-pomalo, vabiš Stvar da izađe iz svoje jazbinice. Sirota Stvar. Pipni me ovde. Osećaš li kako joj je lepo tamo u mraku, sisa sokove kao pijavica, sve je besplatno. A onda, ćiribu-ćiriba, i eto ti je na svetlosti dana kako trepće očima i pita se: gde sam ovo, do đavola, došla."

„Sirota Stvar. A još nije ni upoznala gospodina Garamona. Dođi, hajde da merimo vreme."

Merili smo vreme držeći se za ruke u mraku. Počeo sam da sanjarim. Stvar je bila prava stvar koja bi svojim rođenjem dala smisao svim izmišljotinama đavoljubaca. Siroti đavoljupci koji su provodili noći i noći sa hemijskim svadbama, pitajući se da li će zaista dobiti zlato od osamnaest karata. Lupali su glavom i da li je kamen mudrosti *lapis exillis*, bedni glineni Gral. Moj Gral bio je u Lijinom Stomaku.

„Da“, rekla je Lija dok je prelazila mojom rukom po svom nabubreloj i napetom sudu, „ovde se natapa tvoja dobra sirova materija. Šta su oni ljudi koje si video u zamku mislili da se događa u sudu?"

„Ah, mislili su da će tu da klokoće melanholija, sumporovita zemlja, crno olovo, Saturnovo ulje, da se tu nalazi Stiks omekšavanja, aksacije, humacije, topljenja, smesa, natapanja, uranjanja, smrdljive zemlje, zadaha grobnice."

„Ma, šta im je, mora da su impotentni. Zar nisu znali da u sudu raste naša Stvar, jedna potpuno bela i ružičasta stvar?"

„Naravno da su znali, ali za njih je i tvoja tiba metafora puna tajni..."

„Ne postoje tajne, Pime. Znamo kako se pravi Stvar sa svojim nervićima, malim mišićima, okicama, slezinicama..."

„Oh, Bože dragi, više slezinica? Da nije u pitanju Rozmarina beba?"

„To se samo tako kaže. Ali moramo da prihvatimo Stvar čak i ako ima dve glave."

„Naravno, naučio bih je da u duetu svira trubu i klarinet... Ali onda bi morala da ima i četiri ruke, a to bi bilo previše; mada, kad samo pomislim kakav bi to pijanista mogao da postane. Bacio bi u zasenak koncert za levu ruku. Brr... Ali moji đavoljupci znaju da će se tog dana u klinici odigrati Albedo i rodiće se androgeno biće Rebis..."

„Samo nam još to fali. Nego, slažeš li se da mu damo ime Đulija ili Đulio, po mom dedi?“

„Sviđa mi se, lepo zvuči.“

Trebalo je da se tada zaustavim. Da napišem belu knjigu, sa lepim vradžbinama, za sve adepte Izidinog otkrovenja, da im objasnim da ne treba više da traže *secretum secretorum*, da život ne krije nikakvo tajnovito značenje, da je sve tamo, u stomacima svih Lija na svetu, u bolničkim sobama, na jaslama, na šljunkovitim obalama reke i da *lapis exillis* i Sveti Gral nisu ništa drugo do majmunčići koji dreče dok im pupčana vrpca poigrava i doktor ih udara po dupencetu, a Nepoznati superiori za Stvar bili smo Lija i Ja, i neće joj trebati dugo da nas upozna, ne mora da pita onog blesavka od De Mestra.

Ali ne, mi podrugljivci hteli smo da se igramo žmurke sa đavoljupcima, pokazujući im da, ako kosmička zavera postoji, mi znamo da izmislimo najkosmičkiju na svetu.

Tako ti i treba – pomislio sam one večeri – sada si ovde i čekaš šta će se desiti ispod Fukoovog klatna.

Rekao bih da ovo grozomorno biće sigurno nije izašlo iz majčinog stomaka, već iz stomaka Efiatesa, Inkubusa ili nekog drugog strašnog demona, kao da ga je začela neka otrovna i trula gljiva koju su napravili Fauni i Nimfe i koja više liči na demona nego na ljudsko biće.

(Athanasius Kircher, *Mundus Subterraneus*, Amsterdam, Jansson, 1665, II, str. 279-280)

Tog dana hteo sam da ostanem kod kuće, predosećao sam nešto, ali mi je Lija rekla da ne izigravam princa supružnika i da odem na posao. „Ima vremena, Pime, beba neće još da se rodi. I ja moram da izađem. Briši.”

Bio sam na vratima svoje kancelarije kada su se otvorila vrata gospodina Salona. Pojavio se starac u svojoj žutoj radnoj kecelji. Nisam imao kud, morao sam da ga pozdravim, a on me pozva da uđem. Ušao sam, budući da nikada nisam video njegovu laboratoriju.

Ako je ova prostorija nekada bila stan, Salon mora da je porušio zidove, jer se preda mnom ukazala prostrana pećina čudnovatog oblika. Iz meni nepoznatih arhitektonskih razloga, to krilo zgrade imalo je plafon poput mansarde, a svetlost je dopirala kroz kose prozore. Ne znam da li je u pitanju bilo prljavo ili mat staklo, da li je Salon postavio roletne da izbegne kako bi izbegao da mu sunce bude direktno, ili je prostorija bila toliko prenatrpana predmetima, no, u svakom slučaju, u pećini je svetlost podsećala na sumrak. Tom utisku je sigurno doprinosila i činjenica da je velika prostorija bila sva ispresecana policama, koje kao da su donete iz neke stare apoteke. Dominirala je braon boja, sve je bilo braon, predmeti, police, stolovi, prigušena mešavina dnevne svetlosti i svetlosti starih lampi koje su tu i tamo osvetljavale pojedine delove prostorije. Prvi utisak je bio da ste ušli u radionicu graditelja gudačkih instrumenata, koji je umro u doba Stradivarijusa, a prašina se malo-pomalo nakupila po zebrastim oblinama teorbi.

No ubrzo, pošto su mi se oči polako navikle, shvatio sam da se nalazim u okamenjenom zoološkom vrtu. Na kraju prostorije

medvedić sa staklastim očima, koje su se caklile, verao se po veštačkoj grani, odmah pored mene stajala je preneražena i dostojanstvena sova dremavica, na ivici stola nalazila se kuna, lasica ili tvor, ko bi ga znao, a iza nje, na sredini istog stola, nekakva praistorijska životinja koju nisam mogao da prepoznam. Ličila je na neku životinju iz porodice mačaka na kojoj se vrši istraživanje pomoću X zraka.

To je mogla da bude puma, gepard ili neki veći pas; na gvozdenoj armaturi nazirao se skelet delimično oboložen kućinastim punjenjem.

„Doga jedne bogate gospođe mekog srca“, reče podrugljivo Salon, „ona želi da je se seća kao u doba njihovog bračnog života. Ništa prostije. Prvo mora da se oguli koža, a zatim da se premaže arseničkim sapunom. Potom dolazi red na kosti koje treba razmekšati u tečnosti i izbeliti. Pogledajte kakvu divnu kolekciju kičmi i grudnih koševa imam na onoj polici. Lepa kosturnica, zar ne? Kada se sve to uradi, treba povezati kosti žicom. Kada ste završili sa obnovom kostura, na red stiže punjenje, ja obično koristim slamu, a ponekad papir-maše ili kredu. Na kraju se ponovo stavlja koža. Ja ispravljam štetu koju nanosi smrt. Pogledajte ovu sovu, zar ne izgleda kao živa?“

Otada mi se i svaka živa sova činila mrtvom. Sve su izgledale kao da su prošle kroz Salonove ruke na putu ka ukočenoj večnosti. Pogledao sam lice tog balzamera životinjskih faraona. Imao je sive jagodice i obrve koje su podsećale na žbunje. Pokušao sam da dokučim da li je on ljudsko biće ili možda remek-delo sopstvenog zanata.

Da bih ga bolje osmotrio, povukao sam se korak unazad i osetio kako me je nešto okrnulo po potiljku. S užasom sam se okrenuo i video da sam pokrenuo nekakvo klatno.

Velika raščerečana ptica njihala se na koplju kojim je bila probodena. Grudni koš joj je bio otvoren, pa je moglo da se vidi da joj je koplje zabodeno kroz glavu, a potom je prošlo kroz mesto gde su se nekada nalazili srce i voljka. Ali koplje nije imalo samo jedan šiljak, već je ličilo na obrnuti trozubac. Najdeblji deo, koji je poput mača visio prema zemlji, očigledno je proburazio utrobu, dok su dva tanja šiljka prošla kroz noge i izašla kroz kandže.

„Lep primerak surog orla“, rekao je Salon. „Ali moram još nekoliko dana da poradim na njemu. Upravo sam mu birao oči.“

Pokazao mi je kutiju prepunu staklenih rožnjača i zenica, lepih kao oči Svete Lucije na pladnju. „Nije uvek lako kao sa insektima gde su dovoljni kutija i pribadače. Za obradu beskičmenjaka neophodan je formalin.“

Osećao se miris mrtvačnice. „Mora da vam je posao veoma interesantan“, rekao sam. U istom trenutku pomislio sam na živu stvar u Lijinom stomaku. Nisam mogao da se oslobodim zastrašujuće misli: ako Stvar umre, pomislio sam, ja ću je lično sahraniti. Bolje da hrani crve i đubri zemljište. Jedino u tom slučaju osećao bih se kao da je još živa...

Sav sam se stresao jer je Salon, ne zaklapajući usta, sa jedne police izvukao nekakvo čudno biće. Bilo je dugačko tridesetak centimetara i podsećalo na zmaja. Taj gmizavac sa velikim, opnastim crnim krilima i petlovom krestom, imao je razjapljene čeljusti sa niskom testerastih zuba. „Zar nije lep? Ja sam ga sastavio od raznih životinja. Koristio sam salamandera, slepog miša, zmijske krljušti. Zmaj podzemnog sveta... Evo čime sam se inspirisao...“ Pokazao mi je jednu ogomnu knjigu u folio formatu, sa povezom od starog pergamenta i kožnim vezicama, koja se nalazila na drugom stolu. „Koštala me je kao suvo zlato. Znao, ja nisam bibliofil, ali ovu knjigu sam želeo po svaku cenu. To je *Mundus Subterraneus* Atanasijusa Kirhera, prvo izdanje iz 1665. Pogledajte ovog zmaja. Zar ne liče kao jaje jajetu? Taj zmaj živi u vulkanskim grotlima, tvrdio je stari dobri jezuita koji je znao sve, i poznate i nepoznate i nepostojeće stvari...“

„Vi ste opsednuti podzemnim svetom“, rekao sam setivši se našeg razgovora u Minhenu i reči koje sam čuo kroz Dionizijevo uho.

Otvorio je novu stranicu u knjizi: na njoj se nalazila ilustracija Zemlje koja je izgledala kao crni i nabrekli telesni organ ispresecan mrežom luminescentnih, plamtećih, zmijastih vena. „Ako je Kirher bio u pravu, postoji više staza u središtu Zemlje nego na njenoj površini. Sve što se dešava u prirodi zavisi od toplote koja je tamo negde dole...“ Ja sam u tom trenutku mislio na Nigredo, na Liju, na Stvar koja samo što nije pokuljala iz svog dragog vulkana.

„...a sve što se dešava u ljudskom svetu, smišljeno je tamo negde dole.“

„Da li je otac Kirher to rekao?“

„Ne, on se bavi samo prirodom, ali je vrlo čudno što drugi deo ove knjige govori o alhemiji i što se upravo tu napadaju

Rozenkrojceri. Zašto napada Rozenkrojcere u knjizi o podzemnom svetu? Nije naš vrli jezuita bio od juče, znao je da su se poslednji Templari sklonili u podzemno kraljevstvo Agartu...”

„A izgleda da su i dan-danas tamo”, odvažio sam se da kažem.

„Pod zemljom jesu”, rekao je Salon, „ali ne u Agarti, nego u nekim drugim lagumima. Možda su i ispod nas. Sada i Milano ima metro. A zbog čega? Ko je nadzirao izgradnju?”

„Pa valjda stručnjaci.”

„Kako da ne, pokrijte se ušima. A tamo u vašoj izdavačkoj kući svaka šušta može da objavi knjigu. Koliko je Jevreja među vašim autorima?”

„Nikada ne pitamo naše autore za poreklo”, odbrusio sam

„Niste valjda pomislili da sam ja antisemita. Neki od mojih najboljih prijatelja su Jevreji. Ja sam mislio na jedan određeni tip Jevreja...”

„Koji?”

„Znam ja...”

Otvorio je svoj kovčežić. U tom neopisivom neredu mogli su da se vide okovratnici, lastiši, kuhinjsko posuđe, obeležja različitih tehničkih škola, pa čak i monogram carice Aleksandre Fjodorovne i krst Legije časti. Bio je opsednut Antihristovim znakom, u obliku trougla ili dva ukrštena trougla, koji je svuda viđao.

(Alexandre Chayla, „Serge A. Nilus et les Protocoles“, *La Tribune Juive*, 14. maj 1921, str. 3)

„Dakle“, dodao je, „ja sam rođen u Moskvi. Upravo u Rusiji, u vreme kada sam bio mlad, pojavili su se tajni jevrejski dokumenti u kojima se jasno i glasno kaže da onaj ko želi da podjarmi vlade, mora da dejstvuje u podzemnom svetu. Poslušajte ovo.“ Uzeo je sveščicu u kojoj je rukom zapisivao navode: „Tada će svi gradovi imati metro i podzemne prolaze, tako ćemo moći da dignemo u vazduh sve gradove na svetu. Protokoli sionskih mudraca, dokument broj devet!“

Palo mi je na pamet da zbirka kičmi, kutija se očima i kože koje je navlačio na armature potiču iz nekog koncentracionog logora. Ali prevario sam se, preda mnom se nalazio stari nostalgijačar koji je imao pun kofer uspomena na ruski antisemitizam.

„Ako sam dobro shvatio, postoji jedno jevrejsko udruženje, kojem ne pripadaju svi Jevreji, a kuje nekakvu zaveru. Ali zašto u podzemlju?“

„Čini mi se da je to jasno kao dan. Ko god da kuje zaveru, ako je kuje, to čini u mraku, a ne na svetlosti dana. To je poznato odvajkada. Vladati svetom znači vladati njegovim podzemljem, podzemnim strujama.“

Setio sam se jednog Aljeovog pitanja u njegovom kabinetu i druidskih sveštenica u Pijemontu, kad su zazivale teluričke struje.

„Zašto su svetišta Kelta ukopavana u zemlju, sa tunelima koji su bili povezani sa svetim bunarom?“, nastavio je Salon. „Bunar je bio uronjen u radioaktivne slojeve, to je poznata stvar. Zna li kako je

izgrađen Glastonberi? Zar mit o Gralu ne potiče sa ostrva Avalon? A ko je izmislio Gral, ako ne neki Jevrejin?"

Mili Bože, ponovo Gral. Ali koji Gral? Postoji samo jedan Gral, a to je moja Stvar, koja je u dodiru sa radioaktivnim slojevima Lijine materice i možda sada spokojno plovi ka otvoru bunara, možda samo što nije izašla dok sam ja ovde među prepariranim sovama, od kojih je sto mrtvih, a jedna se pretvara da je živa.

„Sve katedrale su izgrađene tamo gde su Kelti imali svoje megalite. Zašto su, uprkos svem naporu koji taj posao iziskuje, zarivali kamenje u zemlju?"

„A zašto su se Egipćani toliko mučili da naprave piramide?"

„Tako je. Antene, termometri, sonde, igle kao one koje koriste kineski lekari, zabodene tamo gde telo reaguje, u čvorne tačke. U središtu Zemlje postoji jedno jezgro topljenja, nešto što liči na Sunce, ili bolje rečeno pravo pravcato Sunce oko kojeg se nešto okreće, koristeći različite putanje. Orbite teluričkih struja. Kelti su znali gde se one nalaze i kako da njima upravljaju. A Dante, šta je sa Danteom? Šta želi da nam ispriča pomoću svog putešestvija u dubinu? Da li ste me razumeli, dragi moj prijatelju?"

Nije mi se baš dopalo što me naziva dragim prijateljem, ali nastavio sam da ga slušam. Đulio, Đulija, odnosno moj Rebis, bio je zariven poput Lucifera u stomaku moje Lije, ali će on, ona, Stvar, da se obrne i da krene, i nekako će uspeti da izađe. Stvar je stvorena da bi izašla iz stomaka, da se pokaže u lepoti svoje čiste tajne, a ne da na svet dođe pognute glave i da u njemu traži nekakvu ljigavu tajnu.

Salon je nastavio da priča, sada je to bio isključivo monolog. Izgledalo je da ponavlja nešto što je napamet naučio: „Znate li šta su engleski *leys*? Ako nadletite Englesku avionom videćete da su sva sveta mesta povezana pravim linijama, mreža linija koje se prepliću po celoj teritoriji. Linije su još uvek vidljive jer su ukazale na trasu sledećih puteva..."

„Ako su postojala sveta mesta, morala su da budu povezana putevima, a onda je logično što su se trudili da im putevi budu pravolinijski koliko god je to moguće..."

„Je l' tako? A zašto se onda duž ovih linija sele ptice? Zašto označavaju put kojim su se kretali leteći tanjiri? To je tajna, koja je izgubljena kada su Rimljani osvojili ove krajeve, ali još postoje oni koji je znaju."

„Jevreji“, sugerisao sam ja.

„I oni kopaju. Prvi alhemičarski princip je VITRIOL: Visita Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem.“

Lapis exillis. Moj Kamen, koji je polako izlazio iz progonstva, iz slatkog, bezbrižnog, hipnotičkog progonstva u Lijinom prostranom sudu. Moj Kamen, koji nije tražio druge dubine, već je, lep i beo, žudeo za površinom. Hteo sam da otrčim kući, da budem sa Lijom, da zajedno iz časa u čas iščekujemo da se Stvar pojavi - pobeda ponovo osvojene površine. U Salonovoj jazbini osećao se zadah laguma, lagumi su mesto koje treba napustiti, a ne cilj kome treba hrliti. Pa ipak, nastavio sam da slušam Salona, dok su mi se po glavi vrzmale nove lukave ideje vezane za Plan. Dok sam iščekivao jedinu Istinu na ovom svetu, mozak mi je radio na izmišljanju novih laži. Bio sam slep kao životinje koje žive ispod zemlje.

Trgao sam se. Morao sam da izađem iz tunela. „Moram da krenem“, rekao sam. „Možete li da me posavetujete koju literaturu da koristim za ovu tematiku?“

„Tja, sve što je o ovome napisano predstavlja голу laž, lažno je kao Judina duša. Sve što znam naučio sam od svog oca...“

„Da li je on bio geolog?“

„Ma, kakvi“, nasmejao se Salon, „daleko od toga. Moj otac je, nemam čega da se stidim, šta je bilo bilo je, radio za Ohranu. Njegov direktni nadređeni bio je sam šef službe, legendarni Račkovski.“

Ohrana, Ohrana, to mu dođe nešto kao KGB, čini mi se da je to bila carska tajna policija. A ko je bio Račkovski? Ko je imao slično prezime? Sto mu gromova, tajanstvani pukovnikov posetilac, grof Rakoski. No, bolje da se manem budalaština, ne smem da dozvolim da me koincidencije iznenađuju. Ja ne preprariram mrtve životinje već stvaram žive.

Kada materija Velikog Dela dostigne Albedo, Život pobeđuje Smrt, njihov Kralj je vaskrsnuo, Zemlja i Voda postaju Vazduh, to je Mesečev sistem, rađa se njihov Dečak... Tada materija postaje toliko čvrsta da Vatra ne može da je uništi. Kada se ugleda savršena belina, Filozofi kažu da treba pocepati sve knjige, jer one postaju beskorisne.

(Dom J. Pernety, *Dictionnaire mytho-hermétique*, Paris, Bauche, 1758, „Blancheur“)

Na brzinu sam promrmljao nekakvo izvinjenje. Mislim da sam rekao „moja devojka treba sutra da se porodi“, Salon mi je poželeo sve najbolje, ali kao da nije shvatio ko je otac. Otrčao sam kući da se nadišem svežeg vazduha.

Lija nije bila kod kuće. Na kuhinjskom stolu zatekao sam poruku: „Dragi, pukao mi je vodenjak. Nisi bio u kancelariji. Morala sam da uzmem taksu do klinike. Molim te dođi, osećam se usamljenom.“

Na trenutak me je obuzela panika, trebalo je da ostanem i da merim vreme sa njom, trebalo je da se ne mrdam iz kancelarije, trebalo je da uvek budem dostupan. Osećao sam se krivim, Stvar će biti mrtvorodena, Lija će umreti na porođaju, Salon će ih preparirati.

Ušao sam u bolnicu koja mi je ličila na lavirint, raspitivao sam se kod pogrešnih osoba, dva puta pogrešio odeljenje. Svima sam ponavljao da sigurno znaju gde se porađa Lija, a oni su mi odgovarali da se smirim, sve žene na klinici došle su tu zbog porođaja.

Najzad, ni sam ne znam kako, stigao sam do jedne sobe. Lija je bila bleđa, ali je to bledilo bilo boje bisera. Smeškala se. Neko joj je sklonio šiške, nosila je belu kapicu. Prvi put sam video Lijino čelo u punom sjaju. Kraj sebe je imala nekakvu Stvar.

„Ovo je Đulio“, rekla je.

Moj Rebis. Ja sam ga takođe napravio i to ne od parčića mrtvih tela, i, nisam upotrebio arsenički sapun. Bio je savršen, svaki prstić je bio na svom mestu.

Zahtevao sam da ga vidim celog. „Ah, kakva lepa piša, prava muškarčina sa velikim jajima.“ Potom sam se nagnuo da poljubim Liju u čelo: „Draga, sve je tvoja zasluga, da nije bilo suda...”

„Naravno da je moja zasluga, blesavko. Morala sam sama da merim vreme.”

„Moja ljubav prema tebi je nemerljiva“, rekao sam joj.

81

Podzemni narod je dostigao najviša saznanja. Kada bi naš ljudi svet odlučio da započne rat protiv njih, oni bi bili u stanju da unište površinu naše planete.

(Ferdinand Ossendowski, *Beasts, Men and Gods*, 1924, V)

Došao sam po Liju kad je bilo vreme da izađe iz bolnice. Čim smo stigli kući, dok je menjala pelene, briznula je u plač i rekla da joj je svega dosta. Neko nam je rekao da je to prilično normalno: posle uzbuđenja oko toga da li će porođaj proteći u redu, stiže osećaj bespomoćnosti pred ogromnim zadatkom. Tih dana, dok sam se motao po kući s osećajem da sam potpuno beskoristan, naročito kada je bilo u pitanju dojenje, gde nikako nisam mogao da pomognem, pročitao sam sve moguće knjige koje sam našao o teluričkim strujama.

Po povratku na posao, pitao sam Aljea šta o tome misli. Mrzovoljno je odmahnuo rukom: „Sve su to neuspele metafore koje aludiraju na tajnu zmije Kundalini. I kineska geomantija je tražila u zemlji tragove zmaja, ali telurička zmija samo označava posvećeničku zmiju. Boginja se odmara u obliku skrupčane zmije, utonula u svoj večiti zimski san. Kundalini nežno leluja, i nečujno sikće dok vezuje teška tela za laka. Poput vira, vrtloga u vodi, poput polovine sloga OM.”

„Ali na koju tajnu aludira zmija?”

„Na teluričke struje, ali one prave.”

„A šta su prave teluričke struje?”

„Velika kosmološka metafora, i aludiraju na zmiju.”

Idi do vraga, Alje, pomislio sam. Ja znam više od tebe.

Pročitao sam svoje zabeleške Belbu i Diotaleviju. Nismo imali više nikakve sumnje. Najzad smo bili u stanju da pripišemo Templarima tajnu dostojnu njihovog nivoa. To je bilo najlakše i najelegantnije rešenje jer su se svi delići naše hiljadugodišnje slagalice savršeno uklapali.

Elem, Kelti su znali za teluričke struje. Za njih su saznali od preživelih stanovnika potopljenog kontinenta Atlantide, kada su ovi došli, delom u Egipat, a delom u Bretanju.

Atlantiđani su, opet, sve to saznali od onih naših rodonačelnika koji su, krenuvši iz Avalona, preko kontinenta Mu, stigli do centralne pustinje Australije – u vreme pre razdvajanja kontinentata, kada je postojala samo jedna božanstvena Panagija. Kada bismo samo znali da pročitamo tajanstveni alfabet, koji je urezan na kamenom masivu Ajers Rok, sigurno bismo dobili objašnjenje. Aboridžini to znaju, ali neće ni da zucnu. Ajers Rok je antipod velikom (nepoznatom) brdu, Polu, i to pravom posvećeničkom Polu, a ne onom do kojeg može da dođe svaka živa ekspedicija. Ako vas, kao i obično, ne zaslepi lažno znanje zapadnjačke nauke, shvatićete da je vidljivi Pol onaj koji u stvari ne postoji, a onaj pravi, koji postoji, niko ne ume da vidi, osim ponekog adepta, koji o tome ćuti kao riba.

Kelti su, opet, mislili da je dovoljno otkriti celokupno kretanje struja. Eto zbog čega su podizali megalite: menhiri su služili kao radiestezijski instrumenti, kao klipovi, kao priključnice zabodene u tačke gde se struje granaju u različite pravce. *Leys* su označavali pravac kretanja već otkrivenih struja. Dolmeni su bili komore za akumulaciju energije, gde su druidi pomoću gemantičkih veština pokušavali da proračunaju globalno kretanje struja. Kromlesi i Stounhendž bili su mikro-makrokosmički posmatrači sa kojih su poticali svi pokušaji da se pomoću rasporeda sazvežđa otkrije raspored struja – jer, kao što kaže i Smaragdna tabla, ono što je gore, slično je onome što je dole.

Ali problem nije bio u tome, ili barem to nije bio jedini problem. To je shvatilo drugo krilo izbeglih Atlantiđana. Okultna saznanja Egipćana su preko Hermesa Trismegista došla do Mojsija, koji je dobro pazio da ih ne saopšti svojim odrpancima, čija je voljka još uvek bila puna božanske māne. Njima je ponudio deset zapovesti, jer

su bili u stanju da to razumeju. Istinu, koja je namenjena samo višima, Mojsije je šifrovao u Petoknjžju. Kabalisti su to shvatili.

„Samo malo razmislite“, rekao sam, „sve je već bilo zapisano, kao u otvorenoj knjizi, u dimenzijama Solomonovog Hrama, a čuvari tajne bili su Rozenkrojceri koji su sačinjavali Veliko Belo Bratstvo, odnosno eseni. Oni su, kao što je poznato, s tim upoznali Isusa i eto zbog čega je (bilo kakav drugi razlog bi bio neobjašnjiv) Isus završio na raspeću.“

„Naravno, Hristovo stradanje je alegorija, najava procesa protiv Templara.“

„Tako je. Josif iz Arimateje doneo je ili vratio Isusovu tajnu u zemlju Kelta. Ali očigledno je da tajna još uvek nije potpuna, hrišćanski druidi znaju samo jedan njen deo i eto u čemu je ezoterični značaj Grala – postoji nešto, ali mi ne znamo šta je to. Tu tajnu, koju je Hram već dobro objasnio, sluti jedino grupa rabina koja je ostala u Palestini. Oni to poveravaju muslimanskim posvećeničkim sektama: ismailitima, sufijama, motokalimunima. A od njih tajnu doznaju Templari.“

„Najzad Templari. Već sam počeo da se brinem.“

Vajali smo naš Plan, a on se poput mekane gline pokoravo našim prstima, odnosno našim novim i novim bajkama. Templari su otkrili tajnu tokom besanih noći, dok su grlili svog sabrata iz sedla, u pustinji u kojoj je nemilosrdno duvao samum. Malo-pomalo su je otimali od onih koji su znali moć Kosmičke žiže Crnog kamena iz Meke, baštine vavilonskih čarobnjaka – jer je tada bilo više nego jasno da je Vavilonska kula samo ishitreni pokušaj, koji je zaslužno propao zbog taštine njenih graditelja, da se izgradi najmoćniji megalit na svetu. No, vavilonski arhitekti izvršili su pogrešan proračun jer bi, kao što je pokazao otac Kirher, da je kula izgrađena do vrha, zbog prevelike težine, Zemljina osa rotirala devedeset ili više stepeni, pa bi naša jadna planeta umesto itifaličke krune, koja ukručena štrči uvis, imala beskorisni organ, mlohavu mentulu, majmunski rep koji visi nadole, Šekinah izgubljen u vrtoglavim bezdanima antarktičkog Malkhuta, mlitavog hijeroglifa za pingvine.

„Dakle, da skratimo priču, kakvu su to tajnu otkrili Templari?“

„Samo polako, stići ćemo i dotle. Za stvaranje sveta bilo je neophodno sedam dana. Da probamo.“

Zemlja je magnetno telo: naime, kao što su neki naučnici otkrili, reč je o jedinstvenom velikom magnetu, što je Paracelzus tvrdio još pre oko trista godina.

(H. P. Blavacki, *Isis Unveiled*, New York, Bouton, 1877, I, str. XXIII)

Probali smo i stigli do cilja. Zemlja je jedan veliki magnet, a jačina i pravac njenih struja zavise od uticaja nebeskih sfera, od precesija ravnodnevnica, sezonskih i kosmičkih ciklusa. Zbog toga je sistem struja promenljiv. Ali mora da se ponaša kao kosa koja, mada raste po celoj glavi, na izvesnom mestu na potiljku počinje da se uvija i to mesto pruža češlju najveći otpor. Kada se odredi ta tačka i tu postavi najmoćnija stanica, odatle može da se upravlja, vlada, komanduje svim teluričkim tokovima na planeti. Templari su shvatili da jedina tajna nije poznavanje celokupne mape već poznavanje kritične tačke *Omphalos*, *Umbilicus Telluris*, Centra sveta, Izvora upravljanja.

Sva alhemičarska trućanja, ktonični silazak Nigreda, električno pražnjenje Albeda, nisu bile ništa drugo do simboli, jasni jedino posvećenicima ove stoletne auskultacije čiji je konačni rezultat trebalo da bude Rubedo, celokupno saznanje, blistava vladavina planetarnim sistemom struja. Tajna, prava alhemičarska i templarska tajna, sastojala se u identifikovanju Izvora tog unutrašnjeg i umilnog ritma, strašnog i pravilnog kao treperenje zmije Kundalini, još uvek nepoznate sa mnogih gledišta, ali tačne kao sat, jedinog pravog kamena koji je ikada, prognan, pao sa neba, a to je Velika Majka Zemlja.

Uostalom, to je ono što je Filip Lepi pokušavao da shvati. Zato su inkvizitori tako uporno insistirali na misterioznom poljupcu *in posteriori parte spine dorsis*. Ali nisu shvatili da je u pitanju bila želja da se dođe do tajne zmije Kundalini, a ne sodomija.

„Sve se savršeno slaže“, rekao je Diotalevi. „Ali kad znaš da upravljaš teluričkim strujama, šta praviš pomoću njih? Pivo? “

„Manite se šale“, rekao sam, „zar niste shvatili smisao otkrića? Postavite u Telurički Pupak, najmoćniji klip. Ako posedujete takvu stanicu, moći ćete da predvidite kiše i suše, da izazovete uragane, morske potrese, zemljotrese, da cepate kontinente, potapate ostrva (Atlantida je sigurno nestala zbog nesmotrenog eksperimenta), da stvarate planinske lance i prašume... Shvatate li? Mnogo je bolje nego atomska bomba, jer ona može da naudi i onima koji je bacaju. Ti s tvog komandnog tornja telefoniraš, na primer, predsedniku SAD i kažeš mu: do sutra hoću milijardu dolara, ili nezavisnost Latinske Amerike, ili Havaje ili uništenje sveg nuklearnog arsenala, inače će se kalifornijski rased definitivno otvoriti a Las Vegas postati plutajuća kockarnica...“

„Ali, Las Vegas je u Nevadi...“

„Nema veze, kontrolom teluričkih struja možeš da rascepiš i Nevadu i Kolorado. A posle lepo telefoniraš bačuškama i kažeš: dragi prijatelji, do ponedeljka hoću sav kavijar iz Volge, Sibir da skladištim smrznutu hranu, inače se pozdravite sa Uralom. Izliću vam Kaspijsko jezero, otkinuću Vam Estoniju i Litvaniju i potopiti ih u Filipinsko more.“

„Tako je“, rekao je Diotalevi. „Neverovatna moć. Zemlja bi mogla da bude prerađena kao Tora. Japan bi mogao da završi u Panamskom zalivu.“

„Panika na Vol Stritu.“

„Kakav crni Rat zvezda, ili pretvaranje metala u zlato. Odaberete odgovarajuću struju, izazovete orgazam Zemljine utrobe i naterate da za nekoliko sekundi uradi nešto za šta bi joj inače trebalo milijardu godina, pa tako Rur postane rudnik dijamanta. Elifas Levi je tvrdio da poznavanje plime i oseke i univerzalnih struja predstavlja tajnu ljudske svemoći.“

„Mora da je tako“, rekao je Belbo, „to je kao da celu Zemlju pretvarate u jednu orgonsku komoru. Očigledno je da je Rajh bio Templar.“

„Svi su bili Templari osim nas. Sva sreća što smo to primetili. Sada smo korak ispred njih.“

Ali šta je zaustavilo Templare kada su se dokopali tajne? Morali su da je upotrebe. Ali između teorije i prakse velika je razlika. Dakle, po uputstvima svetog Bernara, Templari su zamenili menhire, sirote

keltske klipove, gotskim katedralama koje su bile osjetljivije i moćnije sa svojim podzemnim kriptama u kojima su boravile crne device, u direktnom kontaktu sa radioaktivnim slojevima. Oni su prekrili Evropu stanicama za prijem i odašiljanje, koje su dojavljivale jedna drugoj snagu i pravac fluida, tok i napon struja.

„Ja tvrdim da su otkrili rudnike srebra u Novom Svetu, izazvali erupciju, a potom, kontrolišući Golfsku struju, doterali plemeniti metal do Portugala. Tomar je bio centar za sortiranje, a Istočna šuma glavna žitnica. Eto odakle potiče njihovo bogatstvo. Ali to su bile samo mrvice. Oni su shvatili da bi punu primenu svoje tajne mogli da ostvare tek kada dođe do tehnološkog napretka, što je značilo barem šeststo godina.”

Dakle, Templari su napravili takav Plan, prema kome njihovi naslednici, u trenutku kad budu u stanju da dobro iskoriste ono što znaju, treba da pronađu gde se nalazi *Umbilicus Telluris*. Ali, kako su rasporedili deliće tajne na Trideset šestoricu rasutih po svetu? Da li su to bili delovi iste poruke? Da li poruka mora da bude toliko komplikovana, ako hoćemo da kažemo da se *Umbilicus*, na primer, nalazi u Baden Badenu, Kuneu ili Čatanugi?

Možda je u pitanju bila mapa. Ali na mapi sigurno postoji krstić na mestu gde se nalazi *Umbilicus*, pa bi grupa koja ima taj delić s krstićem već znala sve i ne bi imala potrebe za drugim delovima. Ne, stvar je sigurno mnogo komplikovanija. Nekoliko dana smo se upinjali da dođemo do rešenja, sve dok Belbo nije odlučio da ponovo upotrebi Abulafiju. A odgovor je bio:

Gijom Postel je umro 1581.

Bekon je vikont od Sent Albena.

U Konzervatorijumu se nalazi Fukoovo klatno.

Kucnuo je čas da se odredi svrha Klatna.

Posle nekoliko dana bio sam u stanju da predložim prilično uverljivo rešenje. Jedan đavoljubac nam je doneo rukopis o hermetičkoj tajni katedrale. Prema njegovom mišljenju, graditelji katedrale u Šartru jednog dana su okačili olovnu žicu na završni svodni kamen i s lakoćom otkrili da se Zemlja okreće. „Eto zbog čega je došlo do suđenja Galileju“, primetio je Diotalevi, „crkva je nanjušila

da je on Templar.“ „Ne“, rekao je Belbo, „kardinali koji su osudili Galileja bili su templarski adepti koji su uspeli da se uvuku u vaticanske redove, te su brže-bolje pohitali da zapuše usta prokletom Toskancu, Templaru izdajniku, spremnom da, iz taštine, otkuca sve, i to četiristo godina pre nego što je predviđeno Planom.“

U svakom slučaju, ovo otkriće objašnjava zašto su graditelji ispod Klatna izgradili lavirint, koji je stilizovani prikaz podzemnih struja. Pokušali smo da pronađemo nacrt lavirinta u Šartru: sunčani sat, ruža vetrova, venski sistem, slinava skica pospanih pokreta Zmije. Globalna mapa struja.

„Dobro, da pretpostavimo da su Templari koristili Klatno da označe *Umbilicus*. Umesto lavirinta koji je uvek apstraktna shema, na pod možeš da postaviš kartu sveta i kažeš, na primer, da je mesto koje označi vrh Klatna, određenog dana u određeno vreme, zapravo mesto gde se nalazi *Umbilicus*. Ali koje klatno?“

„Nema nikakve sumnje koje. Klatno u Skrovištu, Sen Marten de Šanu.“

„Da“, mudrovao je Belbo, „ali ako pretpostavimo da, recimo u ponoć, Klatno osciluje duž ose, da lupim, Kopenhagen - Kejptaun. Gde se nalazi *Umbilicus*, u Danskoj ili u Južnoafričkoj Republici?“

„Tu ste u pravu“, rekao sam. „Ali u knjizi našeg đavoljupca pominje se da postoji jedna pukotina u prozoru pevnice kroz koju u određeno doba dana prodire sunčev zrak koji uvek obasja istu tačku, stalno isti kamen na podu. Ne sećam se šta je iz toga zaključio, ali u svakom slučaju, reč je o velikoj tajni. Eto mehanizma. U pevnici Sen Martena postoji prozor na čijem se obojenom, odnosno mutnom staklu nalazi jedno ogoljeno mesto, u blizini olovnog ojačanja koje spaja dva prozora. Sigurno je izvršen proračun do tančina i možda je tokom šeststo godina uvek neko bio zadužen da očuva oblik te tačke. U osvit određenog dana u godini...“

„...a to mora da je zora 24. juna, dan Svetog Jovana, odnosno dugodnevice...“

„...eto, tog dana i u taj čas, prvi sunčev zrak koji prođe kroz prozor obasjaće pod ispod Klatna, a tačka na kojoj Klatno preseče zrak označava mesto na mapi gde se nalazi *Umbilicus*!“

„Savršeno“, rekao je Belbo. „A šta ako je oblačno?“

„Mora da se čeka do sledeće godine.“

„Izvinite“, rekao je Belbo. „Poslednji sastanak je predviđen u Jerusalimu. Zašto onda Klatno nije obešeno na vrh kupole Omar-džamije?“

„Ne“, ubedio sam ga. „Na određenim tačkama Zemljine kugle Klatno obavi svoj ciklus za 36 sati, na Severnom polu to učini za 24 sata, na ekvatoru se ciklus ne menja u zavisnosti od sezone. Dakle, mesto ima važnu ulogu. Ako su Templari do svog otkrića došli u Sen Martenu, njihov proračun važi samo za Pariz, jer bi u Palestini Klatno opisalo drugačiju krivulju.“

„A ko kaže da su do otkrića došli u Sen Martenu?“

„Činjenica da su izabrali Sen Marten za svoje Skrovište, da je on uvek bio pod njihovom kontrolom, od priora Sent Albena do Postela i Konventa, da su posle prvih Fukoovih eksperimenata postavili Klatno tamo, ide u prilog našem zaključku. Sve ukazuje na to.“

„Ali poslednji sastanak je u Jerusalimu.“

„Pa šta onda, treba da se sastavi cela poruka, a to ne može da se uradi za pet minuta. Potom se godinu dana sprema sastanak, a onda se lepo 23. juna sledeće godine svih šest grupa okupi u Parizu da bi najzad saznali gde je *Umbilicus*, a potom poradili na osvajanju sveta.“

„Ipak“, insistirao je Belbo, „postoji nešto što mi se nikako ne uklapa u celu sliku. Svih Trideset šestorica znalo je da se završno otkrovenje odnosi na *Umbilicus*. Klatno je već bilo korišćeno u katedralama, pa ni to nije nikakva tajna. Šta je sprečilo Bekona, Postela ili samog Fukoa – koji je bez sumnje bio Templar – ponavljam, šta ih je kog đavola sprečilo da stave mapu sveta na pod i usmere je prema stranama sveta? Mislim da smo na pogrešnom putu.“

„Nismo na pogrešnom putu“, rekao sam. „Poruka saopštava nešto što niko nije mogao da zna: kazuje koju mapu treba koristiti.“

Mapa nije teritorija.

(Alfred Korzybski, *Science and sanity*, 1933, četvrto izdanje, The International Non-Aristotelian Library, 1958, II, 4, str. 58)

„I sami znate kakva je bila situacija sa mapama u vreme Templara“, rekao sam. „U tom veku postojale su arapske mape koje su između ostalog stavljale Afriku iznad Evrope, zatim mape moreplovaca koje su sve u svemu bile prilično precizne, i mape stare nekoliko stotina godina, ali su ih neke škole još uvek smatrale svetim pismom. Obratite pažnju da za otkriće mesta na kojem se nalazi *Umbilicus* nije potrebna precizna mapa, precizna u današnjem smislu reči. Dovoljna bi bila mapa koja bi imala sledeće obeležje: kada se postavi na pod i usmeri prema stranama sveta, treba da ukaže gde se nalazi *Umbilicus*, kada u zoru 24. juna sunčev zrak obasja pod iznad kojeg se nalazi Klatno. A sada molim za malo pažnje: pretpostavimo, čisto teorijski, da se *Umbilicus* nalazi u Jerusalimu. Na našim modernim kartama Jerusalim se nalazi na određenom mestu, ali čak i danas to zavisi od vrste projekcije. A Templari su raspolagali ko zna kakvom mapom. Ali zar to treba da ih brine? Nije Klatno u funkciji mape već je mapa u funkciji Klatna. Razumete li me? To je mogla da bude i najbesmislenija mapa, ali kada se postavi ispod Klatna u zoru 24. juna, sudbonosni zrak će odrediti da je ta tačka na toj mapi Jerusalim, dok će na drugim mapama to biti neko drugo mesto.“

„Ali to ne rešava naš problem“, rekao je Diotalevi.

„Naravno da ne, a preostaje i problem Trideset šestorice nevidljivih. Ako ne odrediš pravu mapu, možeš da se slikaš. Probajmo da zamislimo mapu koja bi bila usmerena u skladu sa kanoničkim pravilima, sa Istokom u pravcu apside, a Zapadom prema brodu, jer su tako građene crkve. Sada ćemo nasumice da pretpostavimo nešto – na primer da te sudbonosne zore Klatno treba da se nađe u oblasti koja je nešto istočnije, gotovo na granici jugoistočnog kvadranta. Da je u pitanju sat, rekli bismo da Klatno treba da označi pet i dvadeset. Je l' u redu? Pogledajte sada ovo.“

Otišao sam da potražim neku istoriju kartografije.

„Evo ovde, prilog broj jedan - mapa iz XII veka. Poziva se na strukturu mapa u obliku slova T, gore je Azija sa Zemaljskim rajem, s leve strane je Evropa, a s desne Afrika, a ovde iznad Afrike stavili su Antipode. Prilog broj dva – mapa čiji je uzor Makrobijusov *Somnium Scipionis*, ova mapa je preživela u različitim verzijama sve do osamnaestog veka. Afrika je malo uzana, ali Bože moj. A sada molim za pažnju. Usmerite obe mape na isti način i videćete da se pet i dvadeset na prvoj mapi poklapa sa Arabijom, a na drugoj sa Novim Zelandom, pošto su u toj tački Antipodi. Možeš da znaš sve živo o Klatnu, ali ako ne znaš koju mapu da koristiš, nema ti spasa. U poruci su sadržana uputstva, brižljivo šifrovana, o mestu gde se nalazi mapa koja je možda i napravljena samo za tu priliku. Moguće je čak i da je Di, Bekon ili neko drugi, uspeo da sastavi deliće poruke, ko bi ga znao. U poruci je pisalo da je mapa u tom i tom mestu, ali u međuvremenu, uz sva moguća dešavanja po Evropi, opatija u kojoj se mapa nalazila je spaljena ili je mapa ukradena i skrivena ko zna gde. Možda neko ima mapu a ne zna čemu služi, ili zna da nečemu služi ali nema pojma čemu, pa luta po svetu u potrazi za kupcem. Zamislite samo koliki je haos nastao sa silnim ponudama, lažnim tragovima, porukama koje su govorile nešto drugo a tumačene su kao da govore o mapi, i porukama koje se odnose na mapu a tumačene su kao da govore, ma primer, o stvaranju zlata. A neki verovatno pokušavaju da direktno sastave mapu na osnovu nagađanja.“

„Kakvog nagađanja?“

„Na primer, mikro-makrokosmičkih podudaranja. Evo ovde još jedne mape. Zna li odakle potiče? Pojavljuje se u drugom traktatu *Utriusque Cosmi Historia* Roberta Flada. Ne smemo da zaboravimo da je Flad čovek Rozenkrojcera, a šta radi naš dragi Robertus de Fluctibus, kao što je voleo da ga zovu? Ne daje jednu mapu, već čudnu projekciju cele zemaljske kugle sa gledišta Pola, mističnog Pola naravno, dakle sa tačke gledišta idealnog Klatna obešenog na idealni završni kamen.“

OVDE TREBA SKENIRATI CRTEŽ (str. 485)

„To je karta koja je zamišljena da bude postavljena ispod Klatna. U to nema nikakve sumnje, ali čudno je da niko nije pomislio na to...”

„Đavoljupci su pravi sporaći“, rekao je Belbo.

„Mi smo jedini dostojni naslednici Templara. Ali dozvolite mi da nastavim: prepoznali ste shemu, to je isti upisani krug kao oni koje je koristio Tritermijus za svoje šifrovane poruke. Ovo nije mapa. To je projekat naprave koja bi bila u stanju da pravi varijacije mape sve dok prava mapa ne bude pronađena. Flad i kaže to u didaskaliji: ovo je skica na kojoj je predstavljen jedan *instrumentum*, mora se još poraditi na njemu.“

„Ali zar Flad nije uporno pobijao da se Zemlja okreće? Kako je onda mogao da pomisli na Klatno?“

„Mi ovde imamo posla sa posvećenicima. Posvećenik negira ono što zna i laže da bi sačuvao tajnu.“

„Sve ovo“, rekao je Belbo, „objašnjava zašto se već Di toliko upinjao oko kartografije. Ne da bi upoznao 'pravi' oblik sveta, već da bi se, među silnim pogrešnim mapama, dokopao one jedne koja mu je trebala i koja bi stoga bila jedina ispravna.“

„Nije loše, nije loše“, rekao je Diotalevi. „Pronaći istinu preciznom rekonstrukcijom lažnog teksta.“

Osnovna i po mom mišljenju najkorisnija delatnost ove Skupštine morala bi da bude rad na prirodnoj istoriji u skladu sa nacrtima Verulamskog.

(Christiaan Huygens, Pismo Kolberu, *Oeuvres Complètes*, La Haye, 1888-1950, VI, str. 95-96)

Zgode i nezgode šest grupa nisu se odnosile samo na potragu za mapom. Verovatno da su Templari, u prva dva dela poruke, u onima koji su kasnije bili u rukama Portugalaca i Engleza, aludirali na Klatno, ali ideje o klatnima bile su još uvek prilično blede; jedno je poigravanje olovne žice, a nešto sasvim drugo konstruisanje mehanizma koji bi bio toliko precizan da ga sunce osvetli u tačno određenoj sekundi. Zbog toga su Templari računali na šest vekova. Bekonovsko krilo se bacilo ozbiljno na posao i trudilo se da privuče sve posvećenike, pokušavajući na sve načine da stupi u vezu s njima.

Sigurno nije slučajna koincidencija to što je Salomon de Kaus, čovek Rozenkrojčera, napisao za Rišeljea traktat o sunčanim satovima. Kasnije, od Galileja pa nadalje, svi živi se bave ispitivanjima klatna. Izgovor je da će biti korisno za izračunavanje geografske dužine, ali kada je 1681. Kristijan Hajgens otkrio da klatno, koje radi tačno u Parizu, kasni u Kaenu, odmah je shvatio da to zavisi od promene centrifugalne sile, koja opet zavisi od rotacije Zemlje. A šta mislite ko ga je pozvao u Pariz pošto je objavio svoj *Horologium*, u kojem razrađuje Galilejeva polazišta vezana za klatno? Kolber, onaj isti Kober koji je pozvao Salomona de Kausa da se bavi podzemljem!

Kada je 1661. Akademija del Čimento došla do nekih zaključka do kojih će kasnije doći Fuko, Leopoldo Mediči ju je u roku od pet godina raspustio, a odmah potom, kao tajnu nagradu od papske kurije, dobio titulu kardinala.

Ali to nije sve. I tokom sledećih vekova nastavlja se interesovanje za Klatno. Godine 1742. (godinu dana pre prvog dokumentovanog pojavljivanja grofa De Sen Žermena) izvesni De Meran podnosi dokument o klatnima u *Académie Royale des Sciences*, a 1756. (kada se u Nemačkoj stvara Striktna templarska

opservancija), Pjer Buže piše „sur la direction qu'affectent tous le fils à plomb“.

Pronalazio sam fantazmagorične naslove, kao što su iz 1821. *Recueil d'observations géodésiques, astronomiques et physiques, exécutées par ordre du Bureau des Longitudes de France, en Espagne, en France, en Angleterre et en Ecosse pour déterminer la variation de la pesanteur et des degrés terrestres sur le prolongement du méridien de Paris*, Žana Baptista Bioa. U Francuskoj, Španiji, Engleskoj i Škotskoj! A u odnosu na meridijan Sen Martena! Treba li nešto reći za delo Ser Edvarda Sebjana objavljenom 1823, *An Account of Experiments to Determine the Figure of the Earth by Means of the Pendulum Vibrating Seconds in Different Latitudes?* A tajanstveni grof Fjodor Petrovič Litke 1836. objavljuje rezultate svog istraživanja o ponašanju klatna tokom plovidbe oko sveta i to pod pokroviteljstvom Carske Akademije Nauka u Petrogradu. Zašto i Rusi?

A ako je u međuvremenu neka grupa, u svakom slučaju bekonovske provenijencije, odlučila da otkrije tajnu struja bez mape i bez klatna proučavajući iznova, od početka, disanje Zmije? Možda je Salon dobro naslutio – upravo u doba kada je Fuko živeo, industrijski svet, koji je čedo bekonovskog krila, započinje podzemne radove na metrou u središtu evropskih metropola.

„Tako je“, rekao je Belbo, „devetnaesti vek je u potpunosti okrenut podzemlju: Žan Valžan, Fantomas, Žaver, Rokambol; sva ta jurnjava po podzemnim tunelima i kloakama. Mili Bože, kad malo bolje promislim, celokupni opus Žila Verna predstavlja posvećeničko otkrovenje! *Put u središte zemlje, Dvadeset hiljada milja pod morem*, pećine *Tajanstvenog ostrva, Crna Indija* sa opisom života škotskih rudara u beskrajnom podzemnom svetu... Morali bismo da se pozabavimo njegovim čudesnim putovanjima i napravimo mapu. Siguran sam da bismo dobili nacrt Zmijinih spirala, mapu gde su otkriveni *leys* za svaki kontinent. Vern proučava odozgo i odozdo mrežu teluričkih struja.“

Uključio sam se i ja. „Sećam se da je glavni junak jednog Vernovog romana, možda baš Crne Indije, neki Garal, ne podseća li to na Gral?“

„Ne smemo da izigravamo pametnjakoviće, ne treba trčati pred rudu. Vern nam je ostavio mnogo jasniji znak. Robur Osvajač, *Robur le Conquérant* - R.C. - *Rose-Croix*, sigurno je bio Rozenkrojcer. A ako naopako pročitamo Robur, dobijamo Rubor, crveni pigment ruže.“

Phileas Fogg. Ime koje samo sve kazuje: *Eas* na grčkom znači nešto „opšte“ (dakle gotovo se podudara sa *poly* ili *pan*), pa je tako Phileas isto što i Poliphile. *Fogg* je magla na engleskom, a to je na francuskom *brouillard*. Dakle, nema nikakve sumnje da je Vern pripadao društvu „Le Brouillard“. On nam je čak ljubazno ukazao na odnos između ovog društva i Bratstva Ružinog Krsta, jer na kraju krajeva, šta bi drugo bio ovaj plemeniti putnik po imenu Phileas Fogg, ako ne Rozenkrojcer... A osim toga, zar on nije član Reform-kluba, čiji inicijali ponovo ukazuju na Ružin Krst? A još jedan dokaz je činjenica da se klub nalazi u londonskoj ulici Pall Mall, što nam ponovo ukazuje šta je Polifilov San.

(Michael Lamy, *Jules Verne, initié et initiateur*, Paris, Payot, 1984, str. 237-238)

Danima smo pokušavali da sastavimo sve deliće, povremeno prekidali rad kako bismo jedan drugom saopštili nova otkrića, čitali sve što bi nam dopalo pod ruku, enciklopedije, novine, stripove, kataloge izdavača. Silno smo se trudili da pronađemo bilo kakvu korisnu referencu. Nije bilo tezge sa starim knjigama kraj koje se ne bismo zaustavili, čeprkali smo po kioscima, krali šakom i kapom iz rukopisa đavoljubaca, a onda se trijumfalno vraćali u kancelariju i bacali na sto najnoviji dragoceni izvor. Kada se prisetim tih nedelja, sve mi izgleda tako munjevito i grozničavo kao da smo u nekom burlesknom filmu Larija Semona gde sve vrvi od zamaha i poskakivanja: vrata koja se otvaraju i zatvaraju brzinom svetlosti, torte koje lete na sve strane pogađajući junake u lice, trčanje gore-dole po stepenicama, sudaranje starih kola, obaranje polica u prodavnicama, uz obavezno rušenje kutija, lomljavu flaša, gnječenje sireva, šikljanje sode, prosipanje brašna iz džakova. A kada se setim preostalog vremena i dangubljenja – a to se odnosi na sve ono što nije bilo vezano za rad na Planu – sve mi izgleda kao usporeni snimak. Plan je napredovao koracima gimnastičara, onda se lagano okretao kao bacač diska, potom bi usledilo lagano klaćenje kao kod

bacača kugle, pa dugi vremenski rasponi kao u golfu, da bi potom usledila neobašnjiva iščekivanja kao u bezbolu. U svakom slučaju, kakav god da je ritam bio u pitanju, stalno smo bili miljenici sudbine, jer ako vam je stalo da pronađete veze, to će vam uvek i svuda poći za rukom, svet se pretvara u veliku mrežu, košnicu srodnosti, gde sve upućuje na nešto drugo i sve objašnjava sve...

O ovome nisam razgovarao s Lijom jer nisam želeo da je iritiram, a zanemarivao sam čak i Đulija. Noću bih se budio i svuda otkrivao inicijale Rozenkrojcera, R.C. – Rose-Croix. Zašto je Dekart, odnosno Renatus Cartesius, uložio toliku energiju da ih pronađe, da bi potom negirao da ih je pronašao? Ko je slavio čari gotskog stila? René de Chateaubriand. Ko je u Bekonovo doba napisao *Steps to the Temple*? Richard Crashaw. A na tom spisku su i Ranieri de' Calzabigi, René Char, Raymond Chandler i naravno Rick of Casablanca.

Takvo znanje, koje vreme nije uništilo, barem što se praktičnog dela tiče, graditeljima katedrale preneli su monasi cistercijanskog reda... U prošlom veku oni su bili poznati kao *Compagnons du Tour de France*. Njima se Ajfel obratio prilikom građenja svoje kule

(L. Charpentier, *Les mystères de la cathédrale de Chartres*, Paris, Laffont, 1966, str. 55-56)

Sada je čitav moderni svet bio preplavljen marljivim krticama koje su vršljale po zemljinoj podlozi i špijunirale svet odozdo. Ali mora da je postojalo još nešto, bekonovci su zasigurno započeli još neki poduhvat čiji su rezultati i etape svima pred nosom, ali niko nije shvatio o čemu je reč... Bušenjem zemlje ispitivali su se dubinski slojevi, ali kopanje bunara nije zadovoljilo Kelte i Templare, već su postavili i svoje klipove, koji su se uzdizali ka nebu, kako bi omogućili komunikaciju od megalita do megalita i iskoristili uticaj zvezda...

Ideja je pala na pamet Belbu tokom jedne besane noći. Primakao se svom prozoru i u daljini, iznad krovova Milana, ugledao svetla velike gradske antene odnosno metalnog repetitora kojim se služi RAI. Neka vrsta skromnije verzije Vavilonske kule. Tada mu je sinulo.

„Ajfelov toranj“, rekao nam je sledećeg jutra. „Kako se toga nisam ranije setio? Metalni megalit, menhir poslednjih Kelta, izdubljeni šiljak viši od svih gotskih šiljaka. Zar je Parizu bio potreban takav beskorisni spomenik? To je nebeska sonda, antena koja skuplja informacije sa svih hermetičkih klipova rasutih po zemaljskoj kugli, sa statua na Uskršnjim ostrvima, sa Maču Pikčua, sa njujorškog Kipa Slobode kojeg je zamišljao još posvećenik Lafajet, sa Luksorskog obeliska, sa najvišeg tornja u Tomaru, sa Kolosa sa Rodosa koji i dalje odašilje iz dubine luke gde ga niko više neće pronaći, sa hramova bramanske džungle, sa Velikog kineskog zida, sa vrhova Ajers Roka, sa strazburških šiljaka kojima je bio očaran posvećenik Gete, sa kamenih lica Maunt Rašmora, vidi se da je posvećenik Hičkok dosta toga znao, sa antene Empajer Stejt Bilinga, a nemojte

mi reći da ova tvorevina američkih posvećenika nije vezana za Rudolfa Praškog! Ajfelov toranj prima signale iz podzemnog sveta i upoređuje ih sa onima koji dolaze sa neba. A ko nam je dao prve zastrašujuće filmske scene tornja? René Clair u *Paris qui dort*. René Clair, R.C.”

Ponovo smo morali da pročitamo celu istoriju nauke. Čak je i utrkiavanje za prevlast na nebu postalo jasno, sa svim onim ludim satelitima, čiji je jedini zadatak da fotografišu Zemljinu koru, kako bi otkrili nevidljive napone, podmorske tokove, strujanje toplog vazduha, kao i da razgovaraju međusobno, da razgovaraju sa Ajfelovim tornjem, Stounhendžom...

Veoma je čudna koincidencija da folio izdanje sabranih dela iz 1623. u čijem je potpisu Šekspir, sadrži tačno *trideset i šest* dela

(W.F.C. Wigston, *Francis Bacon versus Phantom Captain Shakespeare: The Rosicrucian Mask*, London, Kegan Paul, 1891, str.353)

Kada smo razmenjivali podatke do kojih smo došli upotrebom mašte, s pravom nam se činilo da smo se rukovodili neobjašnjivim asocijacijama, čudesnim tokovima, ali da nas je neko optužio da zaista u to verujemo, sigurno bismo bili silno postićeni. Sami smo sebe prećutno tešili, kao što i nalažu pravila ironije, kao da tobože samo izvrćemo ruglu tuđu logiku. Ali tokom dugih perioda kada smo samostalno sakupljali nove dokaze, koje ćemo izložiti na zajedničkim sastancima, naša svest je mirne duše prihvatila da skupljamo deliće za parodiju mozaika, naš mozak se navikavao da povezuje; da povezuje svaku božju stvar sa nekom drugom stvari, sve dok nam to nije u potpunosti ušlo u krv. Mislim da na jednom određenom stupnju ne postoji više razlika između navike da se pravite kao da ste u nešto poverovali i navike da verujete u nešto.

Sve je ličilo na špijunski roman: ubacite svog tajnog agenta u službu neprijatelja i on treba da se navikne da misli kao i vaš neprijatelj. Ako preživi, znači da je u tome uspeo, ali, kao što se i može očekivati, nedugo zatim prelazi u neprijateljski tabor i postaje deo njega. Uzmite na primer ljude koji žive sami sa psom. Pričaju sa psom ceo dan, u početku pokušavaju da razumeju logiku tog psa, potom misle da ih pas razume; najpre im se čini da je stidljiv, a potom ljubomoran ili uvredljiv. Kada su uvereni da je pas počeo da liči na njih, dešava se upravo suprotno, pas ne poprima ljudske osobine, već ljudi poprimaju pseće.

Možda zbog toga što sam svakog dana deo vremena provodio sa Lijom i bebom, ja sam od nas trojice bio najmanje zagrejan za igru. Ali osećao sam se kao da ja držim konce u rukama i kao da još uvek sviram agogo za vreme obreda: bolje je biti na strani onih koji

kontrolišu osećanja, nego na strani onih kojima osećanja gospodare. U to doba nisam znao, ali sada znam, da se Diotalevi upirao da misli kao đavoljubac. Što se pak Belba tiče, on se u potpunosti poistovetio, čak i kad je u pitanju bila svest. Ja sam malo-pomalo postajao ovisnik, Diotalevi je duboko zagazio u priču, dok je Belbo već bio preobraćen. No sva trojica smo polako gubili onaj zračak razboritosti koji nam omogućava da razlikujemo istovetno od sličnog, metaforu od stvari. Izgubili smo onu čudesnu, divnu osobinu kad smo u stanju da kažemo kako se neko pretvorio u zver a da pritom ne mislimo da su mu izrasli krzno i očnjaci, već smo, kao i svi bolesnici, odmah zamišljali da je on sada krvožedna životinja koja svojom pojavom, rikom ili zavijanjem, uteruje strah u kosti drugim životinjama.

Da nas uzbuđenje nije toliko ponelo, sigurno bismo primetili šta se dešava sa Diotalevijem. Rekao bih da je sve počelo krajem leta. Mnogo je oslabio, ali to nije bila ona vrsta zdrave vitkosti, kao da ste se nekoliko nedelja verali po planinama. Njegova izuzetno bela put poprimala je nekakvu žućkastu nijansu. Ako smo uopšte nešto i primetili, sigurno smo pomislili da je sve slobodno vreme provodio nagnut nad svojim rabinskim spisima. Ali istina je da su naše misli bile u potpunosti okrenute nečem drugom.

Naime, u toku sledećih dana postepeno smo uspevali da pobrojimo i one koji su se našli u taboru koji se nije slagao sa bekonovskim krilom.

Tako, na primer, savremeni proučavaoci slobodnog zidarstva smatraju da su Bavarski iluminati, koji su se zalagali za uništenje nacija i dastabilizaciju države, ne samo preteče Bakunjinovog anarhizma, već i samog marksizma. Prilično detinjasta teorija. Iluminati su bili provokatori koje su bekonovci ubacili u tevtonske redove. Marksu i Engelsu je na umu bilo nešto sasvim drugo kada su započeli svoj *Manifest* iz '48 upečatljivom rečenicom: „Bauk kruži Evropom“. Otkud jedna tako gotska metafora? *Manifest komunističke partije* sarkastično aludira na besomučnu potragu za Planom, koja već više vekova uzburkuje talase evropske istorije i predlaže alternativu, kako pokušajima bekonovaca, tako i pokušajima neotemplara. Marks je bio Jevrejin, možda je u početku govorio u ime rabina iz Herone ili Safeda, hteo je da u potragu uključi ceo izabrani narod. Ali ubrzo je postao potpuno obuzet Planom, te je poistovetio Šekinah, izgnani narod u Kraljevstvu, sa proletarijatom i izneverio

očekivanja svojih učitelja, jer je potkopao ceo jevrejski mesijanizam. Templari svih zemalja, ujedinite se! Mapa radnicima. Savršeno! Može li se ikako bolje istorijski opravdati komunizam?

„Da“, rekao je Belbo, „ali i bekonovci su naletali na prepreke na svom putu. Neki od njih kretali su autoputem nauke, a završavali u ćorsokaku. Hoću da kažem da su na kraju dinastije Ajštajn, Fermi i njima slični, u potrazi za tajnom u središtu mikrokosmosa, došli do pogrešnih otkrića. Umesto čiste, prirodne, uzvišene teluričke energije, otkrili su tehnološku, prljavu, zagađenu, atomsku energiju...“

„Prostor-vreme, greška Zapada“, rekao je Diotalevi.

„To je gubitak Centra. Vakcina i penicilin kao karikatura eliksira mladosti“, umešao sam se ja.

„Uostalom, kao jedan drugi Templar, Frojd“, rekao je Belbo, „koji je mesto kopanja po lavirintima podzemnog sveta, prekopavao po lavirintima psihe, kao da alhemičari nisu već sve to pretražili i to bolje od njega.“

„Ali ti si taj“, reče Diotalevi, „koji insistira na objavljivanju knjiga doktora Vagnera. Po meni je psihoanaliza samo za neurotike.“

„Da, penis je samo falusni simbol“, zaključio sam ja. „No, gospodo, manimo se ovih digresija. Nemamo vremena za gubljenje. Još uvek ne znamo gde da smestimo pavlikijane i jerusalimsku grupu.“

Ali pre nego što smo mogli da odgovorimo na ovo pitanje naleteli smo na jednu grupu koja nije bila deo Trideset šestorice nevidljivih, ali se uplela u igru prilično brzo i delimično poremetila naše planove, jer je sa sobom donela priličnu konfuziju. Bili su to jezuiti.

Baron fon Hund, Vitez Remzi... i mnogi drugi koji su smišljali stepene tih obreda... radili su prema uputstvima jezuitskog generala... Templarizam je Jezuitizam.

(Letter to Madame Blavatsky from Charles Southeran, 32 □ A and P.R.94 □ Memphis, K.R †, K. Kadosch, M.M. 104, Eng., etc. Initiate of the English Brotherhood of the Rosicrucians and other secret societies, January 11, 1877 from *Isis Unveiled*, 1877, knj. II, str. 390)

Suviše puta smo ih sreli, još od pojavljivanja prvih proglašenja Rozenkrojčera. Već 1620. u Nemačkoj se pojavljuje jedna *Rosa Jesuitica*, gde se napominje da je ruža pre katolički i Bogorodičin simbol nego rozenkrojčеровski, a aludira se i na to da su ta dva reda istog porekla i da su Rozenkrojčеровci samo prerada jezuitske mistike radi prilagođavanja protestantskoj Nemačkoj.

Prisetio sam se Salonovih reči o tome s koliko je ostrašćenosti otac Kirher izvrgao javnoj poruzi Rozenkrojčere i to upravo dok je govorio o dubinama Zemljine kugle.

„Otac Kirher“, rekao sam, jeste centralni lik ove priče. Zašto je ovaj čovek, koji je toliko puta dokazao da ima osećaj za opažanje i želju za ispitivanjem, kasnije negirao ono malo dobrih ideja ispisavši hiljade i hiljade stranica koje vrve od nebuloznih hipoteza? Bio je u dodiru sa najboljim engleskim naučnicima, a osim toga, u svim njegovim knjigama raspreda se o tipičnoj rozenkrojčеровskoj tematici, koju on prividno osporava, a ustvari želi da je prigri kako bi ponudio svoju vlastitu kontrareformacijsku verziju. U prvom izdanju rozenkrojčеровskog proglašenja, *Fama*, gospodin Hezelmajer, koga su jezuiti bacili u tamnicu zbog njegove naklonosti Reformaciji, nastoji svim silama da dokaže kako su pravi i dobri jezuiti u stvari oni, Rozenkrojčeri. U redu, Kirher piše više od trideset dela kako bi ukazao da su pravi i dobri Rozenkrojčeri oni, jezuiti. Jezuiti pokušavaju da stave šapu na Plan, te nije čudno što upravo on, otac Kirher, proučava klatna, a to čini na svoj način. On je izumeo

planetarni sat kako bi tačno znao vreme u svim sedištima Družbe Isusove rasutim širom sveta.”

„Ali otkud su jezuiti znali za postojanje Plana, kada su Templari radije otišli u smrt, nego odali tajnu?“, upitao je Diotalevi. Nije bilo dovoljno da kažem da jezuiti znaju sve živo. Trebalo nam je nekakvo zamamnije objašnjenje.

Ubrzo smo ga otkrili. Ponovo Gijom Postel. Prelistavajući Kretino-Žolijevu istoriju jezuitskog reda (grohotom smo se smejali kada smo naleteli na ovo ime koje je izgledalo kao nečija neslana šala) otkrili smo da je Postel, kada ga je obuzeo mistični zanos i žudnja za duhovnom regeneracijom, sreo Injacija de Lojolu u Rimu, 1544. godine. Injacio ga je dočekaio raširenih ruku, ali Postel nije uspeo da se odrekne svojih fiks-ideja, svog kabalizma i ekumenizma, a to jezuitima sigurno nije nimalo bilo po volji. No sigurno je da im se od svega najmanje svidela ideja koje se Postel ne bi odrekao ni za živu glavu, a to je da Kralj Sveta zasigurno mora da bude Kralj Francuske. Lojola jeste bio svetac, ali je isto tako bio i Španac.

Stoga je moralo da dođe do razlaza. Postel je napustio jezuite, ili su se pak oni otarasili njega. Ali, ako je Postel bio jezuit, pa makar i u kratkom periodu, mora da je Svetom Injaciju, kome se zakleo na pokornost *perinde ad cadaver*, poverio svoju misiju. Dragi Injacio, verovatno mu je rekao Postel, znaj da si, primivši me u svoje redove, primio u svoje naručje i tajnu templarskog Plana, a moja malenkost je predstavnik francuske grupe, štaviše, ako već iščekujemo treći susret 1584, zar nije bolje da ga čekamo *ad majorem Dei gloriam*.

Dakle, jezuiti su saznali za tajnu Templara od Postela, u jednom trenutku njegove slabosti. A tajnu tog kalibra trebalo je i iskoristiti. Sveti Injacio napušta ovozemaljski svet, ali njegovi naslednici budno motre i drže na oku Postela. Žele da saznaju koga će sresti te sudbonosne 1584. godine. Ali avaj, Postel umire pre susreta. Ništa nije vredelo što je, kao što potvrđuju naši izvori, jedan jezuita bdeo kraj njegove samrtne postelje, jezuiti nisu saznali ko je njegov naslednik.

„izvinite Kazobon“, rekao je Belbo, „opet mi se nešto ne uklapa. Ako je sve to tačno, onda jezuiti nisu znali da je sastanak 1584. doživeo krah.“

„Ne smemo da zaboravimo“, primetio je Diotallevi, „da su, prema rečima nekih ljudi koji ne pripadaju izabranom narodu, jezuiti bili ljudi od čelika koje nije bilo lako nasamariti.“

„Oh, ako ćemo o tome“, rekao je Belbo, „siguran sam da bi jedan jezuita mogao da smaže dva Templara za doručak i dva za večeru. I oni su bili raspušteni, i to više puta, i sve evropske vlade su tome dale svoj doprinos, ali oni i dalje postoje.“

Morali smo da se stavimo u kožu jezuita. Šta bi uradio jezuit kome je Postel isklznuo iz šaka? Meni je odmah pala na pamet ideja, ali je ona bila toliko paklena, da je ne bi progutali ni naši đavoljupci: Rozenkrojceri su tvorevina jezuita.

„Pošto je Postel umro“, nastavio sam „jezuiti – stari lukavci – matematički su proračunali da će promena kalendara izazvati pometnju, pa su odlučili da reaguju. Osmislili su rozenkrojcerovsku mistifikaciju, tačno znajući šta će da se dogodi. Među mnogim ribama koje su progutale mamac, nisu nedostajala ni značajna imena, koje je ova iznenadna inicijativa naterala da se razotkriju. Možete li samo da zamislite, ako je ovo tačno, Bekonov bes: Flade, idiote, nisi mogao da držiš jezik za zubima? Ali vikonte, My Lord, mislio sam da su oni naši. Kretenu, zar te niko nije naučio da zazireš od papista? Trebalo je ti da cvrčiš na lomači, a ne onaj nesrećnik iz Nole!“

„Ali zašto se onda desilo“, rekao je Belbo, „da su jezuiti, odnosno katolički polemičari u njihovoj službi, napali Rozenkrojcere, kada su oni prešli u Francusku, kao jeretike i đavolove sluge?“

„Ali ne mislite valjda da jezuiti slede samo jednu liniju, kakvi bi to onda jezuiti bili?“

Dugo smo se svađali oko mog predloga i najzad se složili da je ipak bolja originalna pretpostavka: Rozenkrojceri su mamac koji su Francuzima bacili bekonovci i Nemci, ali su jezuiti, čim su se proglasi pojavili, shvatili koliko je sati, te su se, ne časeći časa, uključili u igru ne bi li svima pomrsili konce. Cilj jezuita je očito bio da spreče susret engleske i nemačke grupe sa francuskom, a da bi to ostvarili, nisu se libili ni niskih udaraca.

A u međuvremenu su zapisivali vesti, skupljali podatke i stavljali ih... gde? U Abulafiju, našalio se Belbo. A Diotallevi, koji je dotle sam za sebe prebirao po nekim dokumentima, reče da to nije šala. Sigurno je da su jezuiti radili na jednom ogromnom, moćnom, elektronskom računaru, koji je bio u stanju da donosi zaključke na

osnovu bezbroj delića istina i laži, koje su jezuiti tokom vekova strpljivo sakupljali.

„Jezuiti su shvatili“, rekao je Diotalevi, „ono što ni siroti stari Templari iz Provena, ni bekonovsko krilo nisu naslutili, a to je da je moguće rekonstruisati mapu pomoću kombinatorike, odnosno postupcima koji su slični onima koje koriste savremeni elektronski mozgovi. Jezuiti su izumeli Abulafiju! Otac Kirher je iščitao sve traktate o kombinatoričkoj veštini, od Lulusa pa nadalje. Evo pogledajte šta je objavio u svom traktatu *Ars Magna Sciendi...*“

u zavisnosti od preloma crtež na str. 501 treba ubaciti ili iza na ovom mestu, ili po završetku teksta koji sledi ispod ali samo ako je levo strana a desno crtež, kao u originalu!!!

„Meni ovo liči na šemu za kukičanje“, rekao je Belbo.

„Ne gospodo draga, ovo su sve moguće kombinacije od n elemenata. Faktorijalni račun, isti onaj kojim se služi *Sefer Jesirah*. Proračun kombinacija i permutacija, srž same Temure.

Sigurno je bilo tako. Jedno je bio Fladov projekat na klimavim nogama, gde se do mape pokušalo doći polazeći od polarne projekcije, a nešto sasvim drugo znati koliko je pokušaja potrebno da bi se došlo do ispravnog rešenja, kao i kako da se ti pokušaji izvedu... Ali pre svega, stvaranje apstraktnog modela mogućih kombinacija i stvaranje mašine koja bi mogla da ih ostvari jesu kao nebo i zemlja. Eto zbog čega su i Kirher i njegov učenik Šot projektovali mehaničke naprave, uređaje sa perforiranim karticama, kompjutere *ante litteram*. Sve to na osnovu binarnog računa. Kabala primenjena na modernu tehnologiju.

IBM: Iesus Babbage Mundu, Iesum Binarium Magnificamur,
AMDG: Ad Maiorem Dei Gloriam? Ma kakvi: Ars Magna Digitale Gaudium!
IHS: Iesus Hardware & Software!

Pod okriljem najgušće tame ljudi stvoriše novo društvo. Ljudi iz tog društva se prepoznaju iako se nikada nisu videli, razumeju se bez objašnjenja, ispomažu se uzajamno mada nisu prijatelji... To društvo preuzelo je od jezuitskog ustrojstva slepu poslušnost, od slobodnog zidarstva iskušenja i simbolične obrede, od Templara oživljavanje podzemlja i neizmernu hrabrost... Nije li grof De Sen Žermen samo podražavao Gijoma Postela koji je obožavao da ubedi sve oko sebe da je mnogo stariji nego što je stvarno bio?

(Marquis de Luchet, *Essai sur la secte des illuminés*, Paris, 1789, str. V i XII)

Jezuiti su shvatili da je stvaranje tajnih društava najbolji način da se uzdrma protivnik. Potom treba samo da sačekaš da opasni zanesenjaci pohrle u njih i mirne duše ih pohapsiš sve do jednog. Drugim rečima, ako se plašiš zavere, moraš lično da je pripremiš, pa ćeš tako držati na oku sve one koji su voljni da učestvuju u njoj.

Prisećao sam se kako se Alje donekle ogradio od Remzija koji je prvi neposredno povezo slobodno zidarstvo i Temple, nagoveštavajući da je on u dosluhu sa katoličkim krugovima. U stvari, još Volter je prvi optužio Remzija da radi za jezuite. Kad je u Engleskoj nastalo slobodno zidarstvo, jezuiti su u Francuskoj kao protivtežu stvorili škotske neotemplare.

Tako se razjasnilo zašto je, kao odgovor na tu ujdurmu, izvesni markiz De Liše 1789. godine anonimno napisao čuveni *Essai sur le secte des illuminés*, u kojem se suprotstavlja iluminatima svih boja, bilo da su iz Bavarske ili nekog drugog mesta, bilo da su anarhisti koji tamane popove ili neotemplarski mistici. Tom lepezom je obuhvatio (neverovatno kako su se svi kamenčići, postepeno i kao nekim čudom, uklapali u naš mozaik) čak i pavlikijane, a o Postelu i Sen Žermenu da i ne govorimo. On jadikuje što svi ti vidovi templarskog misticizma podrivaju verodostojnost masonstva, koje je naprotiv udruženje zbilja časnih i poštenih ljudi.

Bekonovi sledbenici izmislili su slobodno zidarstvo čija su vrata otvorena za sve poput Rikovog bara u Kazablanki, jezuitski neotemplari su obezvređili njihovu tvorevinu, a sada je Liše kao da je plaćeni ubica, uklanjao sve one koji nisu išli uz dlaku Bekonovim pristalicama.

Tu smo morali da se suočimo sa još jednom činjenicom, koju ni siroti Alje nije mogao da shvati. Zašto je De Mestr, iza koga su stajali jezuiti, i to čitavih sedam godina pre nego što se pojavio De Liše, otišao na sabor u Vilhelmsbadu da seje razdor među neotemplarima?

„Neotemplarski pokret je bio prikladan za prvu polovinu osamnaestog veka“, objašnjavao je Belbo, „ali je krajem veka postao kamen spoticanja, jer su u Francuskoj njime zagospodarili revolucionari, kod kojih je sve moglo da prođe, od Boginje Razuma do Svevišnjeg Bića, samo da bi kralju odrubili glavu, setite se samo Kaljostra. A u Nemačkoj, opet, dočepali su ga se tamošnji vladari, pre svega pruski kralj Fridrih Veliki, čije se težnje ni u kom slučaju nisu poklapale sa jezuitskim. Kad je mistični neotemplarski pokret, ma ko da ga je izmislio, iznedrio *Čarobnu frulu*, logično je da su Lojoline pristalice odlučile da ga se otarase. To je kao u finansijskim transakcijama. Kada kupiš neko preduzeće možeš da ga preprodaš, likvidiraš, dovedeš u stečaj, revalorizuješ njegov kapital, sve zavisi od toga šta si zamislio, a baš te briga šta će tom prilikom biti s portiom. Slično mu dođe sa isluženim kolima, kad prestanu da rade, završavaju na auto otpadu, kao staro gvožđe.“

U istinskom masonskom učenju ne postoji drugi bog osim Manija. On je bog masona kabalista, izvornih Rozenkrojcera, bog masona martinista... S druge strane, sve gadosti koje su pripisivane Templarima, potpuno su iste kao one koje su pripisivane Manihejcima.

(Abbé Barruel, *Mémoires pour servir à l'histoire du jacobinisme*, Hamburg, 1798, 2, XIII)

Jezuitska strategija nam je postala jasna kad smo otkrili oca Barijela. On je, u periodu od 1797-1798. godine, kao odgovor na Francusku revoluciju napisao svoje *Mémoires pour servir à l'histoire du jacobinisme*, pravi pravcati roman u nastavcima koji, čudnog li slučaja, počinje upravo sa Templarima. Pošto je Mole spaljen na lomači, oni postaju tajno udruženje čija je namera da svrgne monarhiju, uništi papstvo i stvori svetsku republiku. U osamnaestom veku zagospodarili su slobodnim zidarstvom koje postaje oružje u njihovim rukama. Godine 1763. obrazovali su akademiju nauka čiji su članovi Volter, Tirgo, Kondorse, Didro, D'Alamber koji se okupljaju u kući barona Fon Holbaha, i lepo su ti šurovali i mutili dok 1776. nisu stvorili jakobince. A oni su, opet, samo igračke u rukama pravih vođa, bavarskih iluminata – koji su rođene kraljeubice.

Ali jezuiti nisu za staro gvožđe. Pošto su uz pomoć Remzija pocepali slobodno zidarstvo na dva dela, ponovo su ga ujedinili da bi mogli frontalno da ga potuku.

Barijelova knjiga je imala izvesnog odjeka, tako da se u Nacionalnom arhivu Francuske pojavljuju najmanje dva policijska izveštaja o tajnim sektama, koja je zatražio Napoleon. Te izveštaje je sastavio izvesni Šarl de Berkem. Poput svih agenata tajnih službi koji pronalaze poverljive informacije u već objavljenim radovima, dotični Berkem nije smislio ništa bolje nego da prepíše najpre knjigu markiza de Lišea, a potom i Barijelov spis.

Kad je pročitao te opise Iluminata od kojih se ledi krv u žilama i tu nedvosmislenu prijavu protiv Direktorijuma Nepoznatih superiora koji su kadri da zagospodare svetom, Napoleon je, ne časeći ni časa,

odlučio da im se priključi. Tako je njegov brat Žozef imenovan za velikog majstora lože Velikog Orijenta, a i on sam, kako tvrde mnogi izvori, stupa u kontakt sa masonima, dok drugi čak smatraju da je postao i jedan od vrhovnih velikodostojnika. Ne znamo, doduše, kom obredu je pripadao. Možda je iz opreza bio privržen svim obredima.

Jeste da nismo znali tačno šta je Napoleon znao, ali nismo smetnuli s uma da je neko vreme boravio u Egiptu i ko zna s kojim je mudracima razmenjivao misli u senci piramida (sad je već i vrapcima na grani bilo jasno da se onih čuvenih četrdeset vekova koji ga posmatraju odnosilo na Hermetičku Tradiciju).

Ali mora da je znao mnogo štošta, jer je 1806. sazvao skupštinu francuskih Jevreja. Zvanično objašnjenje bilo je sasvim obično: pokušaj da se smanji zelenaštvo, da se obezbedi lojalnost jevrejske manjine, da se pronađu novi finansijeri... Ali sve to ne objašnjava zbog čega je odlučio da tu skupštinu nazove Veliki Sinedrijum, što podseća na Direktorijum manje-više Nepoznatih superiora. U stvari, promućurni Korzikanac je otkrio krilo Vitezova svetog Jovana Jerusalimskog i hteo je da objedini više rasutih grupa.

„Nije slučajno što su trupe maršala Neja 1808. godine stigle u Tomar. Uviđate li povezanost?“

„To nam je jedini zadatak.“

„Napoleon je bio na pragu da potuče Englesku, osvojio je gotovo sve evropske centre, a preko Jevreja i jerusalimski vitezovi su pod njegovim nadzorom. Ko mu još nedostaje?“

„Pavlikijani.“

„Tačno. A mi još nismo odlučili šta se s njima zbilo. Ali Napoleon nas navodi na trag, jer ih traži tamo gde se i nalaze, a to je u Rusiji.“

Pošto su vekovima bili zaglavljeni u slovenskim krajevima, bilo je normalno da se pavlikijani pod različitim imenima uklope u društva ruskih mistika. Jedan od najuticajnijih savetnika Aleksandra I bio je knez Galicin, povezan sa nekoliko sekti pod martinističkim uticajem. A koga smo otkrili u Rusiji, i to čitavih dvanaest godina pre Napoleona? Naravno De Mestra, izaslanika porodice Savoja. On je u Petrogradu došao da uspostavi veze sa mističkim kružocima.

U to doba, on se već klonio bilo kakvih udruženja iluminata i poistovećivao ih sa prosvetiteljima, koji su bili odgovorni za

krvoproliće u buržoaskoj revoluciji. Zaista, tada je, gotovo doslovce ponavljajući Barijelove reči, pominjao neku satanističku sektu koja hoće da osvoji svet, a verovatno je mislio na Napoleona. Dakle, ako je naš veliki reakcionar naumio da privuče martinistička udruženja, to je svakako zato što je domišljato naslutio da su oni, iako su crpli nadahnuće iz istih francuskih i nemačkih neotemplarskih izvora, ipak potekli od jedine grupe koju zapadna misao još nije iskvarila, odnosno od pavlikijana.

Međutim, čini se da se De Mestrov plan ipak izjalovio. Jezuiti su 1816. proterani iz Petrograda, a De Mestr se vratio u Torino.

„Dobro“, rekao je Diotalevi, „pronašli smo pavlikijane. Možemo sada da se oprostimo i od Napoleona koji očigledno nije uspeo u svom naumu, inače bi mu bilo dovoljno da sa Svete Jelene samo pucne prstima pa da njegovi neprijatelji premru od straha. Šta se u stvari sad događa sa svima njima? Ne mogu sve da pratim, u glavi mi je zbrka.“

„Pola njih je već ostalo bez glave“, odgovarao je Belbo.

O, kako ste samo umešno razotkrili te paklene sekte što Antihristu utiru put... Ipak, postoji jedna sekta koju ste samo ovlaš dotakli.

(Pismo kapetana Simoninija upućeno Barijelu, iz *La civiltà cattolica*, 21.10.1882.)

Napoleonov potez sa Jevrejima izazvao je promenu jezuitskog plana. U Barijelovim *Mémoires* Jevreji se uopšte ne pominju. Ali 1806. godine Barijel je dobio pismo od izvesnog kapetana Simoninija koji ga podseća da su i Mani i Starac sa Planine takođe Jevreji, da su Jevreji osnovali i masone i da su se uvukli u sva moguća tajna društva koja postoje na ovom svetu.

Simoninijevo pismo, koje je vešto protureno da kruži po Parizu, zadalo je grdne muke Napoleonu koji samo što je stupio u dodir sa Velikim Sinedrijumom. Taj kontakt je očito zabrinuo i pavlikijane, jer je u to doba Sveti sinod Ruske pravoslavne crkve izdao proglas: „Napoleon namerava danas da ujedini sve Jevreje koje je gnev božji razasuo po celoj kugli zemaljskoj, samo da bi oni srušili Hristovu crkvu a njega proglasili za istinskog Mesiju.“

Vrli Barijel je prihvatio zamisao da masoni nisu sami skovali zaveru, već zajedno sa Jevrejima. Uostalom, dobro mu je došla ideja o ovoj satanskoj zaveri da bi mogao da napadne novog neprijatelja, Visoku ventu karbonara, što znači i protivnike crkve koji su stvorili Risordimento u Italiji, od Macinija do Garibaldija.

„Ali sve to se događa početkom devetnaestog veka“, govorio je Diotalevi. „A velika antisemitska ofanziva počela je krajem XVIII veka, objavljivanjem *Protokola sionskih mudraca*. Ti *Protokoli* pojavili su se u Rusiji. Znači da iza njih stoje pavlikijani.“

„Razume se“, rekao je Belbo. „Jasno je da su se tada Vitezovi svetog Jovana Jerusalimskog već podelili na tri struje. Prva struja preko španskih i provansalskih kabalista izvršila je uticaj na neotemplare, druga struje se utopila u Bekonove sledbenike, te su postali naučnici i bankari. Na njih su se okomili jezuiti. Ali, postojala je i treća struja koja se učvrstila u Rusiji. Većina ruskih Jevreja bavila

se sitnom trgovinom i zajmodavstvom, stoga su bili omraženi među siromašnim seljaštvom. A pošto hebrejska kultura počiva na Knjizi, pa svi Jevreji znaju da čitaju i pišu, većina njih se pridružila liberalnoj i revolucionarnoj inteligenciji. Pavlikijani su bili reakcionarni mistici, tesno povezani sa zemljoposjednicima, a uvukli su se i na ruski dvor. Očito da nikako nisu mogli da se spoje sa Jerusalimskim vitezovima. To znači da im je bilo u interesu da podriju ugled Jevreja, a preko njih, kao što su lepo naučili od jezuita, dovode u neprijatan položaj i svoje spoljne neprijatelje, odnosno neotemplariste i bekonovce.”

Nema nikakve sumnje. Naš nepreobraženi svet bliži se vladavini izrailjskog Kralja pobjednika, sili i užasu Sotone; Kralj sionske krvi, Antihrist, hrli ka prestolu vasseljske moći.

(Sergej Nilus, *Epilog Protokola*)

Zamisao nam je izgledala prihvatljiva. Trebalo je još samo da razmotrimo ko je uneo *Protokole* u Rusiju.

Papis, jedan od najuticajnijih martinista s kraja devetnaestog veka, zbližio se s Nikolajem II za vreme njegove posete Parizu, zatim je otišao u Moskvu, a sa sobom je poveo i izvesnog Filipa, odnosno Filipa Nizijea Anselma Vašoa. Kad mu je bilo šest godina zaposeo ga je đavo, u trinaestoj je postao iscelitelj, čudotvorac u Lionu, odmah je osvojio i cara Nikolaja II i njegovu histeričnu ženu. Nikolaj je pozvao Filipa na dvor i imenovao ga za lekara na vojnoj akademiji u Petrogradu, dobio je čin generala i zvanje državnog savetnika.

Tada su njegovi protivnici odlučili da mu suprotstave neku podjednako očaravajuću ličnost koja će preoteti njegov ugled. Tako su pronašli Nilusa.

Nilus je bio lutajući isposnik, koji je u kaluđerskoj mantiji lutao (a šta bi drugo?) po šumama i razmetao se svojom dugom bradom kao u proroka. Imao je dve žene, ćerkicu i pomoćnicu ili ljubavnicu, šta mu je već bila. Sve one su upijale svaku njegovu reč. Napola guru, poput onih koji naposljetku zbrišu s novcem vernika, a napola pustinjač, poput onih koji uzvikuju da se bliži smak sveta. I zaista, bio je opsednut zaverama Antihrista.

Plan Nilusovih pomagača bio je da se on zaredi kao pravoslavni sveštenik, a potom oženi (jedna žena manje ili više, šta mari) Jelenom Aleksandrovnom Ozerovom, caričinom deverušom, kako bi postao carski ispovednik.

„Ja sam miroljubiv čovek“, govorio je Belbo, „ali polako me obuzima osećanje da je pogubljenje Romanovih zapravo bilo obavljanje neophodne deratizacije.“

Ukratko, Filipovi partizani su u određenom trenutku optužili Nilusa da vodi razbludan život, a sam Bog zna da su tu bili u pravu.

Nilus je bio prinuđen da napusti dvor, ali mu je tada neko pritekao u pomoć i doturio mu *Protokole*. Budući da je inače vladala velika zbrka oko martinista (koji su nadahnuće tražili u učenju Sen Martena) i martinesista (sledbenika onog Martinesa de Paskvalija koji je Aljeu bio tako antipatičan) i budući da se govorkalo da je Paskvali Jevrejin, ako Jevreji izađu na rđav glas, biće poljuljan i ugled martinista, a ako martinisti izgube ugled, Filip će propasti.

Prva, nepotpuna verzija *Protokola* zapravo se još 1903. godine pojavila u petrogradskom listu *Znamja* čiji je urednik bio Hruščovan, vatreni antisemita. Godine 1905, s odobrenjem državne cenzure, celokupna prva verzija ovih spisa objavljena je u knjizi nepoznatog autora *Izvor naših zala*, navodno u izdanju izvesnog Boutmija koji je zajedno sa Kruščovanom osnovao Uniju ruskog naroda, kasnije poznatu pod imenom Crne centurije, odnosno grupe kriminalaca koji su vršili pokolje i atentate za račun ekstremne desnice. Boutmi je potom objavio još nekoliko izdanja, sada pod svojim imenom i pod naslovom *Neprijatelji ljudskog roda – Protokoli koji potiču iz tajnih arhiva centralnog sionskog ureda*.

Ali, to su bile jeftine knjižice. Upotpunjena verzija *Protokola*, koja je docnije prevedena i objavljivana u celom svetu, pojavila se 1905. u trećem izdanju Nilisove knjige *Veliko u Malom: Antihrist je neposredna politička opasnost*, Carskoe Selo, pod okriljem mesnog Crvenog krsta. Knjiga je imala znatno raskošniji mistični okvir, pa je naposletku došla i do carevih ruku. Moskovski mitropolit je propisao da se ova knjiga čita u svim crkvama u Moskvi.

„A kakve veze imaju *Protokoli*“, upitao sam, „s našim Planom? Stalno pominjemo te *Protokole*, treba li da ih pročitamo?“

„Ništa lakše od toga“, rekao nam je Diotalevi, „uvek se nađe neki izdavač koji ih ponovo objavi. Neko vreme su se pravili da to čine s gađenjem, pravdajući se da im je dužnost da objavljuju i takve dokumente, a onda su malo-pomalo ponovo počeli da ih objavljuju, ali sa zadovoljstvom.“

„Kakvi pagani pagani“

Poznato nam je samo jedno udruženje koje bi bilo kadro da se meri s nama, a to su jezuiti. Ali uspeali smo da poljuljamo ugled jezuita u očima glupe svetine zato što je njihova organizacija javna, dok smo mi u senci, čuvamo svoju tajnu.

(Protokoli, V)

Protokoli predstavljaju niz od 24 programske izjave koje se pripisuju Sionskim mudracima. Činilo nam se da su namere tih mudraca bile prilično protivrečne, čas hoće da ukinu slobodu štampe, čas podstiču slobodnjaštvo. Kritikuju liberalizam, a ovamo kapitalističkim trustovima pripisuju one naume zbog kojih ih u naše doba napada radikalna levica, uključujući upotrebu sporta i vizuelnih sredstava za zaglupljivanje naroda. Proučavaju različite načine za osvajanje vlasti nad čitavim svetom, veličaju moć zlata. Namera im je da podstiču revolucije u svim zemljama, da iskoriste nezadovoljstvo i sluđuju narod otvorenim podržavanjem slobodarskih ideja, dok u stvari žele da prodube nejednakost među ljudima. Gledaju kako svuda da ustanove predsedničke režime i dovedu na vlast ljude koji su samo marionete u rukama samih mudraca. Odlučili su da izazivaju ratove, povećaju proizvodnju oružja i grade (kao što je rekao i Salon) metroe (pod zemljom!) kako bi mogli lako da dignu u vazduh velike gradove.

Tvrde da cilj opravdava sredstvo i da će oni podsticati antisemitizam da bi držali siromašne Jevreje pod kontrolom, ali i da bi se oni koji nisu Jevreji rastužili nad vlastitom sudbinom i stradanjima (skupo, ali delotvorno, govorio je Diotallevi). Naivno izjavljuju: „Naše težnje su neograničene, pohlepa neizmerna, želja za osvetom nemilosrdna, a mržnja ogromna.“ Na taj način ispoljavaju neverovatan mazohizam, jer sa uživanjem prenose ustaljenu sliku o zlom Jevrejinu koja je već uveliko rasprostranjena u antisemitskoj štampi i krase korice svih izdanja njihove knjige. I najzad, odlučili su da ukinu čak i izučavanje klasičnih stvaralaca i antičke istorije.

„Drugim rečima“, govorio je Belbo, „Sionski mudraci su bili družina pravih palamuda.“

„Nije to za šalu“, govorio je Diotalevi. „Mnogi su ovu knjigu vrlo ozbiljno shvatali. Nešto mi tu bode oči. Iako su tvorci hteli da sve to izgleda kao neki starodrevni hebrejski plan, sve što su tu rekli odnosi se na sitne dnevno-političke zađevice u Francuskoj s kraja devetnaestog veka. Izgleda da je napomena o vizuelnom obrazovanju u službi zaglupljivanja masa uperena protiv obrazovnog programa čiji je tvorac Leon Buržoa, koji je u svoju vladu uveo devet masona. U jednom drugom odeljku dat je savet da se glasa za ličnosti koje su upletene u skandal oko Paname, a među njima je bio i Emil Lube, koji je 1899. postao predsednik Republike Francuske. Metro se pominje zato što su se desničarske novine u to doba bunile što su mnogi Jevreji akcionari u *Compagnie du Métropolitain*. Stoga se pretpostavlja da je spis nastao u Francuskoj, u poslednjoj deceniji devetnaestog veka, u doba afere Drajfus, da bi se oslabio liberalni front.“

„Po meni, to nije presudno“, rekao je Belbo. „Na mene najjači utisak ostavlja osećanje *već viđenog*. Ako sve sažmemo, poenta je da ti mudraci iznose plan za osvajanje sveta, a to smo već čuli. Pokušajte da zanemarite napomene koje se odnose na zbivanja i probleme iz devetnaestog veka; umesto podzemnog metroa, čitajte podzemlje u Provenu, umesto Jevreji svuda napišite Templari, umesto Sionski Mudraci, svuda napišite Trideset šestorica Nevidljivih podeljnih u šest grupa... Prijatelji moji, pa to je Poruka iz Provena!“

Voltaire lui-même est mort jésuite: en avoit-il le moindre soupçon?

(F.N. de Bonneville, *Les Jésuites chassés de la Maçonnerie et leur poignard brisé par les Maçons*, Orient de Londres, 1788, 2, str. 74)

Sve nam je odavno bilo pred nosom, samo to nismo u potpunosti razumeli. Šest grupa se tokom šest vekova borilo da ostvari Plan iz Provena, a svaka grupa je uzimala idealan tekst tog Plana, jednostavno menjala predmet i pripisivala ga svom protivniku.

Kad su se Rozenkrojceri pojavili u Francuskoj, jezuiti su izokrenuli svoj plan: ako ocrne Rozenkrojcere, time će ocrniti bekonovce i englesko masonstvo koje je u nastanku.

Kad su jezuiti izmislili neotemplarizam, markiz De Liše pripisao je Plan neotemplarima. Jezuiti, koji su se upravo trudili da i neotemplare skinu s vrata, preko Barijela prepisuju Lišea, ali Plan pripisuju uopšteno svim slobodnim zidarima.

Bekonovi sledbenici prelaze u protivofanzivu. Kad smo strpljivo i detaljno proučili sve liberalne i svetovnjačke rasprave, otkrili smo da su svi od reda, od Mišlea i Kinea do Garibaldija i Đobertija, smatrali da su jezuiti tvorci Poruke iz Provena (ta zamisao možda potiče od templara Paskala i njegovih prijatelja). Tema je postala popularna s pojavom romana *Lutajući Jevrejin* Ežena Sija u kojem je jedan od glavnih likova zli monsinjor Roden, pravo oličenje svetske jezuitske zavere. Ali, čeprkajući po Siovom delu, otkrili smo još štošta, na primer odlomak koji kao da je od reči do reči prepisan iz *Protokola*, samo što je nastao pola veka ranije. U pitanju je poslednje poglavlje romana *Misterije Naroda*. Tu se do tančina opisuje đavolski, zločinački jezuitski plan u dokumentu koji otac Rutan, general Udruženja (istorijska ličnost) šalje monsinjoru Rodenu (koji se prethodno pojavljuje kao lik u *Lutajućem Jevrejinu*). Rudolf od Gerolštajna (junak iz romana *Misterije Pariza*) domogao se tog dokumenta i otkrio ga demokratama: „Vidite li, dragi Levrene, kako je vešto smišljena ova paklena zavera i kakve strahote i patnje, kakva

jeziva vlast i strašan jaram prete Evropi i svetu, ako kojom nesrećom uspe...”

Kao da je to Nilusov predgovor *Protokolima*. Pored toga, Si pripisuje jezuitima isto ono geslo koje se potom u *Protokolima* pripisuje Jevrejima, a to je „cilj opravdava sredstvo”.

95

Niko nam neće tražiti da umnožavamo dokaze da bismo potvrdili da su masonske starešine vešto uvele to društvo Rozenkrojcera... Istovetnost njihovog učenja, njihove mržnje i svetogrdnih obreda sa pogledima Kabalista, Gnostičara i Manihejaca, ukazuje nam i na njihove tvorce, odnosno jevrejske Kabaliste.

(Mons. Léon Meurin, S.J., *La Franc-Maçonnerie, Synagogue de Satan*, Paris, Retaux, 1893, str. 182)

Kad su *Misterije naroda* objavljene, jezuiti su shvatili da se Ordonation pripisuje njima, pa su pribegli jedinoj napadačkoj taktici koju niko do tada nije iskoristio, naime ponovo su potegli Simoninijevo pismo i okrivili Jevreje kao tvorce Plana.

Godine 1869. Gužno de Muso (koji se proslavio dvema knjigama o magiji u devetnaestom veku, objavljuje *Les Juifs, le judaïsme et la judaïsation des peuples chrétiens*, u kojem tvrdi da Judejci upražnjavaju Kabalu i veruju u Satana, pošto zajedničko tajno poreklo gnostičara, Templara i masona seže neposredno do Kaina. De Muso je dobio poseban blagoslov od pape Pija IX.

Ali Plan koji je Si opisao u svojim romanima iskoristili su i drugi, a ne samo jezuiti. Postoji jedna lepa priča, sa gotovo kriminalističkim zapletom, koja se odigrala znatno docnije. U *Tajmsu*, posle pojave *Protokola*, koje su novinari ovog lista inače veoma ozbiljno shvatili, objavljeno je 1921. godine otkriće da je neki ruski carski veleposednik, u izbeglištvu u Turskoj, otkupio od bivšeg službenika ruske tajne policije, koji se sklonio u Carigrad, hrpu starih knjiga. Među njima se nalazila i knjiga bez naslovne strane, na njenon hrbatu pisalo je samo „Joli”, predgovor je sačinjen 1864. godine, a doslovno

se poklapa sa *Protokolima*. Novinari *Tajmsa* su istraživali u Britanskom muzeju i pronašli originalnu knjigu Morisa Žolija, *Dialogue aux enfers entre Montesquieu et Machiavel*, Bruxelles (ali kao mesto izdanja navedena je Ženeva, 1864). Moris Žoli nema ama baš nikakve veze sa Kretino-Žolijem, ali ta sličnost nije mogla da se zanemari, mora da je ipak nešto značila.

Žolijeva knjiga je u stvari liberalni pamflet uperen protiv Napoleona III, diktatora čije otelovljenje predstavlja lik Makijavelija koji vodi raspravu sa Monteskejcom. Žoli je dopao tamnice zbog svog revolucionarnog duha, proveo je petnaest meseci u zatvoru i ubio se 1878. Jevrejski plan u *Protokolima* gotovo doslovno je preuzet iz onoga što Žoli pripisuje Makijaveliju (cilj opravdava sredstvo, a kroz Makijavelijev lik Napoleonu III. Međutim, u *Tajmsu* nisu primetili (ali zato nama nije promaklo) da je Žoli opet bezočno prepisao Sijev dokument, koji se pojavio najmanje sedam godina pre Žolijeve knjige.

Kad smo ustuknuli pred činjenicom da su *Protokoli* plod najobičnijeg prepisivanja, pomogla nam je izvesna Nesta Webster, spisateljica i antisemitkinja (opsednuta teorijom zavere i Nepoznatih superiora), svojom briljantnom idejom, kakva se rađa samo u glavama posvećenih ili onih koji tragaju za posvećenicima. Žoli je takođe bio posvećenik, poznavao je plan Nepoznatih superiora, a pošto je mrzeo Napoleona III, pripisao ga je njemu. Ali to nikako ne znači da plan nije postojao, nezavisno od Napoleona III. U *Protokolima* se iznosi plan koji sasvim odgovara onome što Jevreji obično čine, što znači da je to jevrejski plan. Mi smo se samo poslužili istom tom logikom da ispravimo gospođu Webster: budući da plan savršeno odgovara onome što su sigurno mislili Templari, znači da je to njihov plan.

Osim toga, naša logika je počivala na činjenicama. Mnogo nam se dopala priča o događaju na praškom groblju. Autor te priče je izvesni Herman Gedše, pruski poštanski službenik. On je i ranije objavljivao lažne dokumente kako bi optužio demokratu Valdeka da namerava da ubije pruskog kralja. Kad je raskrinkan, postao je urednik novina *Die Preussische Kreuzzeitung*, glasila konzervativnih veleposednika. Potom je, pod pseudonimom ser Džon Redklif, počeo da piše senzacionalističke romane, među njima i *Bijaric*, nastao 1868.

godine. U njemu je opisao okultistički prizor koji se odigrava na groblju u Pragu, a veoma je sličan okupljanju Iluminata koje je Dima prikazao na početku svog romana *Duzepe Balsamo*, gde Kaljostro, starešina Nepoznatih superiora, među kojima je i Svedenborg, kuje zaveru za krađu kraljičine ogrlice. Na praškom groblju se pak sastaje dvanaest plemena Izrailja i izlaže svoje planove za osvajanje sveta.

U Rusiji se 1876. godine pojavio pamflet koji prenosi taj prizor iz *Bijarica*, ali kao da se stvarno zbio. Isti postupak primenjen je i u Francuskoj, 1881. godine, u listu *Le Contemporain*. Tu se čak tvrdi da je vest preuzeta iz pouzdanog izvora, od engleskog diplomate ser Džona Redklifa. Godine 1896. neki Burnan objavio je knjigu pod naslovom *Les juifs, nos contemporains*, u kojoj se takođe pojavljuje prizor na praškom groblju, a rušilački govor se ovog puta pripisuje velikom rabinu Džonu Redklifu. Međutim, potonje predanje potvrdiće da je pravog Redklifa na to kobno groblje odveo Ferdinand Lasal, Jevrejin i socijalista.

Isti ti planovi uglavnom se opisuju i u antisemitskom listu *Revue des Etudes Juives*, gde su 1880. objavljena dva pisma koja su navodno napisali Jevreji u XV veku. Jevreji iz Arla mole Jevreje iz Carigrada da im priteknu u pomoć jer ih progone, a ovi im odgovaraju: „Mnogopoštovana braćo po Mojsiju, ako vas francuski kralj prisiljava da se preobratite u hrišćane, pokorite mu se, jer vam nema druge, ali u svom srcu ostanite verni Mojsijevom učenju. Ako vam oduzmu imanja, dajte svoje sinove u trgovce, pa će oni mic-po-mic oduzeti imanja od hrišćana. Ako nasrnu na vaše živote, dajte svoje sinove u lekare i apotekare, pa će oni hrišćane lišavati života. Ako vam sruše sinagoge, dajte svoje sinove u bogoslove i popove, pa će oni srušiti hrišćanske crkve. Ako vas na bilo koji drugi način zlostavljaju, dajte svoje sinove u advokate i beležnike koji će umešati svoje prste u poslove svih država, pa ćete podjarmiti hrišćane, zagospodariti svetom i tako ćete moći da im se osvetite.“

Bio je to isti onaj jezuitski plan, iza koga je stajao, razume se, templarski Plan iz Provena. Neznatne izmene, malo premetanja i eto kako su se *Protokoli* pisali sami od sebe. Jedan te isti apstraktni zaverenički plan selio se iz zaveru u zaveru.

I dok smo se upinjali da pronađemo kariku koja nedostaje u lancu koji celu tu zgodnu pričicu povezuje sa Nilusom, naišli smo na Račkovskog, šefa zloglasne Ochrane, ruske carske tajne policije.

Uvek nam je potreban neki paravan. Veći deo naše moći počiva u skrivanju. Zato se uvek skrivamo iza imena nekog drugog udruženja.

(Die neuesten Arbeiten des Spartacus und Philo in dem Illuminaten-Orden, 1794, str. 165)

Baš tih dana smo prelistavali rukopise naših đavoljubaca i otkrili da se grof de Sen Žermen, majstor za prerušavanje, predstavljao i kao Rakoši, ili je bar izaslanik Fridriha II u Drezdenu smatrao da je to on. A hesenski landgraf, kod kojeg je Sen Žermen navodno umro, rekao je pak da se zvao Ragocki i da je bio poreklom iz Transilvanije. Još da dodamo da je Komenski svoju *Pansofiju* (delo koje svakako nosi rozenkrojcerovski pečat) posvetio opet jednom landgrafu (koliko li je samo langrafova u ovoj našoj priči) koji se zvao Ragovski. A kao poslednji kamenčić u tom mozaiku, nabasao sam, preturajući po uličnoj tezgi na trgu Kastelo, na neku nemačku knjigu nepoznatog autora o masoneriji. Na samom početku, nečija neznana ruka dodala je zabelešku u kojoj se kaže da je knjiga nastala zahvaljujući izvesnoj osobi koja se zvala Karl Aug. Ragocgi. Kad se uzme u obzir da se tajanstvena ličnost koja je možda ubila pukovnika Ardentija zvala Rakoski, jasno je da smo stalno pronalazili način da našeg grofa De Sen Žermena povežemo s Planom.

„Da ne pripisujemo tom pustolovu preveliku moć?“ zabrinuto je pitao Diotalevi.

„Ma kakvi“, odgovarao je Belbo, „on nam je neophodan. Kao sos od soje u kineskim jelima. Ako nema tog sosa, jelo nije kinesko. Pogledaj Aljea, taj se u to razume, pa za uzor nije odabrao ni Kaljostra ni Vilermoza. Sen Žermen je sušti Homo Hermeticus.“

Pjer Ivanovič Račkovski. Vedar, prepreden i umiljat kao mačka, inteligentan i lukav, genijalan falsifikator. Isprva je bio niži državni činovnik, docnije je došao u dodir sa revolucionarnim grupama, pa ga je 1879. godine uhapsila tajna policija pod optužbom da je pružio

utočište svojim prijateljima teroristima koji su izvršili atentat na generala Drentela. On počinje da radi za policiju i postaje član (vidi, molim te) Crnih centurija. Godine 1890. u Parizu je otkrio organizaciju koja je izrađivala bombe kojima su vršeni atentati u Rusiji, pa su zahvaljujući tome u njegovoj otadžbini uhapšena sedamdeset i trojica terorista. Deset godina kasnije otkriveno je da su bombe izradili njegovi ljudi.

Godine 1887. proturio je pismo izvesnog Ivanova, bivšeg revolucionara, koji tvrdi da su teroristi pretežno Jevreji, a 1890. „Confession par un vieillard ancien révolutionnaire“ gde se revolucionari koji su u progonstvu u Londonu optužuju da su britanski agenti. A onda se 1892. pojavljuje lažni Plehanovljev tekst u kojem se optužuje rukovodstvo partije Narodna Volja da je objavilo tu ispovest.

Godine 1902. pokušao je da osnuje francusko-rusku antisemitsku ligu. Da bi to postigao, koristi sličnu tehniku kao Rozenkrojceri. Tvrdi da takva liga postoji kako bi podstakao nekoga da je i stvori. Ali koristi još jednu tehniku, odnosno vešto prepliće istinu i laž, a kako mu istina naizgled nanosi štetu, svi veruju i u laž. U Parizu protura nekakav tajanstveni apel Francuzima da podrže Rusku patriotsku ligu sa sedištem u Harkovu. U apelu napada samog sebe da želi da rasturi tu ligu i iznosi nadu da će on, tj. Račkovski, promeniti mišljenje. Optužuje samog sebe da koristi ličnosti sumnjive reputacije, poput Nilusa, što je tačno.

Zašto se može smatrati da je Račkovski tvorac *Protokola*?

Zaštitnik Račkovskog bio je ministar Sergej Vite, naprednjak koji je želeo da Rusiju preobrazi u modernu zemlju. Bog će ga sveti znati zašto je naprednjak Vite koristio usluge baš reakcionara Račkovskog, ali nas više ništa nije moglo da iznenadi. Viteov politički protivnik bio je neki Eli de Sion, koji ga je već prethodno javno napadao koristeći stavove koji podsećaju na određene delove *Protokola*. Ali u Sionovim spisima ne pominju se Jevreji, jer je i sâm jevrejskog porekla. Godine 1897. Račkovski je, po Viteovom naređenju, naložio da se izvrši pretes Sionove vile u Teritatu, gde je pronađen Sionov pamflet preuzet iz Žolijeve (ili Sijeve) knjige, s tim što se ideje Makijavelija-Napoleona III ovog puta pripisuju Viteu. Račkovski, zahvaljujući svom talentu za falsifikovanje, umesto Vitea ubacuje Jevreje i pušta spis u promet. Čini se da je ime Sion kao

stvoren da bi podsećalo na planinu Sion, pa ispada da Jevrejin otkriva jevrejsku zaveru. Tako su nastali *Protokoli*. Tada je spis dospao i u ruke Julijane, odnosno Žistine Glinke, koja se u Parizu kreće u krugovima bliskim gospođi Blavacki, a u slobodno vreme uhodi i potkazuje ruske revolucionare u izgnanstvu. Gospođa Glinka je zasigurno bila agent pavlikijana, koji su bili vezani za zemljoposjednike i stoga želeli da ubede cara da su Viteovi reformski planovi isto što i jevrejska međunarodna zavera. Glinka je poslala spis generalu Orgejevskom, koji ga je preko komandanta carske garde prosledio do samog cara. Vite se našao u velikoj neprilici.

Tako je Račkovski, zaslepljen mržnjom prema Jevrejima, izazvao propast svog zaštitnika. A verovatno i vlastitu propast. I zaista, od tog trenutka gubi mu se svaki trag. Možda se Sen Žermen otisnuo u nova prerušavanja i nove reinkarnacije. Ali naša priča je poprimala ubedljive, racionalne, jasne obrise, jer ju je potkrepljivao čitav niz činjenica, i to istinitih – govorio je Belbo – poput Boga istinoga.

Sve to mi je prizvalo u sećanje De Andelisove priče o sinarhiji. Čar cele te povesti, naše povesti svakako, a možda i svekolike Povesti, kao što je nagoveštavao Belbo, a oči su mu sijale dok mi je dodavao svoje fiše, jeste u tome što se neprijateljske grupe bore na život i smrt i međusobno istrebljuju, a pritom koriste upravo oružje svojih protivnika. „Glavna obaveza svakog pravog ubačenog elementa“, primetio sam, „jeste da optuži druge članove grupe u koju se ubacio da su ubačeni elementi.“

Belbo je kazao: „Sećam se događaja koji se zbio u ***. U sumrak sam u glavnoj ulici stalno sretao nekog Rema, ili kako li se već zvao. Bio je pripadnik fašističke omladine. Imao je crne brkove, crnu kudravu kosu, crnu košulju i odvratne crne iskvarene zube. I ljubio je jednu devojkicu. Bilo mi je muka od tih crnih zuba koji ljube plavu lepojku, ne sećam se više ni njenog lica, ali je ona za mene bila večno žensko, i devica i bludnica u isti mah. I sav sam kipteo od silnog besa zbog te veze.“ Nagonski je stao da govori svečanim tonom, kao da hoće da istakne svoju želju da bude podsmešljiv, jer je bio svestan da su ga ponela sećanja na nevine patnje iz detinjstva. „Pitao sam se, pa sam i glasno upitao kako taj Remo, pripadnik Crnih

Brigada, može tako slobodno da švrčka po ***, čak i u doba kad mesto nije bilo pod fašističkom okupacijom. Odgovorili su mi da se šuška da su ga partizani ubacili u fašističke redove. Bilo kako bilo, jedne večeri vidim ti ja istog fašistu, sa istim onim crnim zubima, kako ljubi istu plavojku, samo što oko vrata nosi crvenu maramu, a košulja mu je smeđa. Prešao je u Garibaldijeve brigade. Svi su ga svečano dočekali, a dobio je i borbeno ime X9, kao tajni agent u stripu Aleksa Rejmonda. Svaka ti čast, X9, govorili su mu... A ja sam ga još više mrzeo zato što je devojka bila njegova, a narod je to odobravao. Ali, neki su opet govorili da su ga fašisti ubacili među partizane, mislim da su to bili oni koji su mu zavideli zbog devojke, ali tako je to bilo, X9 je bio sumnjiv..."

„Šta se potom dogodilo?“

„Izvinite, Kazobon, zašto vas toliko zanima moj život?“

„Zato što vi pripovedate o njemu, a pripovesti su deo kolektivne mašte.“

„Good point. Elem, jednog jutra X9 je zašao izvan sigurne zone, možda je zakazao sastanak s devojkom negde na njivi, ne bi li najzad postigao nešto više od pukog milovanja i pokazao da mu alatka nije tako kvarna kao zubi – izvinjavam se, ali ni dan-danas mi nije drag. I da skratim priču, fašisti su mu postavili zasedu, uhvatili ga i odveli u grad. Streljali su ga sutradan u pet sati ujutro.“

Belbo je začutao. Pogledao je u svoje ruke, bile su sklopljene, kao da se moli. Onda ih je raširio i rekao: „To je dokaz da nije bio ubačeni element.“

„Kakvo je značenje te poučne priče?“

„Ko vam kaže da poučne priče uvek imaju neko značenje? Ali, kad bolje razmislim, možda znači da moraš da umreš da bi nešto dokazao.“

97

Ja sam onaj što jest.

(*Izlazak 3,14*)

Ego sum qui sum. An axiom of hermetic philosophy.

(Mme Blawatsky, *Isis Unveiled*, str. 1)

- Ko si ti? zapita tri stotine glasova u isti mah dok je dvadeset mačeva blistalo u rukama obližnjih utvara...
- Ja sam onaj što jest, reče.

(Alexandre Dumas, *Giuseppe Balsamo*, II)

Belba sam ponovo video sledećeg jutra. „Juče smo napisali divno poglavlje petparačkog romana“, rekao sam mu. „Ali ako želimo da sačinimo uverljiv Plan, možda bi trebalo više da se držimo stvarnosti.“

„Koje stvarnosti?“ upitao me. „Možda se prava mera stvarnosti i nalazi u petparačkim romanima. Prevarili su nas.“

„Ko nas je prevario?“

„Oni koji su nas naučili da s jedne strane postoji velika književnost koja nam prikazuje tipične likove u tipičnim događajima, a s druge strane roman u nastavcima koji pripoveda o netipičnim likovima u netipičnim događajima. Mislio sam da pravi džentlmen nikad ne bi mogao da se zaljubi u Skarlet O'Haru, pa ni u Konstancu Bonasje, ili Marijanu, Biser Labuana. Ja sam se poigravao petparačkim romanima, da malo pobegnem od života. Bili su utešni, jer su mi obećavali nedostižno. Ali nije tako.“

„Nije?“

„Nije. Prust je bio u pravu kad je rekao da rđava muzika bolje predstavlja život nego *Missa Solemnis*. Umetnost nas zavodi i uljuljuje, uverava nas da je svet onakav kakav bi umetnici želeli da bude. Petparački roman se samo naizgled šali, a u stvari nam prikazuje život onakav kakav jeste, ili bar kakav će biti. Žene više podsećaju na Miledi iz Dimina *Tri musketara* nego na Lučiju Mondelu iz Manconijevih *Verenika*. Romerov junak Fu Manču je istinitiji od Lesingovog Natana Mudrog, a Istorija više liči na Sijeve pripovesti, nego na Hegelovu zamisao o njoj. Šekspir, Melvil, Balzak i Dostojevski su pisali petparačke romane. Ono što se zaista dogodilo prethodno je već opisano u romanima u nastavcima.“

„To je zato što je lakše podražavati roman u nastavcima nego pravu umetnost. Potreban je ogroman trud da neko postane Đokonda, dok za Miledi valja samo slediti našu prirodnu sklonost ka jednostavnosti.“

Umešao se i Diotalevi koji je do tada ćutao: „Pogledajte samo našeg Aljea. Lakše mu je da podražava Sen Žermena nego Voltera.“

„Da“, rekao je Belbo, „i žene u suštini više privlači Sen Žermen nego Volter.“

Kasnije sam pronašao ovaj fajl u kojem je Belbo sažeto izložio te naše zaključke jezikom romana. Kažem jezikom romana jer mi je jasno da mu je bilo zabavno da tuđim rečima opiše čitavo zbivanje, sam je napisao svega nekoliko rečenica koje povezuju tekst. Ne mogu tačno da odredim sve navode, plagijate i pozajmice, ali sam prepoznao mnoštvo odlomaka u tom urnebesnom kolažu. Belbo je još jednom, da bi izmakao nemiru koji izaziva Istorija, pisao i prepravljao život posredstvom književnosti.

FILENAME: Povratak Sen Žermena

Već je pet stoleća kako me osvetnička ruka Svevišnjeg iz azijskih daljina gurnu u ove zemlje. Sa sobom nosim strah, beznađe, smrt. Ali gore glavu, ja sam beležnik Plana, mada drugi to ne znaju. Bilo je i gorih stvari, mnogo me je više muka stajalo da zakuvam Vartolomejsku noć, nego ovo čega sam se sada latio. Oh, zašto mi se usta krive u satanski osmeh? Ja sam onaj koji jest, samo da mi prokleti Kaljostro nije preoteo čak i to poslednje pravo.

Ali pobeda je blizu. Kad sam bio Keli, Soapes mi je sve objasnio u londonskom Taueru. Tajna je u tome da postaneš neko drugi. Veštima obmanama uspeo sam da Đuzepea Balsama zatvore u tvrđavu San Leo i dočepao sam se njegovih tajni. Više ne postojim kao Sen Žermen, sad svi misle da sam grof Kaljostro.

Maločas je izbila ponoć na svim satovima u gradu. Kako je neprirodan taj mir. Ne verujem toj tišini. Veče je blistavo, mada studen steže, visoko na nebu mesec svojom ledenom svetlošću obasjava zagonetne uličice starog Pariza. Kao da je deset sati uveče: na zvoniku Blek Frer samo što je lagano izbilo osam sati. Vetar trese gvozdene vetrokaze koji turobno škripe po beznadnom prostranstvu krovova. Gusti sloj oblaka prekriva nebo.

Kapetane, izlazimo li na površinu? Ne, naprotiv, tonemo. Prokletstvo, *Patna* ide pravo na dno, skoči Džime Konopljo, skoči. Dao bih dijamant krupan kao lešnik samo da mi je da se izbacim iz ovih jada. Drži krmu, povuci užu na sošnom jedru, pa na gornjem jedru, šta god hoćeš, đavo da te nosi, ala dole duva!

Vilice su mi jezivo iskežene dok samrtno bledilo šara moje voštano lice zelenkastim odblescima.

Kako li dođoh ovamo, ja koji sam strašno lice osvete? Duhovi pakleni prezrivo će se smeјati suzama bića od čijeg pretećeg glasa tako često drhtaše i u okrilju svog plamenog bezdana.

Hajde, buktinju uzmi.

Niz koliko stepenika siđoh pre nego što stigoh do ove izbe? Sedam? Trideset i šest? Ispod svakog kamena koji sam prevrnuo, ispod svakog mog koračaja krio se neki tajanstveni znak. Kad ga budem otkrio, moji verni sledbenici najzad će saznati Tajnu. Potom je valja još samo odgonetnuti, a njeno rešenje biće Ključ koji skriva Poruku. A ona će jedino posvećenom, i nikom drugom sem njemu, jasno i glasno reći kakva je priroda Zagonetke.

Samo korak deli zagonetku od odgonetke i pojaviće se Hijerograma, jasna kao dan, a njoj će se saobraziti i molitva ispitivanja. I nikom više neće biti nepoznata Velika tajna, veo, pokrov, egipatski ćilim što prekriva Pentagram. A odatle će se vinuti u nebo Kabalističko Pitanje da objavi Skriveni Smisao petokrake zvezde. Malo je onih koji će na to Pitanje odgovoriti, ali će njihovi glasovi zagrmeti koji je to Nedokučivi Znak. Trideset šestorica Nevidljivih moraćе da im se povinuju i da kažu koje je to Runsko pismo čiji je smisao znan samo Hermesovim sinovima. I njima neka se da Pečat Podrugljivosti, Maska ispod koje se nazire lice što oni žude da razotkriju, Mistični Rebus, Vrhovni Anagram...

-Sator Arepo! Uzvikujem glasom od kojeg bi i utvara uzdrhtala. I spremno slušajući moju naredbu Sator Arepo izlazi preda me, ostavljajući točак koji brižljivo drži svojim spretnim ubilačkim rukama. Prepoznao sam ga, a već sam slutio ko je on. To je Lučano, sakati prevoznik, poslali su ga Nepoznati superiori da bude slepi izvršilac mog gnusnog i krvavog nauma.

-Sator Arepo, pitam ga podrugljivo, znaš li konačan odgovor koji se krije iza Vrhovnog Anagrama?

-Ne grofe, odgovara šeprtlja, očekujem da to čujem od tebe.

Pakleni smeh zaori mi se iz grla i stade da odjekuje pod drevnim svodovima.

-Naivčino! Samo pravi posvećenik zna da ne zna odgovor!

-Tako je, gazda, odgovara priglupi sakati prevoznik, kako vi kažete, ja sam spreman.

Ovde smo u bednoj čatrlji u Klinjankuru. Večeras moram pre svih tebe da kaznim, jer si me uvela u tajne plemenite veštine zločinaštva. Da ti se osvetim tebi, zato što se pretvaraš da me ljubiš, a što je najgore, i veruješ u to; da se osvetim i onim bezimenim neprijateljima s kojima ćeš provesti naredni vikend. Lučano, taj nepoželjni svedok mojih poniženja, pozajmiće mi svoju ruku, jedinu koju još ima, posle će i on umreti.

Čatrlja s kapkom u podu ispod kojeg se nalazi nekakva jama, rezervoar, podzemni hodnik koji od pamtiveka služi da se u njega skloni krijumčarena roba, zabrinjavajuće vlažan jer se nalazi tik uz pariske kanalizacione vodove. Zidovi tog lavirinta zločina tako nepodnošljivo zaudaraju na kužna isparenja da je dovoljno da uz pomoć Lučana, vernog saučesnika u zločinstvu, načinim mali otvor u zidu, pa da voda pokulja i preplavi podrumske odaje, poruši ionako trošne zidove i

spravni podzemni hodnik sa ostalim vodovima; sad po njemu plutaju istruleli pacovi, prljavocrna površina koja se nazire kroz kapak postala je predvorje noćnog prokletstva – tamo u daljini je Sena, a potom more...

Ispod kapka se nalaze male lestve pričvršćene za gornju ivicu otvora. Lučano s nožem silazi niz lestve i zastaje tik iznad vode, jednom rukom se čvrsto drži za prvu prečagu, u drugoj steže bodež, a spreman je da trećom zgrabi žrtvu. -Sad čekaj, ni reči - kažem mu - „i videćeš.“

Ubedio sam te da se otarasiš svih ljudi s ožiljkom – pođi sa mnom, budi zauvek moja, uklonićemo sve te nepoželjne nametljivce, znam da ih ne voliš, rekla si mi, ostaćemo samo ti i ja i podzemne struje.

Sada si ušla, gorda kao vestalka, kreštava i pogurena kao matora veštica – o ti paklena prikazo, od koje se tresu moje prastare kosti, a grudi mi razdire žudnja, o bajna mulatkinjo, ti si oruđe moje propasti. Prstima nalik na kandže kidam košulju od finog platna koja mi krasí prsa, a moji nokti ih šaraju dubokim krvavim brazdama, dok me zmijski hladne usne peku koliko su suve. Potmula rika izvija se iz najcrnijih dubina moje duše i razleže se kroz moje zverske zube – ja sam kentaur kojeg je izbljuvao podzemni svet – i gotovo da se ne čuje salamandrov let, jer susprežem krik i primičem ti se s nemilosrdnim osmehom na licu.

-Mila moja, Sofija moja, kažem ti umiljato kao mačka, onako kako samo tajni šef Ochrane ume da govori. Dođi, čekao sam te, šćućuri se sa mnom u tami i čekaj – a ti se smeješ kreštavo i potuljeno, unapred se sladiš nekim nasleđstvom ili plenom, kakvim rukopisom Protokola koje ćeš prodati caru... Kako samo ispod tog anđeoskog lica vešto skrivaš svoju demonsku prirodu, čedno utegnuta u svoje hermafroditske farmerke, u gotovo prozirnu majicu koja ipak skriva ljiljan, taj sramni žig koji je dželat iz Lila utisnuo u tvoju belu put!

Stigao je prvi glupak kojeg sam namamio u klopku. Jedva nazirem njegove crte lica, ispod plašta u koji je umotan, ali mi pokazuje znak Templara iz Provena. To je Soapes, plaćeni ubica iz tomarske grupe. – Grofe, kaže mi, kucnuo je čas. Predugo smo lutali rasuti širom sveta. Kod vas je poslednje parče poruke, a kod mene parče s početka Velike Igre. Ali, to je druga priča. Udružimo naše snage, a ostali...

Dovršavam njegovu misao: - U pakao s njima. Kreni, brate, na sredini sobe je kovčežić, u njemu je ono za čim tragaš vekovima. Ne plaši se mraka, on za nas nije opasnost, već okrilje.

I glupak polako kreće, korača gotovo nasumice. Potmuo udarac i pad. Stropoštao se kroz otvoren kapak, tik iznad vode Lučano ga je šćepao za vrat, oštrica njegovog noža je sevnula i začas mu prerezala grlo, krkljanje krvi meša se sa vrtloženjem podzemne kloake.

Kucanje na vratima. –Dizraeli, da li si to ti?

- Ja sam, odgovara mi neznanac, mada su moji čitaoci prepoznali velikog majstora engleske grupe, koji se već uspeo na vrh lestvice moći, ali to mu nije

dovoljno. On progovara: -My Lord, it is useless to deny, because it is impossible to conceal, that a great part of Europe is covered with a network of these secret societies, just as the superficies of the earth is now being covered with railroads...

-To si već rekao u Donjem domu engleskog parlamenta, 14. jula 1856, sve ja pamtim. Pređi na stvar.

Jevrejski bekonovac psuje škrgućući zubima. Zatim nastavlja: - Ima ih suviše. Trideset šestorica Nevidljivih postali su trista šezdesetorica. Ako taj broj pomnožiš sa dva, dobićeš sedamsto dvadeset. Ako oduzmeš sto dvadeset godina, posle kojih se vrata otvaraju, dobićeš šestto, toliko je lakih konjanika krenulo u juriš na Balaklavu.

Taj čovek je pravi đavo, u tajnoj nauci o brojevima za njega nema tajni. – Pa šta onda?

-Mi imamo zlato, a ti mapu. Ako se udružimo, bićemo nepobeđivi.

Svečanim pokretom ruke mu pokazujem fantomski kovčežić, a on, zaslepljen pohlepom, misli da ga je spazio u tami. Kreće prema njemu, propada kroz otvor.

Čujem kobno sevanje Lučanovog bodeža, uprkos tmuni vidim odblesak ropca u mrtvoj zenici tog Engleza. Pravda je zadovoljena.

Očekujem treću žrtvu, predstavnika francuskih rozenkrojčera, Monfokona de Vilara, a već su me upozorili da je kadar da oda tajne vlastite sekte.

- Ja sam grof od Gabalisa, predstavlja se pretvorno i lažljivo.

Dovoljno je da mu došapnem nekoliko reči i on već kreće ka svom usudu. Pada u klopku, a krvožedni Lučano obavlja svoj posao.

Ti se sa mnom smejujiš u tami, kažeš mi da si moja i da će tvoja tajna biti moja. Samo se ti zavaravaj, mračna karikaturu Šekinaha. Da, ja sam tvoj Simon, čekaj, još ne znaš ono najbolje. A kad budeš saznala, više ga nećeš znati.

Šta još da dodam? Jedan po jedan ulaze i ostali.

Otac Brešani me je obavestio da će kao predstavnica nemačkih iluminata doći Babet iz Interlakena, Vajshauptova praunuka, velika devica švajcarskog komunizma, odrasla sred bančenja, otimačine i krvavih zločina, stručnjak za razumevanje nedokučivih tajni, ume da otvara poruke a da ne lomi pečate, da podmetne otrov kad joj sekta to naredi.

Evo kako ulazi, mladi agatodemon zločina, umotana u bundu od krzna belog medveda, duge plave kose koja joj pada po ramenima, na glavi prkosno stoji šubarā, oholog pogleda, podsmešljivog držanja. I nju pomoću iste one obmane šaljem u propast.

Oh, kakva ironija govora – koji nam je priroda darovala da bismo mogli da prećutimo tajne naše duše! Ona je u sekti Prosvetljenih a pada kao žrtva Mraka. Čujem je kako strašno huli na Boga, okorela grešnica, dok joj Lučano dvaput zariva nož u srce. Deža vi, deža vi...

Sad je red na Nilusa koji je na tren pomislio da se domogao i carice i mape. Prljavi, razbludni kaluđere, jesi li tražio Antihrista? Tu je, pred tobom, samo ga ne prepoznaješ. Obasipam ga bezbrojnim mističnim laskanjima i slepog ga šaljem u kobnu zamku koja ga očekuje. Lučano mu bodežom urezuje krst na prsima i on tone u večni san.

Moram da savladam iskonsko nepoverenje poslednje žrtve, Sionskog Mudraca, koji uobražava da je Ahasfer, Lutajući Jevrejin, besmrtnan kao ja. Ne veruje mi, dok se pretvorno smeška, brade još ogrezle u krvi nevine hrišćanske dečice koju obično kolje na praškom groblju. Liči mi na Račkovskog, moram da ga nadmašim u lukavstvu. Objašnjavam mu da u kovčežiću nije samo mapa, već i nebrušeni dijamanti. Znam kako nebrušeni dijamanti neodoljivo privlače taj bogoubilački soj. Odlazi pravo u susret svom usudu, vodi ga pohlepa i sad će stati pred svog nemilosrdnog i osvetoljubivog Boga, umire proklinjući, proboden je kao Hiram, a teško mu je i da proklinje, jer ne može ni da izgovori ime svog Boga.

Kakva zabluda, mislio sam da sam u potpunosti dovršio Veliko Delo.

Kao da ih je udario vior vrata čatrlje se ponovo otvaraju i pojavljuje se neka prilika pomodrelog lica, sa rukama pobožno stisnutim na prsima, pogled mu vrluda, ali ne može da sakrije ko je jer nosi crno ruho svoje crne Bratije. Lojolin sledbenik!

- Kretino! uzvikujem, naseo sam na prevaru.

On licemerno podiže ruku, kao da blagosilja. –Nisam onaj koji jest, kaže mi, a u njegovom osmehu više nema ni trunke ljudskog.

Tačno, time se oni oduvek služe, čas poriču vlastito postojanje i pred samima sobom, a čas opet objavljuju na sva zvona koliko je moćan njihov red da bi zaplašili neposvećene.

- Mi smo uvek nešto drugo, nismo nikad ono što vi mislite da jesmo, Belijalovi sinovi (kaže mi taj opčinitelj vladara). Ali ti, o Sen Žermene...

- Otkud znaš da sam to zbilja ja?, uznemireno pitam.

Zlokobno mi se smeška: - Upoznali smo se u drugim vremenima, kad si pokušao da me odvučeš od Postelove postelje, pa kad sam ti pod imenom opata D'Erblea pomogao da dovršiš jedan od tvojih preobražaja u srcu Bastilje (oh, još uvek osećam gvozdenu masku na licu na koju me osudi Bratija uz Kolberovu pomoć!), upoznao si me dok sam uhodio tvoje zavereničko šurovanje sa fon Holbahom i Kondorseom...

- Pa ti si Roden! uzvikujem kao gromom pogođen.

- Da, Roden, tajni jezuitski general! Ja sam Roden, mene nećeš prevariti da padnem u tvoju klopku, kao što si obmanuo one lakoverne. O Sen Žermene, znaj da na svetu nema tog zločina, te nečasne rabote, te razbojničke zamke koju mi nismo izmislili pre vas, a sve u slavu našeg dragog Boga koji opravdava sredstva! Koliko je samo krunisanih glava odrubljeno u noćima kad zora ne sviće zahvaljujući nama, uz pomoć mnogo prefinjenijih klopki, a sve to da bismo

zavladali svetom. A ti bi sad, kad smo na korak od cilja, da nas sprečiš da se svojim gramzivim kandžama dočepamo tajne koja već pet vekova pokreće svet?

Dok tako govori, Roden postaje zastrašujući. Svi nagoni onog krvoločnog, bogohulnog, gnusnog vlastohleplja koje su pokazivale pape u doba Renesanse, sada se očituju na licu tog Injasijevog sina. Lepo vidim kako njegova nečista krv ključa od neutažive žeđi za vlašću, obliva ga uzavreli znoj, oko njega se širi zadah isparenja koji izaziva mučninu.

Kako da savladam tog poslednjeg neprijatelja? U pomoć mi pritiče neočekivana slutnja, kakva može da obuzme samo nekog za koga, već vekovima, nema skrovitih i neistraženih kutaka u ljudskoj duši.

- Pogledaj me, kažem, i ja sam tigar.

Hitro te guram ka središtu odaje, cepam ti majicu, trgnem opasač pripijenog oklopa koji skriva ljupkost tvog ćilibarskog trbuha. A ti se uspravljaj, na bleđoj mesečini koja dopire kroz odškrinuta vrata, lepša si od zmiје koja je zavela Adama, gorda i bludna, devica i kurva, obučena samo u moć svoje puti, jer naga žena je naoružana.

Egipatski klaft pada preko tvoje guste kose, toliko crne da se plavi, grudi ti se dižu i spuštaju ispod tankog muslina. Tvoje malo, ispupčeno i prkosno čelo krase zlatni uraeus smaragdne oči, dok na tvojoj glavi palaca njegov trostruki jezik od rubina. Oh, tvoja tunika od crnog voala srebrnastog odbleska, opasana pojasom sa izvezenim kobnim irisima od crnih perli. Tvoja drsko isturena stidnica glatko je izbrijana, pa si pred ljubavnicima naga kao kip! Vrhove tvojih bradavica već je blago milovala četkicom tvoja robinja iz Malabara dok ih je boјila istom onom krvavocrvenom boјom koja ti je i na usnama, podatnim kao rana!

Roden već teško diše. Dugo uzdržavanje, život straćen na snove o moći kao da su ga samo pripremali za neobuzdanu požudu. Roden stoji pred tom lepom i razvratnom kraljicom, očiju crnih kao u demona, obliha ramena, mirisne kose, meke bele puti, i obuzima ga žudnja za neznanim milovanjima, neizrecivim izlivima strasti, njegova put je ustreptala, kao što ustrepti šumski bog kad posmatra nagu nimfu kako se ogleda u vodi koja je već okrutno kaznila Narcisa. Na svetlosti nazirem nezaustavljiv grč na njegovom licu, skamenio se kao da ga je pogledala Meduza, ukočio se od žudnje dugo susprezane muškosti koja je već na izmaku. Plamen pohote pali mu kožu, napeo se kao luk prema svojoj meti, koji se tako napinje sve dok ne pukne.

Odjednom se stropoštao na pod, puzi prema onoj sablasti, pruža ruku kao kandžu da uhvati makar kap tog čarobnog napitka.

- Oh, krklja, oh kako si lepa, oh, ti sitni biserni zubi koji blesnu kad rastvoriš rujne sramežljive usne... Oh, te krupne smaragdne oči, što se čas iskrene a čas tinjaju. Oh, ti đavole sladostrašća.

A ima i za čim da žudi, mučenik, dok ti njišeš bokove obavijene tamnoplavim platnom i isturaš karlicu da gurneš fliper u nepovratno ludilo.

Oh, ti priviđenje, kaže Roden, budi moja, bar samo časak, ispuni trenom užitka život koji sam straćio služeći ljubomorno božanstvo, pruži mi utehu trenutka pohote jer goreću u večnom plamenu u koji me tvoj lik gura i vuče.

Preklinjem te, dotakni moje lice svojim usnama samo ovlaš, ti Antinejo, Marijo Magdaleno, za tobom sam žudeo i tebe tražio u zapanjenim licima svetica u zanosu. Za njima sam izgarao od požude dok sam pretvorno obožavao ta devičanska lica, o Gospo, ti si bajna poput sunca, bleđa kao mesec, eto, odričem se i Boga i svih svetaca, pa i samog rimskog pape, da ne kažem i Lojole, pa i zločinačkog zaveta koji me veže za moju Bratiju, da ti izmamim samo jedan poljubac, pa posle nek umrem.

Pomerio se napred, puzeći na stisnutim kolenima, zadignute mantije iznad slabina, ruku još više ispruženih prema toj nedostižnoj sreći. Iznenada je pao unatrag, iskolačenih očiju koje kao da hoće da iskoče iz očnih duplji. Jezivi grčevi mu izobličuju crte lica, ono više i nije ljudsko, već slično licu mrtvaca pod dejstvom Voltinog stuba. Na usta mu kulja plavičasta pena od koje mu se usne rumene, glas mu je piskav i prigušen, kao da ima besnilo, jer, kao što lepo kaže Šarko, kad ta strašna bolest što se zove satirijazis, kazna za pohotu, dostigne svoj vrhunac, ona otisne iste stigmatе kao besnilo.

To je kraj. Roden prsne u ludački smeh. Potom se beživotno stropošta na pod - oličenje mrvačke ukočenosti.

Poludeo je i umro u prokletstvu za samo jedan tren.

Preostalo mi je još da gurnem to beživotno telo prema otvoru, ali obazrivo, da ne bih zaprljao sjajne kožne čizme musavom mantijom svog poslednjeg neprijatelja.

Lučanov ubojiti bodež nije ni potreban, ali ubica više ne može da obuzda svoje pokrete, kobna prisila ga nagoni da ih neprestano ponavlja. Smeje se i probada ionako već beživotno telo.

Sad dolazim s tobom do ivice otvora, milujem ti vrat i potiljak, dok se nadvijaš da bi uživala u prizoru, pitam te: - Da li si zadovoljna tvojim Rokambolom, ljubavi moja nedostižna?

I dok potvrdno klimaš glavom i pohotno se cerekaš, dok ti bale cure u prazninu, neprimetno stežem prstima tvoj vrat. Šta to radiš, mili? Ništa, Sofija, ubijam te, sad sam već Đuzepe Balsamo, više mi nisi potrebna.

Ta milosnica Arhonata izdiše, sunovraćuje se u vodu, a Lučano svojim bodežom potvrđuje presudu koju je već izvršila moja neumoljiva ruka i ja mu kažem: - Sad možeš da izađeš, moj verni slugo, moja prokleta dušo i dok se on pomalja, okrenut mi je leđima, u koja zabadam tanko trouglasto sečivo svog stileta, od kojeg gotovo da ne ostaje ni ožiljak. On se stropošta u bezdan, spuštam kapak, gotovo je, odlazim iz čatrlje, dok osam leševa plovi prema Šatleu, samo meni znamim podzemnim kanalima.

Vraćam se u svoju stančić u Fobur Sent-Onoreu, posmatram se u ogledalu. Eto, razmišljam, ja sam Kralj Sveta. Iz ove šuplje stene vladam univerzumom. Ponekad mi se zavrti u glavi od vlastite snage. Ja gospodarim energijom. Pijan sam od moći.

Avaj, život neće oklevati da mi se osveti. Mnogo meseci docnije, u najdubljoj kripti dvorca u Tomaru, ja, sada već čuvar tajne podzemnih struja i

gospodar šest svetih mesta što su pripadala Trideset šestorici Nevidljivih, poslednji od poslednjih Templara i Nepoznati superior svih Nepoznatih superiora, trebalo bi da odvedem pred oltar Ččiliju, tu hermafroditkinju ledenog pogleda, više ništa ne stoji između mene i nje. Pronašao sam je posle toliko vekova otkad ju je saksofonista preteo od mene. Ona sada hoda održavajući ravnotežu po naslonu klupe, plavooka i plavokosa, a ja još uvek ne znam šta se skriva iza prozračnog tila koji je pokriva.

Kapela je uklesana u steni, oltar je zastrt zastrašujućim platnenim pokrovom sa prizorima muka na koje su stavljene duše prokletnika u ponorima pakla. Nekoliko monaha sa kapuljačama zlokobno se razmiču da bih mogao da prođem, a ja još ništa ne sumnjam, očaran tom iberskom maštarijom.

Ali, o užasa, pokrov se diže i kao da je Arčimboldo tu umešao svoje prste, pojavljuje se druga kapela, u potpunosti nalik na ovu u kojoj se nalazim, a tamo, pred drugim oltarom kleči Ččilija, a kraj nje – čelo mi se rosi hladnim znojem i kosa mi se diže na glavi – ko se to podrugljivo šepuri s ožiljkom na licu? Onaj Drugi, razume se, pravi Đuzepe Balsamo, neko ga je oslobodio iz tamnice u San Leu!

A ja? Baš u tom trenu najstariji kaluđer skida kapuljaču i prepoznajem jezivi Lučanov smeh, ko zna kako je umakao mom bodežu, kako se izbavio iz kanalizacije, iz krvavog mulja koji je trebalo da odvuče njegov leš na tiho dno okeana. Pridružio se mojim neprijateljima, s pravom žedan osvete.

Kaluđeri skidaju mantije i pojavljuju se njihovi dosad skriveni oklopi i snežnobeli plaštevci sa plamenocrvenim krstovima. To su Templari iz Provena!

Ščepali su me, na silu mi okreću glavu, a iza mene se pojavljuje dželat sa dva nakazna pomoćnika. Bacaju me na nekakvu garotu i usijanim gvožđem mi udaraju žig večnog zatočenika, gnusni Bafometov osmeh zauvek je utisnut na moju mišicu, a sad mi je jasno i zašto – da bih mogao da robijam u San Leu umesto Balsama, odnosno da bih zauzeo mesto koje mi je odvajkada namenjeno.

Ali prepoznaće me, razmišljam, pošto su sad svi već uvereni da sam ja on – zatočenik; neko će mi priteći u pomoć, bar moji saučesnici; pa ne može zatvorenik tek tako da se zameni, a da to niko ne opazi, nije ovo više doba Gvozdene Maske... Samo se zanosim! U tren oka mi postaje jasno, dok mi krvnik gura glavu u bakarnu posudu iz koje se izvija zelenkasta para... Vitriol!

Stavljaju mi povez na oči i uranjaju moje lice u tečnost koja ga razjeda. Nepodnošljiv, jeziv bol, koža s mojih jagodica, nosa, usana, brade uvija se i ljušti, samo tren je dovoljan i kad me povuku za kosu i izvuku iz tečnosti, moje lice se više ne može prepoznati, postalo je gnojna rupa, neizrecivo ništavilo, kao da služi u slavu gađenja, vratiću se u ćeliju poput mnogih odbeglih robijaša koji imadoše hrabrosti da se unakaze samo da ih ne bi ponovo uhvatili.

Ah, uzvikujem pobeđen i, kako veli pripovedač, iz mojih bezobličnih usta začuje se samo jedna reč, kao uzdah, kao krik nade: - Izbavljenje!

Od čega da se izbaviš, matori Rokambole, znao si vrlo dobro da ne smeš pokušavati da budeš glavni učesnik u zbivanjima! Sad si kažnjen i to vlastitim umećem. Ponizio si beležnike Obmane, a sad, kao što vidiš, i sam pišeš, još ti

mašina služi kao opravdanje. Zavaravaš se da si i dalje samo posmatrač, jer na ekranu čitaš to što pišeš, kao da su tuđe reči. Ali, upao si u zamku, vidiš da pokušavaš da ostaviš trag u pesku. Drznuo si se da menjaš tekst romana o svetu, a on te sad uvlači u svoja zamešateljstva, zarobljava te svojim zapletom, a taj zaplet nisi ti stvorio.

Bolje da si ostao na svom ostrvlju, Džime Konopljo i da ona i dalje veruje da si mrtav.

Nacionalsocijalistička partija nije dozvoljavala tajna društva zato što je i sama bila tajno društvo, imala je i svog velikog majstora i svoj rasistički gnosticizam, svoje obrede i inicijacije.

(René Alleau, *Les sources occultes du nazisme*, Paris, Grasset, 1969, str. 214)

Čini mi se da je upravo u to vreme Alje izmakao našoj kontroli. Belbo se baš tako izrazio, napadno ravnodušnim glasom. Ja sam takvo držanje opet pripisao njegovoj ljubomori. Dok je njegova duša bila opsednuta moći koju Alje ima nad Lorencom, naglas se podsmevao moći koju je Alje zadobijao nad Garamonom.

Za to smo možda i sami bili krivi. Alje je počeo da se dodvorava Garamonu gotovo godinu dana ranije, još od vremena one alhemičarske zabave u Pijemontu. Garamon mu je poverio spisak POST-ova da bi pronašao nove žrtve koje valja zavrbovati, kako bismo obogatili katalog Izidnog otkrovenja, a sad se već savetovao s njim pri svakoj odluci; sigurno mu je plaćao i redovan mesečni honorar. Gudrun, koja je povremeno odlazila u istraživačku misiju na kraj hodnika, do staklenih vrata što su vodila u ušuškano carstvo Manucija, povremeno bi nam zabrinuto saopštavala da se Alje sasvim odomaćio u prostoriji gospođe Gracije, da joj diktira pisma, uvodi nove posetioce u Garamonovu radnu sobu, ukratko – i tu bi Gudrun od jeda gutala još više samoglasnika nego obično – ponaša se kao gazda. U stvari, trebalo je da se zapitamo zašto Alje provodi tolike sate nad adresarom Manucija. Imao je dovoljno vremena da odabere POST-ove koje bismo mogli namamiti da postanu novi autori u ediciji Izidino otkrovenje. Pa ipak, on je i dalje pisao, stupao u kontakt, zakazivao sastanke. A i mi smo u suštini podržavali to njegovo osamostaljivanje.

Belbo nije imao ništa protiv takvog stanja stvari. Što je više vremena Alje provodio u ulici Markeze Gvaldi, to je manje boravio u ulici Sinčero Renato, a samim tim - pošto je Lorenca Pelegrini imala običaj da iznenada bane, a on se, mučenik, tome sve više radovao i nije se ni trudio da sakrije svoje uzbuđenje – bilo je i manje mogućnosti da neočekivano uđe „Simon“ i pokvari sve.

Ni ja nisam imao ništa protiv, pošto sam se već ohladio za Izidino otkrovenje, ali sam bio sve zagrejaniji za moj Istorijat magije. Mislio sam da sam od đavoljubaca već saznao sve što sam mogao i prepuštao sam Aljeu da sklapa dogovore (i ugovore) sa novim autorima.

Ni Diotalevi nije imao ništa protiv, utoliko što se činilo da mu je sve manje stalo do sveta uopšte. Kad se sad prisetim, bilo je zabrinjavajuće kako je neprekidno mršavio; ponekad bih ga zatekao u kancelariji, nagnutog nad neki rukopis, kako zuri u prazno, a pero samo što mu ne ispadne iz ruke. Nije bio pospan, već iscrpljen.

Ali, postojao je još jedan razlog zbog kojeg smo odbravali to što se Alje sve ređe pojavljivao da bi nam vratio rukopise koje je odbio, i odmah nestajao niz hodnik. U stvari nismo želeli da sluša naše razgovore. Da nas je neko upitao zašto, odgovorili bismo da nas je sramota, da ne želimo da ga uvredimo, s obzirom da se podsmevamo metafizici u koju on na neki način veruje. A zapravo smo bili nepoverljivi, polako smo postajali zatvoreni kao neko ko zna da poseduje tajnu, pa smo Aljea neprimetno odbacivali gurajući ga u masu neprosvetljenih, dok smo, uz sve manje smeha, postepeno saznavali ono što smo sami izmislili. A osim toga, kao što je Diotalevi rekao, jednom kad je bio dobre volje, pošto smo imali pravog Sen Žermena, nismo znali šta bismo sa lažnim.

Izgledalo je da se Alje nije uvredio zbog te naše uzdržanosti. Pozdravio bi se s nama vrlo ljubazno i izgubio se. Ta njegova ljubaznost graničila se sa nadmenošću.

Jednog ponedeljka ujutro stigao sam u kancelariju prilično kasno, a Belbo me je nestrpljivo pozvao da sa Diotalevijem dođem u njegovu sobu. „Imam važne novosti“, rekao je. Taman se spremao da nam ih ispriča kad se pojavila Lorenca. Belbo se kolebao između radosti zbog te posete i nestrpljenja da nam saopšti svoja otkrića. Odmah potom začulo se kucanje na vratima i ušao je Alje: „Ne želim da vas uznemiravam, molim vas, nemojte da ustajete, ne smem da ometam vaš uvaženi skup. Samo da obavestim milu Lorencu da sam ja tu preko, kod gospodina Garamona. Nadam se da smem bar da je pozovem u svoju sobu na šeri u podne.“

U njegovu sobu. Tada je Belbo izgubio kontrolu. Doduše onako kako je on mogao da izgubi kontrolu. Sačekao je da Alje izađe i procedio kroz zube: „Ma gavte la nata.“

Lorenca ga je upitala šta to znači, dok je još uvek pokazivala radost zbog Aljeovog poziva.

„To je torinsko narečje. Znači izvadi čep, iliti, ako baš hoćeš, da li bi vaše gospodstvo izvoleo izvaditi čep. Kad se nađemo u društvu nadmene i uštogljene osobe, pretpostavljamo da se sva nadula od vlastite uobraženosti, a pretpostavljamo takođe da takvo neumereno samouvažavanje održava to napumpano telo u životu samo zahvaljujući čepu koji je zabijen u analni otvor i ne dozvoljava da se rasprši to ogromno aerostatičko dostojanstvo. Stoga, kad zamolimo dotičnog da izvadi pomenuti zapašać, u stvari ga navodimo da izazove vlastito i nepovratno splašnjavanje, koje je neretko praćeno reskim pištanjem i svođenjem preostalog omotača na jad i bedu, na tužni odraz i beskrvnu avet pređašnje veličanstvenosti.“

„Nisam znala da si tako prost.“

„E pa sad znaš.“

Lorenca je izašla, pretvarajući se da je ljuta. Znao sam da Belbo zbog toga još više pati. Da se ona stvarno razbesnela, on bi se smirio, ali to što je odglumila da se iznervirala navodilo ga je na pomisao da je Lorencina strast uvek izveštačena i samo prividna.

Mislim da je upravo zbog toga smesta odlučno rekao: „Idemo dalje.“ A to je značilo da nastavimo s Planom, da ozbiljno prionemo na posao.

„Ne radi mi se“, rekao je Diotallevi. „Ne osećam se dobro. Boli me ovde“, pokazivao je svoj stomak, „mislim da je to gastritis.“

„Idi molim te“, rekao mu je Belbo, „kad ja nemam gastritis... Od čega bi ti dobio gastritis, od kisele vode?“

„Možda“, Diotallevi se usiljeno osmehnuo, „Sinoć sam preterao. Navikao sam na mineralnu vodu 'Fjudi', a pio sam 'San Pelegrino'.“

„Znači da moraš da pripaziš, takvo preterivanje bi moglo da te ubije. Ali idemo dalje, jer već dva dana ne mogu živ da dočekam da vam ispričam. Najzad znam zašto Trideset šestorici Nevidljivih nikako ne polazi za rukom da odrede oblik mape. Džon Di je pogrešio, geografija mora da krene iz početka. Zemljina kugla je šuplja, mi živimo unutar te šupljine, a obavijeni smo zemljinom površinom. I Hitler je to shvatio.“

Nacizam je bio trenutak kad je duh magije zagospodario svim polugama materijalnog napretka. Lenjin je rekao da je komunizam u stvari socijalizam plus električna. Hitlerizam je u izvesnom smislu bio doktrina Renea Genona plus oklopne divizije.

(Pauwels i Bergier, *Le matin des magiciens*, Paris, Gallimard, 1960, 2, VII)

Belbu je pošlo za rukom da odredi i Hitlerovo mesto u Planu. „Sve lepo piše, crno na belom. Dokazano je da su tvorci nacizma bili privrženi tevtonskom neotemplarizmu.“

„U to nema sumnje.“

„Ne izmišljam, Kazobon, bar jednom da ništa ne izmišljam!“

„Smirite se, zar smo ikad izmišljali? Uvek smo polazili od stvarnih činjenica, ili bar od opštepoznatih podataka.“

„Tako je i u ovom slučaju. Godine 1912. osnovan je takozvani Germanenorden, društvo koje se zalaže za ariozofiju, odnosno za učenje o nadmoći arijevske rase. Godine 1918. izvesni baron fon Sebotendorf obrazovao je grupu sledbenika te doktrine, Thule Gesellschaft, tajno društvo, ko zna koju po redu varijantu Strogog Templarskog Pridržavanja, ali sa snažnim primesama rasizma, pangermanizma i neoarijevske doktrine. Taj Sebotendorf će 1933. napisati da je on posejao seme koje je Hitler potom odgajio. Uostalom, baš u okviru ovog društva pojavio se i kukasti krst. A ko je član Thule od samog početka? Rudolf Hes, Hitlerov zao duh! A docnije i Rozenberg! Pa i sam Hitler! Povrh svega, sigurno ste pročitali u novinama da se Hes u zatvoru u Špandau i dan-danas bavi ezoterijskim učenjima. Fon Sebotendorf je 1924. godine napisao pamflet o alhemiji gde iznosi opasku da prvi eksperimenti sa atomskom fisijom dokazuju istinitost Velikog Dela. Napisao je i roman o Rozenkrojerima! Osim toga, bio je i urednik astrološkog časopisa *Astrologische Rundschau*, a Trevor-Roper je napisao da nacističke vođe, s Hitlerom na čelu, nisu smele ništa da preduzmu dok ne čuju šta im predviđa lični horoskop. Izgleda da su 1943. tražili pomoć od grupe medijuma da bi otkrili gde se nalazi zarobljeni Musolini. Sve u

svemu, celokupna nacistička vrhuška povezana je sa tevtonskim neookultizmom.“

Belbo kao da je zaboravio na neprijatan događaj sa Lorencom, a ja sam mu pružao podršku dodajući ubrzanje njegovoj rekonstrukciji istorije: „U suštini, i Hitlerovu moć da općini mase možemo da posmatramo s tog stanovišta. Bio je odbojnog izgleda, glas mu je bio kreštav, kako je uspevao da zaludi ljude? Sigurno je imao medijske sposobnosti. Verovatno ga je obučio neki druid iz njegovog kraja, umeo je da dođe u dodir sa podzemnim strujama. I on je bio nekakva osovina klipa, nekakav biološki megalit. Prenosio je energiju podzemnih struja vernicima na nirnberškom stadionu. Neko vreme je bio uspešan, a posle su mu se baterije istrošile.“

100

Celom svetu sad objavljujem da je Zemlja iznutra prazna pa se u njoj može živeti, a ima i određen broj čvrstih, koncentričnih kugli, koje se nalaze jedna u drugoj, te da se na njenim polovima nalaze otvori širine dvanaest ili šesnaest stepeni.

(J. Cleves Symmes, pešadijski kapetan, 10. april 1818; cit. u Sprague de Camp i Ley, *Lands Beyond*, New York, Rinehart, 1952, X)

„Čestitam vam, Kazobon, nehotice ste pogodili pravu stvar. Jedina istinska Hitlerova opsesija bile su podzemne struje. Bio je pristalica pretpostavke da je Zemlja šuplja – *Hohlweltlehre*.“

„Društvo, idem ja, muči me gastritis“, rekao je Diotalevi.

„Sačekaj, sad dolazi najlepši deo. Zemlja je šuplja, mi ne živimo na njenoj površini, odnosno na ispućenoj zemljinoj kori, već na njenoj udubljenoj unutrašnjoj površi. Ono što mislimo da je nebo u stvari je gasovita masa sa zonama blistave svetlosti. Ta gasovita masa ispunjava unutrašnjost Zemljine kugle. Sve astronomske mere valja ispraviti. Nebeski svod nije beskrajan, već kružan. Sunce, ako uopšte i postoji, nije mnogo veće nego što izgleda. Zrnce prečnika trideset centimetara u središtu Zemlje. Stari Grci su to takođe naslutili.“

„E to si sad izmislio“, umorno je rekao Diotalevi.

„E da znaš da nisam izmislio! Tu ideju je u Americi, početkom devetnaestog veka, izneo neki Sims, da bi je potom, krajem veka, preuzeo izvesni Tid, koji se oslanjao na alhemičarske eksperimente i čitanje Knjige proroka Isaije. A posle Prvog svetskog rata teoriju je usavršio jedan Nemac, kako li se ono zvaše, koji je čak osnovao pokret pod nazivom *Hohlweltlehre*, a to znači, kao što sama reč kaže, teorija o šupljoj Zemlji. Tako Hitler i njegova bratija smatraju da teorija o šupljoj Zemlji savršeno odgovara njihovim načelima. Neki čak tvrde da su rakete Fau 1 nekoliko puta promašile cilj, zato što su proračunavali njihovu putanju polazeći od pretpostavke o udubljenoj a ne ispupčenoj Zemljinoj površini. Hitler je tada već bio ubeđen da je on Kralj Sveta, a da nacistički glavni štab čine Nepoznati superiori. A gde živi Kralj Sveta? Unutra, ispod, a ne spolja. Upravo polazeći od te pretpostavke Hitler je i odlučio da izokrene čitav redosled traganja, poimanje konačne mape, način tumačenja Klatna! Trebalo je ponovo sastaviti šest templarskih grupa i krenuti Jovo nanovo sa svim proračunima. Pođite samo od logike Hitlerovih osvajanja... Prvo je težio da povрати Gdanjsk , da bi stara mesta tevtonske grupe bila pod njegovom vlašću. Zatim je osvojio Pariz, da bi držao pod kontrolom Klatno i Ajfelovu kulu, povezao se sa sinarhističkim grupama i ubacio ih u vladu u Višiju. Potom je izdejstvovao da portugalska grupa naizgled ostane neutralna, a u stvari da mu pruži podršku. Četvrti cilj, razume se, bila je Engleska, ali znamo da to nije lako. U međuvremenu, vodi borbe u Africi jer pokušava da stigne do Palestine, ali mu ni to ne polazi za rukom. Onda se okrenuo osvajanju pavlikijanskih teritorija, odnosno napada Balkan i Rusiju. Kad je pomislio da su četiri šestine Plana u njegovim rukama, poslao je Hesa u tajnu misiju da Englezima predloži savezništvo. Pošto bekonovci nisu zagrizli taj mamac, on gradi drugu pretpostavku: najvažniji deo tajne sigurno se nalazi u rukama večnih neprijatelja, a to su Jevreji. Nije bilo potrebno da ih traži u Jerusalimu, tamo ih nije mnogo ostalo. Deo poruke koju čuvaju Jerusalimski vitezovi uopšte se ne nalazi u Palestini, već u posedu neke grupe u dijaspori. To objašnjava i pogrom Jevreja.“

„U kom smislu?“

„Razmislite malo. Zamislite da hoćete da izvršite genocid...“

„Molim te“, prekide ga Diotalevi, „stvarno si preterao, boli me stomak, moram da idem.“

„Stani, pobogu, kad si slušao kako su Templari parali saracenske utrobe, bilo ti je zabavno, samo zato što se to odigralo tako davno, a sad mi tu morališeš, kao neko intelektualno zanovetalo. Mi pokušavamo da rekonstruišemo Istoriju, nema toga što bi smelo da nas zastraši.“

Popustili smo pred njegovim zanosom i dozvolili mu da nastavi.

„U genocidu koji je izvršen nad Jevrejima najviše pada u oči trajanje tih postupaka; prvo su ih izgladnjivali u logorima, zatim ih skidali do gole kože, pa ih slali pod tuš, zatim su brižljivo održavali gomile leševa, pedantno razvrstavali njihovu odeću, beležili šta su imali od ličnih predmeta... Ako su hteli samo da ih pobiju, to i nije bio baš razuman postupak. Ali ako su tražili nešto, neku poruku koju je ušivenu u porub odeće, u ustima, istetoviranu na telu, čuvao neko među milionima ljudi, predstavnik Jerusalimskih vitezova i jedan od Trideset šestorice Nevidljivih, onda je postupak bio i te kako razuman... Neobjašnjiva birokratija genocida može se objasniti samo postojanjem Plana! Hitler je kod Jevreja tražio neko uputstvo, ideju kako da pomoću Klatna tačno odredi tačku preseka podzemnih struja pod udubljenim svodom koji šuplja Zemljina kugla gradi samoj sebi. Te struje se u tački preseka, obratite pažnju na savršenstvo cele zamisli, poklapaju sa nebeskim strujama, pa tako teorija o šupljoj Zemlji ostvaruje, nazovimo je tako, drevno hermetičko otkrovenje – ono što se nalazi gore isto je kao ono što se nalazi dole! Mistični Pol se poklapa sa Središtem Zemlje, tajni crtež zvezda je u isti mah i tajni crtež podzemnog sveta Agarte, nema nikakve razlike između nebesa i pakla, a Gral je i *lapis ex illis* i *lapis ex coelis* jer je Kamen mudrosti koji nastaje kao omotač, svršetak, granica, podzemna materica nebesa! A Hitler je mislio da će, kad bude saznao gde je ta tačka, u udubljenom središtu Zemlje, koje je istovremeno i idealno središte neba, postati gospodar sveta – Kralj Sveta i to zahvaljujući svom rasnom pravu. Zato je do poslednjeg trenutka, i iz svog bunkerskog bezdana, mislio da još uvek može da otkrije Mistični pol.“

„Prestani“, rekao je Diotalevi. „Sad mi je stvarno pozlilo. Muka mi je.“

„Stvarno mu nije dobro, nije u pitanju ideološka rasprava“, kazao sam.

Izgleda da je Belbo tek tada shvatio. Hitro je ustao da pridrži prijatelja koji se oslanjao o sto i činilo se da samo što ne izgubi svest. „Izvini, prijatelju, zaneo sam se. Sigurno ti nije pozlilo zbog onoga što sam pričao? Pa već dvadeset godina zbijamo takve šale, zar ne? Tebi stvarno nije dobro, možda je zbilja gastritis? Ako je tako, dovoljno je da popiješ tabletu ranisana. I da staviš termofor na stomak. Hajde, otpratiću te kući, a posle možeš da pozoveš lekara, bolje je da te pregleda.“

Diotalevi je rekao da može sam da ode kući taksijem, da još nije na samrti. Treba samo da prilegne. Sigurno će pozvati lekara. I nije mu pozlilo od Belbove priče, nije mu bilo dobro još od prethodne večeri. Čini se da je Belbu laknulo i otpratio ga je do taksija.

Vratio se zabrinut: „Kad bolje razmislim, naš prijatelj već nekoliko nedelja ne izgleda baš najbolje. Ima te podočnjake... Pa, majku mu, trebalo bi da sam umro od ciroze još pre deset godina, a ništa mi ne fali, dok on živi kao isposnik a dobije gastritis, ili možda nešto još gore, mislim da ima čir. Nek se nosi i naš Plan! Svi se ponašamo kao ludaci.“

„Ipak, mislim, ako popije tabletu ranisana, prestaće da ga boli“, rekao sam.

„Slažem se. Ali još bolje ako stavi i termofor. Nadam se da će biti razuman.“

Qui operatur in Cabala... si errabit in opere aut non purificatus accesserit, deuorabitur ab Azazale.

(Pico della Mirandola, *Conclusiones Magicae*)

Diotaleviju je pozlilo krajem novembra. Sutradan smo ga očekivali u kancelariji, ali nam se javio telefonom i rekao da ide u bolnicu. Lekar mu je kazao da simptomi nisu zabrinjavajući, ali da je bolje da ga detaljno ispitaju.

Belbo i ja smo povezali njegovu bolest s Planom, smatrali smo da smo možda otišli predaleko. Tešili smo jedan drugog da je to nerazumno, ali ipak smo osećali krivicu. Bilo je to drugi put da se osećam kao Belbov saučesnik, prvi put smo obojica prećutali istinu (inspektoru De Anđelisu), a ovog puta smo, opet obojica, suviše pričali. Bili smo sigurni da je nerazumno da krivimo sebe, ali nismo mogli da se oslobodimo nelagode. I tako nismo pominjali Plan više od mesec dana.

Diotalevi se pojavio posle dve nedelje i nehajno nam saopštio da je zatražio od Garamona da mu odobri duže bolovanje. Savetovali su mu neku terapiju, nije zalazio u detalje, ali mora da odlazi u kliniku više puta nedeljno, a to će biti pomalo iscrpljujuće. Nije mi izgledao da može biti iscrpljeniji nego što već jeste, koža mu je već poprimila istu boju kao kosa. „I ostavite se tih vaših priča“, rekao je, „rđavo utiču na zdravlje, kao što vidite. Tako se Rozenkrojceri svete.“

„Ne brini“, odvratio mu je Belbo sa smeškom, „videće ti Rozenkrojceri svog boga kad ih mi dohvatimo, ima da te ostave na miru. Očas posla.“ I pucnuo je prstima.

Terapija je trajala do početka naredne godine. Ja sam se udubio u Istorijat magije. To je prava istorija, mislio sam, a ne one naše izmišljotine. Garamon bi bar jednom dnevno navraćao do naših prostorija da se raspita kako je Diotalevi. „I molim vas, gospodo, obavestite me ako mu bilo šta treba, mislim ako ima bilo kakvih problema, okolnosti u kojima bismo ja i ova kuća mogli nešto da učinimo za našeg vrlog prijatelja. On mi je kao sin, da ne kažem kao brat. Ipak živimo u civilizovanoj zemlji, hvala Bogu i šta god da se priča, imamo izvrsnu zdravstvenu i socijalnu zaštitu.“

I Alje se ponašao brižno, pitao nas je kako se zove ta klinika i zvao telefonom upravnika, svog dragog prijatelja (a pritom, kako je rekao, on je brat jednog POST-a s kojim je u izuzetno srdačnim odnosima). Diotalevi će imati odličnu negu.

Lorenca je bila potresena. Svrćala je u Garamon skoro svakog dana da čuje novosti o Diotaleviju. Trebalo je da Belbo bude srećan zbog toga, ali on je iz toga izvukao sumoran zaključak. Lorenca mu je opet izmicala jer nije dolazila zbog njega.

Uoči Božića slučajno sam čuo delić njihovog razgovora. Lorenca mu je rekla: „Kad ti kažem, sneg je veličanstven, a imaju i divno uređene sobe. Ti bi se savršeno uklopio. Hoćeš li?“ Zaključio sam da će zajedno otputovati za Novu godinu. Ali jednog dana, posle Bogojavljenja, kad se Lorenca pojavila u hodniku, Belbo joj je rekao: „Srećna Nova godina“, i izmakao se kad je pokušala da ga zagri.

Krenusmo odatle i dođosmo u kraj po imenu Milestre... gde kažu življaše neko koga svi Starcem sa Planine nazivahu... U tim visokim brdima što okruživaše dolinu sa sviju strana, podigao je on debele i vrlo visoke zidine koje opasivaše XXX milja, ulazilo se u tvrđavu kroz dvoje vratnice koje bejahu skrivene, uklesane u steni.

(Odorico da Pordenone, *De rebus incognitis*, Impressus Esauri, 1513, gl. 21, str. 15)

Jednoga dana, krajem januara, išao sam ulicom Markeze Gvaldi gde sam parkirao kola, kad sam ugledao Salona kako izlazi iz Manucija. „Malo sam ćaskao s prijateljem Aljeom...“, rekao mi je. Otkud sad „prijateljem“? Ako se dobro sećam one zabave u Pijemontu, Alje ga nije voleo. Da li je to Salon došao da njuška po Manuciju, ili je Alje hteo da ga iskoristi kako bi stupio u kontakt pitaj boga s kim?

Nije mi dozvolio da malo bolje razmislim o tome jer me je pozvao na piće, pa smo se tako obreli u Piladu. Nikad ga nisam video u kafeu, ali je pozdravio starog Pilada kao da se odavno poznaju. Kad smo seli za sto, upitao me je kako napreduje moj Istorijat magije. I to je znao. Pokušao sam da ga izazovem da mi nešto otkrije o šupljoj Zemljinoj kugli i o onom Sebotendorfu čije je reči naveo Belbo.

Nasmejao se: „Ha, k vama očito navraća tušta i tma ludaka! Nemam pojma o toj teoriji o šupljoj Zemlji. Ali zato taj fon Sebotendorf, stvarno je bio na svoju ruku... Usudio se da Himleru i ostaloj bratiji napuni glavu idejama koje su bile pogubne za nemački narod.“

„Kojim idejama?“

„Istočnjačkim maštarijama. Taj je izbegavao Jevreje, a upao je u orijentalnu zamku i divio se Arapima i Turcima. Znete li da je Himler na svom pisaćem stolu, pored *Mein Kampf*-a uvek držao i *Kuran*? Sebontendorf je još u mladosti bio opčinjen nekom turskom tajnom sektom i počeo da proučava islamsku gnostiku. On je govorio 'Firer', a u stvari je u njemu video Starca sa Planine. A kad su svi zajedno

osnovali esesovske odrede, namera im je bila da stvore organizaciju nalik na Asasine... Da li ste se zapitali zašto su Turska i Nemačka bile saveznice u Prvom svetskom ratu?"

„A otkud vi to znate?"

„Čini mi se da sam vam već rekao da je moj siroti tata radio za rusku Ohranu. E pa eto, sećam se da je carska policija u to doba bila zabrinuta zbog Asasina, čini mi se da je Račkovski prvi nešto naslutio... Docnije nisu više sledili taj trag, jer da su bili umešani Asasini, to bi značilo da Jevreji nisu umešani, a samo su Jevreji tada bili prava opasnost. Kao i uvek. Jevreji su se vratili u Palestinu i primorali ove druge da izađu iz svojih jama. Ali, to je vrlo zamršena priča, bolje da ne ulazimo u to."

Kao da se pokajao što se izbrbljao i žurno se oprostio od mene. A dogodilo se još nešto. Posle svega što se izdešavalo, sad sam siguran da nisam sanjao, ali tog dana sam mislio da mi se priviđa. Pratio sam pogledom Salona dok je izlazio iz kafea i učinilo mi se da sam video kako se na uglu sastao s nekom prilikom istočnjačkih crta lica.

Kako bilo, Salonove reči su bile dovoljne da ponovo uzburkaju moju maštu. Starac sa Planine i Asasini nisu mi bili nepoznati, pomenuo sam ih u svom diplomatskom radu, Templare su optužili da su i s njima u dosluhu. Kako smo mogli da ih zaboravimo?

Tako sam opet uposlio svoj um, a bogami i prste, dok sam prelistavao stare beleške. Onda mi je sinula toliko neverovatna ideja da nisam mogao da se uzdržim.

Jednog jutra banuo sam u Belbovu sobu: „Oni su sve pogrešno shvatili. I mi smo sve pogrešno shvatili."

„Smirite se, Kazobon, o čemu pričate? Pa da, zaboga, Plan!" Na trenutak je oklevao. „Znate li da imam rđave vesti o Diotaleviju? On neće ništa da kaže, zvao sam kliniku i nisu hteli ništa određeno da mi kažu jer nismo u srodstvu. Pa on nema rođake, ko će onda o njemu da brine? Nije mi se dopalo to njihovo prećutkivanje. Rekli su da je nešto benigno, ali terapija nije bila dovoljna, ne bi bilo loše da provede u bolnici tridesetak dana, videće, možda bi vredelo da se izvrši i hirurški zahvat... Ukratko, ti ljudi neće da mi kažu tačno šta je i to mi se nimalo ne sviđa."

Nisam znao šta da odgovorim, počeo sam da prelistavam neki spis, da mu odvratim pažnju sa svog slavodobitnog upada. Ali, Belbo nije odoleo. Ponašao se kao kockar kojem su iznenada mahnuli špilom karata ispred nosa. „Do đavola“, reče. „Nažalost, život teče dalje. Ispričajte mi.“

„Sve su pogrešno shvatili. I mi smo sve, ili skoro sve, pogrešno shvatili. Elem, Hitler je uradio to što je uradio s Jevrejima, ali nije saznao ništa. Pola sveta se bavi okultizmom i već vekovima se upinje da nauči hebrejski, na sve strane pokušavaju nešto da iščeprkaju pomoću kabale, a jedva ako uspeju da iznedre horoskop. Zašto?“

„Otkud znam... Možda zato što je deo poruke koji čuvaju Jerusalimski vitezovi još uvek negde skriven. Osim toga, ni odlomak koji čuvaju pavlikijani nije se pojavio, bar koliko je nama poznato...“

„Tako bi mogao da odgovori Alje, ali ne i mi. Ja imam nešto mnogo bolje. Jevreji uopšte nisu umešani.“

„U kom smislu?“

„Jevreji nemaju nikakve veze s Planom. Nisu ni mogli da budu umešani. Stavimo se u kožu Templara, najpre u Jerusalimu, a potom i u evropskim kapetanijama. Francuski vitezovi dolaze u dodir s Nemcima, Portugalcima, Špancima, Italijanima, Englezima. Svi oni su opet povezani sa vizantijskim oblastima, a pre svega odmeravaju snage sa zajedničkim neprijateljem, Turcima. Kao što smo već rekli, oni vode bojeve protiv tog neprijatelja, ali i pregovaraju s njim. Takav je odnos snaga tada vladao, a odnose su održavali vitezovi, po položaju međusobno ravnopravni. A kakav je u to doba bio položaj Jevreja u Palestini? Bili su rasna i verska manjina, Arapi ih nisu dirali, poštovali su ih i ophodili se blagonaklono prema njima, ali s visine, dok su se hrišćani užasno ponašali prema njima, jer ne smemo zaboraviti da su tokom brojnih krstaških ratova usput pljačkali njihova geta i vršili pokolje kad god im se prohtelo. A mi sad treba da mislimo da su Templari, gordi kakve ih je Bog dao, razmenjivali tajna obaveštenja sa Jevrejima? Ni u kom slučaju. A po evropskim kapetanijama Jevreji su bili zelenaši i kao takvi na rđavom glasu. Templari su koristili njihove usluge, ali im se sigurno nisu poveravali. Ovamo pričamo o odnosu među vitezovima, gradimo plan duhovnog viteštva, a mogli smo da zamislimo da su Templari iz Provena u tu rabotu uvukli građane nižeg reda? Ni u kom slučaju.“

„Ali svi ti renesansni mistici su izučavali Kabalu...“

„Silom prilika, već se bližio treći susret, gubili su strpljenje, tražili prečice, hebrejski jezik im je izgledao sveto i tajanstveno. Kabalisti su prionuli na posao za svoj groš ili ko zna s kakvom namerom, a Trideset šestorica rasutih po svetu uvteli su u glavu da taj nerazumljiv jezik skriva pitaj boga kakve tajne. Čini mi se da je Piko dela Mirandola rekao: '*Nulla nomina, ut significativa et in quantum nomina sunt, in magico opere virtutem habere non possunt, nisi sint Hebraica.*' Pa šta onda? Piko dela Mirandola je bio budala.“

„Nego šta!“

„Sem toga, pošto je bio Italijan, nije bio uključen u Plan. Šta je on uopšte znao o tome? Još manje su znali kojekakvi Agripe, Rojhlini i slična bratija koja je grozničavo sledila taj pogrešan trag! Rekonstruišem priču o pogrešnom tragu, razumete? Potpali smo pod uticaj Diotalevija i njegovog petljanja s kabalom. Pošto je Diotalevi petljao s kabalom, mi smo ubacili Jevreje u Plan. A da se Diotalevi bavio kineskom kulturom, da li bismo i Kineze ubacili u Plan?“

„Možda i bismo.“

„A možda i ne bismo. Ali ne treba da očajavamo, svi su nas naveli na grešku. Jer svi su pogrešili, od Postela, pa naovamo, verovatno. Dvesta godina posle zbivanja u Provenu bili su ubeđeni da šestu grupu čine Jerusalimski vitezovi. Ali nije bilo tako.“

„Izvinite, Kazobon, ali mi smo ispravili Ardentijevo tumačenje i kazali da se susret na kamenu nije odigrao u Stounhendžu već u džamiji u Omaru.“

„I pogrešili smo. Stena ima koliko hoćeš. Trebalo je da se setimo nekog mesta koje se nalazi na steni, na planini, na nekom kamenu, grebenu, litici... Šesta grupa očekuje susret u tvrđavi Alamut.“

103

I pojavi se Kairos, a u ruci držaše žezlo kao znak kraljevskog dostojanstva i predade ga prvom stvorenom bogu, ovaj uze žezlo i reče: „Tvoje tajno ime imaće 36 slova.“

(Hasan-i Sabbāh, *Sargozašt-i Sayyid-nā*)

Pokazao sam svoju domišljatost, ali trebalo je da pružim i objašnjenja. Naredne dane sam proveo u izlaganju dugih, detaljnih objašnjenja potkrepljenih dokazima koje sam ređao Belbu dok smo sedeli u Piladu, a on me je slušao, pogled mu je bivao sve mutniji, palio je cigarete jednu za drugom, a svakih pet minuta bi Piladu pružao praznu čašu s trunkom leda na dnu. Pilade bi mu brže-bolje nasuo piće, ne čekajući da mu Belbo išta kaže.

Prvi dokazi su poticali iz istih izvora u kojima smo naišli i na prve pripovesti o Templarima, od Žerara de Strazbura do Žoenvila. Templarili su dolazili u dodir, ponekad su se i sukobljavali, ali češće su bili u tajnom savezništvu sa Asasinima Starca s Planine.

Razume se da je cela priča bila mnogo složenija. Sve je počelo posle Muhamedove smrti, kad je došlo do raskola između sledbenika muslimanskog običajnog prava, sunita, i pristalica Alije, Prorokovog zeta, muža njegove kćeri Fatime, kojem je oduzet tron. Alijini poklonici su osnovali *shi'a*, grupu posvećenih koji su stvorili jeretičko krilo islama, šiite. Tako je nastalo tajno učenje po kojem se otkrovenje ne postiže pomoću tradicionalnog tumačenja Prorokovih reči, već je oličeno u ličnosti imama, gospodara, vladara, bogolikog, božanskog prikazanja, ukratko: Kralja Sveta.

A šta se potom događalo sa tim jeretičkim krilom islama, kojae je malo-pomalo potpadalo pod uticaj svih mogućih ezoterijskih učenja iz Sredozemlja, od manihejaca do gnostičara, od neoplatoničara do iranske mistike, svih onih struja čiji smo razvoj na Zapadu godinama pratili? Bila je to duga priča, nismo uspevali da razmotamo to klupko, između ostalog i zbog arapskih pisaca i ličnosti čija su imena bila preduga, a i u najozbiljnijim radovima njihova imena su transkribovana dijakritičnim znacima, pa u sitne sate nismo više razlikovali Abū 'Abdi'l-lā Muhammad b. 'Alī ibn Razzām aṭ-Ṭā'ī al-Kūfī, Abū Muḥammad 'Ubaydu 'l-lāh, Abū Mu'ini'd-Dīn Nāṣir ibn Hosrow Marwāzī Qobādyānī (mislim da bi se neki Arapin našao na istoj mucu kad bi morao da razluči ko su Aristotel, Aristoksen, Aristarh, Aristid, Anaksimandar, Anaksimien, Anaksagora, Anakreont i Anaharsis).

Ali jedno je bilo sigurno, šiiti su se podelili na dve struje. Jednu su činili takozvani dodekamani, sledbenici nestalog Imama koji su verovali u njegov povratak, a drugu ismailiti koji su se razvili u kraljevstvu dinastije Fatimida u Kairu, a docnije se reformisali i

učvrstili u Persiji, zahvaljujući Hasanu ibn Sabahu. On je bio očaravajuća, mistična i okrutna ličnost. A Hasan je za svoje središte, za svoje neosvojivo boravište, odabrao upravo tvrđavu Alamut, to Orlovsko gnezdo jugozapadno od Kaspijskog mora.

Tu je Hasan bio okružen svojim sledbenicima, *fidā' iyyūn*, ili *fedain*, koji su mu bili verni do smrti i koristio ih je za politička ubistva, kao oružje u *gihād hafī*, odnosno *džihadu* – tajnom svetom ratu. On ih je zvao *fedainima*, a docnije će se proslaviti pod žalosnim imenom *asasini*. To ime danas ne zvuči nimalo lepo, ali u to doba, njima je izgledalo sjajno, kao znamenje kaluđera ratnika spremnih da poginu za veru i veoma su podsećali na Templare. Duhovno viteštvo.

Tvrđava ili zamak Alamut je u stvari Kamen. Podignut je na visokom grebenu dužine četiristo metara, a širina mu je na pojedinim mestima svega nekoliko koraka, najviše trideset. Onima koji su pošli putem za Azerbejdžan iz daleka je izgledao kao prirodna stena, bela kad je obasja sunce, plavičasta u grimiznom zalasku sunca, bleđa u praskozorje, a plamena u zoru, katkad zaklonjena oblacima ili bleštava dok oko nje munje paraju nebo. Na njenim gornjim ivicama jedva su se nazirale četvorougane kule nesigurnih obrisa koje je očito izgradila ljudska ruka. Iz podnožja je izgledala kao mnoštvo oštih litica koje štrče uvis stotinama metara i preteći se nadnose nad posmatračem. Najpristupačnija padina bila je u stvari vrletni klizavi šljunkoviti usov, arheolozi ni dan-danas ne uspevaju da se popnu do vrha, a u to vreme ljudi su se uspinjali nekim tajnim zavojitim stepeništem grubo urezanim u stenu, kao da je neko nožem ljuštio okamenjenu jabuku, pa je za njenu odbranu bio dovoljan jedan jedini strelac. Neosvojiva, izgubljena u vrtoglavim visinama Drugog sveta. Alamut, tvrđava Asasina. Do nje se moglo dopreti jedino na krilima orla.

Tu je vladao Hasan, a posle njega svi oni koji su nosili ime Starca s Planine, prvi među njima bio je njegov naslednik, pakleni Sinan.

Hasan je izumeo sistem pokoravanja kako svojih ljudi tako i neprijatelja. Protivnicima je pretio da će ih ubiti ako se ne povinuju njegovoj volji. A Asasinima niko nije mogao da umakne. U doba kad su se krstaši još upinjali da osvoje Jerusalim, jedan od tih ubica, preobučen u derviša, nožem je na smrt izbo Nizama I Mulka, sultanovog velikog vezira, dok su ga u nosiljci odnosili u njegov lični

harem. Atabeg iz Himsa, opet, silazio je niz stepenište svog zamka na uobičajenu molitvu petkom, kad ga je opkolila četa do zuba naoružanih vojnika, bile su to ubice koje je poslao Starac s Planine i izbole su ga svojim bodežima.

Sinan je odlučio da ubije hrišćanskog plemića Korada od Monferata, pa je obučio dvojicu svojih ljudi, koji su se, posle napornih priprema, priključili tim nevernicima, pošto su usvojili njihov jezik i običaje. Dok je markiz, ništa ne sluteći, boravio na gozbi koju je u njegovu čast priredio biskup iz Tira, Sinanovi ljudi, preobučeni u kaluđere, iznenada su ga napali i ranili. Markizovi telohranitelji odmah su ubili jednog Asasina, a drugi se sklonio u crkvu, sačekao da donesu ranjenika, napao ga i dokrajčio, a zatim blaženo ispustio dušu.

To je bilo moguće, pripovedali su svi arapski historiografi sunitskog porekla, a potom i hrišćanski hroničari, od Odorika da Pordenonea do Marka Pola, zato što je Starac s Planine smislio okrutan način da privoli svoje vitezove da mu budu slepo odani i gotovi da daju svoj život za njega, da budu nepobedive ratne mašine. Kao sasvim mlade bi ih ugrabio na spavanju i odneo na svoju kulu, obasipao ih svakojakim đakonijama, vinom, okruživao lepim ženama, cvećem, priređivao im raskošne gozbe, omamljivao ih hašišom – po njemu je sekta i dobila ime. I kad više ne bi mogli da se odreknu tih raskalašnih navika i te imitacije raja, opet bi ih u snu odnosio iz tog vrta. Kad bi se probudili, mogli su da odluče hoće li da izvrše ubistvo za njegov račun, pa ako im to pođe za rukom, vratiće se u onaj raj zauvek, a ako ne uspeju, biće večno robovi u toj dolini sina Enomova.

A oni, omamljeni drogom, spremni da se potčine njegovoj volji, žrtvovali su i sebe i druge; te ubice i same osuđene na smrt, uklete žrtve i krvnici u isti mah.

Kako su samo krstaši strepeli od njih, kakve su bajke pripovedali o njima u noćima bez mesečine, dok je duvao vreli pustinjski samum! Koliko su im se samo Templari divili, tim zverima vazda spremnim da se žrtvuju! Pristajali su da im plaćaju drumarinu, a zauzvrat su od njih uzimali zvaničan porez. Beše to neprekidna igra uzajamnih popuštanja, saučesništva, bratimljenja po oružju. I dok su se u otvorenim sukobima nemilosrdno klali, tajno su šurovali, jedni drugima došaptavali mistična prikazanja, čarobne formule, alhemičarska umeća...

Templari su svoje okultne obrede preuzeli od Asasina. Da veliki meštri i inkvizitori kralja Filipa nisu bili tako glupi i neuki, shvatili bi da su pljuvanje Raspeća, ljubljenje zadnjice, crna mačka i obožavanje Bafometa, bili samo puko ponavljanje drugih obreda koje su Templari upražnjavali pod dejstvom prve tajne koju su spoznali na Istoku, a to je hašiš.

Stoga je očito da je Plan nastao upravo na tom mestu, drugačije nije ni moglo biti. Templari su od ljudi iz Alamuta naučili šta su podzemne struje, s njima su se sastali u Provenu i skovali tajni plan koji treba da izvrše Trideset šestorica Nevidljivih. Zbog toga je Kristijan Rozenkrojc docnije i odlazio u Fez i druga mesta na Istoku, zbog toga se i Postel okrenuo Istoku, zbog toga su renesansni čarobnjaci preuzeli sa Istoka i iz Egipta, sedišta fatimida ismailita, božanstvo po kojem je Plan dobio ime, a to je Hermes, Hermes Teut, ili Tot, a onaj smutljivac Kaljostro smislio je svoje obrede po egipatskim crtežima. A jezuiti uopšte nisu bili tako praznoglavi kako smo zamišljali, njihov vrli Kirher odmah se bacio na hijeroglife i na koptski, pa i druge orijentalne jezike; pošto je hebrejski bio samo pokriće, povelili su se za modom tog vremena.

Ovi spisi ne obraćaju se običnim smrtnicima... Gnostičko poimanje dostupno je samo odabranima... Stoga, po onoj biblijskoj: ne prosipajte svoje bisere pred svinje.

(Kamal Jumblatt, Intervju za časopis *Le Jour*, 31. 3. 1967)

Arcana publicata vilescunt: et gratiam prophanata amittunt.
Ergo: ne margaritas objice porcis, seu asino substerne rosas.

(Johann Valentin Andreae, *Die Chymische Hochzeit des Christian Rosencreutz*, Strassburg, Zetzner, 1616, zapis na naslovnoj strani)

A opet, gde da nađeš nekoga ko bi umeo da čeka na kamenu šest vekova i ko je tako i učinio? Razume se, Alamut je na kraju pao pod najezdom Mongola, ali je sekta ismailita očuvana svuda na Istoku, delimično se pomešala sa sufističkom strujom izvan šiitskog krila, a delimično je stvorila strašnu sektu Druza, i najzad, očuvali su je Hođa Indijci, sledbenici Age Kana, nedaleko od Agarte.

Ali, otkrio sam još štošta. Za vreme vladavine dinastije Fatimida, pod uticajem hermetičkih znanja starih Egipćana koja su se izučavala na akademiji u Heliopolisu, u Kairu je osnovana Kuća nauka. Kuća nauka?! Šta je nadahnulo Bekona da opiše Solomonovu kuću? Po kom uzoru je uređen Konzervatorijum?

„Tako je, tako je! Nema više nikakve sumnje“, zaneseno je govorio Belbo. A onda bi dodao: „A šta je sa kabalistima?“

„Ta priča se uporedo razvijala. Rabini u Jerusalimu su naslutili da su Templari i Asasini nešto zakovali, a rabini iz Španije su nanjušili nešto obilazeći kapetanije po Evropi, tobože kao zajmodavci. Nisu posvećeni u tajnu, pa su u ime nacionalnog ponosa odlučili da sami dođu do tog saznanja. Šta, zar mi, izabrani narod, pa da nemamo pojma o tajni nad tajnama? I dok si dlanom o dlan, stvorena je kabalistička tradicija, junački pokušaj prognanih i odbačenih da prkose gospodarima, tim tlačiteljima koji uobražavaju da sve znaju.“

„Ali, tako su hrišćani stekli utisak da Jevreji stvarno sve znaju.“

„A onda je, u zao čas, neko napravio strašnu omašku. Pobrkao je Ismail i Izrael.“

„Znači, Barijel, *Protokoli* i holokaust su plod obične zamene nekoliko slova.“

„Šest miliona Jevreja stradalo je zbog greške Pika dela Mirandole.“

„A možda postoji i drugi razlog. Izabrani narod je preuzeo na sebe obavezu da tumači Knjigu. I drugi su se zarazili tom opsednutošću, ali pošto nisu ništa otkrili u Knjizi, osvetili su se Jevrejima. Ljudi se boje onoga ko ih tera da se suoče sa Zakonom. Ali zašto se Asasini nisu ranije pojavili?“

„Zaboga, Belbo! Pomislite samo kakav je očaj zavladao u tim krajevima, još od bitke kod Lepanta. Vaš Sebotendorf je ipak shvatio da turski derviši možda nešto znaju, ali Alamuta više nije bilo, ko zna gde su se oni pritajili. Čekaju. A sad je kucnuo njihov čas, na krilima islamskog iredentizma i oni dižu glavu. Kad smo Hitlera uključili u Plan, otkrili smo valjan razlog za Drugi svetski rat. Sad smo uključili i Asasine iz Alamuta, što objašnjava sve ono što se već godinama dešava od Sredozemlja do Persijskog zaliva. A na taj način nalazimo mesto i za TRES, Templi Resurgentes Equites Synarchici. To je udruženje čiji je cilj da najzad poveže i pomiri duhovno viteštvo različitih vera.“

„Ili podstiče njihove sukobe da bi zaustavilo taj proces i lovilo u mutnom. Sve je jasno. Došli smo do samog kraja našeg prekranja istorije. Možda će u odsutnom času Klatno pokazati da je *Umbilicus Mundi* u Alamutu?“

„Da ne preterujemo. Više mi se sviđa da to ostane neizvesno, da visi u vazduhu.“

„Kao Klatno.“

„Ako vam se tako sviđa. Pa ne možemo da kažemo baš sve što nam padne na pamet.“

„Sigurno. Doslednost pre svega.“

Te večeri sam prosto bio ponosan što sam smislio tako lepu priповest. Bio sam esteta koji koristi svet od krvi i mesa da bi izgradio Lepotu. Belbo je već postao pravi posvećenik. Kao i svi drugi posvećenici, ne zbog otkrovenja, već *faute de mieux*.

105

Claudicat ingenium, delirat lingua, labat mens.

(Lucretius, *De rerum natura*, III, 453)

Belbo je sigurno baš tih dana pokušao da shvati šta mu se to događa. Ali strogost s kojom je procenjivao sopstvene postupke nije mogla da ga odvrati od rđave navike koju je sticao.

FILENAME: A kad bi bilo tako?

Da izmisliš Plan: Plan ti služi kao opravdanje i to toliko da nisi odgovaran ni za isti taj Plan. Dovoljno je da hitneš kamen i sakriješ ruku iza leđa. Ne bi bilo propasti kad bi stvarno postojao neki Plan.

Čečillija nikad nije bila tvoja zato što su Arhonti onesposobili Anibala Kantalamesu i Pija Boa da sviraju najpodatniji od svih limenih instrumenata. Uzmakao si pred bandom s Potoka zato što su Dekade htele da te sačuvaju za neki drugi pogrom. A čovek s ožiljkom ima moćniju amajliju nego ti.

Plan, krivac. San ljudskog roda. *An Deus sit*. Ako postoji, onda je on kriv za sve.

Nisam izgubio adresu Cilja, već Početka. To nije predmet koji treba da posedujem, već podmet koji me poseduje. Zlo je manje kad smo svi u istom loncu, šta nam drugo poručuje Mit, ako ne to? Dvostruki dvanaesterac.

Ko je napisao onu najutešniju misao koja se ikad rodila? Ništa me neće ubediti da ovaj svet nije plod boga tame, da ja nisam produžetak njegove senke. Vera nas dovodi do Apsolutnog optimizma.

Istina je, bludničio sam (i nisam), ali Bog nije umeo da razreši problem Zla. Hajde, da istucamo novorođenče u avanu, pa da ga uvaljamo u biber i med. Bog tako hoće.

Ako baš moraš da veruješ, neka to bude religija koja ti neće nametati osećanje krivice. Nesuvisla, zamagljena, podzemna vera koja nema kraja. Kao roman, a ne kao teologija.

Pet staza, a samo jedan cilj. Kakvo rasipanje. Bolji je lavirint, koji vodi na sve strane i nikud. Da bi otmeno umro, moraš da živiš barokno.

Samo ako je Stvoritelj zao, mi smo dobri.

A kad ne bi bilo kosmičkog Plana?

Kakva sprdnja, da živiš u izgnanstvu, a niko te nije prognao.

I to u izgnanstvu iz nepostojećeg mesta.

A šta ako Plan postoji, ali ti večno izmiče?

Kad vera posustane, umetnost stupa na scenu. Izmislićeš Plan, kao metaforu nečeg što ne možeš da spoznaš. I zavera koju su skovali ljudi može da ispuni prazninu. Nisu objavili moje delo *Srce i strasnos* jer ne pripadam templarskom klanu.

Da živiš kao da postoji neki Plan – Kamen mudrosti.

If you cannot beat them, join them. Ako postoji Plan, treba samo da mu se prilagodiš...

Lorenca me iskušava. Poniznost. Kad bih bio dovoljno ponizan da prizivam anđele, iako ne verujem u njih, i da opišem pravi krug, pronašao bih svoj mir. Možda.

Ako poveruješ da tajna postoji, osetićeš se kao posvećenik. Šta te košta?

Da stvoriš neizmernu nadu koja se ne može nikada iskoreniti jer i nema korene. Ako preci ne postoje, neće se nikad pojaviti da kažu da si ih izdao. Vera koju možeš zauvek održati jer je neprestano izneveravaš.

Kao Andree: da poigravajući se, načiniš najveće otkrovenje u istoriji, i dok ostali ne mogu ništa da razaberu, zaklinješ se do kraja života da to nisi bio ti.

Da stvoriš istinu nejasnih obrisa. Čim neko pokuša da je objasni, ti ga izopštiš. Podržavaš samo one koji su još neodređeniji nego ti. Jamais d'ennemis à droite.

Zašto da pišeš romane? Bolje da prepraviš Istoriju. Posle ćeš i sam postati Istorija.

Zašto radnju ne smestite u Dansku, gospodine Viljeme Š.? Džim Konoplja Johan Valentin Andree Luka Matej luta po ostrvlju Sonda od Patmosa do Avalona, od Mon Blana do Mindanaa, od Atlantide do Soluna... Na saboru u Nikeji, Origen odseca svoje testise i krvave ih pokazuje ocima u Gradu Sunca, Hiramu koji se kezi *filioque filioque* dok Konstantin zabada svoje kandže u prazne očne duplje Roberta Flada, smrt smrt Judejcima u antiohijskom getu, Dieu et mon droit, nek se vijori templarski barjak, udri ofite i borborite što otrovno brbore. Čuju se trube i stižu Chevaliers Bienfaisants de la Cité Sainte s odrubljenim arapskim

glavama na kopljima, Rebis, Rebis! Magnetni uragan, ruši se Kula, Račkovski se cereka nad spaljenim telom Žaka de Molea.

Nisi bila moja, ali zato mogu da dignem celu istoriju čovečanstva u vazduh.

Ako je problem to odsustvo bića, a biće je ono što se iskazuje na mnogo načina, onda što više pričamo, to više ima bića.

San nauke jeste da bića ima što manje, da ono bude sažeto i izrecivo, $E=mc^2$. Greška. Još od pamtiveka, da bismo se spasli, moramo da želimo da biće bude nedokučivo, da ga ne možemo uhvatiti ni za glavu ni za rep. Kao zmija koju je pijani mornar vezao u nerazmrsiv čvor.

Da izmišljaš, mahnito, ne vodeći računa o povezanosti, da to više ne može ukratko da se prepriča. Jednostavna štafetna igra znakova, jedno obeležje iskazuje sledeće i tako bez prestanka. Da čitav svet postane vrzino kolo lančanih anagrama. A potom da poveruješ u Neizrecivo. Zar to nije pravo tumačenje Tore? Istina je anagram anagrama. Anagrams = ars magna.

Sigurno se to zbilo baš tih dana. Belbo je odlučio da ozbiljno shvati univerzum đavoljubaca, i to ne zbog viška, već zbog nedostatka vere.

Osećao se poniženim zbog svoje nesposobnosti da stvara (čitavog života su mu izneverene nade i neispisane stranice služile kao uzajamne metafore, a sve to zbog njegovog tobožnjeg, neprimetnog kukavičluka), a sad je polako shvatao da je gradnja Plana zapravo stvaralaštvo. Zaljubio se u svog Golema i tu pronašao utehu. Njegov život – i život celog čovečanstva – kao umetnost; a u nedostatku umetnosti, umetnost kao laž. *Le monde est fait pour aboutir à un livre (faux)*. Ali sad je pokušavao da poveruje u tu lažnu knjigu, jer, kao što je napisao u fajlu, da je zavera stvarno postojala, on više ne bi bio kukavica, poražen i bezvoljan.

Odatle je proisteklo sve ono što se docnije odigralo. Iako je znao da je Plan nestvaran, pokušao je da ga upotrebi ne bi li potukao protivnika, prema njegovom mišljenju stvarnog. A potom, kad je video da Plan steže obruč oko njega, kao da je stvaran, ili kao da je Belbo istog kova kao i njegov Plan, otišao je u Pariz, kao da ga tamo čeka neko otkrovenje, izbavljenje.

Iz dana u dan, godinama, izjedala ga je griža savesti što se bavio samo vlastitim utvarama, a sad mu je laknulo jer je nazreo utvare koje su postajale stvarne, još neko je znao za njih, pa makar to bio i Neprijatelj. Da li je otišao pravo u vučje čeljusti? Svakako, jer je taj vuk poprimio određeni oblik, bio je istinitiji od Džima Konoplje, možda i od Ččilije, pa čak i od Lorence Pelegrini.

Belbo je bio bolestan zbog toliko propuštenih prilika, pa mu se činilo da sad hrli u susret nečem opipljivom. Čak nije mogao ni kukavički da uzmakne, bio je priteran uza zid. Strah ga je silio da bude srčan. Izmišljao je i stvorio načelo istine.

Spisak br. 5, šest majica, šest pari gaća i šest maramica, oduvek je golicao maštu istraživača i to uglavnom zbog toga što na njemu uopšte nema čarapa.

(Woody Allen, *Getting even*, New York, Random House, 1966, „The Metterling List“, str. 8)

Nekako baš u to vreme, jedva da je od tada prošlo mesec dana, Lija je odlučila da će mi prijati duži odmor. Izgledaš umorno, govorila mi je. Možda me je Plan iscrpao. A i našem detetu, kako su kazali baka i deka, bio je potreban svež vazduh. Prijatelji su nam ustupili vikendicu na planini.

Nismo odmah oputovali. Morali smo još štošta da obavimo u Milanu, a i Lija je rekla da ništa nije lepše od odmora u gradu, kad znaš da ćeš potom otići na put.

Tih dana sam prvi put pričao Liji o Planu. Prethodno je bila suviše zauzeta oko deteta, znala je samo da s Belbom i Diotalevijem rešavam nekakvu zagonetku i da to povremeno traje čitave dane i noći, ali nisam joj rekao ništa više o tome, otkad mi je održala slovo o psihozi sličnosti. Možda me je bilo stid.

Tih dana sam joj ispričao sve o Planu, do najsitnijih pojedinosti. Lija je znala da je Diotalevi bolestan, a ja sam osećao grižu savesti, kao da sam učinio nešto što nisam smeo i trudio sam se da joj to predstavim kao ono što jeste, samo domišljato poigravanje.

A Lija mi je rekla: „Pime, ne sviđa mi se tvoja priča.“

„Zar nije lepa?“

„I sirene su bile lepe. Izvini, šta ti znaš o svojoj podsvesti?“

„Ništa. Ne znam ni da li je uopšte imam.“

„Eto vidiš. Sad zamisli da je neki bečki šaljivdžija, da bi uveselio svoje prijatelje, izmislio iz puke zabave i *id* i Edipov kompleks i celo to zamešateljstvo sa snovima koje nikad nije sanjao i Hansićima koje nikad nije video... I šta se onda desilo? Milioni ljudi kao da su jedva dočekali da stvarno postanu neurotični, a hiljade drugih su bili spremni da im uzmu pare za lečenje.“

„Lija, ti si paranoična.“

„Ja? Ti si.“

„Možda smo oboje paranoični, ali bar jedno moraš da mi priznaš – mi smo pošli od Ingolfovog teksta. Izvini molim te, pred nama se našla Poruka Templara, obuzela nas je želja da je do kraja dešifrujemo. Možda smo malo preterali, da bismo se podsmehnuli onima koji dešifruju poruke, ali je poruka zbilja postojala.“

„Ali ti znaš samo ono što ti je rekao taj Ardent, a sam kažeš da je on najobičniji prevarant. Uostalom, baš bih volela da vidim tu poruku.“

Ništa lakše, bila je negde u mojim fasciklama.

Lija je uzela taj list papira, zagledala ga je sa svih strana, malo se namrštila, sklonila je šiške s očiju da bi bolje videla prvi, šifrovani deo poruke. Onda je rekla: „Je li to sve?“

„Zar ti nije dovoljno?“

„I previše. Daj mi dva dana za razmišljanje.“ Kad Lija traži dva dana za razmišljanje, to znači da hoće da mi dokaže da sam glup. Stalno joj prebacujem zbog toga, a ona mi odvrća: „Ako razumem tvoju glupost, onda sam sigurna da te stvarno volim. Volim te iako si glup. Zar to nije utešno?“

Dva dana nismo uopšte pominjali Poruku, a osim toga, stalno je bila van kuće. Uveče bi se šćućurila u uglu sobe i nešto beležila, a zatim cepala ispisane listove, jedan za drugim.

Kad smo stigli na planinu, mališan se ceo dan igrao na livadi. Lija je pripremila večeru i rekla mi da jedem jer sam kost i koža. Posle večere mi je kazala da joj naspem veliku čašu viskija s puno leda i malo soda-vode, zapalila je cigaretu, što čini samo u značajnim prilikama, rekla mi da sednem i objasnila mi sve.

„Obrati pažnju, Pime, jer ću ti dokazati da su najjednostavnija objašnjenja uvek i najtačnija. Taj vaš pukovnik vam je rekao da je Ingolf pronašao neku Poruku u Provenu i ja u to ne sumnjam. Verovatno je sišao u podzemlje i stvarno našao kovčežić s ovim tekstom“, i prstom je pokazivala na one nedovršene rečenice na francuskom. „Niko ne kaže da je pronašao kovčežić optočen dijamantima. Pukovnik vam je samo ispričao da je Ingolf zabeležio kako je prodao neki kovčežić. Što da ne, bio je to antikvitet, sigurno je izvukao koju paricu, ali ko kaže da je posle od toga živeo? Verovatno mu je otac ostavio neko neveliko nasledstvo.“

„A otkud znaš da je kovčežić tako malo vredeo?“

„Zato što je ova poruka kao spisak rublja za perionicu. Hajde da ga ponovo pročitam.“

*a la ... Saint Jean
36 p charrete de fein
6 ... entiers avec saiel
p ... les blancs mantiax
r ... s ... chevaliers de Pruins pour la ... j . nc
6 foiz 6 en 6 places
chascune foiz 20 a ... 120 a ...
iceste est l'ordonation
al donjon li premiers
it li secunz joste iceus qui ... pans
it al refuge
it a Nostre Dame de l'autre part de l'iau
it a l'ostel des popelicans
it a la pierre
3 foiz 6 avant la feste ... la Grant Pute.*

„Pa šta s tim?“

„Zaboga, zar vam nije palo na um da pogledate neki turistički vodič, neki kratak pregled istorije tog Provena? Odmah biste otkrili da je Granž-o-Dim gde je poruka nađena u stvari bilo trgovačko stecište, jer je Proven bio sajamski centar Šampanje. Saznali biste i da se Granž nalazi u ulici Sen Žan. U Provenu se trgovalo svim i svačim, ali su se posebno dobro prodavali komadi tkanine, *draps* ili *dras*, kako su tada pisali. Svaki komad tkanine bio je obeležen zaštitnim znakom, nekom vrstom pečata. Pored toga, u Provenu se puno trgovalo i ružama, crvenim ružama koje su krstaši doneli iz Sirije. Bile su nadaleko čuvene, pa kad se Edmund od Lankastra oženio Blanšom D'Artoa i dobio titulu grofa od Šampanje, dodao je na svoj grb i crvenu ružu iz Provena, eto zašto je izbio Rat dveju ruža, pošto je obeležje porodice Jork bilo bela ruža.“

„A otkud ti to znaš?“

„Pročitala sam u knjizi od svega dvesta strana koju je izdao Turistički savez Provena, a pronašla sam je u Francuskom kulturnom centru. Ali to nije sve. U Provenu se nalazi tvrđava koja se zove Donžon, kao što sama reč kaže, zatim Port-o-Pen, postojala je Eglise

du Refuge, a bilo je i raznih crkava posvećenih Svetoj Gospi od ovoga i onoga. Pored toga, postojala je, a možda još uvek postoji, ulica Pjer Rond, u kojoj se nalazio *pierre de cens*, kamen gde su grofovi vazali polagali novčice na ime desetka. Pa onda ulica Blank Manto i ulica zvana Gran Pit Mis, pogađaš zbog čega, bila je to ulica javnih kuća."

„A popelikani?“

„U Provenu je bilo katara, koji su docnije s pravom spaljeni, a veliki inkvizitor je i sam bio bivši pristalica te sekte i zvali su ga Rober le Bugr. Stoga nije nimalo čudno što se jedna ulica ili zona grada označava kao patarenska, mada njih više nije bilo.“

„Ali 1344. godine ...“

„A ko kaže da je ovo dokument iz 1344. godine? Tvoj pukovnik je pročitao *36 godina posle kola sa senom*, ali u to doba slovo *p* koje znači *post* pisalo se na jedan način, a kad se napiše drugačije, značilo je *pro*. Ovaj tekst je napisao neki dobroćudni trgovac koji je hteo da zabeleži ugovorene poslove u Granžu, to jest u ulici Sen Žan, a ne u noći Svetog Jovana. Pribeležio je i cenu od trideset i šest srebrnjaka, ili denara, ili koji je već novac tada bio u upotrebi, za jedna kola sa senom.

„A sto dvadeset godina?“

„Ko pominje godine? Ingolf je naišao na nešto što je protumačio kao 120 *g*... Ko kaže da je to slovo *g*? Pogledala sam tabelu skraćenica koje su se u to doba upotrebljavale i otkrila da su se za *denier* ili *dinarium* koristili čudni znaci, jedan liči na slovo delta, a drugi na teta, kao neki krug koji je na levoj strani nedovršen. Dovoljno je da ga neko nažvrlja na brzinu, pa da ga zanesenjak poput pukovnika protumači kao *g*, jer već negde pročitao tu priču o 120 godina, i sam znaš da je to mogao da nađe svuda gde se govori o Rozenkrojcerima. On je želeo da nađe nešto nalik na *post 120 annos patebo!* I šta je onda uradio? Naišao je na *it* i pročitao *iterum*. Ali skraćenica za *iterum* bila je *itm*, dok *it* znači *item*, isto, zato se i koristi u spiskovima gde ima mnogo ponavljanja. Naš trgovac računa koliko će zaraditi na porudžbinama koje je primio i pravi spisak isporuke. Treba da dostavi bukete crvenih ruža iz Provena, to znači *r ... s ... chevaliers de Pruins*. A tu gde je pukovnik video *vainjance* (jer su mu se vitezovi Kadoš motali po glavi), u stvari piše *jonchée*. Od tih ruža su pravili cvetne šešire ili staze o različitim praznicima. Dakle, evo kako treba tumačiti tvoju poruku iz Provena:

*U ulici Sen Žan
36 denara po kolima sa senom.
Šest komada tkanine netaknutih i sa pečatom
za ulicu Blank Manto.
Ruže krstaša za jonchée:
šest buketa od po šest na sledećih šest mesta,
svaki po 20 denara, što čini ukupno 120 denara.
Evo kojim redom:
prvi za Zamak
item drugi za one u Port-o-Penu
item za Crkvu Spasa
item za Bogorodičinu crkvu preko reke
item za staro patarensko zdanje
item za ulicu Pjer Rond.
I tri buketa od po šest pre praznika, za ulicu bludnica*

jer su i one, sirote duše, htele da obeleže praznik, makar da stave na glavu ljupki cvetni šeširić."

„Bože dragi“, rekao sam, „mislim da si u pravu.“

„Nego šta sam! Još jednom ti kažem, to ti je kao spisak rublja za perionicu.“

„Stani malo. Možda ovo i jeste spisak rublja za perionicu, ali postoji i prva šifrovana poruka u kojoj se pominju Trideset šestorica Nevidljivih.“

„Tačno. Tekst na francuskom razrešila sam za sat vremena, ali s ovim drugim sam se mučila dva dana. Morala sam da idem po bibliotekama, bila sam i u Ambrozijani i u Trivulcijani da bih proučila Tritemijusa. Znaš i sam kakvi su bibliotekari, pre nego što ti dopuste da takneš neku knjigu, gledaju te kao da ćeš da je pojedeš. Ali, priča je vrlo jednostavna. Pre svega, a trebalo je to i ranije da uočiš, da li si siguran da je 'les 36 inuisibles separez en six bandes' francuski kojim je govorio naš trgovac? Pa i vi ste zapazili da se taj izraz koristi u pamfletu iz XVII veka, kad su se Rozenkrojceri pojavili u Parizu. Razmišljali ste kao vaši đavoljupci: ako je poruka šifrovana Tritemijusovim metodom, znači da ga je Tritemijus preuzeo od Templara, a pošto navodi izraz koji se upotrebljavao u rozenkrojcerovskim krugovima, onda su plan koji se pripisuje

Rozenkrojcerima, davno pre toga smislili Templari. Ali probaj da razmišljaš obrnutom logikom, kao razuman čovek. Ako je poruka šifrovana Triteremijusovim metodom, znači da je napisana posle Triteremijusa, a pošto navodi izraze koje su upotrebljavali Rozenkrojceri u sedamnaestom veku, napisana je posle tog doba. Dakle šta je najprostije rešenje? Ingolf je pronašao Poruku iz Provena, a pošto je i on, poput pukovnika, bio opsednut hermetičkim tajnama, video je brojeve trideset šest i sto dvadeset i odmah pomislio na Rozenkrojcere. A pošto je bio opsednut i kriptografijom, iz zabave je šifrovao skraćenu Poruku iz Provena. Kao vežbu šifrovao je Triteremijusovim metodom onu zgodnu rozenkrojcerovsku rečenicu.”

„Oštromno objašnjenje, ali nije ništa uverljivije od pukovnikovog nagađanja.”

„Dovde nije. Ali zamisli da imamo više pretpostavki koje se međusobno podupiru. Onda smo već sigurniji da smo pogodili, zar ne? Ja sam pošla od slutnje da Ingolf nije upotrebio one reči koje Triteremijusov metod nalaže. Te reči jesu u istom asirsko-vavilonsko-kabalističkom stilu, ali nisu one prave. Pa ipak, ako je Ingolf hteo da reči počinju onim slovima koja su ga zanimala, kod Triteremijusa ih ima koliko god hoćeš. Zašto ih onda nije upotrebio?”

„Zašto?”

„Možda su mu bila potrebna određena slova i na drugom, trećem, četvrtom mestu u rečima. Možda je naš dovitljivi Ingolf hteo da dobije višestruko šifrovanu poruku. Hteo je da nadmaši Triteremijusa. Triteremijus predlaže četrdeset glavnih kriptografskih sistema, u prvom se gledaju samo početna slova, u drugom prvo i treće slovo u reči, u trećem, opet, gleda se svako drugo početno slovo, i tako dalje. Štoga, svako, uz malo dobre volje, može da izmisli sto novih sistema. Što se tiče deset sporednih kriptografskih sistema, pukovnik je upotrebio samo prvi, najlakši pomični krug. Ali naredni krugovi se upravljaju prema drugom pomičnom krugu, evo vidi, fotokopirala sam. Zamisli da se unutrašnji krug okreće, tako da početno A u njemu može da se poklopi s bilo kojim slovom u spoljašnjem krugu. Tako ćeš dobiti sistem po kojem se A piše X i tako dalje, ili sistem po kojem se A piše U i tako dalje... Pošto u svakom krugu ima po dvadeset dva slova, dobijamo ne deset, već dvadeset jedan kriptografski sistem, poništava se samo dvadeset drugi, gde se A poklapa sa A...”

„Nisi valjda za svako slovo u svim rečima proverila sve te sisteme?“

„Uključila sam mozak, a imala sam i sreće. Pošto najkraće reči imaju šest slova, jasno je da je važno samo po šest slova u svakoj reči, dok ostale služe za ukras. Zašto šest slova? Pretpostavila sam da je Ingolf šifrovao prvo slovo, pa jedno preskočio, šifrovao treće, zatim dva preskočio i šifrovao šesto. Ako je za početno slovo koristio krug broj jedan, za treće slovo sam pokušala s krugom broj dva i imalo je smisla. Zatim sam pokušala s krugom broj tri za šesto slovo i opet je imalo smisla. Ne isključujem mogućnost da je Ingolf upotrebio i druga slova, ali tri dokaza su mi dovoljna, ako hoćeš možeš i sam da nastaviš.“

„Nemoj da me držiš u neizvesnosti. Šta si naposletku dobila?“

„Pogledaj ponovo poruku, podvukla sam šifrovana slova.“

OVDE TREBA PRESNIMITI CRTEŽ NA STR. 570

*Kuabris Defrabax Rexulon Ukkazaal Ukzaab Urpaefel Taculbain
Habrak Hacoruin Maquafel Tebrain Hmcatuin Rokasor Himesor
Argaabil Kaqaan Docrabax Reisaz Reisabrax Decaiquan Oiquaquil
Zaitabor Qaxaop Dugraq Xaelobran Disaeda Magisuan Raitak Huidal
Uscolda Arabaom Zipreus Mecrim Cosmae Duquifas Rocarbis*

„Eto, znamo da je prva poruka ona o Trideset šestorici Nevidljivih. Sad slušaj šta ispada kad treća slova zamenimo slovima iz drugog pomičnog kruga: *chambre des demoiselles, l'aiguille creuse.*“

„Poznato mi je to...“

„*En aval d'Etretat – La Chambre des Demoiselles – Sous le Fort du Fréfossé – Aiguille Creuse.* To je poruka koju je odgonetnuo Arsen Lupen kad je otkrio tajnu Šuplje stene! Sigurno se sećaš, na ivici plaže u Etretatu uzdiže se Aiguille Creuse, zamak koji je delo prirode, može da služi kao skrovište, bio je tajno oružje Julija Cezara kad je osvajao Galiju, a potom su ga koristili i francuski kraljevi. Izvor neizmerne Lupenove moći. Ti znaš da Lupenovi obožavaoci luduju za tom pričom, odlaze u Etretat kao na hodočašće, traže druge tajne prolaze, prave anagrame od svake Leblankove reči... Ingolf se nije zanosio samo Rozenkrojcerima, već i Lupenom, pa se razmahao šifrovanjem šifara do mile volje.“

„Ali moji đavoljupci bi ipak mogli da kažu kako su Templari znali tajnu šuplje stene, pa i da je Poruka napisana u Provenu u četrnaestom veku...”

„Svakako, znam. Ali sad dolazimo do treće poruke. Šesta slova u rečima zamenjena su onim iz trećeg upisanog kruga. Čuj ovo: *merde i'en ai marre de cette steganographie*. E to je ipak savremeni francuski jezik, Templari nisu tako govorili. Ali Ingolf jeste. Pošto se grdno namučio da šifruje te svoje koještarije, našalio se i šifrovano poslao do đavola vlastiti trud. A budući da je bio pomalo i domišljat, skrećem ti pažnju da sve tri poruke imaju po trideset i šest slova. Siroti moj Pime, Ingolf se zabavljao, kao i vi, a pukovnik, ta budala, shvatio ga je ozbiljno.”

„A zašto je onda Ingolf nestao?”

„Ko kaže da je ubijen? Ingolfu je dojadilo da živi u Okseru, da se druži samo s apotekarem i da sluša kćer usedelicu koja povazan zbog nečeg kuka. Možda je u Parizu prodao neku od svojih starih knjiga za dobre pare, pronašao kakvu držeću udovicu i otpočeo novi život. Kao muž koji kaže ženi da ide samo da kupi cigarete i nikad se više ne vrati.”

„A pukovnik?”

„Pa zar mi nisi rekao da ni onaj inspektor nije bio siguran da je posredi ubistvo? Možda je nekog prevario, žrtve su ga prepoznale, pa je dao petama vetra. Možda baš u ovom času prodaje Ajfelovu kulu nekom američkom turistu i predstavlja se kao Dipon.”

Nisam mogao baš svega da se odreknem. „U redu, pošli smo od spiska rublja za perionicu, ali tim pre smo bili domišljati. Znali smo i sami da izmišljamo. Stvorili smo poeziju.”

„Vaš plan nije poetičan, već groteskan. Onaj ko čita Homera ne dolazi na sumanutu zamisao da iznova spaljuje Troju. Zahvaljujući Homeru spaljivanje Troje postalo je nešto što nikad nije bilo, niti će biti, a ipak će vazda postojati. Ima toliko mnogo značenja zato što je u njemu sve jasno i bistro. Tvoji proglašeni Rozenkrojčera nisu bili ni jasni ni bistri, već mutno trabunjanje koje je nagoveštavalo nekakvu tajnu. Zbog toga su se svi upinjali da oni postanu istiniti i svako je u njima pronalazio šta je hteo. Kod Homera nema nikakve tajne. Vaš plan vrvi od tajni jer je pun protivrečnosti. Zbog toga postoje hiljade nesigurnih ljudi koji u njima lako prepoznaju sebe. Ne mlatite praznu slamu. Homer se nije pretvarao, a vi jeste. Teško onom ko se

pretvara, svi mu odmah poveruju. Nisu verovali Semelvajsu kad je govorio lekarima da treba da operu ruke pre nego što pregledaju trudnice. To im je delovalo suviše jednostavno. Ljudi radije veruju prodavcima losiona za ponovni rast kose. Instinktivno osećaju da oni povezuju protivrečne istine, da to nije logično i da nisu iskreni. Ali, naučili su ih da je Bog mnogostruk i nedokučiv, pa im ta nedoslednost najviše liči na Božju prirodu. Ono što je neverovatno najviše liči na čudo. Vi ste izmislili losion za ponovni rast kose. Ne sviđa mi se. To je rđava igra.”

Ta priča nije pokvarila nedelje koje smo proveli na planini. Uživao sam u šetnjama, čitao ozbiljne knjige, proveo više vremena sa sinom nego ikada. Ali između mene i Lije isprečilo se nešto nedorečeno. Jeste da me je priterala uza zid i da joj je bilo žao što me je ponizila, ali ipak nije bila sigurna da me je ubedila.

U stvari, osećao sam žal za Planom, nisam hteo da ga se odreknem, suviše sam se vezao za njega.

Pre nekoliko dana ustao sam rano ujutro da bih uhvatio jedini voz za Milano. U Milanu mi se potom Belbo javio telefonom iz Pariza i tako je otpočela moja pustolovina koja se još nije okončala.

Lija je bila u pravu. Trebalo je ranije s njom da razgovaram. Ali, svejedno joj ne bih poverovao. Doživeo sam stvaranje Plana kao trenutak Tiferetha, središta drveta života, sefirota sklada, pravila i slobode. Diotalevi mi je rekao da nas je Mozes Kordovero upozorio: „Ko se zbog svoje Tore uzoholi kao da je iznad neukih, odnosno iznad vaskolikog naroda Jehovinog, izazvaće Tifereth da se uzoholi kao da je iznad Malkhuta.” A tek sad shvatam šta je Malkhut, ovozemaljsko kraljevstvo, u svoj svojoj bleštavoj jednostavnosti. Shvatio sam to na vreme da bih mogao sve da razumem, ali možda suviše kasno da bih nadživeo istinu.

Lija, ne znam da li ću te više ikada videti. Ako ne uspem u tome, sačuvaću te u sećanju onakvu kakvu sam te poslednji put video pre nekoliko dana, kako spavaš pokrivena ćebetom. Poljubio sam te i oklevao pre nego što sam izašao.

7
NECAH

Da l' vidiš crnog psa, po strnjici što luta?... Ko magične da omče tiho vuče i vez nam oko nogu pripravlja... Krug biva uži! Blizu nam je već!

(*Faust*, I, Pred gradskom kapijom)

Šta se dogodilo dok sam bio odsutan, naročito poslednjih dana pre mog povratka, mogao sam da zaključim jedino na osnovu Belbovih fajlova. Ali samo jedan, i to poslednji, bio je jasan, sa hronološki poređanim vestima. Verovatno ga je napisao pre odlaska u Pariz, da ga pročitam, ja ili neko drugi, i sačuvam za budućnost. Ostale tekstove je, kao i obično, napisao za sebe i nije ih bilo lako protumačiti. Samo sam ja mogao da ih odgonetnem zato što sam već ušao u njegov lični svet ispovedanja Abulafiji.

Bilo je to početkom juna. Belbo je bio zabrinut. Lekari su se nekako pomirili s mišlju da su on i Gudrun jedini Diotalevijevi rođaci i konačno su otvoreno progovorili. Kad bi je neko iz štamparije ili od korektora upitao šta je s Diotalevijem, Gudrun bi, ovog puta bezglasno, samo usnama oblikovala jednosložnu reč. Tako se imenuje zabranjena bolest.

Gudrun je svaki dan odlazila u posetu Diotalevijiju i mislim da su ga uznemiravale njene oči, vlažne od sažaljenja. On je znao, ali se stideo da to i drugi saznaju. Jedva je mogao da govori. Belbo je zapisao: „Od lica su ostale samo jagodice.“ Kosa mu je opadala, ali to je bilo zbog terapije. Belbo je zapisao: „Od šaka su ostali samo prsti.“

Mislim da je tokom jednog od njihovih mučnih razgovora Diotalevi nagovestio Belbu ono što će mu reći poslednjeg dana. Belbo je polako shvatao da je Plan u suštini zlo, možda čak i sam Nečastivi. Ali, možda zato što je hteo da opredmeti Plan i da ga svede u njegove okvire čistog privida, zapisao ga je, od reči do reči, kao da piše pukovnikove memoare. Ispričao ga je kao da je posvećenik koji saopštava svoju poslednju tajnu. Mislim da je to za njega bio lek – da vrati književnosti, ma kako rđava bila, ono što nije pripadalo životu.

Ali, 10. juna se sigurno dogodilo nešto što ga je potreslo. Beleške o tome su zbrkane, pokušaću da nagađam.

Dakle, Lorenca ga je zamolila da je odveze kolima na Rivijeru, gde je trebalo da svrati kod neke prijateljice da bi uzela nešto, ne znam tačno šta, neki dokument, sudsko rešenje, neku glupost koju je ova mogla da joj pošalje i poštom. Belbo je pristao, oduševljen što će nedelju provesti s njom na moru.

Otišli su u to mesto, nisam uspeo da shvatim gde tačno, možda blizu Portofina. Belbov opis govori o raspoloženjima, tako da se ne naziru predeli, već izlivi besa, napetost, malodušnost. Lorenca je obavila to zbog čega je došla, dok je Belbo čekao u kafeu, a potom je rekla da bi mogli da odu na ribu na jedno mesto na steni, baš iznad mora.

Od tog trenutka nit pripovesti se kida, pa zaključujem šta se desilo na osnovu isprekidanih dijaloga koje je Belbo nizio bez navodnika, kao da je žurio da zapiše ta priviđenja pre nego što iščeznu. Došli su kolima dokle je bilo puta, a onda su produžili peške cvetnim i nepristupačnim stazama ligurske obale dok nisu stigli do restorana. Ali, čim su seli, spazili su natpis na susednom stolu. Sto je bio rezervisan za gospodina Aljea.

Vidi molim te, kakva slučajnost, sigurno je rekao Belbo. Baš groyna slučajnost, odvrtila je Lorenca, nije želela da Alje sazna da je ona tu s njim. A zašto, zar je to loše, da nema Alje slučajno pravo da bude ljubomoran? Ma kakvo pravo, reč je o pristojnosti, pozvao me je da danas izađemo, a ja sam rekla da sam zauzeta, ne želim da ispadnem lažljivica. Ne možeš da ispadneš lažljivica, stvarno si zauzeta, izašla si sa mnom, nije valjda da se toga stidiš? Ne stidim se, ali dozvoliceš da ja imam svoja pravila lepog ponašanja.

Izašli su iz restorana i krenuli uzbrdo stazom. Ali se Lorenca iznenada zaustavila, kad su naišli neki ljudi koje Belbo nije poznavao. Rekla je da su to Aljeovi prijatelji i da ne želi da je vide. Našli su se u ponižavajućem položaju, ona naslonjena na ogradu mostića iznad maslinjaka na padini, lica skrivenog iza novina, kao da gori od želje da sazna šta se dešava u svetu, on na deset koraka od nje, s cigaretom, kao da slučajno prolazi tuda.

Aljeovi gosti na ručku su prošli, ali ako produže stazom, govorila je Lorenca, nabasaće na njega, jer sigurno dolazi. Belbo je odvrćao, do vraga, pa šta i ako ga sretnu? A Lorenca mu je odgovarala da nema nimalo takta. Jedinu izlaz bio bi da dopru do mesta gde su parkirali kola, ali da ne idu stazom, već prečicom po

vrletima. Usledilo je zadihano trčanje po kamenitim zaravnima užarenim od sunca. Belbo je polomio potpeticu. Lorenca je govorila, eto vidiš da je ovako lepše, ali ako i dalje budeš toliko pušio, ostaćeš bez daha.

Stigli su do kola i Belbo je rekao da sad mogu da se vrata u Milano. Ne, odvratila je Lorenca, možda Alje kasni, pa ćemo se sresti na autoputu, on bi prepoznao tvoja kola, vidi kako je divan dan, da krenemo ovim zaleđem, sigurno je bajno, da izađemo na Autostradu del Sole, pa da večeramo s one strane Poa, negde blizu Pavije.

Ma zašto blizu Pavije, kakvo zaleđe, postoji samo jedan put, pogledaj kartu, iza Uša sledi uspon, a potom moramo da pređemo cele Apenine, da se odmorimo u Bobju, pa odatle do Pjačence, jesi li poludela, ni Hanibal sa slonovima nije išao tuda. Nemaš nimalo smisla za pustolovinu, kazala je ona, osim toga, ko zna koliko zgodnih kafanica ima po onim brežuljcima. Pre Uša naići ćemo na Manuelinu, u Mišlenovom vodiču za restorane ima dvanaest zvezdica, ribe koliko nam duša ište.

U Manuelini je bilo krcato, mnoštvo gostiju je stajalo merkajući stolove za kojima se već pila kafa posle jela. Lorenca je rekla, nema veze, još koji kilometar uzbrdo i naići ćemo na stotinu drugih restorana, boljih od ovog. Tek u pola tri naišli su na krčmu u nekoj zabiti koje, kako je rekao Belbo, nema ni na vojnim kartama, ručali su prekuvane rezance s mesnim nareskom. Belbo ju je upitao šta je htela da postigne, jer nije ga slučajno odvukla baš na mesto gde je trebalo da dođe Alje. Htela je nekog da izazove, ali njemu nije jasno da li njega ili Aljea, a ona mu je odvratila da umišlja koješta.

Kad su prošli Ušo, krenuli su kraćim putem kroz neko seoce nalik na nedeljno popodne na Siciliji, i to u doba vladavine Burbona. Veliki crni pas preprečio im je put, kao da nikad nije video automobil. Belbo ga je udario prednjim branikom, činilo se da mu nije ništa, ali čim su izašli iz kola, videli su da je trbuh jadne životinje rasporen i krvav, da mu nešto čudno ružičasto (genitalije, utroba) viri iz trbuha. Cvileo je i balio. Pritrčalo je nekoliko seljana, začas se okupio narodni sabor. Belbo je pitao ko je vlasnik psa, odmah će platiti štetu, ali pas nije imao gazdu. Verovatno je činio deset procenata stanovnika u toj selendri bogu iza nogu, ali pas nije bio ničiji, mada su ga svi viđali. Neko je rekao da treba da pozovu karabinjerskog narednika koji će mu prekratiti muke i gotovo.

Upravo su tražili narednika kad se pojavila neka gospođa koja se predstavila kao ljubiteljka životinja. Imam šest mačaka, rekla je. Kakve to ima veze, kazao je Belbo, ovo je pas, na izdisaju je, a ja žurim. Pas ili mačka, svejedno, imajte srca, odvrtila je gospođa. Kakav narednik, potražite nekog iz udruženja za zaštitu životinja, ili iz bolnice u susednom selu, možda pas može da se spase.

Sunce je peklo Belba, Lorencu, kola i posmatrače, nikako da zađe, Belbo je imao utisak da ima noćnu moru, ali nikako da se probudi, gospođa nije htela da odustane, od narednika ni traga ni glasa, pas je i dalje krvario i jedva čujno dahtao. Skamuče, rekao je Belbo biranim jezikom, a gospođa će, nego šta nego skamuče, pati jadničak, zar niste mogli da gledate kud vozite? Broj stanovnika u selu naglo se povećavao, Belbo, Lorenca i pas bili su prava atrakcija tog tužnog nedeljnog popodneva. Prišla je jedna devojčica sa sladoledom i zapitala ih da li su s televizije koja organizuje konkurs za mis ligurskih Apenina, Belbo joj je odvratio da se smesta izgubi, inače će da je udesi kao psa, devojčica je briznula u plač. Stigao je mesni lekar i rekao da je ta devojčica njegova kćer, a Belbo nije znao ko je on. Na brzinu su se izvinili i predstavili jedan drugom i ispostavilo se da je lekar objavio knjigu *Dnevnik mesnog lekara* koju je izdala čuvena izdavačka kuća Manucio iz Milana. Belbo se izrekao da je glavni urednik u Manuciju, pa je lekar hteo da ih zadrži na večeri, Lorenca je izgubila živce i munula ga laktom, još ćemo izaći i u novinama, đavolski ljubavnici, zar nisi mogao da držiš jezik za zubima?

Sunce je i dalje peklo, dok su crkvena zvona objavljivala Večernje (mi smo u Poslednjoj Tuli, komentarisao je Belbo stisnutih zuba, sunce prži šest meseci, neprestano, a nemam više ni cigareta), pas je i dalje patio, ali na njega više niko nije obraćao pažnju, Lorenca je govorila da ima napad astme, a Belbo je sad već bio siguran da je Demijurg greškom stvorio kosmos. I najzad mu je sinula spasonosna zamisao da bi njih dvoje mogli kolima da odu do susednog mesta i zatraže pomoć. Složila se i gospođa ljubiteljka životinja, neka idu, samo neka požure, ima poverenja u gospodina koji radi u izdavačkoj kući, pa i ona toliko voli poeziju Marina Moretija.

Nastavili su put, a kad su stigli do najbližeg mesta, Belbo ga je bezočno zaobišao. Lorenca je proklinjala sve životinje kojima je Bog

uprljao zemlju od prvog do petog dana Stvaranja, Belbo se složio, ali se odvažio da kudi i Božju tvorevinu šestog, pa i odmor sedmog dana, jer je smatrao da je to bila najgora nedelja u njegovom životu.

Prelazili su preko Apenina, na karti je to izgledalo lako, ali trebalo im je mnogo sati, prošli su Bobjo bez zaustavljanja i predveče stigli u Pjačencu. Belbo je bio umoran, hteo je da on i Lorenca bar večeraju zajedno. Uzeo je dvokrevetnu sobu u jedinom hotelu u kojem je bilo mesta, kraj železničke stanice. Čim su ušli u sobu, Lorenca je rekla da ne može da spava u takvoj rupi. Belbo je kazao da će potražiti drugi smeštaj, samo da siđe u hotelski bar i popije martini. Našao je samo konjak domaće proizvodnje, vratio se u sobu, ali od Lorence ni traga ni glasa. Otišao je na recepciju da se raspita šta se desilo a oni su mu uručili s njenu poruku: „Dragi, otkrila sam odličan voz za Milano. Odoh ja. Videćemo se sledeće nedelje.”

Belbo je odjurio na stanicu, ali peron je već bio pust. Kao u nekom vesternu.

Belbo je prespavao u Pjačenci. Pokušao je da kupi neki krimić, ali je i stanična novinarnica bila zatvorena. U hotelu je našao samo časopis Auto-moto saveza.

Da zlo bude veće, u časopisu je naišao na reportažu o apeninskim prevojima preko kojih je upravo prešao. U njegovom već izbledelom sećanju, kao da se sve odigralo veoma davno. Ti prevoji izgledali su kao vrele i prašnjave pustare posute mineralnim ostacima. Na ilustracijama na sjajnoj hartiji u časopisu ličili su na predele iz snova, da čoveka obuzme želja da se smesta vrati tamo, makar i pešice, da bi uživao u svakoj stopi. Samoa Džima Konoplje.

Kako neko može da hrliti u vlastitu propast samo zato što je pregazio psa? Pa ipak, to se zbilo. Belbo je te noći u Pjačenci zaključio da ako bude ponovo živio u Planu, više neće doživljavati poraze, zato što tada on odlučuje ko, kako i kad šta radi.

Sigurno je iste večeri rešio i da se osveti Aljeu, mada nije tačno znao zašto. Smislio je da uvuče i Aljea u Plan, a da ovaj to i ne zna. To je baš ličilo na Belba, da planira osvetu koja će biti znana samo njemu. Ne zato što se stideo, već zato što nije imao poverenje u tuđa svedočanstva. Kad sklizne u Plan, Alje će biti poništen, sagoreće i

razvejaće se u dimu kao fitilj na sveći. Postaćé nestvaran kao Templari iz Provena, Rozenkrojceri, pa i sam Belbo.

Sigurno neće biti teško, mislio je Belbo, kad smo uspeli da uglavimo Bekona i Napoleona, zašto ne bismo i Aljea? Poslaćemo i njega u potragu za Mapom. Oslobodio sam se Ardentija i njegove priče, tako što sam ga smestio u izmišljenu pripovest bolju od njegove. Tako će biti i s Aljeom.

Mislim da je zbilja poverovao u to, eto šta sve nije kadra da učini neispunjena želja. Taj njegov fajl se završava, a kako bi drugačije, rečenicom koju obavezno izgovaraju svi oni koje je život porazio: *Bin ich ein Gott?*

Kakva tajanstvena sila, koja deluje putem štampe, stoji iza svih rušilačkih pokreta oko nas? Da li je više Sila na delu? Ili postoji samo jedna Sila, skupina koja upravlja svim ostalim grupama, krug Istinskih posvećenika?

(Nesta Webster, *Secret Societies and Subversive Movements*, London, Boswell, 1924, str. 348)

Možda bi Belbo zaboravio svoj naum. Možda mu je bilo dovoljno što je to napisao. Možda ne bi tražio ništa više da se odmah potom video sa Lorencom. Ponovo bi ga obuzela želja, a želja bi ga prisilila da se pomiri sa životom. Međutim, baš u ponedeljak po podne, u njegovu kancelariju svratio je Alje, sav namirisani egzotičnom kolonjskom vodom i nasmejan. Doneo mu je nekoliko rukopisa da ih odbije, napomenuvši da ih je pročitao tokom sjajnog vikenda koji je proveo na Rivijeri. Belbo se setio koliko je kivan na njega, pa je odlučio da ga nasamari i mahne mu heliotropom ispred nosa.

Tako mu je, izigravajući prepredenog Bufalmaka iz *Dekameron*a, nagovestio da već više od deset godina čuva veliku posvećeničku tajnu. Izvesni pukovnik Ardenti poverio mu je neki rukopis, tvrdeći da se kod njega nalazi templarski Plan... Pukovnika je oteo ili ubio neko ko se domogao njegovih spisa, a on je izašao iz Garamona s lažnim tekstom, koji vrvi od namernih grešaka i izmišljotina, čak detinjarija, a poslužio mu je samo kao dokaz da je stvarno video Poruku iz Provena i prave završne Ingolfove beleške za kojima njegove ubice još tragaju. A tanušna fascikla sa svega desetak stranica, ali s pravim tekstom, onim koji je zbilja nađen među Ingolfovima beleškama, ostala je kod Belba.

„Veoma zanimljivo“, primetio je Alje, „nastavite, ispričajte mi.“ I Belbo mu je ispričao. Izneo mu je ceo Plan, onako kako smo ga mi smislili, kao da je otkrovenje iz tog drevnog zapisa. Čak mu je rekao, sve opreznijim i poverljivijim tonom, da se jedan inspektor, neki De Anđelis, opasno približio istini, ali je tu naleteo na njegovo hermetičko ćutanje, jer, valja to istaći, on, Belbo, zna da je čuvar najveće tajne na svetu. Ta tajna se, na kraju krajeva, svodi na misteriju Mape.

Tu je napravio pauzu, koja je kao i sve velike pauze bila nabijena neizrečenim mislima. Njegovo prećutkivanje konačne istine ostavljalo je utisak da je tačno sve što je prethodno rekao. Za one koji stvarno veruju u tajnu baštinu (na to je računao) ništa nije tako glasno kao ćutanje.

„To je zbilja interesantno, veoma interesantno“, govorio je Alje vadeći tabakeru iz džepa prsluka, praveći se da razmišlja o nečem drugom. „A ... šta je s tom Mapom?“

A Belbo je mislio: aha, matora voajerčino, pališ se, tako ti i treba, glumiš mi tu Sen Žermena, a ovamo si sitna varalica, živiš od običnog šibicarenja, ali si spreman da kupiš Koloseum od prve krupnije varalice na koju naletiš. Sad ću te poslati da tragaš za mapama, pa ćeš nestati u Zemljinoj utrobi, progutaće te podzemne struje i razbićeš glavu o južni pol nekog keltskog klipa.

A onda je dodao, tobož vrlo obazrivo: „Naravno, u tom spisu je bila i mapa, odnosno uputstvo kako se dolazi do originalne mape i njen tačan opis. Neverovatno, ne možete ni da zamislite koliko je rešenje tog problema jednostavno. Mapa je bila tu, svima nadohvat ruke, svako je mogao da je vidi, hiljade ljudi dnevno prolazilo je vekovima pored nje. Osim toga, pomoću nje se tako lako orijentišemo, dovoljno je da se zapamti nacrt i mapa može da se reprodukuje za tili čas, bilo gde. Tako jednostavna, a tako nepredvidljiva... Zamislite, kažem samo primera radi, kao da je mapa ucrtana u Keopsovu piramidu, prosto bode oči, a svi su vekovima tumačili i pokušavali da odgonetnu piramidu ne bi li u njoj pronašli neke druge simbole i proračune, nikad nisu ni naslutili njenu neverovatnu, divnu jednostavnost. Remek-delo naivnosti i lukavosti u isti mah. Templari iz Provena bili su pravi čarobnjaci.“

„Zbilja ste zagolicali moju maštu. A da li biste mi je pokazali?“

„Priznaću vam, sve sam uništio, i deset strana rukopisa i mapu. Uplašio sam se. Razumete me, zar ne?“

„Niste valjda uništili dokument koji ima tako dalekosežan značaj...“

„Uništio sam ga, ali rekao sam vam da otkriće ne može biti jednostavnije. Mapa je ovde“, i lupnuo se po čelu, a zamalo da prsne u smeh jer se setio vica o Nemcu koji kaže „sfe biti ofde u moje tupe.“ „Već preko deset godina čuvam tu tajnu u sebi i preko deset godina nosim tu mapu ovde“, i ponovo se lupnuo po čelu, „to me

proganja, plašim se moći koju bih zadobio samo kad bih rešio da preuzmem nasleđe Trideset šestorice Nevidljivih. Sad vam je jasno zašto sam ubedio Garamona da objavi Izidino otkrovenje i Istorijat magije, želim da uspostavim pravi kontakt." A potom, pošto se sve više uživljavao u ulogu koju je igrao, a da bi Aljea stavio na poslednju probu, izdeklemovao mu je gotovo doslovce odvažne reči koje je Arsen Lupen izgovorio pred Butreleom na kraju romana *Aiguille Creuse*: „Ponekad mi se zavrti u glavi od vlastite snage. Pijan sam od moći veličine.”

„Nemojte molim vas, dragi prijatelju”, rekao je Alje, „možda suviše verujete maštanjima nekakvog zanesenjaka? Da li ste sigurni da je taj spis autentičan? Zar nemate poverenja u moje iskustvo u toj oblasti? Da samo znate koliko sam se takvih otkrovenja nagledao u životu! Ako ništa drugo, bar mi pripada zasluga što sam dokazao njihovu neodrživost. Treba samo da bacim pogled na tu mapu i mogao bih da procenim da li je verodostojna. Mogu da se pohvalim da se nešto malo razumem u tradicionalnu kartografiju, moja znanja su skromna ali sasvim precizna.”

„Gospodine Alje”, odvratio je Belbo, „mistična tajna, vi to znate bolje od mene, ako se otkrije, više ništa ne vredi. Godinama sam ćutao, mogu da ćutim i dalje.”

I začutao je. I Alje, bio prevarant ili ne, ozbiljno se uživao u svoju ulogu. Čitavog života se zabavljao nedokučivim tajnama i čvrsto je verovao da Belbo neće nikad progovoriti.

U tom trenutku je ušla Gudrun i obavestila ga da u petak u podne ima zakazan sastanak u Bolonji. „Možete da idete jutarnjim TEE-om”, rekla je.

„Trans Evropa Ekspres je divan voz”, primetio je Alje. „Ali bolje bi bilo da rezervišete kartu, naročito u ovo doba godine.” Belbo je rekao da može da nađe mesto i ako uskoči u voz u poslednjem trenutku, bar u vagon-restoranu, gde se servira doručak. „To vam od srca želim”, kazao je Alje. „Bolonja je lep grad. Ali je tamo pretoplo u junu...”

„Ostaću svega dva-tri sata. Treba da razgovaram o tekstu u nekom natpisu, imamo problema s reprodukcijama.” A onda je odapeo svoju strelu: „Još ne idem na odmor. Otići ću tek negde oko letnjeg solsticija, možda rešim da... Vi me razumete. I uzdam se u vašu diskreciju. Poverio sam vam se kao prijatelju.”

„Umem da ćutim, čak bolje i od vas. U svakom slučaju, hvala vam na poverenju, zaista.“ Zatim je otišao.

Belba je oraspoložio taj susret. Bila je to apsolutna pobeda njegovog zvezdanog pripovedačkog dara nad bedom i sramotom ovog sveta pod kapom nebeskom.

Sutradan mu se Alje javio telefonom: „Izvinite što vas uznemiravam, dragi prijatelju. Imam mali problem. Znaete da ja pomalo trgujem i retkim knjigama. Većeras mi iz Pariza stiže nekoliko ukorićenih tomova iz sedamnaestog veka, prilično su vredni, a do sutra moram neizostavno da ih dostavim svom saradniku u Firenci. Trebalo bi sam da ih odnesem, ali ovde imam drugu obavezu, pa ne mogu. Smislio sam rešenje. Vi idete u Bolonju. Doći ću sutra na stanicu, deset minuta pre polaska voza i predaću vam mali kofer, stavite ga na rešetku za prtljag i ostavite tu. Možda možete u Bolonji poslednji da izađete iz kupea da biste bili sigurni da ga niko neće ukrasti. Kad voz stigne u Firencu, moj saradnik će ući dok voz bude stajao na stanici i uzeće kofer. Znam da vas gnjavim, ali ako mi učinite tu uslugu, biću vam večno zahvalan.“

„Vrlo rado“, odgovorio je Belbo, „ali kako će vaš prijatelj u Firenci znati gde sam ostavio kofer?“

„Predvideo sam to i rezervisao vam mesto, sedište 45, kola broj 8. Rezervacija važi do Rima, tako ni u Bolonji, ni u Firenci niko neće sestiti na to mesto. Eto vidite, natovario sam vam obavezu, ali sam vam zauzvrat obezbedio da sedite za vreme puta, pa nećete morati da godinujete u vagon-restoranu. Nisam se usudio da vam kupim i kartu, nisam želeo da pomislite da hoću da se vam se tako prostački odužim.“

Pravi gospodin, pomislio je Belbo. Poslaće mi gajbu plemenitog vina, da popijem u njegovo zdravlje. Juče sam hteo da ga se rešim, a danas mu čak činim i uslugu. Šta da se radi, ne mogu da ga odbijem.

U sredu ujutro Belbo je rano stigao na stanicu, kupio kartu za Bolonju i zatekao Aljea ispred kola broj 8. U ruci je držao mali kofer. Bio je prilično težak, ali nije zauzimaao puno prostora.

Belbo je stavio kofer iznad sedišta 45, smestio se. Poneo je hrpu novina i počeo da čita. Glavna vest toga dana bila je Berlinguerova sahrana. Nedugo zatim neki bradati gospodin seo je

na susedno sedište. Belbu se učinilo da ga je negde već video (kad je docnije razmišljao, činilo mu se da je to bilo na onoj zabavi u Pijemontu, ali nije bio siguran). Kad je voz krenuo, kupe je bio pun.

Belbo je čitao novine, ali bradati putnik je pokušavao sa svima da zapodene razgovor. Počeo je s opaskama o vrućini, o nedelotvornom uređaju za klimatizaciju, o tome kako čovek u junu nikad ne zna da li da obuče letnju ili prolećnu garderobu. Istakao je da je najbolja odeća tanji blejzer, kao što je Belbov i zapitao ga je da li je engleski. Belbo je odgovorio da jeste, i to barberi, i nastavio da čita. „Ti su najbolji“, rekao je taj gospodin, „a vaš je naročito lep zato što nema onu zlatnu dugmad koja su suviše upadljiva. I ako mi dozvolite, baš se lepo slaže s tom bordo kravatom.“ Belbo je zahvalio i ponovo otvorio novine. Onaj putnik je nastavio s drugima da priča o tome kako je teško složiti boju kravate i sakoa, a Belbo je čitao. Znam, mislio je, sad me svi smatraju za nevaspitanog, ali ja ne putujem vozom da bih se družio s ljudima. Dosta mi je druženja i van voza.

Tada mu je bradati gospodin rekao: „Koliko vi to novina čitate i to različitih opredeljenja. Mora da ste sudija ili političar.“ Belbo je odgovorio da nije i da radi u izdavačkoj kući koja objavljuje knjige o arapskoj metafizici. To je rekao jer se nadao da će zastrašiti protivnika. Bradati gospodin je očito bio zastrašen.

Potom je ušao kondukter. Upitao je kako to da Belbo ima kartu do Bolonje, a rezervaciju do Rima. Belbo je rekao da se predomislio u poslednjem trenutku. „Blago vama“, rekao je bradati gospodin, „kad možete tako da menjate odluke kako vam se prohte, a ne morate da vodite računa o trošku. Zavidim vam.“ Belbo se nasmešio i okrenuo glavu na drugu stranu. Eto, mislio je, sad me svi gledaju kao da sam rasipnik ili da sam opljačkao banku.

Kad je voz ušao u Bolonju, Belbo je ustao i spremio se za izlazak. „Pazite, zaboravićete taj mali kofer“, rekao mu je sused. „Ne, u Firenci će jedan gospodin doći po njega“, odvratio je Belbo, „zamolio bih vas da pripazite na njega do Firenze.“

„Ja ću se pobrinuti za to“, rekao je bradati gospodin. „Pouzdamte se u mene.“

Belbo se predveče vratio u Milano, snabdeo se sa dva mesna doručka i krekerima i zavukao se u kuću. Uključio je televizor. Još

uvek Berlinguer, normalno. Tako se ta vest pojavila nekako na brzinu, tek na kraju dnevnika.

Danas pre podne, u vozu Trans Evropa Ekspres, na deonici Bolonja-Firenca, u kolima br. 8, jedan bradati putnik izjavio je da mu je sumnjiv neki čovek koji je izašao u Bolonji i ostavio mali kofer na rešetki za prtljag. Doduše, rekao je da će ga neko preuzeti u Firenci, ali zar teroristi ne operišu upravo tako? Osim toga, šta će mu rezervacija do Rima, kad je izašao u Bolonji?

To je veoma uznemirilo ostale putnike u kupeu. U jednom trenutku bradati putnik je rekao da više ne može da podnese neizvesnost. Bolje i da pogreši nego da pogine, pa je obavestio nadzornika voza. Ovaj je zaustavio kompoziciju i pozvao železničku policiju. Ne znam tačno šta se desilo, voz je stajao u planini, uznemireni putnici načičkani oko pruge... Stigli su stručnjaci za eksploziv, otvorili su kofer i u njemu pronašli tempiranu eksplozivnu napravu. Bila je podešena da eksplodira u vreme dolaska voza u Firencu. Dovoljno jaka da pobije nekoliko desetina ljudi.

Policija više nije mogla da pronađe bradatog gospodina. Možda je prešao u druga kola i izašao u Firenci da bi izbegao novinare. Policija mu je uputila apel da se javi.

Ostali putnici su se izuzetno jasno sećali čoveka koji je ostavio kofer. Taj tip mora da je izgledao sumnjivo na prvi pogled. Na sebi je imao tamnoplavi engleski sako bez zlatnih dugmadi, bordo kravatu, bio je ćutljiv, kao da želi da ostane neprimećen po svaku cenu. Ali ipak mu se omaklo to kako radi za neke novine, nekakvog izdavača, nešto u vezi (tu su se mišljenja svedoka razlikovala) s fizikom, metanom ili metempsihozom. U svakom slučaju, nešto u vezi s Arapima.

Uzbuna u policijskim i karabinjerskim stanicama. Potraga već daje prve rezultate. Dvojica libijskih državljana uhapšena u Bolonji. Policijski crtač je izradio portret osumnjičenog i sad se ne skida s ekrana. Crtež nije ličio na Belba, ali je zato Belbo ličio na crtež.

Belbo se uopšte nije dvoumio. Taj čovek s koferom bio je on. Ali u malom koferu su bile Aljeove knjige. Pozvao je Aljea telefonom, ali se niko nije javio.

Bilo je već kasno, nije se usudio da izađe napolje, popio je sredstvo za spavanje i otišao u krevet. Sutradan ujutro ponovo je

telefonirao Aljeu. Uzalud. Izašao je da kupi novine. Srećom, na naslovnoj strani su još uvek bili izveštaji o sahrani, pa su vest o bombi u vozu i portret osumnjičenog objavljeni na narednim stranama. Vratio se kući podignuta okovratnika, a onda je primetio da na sebi još uvek ima onaj isti blejzer. Na svu sreću, skinuo je bordo kravatu.

Dok je pokušavao tačno da se priseti kako su se događaji odvijali, zazvonio je telefon. Začuo se neki nepoznat glas, govorio je s naglaskom kao da je odnekud s Balkana. Bio je slatkorečiv, kao da ta osoba nema nikave veze s celom rabotom i zove Belba iz čiste dobrote. „Siroti moj gospodine“, govorio je, „našli ste se u vrlo neugodnom položaju. Nikad nemojte prihvatati da budete nečiji kurir dok ne proverite sadržaj pošiljke. Bilo bi vrlo gadno kad bi neko obavestio policiju da je neznanac sa sedišta br. 45 u stvari gospodin Belbo. ”

Razume se, taj krajnji korak mogao bi da se izbegne, samo kad bi Belbo pristao da saraduje. Na primer, kad bi rekao gde je templarska mapa. A pošto mu u Milanu gori pod nogama, jer svi znaju da je terorista iz Trans Evropa Ekspresa krenuo baš iz tog grada, bilo bi pametnije da se ceo taj posao obavi na nekom neutralnom terenu, recimo u Parizu. Mogu da se dogovore da se vide u knjižari Sloun, ulica Mantikor, broj 3, u sredu, dvadesetog juna u podne. Tamo će ga čekati osoba koju poznaje, onaj bradati gospodin s kojim je tako srdačno razgovarao u vozu. On će mu reći gde ga čekaju ostali prijatelji, pa će tako, reč po reč, u ugodnom društvu, najzad ispričati sve što zna, i to pre letnjeg solsticija. Tako će se sve završiti bez težih posledica. Ulica Mantikor, broj tri, lako se pamti.

Sen Žermen... Vrlo uglađen i duhovit... Govorio je da poznaje svakojake tajne... Za prizivanje duhova često je koristio ono čuveno čarobno ogledalo, slavno koliko i on sam... Kako bi se pomoću efekata odbijanja svetlosti uvek pojavljivali željeni duhovi, koje su bezmalo uvek prepoznavali, svi su čvrsto verovali da je u dodiru sa onim svetom.

(Le Coulteux de Canteleu, *Les sectes et les sociétés secrètes*, Paris, Didier, 1863, str. 170-171)

Belbo je shvatio da je propao. Sve je bilo jasno kao dan. Alje je poverovao u njegovu priču, hteo je da se dočepa mape, pripremio mu je klopku i sad ga drži u šaci. Ili da ode u Pariz i ispriča ono što ne zna (mada je samo on znao da ne zna, ja sam otputovao i nisam ostavio adresu, Diotalevi je bio na samrti), ili će se svi policajci u Italiji obrušiti na njega.

Da li je moguće da se Alje upustio u tako gnusnu igru? Šta on ima od toga? Trebalo je da Belbo ščepa tog matorog ludaka i odvuče ga pravo u policiju, jedino tako je mogao da se izvuče iz te zbrke.

Seo je u taksi i odvezao se do Aljeove vile, nedaleko od trga Piola. Prozori su bili zatvoreni, a na kapiji je bila okačena tabla „ZA IZDAVANJE“, nekakve agancije za nekretnine. Kakva je ovo ludnica, Alje je tu stanovao do pre nedelju dana, Belbo mu je lično telefonirao. Zazvonio je na vratima susedne vile. „Taj gospodin? Baš juče se odselio. Ne znam kuda je otišao, znao sam ga samo iz viđenja, vrlo uzdržan čovek, čini mi se da je stalno bio na putu.“

Preostalo mu je jedino još da se raspita u agenciji. Ali tamo nisu nikad ni čuli za Aljea. Neka francuska firma je svojevremeno zakupila tu vilu. Zakupninu su redovno plaćali putem bankovnog računa. Zakup su otkazali u roku od dvadeset i četiri časa pa nisu tražili povraćaj depozita. Agencija je kontaktirala samo sa nekim gospodinom Ragočkim i to pismenim putem. To je bilo sve što su znali.

Nemoguće, zar taj Rakoski, Ragočki, ili kako se već zove, pa njega traži lukavi inspektor De Anđelis i ceo Interpol, a on da se bezbrižno šetka i unajmljuje kuće? U našoj pripovesti Ardentijev

Rakoski bio je reinkarnacija Račkovskog, šefa Ochrane, a ovaj opet, razume se, reinkarnacija Sen Žermena. Kakve veze s tim ima Alje?

Belbo je otišao u kancelariju, ušunjao se kao lopov i zaključao u svojoj sobi. Morao je da pokuša nešto da smisli.

Cela rabota je bila kao stvorena da čoveku pomuti razum, a Belbo je bio ubeđen da mu se upravo to dogodilo. I nije imao kome da se poveri. Dok je brisao znoj sa čela, prebirao je gotovo mehanički po papirima koji su prethodnog dana prispeli na njegov sto, nije ni bio svestan šta radi, dok iznenada, na početku jedne stranice, nije ugledao Aljeovo ime.

Pogledao je naslov teksta. Skromno delo nekog običnog đavoljupca, pod naslovom *Istina o grofu De Sen Žermenu*. Stao je iznova da čita tu stranu. Autor je navodio Šakormakovu biografiju Klod-Luja de Sen Žermena, koji se povremeno predstavljao kao gospodar De Sirmon, grof Soltikov, gospodin Veldon, markiz od Belmara, knez Rakoši ili Ragocki i tako dalje, a porodična titule su mu bile grof De Sen Marten i markiz od Aljea, po imanju njegovih predaka u Pijemontu.

Baš divno, Belbo je sad mogao da bude sasvim spokojan. Nije dovoljno što ga jure zbog terorizma i nema kud da utekne, nije dovoljno ni što je Plan istinit i što je Alje u roku od dva dana nestao bez traga, nego još i to da Alje nije nikakav umišljeni ludak, već besmrtni grof De Sen Žermen, glavom i bradom. Uostalom, on to nije ni pokušavao da sakrije. Jedino što je u tom moru laži bilo istinito jeste njegovo ime. Ili ne, možda je baš ime bilo lažno, Alje nije bio Alje, a nije ni važno ko je u stvari, jer se već godinama ponašao kao ličnost u priči koju smo mi zapravo tek naknadno izmislili.

U svakom slučaju, Belbo je bio u bezizlaznom položaju. Pošto je Alje ispario, nije mogao da dokaže policiji ko mu je dao onaj kofer. A i kad bi mu policija poverovala, ispalo bi da je uzeo kofer od čoveka za kojim tragaju zbog ubistva, a već dve godine je njegov savetnik. Savršen alibi.

Ali da bi mogao potpuno da shvati celu tu priču, koja već sama po sebi kao da je prepisana iz nekog osrednjeg romana, a da pritom ubedi i policiju da je istinita, trebalo je da poveruje u drugu priču, koja je nadilazila i najbujniju maštu. Trebalo je da poveruje da se Plan, koji smo mi izmislili, do najsitnijeg detalja, uključujući i konačnu

mahnitu potragu za mapom, poklapa sa stvarnim planom u kojem već postoje Alje, Rakoski, Račkovski, Ragocki, bradati gospodin, TRES i tako redom, sve do Templara iz Provena. I da je pukovnik bio u pravu. Ali da je greškom bio u pravu, jer, na kraju krajeva, naš Plan se ipak razlikovao od njegovog, pa ako je njegov Plan bio pravi, onda naš nije i obratno. Drugim rečima, ako smo mi bili u pravu, zašto bi Rakoski pre deset godina ukrao od pukovnika lažni dokument?

Tog jutra sam samo pročitao šta je Belbo zabeležio u Abulafiji, a već mi je došlo da udaram glavom o zid, u nadi da ću se uveriti da makar taj zid stvarno postoji. Mogao sam da zamislim kako je Belbu bilo tog dana, a i u danima koji su usledili. Ali to još nije bilo sve.

Tražio je nekog s kim bi porazgovarao, pa je pozvao Lorencu, ali nje nije bilo. Mogao je da se opkladi da je više nikad neće videti. Lorenca je donekle bila biće koje je Alje izmislio, Alje je opet bio biće koje izmislio Belbo, a Belbo više nije znao ko je izmislio njega. Ponovo je otvorio novine. Jedino je bilo sigurno da portret osumnjičenog predstavlja njega. Kao potvrda, baš u tom trenutku u njegovoj kancelariji zazvonio je telefon. Isti onaj balkanski naglasak, iste preporuke. Sastanak u Parizu.

„A ko ste vi?” zurlao je Belbo.

„Mi smo TRES”, odvratio je nepoznati. „Ne treba valjda ja da vas učim ko su TRES?”

Tada je doneo odluku. Podigao je slušalicu i pozvao De Anđelisa. U policiji prvo nisu hteli ništa da mu kažu, kao da inspektor više ne radi tu. Na kraju su pristali i prebacili ga na lokal.

„Oho, koga ja to čujem, gospodine Belbo”, rekao je De Anđelis podrugljivo, Belbu se bar tako učinilo. „Slučajno ste me ovde zatekli. Pakujem kofere.”

„Kofere?” Belbo se uplašio da inspektor cilja na njegov slučaj.

„Dobio sam premeštaj na Sardiniju. Lagodan posao, izgleda.”

„Inspektore De Anđelis, moram hitno da razgovaram s vama. Zbog onog slučaja...”

„Kog slučaja?”

„Onog s pukovnikom. I one druge priče... Jednom ste pitali Kazobona da li je nešto čuo o organizaciji TRES. Ja sam čuo nešto o njima. Moram nešto važno da vam ispričam.”

„Nemojte ništa da mi pričate. To me se više ne tiče. Osim toga, zar vam se ne čini da ste malo zakasnili?“

„Priznajem, tada vam nisam sve rekao, bilo je to davno. Ali sada želim da vam kažem.“

„Ništa mi ne govorite, gospodine Belbo. Uostalom, znajte da neko sigurno prisluškuje ovaj naš razgovor, pa neka čuje da mene ništa ne zanima i ništa ne znam. Imam dvoje male dece. Neko mi je pripremio da bi nešto moglo da im se dogodi. A da bi mi pokazali da se ne šale, kad je moja žena juče ujutro pokrenula kola, eksplodirao je poklopac motora. Bilo je to samo malo eksploziva, jedva nešto više nego za petardu, ali dovoljno da me ubede da mogu da urade šta im se ćefne. Otišao sam šefu i rekao da sam oduvek obavljao svoju dužnost, pa i više od toga, ali da neću da izigravam heroja. Svoj život bih još i žrtvovao, ali neću da žrtvujem ženu i decu. Tražio sam premeštaj. Posle sam svima rekao da sam kukavica, da sam se živ usrao od straha. Ponoviću to i vama i onima koji nas slušaju. Uništio sam svoju karijeru, izgubio sam samopoštovanje, uviđam da sam najblaže rečeno nečastan čovek, ali ću bar spasti svoju porodicu. Kažu da je Sardinija predivna, neću više morati ni da štedim da pošaljem decu leti na more. Do viđenja.“

„Čekajte, stvar je ozbiljna, ja sam u velikoj nevolji...“

„U nevolji ste? E baš mi je milo. Kad sam tražio da mi pomognete, niste hteli. Nije hteo ni vaš prijatelj Kazobon. A sad kad ste u nevolji, tražite da vam pomognem. I ja sam u nevolji. Kasno ste se javili. Da li vi mislite na ono, kako kažu na filmu, da policija treba da bude u službi građana? E pa lepo, obratite se policiji, odnosno mom nasledniku.“

Belbo je spustio slušalicu. Savršeno, više nije mogao ni da se obrati jedinom policajcu koji bi mu možda poverovao.

Onda je pomislio da bi Garamon možda mogao da mu pritekne u pomoć. Poznao je tolike šefove policije, načelnike, razne glavešine. Odjurio je k njemu.

Garamon je ljubazno saslušao njegovu priču, povremeno ga je prekidao uljudnim upadicama, na primer „nije valjda“, „šta sve još neću čuti“, „bože, to je kao neki roman, da ne kažem izmišljotina.“ Onda je sklopio ruke, zagledao se u Belba s beskrajnom blagonaklonošću i rekao: „Dragi mladiću, dozvolite mi da vas tako

nazovem, mogao bih da vam budem otac, zaboga, ne baš otac, još uvek sam mlad, da ne kažem pun mladalačkog duha, ali eto, kao da ste mi mlađi brat. Govorim vam najiskrenije, poznajemo se toliko godina. Imam utisak da ste previše uzbuđeni, na izmaku snaga, živci su vam popustili, da ne kažem, premorili ste se. Nemojte misliti da ja to ne cenim, znam da dajete sve od sebe za našu izdavačku kuću, jednog dana to će da se odrazi, kako da kažem, i na vaše finansijske prilike, to ne može da naškodi. Ali da sam na vašem mestu, otišao bih na godišnji odmor. Kažete da imate nekih neugodnosti. Iskreno, ne bih tome pridavao preveliki značaj, mada, izvinite, ali ne bi baš bilo prijatno za Garamon kao izdavačku kuću da jedan od njenih najboljih urednika bude upetljan u nekakvu mutnu rabotu. Rekoste da vas je neko pozvao u Pariz. Ne želim da ulazim u pojedinosti, ja vam naprosto verujem. Pa šta s tim? Zašto ne odete u Pariz, zar nije bolje da odmah sve razjasnite? Rekoste da imate nekih, ovaj, nesuglasica s uglednom osobom kakav je gospodin Alje. Ne želim da znam šta se to među vama desilo, i ne bih baš mnogo razbijao glavu o tim slučajno podudarnim imenima o kojima ste mi pričali. Ko zna koliko ljudi na svetu nosi prezime Đermani, u raznim varijantama, zar ne? Ako vam je Alje, s punim poverenjem, poručio da dođete u Pariz i sve razjasnite, onda u redu, idite u Pariz, nije to smak sveta. U odnosima među ljudima treba da vlada iskrenost. Idite u Pariz i ako vam nešto leži na srcu, nemojte se ustručavati. Što na um, to na drum. Čemu tolika tajnovitost? Ako sam dobro shvatio, gospodin Alje vam zamera što nećete da mu kažete gde se nalazi nekakva mapa, zemljopisna karta, poruka, šta li je. Vi je imate, ne služi vam ničemu, a našem Aljeu je možda potrebna zbog istraživanja. Mi smo ovde u službi kulture, ili se možda varam? Zaboga, dajte mu tu mapu, taj atlas, topografsku kartu, ne želim ni da znam šta je. Ako je njemu toliko stalo do toga, sigurno postoji neki valjan razlog, gospodin uvek ostaje gospodin. Idite u Pariz, stisnućete jedan drugom ruku i gotova stvar. U redu? I nemojte previše da brinete. Znae da sam uvek spreman da vam pomognem." Onda je uključio interfon: „Gospođo Gracija... Eto, nema je, nikad je nema kad mi je potrebna. Belbo, vi imate svojih muka, ali da samo znate kakve su moje. Do viđenja, ako u hodniku sretnete gospođu Graciju, neka dođe kod mene. I molim vas, odmorite se.”

Belbo je izašao. Gospođa Gracija nije sedela za svojim stolom, ali je video da se upalila crvena lampica, Garamonova privatna linija, očito je s nekim razgovarao. Nije odoleo (mislím da je prvi put u životu uradio nešto tako neprístojno). Podigao je slušalicu i prislušívao razgovor. Garamon se upravo obraćao nekom: „Ne brinite. Mislím da sam ga ubedio. Doći će u Pariz... To mi je dužnost. Nije uzalud to što nas veže zajedničko duhovno viteštvo.”

Znači i Garamon je bio deo tajne. Koje tajne? Tajne koju je samo Belbo mogao da otkrije. A ona nije postojala.

Već se spustilo veče. Otišao je u bar Pilade i neobavezno ćaskao ni sam ne zna s kim, popio je previše. A sutradan ujutro potražio je jedinog prijatelja koji mu je još preostao. Otišao je Diotaleviju. Otišao je da traži pomoć od čoveka na samrti.

Belbo je taj njihov poslednji susret grozničavo opisao u Abulafiji, pa nisam uspevao da razaznam šta je od toga rekao Diotalevi, a šta Belbo. Obojica su mrmljali kao neko ko kaže istinu, a zna da više nema vremena da se zavarava.

Tako se rabinu Ismahelu ben Eliši i njegovim učenicima dogodilo da proučavajući knjigu Jecirah pogrešiše pokrete i hodaše unatraške dok se ne strmoglaviše sve do zemljinog pupka, tolika beše silina slova.

(Pseudo Saadya, *Pogovor za Sefer Jecirah*)

Nikad ga nije video tako belog, mada više gotovo da nije imao malja, ni kose, obrva, ni trepavica. Glava mu je bila kao bilijarska kugla.

„Izvini“, rekao mu je, „mogu li da ti pričam o svojim problemima?“

„Samo izvoli. Ja više nemam probleme. Imam samo najjednostavnije potrebe.“

„Čuo sam da su pronašli neku novu terapiju. Ta bolest je pogubna za dvadesetogodišnjake, kod pedesetogodišnjaka se polako razvija, pa ima vremena da se zaleči.“

„To važi za tebe. Ja još nemam pedeset godina, telo mi je još uvek kao u mladića. Tako sam u prednosti, umreću pre tebe. Vidiš da jedva govorim. Da čujem tvoju priču, tako ću se odmoriti.“

Da bi mu udovoljio, a i iz poštovanja, Belbo mu je ispričao celu priču.

A tada mu je Diotalevi sve rekao, teško dišući, kao Stvar u naučnofantastičnim filmovima. A već je bio i proziran kao Stvar, gotovo da nije bilo razlike između njegove spoljašnjosti i unutrašnjosti, između kože i mesa, između retkih plavih malja koje su se još uvek nazirale pošto mu je pidžama bila raskopčana na stomaku i sluzave drhtave utrobe koja postaje vidljiva samo pomoću rendgenskih zraka ili u završnom stadijumu bolesti.

„Jakopo, vezan sam za postelju, pa ne vidim šta se dešava napolju. Koliko mogu da razaberem, to što si mi ispričao zbiva se ili u tebi samom ili izvan tebe. Svejedno je da li si ti poludeo ili je svet pomahnitao. U oba slučaja neko je mešao, premetao i ukrštao reči u Knjizi više nego što je smeo.“

„Šta to znači?“

„Zgrešili smo prema Reči, a Reč je stvorila i održala svet. Sad si i ti kažnjen, kao što sam i ja kažnjen. Između tebe i mene nema razlike.“

Ušla je bolničarka, dala mu nešto da mu ovlaži usne i rekla Belbu da ne sme da ga zamara, ali se Diotalevi pobunio: „Ostavite me na miru. Moram da mu kažem jedinu Istinu. Znate li vi šta je jedina Istina?“

„Jao, otkud bih ja to znala, gospodine...“

„Onda idite. Moram nešto važno da kažem svom prijatelju. Jakopo, dobro me slušaj. Kao što ljudsko telo ima udove, zglobove i organe, ima ih i Tora, je l' tako? A kao što Tora ima udove, zglobove i organe, ima ih i ljudsko telo, je l' tako?“

„Tako je.“

„Kad je rabi Meir učio od rabi Akive, dodavao je vitriol u mastilo, a učitelj mu nije ništa rekao. Ali kad je rabi Meir upitao rabi Ismahela da li ispravno postupaju, ovaj mu je rekao: sinko, budi oprezan u svom radu, jer je to rad božanski. Ako izostaviš ili dometneš samo jedno slovo, uništićeš ceo svet... Mi smo pokušali da iznova napišemo Toru, a nismo vodili računa da li ima koje slovo više ili manje...“

„Zbijali smo šalu...“

„S Torom nema šale.“

„Ali mi smo zbijali šalu s istorijom, s tuđim spisima...“

„Zar postoji neki spis koji gradi svet, a da nije Knjiga? Dodaj mi vode, ne čašu, pokvasi ovu maramicu. Hvala. Sad me slušaj: kad pomešaš slova u Knjizi, znači da si pomešao svet. Nema ti spasa. To važi za svaku knjigu, čak i za bukvar. Zar oni pametnjakovići, kao što je tvoj doktor Vagner, ne kažu da onaj ko se igra rečima, pravi anagrame, izvrće leksiku, ima mnogo toga rđavog na duši i mrzi svog oca?“

„Nije baš tako. To kažu psihoanalitičari da bi izmamili novac od svojih pacijenata. Nisu oni tvoji rabini.“

„Jesu, jesu, sve su to rabini. Misliš li da su rabini govoreći o Tori pričali samo o tom spisu? Govorili su o nama koji pokušavamo da pomoću jezika ponovo izgradimo svoje telo. Slušaj me dobro: ko hoće da barata slovima Knjige mora da bude veoma pobožan, a mi to nismo bili. Svaka knjiga je satkana od Božjeg imena, a mi smo ispremetali sve istorijske knjige, nismo se molili Bogu. Ćuti i slušaj. Ko

izučava Toru održava svet u pokretu, a dok čita ili piše, održava i svoje telo u pokretu, jer svakom delu tela odgovara neki element sveta... Pokvasi maramicu, hvala. Ako izmeniš Knjigu, izmenićeš svet, a ako izmeniš svet, izmenićeš i telo. To nismo shvatili. Tora dopusti jednoj reči da izađe iz svog kovčežića, pojavi se na trenutak i smesta se sakrije. A i samo na tren otkrije se jedino svom ljubavniku. Kao prelepa žena koja živi dvorcu skrivena u nekom zabačenom sobičku. Ima samo jednog ljubavnika, niko ne zna da on postoji. A ako neko drugi pokuša da je oskrnavi, da je zgrabi svojim oznojenim rukama, neće mu dopustiti. Ona poznaje svog voljenog, otvori samo neki prozorčić i promoli se na tren. I odmah se iznova sakrije. Reč Tore otkriva se samo onom ko je voli. A mi smo pokušali da govorimo o knjigama bez ljubavi, da ih ismevamo..."

Belbo mu je ponovo ovlažio usne maramicom. „Pa šta onda?”

„Hteli smo da uradimo nešto što nismo smeli, a nismo bili ni pripremljeni da to uradimo. Premećući reči u Knjizi hteli smo da stvorimo Golema.”

„Ne razumem...”

„Više ne možeš ni da razumeš. Postao si zatočenik vlastite tvorevine. Ali tvoja priča se još uvek odvija u spoljašnjem svetu. Ne znam kako, ali možeš da se izbaviš. Sa mnom je drugačije, moje telo se ponaša onako kako smo se mi poigravali s Planom.”

„Nemoj da govoriš gluposti, u pitanju su ćelije...”

„A šta su ćelije? Mesecima smo, kao pobožni rabini, izgovarali drugačije kombinacije slova iz Knjige: GCC, CGC, GCG, CGG. To što su naša usta izgovorala učile su i naše ćelije. Šta su moje ćelije uradile? Izmisle su drugačiji Plan, i sad se razvijaju po svom. Moje ćelije izmišljaju svoju priču, koja ne važi za sve ljude. Moje ćelije su već naučile da mogu da proklinju ako ispreturaju Knjigu i sve knjige na svetu. To su primenile na moje telo. Obrću, premeštaju, menjaju, izvrću, stvaraju potpuno nove ćelije bez ikakvog smisla, ili sa smislom koji je obrnut od pravog. Mora da postoji pravi smisao, kao i mnoštvo pogrešnih, inače ćeš umreti. Ali one se igraju, onako nasumice, nemaju vere. Jakopo, dok sam još mogao da čitam, ovih poslednjih meseci pročitao sam mnogo rečnika. Proučavao sam istoriju reči da bih shvatio šta se dešava u mom telu. Tako to radimo mi rabini. Da li si ikad pomislio koliko retorički izraz *metateza* liči na onkološki termin *metastaza*? Šta je metateza? Kad umesto 'manastir' kažeš 'namastir'.

A umesto 'ljubav' možeš da kažeš 'buljav'. To je Temura. U rečniku piše da *metathesis* znači 'premeštanje', 'izmena'. I *metastasis* znači 'premeštanje', 'izmena'. Baš su glupi ti rečnici. Glagoli *metatithemi* i *methistem* imaju isti koren. *Metatithemi* znači 'stavljam između', 'premeštam', 'prenosim', 'stavljam umesto', 'ukidam zakon', 'menjam smisao'. A *methistem*? Pa znači isto to: 'premeštam', 'preturam', 'pomeram', 'menjam uvreženo mišljenje', 'silazim s uma'. Mi smo sišli s uma kao i svi oni koji traže skriveni smisao s one strane slova. I moje ćelije su me poslušale, pa su to učinile. Zbog toga umirem, Jakopo, a ti to znaš."

„Sad tako kažeš zato što si bolestan...”

„Kažem tako zato što sam konačno shvatio sve o svom telu. Pomno ga pratim iz dana u dan, znam šta se u njemu zbiva, ali ne mogu ništa da učinim, ćelije me više ne slušaju. Umirem zato što sam ubedio svoje ćelije da pravilo ne postoji, da sa svakim tekstom možemo da radimo šta hoćemo. Čitavog života sam se trudio da samog sebe ubedim u to, ja lično, svojim mozgom. I moj mozak je i ćelijama preneo tu poruku. Kako smem da očekujem da su one razumnije od mog mozga? Umirem zato što je naša maštovitost prevazišla sve granice.”

„Čuj, to što ti se događa nema nikakve veze s našim Planom...”

„Nema? A zašto se onda tebi dešava to što ti se dešava? Svet se ponaša kao moje ćelije.”

Iznemoglo je klonuo na postelju. Ušao je lekar i šapatom prosiktao da je čovek na samrti i da se ne sme izlagati takvom uzbuđenju.

Belbo je izašao. Tada je poslednji put video Diotalevija.

U redu, zapisao je, mene traži policija iz istih razloga iz kojih Diotalevi ima rak. Siroti moj prijatelj, na samrti je. A ja, nemam rak, ali šta ja da radim? Otići ću u Pariz da pronađem pravilo za neoplastiju.

Nije se odmah predao. Četiri dana je ostao u stanu, sredio je svoje fajlove, proučio je svaku rečenicu ne bi li pronašao objašnjenje. Onda je napisao svoju pripovest, kao zaveštanje, pripovedajući samom sebi, Abulafiji, meni ili svakom ko bude čitao. U utorak je najzad otputovao.

Mislim da je Belbo otišao u Pariz da im kaže da nema nikakvih tajni, da je prava tajna u tome da treba pustiti ćelije da slede svoju nagonsku mudrost, da onaj ko traži tajne ispod površine, pretvara svet u gnusni tumor. I da je on najgnusniji i najgluplji od svih, jer ne zna ništa i sve je izmislio – to mu je sigurno teško palo, mada se odavno pomirio s mišlju da je kukavica, a De Anđelis mu je dokazao da su heroji retki.

U Parizu je sigurno već pri prvom susretu shvatio da mu Oni ne veruju. To je za njih bilo suviše jednostavno. Očekivali su otkrovenje, inače će ga osuditi na smrt. Belbo nije imao šta da im otkrije, a uplašio se smrti. Bio je to njegov poslednji kukavičluk. Pokušao je da pobjegne, da zametne trag i pozvao me telefonom. Ali, uhvatili su ga.

C'est une leçon par la suite. Quand votre ennemi se reproduira, car il n'est pas à son dernier masque, congédiez-le brusquement, et surtout n'allez pas le chercher dans les grottes.

(Jacques Cazotte, *Le diable amoureux*, 1772, ova stranica je izostavljena u potonjim izdanjima)

Tada, dok sam još bio u Belbovom stanu i dovršavao čitanje njegovih ispovesti, pitao sam se šta ja da radim. Nije vredelo da idem kod Garamona, De Anđelis je otišao, Diotalevi je već rekao Belbu sve što je imao da kaže. Lija je bila daleko, a na planini nema ni telefona. Bila je subota, 23. jun, šest sati ujutro. Ako je nešto trebalo da se dogodi, dogodiće se te noći, u Konzervatorijumu.

Morao sam brzo da se odlučim. Zašto, pitao sam se onomad u periskopu, nisam odlučio da ne preduzmem ništa? Pročitao sam zapise tog ludaka koji je pripovedao o svojim razgovorima s drugim ludacima i o poslednjem razgovoru sa samrtnikom, suviše uzbuđenim ili suviše potištenim. Nisam bio siguran ni da mi se Belbo javio iz Pariza, možda je telefonirao iz nekog mesta udaljenog od Milana svega nekoliko kilometara ili iz najbliže govornice. Zašto sam morao da se umešam u tu, možda izmišljenu priču, koja me se ne tiče?

Ali to sam se pitao u periskopu, tonući u mrak dok su mi noge trnule, pa me je obuzimao onaj nestvaran, a ipak tako prirodan strah koji obuzima svakog čoveka kad se noću zatekne sam u opustelom muzeju. U subotu ujutro nisam se ničega plašio. Samo sam bio radoznao. A možda sam osećao i prijateljsku obavezu.

Tako sam rešio da moram i ja da odem u Pariz, nisam baš tačno znao zašto, ali nisam mogao da ostavim Belba na cedilu. Možda je on to i očekivao od mene. Ništa više, samo to, da noću prodrem u pećinu tajnog indijskog bratstva Tugi i baš kad se njihov predvodnik, zlikovac Sujodhana sprema da mu zarije žrtveni nož u srce, upadnem u taj podzemni hram sa svojim vojnicima spahima s kremenjačama na gotovs i izbavim ga.

Srećom imao sam pri sebi nešto novca. U Parizu sam seo u taksu i odvezao se u ulicu Mantikor. Taksista je dugo psovao jer nije

mogao da je pronađe ni na svom planu grada. Nije ni čudo, bila je to uličica uzana kao hodnik u vozu, u okolini starog Bievra, iza Sen Žilijen-le-Povra. Taksi nije mogao ni da uđe u nju pa me je ostavio na uglu.

Zaputio sam se tim sokakom, osećao sam se nelagodno, nigde nije bilo ulaznih vrata, ali na jednom mestu ulica je bila malo šira i tu se nalazila knjižara. Ne znam ni zašto je imala kućni broj tri, kad nigde nije bilo ni broja jedan, ni dva, niti bilo kog drugog broja. Bio je to u stvari neugladan dućan, osvetljen samo jednom sijalicom, a jedno krilo ulaznih vrata bilo je pretvoreno u izlog. Sa strane, u izlogu bilo je poređano svega nekoliko desetina knjiga, tek toliko da ukažu na vrstu knjiga u radnji. U dnu su bili poređani radioestezijski viskovi, prašnjava pakovanja mirišljavih štapića i sitnih istočnjačkih ili južnoameričkih amajlija. Bilo je tu i mnoštvo raznolikih špilova karata za tarot.

Ni unutrašnjost nije bila mnogo prijatnija - knjige nagomilane na policama i po podu, stočić u dnu prostorije i knjižar koji je bio kao stvoren da neki pisac kaže da je stariji od svojih knjiga. Bio je zadubljen u veliki rukom pisani registar i nije obraćao pažnju na kupce. Ionako su u tom trenutku samo dvojica mušterija dizala oblake prašine skidajući sa rasklimatanih polica stare raskupusane knjižurine, bezmalo sve bez korica. Potom su se bacali na čitanje, a da pritom nisu pokazivali neku naročitu zainteresovanost da knjige i kupe.

Jedini prostor na zidu na kojem nije bilo polica prekrivao je veliki plakat drečavih boja. Na njemu su bili poređani ovalni portreti sa dvostrukim ivicama, kao na plakatima mađioničara Hudinija. „Le Petit Cirque de l’Incroyable. Madame Olcott et ses liens avec l’Invisible”. Muškobanjasto, maslinasto lice, crna kosa, s razdeljkom na sredini, a na potiljku skupljena u punđu. Činilo mi se da sam negde već video to lice. „Les Derviches Hurleurs et leur danse sacrée. Les Freaks Mignons, ou Les Petits-fils de Fortunio Liceti”. Skup bednih, odvratnih malih čudovišta. „Alex et Denys, les Géants d’Avalon. Theo, Leo et Geo Fox, Les Enlumineurs de l’Ectoplasme...”

Knjižara Sloun nudila je zaista sve, od igle do lokomotive, čak je najavljivala i ugodnu večernju predstavu, taman da čovek povede decu da se zabave pre nego što ih istuca u avanu. Čuo sam da je zazvonio telefon i video kako knjižar pomera hrpu papira da bi

podigao slušalicu. „Oui monsieur“, rekao je, „c’est bien ça.“ Nekoliko minuta je ćutke slušao, isprva klimajući glavom, da bi potom postao sav smeten, ali to je, rekao bih, više bila maska za prisutne, kao da svi mogu da ćuju njegov razgovor a on želi da pokaže kako s tim nema nikakve veze. Onda je poprimio onaj zaprepašćeni izraz kakav imaju svi pariski prodavci kad im zatražite nešto što nemaju u radnji, ili hotelski portiri kad moraju da vam saopšte da nema slobodnih soba. „Ah non, monsieur. Ah, ça... Non, non, monsieur, c’est pas notre boulot. Ici, vous savez, on vend des livres, on peut bien vous conseiller sur des catalogues, mais ça... Il s’agit de problèmes très personnels, et nous... Oh, alors, il y a – sais pas, moi – des curés, des... oui, si vous voulez, des exorcistes. D’accord, je le sais, on connaît des confrères qui se prêtent... Mais pas nous. Non, vraiment la description ne me suffit pas, et quand même... Désolé monsieur. Comment? Oui... si vous voulez. C’est un endroit bien connu, mais ne demandez pas mon avis. C’est bien ça, vous savez, dans ces cas, la confiance c’est tout. A votre service, monsieur.“

Ona dvojica su već izašla iz knjižare, osećao sam neku nelagodu. Onda sam se rešio da privučem starčevu pažnju, nakašljao sam se i rekao mu da tražim svog poznanika, prijatelja koji tu često navraća, gospodina Aljea. Pogledao me je kao da sam ja onaj što mu se maločas javio telefonom. Možda, rekao sam mu, vama nije poznat pod imenom Alje, već Rakoski, ili Soltikov, ili... Ponovo me je pogledao začkiljivši očima, lice mu je bilo potpuno bezizražajno i odvratio mi je da imam neobične prijatelje s mnoštvom imena. Rekao sam mu da nije važno, ionako sam pitao tek reda radi. „Ćekajte“, kazao mi je, „uskoro će stići moj ortak, možda on poznaje osobu koju tražite. Izvolite, sedite, tamo u uglu je stolica. Zvaću telefonom da proverim. Podigao je slušalicu i stao da okreće broj, zatim je tiho progovorio.“

Kazobon, pomislio sam, gluplji si od Belba. Šta još ćekaš? Da Oni dođu i kažu: oh, baš divna slućajnost, stigao je i prijatelj Jakopa Belba, pođite i vi s nama...

Naglo sam ustao, pozdravio starca i izašao. Začas sam projurio ulicom Mantikor, skrenuo drugim ulićicama i izbio na obalu Sene. Budalo, prebacivao sam samom sebi, šta si ti hteo? Da upadneš tamo, pronađeš Aljea, šćepaš ga za gušu, a on počne da se izvinjava,

bio je to samo nesporazum, evo vašeg prijatelja, ne fali mu ni dlaka s glave. A zapravo sad znaju da si i ti stigao.

Podne je već prošlo, te večeri nešto će se odigrati u Konzervatorijumu. Šta je trebalo da činim? Ušao sam u ulicu Sen Žak, osvrtao sam se svaki čas. Na trenutak mi se učinilo da me prati neki Arapin. A zašto sam pomislio da je baš Arapin? Za Arape je tipično da uopšte ne liče na Arape, bar ne u Parizu, drugačije bi bilo da sam u Stokholmu.

Naišao sam na jedan hotel, ušao i uzeo sobu. Dok sam se peo drvenim stepeništem koje je vodilo do prvog sprata, držeći ključ u ruci, preko ograde se videla recepcija, spazio sam tobožnjeg Arapina na ulazu. Tada sam u hodniku primetio i druge ljude koji su ličili na Arape. Normalno, u tom kraju su sve sami mali hoteli u kojima odsedaju Arapi. Šta sam drugo očekivao?

Ušao sam u sobu. Izgledala je pristojno, čak je imala i telefon, šteta što nisam znao koga bih zvao.

I tu me je obuzeo dremež, spavao sam nemirno, do tri sata. Potom sam se umio i zaputio u Konzervatorijum. Preostalo mi je još jedino da uđem u muzej, ostanem u njemu posle zatvaranja i sačekam ponoć.

Tako sam i učinio. Nekoliko sati pre ponoći nalazio sam se u periskopu, u ičšekivanju da se nešto dogodi.

Neki tumači tvrde da je Necah sefirot Izdržljivosti, Podnošenja, neprestanog Trpljenja. I zaista, naš je očekivalo Iskušenje. Ali drugi tumači kažu da je Necah Pobeda. Čija pobeda? Možda sam u toj priči o poraženima, đavoljupcima koje je obmanuo Belbo, o Belbu kojeg su obmanuli đavoljupci, o Diotaleviju kojeg su obmanule njegove ćelije, možda sam u tom času ja bio jedini pobednik. Bio sam u zasedi u periskopu, vrebao sam svoje protivnike, a oni nisu znali da sam tu. Prvi deo mog plana odvijao se predviđenim tokom.

A drugi deo plana? Da li će se i on odvijati predviđenim tokom ili po Planu, kojim ja više ne upravljam?

8
HOD

Za svečanosti i obrede imamo dve lepe i dugačke Odaje u našem Hramu Bratstva Ruže i Krsta. U jednoj izlažemo uzorke i primerke svih retkih i izuzetnih pronalazaka, a u drugoj kipove najvećih Pronalazača.

(John Heydon, *The English Physitians Guide: Or A Holy Guide*, London, Ferris, 1662, Predgovor)

Već sam suviše dugo bio u periskopu. Bilo je otprilike deset sati, ili pola jedanaest. Ako nešto treba da se desi, desiće se u glavnoj prostoriji, ispred Klatna. To je značilo da moram ubrzo da siđem, da potražim novo skrovište i osmatračnicu. Ako stignem dockan, posle njihovog ulaska (odakle li će ući?), Oni će me opaziti.

Da siđem, da se pokrenem... već satima sam samo to priželjkivao, a sad kad je kucnuo taj čas, sad kad je bilo mudro da tako postupim, bio sam kao paralisani. Morao sam da prođem kroz muzejske sale utonule u mrak, baterijsku lampu sam smeo da koristim krajnje oprezno. Kroz velika prozorska okna probijala se oskudna noćna svetlost, pa ako sam i zamišljao da će muzej biti obasjan mesečinom, prevario sam se. Mutni odsjaj prodirao je sa prozora do zastakljenih ormara. Kretao sam se vrlo pažljivo, inače sam mogao da se spotaknem, padnem na pod i udarim u nešto metalno ili stakleno što bi zazvečalo i odalo me. S vremena na vreme palio sam baterijsku lampu. Činilo mi se kao da sam u noćnom klubu „Crazy Horse“, pa mi svetlost povremeno obasja nešto nago, ali ne deo ženskog tela, već zavrtnje, stezaljke, matice.

A ako bih iznebuha osvetlio neko živo stvorenje, nečiju priliku, izaslanika Gospodara, koji me prati u stopu i ponavlja moj hod kao odraz u ogledalu? Ko bi prvi kriknuo? Čuljio sam uši. Uzalud. Ja sam se bešumno prikradao, pa je i on bio nečujan.

Tokom proteklog popodneva pomno sam proučio raspored sala, bio sam ubeđen da ću i po mraku moći da pronađem veliko stepenište. Ništa od toga, lutao sam gotovo nasumice, nisam mogao da se snađem.

Možda sam kroz neke sale prošao više puta, možda više nikad neću izaći odatle, možda to vrludanje među besmislenim mašinama predstavlja pravi obred.

Zapravo mi se nije silazilo. Zapravo sam želeo da odložim susret.

Izašao sam iz periskopa posle dugog i nemilosrdnog preispitivanja svoje savesti. Tokom tih sati iznova sam sagledao grešku koju smo napravili proteklih godina i pokušao sam da shvatim zašto sam u tom času, bez ikakvog razumnog razloga, bio u potrazi za Belbom, koji je dospeo na to mesto iz još nerazumljivijih razloga. Međutim, čim sam kročio iz kabine, sve se promenilo. Idući kroz Konzervatorijum počeo sam da razmišljam kao da sam neko drugi. Postao sam Belbo. Kao i Belbo, bio sam već pri kraju dugog putovanja u prosvetljenje i znao sam da svaki, pa i najbedniji ovozemaljski predmet valja tumačiti kao tajno znamenje nečeg drugog, a najrealnije Drugo jeste upravo Plan. Kako sam samo bio lukav, bio mi je dovoljan samo tračak svetlosti, samo tren, pa da sve shvatim. Ja neću dozvoliti da me prevare.

...Fromanov motor: uspravan sklop s romboidnom osnovom. U njemu, kao u onim veštačkim anatomskim figurama koje pokazuju svoja plastična rebra, poređani su kalemi, šta ja znam, baterije, automatski prekidači ili kako se već zovu u školskim udžbenicima, pokreće ih prenosni kaiš koji je zupčanikom povezan s pogonskim točkom... Čemu li je služio? Odgovor: za merenje podzemnih struja, naravno.

Akumulatori. Šta li akumuliraju? Preostalo mi je jedino da zamislim Trideset šestoricu Nevidljivih kao uporne tajnike (čuvare tajni) kako noću udaraju po svom čemalu ne bi li izmamili zvuk, varnicu, zov, udubljeni u razgovor koji se vodi između dva kraja sveta, između bezdana i površine, od Maču Pikčua do Avalona, halo, javi se, halo, javi se, Pamersijel, Pamersijel, uhvatio sam drhtaj, struju Mu 36, njoj su se bramani klanjali kao Božjem dahu, uključicu osovinu klipa, sad je strujno kolo mikro-makrokosmosa u pogonu, trese se svekoliko korenje mandragore ispod Zemljine kore, čuješ poj Univerzalne Simpatije, kraj poruke.

Bože dragi, vojske su ginule po evropskim ravnicama, pape su bacale anatemu, hemofilični i rodoskrvni vladari okupljali su se u

mahnitom lovu po Palatinskim vrtovima, a sve je to bilo samo pokriće, velelepna fasada za rad onih koji su u Solomonovoj kući osluškivali slabašne titraje Pupka sveta, *Umbilicus mundi*.

Oni su sve vreme bili ovde i pokretali pseudotermičke heksatetragramatičke elektrokapilatore – što bi rekao Garamon – a s vremena na vreme, tu i tamo, poneko bi pronašao kakvu vakcinu, ili izumeo neku sijalicu, tek koliko da opravda čudesnu pustolovinu metala, a u stvari su imali sasvim drugi zadatak. Evo ih, svi su se okupili u ponoć da zajedno pokrenu Dikreteovu statičku mašinu, providni točak nalik na remen, pozadi se nalaze dve vibrirajuće kugle koje podupiru dve lučne palice. Kad su se one dodirnule, možda su zaprštale varnice, Frankenštajn se ponadao da će tako oživeti njegov Golem, ali uzalud, nije to bio znak koji su čekali, stoga: nagađaj dalje, radi, kopaj, kopaj, stara krtice...

...Šivaća mašina (a šta bi drugo bilo, takve se reklamiraju zajedno s tabletama za veće grudi i velikim orlovima koji lete iznad planina noseći u kljunu osvežavajući napitak, Robur Osvajač, Rozenkrojcer), a kad je pokreneš, ona stane da okreće točak, točak opet okreće kariku, a karika... šta radi karika? Koga ona sluša? Na natpisu je stajalo: „struje koje uvodi Zemljino polje“. Kakva drskost! Pa to mogu da pročitaju i deca prilikom popodnevnih poseta muzeju, čovečanstvo ionako misli da ide u sasvim drugom pravcu, stoga Oni mogu da pokušaju sve, čak i vrhovni eksperiment, dovoljno je da kažu da je to u službi mehanike. Gospodari Sveta su nas obmanjivali vekovima. Bili smo obavijeni, ušuškani i uljuljkani Zaverom i pisali smo poeme u slavu lokomotive.

Odlazio sam i vraćao se. Mogao sam da zamislim da sam se smanjio, da sam mikroskopski mali, pa bih postao putnik koji zapanjeno šeta ulicama mehaničkog grada u kojem štrče metalni neboderi. Prepleteni cilindri, baterije, lajdenske boce, centrifuga kao mala vrteška visine dvadeset centimetara, *tourniquet électrique à attraction et repulsion*. Amajlija koja pobuđuje strujanje simpatije. *Colonnade étincelante formée de neuf tubes, électroaimant*, giljotina, a u centru – nalik na štamparsku presu – visili su lanci s kukama, kao u staji. Presa u kojoj se može smrviti nečija ruka ili glava. Stakleno zvono koje se pomera pomoću pneumatske pumpe sa dva cilindra, kao neki alambik, ispod je pehar, a desno bakarna kugla. Sen Žermen je tu spravljao svoje rastvore za hesenskog landgrafa.

Nešto nalik na držač za lule s dva reda malih peščanih satova, po deset u svakom redu, grlići su im izduženi kao lica žena na Modiljanijevim portretima, ispunjeni su nekom neodređenom materijom, a njihova gornja ispupčenja nalaze se na različitoj visini, kao sićušni baloni koji samo što nisu poleteli, samo ih loptast teret drži na tlu. Naprava za proizvodnju Rebisa, naočigled celog sveta.

Odeljenje sa staklarskim predmetima. Vraćao sam se putem kojim sam došao. Zelene bočice, kao da mi neki domaćin sadista nudi najčistije otrove. Gvozdene mašine za pravljenje flaša, otvarale su se i zatvarale pomoću dve ručice. A šta ako bi neko umesto flaše gurnuo ručni zglobov? Cap! Tako su sigurno radila i ona klešta, makazice, skalpeli zakrivljenih oštrica koji mogu da prodru u mišiće stezače, uši, matericu, odakle su vadili svež fetus da se istuca s medom i biberom, ne bi li boginja Astarte utažila svoju žeđ... Sad sam prolazio kroz dvoranu sa širokim zastakljenim ormarima u kojima sam nazirao dugmad za pokretanje spiralnih oštrica koje bi se neumoljivo, kao svrdlo, zarile u oko žrtve. Bunar i Klatno, bezmalo kao karikatura, kao Goldbergove beskorisne mašine, kao prese za koje je Hromi Daba vezivao Mikija Mause, *engrenage extérieur à trois pignons*, trijumf renesansne mehanike, Branka, Rameli, Conka, bile su mi poznate te mašinerije, uvrstio sam ih u čudesnu pustolovinu metala, a ovde su dopremljene docnije, u devetnaestom veku, spremne za neposlušne posle osvajanja sveta. Templari su naučili od Asasina kako da učutkaju Nofa Deija, onog dana kad ga budu uhvatili, kukasti krst Fon Sebotendorfa uvrtaće u smeru Sunca bolne udove neprijatelja Gospodara Sveta. Sve je bilo spremno, iščekivali su samo još mig, sve je bilo naočigled sveta, Plan je bio javan, ali niko neće moći da ga dokuči, škriputave čeljusti će otpevati svoju osvajačku himnu, biće to prava orgija vilica koje se zarivaju jedna u drugu u grčevitom škljocanju, kao da su svi zupci odjednom pali na pod.

Naposletku sam se obreo pred napravom koju Francuzi zovu *émetteur à étincelles soufflées*, projektovanom za Ajfelovu kulu, za odašiljanje signala tačnog vremena u Francuskoj, Tunisu i Rusiji (Templari iz Provena, pavlikijani i Asasini iz Feza – Fez nije u Tunisu, a Asasini su ionako živeli u Persiji, ali ko te pita, ko još tera mak na konac kad živi u zavojima Transcendentnog vremena). Video sam ja i ranije tu ogromnu mašinu, bila je viša od mene. Njeni zidovi bili su izbušeni mnoštvom otvora za vazduh i sad je neko hteo da me ubedi

kako je to radio-aparat! Ali ja sam ga prepoznao, prošao sam tog istog popodneva pored njega. Bobur!

Prosto nam bode oči. A čemu bi inače služila ta glomazna sandučina u samom središtu antičke Lutecije (Lutecija, otvor za vazduh u moru podzemnog mulja), tamo gde je nekad bila Utroba Pariza, s tim sisaljka za hvatanje vazdušnih struja, bezumnim spletom cevi, vodova, Dionizijevim uhom razjapljenim ka spoljašnjoj praznini da bi upijalo zvuke, poruke, signale i prenosilo ih do središta Zemljine kugle, a potom bljuvalo vesti iz pakla? Najpre Konzervatorijum kao laboratorija, pa onda Toranj kao sonda i najzad Bobur, kao planetarni prijemno-predajni uređaj. Da nisu kojim slučajem sagradili tu divovsku sisaljku da bi zabavili tih nekoliko kosmatih, neopranih studenata što tamo dođu da bi slušali novu ploču s japanskim slušalicama? Prosto nam bode oči. Bobur kao kapija podzemnog kraljevstva Agarte, spomenik koji su podigli Equites Synarchici Resurgentes. A ostali, one dve, tri, četiri milijarde Ostalih o tome ništa nisu znali, ili su se trudili da ne saznaju. Glupi i hiličari u isti mah. A pneumatičari već šest vekova hrle pravo ka svom cilju.

Izenada sam naišao na veliko stepenište. Sišao sam, moj oprez je bio sve veći. Bližila se ponoć. Morao sam da se sakrijem u osmatračnicu pre nego što Oni stignu.

Mislim da je bilo jedanaest sati, možda ni toliko. Prošao sam kroz Lavoazjeovu dvoranu, nisam hteo da uključim baterijsku lampu, prisećao sam se šta mi se sve priviđalo tog popodneva, prošao sam i kroz hodnik s modelima vozova.

Neko je već bio u glavnom brodu. Video sam prigušena, treperava svetla. Čuo sam struganje po podu, šumove kad se predmeti pomeraju ili vuku.

Ugasio sam baterijsku lampu. Da li ću uspeti na vreme da stignem do kabine? Nečujno sam hodao duž ormara s vozićima i ubrzo sam stigao do Gramovog kipa, u poprečnom brodu. Uzdizao se na drvenom postolju, kockastog oblika (kockasti kamen Jesoda!), kao da nadgleda ulaz u pevnicu. Upamtio sam da se moj Kip slobode nalazi negde odmah iza njegovih leđa. Prednja strana postolja bila je preklopljena tako da je gradila prolaz kojim se moglo ući u glavni brod kroz neki skriveni hodnik. I zaista, neka prilika je upravo tuda

ušla sa svetiljkom – verovatno plinskom – od raznobojnog stakla zbog čega je njeno lice bilo obasjano plamtećim crvenilom. Pripio sam se uza zid u uglu i pridošlica me nije spazio. Neko iz pevnice ga je pristigao. „Vite“, reče mu, „požuri, oni će stići kroz sat vremena.“

Znači da je to bila prethodnica koja obavlja neke pripreme za obred. Ako ih nema mnogo, još uvek mogu da ih zaobiđem i domognem se Kipa slobode. Pre nego što Oni dođu tim putem, pitaj boga odakle i u kolikom broju. Dugo sam tako bio šćućuren i pratio pogledom odbleske svetiljki po glavnom brodu, ravnomerno poigravanje svetlosti, koja je bivala čas jača, a čas slabija. Trudio sam se da proračunam koliko su se udaljili od Kipa i koliko će dugo on biti u tami. U jednom času okušao sam sreću i skliznuo levom stranom Kipa – telo mi je bilo tegobno priljubljeno uza zid, a trbušni mišići zgrčeni. Srećom, bio sam kost i koža. Lija... Bacio sam se i skliznuo u kućište.

Da bih bio što neprimetniji, ležao sam se na podu skupljen gotovo kao fetus u majčinoj utrobi. Srce mi je ubrzano tuklo, a zubi cvokotali.

Morao sam da se ispružim. Disao sam ravnomerno, uvlačeći postepeno sve više vazduha kroz nos. Čini mi se da se tako nešto dešava žrtvi kad je podvrgnu mučenju, to jest da može namerno da izgubi svest da bi izbegla bol. I zaista, osetio sam da lagano tonem u zagrljaj Podzemnog sveta.

113

Naša stvar je tajna u tajni, tajna koja skriva nešto što ostaje iza koprene, tajna koju može objasniti samo druga tajna, to je tajna tajne koja se hrani tajnom.

(Ja'far-al Sâdiq, šesti Imam)

Svest mi se polako vraćala. Čuo sam šumove, svetlost se pojačala i tukla mi u oči. Osećao sam da su mi stopala utrnila. Probao sam da se uspravim, lagano i bešumno, i činilo mi se da stojim na površini prekrivenoj morskim ježevima. Mala Sirena. Načinio sam nekoliko nečujnih pokreta, savijajući vrhove prstiju i obamrlost je

popustila. Tek tada sam oprezno promolio glavu, osmotrio levo i desno. Pošto sam shvatio da je postolje još uglavnom u mraku, ponovo sam zagospodario situacijom.

Glavni brod bio je osvetljen sa svih strana. I dalje su to bile svetiljke, samo ih je sad bilo na desetine, nosile su ih pridošlice koje su pristizale iza mojih leđa. Očito su izlazili iz podzemnog kanala, prolazili levo od mene, ulazili u pevnicu i smeštali se po glavnom brodu. Gospode Bože, pomislio sam, Noć na Monte Kalvu, samo Diznijeva verzija.

Nisu galamili, govorili su šapatom, ali je njihov žamor bio pojačan, podsećali su na statiste u operi: barabam, barabam.

S moje leve strane svetiljke su bile poređane u polukrug na podu i zajedno s istočnim delom pevnice gradile spljošteni luk. Krajnja tačka tog lažnog polukruga, južno, dodirivala je Paskalov kip. Tu se nalazio užareni mangal i neko je na njega bacaio nekakve trave i opojna ulja. Dim se uvlačio u moje skrovište, grlo mi se sušilo i obuzimali su me preterano uzbuđenje i ošamućenost.

Pri treperavoj svetlosti opazio sam da se nešto u središtu miče, neka slaba ali veoma pokretna senka.

Klatno! Klatno više nije oscilovalo na svom uobičajenom mestu, na sredini krstastog svoda. Bilo je veće i obešeno o završni svodni kamen na sredini pevnice. Pošto je kugla bila veća i nit je bila jača, nalik na debelo uže ili upredenu metalnu žicu.

Ovo Klatno bilo je ogromno, tako je sigurno izgledalo i u Panteonu. Kao kad vidiš Mesec kroz teleskop.

Hteli su da sve bude isto kao kad su ga Templari prvi put isprobali, petsto godina pre Fukoa. Da bi Klatno moglo nesmetano da osciluje uklonili su neka postolja i tako u amfiteatru pevnice obrazovali tu grubu simetričnu antistrofu obeleženu svetiljkama.

Zapitao sam se kako Klatno može ravnomerno da osciluje kad ispod poda pevnice sigurno nema nikakvog magnetnog regulatora. Docnije sam shvatio. Na ivici pevnice, pokraj dizel motora, stajala je neka ljudska prilika spremna da - hitro kao mačka i u saglasju s promenom oscilujuće ravni – blago odgurne kuglu, da je precizno pokrene dotakavši je samo ovlaš prstima, kad god bi krenula prema njemu.

Bio je u fraku, kao Mandrak. Kasnije, kad budem video i njegovu bratiju, shvatiću da je mađioničar, iluzionista iz *Petit Cirque*

gospođe Olkot, profesionalac kadar da tačno odmeri pritisak jagodica svojih prstiju, sigurnog ručnog zgloba, vičan da uoči i najneprimetnija odstupanja. Možda je čak, kroz tanke đonove svojih uglačanih cipela, mogao da oseti titranje podzemnih struja i da se pokretima ruku povinuje logici Klatna i Zemljine kugle kojoj Klatno odgovara.

Njegova sabraća. Sad sam video i njih. Promicali su među automobilima u dvorani, klizili pokraj dresina i motocikala, bezmalo se kotrljali u tami, jedni su nosili visoku stolicu i sto presvučen crvenom tkaninom u prostrano predvorje u dnu, a drugi razmeštali još svetiljki. Sitni, mračni, kreštavi, nalik na rahitičnu decu, jedan je upravo promicao pored mene pa sam spazio njegove mongoloidne crte lica i ćelavu glavu. *Les Freaks Mignons* gospođe Olkot, odvratne male nakaze koje sam video na plakatu u knjižari Sloun.

Ceo cirkus je bio na okupu, osoblje, policija, koreografi ritualnog plesa. Video sam Aleksa i Denisa, *les Géants d'Avalon*, utegnute u kožne oklope s metalnim kopčama. Bili su pravi divovi, plave kose, oslonjeni o veličanstvenu karoseriju obeisana, prekrštenih ruku u iščekivanju obreda.

Nisam imao vremena da razmišljam o tom prizoru. Neko je svečano stupio u dvoranu i podigao ruku, zavladao je tišina. Prepoznao sam Bramantija, samo zato što je nosio grimiznu odeždu, beli plašt i mitru, kao i one večeri u Pijemontu. Bramanti je prišao mangalu, ubacio nešto, plamen je liznuo, a onda je pokuljao gust beli dim i miris je polako počeo da se širi po dvorani. Kao u Rijuu, razmišljao sam, kao na alhemičarskoj zabavi. A ja nemam agogo. Prineo sam maramicu nosu i ustima, da se zaštitim. Ali već mi se činilo da se Bramanti udvostručio, a Klatno mi se ljuljalo pred očima u raznim pravcima, kao vrteška.

Bramanti je otpočeo svoje pojanje: „Alef bet gimel dalet he waw zain het tet jod kaf lamed mem nun samek ajin pe sade qof resh shin tau!“

Skupina je odgovorila molitveno: „Parmezijel, Padijel, Camuel, Azelijel, Varmijel, Gedijel, Azirijel, Mazerijel, Dorktijel, Uzijel, Cavarijel, Rajzijel, Simijel, Armadijel...“

Bramanti dade znak i jedna prilika izroni iz gomile, a zatim kleknu podno njegovih nogu. Opazio sam njegovo lice samo na tren. Bio je to Rikardo, čovek s ožiljkom, slikar.

Bramanti ga je ispitivao, a on je odgovarao, napamet deklamujući obredne formule.

„Ko si ti?“

„Ja sam adept, još mi nisu dostupne vrhovne tajne TRES-a. Pripremao sam se u tišini i analoškom razmišljanju o misteriji Bafometa, svestan da Veliko Delo kruži oko šest netaknutih pečata i da ćemo tek naposljetku spoznati tajnu sedmog pečata.“

„Kako si primljen?“

„Preko vertikale Klatna.“

„Ko te je primio?“

„Mistični izaslanik.“

„Možeš li da ga prepoznaš?“

„Ne, bio je pod maskom. Ja poznajem samo viteza prvog stepena iznad svog, a on opet časnika prvog stepena iznad njegovog i tako svako poznaje samo po jednog. I želim da tako bude.“

„Quid facit Sator Arepo?“

„Tenet Opera Rotas.“

„Quid facit Satan Adama?“

„Tabat Amata Natas. Mandabas Data Amata, Nata Sata.“

„Jesi li doveo ženu?“

„Jesam, ovde je. Predao sam je kako mi je naređeno. Ona je spremna.“

„Odlazi, čekaj i budi pripravan.“

Razgovor se vodio na traljavi francuskom, kakvim su obojica govorili. Potom je Bramanti rekao: „Braćo, okupili smo se ovde u ime Jedinstvenog reda, Nepoznatog reda, do juče niste ni znali da mu pripadate i da ste mu oduvek pripadali! Da se zakunemo. Anatema na oskvrnitelje tajne. Anatema na potkazivače Okultnog, anatema na onog ko se razmetao Obredima i Misterijama!“

„Anatema!“

„Anatema na Nevidljivi savez, na kopilad Hirama i njegove udovice, na sve operativne i spekulativne majstore Stare, prihvaćene ili prečišćene prevare istoka i zapada, na Misraim i Memfis, na Filaletu i Devet sestara, na Striktnu opservanciju i Ordo Templi Orientis, na iluminatizaciju iz Bavarske i Avinjona, na Vitezove Kadoš, na Élus Cohen, na Savršeno prijateljstvo, na Vitezove Crnog orla i Svetog grada, na Rosicrucians of Anglija, na Kabaliste zlatne ruže+krsta, na Golden

Down, na Katolički ružin krst Hrama i Grala, na Stella Matutina, na Astrum Argentinum i Telemu, na Vril i Tulu, na svakog starog i mističnog otimača imena Velikog belog bratstva, na Čuvare hrama, na sve Saveze i Priorate Siona i Galije!"

„Anatema!"

„Ko god je iz naivnosti, težnje za preobraćanjem, po naredbi, iz računice ili podlosti iniciran u ložu, savet, priorat, kapitol, red koji nezakonito poziva na pokornost Nepoznatim superiorima i Gospodarima Sveta, neka se noćas svečano odrekne i usrdno moli da postane deo duha i tela jedine istinske opservancije, TRES-a, Templi Resurgentes Equites Synarchici, trojednog i trojstvenog mističnog i vrlo tajnog reda Sinarhičnih Vitezova Templaskog Vaskrsnuća!"

„Sub umbra alarum tuarum!"

„Sad neka uđu časnici trideset i šest poslednjih i vrlo tajnih stepena."

I dok je Bramanti pozivao odabrane, jednog po jednog, oni su ulazili u obrednim odorama, a na prsima su svi imali znamenje Zlatnog runa.

„Vitez Bafometa, Vitez šest netaknutih pečata, Vitez sedmog pečata, Vitez tetragramatona, Vitez dželat Florijana i Deija, Vitez Atanora... Prečasni graditelj Turris Babela, Prečasni graditelj Velike piramide, Prečasni graditelj katedrala, Prečasni graditelj Solomonovog Hrama, Prečasni graditelj Hortus Palatinusa, Prečasni graditelj Hrama u Heliopolisu..."

Bramanti je ređao zvanja, a imenovani su ulazili u grupama, tako da nisam uspevao da odredim kome pripada koja titula, ali među prvom dvanaestoricom sigurno sam opazio De Gubernatisa, starca iz knjižare Sloun, profesora Kamestresa i druge koje sam upoznao one večeri u Pijemontu. A video sam i gospodina Garamona, čini mi se kao Viteza tetragramatona. Bio je smeran i svečan, obuzet svojom novom ulogom, drhtavim rukama je dodirivao Runo na prsima. Za to vreme Bramanti je nastavio: Mistični izaslanik Karnaka, Mistični izaslanik Bavarske, Mistični izaslanik Barbelognostika, Mistični izaslanik Kamelota, Mistični izaslanik Monsegira, Mistični izaslanik skrivenog imama... Vrhovni patrijarh Tomara, Vrhovni patrijarh Kilvininga, Vrhovni patrijarh Sen Marten de Šana, Vrhovni patrijarh Marijenbada, Vrhovni patrijarh nevidljive Ochrane, Vrhovni patrijarh in partibus tvrđave Alamut..."

Razume se da je patrijarh nevidljive Ochrane bio Salon, i dalje siv u licu, samo što je umesto kućnog ogrtača sada nosio blistavu žutu odeždu sa crvenim obrubom. Za njim je išao Pjer, grobar Église Luciférienne, ali je na grudima, umesto Zlatnog runa nosio bodež u pozlaćenim koricama. Za to vreme Bramanti je nastavio: „Uzvišeni hijerogam Hemijske svadbe, Uzvišeni rodostavroski psihopomp, Uzvišeni izvestilac Arkane nad Arkanama, Uzvišeni steganograf Hijeroglifske monade, Uzvišeni astralni jakože vasseljenski spojitelj, Uzvišeni čuvar Rozenkrojcovog groba... Nemerljivi arhont podzemnih struja, Nemerljivi arhont šuplje Zemlje, Nemerljivi arhont mističnog Pola, Nemerljivi arhont lavirinata, Nemerljivi arhont Klatna nad klatnima...” Bramanti je malo zastao i učinilo mi se da poslednju najavu izgovara nekako nevoljko: „Najuzvišeniji među preuzvišenim arhontima, Sluga nad slugama, Prepokorni tajnik Edipa Egipćanina, Nižnji glasnik Gospodara Sveta i Dvernik Agarte, Poslednji kadioničar Klatna, Klod-Luj, grof De Sen Žermen, knez Rakoši, grof De Sen Marten i markiz od Aljea, gospodar De Sirmon, markiz od Veldona, markiz od Monferata, od Ajmara i Belmara, grof Soltikov, vitez Šening, grof Carogi!”

Dok su se ostali razmeštali po predvorju, naspram Klatna i vernika u glavnom brodu, ušao je Alje, u prugastom tamnoplavom odelu sa dvorednim kopčanjem, lice mu je bilo bledo i zgrčeno. Za ruku je vodio jednu ženu, kao da sprovodi neku dušu hadskom stazom. I ona je bila bleđa i omamljena, kao da je drogirana, na sebi je imala samo belu i bezmalo providnu tuniku. Bila je to Lorenca Pelegrini, kose rasute po ramenima. Dok je prolazila, video sam je iz profila, čistu i nežnu, poput preraphaelitske preljubnice. Suviše tanana da ne bi iznova u meni probudila žudnju.

Alje je odveo Lorencu do mangala, pokraj Paskalovog kipa, pomilovao je po odsutnom licu i dao znak Divovima iz Avalona, koji su joj prišli i uhvatili je pod mišice da bi je pridržavali. Potom je seo za sto, pred vernike, tako da sam ga lepo video dok je iz prsluka vadio svoju tabakeru i ćutke je gladio pre nego što će progovoriti.

„Braćo vitezovi. Okupili ste se ovde zato što su vas nedavno Mistični izaslanici obavestili, stoga sad svi znate zašto smo se sastali. Trebalo je da se sastanemo u noći 23. juna 1945, neki od vas se tada verovatno nisu još ni rodili, odnosno bar ne u sadašnjem obličju. Okupili smo se ovde zato što smo posle šeststo godina mukotrpnog

lutanja najzad pronašli nekog ko zna. Kako je to saznao – i kako je saznao pre nas – ostaje zabrinjavajuća tajna. Ali otkriću vam da je ovde s nama – nisi mogao to da propustiš, zar ne, dragi prijatelju, tada si bio previše radoznao – dakle, otkriću vam da je ovde s nama neko ko bi to mogao da nam prizna: Ardenti!”

Pukovnik Ardenti – to je svakako bio on, crn poput gavrana, kao i pre, mada pomalo izlapeo – prokrcio je prolaz kroz okupljene i stao pred Aljea kao da je došao na sud, a Klatno ga je držalo na odstojanju obeležavajući nedostupni prostor.

„Otkad se nismo videli, dragi brate“, smeškao se Alje. „Znao sam da nećeš odoleti, pošto si ti proneo glas. Šta imaš da kažeš? Znaš šta je rekao zarobljenik, a on tvrdi da je to saznao od tebe. Znači, znao si i nisi hteo da kažeš.“

„Grofe“, reče Ardenti, „zarobljenik laže. Za mene je poniženje što to moram da kažem, ali čast je najvažnija. Priča koju sam mu poverio nije ona koju su mi pomenuli Mistični izaslanici. Tumačenje poruke je potpuno drugačije – jeste, tako je, dočepao sam se jedne poruke, nisam to poricao ni onda u Milanu, pre toliko godina... Ja ne bih bio kadar da je odgonetnem kao zarobljenik, zato sam tada i tražio pomoć. Moram da priznam da nisam naišao na podršku, već samo na nevericu, izazove i pretnje...“ Možda je hteo još nešto da kaže, ali zurio je u Aljea, pa mu je pogled bio prikovan i za Klatno, koje kao da ga je opčinilo. Kao da je hipnotisan, pade na kolena i izusti samo: „Oprostite mi, zato što ne znam.“

„Oprošteno ti je, jer znaš da ne znaš“, reče Alje. „Odlazi. Elem, braćo, zarobljenik zna suviše toga što niko od nas nije znao. Zna čak i ko smo mi, mada smo i sami to saznali od njega. Moramo smesta da nastavimo, uskoro će zora. Dok vi budete ovde posvećeni dubokom razmišljanju, ja ću još jednom porazgovarati s njim ne bih li mu izvukao to otkrovenje.“

„E nećemo tako, gospodine grofe!“ Pjer je stupio u polukružni prostor iskolačenih očiju. „Dva dana ste razgovarali s njim, nas niste ni obavestili, a on niti je šta video, niti rekao, niti čuo, kao ona tri majmuna u poučnoj priči. Šta biste ga još noćas pitali? Ne, ne, razgovarajte ovde, pred svima!“

„Umirite se, dragi Pjer. Naredio sam da večeras dovedu ženu koju smatram najljupkijim otelotvorenjem Sofije, mistične veze između nižeg, pogrešnog sveta i Svevišnjeg Ogdoada. Ne pitajte me

kako ni zašto, ali ako ona bude posredovala, taj čovek će progovoriti. Sofija, reci im ko si ti!"

A Lorenca, još uvek omamljena, gotovo rastavljaјуći reči na slogove jedva izusti: „Ja sam... kurva i svetica.“

„E baš lepo“, nasmeja se Pjer, „s nama je *crème de l'initiation*, a tražimo pomoć od faćkalica. Ne, smesta dovedite tog čoveka ovamo, pred Klatno!"

„Ne budite detinjasti“, reče Alje. „Dajte mi sat vremena. Zašto mislite da bi progovorio ovde, pred Klatnom?“

„Ima da progovori dok se bude raspadao. *Le sacrifice humain!*“ uzviknu Pjer obraćajući se gomili u glavnom brodu.

A iz glavnog broda se začu na sav glas: „*Le sacrifice humain!*“

Ustao je i Salon: „Grofe, na stranu detinjarije, brat Pjer je u pravu. Nismo policajci...“

„Gde baš vi to da kažete“, podrugnu se Alje.

„Nismo policajci i držimo da je nedostojno da nastavimo uobičajenim sredstvima policijske istrage. Ali isto tako mislim da prinošenje žrtve podzemnim silama ne bi vredelo. Da su htele da nam daju neki znak, odavno bi to učinile. Pored zarobljenika, postoji još neko ko zna, samo što je nestao. E pa dobro, večeras smo u mogućnosti da suočimo zarobljenika s onima koji su znali i...“, nasmešio se, gledajući netremice u Aljea poluzatvorenim očima ispod kosmatih veđa, „da ih suočimo i s nama, ili bar s nekima od nas...“

„Šta time hoćete da kažete, Salon?“ upitao je Alje, glas mu je svakako zvučao nesigurno.

„Ako mi dozvolite, gospodine grofe, ja ću vam objasniti“, reče gospođa Olkot. Bila je to ona, prepoznao sam je s plakata. Modra u licu, u maslinastozelenoj haljini, s nauljenom sjajnom kosom skupljenom na potiljku, govorila je hrapavim muškim glasom. I u knjižari Sloun mi se učinilo da prepoznajem to lice, a sad sam se setio - bila je to druitkinja koja je one noći na proplanku bezmalo naletela na nas. „Alekse, Denise, dovedite zarobljenika.“

Govorila je zapovedničkim tonom, čini se da joj je gomila u glavnom brodu odobravala svojim žamorom, dva diva su je poslušala, a Lorencu su predali na čuvanje dvojici *Freaks Mignons*. Aljeu su ruke bile prikovane za naslon na visokoj stolici, nije se usudio da joj se suprotstavi.

Gospođa Olkot je dala znak svojim malim nakazama i one su postavile tri oniže naslonjače između Paskalovog kipa i obeisana. Ona je pokazala trima prilikama da sednu u naslonjače. Sve tri prilike bile su tamnopute, niske rastom, nervozne i videle su im se samo beonjače. „Braća Foks, dobro ih znate, grofe. Teo, Leo, Geo, sedite i pripremite se.“

U tom trenutku ponovo se pojaviše divovi iz Avalona, držeći za mišice nikog drugog do Jakopa Belba, koji je jedva dosezao do njihovih ramena. Moj jadni prijatelj bio je zemljan u licu, videlo se da se dugo nije brijao, ruke su mu bile vezane na leđima, a košulja razdrljena na prsima. Kako je stupio u tu zadimljenu arenu, zatreptao je. Čini se da se nije začudio tom skupu posvećenika koji je video pred sobom, tih poslednjih dana verovatno se navikao da može svašta očekivati.

Ipak, nije očekivao da će ugledati Klatno, ne u tom položaju. Ali divovi su ga odvukli pred stolicu na kojoj je sedeo Alje. Sada je čuo samo tihi šum Klatna koje mu je doticalo leđa.

Okrenuo se samo na tren i ugledao Lorencu. Uzbudio se, pokušao da je dozove, stao da se otima, a Lorenca je tupo zurila u njega, kao da ga ne prepoznaje.

Belbo se sigurno spremao da zapita Aljea šta su joj to uradili, ali nije stigao. Odnekud sa dna dvorane, blizu blagajne i polica s knjigama, začulo se bubnjanje i oglasile su se flaute s nekoliko škripavih tonova. Vrata na četiri automobila naglo su se otvorila i izašla su četiri stvorenja koje sam takođe već video na plakatu *Petit Cirque*.

Filcani šeširi bez oboda, kao fes, široki crni ogrtači zakopčani do grla, *Les Derviches Hurleurs* izašli su iz automobila kao da su mrtvi vaskrsli iz groba i šćućurili se po obodu magičnog kruga. Flaute u pozadini izvijale su sada nežnu muziku, a oni su, pognutih glava, isto tako nežno tapkali rukama po podu.

Iz trupa Bregeovog aeroplana, kao hodža s minareta, promolilo se peto stvorenje i stalo da poje na nekom nepoznatom jeziku, jecalo je i tužilo, hrapavim tonovima, dok su bubnjevi sve jače tukli.

Gospođa Olkot se iza leđa nadvila nad braćom Foks i šapatom ih hrabrila. Njih trojica su bila zavaljena u naslonjačama, držeći se za naslone, sklopljenih očiju, počeli su da se znoje, svi mišići na licu su im se pomerili.

Gospođa Olkot se obratila skupu časnika: „Sad će moji vrli štićenici dovesti ovamo tri ličnosti koje su znale.“ Zastala je, a zatim najavila: „To su Edvard Keli, Hajnrih Kunrat i...“, ponovo je zastala, „grof De Sen Žermen.“

Prvi put sam video da je Alje izbačen iz takta. Digao se iz visoke stolice, to je bila greška. Onda se ustremio na tu ženu – gotovo slučajno je izbegao putanju Klatna - i zaurlao: „Aspido, lažljivice, vrlo dobro znaš da je to nemoguće...“ Onda se obratio prisutnima: „Prevara! Prevara! Zaustavite je!“

Ali niko se nije ni pomerio, naprotiv. Pjer je seo na visoku stolicu i rekao: „Da nastavimo, gospođo.“

Alje se smirio. Povratio je pređašnju hladnokrvnost i sklonio se u stranu, umešao se među ostale posmatračke. „Hajde“, rekao je izazivački, „baš da probamo.“

Gospođa Olkot je podigla ruku kao da daje znak za početak trke. Muzika je postajala sve prodornija i razbila se u pravu kakofoniju nesaglasja, bubnjevi su izgubili ritam, a plesači, koji su već stali da njišu gornji deo tela napred-nazad i levo-desno, sada su ustali, zbacili ogrtače, ukočenih ruku, kao da će da polete. Na trenutak su tako nepomično stajali, a onda su počeli da se vrte u mestu, oslonjeni na levu nogu kao osovinu, lica okrenutog uvis, usredsređeni i zaneti u isti mah, dok su njihove plisirane dolame pratile te piruete šireći se kao zvono, pa su ličili na cvetove koje šiba uragan.

Za to vreme, medijumi su se nekako zgrčili, napetog i izobličienog lica, kao da bi da vrše nuždu, a nikako im ne uspeva, stenjući hrapavo. Svetlost mangala se prigušila, a pomoćnici gospođe Olkot pogasili su sve svetiljke na podu. Crkvu su osvetljavale samo svetiljke u glavnom brodu.

I mic-po-mic, čudo se dogodilo. Iz usta Tea Foksa pojavilo se nešto nalik na beličastu penu, koja se polako zgušnjavala, a nešto docnije, ista takva pena pokuljala je i iz usta njegove braće.

„Samo napred, mili moji“, šapatom ih je podsticala gospođa Olkot, „samo napred, dajte sve od sebe, tako, tako...“

Plesači su pevali, isprekidano i histerično, glave su im se klatile i ljuljale, njihovi iskidani krici pretvarali su se u krkljanje.

Činilo se da medijumi ispuštaju neku materiju, koja je isprva bila gasovita, a potom se zgušnjavala, postajala kao lava, kao

balance koje lagano curi, dizala se i spuštala, puzeći im po ramenima, prsima, oko nogu, uvijajući se poput gmizavca. Više nisam mogao da razaznam da li im pena izbija iz kožnih pora, ili iz usta, ušiju, očiju. Gomila se sve više tiskala napred i primicala se medijumima i plesačima. Ja sam prestao da se plašim, mogao sam bezbedno da se umešam u taj metež, izašao sam iz skrovišta i uronio u isparenja koja su se širila pod lukovima.

Oko medijuma lebdela je hladna svetlost neodređenih mlečnih obrisa. Materija je težila da se odvoji od njihovih tela i poprimala je oblike nalik na amebu. U pari koja je kuljala iz jednog od braće izdvojilo se nešto kao šiljak koji se savijao i peo po njegovom telu, kao da je ptica koja hoće da ga kljucne. Na vrhu šiljka obrazovale su se dve izrasline koje su se uvlačile i izvlačile, kao rogovi nekakvog džinovskog puža...

Plesači su se vrteli sklopljenih očiju, usta punih pene, neprestano se obrćući oko sebe počeli su da obrazuju krug i, koliko im je skućeni prostor to dozvoljavao, da se zajedno okreću oko Klatna, nekim čudom im je polazilo za rukom da ne prepreče njegovu putanju. Kovitlali su se sve brže, poskidali su i kape i sad se duga crna kosa vijorila oko njihovih glava, a činilo se da će im glave svakog časa odleteti s ramena. Vrištali su, kao one večeri u Rijuu, houu, houu, houuuuu...

Beli oblici su dobijali obrise, jedan je poprimio nejasno ljudsko obličje, drugi je bio kao muški ud, bočica, alambik, a treći je zadobio jasan izgled ptice, ćuka s velikim naočarima i načuljenim ušima, povijenog kljuna, nalik na staru profesorku biologije.

Gospođa Olkot je zapitala prvo obličje: „Keli, da li si to ti?“ Obličje se oglasilo. To sigurno nije govorio Teo, već neki dalek glas koji je s mukom isprekidano izgovarao reči: „Now... I do reveal, a... mighty Secret if you marke it well...“

„Da, da“, navaljivala je gospođa Olkot. Glas je nastavio: „This very place is call'd by many names... Earth... Earth is the lowest element of All... When trice yee have turned this Wheele about... thus my greate Secret I have revealed...“

Teo Foks načini pokret rukom kao da moli za milost. „Odmori se samo malo, nemoj da izgubiš to obličje...“, rekla mu je gospođa Olkot. Potom se obratila obličju ćuka: „Prepoznala sam te, Kunrate, šta želiš da nam kažeš?“

Činilo se da ćuk odgovara: „Alelu...ja... Alelu...ja... Was...”

„Was?”

„Was helfen Fackeln Licht... oder Brilln... so die Leut... nicht sehen... wollen...”

„Mi hoćemo da vidimo”, kazala je gospođa Olkot, „reci nam ono što znaš...”

„Symbolon kósmou... tâ ántra... kai tân enkosmiôn... dunámeôn eríthento... oi theológoi...”

I Leo Foks bio je na izmaku snaga, ćukov glas bivao je sve slabiji pri kraju govora. Leo je povio glavu i jedva je održavao obličje. Neumoljiva gospođa Olkot hrabrila ga je da izdrži i obratila se posljednjem obličju, koje je poprimilo čovekoliki izgled. „Sen Žermene, Sen Žermene, da li si to ti? Šta ti znaš?”

Obličje je stalo da pevuši neku melodiju. Gospođa Olkot je pokazala muzičarima da utišaju svoju buku, a plesači su prestali da ječe, i dalje su se vrteli, ali sve umornije.

Obličje je pevalo: „Gentle love this hour befriends me...”

„To si ti, prepoznala sam te”, hrabrila ga je gospođa Olkot, „Pričaj, reci nam gde, šta...”

Obličje je odvrtilo: „Il était nuit... La tête couverte du voile de lin... j'arrive... je trouve un autel de fer, j'y place le rameau mystérieux... Oh, je crus descendre dans un abîme... des galeries composées de quartiers de pierre noire... mon voyage souterrain...”

„On je prevarant, prevarant”, povikao je Alje, „braćo, svi znate taj tekst, to je *Très Sainte Trinosophie*, ja sam to napisao, svako može da ga pročita za šezdeset franaka!” Pritrčao je Geo Foksu i stao da ga trese za ruku.

„Prestani, varalice”, povikala je gospođa Olkot, „ubićeš ga!”

„Pa šta onda!” uzviknuo je Alje i srušio medijuma sa stolice.

Geo Foks je pokušao da se održi zgrabivši vlastitu izlučevinu, koju je pri padu povukao, tako da se razlila i razmazala po podu, Geo se skljojao u lepljivu sluz koja je i dalje kuljala iz njega, a potom se beživotno ukočio.

„Prestani, ludače”, zaurala je gospođa Olkot i šćepala Aljea. Onda se obratila preostaloj dvojici blizanaca: „Izdržite, mali moji, oni moraju još da govore. Kunrate, Kunrate, kaži mu da ste pravi!”

Leo Foks se borio za svoj život, pokušavao je da proguta ćuka. Gospođa Olkot je stala iza njega i pritiskala mu slepoočnice kako bi

ga odvrtila od drskog opiranja. Ćuk je shvatio da će da iščezne, pa se okrenuo protiv svog tvorca: „Phy, phy, Diabolos“, pištao je pokušavajući da mu iskljuže oči. Leo Foks je zakrkljao, kao da mu je neko prerezao vratnu žilu i srušio se na kolena. Ćuk je iščezao u odvratnom glibu (piii, piii, pištao je), u koji se stropoštao i medijum, gušeci se. Ostao je nepokretan, uronjen u mulj. Olkotova se razjareno okrenula Teu, koji je hrabro odolevao: „Govori, Keli, čuješ li me?“

Keli više nije govorio. Pokušavao je da se odvoji od medijuma koji je sad urlao kao da mu čupaju utrobu, nastojeći da vrati vlastitu tvorevinu, mlatarajući rukama po vazduhu. „Keli, uši su ti odrubili, nemoj opet da podvaljuješ“, vikala je gospođa Olkot. A Keli, pošto nije uspeo da se odvoji od medijuma, pokušavao je da ga zadavi. Bio je nalik na žvakaću gumu koja se obmotava oko poslednjeg brata Foks koji je uzalud pokušavao da se oslobodi. Onda se i Teo stropoštao na kolena, kašljao je, stapao se s parazitom koji ga je proždirao, skotrljao se na pod, bacajući se kao da ga obavija plamen. Ono što je prethodno bilo Keli najpre ga je prekrilo kao mrtvački pokrov, a onda je izdahnulo i razlilo se po podu. Ispražnjeni Teo ležao je na podu, bio je kao prepolovljen, nalik na dete koje je balsamovao Salon. Tog trenutka četvorica plesača se zaustaviše, svi kao jedan, podigoše ruke uvis, kao davljenici koji tonu poput kamena, a onda se šćućuriše cvileći kao štenad i šakama prekriše glave.

U međuvremenu Alje se malo pribrao, otirući znoj sa čela rupcem koji mu je krasio džep na sakou. Dvaput je duboko udahnuo i prineo ustima neku belu pilulu. Potom im je rekao da se stišaju.

„Braćo, vitezovi. Videli ste u kakvu bedu je ta žena htela da nas uvuče. Uozbiljimo se i vratimo mom naumu. Dajte mi sat vremena nasamo sa zarobljenikom.“

Gospođa Olkot je bila izbačena iz igre, nagnuta nad svojim medijumima, njen bol je bio gotovo ljudski. Ali Pjer, koji je iz visoke stolice pratio sve što se zbilo, ponovo je uzeo situaciju u svoje ruke. „Non“, rekao je, „preostaje nam samo jedno: *le sacrifice humain!* Ići sa zarobljenikom!“

Podbodeni njegovom energijom divovi iz Avalona su zgrabili Belba, koji je zapanjeno posmatrao ceo prizor, i dovukli ga pred Pjera. On je ustao, spretno kao kakav žongler, stavio visoku stolicu na sto i odgurao ga do središta pevnice, zgrabio je uže Klatna u

pokretu, zaustavio kuglu i ustuknuo od njenog trzaja. Sve se zbilo za tren oka, kao po dogovoru – a moguće je da su, dok je trajao metež, to i isplanirali – divovi su se popeli na podijum, posadili Belba na stolicu a potom mu je jedan od njih dvaput obmotao uže Klatna oko vrata, dok je drugi pridržavao kuglu, da bi je potom naslonio na ivicu stola.

Bramanti je pohitao do tih vešala, plamteći u svom veličanstvenom grimiznom ogrtaču i stao da poje: „Exorcizo igitur te per Pentagrammaton, et in nomine Tetragrammaton, per Alfa et Omega qui sunt in spiritu Azoth. Saddai, Adonai, Jotchavah, Eieazereie! Michael, Gabriel, Raphael, Anael. Fluat Udor per spiritum Eloim! Maneat Terra per Adam Iot-Cavah! Per Samael Zebaoth et in nomine Eloim Gibor, veni Adramelech! Vade retro Lilith!“

Belbo je sedeo uspravan na stolici, s užetom oko vrata. Divovi više nisu morali silom da ga drže. Da je načinio i najmanji pogrešan pokret, pao bi iz tog nesigurnog položaja i omča bi mu prerezala grlo.

„Budale jedne“, vikao je Alje, „kako ćemo sad da ga vratimo na njegovu osu?“ Mislio je kako da spase Klatno.

Bramanti se nasmešio: „Ne brinite, grofe. Ovde ne mućkamo vaše napitke. To je Klatno, tako su ga Oni smislili. Ono će znati kuda da ide. A osim toga, da bi se neka Sila primorala da dejstvuje, nema boljeg sredstva od prinošenja ljudske žrtve.“

Sve do tog trenutka Belbo je drhtao. Sad sam video da se opustio, nije se baš razvedrio, ali počeo je radoznalo da posmatra publiku. I u tom času, dok je slušao svađu dvojice svojih suparnika i gledao beživotna tela medijuma pred sobom, derviše sa strane koji su se još tresli jecajući, izgužvane odežde časnika, povratio je svoj izvorni dar, smisao za smešno.

U tom trenutku, ubeđen sam u to, rešio je da ništa više ne može da mu ulije strah. Možda se na tom uzdignutom položaju osetio nadmoćno, dok je kao s pozornice posmatrao tu skupinu ludaka izgubljenih kao u nekom velelepnom boju u teatru Gran Ginjol, a u dnu dvorane, gotovo već u atrijumu, patuljaste nakaze koje predstava više nije ni zanimala, nego su se podgurkivale laktovima i cerekale, kao Anibale Kantalamesa i Pio Bo.

Samo je Lorenci uputio brižan pogled. Nju su divovi ponovo šćepali za mišice a ona se sva tresla. Lorenca je došla k svesti. Plakala je.

Ne znam da li je Belbo rešio da ne pokaže strah pred njom, ili je možda njegova odluka bila jedini način da jasno iskaže svoj prezir i nadmoć nad tom svetinom. Kako bilo da bilo, sedeo je uspravno, glave podignute uvis, košulja mu je bila razdrljena, ruke vezane na leđima, bio je ponosit, kao da ne zna za strah.

Umiren Belbovim spokojstvom, pošto se ionako pomirio s tim da je oscilovanje Klatna prekinuto, i dalje nestrpljiv da sazna tajnu, već svodeći račune traganja koje je trajalo tokom čitavog njegovog života, ili tokom mnoštva njegovih života, rešen da ponovo ovlada svojim sledbenicima, Alje se opet obratio Jakopu: „Molim vas, Belbo, odlučite se već jednom. Vidite i sami, vi ste u najmanju ruku u neugodnoj situaciji. Prestanite da se šegačite.“

Belbo nije odgovorio. Gledao je na drugu stranu, kao da iz obzira ne želi da sluša razgovor kojem slučajno prisustvuje.

Alje je navaljivao, pomirljivim tonom, kao da razgovara s detetom. „Shvatam vaše negodovanje, pa ako hoćete i vašu uzdržanost. Shvatam da vam je mrsko da tako ličnu i ljubomorno čuvanu tajnu poverite ovoj svetini koja se maločas onako nedolično ponela. E pa dobro, svoju tajnu možete da poverite samo meni, da mi je šapnete na uho. Sad ću narediti da vas spuste odatle i znam da ćete mi reći jednu reč, samo jednu reč.“

A Belbo će: „Kad vi kažete.“

Tada je Alje promenio držanje. Video sam da prvi put u životu govori zapovednički, kao sveštenik, prenaglašeno. Govorio je kao da je u nekoj od egipatskih odora svojih prijatelja. Osetio sam da mu je govor izveštačen, kao da s podsmehom podražava one prema kojima je u svakoj prilici iskazivao svoj blagonakloni prezir. Ali, istovremeno se prilično uneo u tu svoju sasvim novu ulogu. Po nekom svom planu – pošto to nikako nije bilo nagoni – uvodio je Belba u melodramsku scenu. Ako je to bila gluma, dobro je odigrao, jer Belbo nije ni naslutio obmanu i saslušao je svog sagovornika kao da se od njega upravo to i očekuje.

„Ti ćeš sad progovoriti“, reče Alje, „progovorićeš i nećeš ostati izvan ove velike igre. Ako budeš ćutao, propao si. Ako budeš progovorio, učestvovaćeš u pobedi. Jer ozbiljno ti kažem, noćas smo ti, ja i svi mi u Hodu, sefirotu sjaja, veličanstva i slave. Hod vlada ceremonijalnom i obrednom magijom. Hod je trenutak u kojem se zatvara krug večnosti. Vekovima sam sanjao ovaj trenutak. Govorićeš

i pridružićeš se onima koji će, posle tvog otkrića, jedini moći da se nazovu Gospodarima Sveta. Ponizi se da bi se uzdigao. Govorićeš, jer ja tako naređujem, govorićeš jer ja tako kažem, a moje reči *efficiunt quod figurant!*"

A Belbo reče, pošto ga više ništa nije moglo zaustaviti: „Ma gavte la nata...”

Ako je i očekivao odbijanje, Alje je ipak prebledeo zbog uvrede. „Šta je rekao?” histerično je upitao Pjer. „Neće da progovori”, ukratko je objasnio Alje. Raširio je ruke, kao da se predaje, ali s prezirom a potom rekao Bramantiju: „Vaš je.”

A Pjer će na to, sav izbezumljen: „*Assez, assez, le sacrifice humain, le sacrifice humain!*”

„Tako je, ima da umre, ionako ćemo pronaći odgovor”, vikala je, isto tako izbezumljena, gospođa Olkot, koja se vratila u igru i nasrnula na Belba.

Gotovo istog časa krenula je i Lorenca. Oslobodila se divova i stala ispred Belba, podno vešala, raširenih ruku kao da hoće da zaustavi neku najezdu, vičući kroz suze: „Zar ste svi poludeli? Zar ćete to da uradite?” Alje, koji se već udaljavao, na tren je bio zbunjen, a onda joj je pritrčao ne bi li je zaustavio.

Potom se sve odigralo za tren oka. Olkotovoj se punda raspala, plamtela je zlobom kao kakva meduza, zarivala je svoje kandže u Aljea, izgrebala ga po licu, a potom odgurnula u stranu, unevši u taj skok svu žestinu svoje srdžbe. Alje je uzmicao, sapleo se o nogare mangala, okrenuo se oko sebe kao derviš, udario glavom u neku mašinu i stropoštao se na pod. Lice mu je oblila krv. Pjer se istog časa bacio na Lorencu, u skoku je izvukao bodež iz korica koje su mu visile na prsima, ja sam ga sada video s leđa, pa nisam odmah shvatio šta se dogodilo, ali sam ugledao Lorencu kako je pada kraj Belbovih nogu, voštanog lica, dok je Pjer izvlačio sečivo urlajući: „*Enfin, le sacrifice humain!*” A potom se okrenuo prema dvorani i viknuo na sav glas: „I'a Cthulhu! I'a S'ha-t'n!”

Gomila koja je ispunjavala glavni brod počela je da se komeša, neki su padali pregaženi, drugi samo što nisu oborili Kinjoov automobil. Začuo sam – bar mislim da sam začuo, nije mogao da mi se pričini tako groteskan detalj – glas gospodina Garamona koji je

govorio: „Molim vas, gospodo, budite bar iole pristojni...“ Bramanti je u zanosu pao na kolena pred Lorencinim telom i deklamovao: „Asar, Asar! Ko me je šćepao za gušu? Ko me je prikovao za pod? Ko mi zariva bodež u srce? Nisam dostojan da pređem preko praga kuće boginje Maat!“

Možda niko nije ni hteo, možda je Lorencina žrtva bila dovoljna, ali prisutni su se već probijali u magični krug, koji je postao dostupan, pošto se Klatno zaustavilo i gomila je gurnula nekog – zakleo bih se da je to bio Ardenti – preko stola, koji se doslovno izmakao ispod Belbovih nogu, odskočio, dok je, usled tog istog naleta, Klatno počelo da da osciluje, brzo i svom žestinom, povukavši i svoju žrtvu. Uže se zateglo od težine kugle i steglo kao omča oko vrata mog jadnog prijatelja koji je odskočio uvis obešen o uže Klatna, i naglo odleteo na istočni kraj pevnice, a onda se njegovo već beživotno telo (nadam se) vraćalo natrag, prema meni.

Prisutni su se, gazeći jedni preko drugih, povukli prema obodu, da bi oslobodili prostor za taj čudesni događaj. Onaj što je bio zadužen da gura Klatno, u zanosu zato što je ponovo proradilo, potpomagao je oscilovanje gurajući neposredno telo obešenog. Osa oscilovanja gradila je dijagonalu od mojih očiju do jednog prozora, sigurno je to bio onaj oljušteni prozor kroz koji će, kroz svega nekoliko sati, prodreti prvi sunčev zrak. Tako da ja nisam video Jakopa kako osciluje, ali mislim da se tako zbilo, da je takvu putanju ispisivao u prostoru...

Belbova glava bila je kao druga kugla okačena na deo užeta do završnog svodnog kamena i – kako da kažem – dok je metalna kugla išla udesno, Belbova glava je kao druga kugla išla ulevo, a potom obratno. Dugo su te dve kugle oscilovale u suprotnom smeru, tako da vazduh više nije sekla geometrijska prava, već trougaona putanja. Ali, dok je Belbova glava sledila kretanje zategnutog užeta, njegovo telo – isprva dok je izdisao, a potom trzajući se kao drvena lutka na koncu – ispisivalo je drugačije putanje, nezavisno od glave, užeta i kugle ispod njega, ruke na ovu, a noge na onu stranu. Da je neko snimio taj prizor Majbridžovim fotoaparatom, zaustavljajući na fotografskoj ploči svaki trenutak u prostornom sledu, beležeći krajnje tačke na kojima se glava nalazila u svakom oscilujućem periodu, obe tačke u kojima se kugla zaustavljala, zamišljene tačke ukrštanja niti,

nezavisno, i za glavu i za kuglu, kao i srednje tačke koje označavaju krajeve oscilujuće ravni nogu i trupa, imao sam osećaj da bi Belbo u vazduhu ocrtao drvo života, sažeo u krajnjem trenutku sled svih univerzuma, zauvek zaustavio tim kretanjem deset stupnjeva svog izdisanja i izlučivanja božanskog u svet.

Potom, dok je Mandrak i dalje podsticao tu mrtvačku ljuljašku, nekim jezivim slaganjem sila, nekim prenosom energije, Belbovo telo se zaustavilo. Uže i kugla su se klatili samo niže od njegovog tela pa do poda, dok je ostatak užeta, koji je Belba povezivao sa svodom, stajao vertikalno. I tako je Belbo, pobegavši od ovog pogrešnog sveta i njegovog kretanja, sada postao tačka vešanja, Nepokretni oslonac, Stožer o koji se oslanja svod sveta, a tek podno njegovih nogu oscilovali su uže i kugla, s jednog kraja na drugi, neprestano, dok je Zemlja pod njima izmicala, otkrivajući uvek neki drugi deo sveta – pa kugla nije znala, niti će ikad znati da pokaže gde je Pupak sveta.

Dok je graja đavoljubaca, koja je na trenutak utihnula od zaprepašćenja pred tim čudom, ponovo živnula, pomislio sam da je priča zaista završena. Ako je Hod sefirot Slave, Belbo je imao svoj trenutak. Jedan jedini neustrašivi čin pomirio ga je s Apsolutom.

Idealno klatno sastoji se od veoma tanke niti koja je potpuno neotporna na savijanje i uvijanje. Dužina te niti je L , a o njeno težište je okačena masa. Težište kugle nalazi se u njenom centru, a težište ljudskog tela nalazi se na 0,65 od njegove ukupne visine merene od stopala. Ako je visina obešenog čoveka 1,70 m, njegovo težište se nalazi na visini od 1,10 m od njegovih stopala, a dužina L obuhvata tu dužinu. Odnosno, ako je dužina glave do vrata 0,30 m, težište je na $1,70 \text{ m} - 1,10 \text{ m} = 0,60 \text{ m}$ od glave i na $0,60 \text{ m} - 0,30 \text{ m} = 0,30 \text{ m}$ od vrata obešenog.

Period malih oscilacija klatna, koji je utvrdio Hajgens, izračunava se:

$$T \text{ (u sekundama)} = 2\pi/\sqrt{g} \sqrt{L} \quad (1)$$

gde je L u metrima, $\pi = 3,1415927\dots$ a $g = 9,8 \text{ m/sec}^2$. Iz toga proizlazi da (1) daje:

$$T = 2 \cdot 3,1415927 / \sqrt{9,8} \sqrt{L} = 2,00709 \sqrt{L}$$

Što približno iznosi:

$$T = 2\sqrt{L} \quad (2)$$

**PRIMEDBA ZA PRELOM OVDE UMEMSTO OVIH FORMULA
STAVITI GRČKO SLOVO PI, RAZLOMKE I KOREN
KAO U ORIGINALU NA STR. 634**

Napomena: T je nezavisno od težine obešenog (ljudi su pred Bogom jednaki)...

Dvostruko klatno, kad su dve mase okačene o jednu nit... Ako pomeriš A, A će neko vreme oscilovati, potom će se zaustaviti a oscilovaće B. Ako su ta dva klatna različite mase ili dužine, energija prelazi s jednog na drugo, ali vreme tih oscilacija energije nije jednako... Ovo šetanje energije događa se i kad, umesto da pustiš A da slobodno osciluje pošto si ga pomerio, nastaviš periodično da deluješ na njega određenom silom.

Odnosno, ako vetar duva u naletima i deluje na obešenog suprotno od njegovog oscilovanja, posle izvesnog vremena on će prestati da se klati, a oscilovaće vešala kao da je obešeni njihova osovina.

(Odlomak iz privatnog pisma Marija Salvadorija, Univerzitet Kolumbija, 1984)

Na tom mestu više nisam imao šta da saznam. Iskoristio sam metež da doprem do Gramovog kipa.

Postolje je još uvek bilo otvoreno. Ušao sam, spustio se niz stepenike i našao na malom odmorištu, osvetljenom slabom sijalicom. Odatle je vodilo kameno spiralno stepenište. Spustio sam se tuda i obreo u prilično visoko zasvođenom i polumračnom hodniku. Isprva nisam ni shvatio gde se nalazim ni odakle dopire šum pljuskanja vode. Potom su mi se oči navikle na tamu i video sam da sam u kanalizacionom vodu, a nekakva gvozdена ograda s gelenderom štitila me je od pada u vodu, ali me nije štitila od neprijatnog zadaha, što hemijskog što organskog porekla. U čitavoj našoj priči bar je nešto bilo istinito – pariska kanalizacija. Kolberova, Fantomasova, De Kausova?

Išao sam glavnim kanalom, izbegavajući mračne bočne meandre, u nadi da ću ugledati neki znak koji će mi pokazati gde da završim svoj podzemni beg. U svakom slučaju, bežao sam što dalje od Konzervatorijuma, a u odnosu na to kraljevstvo tmine, Pariska kanalizacija bila je pravo izbavljenje, sloboda, čist vazduh, svetlost.

Pred očima mi je neprestano lebdela ista slika – krivulja koju je mrtvo Belbovo telo opisivalo u pevnici. Nisam mogao da shvatim čemu odgovara taj crtež. Sad znam da je reč o fizičkom zakonu, ali način na koji sam to saznao samo pojačava simbolično značenje te pojave. Ovde, u Jakopovoj vikendici, u mnoštvu njegovih beležaka, pronašao sam pismo koje mu je neko uputio kao odgovor na njegovo pitanje kako funkcioniše klatno kad se o njegovu nit okači još jedan teret. Znači, Belbo je ko zna otkad zamišljao Klatno kao Sinaj i Kalvariju u isti mah. Nije umro kao žrtva Plana koji je nedavno skovan, u mašti je već odavno pripremio svoju smrt, a pošto je verovao da je nesposoban za stvaranje, nije ni znao da njegovo

domišljanje projektuje stvarnost. A možda i nije tako, možda je hteo da okonča svoj život baš na taj način, da bi i sebi i drugima dokazao da je mašta uvek stvaralačka, čak i kada nema genijalnosti.

Njegov poraz je na neki način bio i pobeda. Ili gubiš sve ako se zavetuješ da ćeš pobediti jedino na taj način? Gubiš sve ako nisi shvatio da si jednom već izvojevao sasvim drugačiju pobedu. Ali tada, u subotu uveče, ja to još nisam otkrio.

Išao sam podzemnim kanalom, tumarao kao Postel, možda izgubljen u istoj tmuni, kad iznenada spazih znak. Na zidu je bila pričvršćena jača sijalica koja mi je osvetljavala još jedno stepenište, u stvari basamke koji su vodili do drvenog kapka. Prošao sam tuda i obreo se u podrumu krcatom praznim flašama koji je vodio do hodnika sa dva nužnika, s malim crtežima muškarca i žene na vratima. Vratio sam se u svet živih.

Na kraju hodnika naišao sam na novo stepenište i vrata. Ušao sam u smrdljivu, zadimljenu prostoriju. Bila je to nekakva krčma, bistro, istočnjački bar, s tamnopusim kelnerima, oznojenim gostima, masnim pečenjem i pivom u kriglama. Ušao sam kroz ta vrata, kao da sam gost koji je otišao da mokri. Niko me nije primetio, osim možda čoveka na kasi. Kad me je video kako izranjam sa dna prostorije, neprimetno je začiljio očima, kao da hoće da mi kaže: razumeo sam, prođi, ja nisam ništa video.

Kad bi oko moglo da vidi demone koji naseljavaju svet, postojanje bi bilo nemoguće.

(Talmud, Berakhoth, 6)

Izašao sam iz krčme i obreo se u svetlosti Kapije Sen Marten. Izašao sam iz istočnjačke krčme, a svi okolni dućani, još uvek osvetljeni, bili su takođe istočnjački. Miris kuskusa, falafela i gužva. Buljuci mladih, svi mršavi, mnogi s rancima na leđima, družine. Nisam mogao da se probijem do kafea da popijem nešto. Upitao sam jednog mladića šta se događa. Protest, sutradan se održavao veliki protest protiv Savarijevog zakona. Demonstranti su pristizali autobusima.

Neki Turčin, u stvari Druz, preobučeni ismailit obratio mi se na rđavom francuskom i pozvao me da uđem s njim. Ni za živu glavu. Moram da bežim iz Alamuta. Ne znam ko za koga radi. Ne smem ni u koga da imam poverenja.

Prelazim preko raskrsnice. Sad čujem samo bat svojih koraka. To je prednost velikih gradova, pomeriš se svega nekoliko metara i već nigde nikog na ulici.

A onda iznebuha, posle nekoliko blokova zgrada, levo od mene, iskrsnuo je Konzervatorijum, nejasan u tami. Spolja izgleda savršeno. Zdanje koje spava snom pravednika. Nastavio sam dalje na jug, prema Seni. Neki cilj mi je bio na umu, samo nisam tačno znao koji. Hteo sam nekoga da pitam šta se to zapravo desilo.

Zar je Belbo mrtav? Nebo je vedro. U suret mi dolazi grupa studenata. Čute, osećaju duh tog mesta. Levo je obris crkve Sen Nikola de Šan.

Produžio sam ulicom Sen Marten, prelazim preko ulice Oz Ur, prostrana je, liči na bulevar, bojim se da ću skrenuti s pravca, mada ne znam ni kuda sam se zaputio. Osvrćem se oko sebe i zdesna na uglu, ugledam dva izloga sa knjigama iz Editions Rosicruciennes. Nisu osvetljeni, ali ulična svetiljka i moja baterijska lampa pomažu mi da odgonetnem šta je u njima. Knjige i neki predmeti. Histoire des juifs, comte de St-Germain, alchimie, monde caché, les maisons secrètes de la Rose-Croix, poruka graditelja katedrala, patareni, Nova Atlantida, egipatska medicina, hram u Karnaku, Bagavad Gita,

reinkarnacija, rozenkrojcerovski krstovi i svećnjaci, poprsja Izide i Ozirisa, mirišljave biljke u kutijama i tablama, tarot, pa onda bodež, nož za sečenje hartije od kalaja, sa oblom drškom na kojoj je rozenkrojcerovski pečat. Šta im je, da li se oni sprdaju sa mnom?

Sad nailazim na pročelje Bobura. Danju je to mesto nalik na seoski vašar, a sada je trg bezmalo pust, tu i tamo poneka tiha grupica spavača, slaba svetlost koja dopire iz pivnica preko puta. Tačno je. Veliki otvori za vazduh koji upijaju energiju iz tla, to je Bobur. Možda gomile ljudi koje se u njemu okupljaju tokom dana služe da proizvode vibracije, kao sveže meso kojim se hrani hermetička mašina.

Crkva Sen Meri. Preko puta nje knjižara Vuivr, pretežno okultističke knjige. Ne smem dozvoliti da me obuzme histerija. Skrećem u ulicu De Lombar, možda da bih izbegao grupu devojaka iz Skandinavije. One smejući se izlaze iz neke krčme koja još uvek radi. Umuknite, zar ne znate da je i Lorenca mrtva?

Da li je zaista mrtva? Šta ako sam ja mrtav? Ulica De Lombar, tu se pod pravim uglom uliva ulica Flamel, a na njenom kraju nazire se beli toranj Sen Žak. Na raskrsnici knjižara Arkan 22, karte za tarot i klatna. Nikolas Flamel bio je alhemičar, alhemičarska knjižara i toranj Sen Žak, s velikim belim lavovima u podnožju, ta besmislena kasnogotska kula na obali Sene, po kojoj nosi naziv i neki ezoterijski časopis, toranj gde je Paskal izvršio eksperimente s vazдушnim pritiskom. Izgleda da se tu i danas, na visini od 52 metra, nalazi meteorološka istraživačka stanica. Možda su Oni tu počeli, pre nego što su izgradili Ajfelovu kulu. Postoje takva osobena mesta, samo što to niko ne primećuje.

Vraćam se prema crkvi Sen Meri. Još nasmejanih devojaka. Ne želim da vidim ljude, skrećem iza crkve, ulicom di Klotr Sen Meri – stara vrata od neobrađenog drveta, vode u poprečni brod. S leve strane je trg, završni deo Bobura, danju je osvetljen. Na čistini Tingelijeve mašine i druge raznobojne veštačke tvorevine koje plutaju na vodi u nekakvom bazenu, ili veštačkom jezercu, dok njihovi zupčanici potuljeno miruju, a u dnu nailazim na sklop Dalmenovih cevi i velika razjapljena usta Bobura koji podseća na Titanik, nasukan na trošni zid obrastao bršljanom, olupina u Mesečevom krateru. Pošto tornjevi katedrala to nisu uspeli, veliki prekookeanski otvori za vazduh sašaptavaju se s Crnim devicama. Može da ih otkrije samo onaj ko

ume da oplovi Sen Meri. To znači da treba da nastavim, naišao sam na trag, iznosim na videlo jednu od Njihovih zavera, zaveru Mračnjaka u samom središtu Grada Svetlosti.

Krenuo sam ulicom Žiž Konsil i ponovo se obreo pred pročeljem crkve Sen Meri. Ne znam zašto, ali nešto me je nagnalo da upalim baterijsku lampu i uperim je na kitnjasti gotski portal sa oštrim lukovima.

A onda, iznenada, tražeći nešto što nisam očekivao da ću naći, spazio sam ga na arhivoltu.

Bio je to Bafomet. Baš tamo gde se spajaju dva poluluka, na vrhu jednog je golubica – simbol Svetog Duha sa Glorijom od kamenih zraka; a na drugom, opkoljen anđelima koji se mole, Bafomet glavom i bradom, sa svojim strašnim krilima. Na crkvenom pročelju. Besramno.

Zašto baš tu? Zato što je to blizu Hrama. A gde je Hram, ili ono što je ostalo od njega?

Vratio sam se natrag, popeo se uzbrdo ka severozapadu i obreo se na uglu ulice Monmoransi. U broju 51 kuća Nikolasa Flamela. Između Bafometa i Hrama. Mudri spagiričar je odlično znao s kim ima posla. Kante za otpatke pune smrdljivog đubreta, pokraj njih kuća, ne mogu da odredim kad je sagrađena, *Taverne Nicolas Flamel*. Kuća je stara, renovirali su je za turiste, odnosno za đavoljupce najnižeg stepena, za hiličare. Tik uz nju je američki bar s reklamom za komjutere *Apple*: „Secouez vous les puces“. Majkrosoft-Hermes, u direktorijumu Temura.

Sad sam u ulici Di Templ, prolazim kroz nju i stižem do ugla ulice Bretanj gde se nalazi trg Di Templ, sivi park nalik na groblje, nekropola za vitezove koji su pali kao žrtve.

Prolazim ulicom Bretanj do mesta gde se ukršta s ulicom Vije di Templ. U toj ulici, kad se prođe raskrsnica s ulicom Barbet, nalaze se čudne prodavnice električnih lampi neobičnih oblika, kao patka, kao bršljanov list. Razmeću se modernizmom. Mene neće prevariti.

Ulica Frank-Buržoa, stigao sam u Mare, poznajem taj kraj, uskoro ću naići na stare košer mesare. Kakve veze s Templarima imaju Jevreji? Zar nismo utvrdili da njihovo mesto u Planu zapravo zauzimaju Asasini iz Alamuta? Otkud oni ovde? Da li stvarno tražim odgovor na to pitanje? Ne, možda samo želim da budem što dalje od Konzervatorijuma. Možda nehotice idem u određenom pravcu, znam

da nije ovde, ali samo pokušavam da se setim gde je, kao Belbo kad je u snu tražio zaboravljenu adresu.

Nailazim na grupu drskih momaka. Zlurado se smeju, razmiču se i preprečuju mi put, tako da moram da siđem s pločnika. Na trenutak sam se pobojavao da ih je poslao Starac sa Planine i da jure baš mene. Nije tako, nestaju u noći, govore na nekom stranom jeziku, sikću šiitski, talmudički, koptski, kao pustinjska zmija.

U susret mi nailaze hermafroditске prilike u dugim ogrtačima. Ogrtači Bratstva Ruže i Krsta. Prolaze pored mene, skreću u ulicu Sevinje. Već je gluvo doba noći. Pobegao sam iz Konzervatorijuma da bih se vratio u grad koji pripada svima, ali primetio sam da je taj grad koji pripada svima u stvari zamišljen kao katakomba staza rezervisanih samo za posvećene.

Neki pijanac. Možda se samo pretvara. Ne smem ni u koga da imam poverenja, nikad. Nailazim na bar koji još uvek radi, konobari s dugim keceljama, sežu im gotovo do gležnjeva, već sklanjaju stolove i stolice u ugao. Uspeo sam da uđem na vreme da bih dobio jedno pivo. Popio sam ga naskap i zatražio još jedno. „Baš ste ožedneli, zar ne?“, kaže mi konobar. Ali nije srdačan, već sumnjičav. Naravno da sam žedan, nisam ništa pio od pet po podne, mada čovek može da ožedni i kad nije proveo noć ispod Klatna. Budale. Platilo sam i izašao, pre nego što su im se moje crte lica urezale u pamćenje.

Stigao sam do ugla trga Vož. Prolazim ispod portika. Kako se zvaše onaj stari film u kojem trgovom Vož noću odzvanjaju usamljeni koraci Matijasa, ludog koljača? Zaustavio sam se. Da li čujem korake iza sebe? Naravno da ne čujem, i Oni su se zaustavili. Bilo bi dovoljno nekoliko ćivota i ovi portici pretvorili bi se u dvorane Konzervatorijuma.

Niske tavanice iz šesnaestog veka, polukružni lukovi, galerije s gravirama, antikvitetima, nameštajem. Trg Vož, niske kuće, stare, okrnjene, izgrebane, gubave kapije, stanari tih kuća nisu izašli odatle vekovima. Ljudi u žutim ogrtačima. Na tom trgu žive jedino taksidermisti. Izlaze samo noću. Znaju koju ploču, koji poklopac slivnika treba podići da bi se sišlo u Podzemni svet. Naočigled celog sveta.

Union de Recouvrement des Cotisation de sécurité sociale et d'allocations familiales de la Patellerie broj 75, stan 1. Vrata su nova, možda tu stanuju neki bogataši, ali već sledeća vrata su stara i

oljuštena kao na kućama u ulici Sinčero Renato, pa onda stan broj tri, vidi se da su vrata nedavno popravljena. Smenjuju se hiličari i pneumatičari. Gospodari i njihovi robovi. Nailazim na daske zakucane preko nekadašnjeg luka. Očito da je tu bila neka okultistička knjižara, a sad je više nema. Čitav blok zgrada je ostao prazan. Iseljen preko noći. Kao Alje. Sada znaju da neko zna za njih, pa se povlače u ilegalu.

Stigao sam do ugla ulice Birag. Vidim beskrajan niz nadstrešnica, a nigde žive duše. Više bih voleo da je mrak, ali ulične svetiljke bacaju žućkastu svetlost. Mogao bih da vičem, niko me ne bi čuo. Iza tih zatvorenih prozora kroz koje ne prodire ni tračak svetlosti, taksidermisti bi se potajno cerekali u svojim žutim ogrtačima.

Ipak, nije baš tako, između nadstrešnica i parka u sredini ima parkiranih automobila, a promakne i pokoja ljudska prilika. Ali zbog toga se ne osećam lagodnije. Veliki nemački ovčar mi prelazi put. Crni pas sam luta kroz noć. Gde je Faust? Možda je poslao svog vernog slugu Vagnera da izvede psa na pišanje?

Vagner – to je zamisao koja mi se motala po glavi, a nikako da se dosetim. Doktor Vagner, njega tražim. On će znati da mi kaže da li buncam, kakve sam to utvare probudio. Moći će da mi kaže da ništa nije istina, da je Belbo živ i da udruženje TRES ne postoji. Kad bih bio bolestan, bilo bi to veliko olakšanje.

Odlazim s trga gotovo trkom. Prate me neka kola. Ne, možda vozač samo pokušava da ih parkira. Supleo sam se o plasične vreće za otpatke. Kola su se parkirala. Nisu išla za mnom. Stigao sam u ulicu Sent Antoan. Tražim taksi. Stiže, kao da sam ga prizvao.

Kažem taksisti: „*Sept, avenue Elisée Reclus.*“

Je voudrais être la tour, pendre à la Tour Eiffel.

(Blaise Cendrars)

—

Nisam znao gde se ta ulica nalazi, a nisam se usuđivao da upitam taksistu zato što u gluvo doba noći običan čovek seda u taksi da bi se vratio kući, inače je u najmanju ruku neki ubica. Osim toga, moj taksista je gundao što su ti prokleti studenti zaposeli centar grada, što su se autobusi parkirali gde se kome svidi, odvratno, da se on nešto pita, sve bi njih trebalo uza zid, pa po kratkom postupku, a ovako sad mora da zaobilazi. Prošao je bezmalo kroz čitav Pariz i na kraju me ostavio u jednoj opusteloj ulici, ispred broja 7.

Nigde nisam video ime doktora Vagnera. Da nije u broju 17? Ili dvadeset i sedam? Proverio sam još dva-tri imena, a onda sam došao k sebi. I da sam pronašao ulazna vrata, ne bih valjda podigao doktora Vagnera iz kreveta u gluvo doba noći da bih mu pripovedao svoju priču? Obreo sam se na tom mestu iz istog razloga zbog kojeg sam lutao od Kapije Sen Marten do trga Vož. Bežao sam. A sad sam umakao sa mesta od kojeg sam hteo da se udaljim bežeći od Konzervatorijuma. Nije meni bio potreban psihoanalitičar već ludačka košulja. Ili da se dobro ispavam. Ili mi je bila potrebna Lija. Da obgrli moju glavu, privije je snažno između svojih grudi i pazuha, da mi šapne da se smirim.

Da li sam tražio doktora Vagnera ili *avenue Elisée Reclus*? Jer, tek tada sam se prisetio, na to ime sam naleteo negde u štivu koje sam čitao zbog našeg Plana, bio je to neko iz devetnaestog veka ko je napisao neku knjigu, ne sećam se koju, o Zemlji, podzemlju, vulkanima, neko ko je, pod izgovorom da se bavi geografijom, njuškao po Podzemnom svetu. Znači, bio je to neko od Njihovih. Bežao sam od Njih, ali Oni su bili svuda oko mene. Tokom nekoliko vekova, mic-po-mic, zaposeli su ceo Pariz. A i ostatak sveta.

Morao sam da se vratim u hotel. Da li ću naći drugi taksi? Koliko sam mogao da razaznam, možda sam se nalazio i u nekom zabačenom predgrađu. Zaputio sam se u pravcu odakle je dopiralo jače osvetljenje i jasno se videlo široko nebo. Sena?

A kad sam stigao do ugla, ugledao sam je.

Levo od mene. Trebalo je da naslutim da je tu, da vreba negde u blizini. Nazivi ulica u tom gradu slali su sasvim jasnu poruku, oduvek su nas upozoravali, tim gore po mene što to nisam primetio.

Bila je tu, nalik na gnusnog metalnog pauka, znamenje i oruđe Njihove moći. Trebalo je smesta da pobegnem, ali osećao sam kako me njena mreža privlači, podizao sam i spuštao glavu, jer odatle nisam mogao da je sagledam samo jednim pogledom, bezmalo sam bio u njoj, hiljade njenih oštrih bridova kao da me probadalo, činilo mi se da se gvozdene roletne sa svih strana obrušavaju na mene, a kad bi se ona samo malo pomakla, smrvila bi me neka od njenih šapa koje kao da je sklopilo dete igrajući se Malog graditelja.

Kula. Nalazio sam se na jedinom mestu u gradu odakle se ona ne vidi izdaleka, sa strane, kako prijateljski izranja iz mora krovova, bezazlena, kao na nekoj Difijevoj slici. Bila je iznad mene, lebdela je na meni. Naslućivao sam njen vrh, ali sam isprva obilazio oko njenog podnožja, a zatim i ušao u njega, pritešnjen između njenih nogu, video sam joj potkolenjake, trbuh, genitalije, nazirao creva koja su se u vrtoglavim visinama spajala s njenim vratom kao u politehničke žirafe. Iako sva šuplja, ipak je bila kadra da zakloni svetlost oko sebe i kako sam se pomerao, pokazivala mi je, zavisno od mesta odakle sam posmatrao, raznolike šupljikave lukove, kao da ih kamera zumira u tmini.

Tada se pojavio Mesečev srp, još uvek nisko na nebu, desno od nje, na severoistoku. S vremena na vreme kula bi ga uokvirila, kao da je optička varka, svetlucanje njenih iskrivljenih ekrana, ali čim bih se malo pomerio, menjala se i veličina tih ekrana, a Mesec je nestajao s vidika, kao da se upleo u ta mehanička rebra, ili ga je zver zdrobila, svarila, poslala u drugu dimenziju.

Teserakt. Četvorodimenzionalna kocka. Tada sam, kroz neki luk, ugledao svetlo koje se kretalo. U stvari, bila su to dva svetla, crveno i belo, treperila su na nebu, sigurno neki avion koji pokušava da sleti na Roasi, ili možda Orli, otkud znam. Ali istog trena, pomerio sam se ja, avion, ili Kula – tek, svetla su nestala iza jednog rešetkastog spleta, očekivao sam da će se pojaviti u drugom, ali više ih nije bilo. Na Kuli je bilo stotinu prozora, svi su bili pokretni i svaki je gledao na različit deo prostora i vremena. Njena rebra nisu obrazovala euklidovske prevoje, već su kidala tkanje kosmosa, izvrtala katastrofe, listala stranice paralelnih svetova.

Ko li je samo rekao da taj šiljak „Bogorodičine crkve od starog gvožđa“ služi da „*suspendre Paris au plafond de l'univers*“? Naprotiv, služi da ona natakne čitav univerzum na svoj šiljak. Razume se da je tako, zar ona nije *Ersatz* Klatna?

Kako su je sve nazivali? Usamljeni supozitorijum, šuplji obelisk, spomenik u slavu žice, apoteoza baterije, nebeski oltar idolopokloničke vere, pčela u središtu ruže vetrova, žalosna kao ruševina, ružni kolos boje noći, izobličeno znamenje beskorisne snage, neprilično čudo, besmisljena piramida, gitara, mastionica, teleskop, razvučena kao govor kakvog ministra, drevno božanstvo i moderna zver... Bila je i sve to i štošta drugo. Da sam imao šesto čulo Gospodara Sveta, tada kad sam se upleo u njene glasne žice zakrečene zavrtnjima kao polipima, čuo bih je kako promuklo mrmlija muziku sfera, Kula je u tom trenutku isisavala strujanja iz srca šuplje Zemljine kugle i prenosila ih svim megalitima na svetu. Taj razgranati koren s gvozdenim žilama, taj artritični vrat, proteza proteze – kakav užas! Da bi me smrskali s mesta gde sam se nalazio, morali bi da me bace uvis, prema vrhu. Sigurno sam na kraju puta kroz središte Zemlje, pa sam upao u antigravitacioni kovitlac suprotnih polova.

Nismo mi ništa izmislili, sad mi se činilo da je Kula preteći dokaz da je Plan postojao, ali uskoro će primetiti da sam ja uljez, neprijatelj, trun prašine u mašineriji čija je ona slika i pogonska snaga, raširiće neprimetno samo jedan romb te svoje čipke teške kao olovo i progutaće me, iščeznuću u nekom naboru njenog ništavila, preseliće me Drugde.

Da sam samo još malo ostao pod njenim šupljikavim svodom, sklopila bi svoje divovske kandže, savila ih kao očnjake i usisala me. Potom bi zver ponovo zauzela svoje pređašnje podmuklo držanje zločinačkog i kobnog rezača za olovke.

Još jedan avion, samo taj nije došao niotkuda, ona ga je stvorila, između dva svoja pršljena, nalik na oglodanog mastodonta. Posmatrao sam je, kraj joj se nije nazirao, kao ni Planu zbog kojeg je stvorena. Da sam mogao da ostanem a da me ne proždere, bio bih u prilici da pratim njena pomeranja, njeno sporo opticanje, njeno nezatno rastavljanje i sastavljanje pod hladnim povetarcem podzemnih struja. Možda su Gospodari Sveta umeli da je tumače kao geomantičku sliku, pa će u njenim neprimetnim preobražajima otkriti presudne znake, naloge koje nikom ne smeju da ispovede. Kula se

virtela iznad moje glave, odvijač Mističnog pola. A možda i nije, možda je bila nepomična, kao namagnetisana osovina oko koje se obrtao nebeski svod. I jedno i drugo izazivalo je podjednaku vrtoglavicu.

Kako samo Kula ume da se brani, mislio sam, izdaleka ti prijateljski namiguje, ali ako se približiš, ako pokušaš da prodreš u njenu tajnu, ubiće te, zalediće ti krv u žilama, dovoljno je samo da ispolji besmisleni stravu od koje je sazdana. Sada znam da je Belbo mrtav i da je Plan stvaran, jer je Kula stvarna. Ako mi ne bude pošlo za rukom da umaknem, da iznova pobegnem, neću to moći nikom da kažem. A treba dati znak za uzbunu.

Začulo se neko brujanje. Stoj, da se vratimo u stvarnost. Taksisti se velikom brzinom približavao. Odskočio sam i uspeo da izađem iz magičnog obruča, mlatarao sam rukama, zamalo da me kola pregaze, jer je taksista zakočio tek u poslednjem času, kao da ne želi da se zaustavi. Docnije, dok me je vozio, rekao mi je da Kula i njemu noću uliva strah kad prolazi pored nje, pa tuda ubrzava. „Zašto?“, upitao sam ga. *„Parce que... parce que ça fait peur, c'est tout.“*

Ubrzo sam stigao u hotel. Morao sam dugo da zvonim dok sam probudio dremljivog portira. Rekao sam samom sebi: sada moraš da se naspavaš. Ostalo ćeš obaviti sutra. Popio sam nekoliko pilula za spavanje, dovoljno da me omame. Dalje se ne sećam.

Ogromnu šatru ludilo ima
vrata su širom otvorena svima,
a naročito moćnima i bogatima.

(Sebastian Brant, *Das Narrenschiff*, 46)

Bilo je dva sata po podne kad sam se probudio, sav ošamućen i ukočen. Jasno sam se sećao svega, mada nisam imao nikakvu potvrdu da je moje sećanje istinito. Najpre mi je sinula misao da istrčim iz hotela i kupim novine, a onda sam se setio: čak i da je četa spahija upala u Konzervatorijum odmah posle noćasnijih zbivanja, novine ne bi imale vremena da to objave u jutarnjem izdanju.

Osim toga, Pariz je tog dana imao drugih briga. Portir mi je to rekao čim sam sišao da odem negde na kafu. U gradu je vladao sveopšti metež, mnoge stanice metroa bile su zatvorene, na pojedinim mestima policija je silom rasterivala demonstrante, bilo je previše studenata i preterivali su.

U telefonskom imeniku sam pronašao broj doktora Vagnera. Pokušao sam i da mu se javim, ali očito da nedeljom nije u ordinaciji. Ionako sam morao da odem u Konzervatorijum i pogledam šta se dešava. Upamtio sam da je otvoren i nedeljom po podne.

U Latinskoj četvrti bilo je veoma živo. Prolazile su bučne grupe demonstranata sa zastavama. Spazio sam policijski kordon na ostrvu Site. Iz daljine su dopirali pucnji. Sigurno je tako bilo i šezdeset osme. Negde kod Sent Šapela došlo je do okršaja, u vazduhu se osećao suzavac. Čuo sam kako neko repetira, nisam znao da li su studenti ili pubovi, ljudi oko mene su bezglavo jurili, sklonili smo se iza neke ograde, ispred nas se nalazio policijski kordon, dok je na ulici vladao pravi krkljanac. Kakva sramota, krio sam se s vremešnim buržujima i čekao da mine revolucija.

Potom sam pronašao prolaz, prošao sporednim ulicama oko stare pijace Ale, i obreo se u ulici Sen Marten. Konzervatorijum je bio otvoren, videlo se belo predvorje, na pročelju ploča sa natpisom „*Conservatoire des arts et métiers*, osnovan dekretom Konventa 19. vandemijera godine III... u starom prioratu Sen Marten de Šana,

podignutom u dvanaestom veku". Sve je bilo uobičajeno, nevelika nedeljna gužva, posetioci koje studentski rusvaj ne zanima.

Ušao sam – nedeljom se ulaz ne plaća – i sve je bilo kao prethodnog popodneva u pet sati. Čuvari, posetioci, Klatno na uobičajenom mestu... Pokušavao sam da otkrijem tragove onoga što se dogodilo, ali, ako se i dogodilo, neko je sve temeljno uklonio i počistio. Ako se dogodilo.

Ne sećam se kako sam proveo ostatak popodneva. Ne sećam se ni šta sam video tumarajući ulicama, s vremena na vreme sam morao da skrenem u neku poprečnu uličicu da bih izbegao gužvu. Pozvao sam telefonom Milano, samo da proverim. Okrenuo sam Belbov broj, protiv uroka. Potom Lorencin. Onda sam nazvao i izdavačku kuću, koja sigurno nije radila. Pa ipak, ako je ovo večer još uvek deo današnjeg dana, sve to se dogodilo juče. Ali od prekjuče do večeras prošla je čitava večnost.

Predveče sam shvatio da nisam ništa jeo. Želeo sam neko mirno i otmenije mesto. Nedaleko od trga stare pijace Ale ušao sam u restoran u kojem je bilo ribe na jelovniku. Bilo je tu i previše riba. Tačno preko puta mog stola nalazio se i akvarijum. Taj svet bio je dovoljno nestvaran da ponovo zapadnem u stanje sveopšte sumnje. Ništa nije slučajno. Ona riba liči na nekakvog astmatičnog hezihasta koji gubi veru i optužuje Boga da je umanjio smisao univerzuma. Savaote, Savaote, kako možeš da budeš tako zao i nateraš me da poverujem da ne postojiš? Putenost preplavljuje svet kao gangrena... Ona druga liči na Mini, zanosno trepće svojim dugim trepavicama i pući srolika ustašca. Mini je Mikijeva devojka. Jedem *salade folle* uz bakalar koji je mekan kao dečje meso. S medom i biberom. Pavlikijani su ovde. Onaj plovi među koralima kao Bregeov aeroplan – lenjo maše krilima kao u leptira, kladim se da je spazio svoj zametak homunkulusa bačen na dno šupljeg atanora, u kanti za otpatke preko puta Flamelove kuće. Pa onda jedna templarska riba u crnom oklopu, traži Nofa Deija. Očešala se o astmatičnog hezihasta koji usredsređeno i namrgođeno plovi ka neizrecivom. Odvratio sam pogled i na drugoj strani ulice spazio natpis na nekom drugom restoranu, CHEZ R... Kod koga? Kod Rozenkrojcera? Rojhlina? Rozispergijusa? Račkovskiragockicarogija? Oznake, oznake...

Kako ono beše, jedini način da poraziš đavola jeste da ga ubediš kako ne veruješ u njega. Nema smisla da razbijam glavu oko noćasnje jurnjave po Parizu i oko vizije Kule. Kad sam izašao iz Konzervatorijuma, posle onoga što sam video, ili mislim da sam video, normalno je da mi grad izgleda kao pravi košmar. Ali šta sam ja to video u Konzervatorijumu?

Morao sam neizostavno da razgovaram s doktorom Vagnerom. Ne znam zašto sam uvrteo u glavu da je to jedini lek, ali tako je bilo. Reč kao terapija.

Kako sam dočekaó jutro? Čini mi se da sam bio u nekom bioskopu, davao se film Orsona Velsa *Dama iz Šangaja*. Gledao sam do one scene sa ogledalima, a tada više nisam mogao da izdržim i izašao sam. Možda ni to nije istina, možda sam to samo zamišljao.

Jutros u devet sati javio sam se telefonom doktoru Vagneru. Pomenuo sam izdavačku kuću Garamon i to mi je pomoglo da me sekretarica poveže s doktorom. Činilo se da me se on seća, a pošto sam mu predočio da je stvar vrlo hitna, rekao mi je da dođem odmah, u pola deset, pre nego što stignu drugi pacijenti. Delovao mi je ljubazno i predusretljivo.

Možda sam sanjao i da sam bio kod doktora Vagnera. Sekretarica mi je uzela podatke, popunila karton i naplatila posetu. Srećom, prethodno sam već nabavio avionsku kartu za Milano.

Doktorova soba je bila nevelika, bez čuvenog kauča. Prozori su gledali na Senu, sleva se videla senka Kule. Doktor Vagner me je dočekaó ljubazno, ali s profesionalnom uzdržanošću – to je u suštini bilo opravdano, nisam više bio njegov izdavač već pacijent. Širokim i umirujućim pokretom ruke pokazao mi je da sednem naspram njega, s druge strane stola, kao službenik nekog ministarstva. „*Et alors?*“ Rekao je samo to, odgurnuo se nogama u svojoj okretnoj stolici i okrenuo mi leđa. Sedeo je pognute glave, činilo mi se da su mu ruke sklopljene. Preostalo mi je jedino da počnem da pričam.

Reči su provalile iz mene kao vodopad, ispričao sam sve, od početka do kraja, ono što sam mislio pre dve godine, šta sam mislio prošle godine, šta je, prema mom mišljenju mislio Belbo, a šta Diotalevi. A pre svega šta se dogodilo u noći Svetog Jovana.

Vagner me nijednom nije prekinuo, niti je klimnuo glavom, niti pokazao negodovanje. Ja nisam mogao da ga vidim, možda je i

utonu u san. Ali, to je sigurno njegov način rada. A ja sam pričao i pričao. Reč kao terapija.

A onda sam čekao da on kaže svoju, spasonosnu reč.

Vagner je ustao, veoma polako. Nije se okrenuo prema meni, već je obišao oko stola i otišao do prozora. Onda je gledao kroz okno, s rukama prekrštenim na leđima, udubljen u razmišljanje.

Ćutao je još desetak, petnaestak minuta.

A onda, meni i dalje okrenut leđima, rekao mi je mirnim, bezbojnim, ohrabrujućim glasom: „*Monsieur, vous êtes fou.*“

On se nije pomerio, a ni ja. Prošlo je još pet minuta, tada sam shvatio da neće više ništa reći. Kraj seanse.

Izašao sam bez pozdrava. Sekretarica mi je uputila širok osmeh i obreo sam se na Jelisejskim poljima.

Bilo je jedanaest sati. U hotelu sam spakovao svoje stvari i požurio na aerodrom u nadi da će me sreća poslužiti. Čekao sam na aerodromu dva sata, za to vreme sam zvao telefonom izdavačku kuću u Milanu, o njihovom trošku, jer nisam više imao ni prebijene pare. Javila se Gudrun, bila je još smušenija nego obično, morao sam triput da joj ponovim na sav glas da bi rekla „da, oui, yes“, da prihvata poziv.

Plakala je: Diotalevi je umro u subotu u ponoć.

„A jutros nigde nikog od njegovih prijatelja na sahrani, sramota! Nije bio čak ni gospodin Garamon, kažu da je na putu, u inostranstvu. Samo ja, naša Gracija, Lučano i jedan gospodin, crne kose i brade, kudravih zulufa, sa crnim šeširom, kao grobar. Boga pitaj otkud on tu. A gde ste vi bili, Kazobon? I gde je Belbo? Šta se to dešava?“

Promrmljao sam neko nerazgovetno objašnjenje i spustio slušalicu. Pozvali su putnike i ušao sam u avion.

9
JESOD

Društvena teorija zavere... posledica je napuštanja vere u Boga, iz čega proizlazi pitanje: „Ko će ga zameniti?“

(Karl Popper, *Conjectures and refutations*, London, Routledge, 1969, I, 4)

Putovanje mi je prijalo. Ne samo da sam napustio Pariz, nego sam se odvojio i od tla, u pravom smislu te reči, od Zemljine kore. Nebo i planine čiji se vrhovi još bele pod snegom. Samoća na visini od deset hiljada metara i ona opijenost kakvu letenje uvek izaziva, kompresija, prolazak kroz blagu turbulenciju. Mislio sam kako tek tu u visinama ponovo čvrsto stojim sa nogama na zemlji. I rešio sam da stavim tačku na čitavu tu priču, najpre da pobrojim glavne teme u mojoj beležnici, a potom da sklopim oči i razmislim o svemu.

Pre svega, odlučio sam da pobrojim nepobitne činjenice.

Diotalevi je nesumnjivo umro. To mi je rekla Gudrun. Gudrun nikad nije bila deo naše priče, ne bi mogla da je razume, što znači da još jedino ona govori istinu. Pored toga, tačno je da Garamon nije u Milanu. Razume se, mogao bi da bude bilo gde, ali pošto sada nije tamo, a nije bio ni prethodnih dana, verovatno je u Parizu, gde sam ga i video.

Isto tako, nema ni Belba.

Hajde da zamislimo da se ono što sam video u subotu uveče u Sen Marten de Šanu zbilja dogodilo. Možda ne baš onako kako je meni izgledalo, bio sam omamljen muzikom i egzotičnim mirisima, ali nešto se ipak zbilja. To je kao ono što se desilo sa Amparo. Kad se vratila kući, ona nije bila sigurna da ju je zaposela Pomba Žira, ali je svakako znala da je bila u šatri gde se odigravala umbanda i da je poverovala da ju je zaposela Pomba Žira, a tako se i ponašala.

Najzad, tačno je ono što mi je Lija rekla na planini, njeno tumačenje je sasvim ubedljivo, poruka iz Provena je kao spisak rublja za perionicu. Nije bilo nikakvih okupljanja Templara u Granž-o-Dimu. Nije bilo Plana, niti poruke.

Spisak rublja za perionicu za nas je u stvari bio nepopunjena ukrštenica, ali bez zadatih opisa rešenja. Znači da je trebalo popuniti prazne kvadratiće tako da se sve uklapa. Možda taj primer nije

dovoljno precizan. U ukrštenici se ukrštaju reči, a ukrštene reči uvek imaju jedno zajedničko slovo. U našoj igri nismo ukrštali reči, nego pojmove i činjenice, pa su pravila bila drugačija. Postojala su tri osnovna pravila.

Prvo pravilo: pojmovi se ukrštaju po analogiji. Nema pravila koja na početku određuju da li je neka analogija dobra ili rđava, jer svaki pojam je sličan nekom drugom u okviru određenog odnosa. Primer: krompir se ukršta s jabukom, i jedno i drugo su biljke i to okruglog oblika. Jabuka se povezuje sa zmijom, na osnovu Biblije. Zmija se povezuje s američkom krofnicom na osnovu prstenastog oblika, američka krofница se povezuje s pojasom za spasavanje, a ovaj opet s kupaćim kostimom, kupaći kostim s nautičkom kartom, nautička karta s higijenskim ubrusom, higijena s alkoholom, alkohol s drogom, droga sa špricom, špric s rupom, rupa sa zemljištem, zemljište s krompirom.

Savršeno. Drugo pravilo upravo glasi: ako se na kraju sve slaže, igra važi. Od krompira do krompira, sve se slaže. Znači da je ispravno.

Treće pravilo: veze ne mogu da budu nove i nepoznate, odnosno neko drugi je morao već da ih ustanovi, bar jednom, a još bolje ako su se pojavile više puta. Jedino tako ukrštanja deluju istinito, jer su prirodna.

Na kraju krajeva, to je smislio gospodin Garamon: knjige đavoljubaca ne treba da donose nova otkrića, već da ponavljaju ono što je neko već rekao, šta bi inače bilo sa snagom Tradicije?

Mi smo tako i uradili. Ništa nismo izmislili, osim rasporeda delića slagalice. Tako je uradio i Ardenti, ništa nije izmislilo, jedino što je on nevešto rasporedio deliće slagalice, nije bio tako učen kao mi, a nije imao ni sve deliće.

Oni su, opet, imali sve deliće, ali nisu imali šemu ukrštenice. Osim toga, mi smo bili bolji i od njih.

Sećao sam se šta mi je Lija rekla na planini, kad mi je prebacivala da sam stvorio rđavu igru: „Ljudi jedva čekaju da im neko mahne nekakvim planom pa da se bace na njega kao čopor izgladnelih vukova. Ti izmišljaš, a oni veruju. Ne valja buditi više mašte nego što je već ima.“

U suštini uvek tako biva. Neki mladi Herostrat pati jer ne zna kako da postane slavan. Onda pogleda film u kojem nesiguran mladić

puca u čuvenu pevačicu kantri muzike što postaje događaj dana. Pronašao je formulu, uzima pištolj i puca u Džona Lenona.

Slično je i sa POST-ovima. Kako da objavim knjigu pesama i da mi ime uđe u enciklopedije? A Garamon mu objasni: jednostavno, platite. POST-u to ranije nije palo na pamet, ali pošto postoji formula izdavačke kuće Manucio, prepoznaje sebe u njoj. POST je ubeđen da traži takvog izdavača još od detinjstva, samo što nije znao da postoji.

Mi smo izmislili nepostojeći Plan. Shodno tome, Oni ne samo da su poverovali da je taj Plan stvaran, nego su ubeđeni da su odavno deo njega. Drugim rečima, prepoznali su odlomke svojih raštrkanih i nepovezanih zamisli kao delove našeg Plana, koji je izgrađen na osnovu neoborive logike analogije, privida, slutnje.

Ako izmisliš neki plan a drugi ga ostvare, onda Plan kao da postoji, štaviše, već postoji.

Od tog trenutka buljuci đavoljubaca krstariće svetom uzduž i popreko u potrazi za mapom.

Ponudili smo mapu ljudima koji su se trudili da prevladaju svoje mračno razočarenje. A koje? Belbo je to pomenuo u svom poslednjem fajlu: Ne bi bilo propasti kad bi stvarno postojao neki Plan. Poražen si, ali nisi ti kriv. Nije sramota ako uzmakneš pred kosmičkom zaverom. Nisi kukavica, nego žrtva. Ne žališ se što si smrtan, što si plen hiljadu mikroorganizama koje ne možeš da savladaš, nisi odgovoran što ti stopala ne služe za hvatanje, što nemaš više rep, što ti kosa opada, a zubi ispadaju i ne izrastaju ponovo, što, onako usput, gubiš nervne ćelije, što ti se vene zakrečavaju. To je delo Zavidljivih Anđela.

To važi i za svakodnevni život. Na primer kad dođe do kraha berze. To se događa zato što neko načini pogrešan potez, a svi pogrešni potezi odjednom stvaraju paniku. Tada se oni koji nemaju čelične živce pitaju: ko li je skovao tu zaveru, ko će se okoristiti? I teško tebi ako ne pronađeš nekakvog neprijatelja koji je sve to zamesio, okrivićeš samog sebe. Ili, pošto osećaš krivicu, izmislićeš neku zaveru, štaviše, mnoštvo zavera. A da bi ih porazio, moraćeš da skuješ vlastitu zaveru.

I što više izmišljaš tuđe zavere, da bi opravdao svoje nerazumevanje, to ti one postaju draže i vlastitu zaveru kuješ po ugledu na njih. To se desilo i sa jezuitima, pavlikijanima i

neotemplarima, koji su druge optuživali za vlastite planove. Tada je Diotalevi primetio: „Razume se, pripisuješ drugima ono što ti radiš, a pošto su tvoja dela gnusna, onda ti drugi postaju gnusni. Međutim, ti drugi obično žude da čine baš takva gnusna dela kakva ti činiš, oni pristaju na tvoju igru i ponašaju se kao da im pripisuješ nešto što je oduvek bila njihova težnja. Bog zaslepljuje one koje želi da uništi, valja mu samo malo pomoći u tome.“

Prava zavera je uvek tajna. Mora da postoji neka tajna, a kad bismo je znali, ne bismo više bili uskraćeni, jer bi to bila tajna koja donosi spasenje; ili pak samo poznavanje tajne poistovećujemo sa spasenjem. Postoji li takva prosvetljujuća tajna?

Naravno da postoji, ali samo pod uslovom da je nikad ne spoznamo. Ako bismo je otkrili, sigurno bi nas razočarala. Pa i Alje mi je pričao o težnji ka misteriji koja je bila pokretačka snaga u Rimskom carstvu u doba Antonijevaca. Pa ipak, u to vreme, samo što se pojavio neko ko se proglasio za Božjeg sina, otelovljenje Boga, i doneo svetu izbavljenje od greha. Zar je to bila beznačajna misterija? A obećavala je spasenje svima, trebalo je samo da ljube bližnjeg svog. Zar je to bila ništavna tajna? A ostavila je kao zaveštanje da ko god izgovori prave reči u pravom času, taj može parče hleba i pola čaše vina da pretvori u telo i krv Božjeg sina i njima se hrani. Zar je to bila zanemarljiva zagonetka? A navela je crkvene oce da odgonetnu, a potom i objave da je Bog Trojedan i da Sveti Duh potiče od Oca i Sina, a ne Sin od Oca i Svetog Duha. Zar je to bio neki smešan obrazac za hiličare? Pa ipak, oni kojima je spasenje bilo nadohvat ruke – *do it yourself* – nisu ni prstom makli. To vam je veliko otkrovenje? Ala je to otrcano, pa su grčevito krstarili Sredozemljem u svojim činovima ne bi li pronašli neku drugu izgubljenu mudrost, koja se krije iza tih površnih dogmi što vrede trideset srebrnjaka, iza te poučne priče za nižnje duhom, iza te uvijene zagonetke, tog namigivanja pneumatičarima. Tajna Svete Trojice? To je suviše prosto, mora da se iza toga krije nešto drugo.

Jednom je neko (beše li to Rubinštajn?), kad su ga upitali da li veruje u Boga, odgovorio: „Ma kakvi, ja verujem... u nešto mnogo veće...“ A neko drugi (beše li to Česterton?) rekao je: „Otkad su ljudi prestali da veruju u Boga, nije da ne veruju više ni u šta, veruju u sve.“

Sve nije veća tajna. Veće tajne ne postoje, jer čim ih otkrijemo, izgledaju nam male. Postoji samo šuplja tajna. Tajna koja stalno izmiče. Tajna orhideje jeste da njeno ime označava testise, a na njih i deluje, ali testisi označavaju zodijački znak, a on opet, anđeosku hijerarhiju, a ova muzičku skalu, dok skala označava odnos među tečnostima i tako dalje u nedogled, posvećenje znači neprekidnu spoznaju, bez kraja i konca, ljuštimo univerzum kao crni luk, ali crni luk se sastoji samo od ljuske, stoga zamislimo beskonačnu glavicu crnog luka, koja svuda ima središte, a nigde nema ivice, kao Mebijusova traka.

Pravi posvećenik je onaj ko zna da je tajna bez sadržaja najmoćnija, jer nikakav neprijatelj ne može da ga natera da je otkrije, niti vernik da mu je preotme.

Tako mi je sled zbivanja one noći u ritualu pred Klatnom izgledao logičniji i dosledniji. Belbo je tvrdio da zna neku tajnu, pa je stekao moć nad Njima. Oni su smesta skočili da mu je izmame, čak i tako razborit čovek kakav je Alje, koji je odmah udario tu vest na sva zvona i dozvao sve ostale. I kako je Belbo sve odlučnije odbijao da otkrije tajnu, tako su Oni bili ubeđeniji da je to neka velika tajna. Što se on više kleo da ne zna tajnu, to su oni čvršće verovali da zna i da je tajna istinita, jer bi je inače otkrio.

Ta tajna je vekovima bila vezivo koje ih je držalo na okupu, uprkos izopštenjima, unutrašnjim borbama, prepadima. Sad su bili nadomak spoznaje. I obuzeo ih je užas, kao prvo da će otkriće doneti razočarenje, a kao drugo – ako svi saznaju tajnu – više neće ni biti nikakve tajne. A to bi bio njihov kraj.

Baš tada je Alje shvatio da, ako Belbo progovori, svi će saznati tajnu, a on će izgubiti svoj oreol tajnovitosti koji mu donosi harizmu i moć. A da je Belbo samo njemu poverio tajnu, Alje bi i dalje bio besmrtni Sen Žermen; odlaganje njegove smrti poklapalo se s odlaganjem otkrovenja. Pokušao je da navede Belba da mu došapne tajnu, a kad je video da od toga neće biti ništa, izazvao ga je, objavljujući njegovu predaju na sav glas, a još više ističući nedotupavnost celog događaja. Stari grof je i te kako dobro poznavao Belba, znao je da su kod ljudi iz njegovog kraja tvrdoglavost i smisao za humor jači i od straha. Tako ga je primorao da ga još drskije odbije i kaže svoje konačno „ne“.

A ostali su, obuzeti istom zebnjom, radije odlučili da ga ubiju. Jeste da su tako ostali bez mape - moći će da je traže i u narednim vekovima – ali osvežili su svoju već izandalu, slinavu žudnju.

Prisećao sam se priče koju sam čuo od Amparo. Pre nego što je došla u Italiju, provela je nekoliko meseci u Njujorku. Iznajmila je stan u jednoj od onih opasnih četvrti gde se obično snimaju televizijske serije o policajcima. Vraćala se kući sama, u dva sata posle ponoći. Kad sam je upitao zar se nije plašila seksualnih manijaka, objasnila mi je svoju taktiku. Čim bi joj se manijak približio i pokazao se kao takav, ona bi ga uhvatila pod ruku i rekla: „Pa dobro, hajdemo u krevet.“ A ovaj bi se zbunio i pobjegao.

Seksualni manijak u stvari neće seks, hoće samo da ga priželjkuje, možda da ga silom dobije, a najradije da ga ukrade, tako da žrtva toga nije ni svesna. Ako mu ponudite seks na tanjiru i kažete: evo ti koska, glodi do mile volje, naravno da će da pobjegne, inače, kakav bi to bio seksualni manijak.

A mi smo zagolicali njihovu požudu, ponudili smo im tajnu koja je prazna da praznija ne može biti. Ne samo da je ni sami nismo poznavali, nego smo čak znali da je lažna.

Avion je leteo iznad Mon Blana i svi putnici su pohrlili na tu stranu aviona, da slučajno ne propuste pojavu te glupe guke koja se nadula zbog nekog nesklada u podzemnim strujanjima. Setio sam se da, ako je tačno ono o čemu sam upravo razmišljao, onda podzemna strujanja možda ni ne postoje, kao što nije bilo nikakve poruke iz Provena, ali priča o odgonetanju Plana, onako kako smo je mi rekonstruisali, nije ništa drugo do Istorija.

U mislima sam iznova čitao Belbov poslednji fajl. Ako je biće stvarno tako prazno i krhko da se održava samo pomoću obmane onih koji tragaju za njegovom tajnom – kao što je rekla Amparo posle one večeri u šatri, posle svog poraza – onda nam nema spasa, svi smo robovi, dajte nam gospodara, nismo za bolje...

Nemoguće. Nemoguće zato što mi je Lija pokazala da postoji još nešto, imam i dokaz, zove se Đulio, u ovom trenutku se igra u

dolini, vuče kozu za rep. To nije moguće zato što je Belbo dvaput rekao „ne“.

Prvi put je rekao „ne“ Abulafiji i bilo kome ko bi pokušao da otkrije Abulafijinu tajnu. „Imaš li šifru?“ glasilo je pitanje. A odgovor, ključ znanja, bio je „ne“. Jedno je tačno: ne samo da ne postoji magična reč, nego je mi i ne znamo. Ali ko ume to da prizna, može nešto i da sazna, bar ono što sam ja saznao.

Drugi put je rekao „ne“ u subotu uveče i odbio spasenje koje mu se nudilo. Mogao je da izmisli bilo kakvu mapu, da navede neku od onih koje sam mu pokazao. Ona skupina ludaka, s onako okačenim Klatnom, ionako nikad ne bi odredila *Umbilicus Mundi*, pa čak i da ga je odredila, prošlo bi nekoliko decenija dok bi shvatila da to nije pravo mesto. Međutim, on nije hteo da se povinuje, radije je otišao u smrt.

Nije odbio da se povinuje žudnji za moći, odbio je da se povinuje besmislu. To znači da da je nekako ipak znao: ma koliko da je biće krhko, ma koliko da je naša upitanost pred svetom beskonačna i besciljna, ipak postoji nešto što ima više smisla nego ostalo.

Šta je to Belbo shvatio, možda tek u tom trenutku, što mu je pomoglo da porekne svoj poslednji očajnički fajl i da ne prepusti svoju sudbinu tamo nekom Planu? Šta je on to razumeo – naposljetku – što mu je pomoglo da stavi svoj život na kocku, kao da je sve što treba da se sazna otkrio još davno, samo do tada nije to primećivao? Kao da je, u poređenju s tom njegovom jedinom, istinitom, apsolutnom tajnom, sve to što se zbivalo u Konzervatorijumu bilo nepopravljivo glupo, a glupo je bilo i da pokušava da ostane živ po svaku cenu.

Nešto mi je nedostajalo, jedna karika u lancu. Činilo mi se da znam sve Belbove podvige, od rođenja do smrti, sve osim tog jednog.

Kad je avion sleteo, dok sam tražio pasoš, u džepu sam pronašao ključ od ove kuće. Uzeo sam ga prošlog četvrtka, zajedno s ključem od Belbovog stana. Setio sam se tog dana, kad nam je Belbo pokazao stari orman u kojem su verovatno, kako je govorio, njegova sabrana dela, odnosno mladalački literarni pokušaji. Možda je Belbo napisao nešto čega nema u Abulafiji, možda se krije baš ovde, u ***.

U toj mojoj pretpostavci nije bilo ničeg razumnog. Pomislio sam da je upravo to dobar razlog da je ozbiljno shvatim. U tom trenutku. Otišao sam po svoja kola i dovezao se ovamo.

Nisam zatekao čak ni staru rođaku, ili kućepaziteljku porodice Kanepa, šta li je već bila, koju smo onomad videli. Možda je u međuvremenu i ona umrla. Ovde nema nikog. Obišao sam nekoliko soba, oseća se vlaga, čak mi je palo na um da zagrijem krevet u jednoj spavaćoj sobi. Ali, besmisleno je da zagrevam krevet u junu, čim otvorim prozore, ući će mlak večernji vazduh.

Kad je Sunce zašlo, nije još bilo mesečine. Kao u Parizu u subotu uveče. Mesec se pojavio mnogo kasnije, tek sad vidim njegov tanak srp – tanji nego što je bio u Parizu – uzdiže se lagano iznad najnižih brežuljaka, u udolini između Brika i druge žučkaste uzvisine, sa koje je žito možda već požnjeveno.

Mislim da sam stigao ovde oko šest sati po podne, još je bio dan. Nisam poneo ništa za jelo, pa sam, tumarajući nasumice po kući, ušao u kuhinju i pronašao šunku okačenu o gredu. Večerao sam šunku i svežu vodu, čini mi se oko deset. Sad sam žedan. Doneo sam ovde u radnu sobu teče Karla veliki bokal vode, iskapim ga za deset minuta pa siđem da ga ponovo napunim, i stalno tako. Sada je verovatno već tri sata. Ugasio sam svetlo i ne vidim kazaljke na svom satu. Razmišljam i gledam kroz prozor. Po obodima brežuljaka vidim nešto nalik na svice, ili zvezde padalice. U stvari, to su farovi malobrojnih automobila koji tuda prolaze, spuštaju se u dolinu, ili penju ka seocima na vrhovima brda. Kad je Belbo bio dete, nije bilo takvih prizora. Nije bilo kola, ni puteva, noću je bio na snazi policijski čas.

Orman s mladalačkim literarnim pokušajima otvorio sam čim sam došao. Hrpe hartije na policama, od pismenih zadataka iz osnovne škole do čitavih tomova dečачke poezije i proze. U ranoj mladosti svi smo pisali pesme, pravi pesnici su ih potom uništili a rđavi svoje objavili. Belbo je bio suviše zbunjen da bi ih spasao, suviše slab da bi ih uništio. Sklonio ih je zauvek u orman teče Karla.

Nekoliko sati sam čitao. A onda sam dugo, sve do ovog časa, razmišljao o poslednjem spisu, koji sam pronašao kad sam već maltene odustao.

Ne znam kada je Belbo to napisao. Stranice se ređaju jedna za drugom, ukrštaju se odeljci ispisani različitim rukopisom, ili tačnije, istim rukopisom u različitim vremenima. Kao da ga je napisao dok je još bio veoma mlad, kad mu je bilo šesnaest ili sedamnaest godina, pa ga odložio, i vratio mu se u dvadesetoj, zatim ponovo u tridesetoj godini, a možda i docnije. Sve dok nije odustao od pisanja – mada je kasnije ponovo počeo da piše na Abulafiji, ali se nije odvažio da prenese ove redove i izloži ih elektronskom poniženju.

Kad čitam, čini mi se da je to dobro poznata priča, događaji u *** od 1943. do 1945. godine, teča Karlo, partizani, omladinsko sastajalište, Čečilija, truba. Uvod mi je poznat, osetljivi, pijani, razočarani i setni Belbo bio je opsednut takvim motivima. I sam je znao da su memoari poslednje utočište svih nikogovića.

Ali ja nisam književni kritičar, ponovo sam Sem Spejd koji želi da pronađe poslednji trag.

I tako sam pronašao Ključni Tekst. To je verovatno poslednje poglavlje Belbove priče u ***. Posle se sigurno ništa više nije dogodilo.

Obruč trube se zapalio a ja ugledah kako se poklopac na kupoli diže i sjajna vatrena strela munjevito ulete u cev trube, a onda uđe u beživotna tela. Posle iznova spustiše poklopac i ukloniše trubu.

(Johann Valentin Andreae, *Die Chymische Hochzeit des Christian Rosencreutz*, Strassburg, Zetzner, 1616,6, str. 125-126)

U tekstu ima praznina, preklapanja, pukotina, neravnina – vidi se da sam maločas stigao iz Pariza. Umesto da ga prečitavam, ja ga proživljavam.

Bilo je to negde krajem aprila '45. Nemačke snage su se već povukle iz tih krajeva, fašisti su bili u rasulu. U svakom slučaju, *** je bio pod kontrolom partizana i to konačno.

Završila se i poslednja bitka, ona o kojoj nam je Jakopo pričao baš u ovoj kući (skoro pre dve godine), više partizanskih brigada pristiglo je u *** u nameri da odatle krene u oslobađanje grada. Očekivali su da im Radio London dâ znak, krenuće kad i Milano bude spreman za ustanak.

Stigle su i snage iz sastava divizije Garibaldi. Na čelu im je bio Ras, pravi div crne brade, bio je veoma popularan u tom mestu. Uniforme su im bile šarolike, međusobno potpuno različite, jedino su svi nosili maramu oko vrata i zvezdu na prsima, i marama i zvezda bile su crvene. I oružje im je bilo raznoliko, od starog karabina do mašinke otete od neprijatelja. Odskakali su od Badoljovih brigada, sa svetloplavim maramama, u žutosmeđim uniformama nalik na engleske i s novim novcatim engleskim mitraljezima. Saveznici su izdašno pomagali Badoljove trupe bacajući pakete padobranima, posle prolaska (to se odvijalo svake noći u jedanaest sati, tokom dve godine) tajanstvenog Pipeta, engleskog izviđačkog aviona, mada nikom nije bilo jasno šta ima da izviđa, kad kilometrima unaokolo nije bilo nikakvog svetla.

Između garibaldinaca i badoljovaca vladali su pomalo zategnuti odnosi. Pričalo se da su Badoljovci tokom borbe jurišali na neprijatelja uz poklič „Napred, Savoja!“, neki od njih su se pravdali da je to bila

moć navike, šta drugo i da viknu za juriš, to ne znači da su obavezno monarhisti, znaju i oni da je kralj mnogo štošta pogrešio. Garibaldinci su se cerekali: u redu je da neko kliče dinastiji Savoja kad juriša s uperenim bajonetom na bojnom polju, a ne kad se krije iza uglova kuća s engleskim mitraljezom u ruci. Stvar je u tome što su se prodali Englezima.

Međutim, pronašli su sporazumno rešenje, za napad na grad morali su da imaju zajedničkog komandanta i izbor je pao na Tercija koji je bio na čelu najbolje opremljene brigade, a bio je i najstariji, učestvovao je u Prvom svetskom ratu, bio je junak i uživao poverenje savezničke komande.

Narednih dana, čini mi se nešto pre ustanka u Milanu, krenuli su da oslobode grad. Odatle su stizale dobre vesti, poduhvat je uspeo, brigade se pobedonosno vraćaju u ***. Ali, bilo je žrtava, pričalo se da je Ras poginuo u borbi i da je Terci ranjen.

Onda se jednog popodneva začulo brujanje vozila, praćeno pobedničkim pesmama. Građani su se sjatili na glavnom trgu, dok su međugradskim putem već pristizale prve snage, s pesnicama uzdignutim uvis i podignutim barjacima, mahali su kroz prozore na kolima ili sa nogostupa na kamionima. Narod je usput već zasipao partizane cvećem.

Odjednom, začuo se povik „Ras, Ras!“ i on je zaista bio tu, sedeo je na zadnjem blatobranu dodža, nakostrešene brade, dok su mu crne kovrdže na prsima, slepljene od znoja, virile kroz raskopčanu košulju. Smejao se i pozdravljao gomilu.

Zajedno s Rasom, sa dodža je skoćio i Rampini, kratkovidni dečak koji je svirao u orkestru. Jedva da je bio stariji od ostalih, ali je tri meseca pre toga nestao, pričalo se da je otišao u partizane i stvarno, sad je bio tu, s crvenom maramom oko vrata, u žutosmeđoj jakni i svetloplavim pantalonama. Bila je to svečana odeća koju su nosili članovi don Tikovog orkestra, ali je on sad imao vojnički opasač s pištoljem u futrolji. Kroz debela stakla svojih naočara, zbog kojih su mu se drugovi u omladinskom sastajalištu toliko podsmevali, sad je posmatrao devojke koje su se skupljale oko njega kao da je Flaš Gordon. Jakopo se pitao da li je možda i Čečilija u toj gužvi.

Posle pola sata partizani su prekrili ceo trg, a narod je izvikivao Tercijevo ime i tražio da održi govor.

Terci se pojavio na balkonu opštinskog zdanja, bio je bled, oslanjao se o štaku i pokušavao da rukom da umiri gomilu. Jakopo je očekivao govor, jer su njegovo detinjstvo, kao i detinjstvo njegovih vršnjaka, obeležili Dučeovi istorijski govori, čije su najznačajnije odlomke posle učili napamet u školi, drugim rečima, učili su čitave govore napamet, jer je svaka rečenica bila značajna.

Kad se masa na trgu utišala, Terci je progovorio promuklim glasom koji se jedva čuo. Rekao je: „Građani, prijatelji. Posle teških patnji i žrtava... sad smo tu. Slava palima za slobodu.“

To je bilo sve. Otišao je s balkona.

Za to vreme masa je klicala, partizani su dizali uvis mašinke, mitraljeze, karabine, puške devedest jedinice, ispaljivali su rafale u vazduh, dok su čaure padale na sve strane. Dečaci su se provlačili između nogu vojnika i civila da ih pokupe, jer neće više imati prilike da naprave takvu zbirku, postojala je opasnost da će se rat završiti za mesec dana.

Međutim, bilo je žrtava. Kobnom igrom slučaja oba poginula bila su iz San Davidea, sela u brdima iznad *** i njihove porodice su tražile da budu sahranjeni na malom seoskom groblju.

Partizanska komanda je odlučila da sahrana mora da bude svečana, s postrojenim četama vojnika, s mrtvačkim kolima okićenim vencima cveća, opštinskim muzičkim orkestrom, parohom i, naravno, orkestrom iz omladinskog sastajališta.

Don Tiko je odmah pristao. Pre svega, govorio je, zato što je oduvek bio protiv fašizma. Osim toga, kako su šuškali muzičari iz orkestra, zato što ih već godinu dana tera da uvežbavaju dva posmrtna marša, pa, pre ili kasnije, negde moraju i da ih izvedu. I najzad, kako su govorkali zlobnici u tom mestu, ne bi li se zaboravila bruka sa sviranjem melodije *Giovinezza*.

Evo kako se zbililo to sa *Giovinezzom*.

Nekoliko meseci ranije, pre nego što su došli partizani, don Tikov orkestar je izašao da svira, ne znam tačno koji svetac zaštitnik se praznovao, ali zaustavile su ih Crne brigade. „Naređujem da se svira *Giovinezza*, velečasni“, rekao mu je kapetan, dobujući prstima po mitraljeskoj cevi. Šta sam drugo mogao, pravdaće se docnije don Tiko. Rekao sam im: „Momci, da pokušamo, naše glave su u pitanju.“ Davao je takt svojom palicom dok je ta tužna skupina neusklađenih

muzičara prolazila kroz *** svirajući nešto što bi samo onaj ko očajnički pokušava da spase svoju glavu mogao da proglaši za melodiju *Giovinezza*. Bila je to prava bruka za sve njih. Zbog toga što su se povinovali, govorio je docnije don Tiko, ali naročito zbog toga što su očajno svirali. Jeste da je on sveštenik, pa i antifašista, ali umetnost je iznad svega.

Toga dana Jakopo nije bio s orkestrom. Imao je upalu krajnika. Svirali su samo Anibale Kantalamesa i Pio Bo, čime su nesumnjivo dali presudan doprinos propasti nacifašizma. Ali Belba je tu mučilo nešto sasvim drugo, bar kad je o tome pisao. Još jednom je propustio priliku da sazna da li bi umeo da kaže „ne“. Možda je zbog toga umro obešen o Klatno.

Elem, sahrana je zakazana za nedelju pre podne. Svi su se okupili na trgu ispred katedrale. Terci sa svojim četama, teča Karlo i nekolicina viđenijih opštinskih zvaničnika, okićenih medaljama iz Prvog svetskog rata, niko nije pitao ko je bio fašista, a ko ne, trebalo je odati počast herojima. Tu su bili i predstavnici crkve, opštinski orkestar, u tamnim odelima, zaprežna kola, konji sa abajijama u belo, krem, srebrnastoj i crnoj boji. Kočijaš je bio uparađen kao da je kakav maršal u Napoleonovoj vojsci: dvorogi šešir, kratak ogrtač i dugački plašt istih boja kao konjska oprema. A bio je tu i orkestar iz omladinskog sastajališta, s kačketima, u žutosmeđim jaknama i plavim pantalonama, njihovi limeni duvački instrumenti su blistali, drveni su se crneli, a bubnjevi i činele srebrnasto su svetlucali.

Od *** do San Davidea išlo se uzbrdo zavojitim putem dugim pet-šest kilometara. Tim putem obično su nedeljom po podne išli penzioneri. Usput su se boćali, prvo odigraju partiju, pa stanu, ispiju nekoliko balona vina, pa nastave dalje igrajući sledeću partiju, i tako sve do svetilišta na vrhu.

Oni koji se boćaju pređu tih nekoliko kilometara uspona kao od šale, možda to nije ništa ni za vojnike u maršu, zagledane ispred sebe, s oružjem na leđima, dok udišu svež prolećni vazduh. Ali čik probaj da pređeš taj put svirajući, nadutih obraza, dok ti znoj lije u potocima, a dah ponestaje. Opštinski orkestar se tuda penje otkad zna za sebe, ali za dečake iz omladinskog sastajališta to je bilo pravo iskušenje. Izdržali su kao pravi junaci, don Tiko je mahao svojom podignutom palicom, klarini su iznemoglo zavijali, saksofoni su vrećali kao da se guše, tuba i trube su pištale kao u ropcu, ali su uspeli da

stignu do sela, podno uzbrdice koja vodi do groblja. Anibale Kantalamesa i Pio Bo su se već odavno samo pretvarali da sviraju, ali je Jakopo odigrao svoju ulogu ovčarskog psa do kraja, dok ga je zahvalni don Tiko blagosiljao pogledom. Našli su se prsa u prsa sa opštinskim orkestrom i nisu se obrukali, kazao je to i Terci, a i ostali komandanti brigada: „Momci, svaka vam čast, sjajno ste to izveli.“

Jedan komandant s plavom maramom oko vrata, sav iskićen odlikovanjima iz oba svetska rata, rekao je: „Velečasni, neka se dečaci malo odmore ovde u selu, mrtvi su umorni. Kasnije se popnite do groblja, na kraju. Tamo će biti i mali kamion kojim ćete se vratiti u ***.“

Svi su pohrlili u krčmu, a muzičari iz opštinskog orkestra,iskusni svirači već oguglali na bezbrojne sahrane, posedali su za stolove bez ikakvog ustezanja i stali da naručuju škembiće i vino u neograničenim količinama. Za razliku od njih, don Tikovi dečaci su se sjatili oko šanka gde je gazda služio kockice leda s metvicom, zelene boje, kao da su dobijene u nekom hemijskom opitu. Led bi im odjednom kliznuo niz grlo, od čega bi osetili bol posred čela, kao da imaju upalu sinusa.

Potom su se popeli do groblja, mali kamion je već bio tamo. Putem su grajali, a na vrhu su se svi zaustavili i već su se tiskali i sudarali s instrumentima u rukama, kad je onaj isti komandant izašao s groblja i rekao: „Velečasni, u završnoj ceremoniji biće nam potrebna truba, znate, da odsvira uobičajene vojničke pozdrave. To neće trajati duže od pet minuta.“

„Truba“, prozvaao je don Tiko. A zlosrećni nosilac tog uglednog zvanja, sav ulepljen od ledene metvice, željan nedeljnog porodičnog ručka, troma seljačina neosetljiva za bilo kakav umetnički zanos ili velike ideale, počeo je da protestuje: kako je kasno, on hoće da se vrati kući, grlo i usta su mu se osušili, i tako dalje, i tako redom. Don Tiko se zbog toga našao u neprilici, bilo ga je sramota pred komandantom.

U tom času, Jakopo je u slavi tog veličanstvenog podneva nazreo blaženi Ččilijin lik i rekao: „Ako mi on bude dao trubu, ja ću svirati.“

Iskra zahvalnosti blesnula je u don Tikovim očima, a musavom, nabeđenom nosiocu zvanja trubača očito je laknulo. Zamenili su instrumente, kao da obavljaju smenu straže.

Tako se Jakopo zaputio na groblje, prateći tog Harona s kolajnama iz Adis Abebe. Oko njih svuda belina, beo je bio grobljanski zid obasjan suncem, beli spomenici i cvetovi na drveću koje je opasivalo groblje, bela odežda na parohu koji se spremao da blagoslovi. Samo su izbledele fotografije pokojnika na nadgrobnim spomenicima bile smeđe. A i odredi postrojeni ispred dve rake bili su kao velika šarena mrlja.

„Momče“, rekao je komandant, „ti stani ovde, pored mene i na moju komandu, odsviraj znak za stav mirno, a posle, na drugu komandu, odsviraj znak za stav voljno. To je lako, zar ne?“

Ništa lakše. Samo što Jakopo nije nikad do tada svirao ni „mirno“, ni „voljno“.

Držao je trubu pod desnom mišicom, oslonjenu o rebra, malo oborenog vrha, kao da drži karabin. Uzdigao je glavu, uvukao trbuh, isprsio se i čekao.

Tercijev govor je bio bezbojan, a rečenice veoma kratke. Jakopo je razmišljao kako će morati da pogleda uvis da bi se njegova truba oglasila i kako će ga tada sunce oslepeti. Ali tako umire trubač, a jednom se umire, stoga to valja izvesti kako treba.

Onda mu je komandant došapnuo: „Sad.“ I počeo je da viče: „Miii...“ A Jakopo nije znao kako se svira „mir-no“.

Melodija je sigurno trebalo da bude znatno složenija, ali on je u tom času bio kadar da odsvira samo do-mi-sol-do i to je, izgleda, tim prekaljenim ratnicima bilo sasvim dovoljno. Počeo je da svira završni ton „do“ tek pošto je iznova udahnuo vazduh, kako bi što duže trajao, i imao dovoljno vremena – zapisao je Belbo – da stigne do Sunca.

Partizani su stajali ukočeno u stavu mirno. I živi i mrtvi bili su nepomični.

Jedino su se grobari pomerali, čulo se kako se kovčezi spuštaju u rake i kako se konopci taru o drvo dok ih izvlače. Ali to je bilo nezatno pomeranje, kao kad neki blagi odsjaj zatreperi na kugli, a ta sćušna promena svetlosti služi jedino da pokaže da se u kugli ništa ne kreće.

Tada se začuo oštar zvuk, vojnici su izvršavali komandu „pred prsi“. Paroh je mrmljao reči molitve za pokoj duši, komandanti su

prišli rakama i bacili po šaku zemlje. A tada je iznenada komandovana paljba, usledio je plotun ka nebu ra-ta-ta-ta, ptice su zagrajale i poletele iz krošnji drveća u cvatu. Ali ni to nije bilo kretanje, već kao da se jedan te isti trenutak stalno pokazuje iz različitih uglova posmatranja, a kad večno posmatramo jedan trenutak, to ne znači da vreme protiče dok ga posmatramo.

Zbog toga se Jakopo nije pomerao, nije ni primetio čaure od metaka koje su se kotrljale kraj njegovih nogu, niti je spustio trubu; ona je ostala naslonjena na njegove usne, prsti su mu i dalje bili na dugmićima, stajao je u stavu mirno, a njegov instrument je i dalje stremio uvis. On je još uvek svirao.

Njegov produženi završni ton uopšte se nije prekidao, prisutni ga više nisu opažali, ali je on i dalje izlazio iz obruča trube, kao lagani dašak, blago strujanje vazduha koji je on još uvek uduvavao kroz pisak. Jezik mu je bio malčice isturen, a usne tek neznatno razmaknute, nisu ni pritiskale usnik trube. Instrument uopšte nije bio oslonjen o njegovo lice, održavao ga je u tom položaju samo napinjanjem laktova i ramena.

Jakopo je neprekidno proizvodio taj privid tona zato što je osećao da u tom trenutku odmotava nit koja zaustavlja Sunce. Zvezda je prestala da se kreće, zaustavila se u zenitu koji bi mogao da traje večno. I sve je zavisilo od Jakopa: ako bi on prekinuo taj dodir, ispustio nit, Sunce bi odletelo kao balon, a sa njim i taj dan, i glavni događaj tog dana, ta radnja bez stupnjeva, taj niz u kojem ništa ne prethodi i ništa ne sledi, nego se odvija nepomično, samo zato što je on tako hteo.

Da je prekinuo, da bi odsvirao početak nekog drugog tona, čulo bi se nešto nalik na prasak, mnogo jači od zaglušnih plotuna oko njega, i satovi bi ponovo počeli da kucaju, kao srce kad ubrzano lupa.

Jakopo je svim srcem želeo da taj čovek kraj njega ne izda naredbu „voljno“. Mogao bih da ga ne poslušam, mislio je, pa bi zauvek sve ostalo ovako. Sviraj dok imaš daha.

Mislim da je bio ošamućen i osećao vrtoglavicu kao ronilac kad pokušava da ne izroni u želji da produži tu inerciju zahvaljujući kojoj klizi po dnu. Kad je docnije pokušao da izrazi to što je tada osećao, rečenice koje sam čitao bile su isprekidane, nedovršene, presečene tačkicama, izobličene, eliptične. Ali jedno je bilo jasno – ne, nije on to tako rekao – ali bilo je jasno da se on u tom času spojio sa Čččilijom.

Samo što Jakopo Belbo to tada nije mogao da shvati – a nije shvatio ni kasnije kad je pisao o tom doživljaju – da je u tom času, jednom zasvagda, on proslavio svoju hemijsku svadbu, sa Ččilijom, Lorencom, Sofijom, sa Zemljom i Nebom. On je, možda jedini među smrtnicima, tada najzad dovršio Veliko Delo.

Još mu niko nije rekao da Gral može da bude pehar, ali i koplje, a da je njegova truba podignuta uvis, kupasta kao pehar, takođe i oružje u isti mah. Ta truba bila je instrumenst blažene nadmoći koja se strelovito vinula u nebo i povezala Zemlju s Mističnim polom - jedinom Nepokretnom Tačkom koja se ikad pojavila u univerzumu – onim što je on svojim dahom stvorio, samo za taj trenutak.

Diotalevi mu još nije objasnio da možemo da budemo u Jesodu, sefirotu Temelja, što je znak da smo u savezu sa višnjim lukom koji se zateže da bi odapeo strele po meri svoje mete - Malkhuta. Jesod je kap koja izbija iz strele da bi stvorila drvo i plod, on je *anima mundi* jer je trenutak kad muška snaga, stvarajući novi život, međusobno povezuje sva stanja bića.

Ko ume da isprede taj *Cingulum Veneris*, time ispravlja Demijurgovu grešku.

Kako neko može čitavog života da traga za pravom Prilikom, a da ne primeti da je taj presudni trenutak, onaj koji opravdava i rođenje i smrt, već minuo? Ne vraća se, ali je postojao, neizbrisivo, u svoj svojoj ispunjenosti, sjaju i veličanstvenosti, kao i svako otkrovenje.

Toga dana Jakopo je gledao Istini u oči. Jedinoj istini koju će moći da spozna, a to je istina da istina vrlo kratko traje (sve posle toga je samo tumačenje). Zbog toga je pokušavao da zauzda nestrpljivost vremena.

On to tada sigurno nije shvatio. Nije shvatio ni onda kad je o tome pisao, niti kad je odlučio da o tome više ne piše.

Ja sam to večeras shvatio. Znači, pisac treba da umre da bi čitalac razumeo njegovu istinu.

Jakopo je potom, kao odrastao čovek, celog života bio opsednu Klatnom. A to je, poput onih izgubljenih adresa u njegovom snu, bio samo odraz onog trenutka koji mu se urezao u pamćenje, ali ga je on

potisnuo, trenutka kad je stvarno dotakao svod sveta. A taj veliki trenutak, kad je odapeo svoju Zenonovu strelu i zaustavio prostor i vreme, nije bio znak, obeležje, aluzija, slikoviti izraz, oznaka, zagonetka. Bio je to što jeste, nije značio ništa drugo, trenutak u kojem više nije bilo nikakvih odlaganja, pa su svi računi poravnani.

Jakopo Belbo nije shvatio da je imao svoj veliki trenutak, a trebalo je da mu to bude dovoljno za čitav život. Nije ga prepoznao, zato je ostatak života proveo u traganju za nekim drugim trenutkom, sve do svoje propasti. A možda je ipak slutio, inače se ne bi stalno iznova sećao trube iz detinjstva. Ali on je pamtio da ju je izgubio, a u stvari jeste bila njegova.

Mislim, nadam se i molim Boga da je Jakopo Belbo to shvatio u trenutku kad je umirao oscilujući s Klatnom i da je našao svoj mir.

Onda se začula komanda „mirno“. Ionako bi prestao da svira, ponestajalo mu je daha. Prekinuo je dodir, a onda odsvirao samo jedan ton, visok, ali sve tiši, nežan, da bi svet mogao da se privikne na setu koja ga očekuje.

Komandant je rekao: „Svaka čast, mladiću. Sad možeš da ideš. Lepa ti je truba.“

Paroh je već otperjao, partizani su se zaputili prema zadnjoj kapiji, ka svojim vozilima, grobari su otišli pošto su rake zasuli zemljom, Jakopo je poslednji krenuo. Nikako mu se nije odlazilo s mesta gde je doživeo toliku sreću.

Na zaravni ispred groblja više nije bilo malog kamiona sa dečacima iz orkestra.

Jakopo se pitao kako to, zar je moguće da bi ga don Tiko tako ostavio samog. Kasnije je shvatio da je verovatno došlo do nesporazuma, neko je možda rekao don Tiku da će partizani dovesti dečaka u varošicu. Ali Jakopo je u tom trenutku pomislio – ne baš sasvim bez razloga – da je između komandi „mirno“ i „voljno“ prošlo ko zna koliko vekova, da su dečaci osedeli čekajući, pa i pomrli, a njihov prah se razvejao i sad se vidi kao laka izmaglica na obroncima brežuljaka koji se plave pred njegovim očima.

Jakopo je bio sam. Iza njegovih leđa opustelo groblje, stajao je s trubom u rukama, pred njim brežuljci, sve tamniji, ređali su se u beskraj. Oslobođeno Sunce osvetnički je stajalo iznad njegove glave.

Odlučio je da se rasplače.

Ali odjednom su se pojavila pogrebna kola, na njima je sedeo kočijaš uparađen kao carski general, sav u krem, crnoj i srebrnastoj boji, nakindurenim konjima s varvarskim maskama, samo su se oči videle. Kola su bila umotana u prostirke kao kovčezi, uvijeni stubići podupirali su asirsko-grčko-egipatski timpanon, sav u beloj i zlatnoj boji. Čovek s dvorogim šešišom zaustavio se na tren ispred usamljenog trubača i Jakopo ga je upitao: „Ko će mene da odveze kući?“

Čovek je bio dobroćudan. Jakopo se popeo na sedište pored njega i tako se mrtvačkim kolima vratio u svet živih. Ovaj Haron nije bio na dužnosti i ćutke je podbadao svoje pogrebne atove po vretima. Jakopo je sedeo uspravno i svečano, s trubom pod mišicom, obod na kačketu mu se sijao, bio je zanesen svojom novom, nenadanom ulogom.

Spustili su se niz brežuljke, iza svake okuke pomaljala su se nova prostranstva prekrivena vinogradima poprskanim plavim kamenom u zaslepljujućoj svetlosti, ne zna se koliko je vremena proteklo, ali najzad su stigli u ***. Prešli su preko velikog trga, koji je sav bio prekriven nadstrešnicama. Bio je pust, kako samo trgovci u Monferatu mogu da budu pusti nedeljom u dva po podne. Jedan školski drug na uglu glavnog trga spazio je Jakopa na kolima, s trubom pod mišicom, zagledanog u beskraj i zadivljeno ga pozdravio.

Jakopo se vratio kući, nije hteo da jede, a ni da priča ništa. Izašao je na terasu i stao da svira u trubu, kao da ima prigušnicu, tiho, da ne bi narušio spokoj tog nedeljnog popodneva.

Otac mu se pridružio i rekao mu bez zlobe, kao čovek koji poznaje životna pravila: „Ako sve bude kako treba, kroz mesec dana ćemo se vratiti kući. Nemoj ni da pomišljaš da u gradu duvaš u trubu. Stanodavac bi nas smesta izbacio napolje. Dakle, počni da se opraštaš od nje. Ako te muzika toliko privlači, uzećemo ti časove klavira.“ A onda, kad je video da su se dečaku oči ovlažile: „Nemoj, ludice. Je l' ti jasno da su prošli crni dani?“

Jakopo je sutradan vratio trubu don Tiku. Dve nedelje kasnije njegova porodica je napustila *** i vratila se u budućnost.

10
MALKHUT

Ali za svaku je osudu što vidim nekolicinu nerazumnih i praznoglavih idolopoklonika, koji... podražavaju jedinstveni egipatski obred i tragaju za Božanstvom, bez ikakvog razloga, u izmetini mrtvih i bezdušnih stvari, jer time se podsmehuju ne samo onim božanskim i smotrenim vernicima, već i svima nama... a najgore je što još i slave pobedu, kad su njihovi ludački obredi tako visoko cenjeni... Neka te to ne muči, o Momo, reče Izida, jer usud je odredio da se tama i svetlost smenjuju. – Ali, zlo je, odgovori Momo, što oni čvrsto veruju da su na svetlosti.

(Giordano Bruno, *Spaccio della bestia trionfante*)

Trebalo bi da sam spokojan. Shvatio sam. Zar se ne kaže da spasenje dolazi kad postignemo punoću znanja?

Shvatio sam. Trebalo bi da sam spokojan. Ko je ono rekao da se spokoj rađa iz razmišljanja o redu, uređenosti koju smo shvatili i uživamo u njoj, o redu ostvarenom bez ostatka, o radosti, pobedi, prestanku napora? Sve je jasno, čisto, pogled obuhvata i celinu i njene delove u isti mah, vidi kako se delovi spajaju da bi stvorili celinu, opaža središte odakle potiču životni sokovi, dah, koren svih razloga...

Trebalo bi da sam malaksao od spokoja. Kroz prozor u radnoj sobi teče Karla posmatram brežuljak i tanak Mesečev srp koji se pomalja na nebu. Velika izbočina Brika, vrhovi zaobljeniji od bregova u podnožju pripovedaju o sporim i dremljivim potresima majke Zemlje, koja se protezala, zevala i tako spajala i razdvajala plavičaste zaravni u mračnom blesku stotine vulkana. Nema nikakvog dubinskog pravca podzemnih struja. Zemlja se raslojavala u polusnu, preko nekog sloja dolazio je drugi, novi. Tamo gde su najpre pasli amoniti, stvorili su se dijamanti. Tamo gde su nastajali dijamanti, sada su vinogradi. Tako dejstvuju lavina, nanos, glečeri. Pomeriš neki kamičak, slučajno, i on se pokrene, kotrlja se nizbrdo, ostavljajući prazan prostor (eh, horror vacui!), drugi padne preko njega i već je nastalo uzvišenje. Površine. Površine površina na površinama.

Zemljina mudrost. I Lijina. Bezdan je vrtlog koji guta ravnicu. Zašto da obožavamo vrtlog koji guta?

A zašto mi to što sam shvatio nije donelo spokoj? Zašto da volimo Usud, kad nas ubija baš kao i božansko Proviđenje i Zavera Arhonta? Možda još uvek nisam sve shvatio, možda mi nedostaje neki delić, neki međuprostor.

Gde sam ono pročitao da u poslednjem trenutku života, kada su nagomilani slojevi obrazovali pokoricu iskustva, čovek sve zna, tajnu moć i slavu, zašto je rođen i zašto u tom času umire, i kako je sve moglo drugačije da se odigra? Čovek je tada mudar. Ali je i u tom trenutku vrhunska mudrost ako čovek zna da je prekasno saznao. Razumemo sve onda kad više nema šta da se razume.

Sad znam koji zakon vlada u Kraljevstvu, u jadnom, očajnom, otrcanom Malkhutu, koji je Mudrost napustila, iskrala se da bi pronašla vlastiti izgubljeni sjaj. Istina Malkhuta, jedina istina koja blista u mraku sefirota, jeste da se u Malkhutu otkriva ogoljena Mudrost, pokazujući da je njena vlastita tajna u tome što postoji samo u jednom trenu, a on je poslednji. Posle toga počinju Drugi.

A s drugima dolaze i đavoljupci u potrazi za bezdanima što skrivaju tajnu, a to je njihovo ludilo.

Po obroncima Brika pružaju se nepregledni redovi vinograda. Poznajem ih, toliko puta sam ih viđao. Nijedna Teorija o Brojevima nikada nije mogla da otkrije da li rastu uzbrdo ili nizbrdo. Po tim vinogradima moraš da hodaš bos, još od malena, pomalo otvrdlih stopala, tako ćeš među redovima naići na breskvina stabla. Na njima su žute breskve kakve rađaju samo u vinogradima. Raspuknu se čim ih pritisneš palcem, koštica im gotovo sama ispada, čista kao da je izašla iz hemijske laboratorije, možda na njoj ostane samo po koji beličasti končić voćnog jezgra, vezan za nju nevidljivom česticom. Možeš da je pojedeš, a da i ne osetiš njenu plišanu koru, od koje te podiđu žmarci, od jezika do slabina. Tu su nekada pasli dinosauri. Pa je neki drugi sloj prekrrio njihovu površinu. Pa ipak, kao i Belbo dok je svirao u trubu, i ja sam, kad sam zagrizao breskvu, razumevao Kraljevstvo i sjedinjavao se s njim. Posle toga, ostaje samo domišljatost. Hajde, Kazobon, izmisli Plan. Svi su to radili, da bi objasnili bilo dinosaure, bilo breskve.

Shvatio sam. Siguran sam da nema šta da se shvati, to bi trebalo da bude moj spokoj i moja pobeda. Ali ja sam ovde, sve sam shvatio, a Oni me ipak traže, misle da imam neko otkrovenje, koje tako gnusno priželjkuju. Nije dovoljno što sam razumeo, kad drugi neće to da prihvate, nego i dalje ispituju. Traže me, sigurno su mi u Parizu ušli u trag, znaju da sam ovde, još uvek hoće tu Mapu. Uzaludno je da im kažem da nema takvih mapa, uvek će žudeti za njima. Belbo je bio u pravu: more nosi se, budalo, šta hoćeš, da me ubiješ? E sad je dosta. Ubij me, ali neću ti reći da Mapa ne postoji, ako ne možeš sam da dokučiš...

Boli me pomisao da više neću videti Liju i malog, Stvar, Đulija, moj Kamen mudrosti. Ali kamenje ume i sâmo da preživi. Možda i on baš u ovom času doživljava svoju jedinstvenu Priliku. Našao je neku loptu, mrava, vlat trave i u tome vidi i bezdan i raj. I on će to prekasno saznati. Biće on dobar, i biće mu i dobro, neka ga, neka tako sâm provede svoj dan.

Sranje. Ipak me boli. Šta se tu može, čim budem umro, zaboraviću ga.

Noć je poodmakla, jutros sam krenuo iz Pariza, ostavio sam suviše tragova. Imali su vremena da otkriju gde sam. Uskoro će doći. Voleo bih da sam zapisao sve što sam mislio od popodneva do sada. Ali, kad bi Oni to pročitali, sigurno bi opet došli do neke mračne teorije, pa bi celog života pokušavali da odgonetnu tajnu poruku koja se krije iza moje priče. Nemoguće, rekli bi, da nam je taj ispričao samo to kako nas je zavitlavao. Nikako, možda on nije bio ni svestan, a Biće nam je kroz svoj zaborav poslalo poruku.

Nije uopšte važno da li sam napisao priču ili ne. Oni bi uvek tražili neki drugi smisao, čak i u mom ćutanju. Takav je to soj. Slep su za otkrovenje. Malkhut je samo Malkhut i ništa više.

Ali čik ti to njima objasni. Nemaju vere.

Onda mogu mirno da ostanem ovde, da čekam i posmatram brežuljak.

Tako je lep.

Sadržaj

1. KETHER

1. Kada svetlost beskrja
2. Imamo mnoštvo neobičnih Satova

2. KOKHMA

3. In hanc utilitatem clementes angeli
4. Ko pokušava da prodre u Ružičnjak Filozofa
5. I počni da premećeš to ime
6. Judá León se dio a permutaciones

3. BINAH

7. Ne očekujte mnogo od smaka sveta.
8. Došao sam iz svetlosti i od bogova,
9. U desnoj ruci čvrsto držaše pozlaćenu trubu.
10. I najzad, u kabalističkom smislu od *vinum*
11. Njegova neplodnost bila je beskrajna.
12. Sub umbra alarum tuarum
13. Li frere, li mestre du Temple
14. Priznao bi i da je ubio Gospoda Boga.
15. Potražiću pomoć od grofa Anžujskog,
16. On je pre hapšenja bio u redu svega devet meseci.
17. Tako iščezoše Vitezovi Hrama
18. Masa sva izbušena strašnim rupama i kraterima.
19. Red ni na tren nije prestao da postoji
20. Nevidljivo i neosvojivo središte vladara
21. Gral... je toliko težak
22. Nisu dopuštali da im neko postavlja pitanja.

4. HESED

23. Analogija suprotnosti
24. Sauvez la faible Aischa
25. Ti misteriozni posvećenici

26. Sve tradicije na zemlji
27. Pošto je ispričao da je upoznao Poncija Pilata
28. Postoji jedno telo koje obavija svet u celini
29. Sama činjenica da oni menjaju i skrivaju svoje ime
30. Tada već čuveno bratstvo Rozenkrojcera
31. Najverovatnije je da su u većini ti tobožnji Rozenkrojceri
32. Valentiniani per ambiguitates bilingues
33. Vizije su bele, plave, crvenkaste

5. GEBORA

34. Beydelus, Demeymes, Adulex
35. Da sam ja Lija, što okolo hitim
36. Dozvolite mi da u međuvremenu dam savet
37. Ko god razmišlja o četiri stvari
38. Tajni Majstor, Savršeni Majstor,
39. Vitez Planisfera
40. Kukavice umiru više puta
41. Na mestu gde Bezdani
42. Svi se mi slažemo
43. Ljudi koji se sreću na ulici
44. Priziva sile
45. A odatle proizlazi i jedno neobično pitanje
46. Više puta prići ćeš žabi
47. Um će uvek učiniti budnim a sećanje ushićenim
48. Približna vrednost
49. Templarsko i posvećničko viteštvo
50. Ja sam prva i poslednja
51. Kada neki Veliki Kabalista
52. Džinovska šahovska tabla koja se prostire ispod zemlje
53. Pošto nije moglo da upravlja ljudskim sudbinama
54. Knez mraka je plemić.
55. Nazivam pozorištem
56. Stado da svira u svoju predivnu trubu
57. Na svakom trećem drvetu visio je po jedan fenjer
58. Alhemija je jedna čedna kurtizana
59. A ako se stvore takva čudovišta
60. Jadna ludo!

61. To Zlatno runo
62. Smatramo da se kao druidska društva
63. Na šta te podseća ona riba?

6. TIFERETH

64. San o nepoznatom gradu
65. Nekakav sklop šest metara širok
66. Ako je naša pretpostavka tačna
67. Da Rosa, nada digamos agora...
68. Neka tvoje ruho bude snežno belo
69. Elles deviennent le Diable
70. Sećamo se tajnih aluzija
71. Nismo čak sigurni ni u to
72. Nos invisibles pretendus
73. Još jedan interesantan slučaj
74. Iako su mu namere dobre
75. Posvećenici, Adepti, na ivici su tog puta
76. Diletantizam.
77. Ova trava se naziva Filozofski đavoloterač
78. Rekao bih da ovo grozomorno biće
79. Otvorio je svoj kovčežić
80. Kada se ugleda savršena belina
81. Oni bi bili u stanju da unište površinu naše planete.
82. Zemlja je magnetno telo
83. Mapa nije teritorija.
84. U skladu sa nacrtima Verulamskog.
85. Phileas Fogg. Ime koje samo sve kazuje
86. Njima se Ajfel obratio
87. Veoma je čudna koincidencija
88. Templarizam je Jezuitizam.
89. Pod okriljem najgušće tame
90. Sve gadosti koje su pripisivane Templarima
91. Kako ste samo umešno razotkrili te paklene sekte
92. Naš nepreobraženi svet bliži se sili i užasu Sotone
93. Dok smo mi u senci
94. En avoit-il le moindre soupçon?
95. Odnosno jevrejske Kabaliste.

96. Uvek nam je potreban neki paravan
97. Ego sum qui sum
98. Svoj rasistički gnosticizam, svoje obrede
99. Doktrina Renea Genona plus oklopne divizije.
100. Objavljujem da je Zemlja prazna
101. Qui operatur in Cabala
102. Debele i vrlo visoke zidine
103. Tvoje tajno ime imaće 36 slova
104. Ovi spisi ne obraćaju se običnim smrtnicima
105. Delirat lingua, labat mens
106. Spisak broj 5

7. NECAH

107. Da l' vidiš crnog psa?
108. Da li je više Sila na delu
109. Sen Žermen... Vrlo ugladen i duhovit
110. Pogrešiš pokrete i hodaše unatraške
111. C'est une leçon par la suite.

8. HOD

112. Za svečanosti i obrede
113. Naša stvar je tajna
114. Idealno klatno
115. Kad bi oko moglo da vidi demone
116. Je voudrais être la tour
117. Ogromnu šatru ludilo ima

9. JESOD

118. Društvena teorija zavere
119. Obruč trube se zapalio

10. MALKHUT

120. Ali, zlo je što oni čvrsto veruju da su na svetlosti.

